5

M. Funck, Le livre belge à gravures
p. 374, II.

The title-page engraved by Lasne, from the design of Rubens. First used in 1617 for Jacobus Biaeus: Numismata Imperatorum Romanorum.

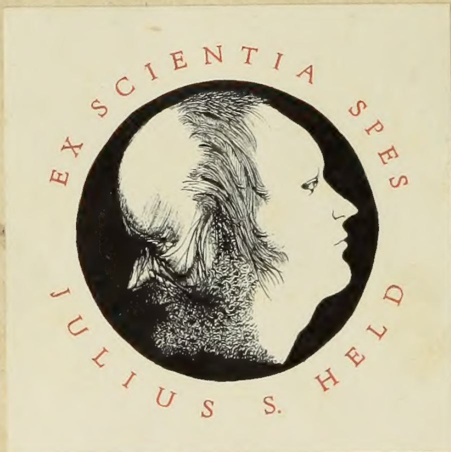

C. IVLI CÆSARIS, AVGVSTI ET TIBERI NOMISMATA

AB

HVBERTO GOLTZIO

QVONDAM SCVLPTA,

LVDOVICI NONNI

COMMENTARIO ILLVSTRATA.

(J.)

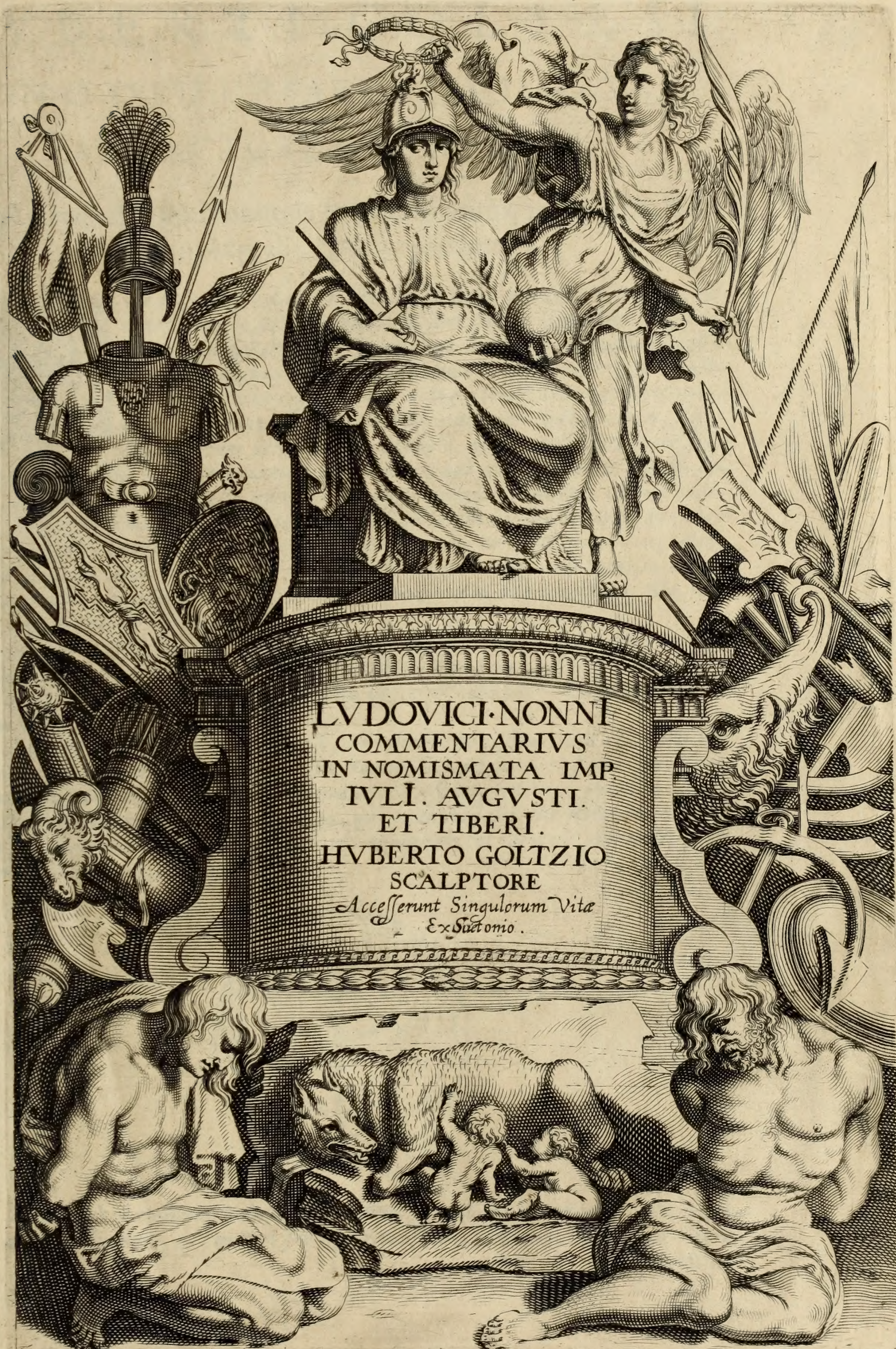
LVDOVICI·NONNI
COMMENTARIVS
IN NOMISMATA IMP.
IVLI. AVGVSTI.
ET TIBERI.
HVBERTO GOLTZIO
SCALPTORE
Accesserunt Singulorum Vitæ
Ex Suetonio.
ANTVERPIÆ, IN OFFICINA PLANTINIANA BALTHASARIS MORETI. M. DC. XLIV.

HVBERTI GOLTZII

IN C. IVLII CÆSARIS NVMISMATA AD LECTOREM PRÆFATIO:

Quâ Characterum, Notarum & Numerorum, qui in Tabellis sunt expressi, ratio explicatur.

QVÆCVMQVE *toto hoc libro continentur Numismata, in plura, vti vides benigne Lector, distributa sunt Capita, secundùm eos qui in infima cuiusq; Tabulæ ora signati sunt numeros: quæ quidem Capita nunc singulas, nunc plures etiam Tabulas complectuntur; ita vt primum quodq; ex his capita ipsa & vultus, tam* LEPIDI *&* ANTONII, *quàm* CÆSARIS *tibi exhibeat: sequentia verò partes auersas, siue diuersa rerum simulachra & Symbola, quæ in posteriore Numismatum parte spectantur, tibi proponant: in eum ordinem quà eius fieri potuit à nobis digesta, quem temporis & rei gestæ ordo, & ipsa argumentorum similitudo exigere videbatur: vt quæcumq; ad Religionem siue Res Sacras spectarent, in vnum Caput; quæ verò ad Res Profanas, Rem Militarem, Res Gestas, Magistratus, aut aliud aliquod argumentum pertinerent, alia in alia Capita congesta sint. Huic Præfationi Synopsin eorum quæ potissimùm vnaquæque Tabula continet subiecimus, quòd non inutili, nec tibi, vti spero, ingrato consilio factum est.*

Litteræ illæ numerales, siue notæ arithmeticæ his Tabellis, quæ in ipsâ Tabulæ orâ siue margine dextris singulorum Numismatum lateribus affixæ sunt, inscriptæ; significant quem quæq; in suo Capite ordinem teneant: ita vt semper cum nouo Capite numerus primarius repetatur.

Characteres autem Græci α, β, γ, δ, & reliqui, in eisdem Tabellis numeris illis subiecti, amplitudinem siue exilitatem ipsius Nummi demonstrant: vt scilicet intelligas, nummum cui talis aliquis character adscriptus est, eâ esse magnitudine, quantum est interuallum & ambitus in figura hîc adposita, quæ ex circulis aliis alio maioribus constat, intra supremam omnium lineam circularem, & alteram cui idem ille character, quem nummo additum vides, suprascriptus est.

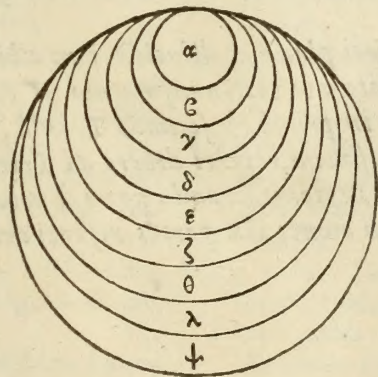

Alij verò characteres, Tabellis quæ nummis incumbunt siue impositæ sunt, inscripti, metallum indicant, quo nummi sub ipsis repræsentati, cusi sunt: ita vt AV auro,

AR argento, AE ære nummum percussum tibi significet. Et quibus plures huiusmodi characteres suprascripti erunt, hos totidem metalli generibus signatos intellige: si duo, duobus: si plures, tribus.

Notæ autem arithmeticæ in iisdem illis Tabellis sub dictis characteribus metallicis adscriptæ in auersarum partium Tabulis, indicant cui capiti siue faciei ex præcedentibus ea pars auersa respondeat, & attribuenda sit. Quæ quidem notæ numerales si plures erunt, totidem etiam capitibus hoc symbolum cui inscriptæ erunt subiici credas. Exemplum tibi sit nummus tertius in primâ Tabulâ secundi Capitis Nummorum Ivlii Cæsaris, *qui habet* Æneam Anchisen patrem humeris, *&* Palladium dextrâ gestantem *cum litteris Græcis, cui inscriptum est* Æ 24. *Hunc igitur nummum scias æreum esse, & caput habere, quod in secundâ Tabulâ primi Capitis nummorum Cæsarianorum vigesimumquartum in ordine inuenies. Item nummus octauus in eodem secundo Capite, qui habet* Cæsarem ante Martis aram sedentem, *cui inscriptum est AV.* 44. *& AR.* 48. *Hunc scias tam auro quàm argento procusum, & duobus subiici Capitibus, scilicet quadragesimoquarto & quadragesimooctauo, qui sunt in quartâ Tabulâ primi illius Capitis. Quod ni à nobis ita factum fuisset, præmissis semel & in vnum Caput seorsim coniectis quotquot in nummis occurrebant capitibus, quæcumq; vel in aliquo à se inuicem differebant, singulis nummis sua fuissent iungenda capita siue vultus: nec sine maximo temporis dispendio nulloq; cum fructu, & summo cum fastidio, idem caput sæpiùs repræsentandum: quando sæpè, imò vt plurimùm vni capiti* x. *& plura subinde diuersa subiiciuntur symbola: & vicissim vnum idemq; symbolum post plura nonnumquam spectatur capita: vti passim hoc ipso in Libro videre est.*

Sicubi autem in his partium auersarum Tabulis sub notis metallicis iam dictis, non quidem notas arithmeticas, sed litteram aliquam A. B. C. aut similem conspicies; tum quidem nummus subiectus non ad aliquod Capitum præcedentium referendus erit, sed ad vnum è symbolis in eâdem Tabulâ contentis eâdem litterâ notatum, siue proximo illud loco situm erit siue remotiori: ita vt duæ illæ partes coniunctæ vnum Numisma constituant. Et vbi plures istiusmodi litteras superscriptas videbis, intellige partem illam ad plura symbola similibus litteris notata referri debere, quæ singula ad illam partem relata tibi Numisma efficient. Exempli loco fuerit, primus nummus in primâ Tabulâ secundi Capitis Numismatum Cæsarianorum, cui A. suprascriptum est, in quo est Æneas patrem gestans: *quæ altera pars est nummi proximè sequentis simili littera A. notati, qui tibi* Veneris caput *exhibet. Item quintus nummus in eâdem Tabulâ, in quo sunt tres illæ figuræ, signatus B. qui est pars altera illius, quæ septima est in eâdem Tabulâ B. D. in quâ spectatur similiter* caput Veneris *cum litteris* L. Bvca. *cui eidem capiti subiicitur & aliud symbolum in eâdem Tabulâ vndecimo loco repræsentatum, in quo est* Elephas *& litteræ* Dict. Qvart. *cui littera D. est inscripta, vti & huic capiti* Veneris.

Ita vt rationem instituti mei planè ac dilucidè iam tibi constare putem; si tamen & hoc te priùs monuero, in Capite viiii. *Numismatum* M. Antonii *omnes illas partes siue Legionum signa, quæ sunt in primâ & secundâ Tabulâ, & item parte tertiæ illius Capitis vsque ad Legionem Trigesimam, referri debere ad Triremim illam quæ est secundo loco in illo ipso Capite, quo loco Legionis secundæ signa à nobis consultò prætermissa sunt, vt locum huic Triremi, ad quam omnes illæ partes referri debent, daremus. Vale Lector & faue.*

SYNO-

SYNOPSIS
EORVM QVÆ
SEQVENTIVM NVMISMATVM
TABVLIS CONTINENTVR.

M. ANTONII NVMISMATA.

NOMIS-

NOBILI AMPLISSIMOQVE

VIRO

NICOLAO ROCCOX

ANTVERP. VI. CONSVLI

LVDOVICVS NONNIVS

D. D.

ERVNT Ionicos aliquot adoleſcentes, Vir Ampliſſime, retis iactum à piſcatoribus emiſſe: qui dum lautos piſces exſpectant, aureum Tripodem ex imo pelago eductum vident: ortâ mox inter illos contentione, cui potiſſimùm cederet; iubente Delphico oraculo, Sapientiſſimo Græcorum detuliſſe. Mihi, licet in re diſpari, non abſimile accidit; inquirenti enim, cui potiſſimùm Vetera hæc Nomiſmata (quouis Auro Obryzo cariora) ab Huberto Goltzio quondam publicata, nouiſque à me Commentariis illuſtrata, dedicarem; monen-

te Pythio, tibi potiſſimùm viſum eſt inſcribere, quòd omnis rei Antiquariæ inter Belgas, præfiſcinè dixero, longè eſſes eruditiſſimus: non ſolùm enim maximis impenſis pulcherrimum Antiquitatis Theſaurum vndique collegiſti, ſed peritiſſimus etiam iudex cenſeris, adeò vt inter doctiores elegantiſſimus, & inter elegantiores doctiſſimus iure dici poſſes; quod vt in priuata fortuna non cuiuis facile, ita etiam publicis grauiſſimiſque negotiis diſtricto non procliue eſt aſſequi. Nam licet difficillimis Reipublicæ temporibus ſæpiùs Conſulatum geſſeris; numquam tamen ardua negotiorum ex animo tuo potuêre ſtudia hæc amœniſſima ita exturbare, vt non ſubſecundariis horis aliquantulum illis temporis impenderes. Scio à nonnullis elegantias has ſperni, & tamquam inutiles paſſim traduci; quos ego Anticyram iubeo nauigare, vt craſſa illorum ſtupiditas helleborò corrigatur: norunt enim peritiores,

——————— *quibus arte benignâ*
Et meliore luto finxit præcordia Titan,

quantum lucis ad Hiſtoriam Rituſque veteres Nomiſmatum vſus conferat: vnde enim Magnorum Virorum Dignitates, Victorias, Triumphos, Sacrificia, Ludos; vnde Virtutum Deorumque habitus, quàm ex Veterum Nummis quis hauriet? Quem etiam non moueant Magnorum Principum ſummo artificio expreſſi vultus, dum in Cæſare bellicam gloriam & ſummam clementiam, in Auguſto felicitatem, in Traiano bonitatem, aliaſque in aliis Virtutes contemplamur: faciliùs certè honeſtæ laudis cupidinem noſtris animis talis aſpectus inducet,

inducet, quàm ſi videas expreſſos rudi manu

—— ſtantes in curribus Æmilianos,

Et Curios iam dimidios, humeroſq́ minorem

Coruinum, & Galbam auriculis naſoq́ carentem.

Deniq; vix aliquid arcani in tota eſt Vetuſtate, quod Nomiſmata non referant, vt meritò poſſes illa Mutam Hiſtoriam nuncupare. quod vt palàm facerem, aggreſſus ſum Iulij Cæſaris & Auguſti Nomiſmata breuibus Commentariis explicare; nam in priore editione prolixa tantùm erat rerum geſtarum Hiſtoria: quæ ne prorſus omiſſa à me videretur, adiunxi ſingulorum Vitas ex Suetonio. Acceſſerunt pro auctario Tiberij Nomiſmata, numquam antehac edita, quæ partim ex reſiduis Goltzij Tabulis, partim ex Æneâ Vico collegimus. Hoſce igitur conatus meos Antiquitatis illuſtrandæ cauſsâ ſuſceptos, Vir Ampliſſime, benignè patieris tibi inſcribi; vt nomine tuo muniti, tamquam Teucer ſub Aiacis clypeo, aduerſus calumniæ tela latere poſſint. Antuerpiæ, pridie Nonas Aprilis, M. DC. XX.

APPRO-

APPROBATIO CENSORIS.

HIC *Commentarius C.V. Ludouici Nonnij in* C. IVLI CÆSARIS, AVGVSTI & TIBERI *Nomiſmata nihil habet quod Scripturæ ſacræ aut fidei Catholicæ aduerſetur. Poterit ergo ad multorum ſcientiam augendam imprimi. Quod teſtor* XXVI. *Febr. anni* CIↃ. IↃC. XX.

Egbertus Spitholdius S. T. L. Canonicus
& Plebanus Antuerp. Librorum Cenſor.

SVMMA PRIVILEGII.

PHILIPPVS IV. Hiſpaniarum & Indiarum Rex Catholicus, & Potentiſſimus Belgarum Princeps, Diplomate ſuo ſanxit, nequis *Huberti Goltzij Opera omnia* præter Balthaſaris Moreti voluntatem vllo modo imprimat, aut alibi terrarum impreſſa in Germaniæ Inferioris ditiones importet, venaliáve habeat. Qui ſecùs faxit, confiſcatione librorum & aliâ graui pœnâ mulctabitur; vti latiùs patet in litteris datis Bruxellæ XX. Decembris M. DC. XLI.

Signat.

Steenhuyſe.

NOMISMATA
C. IVLI
CÆSARIS.

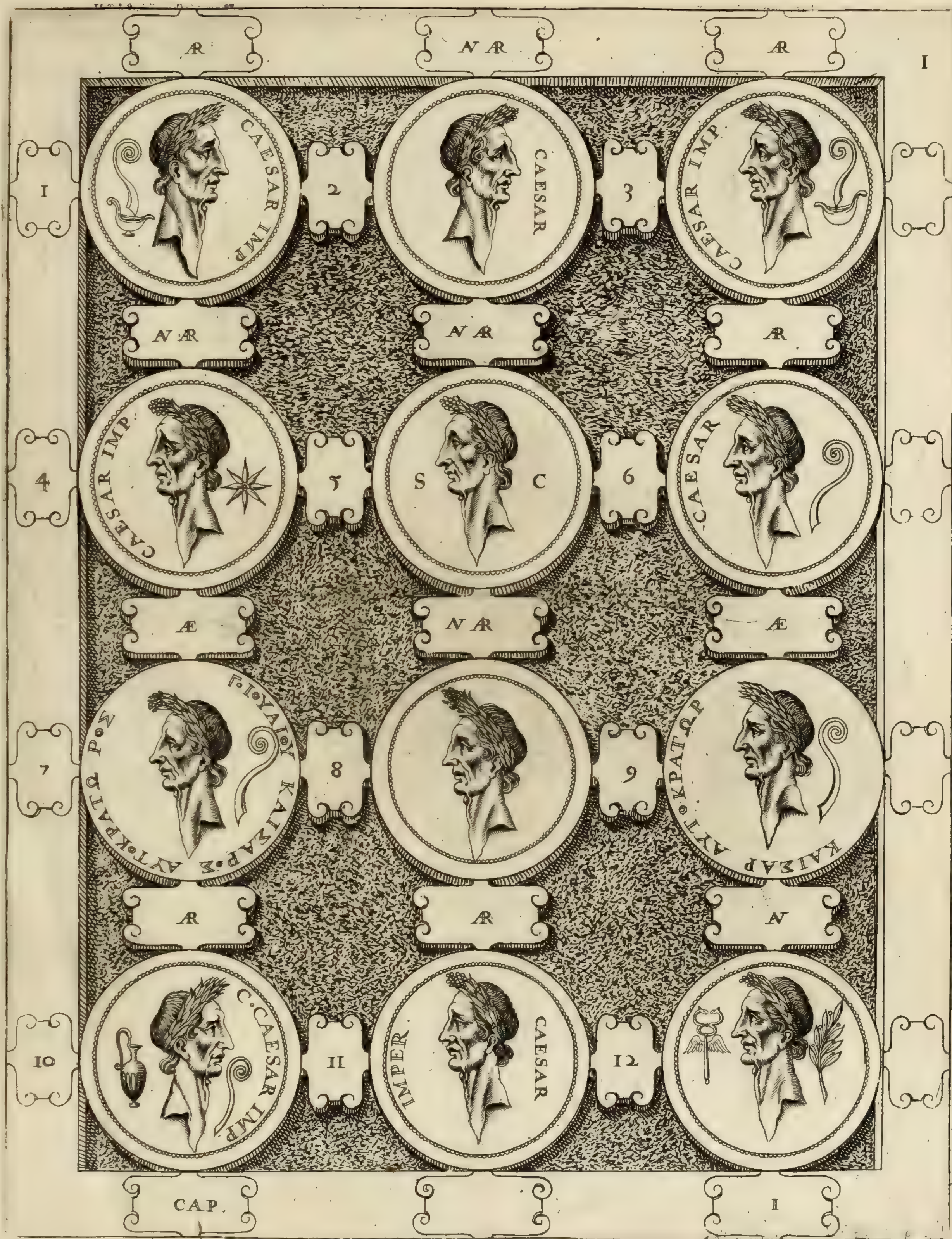

I
CAESAR IMP
CAESAR
CAESAR IMP
CAESAR IMP
S C
CAESAR
C·CAESAR IMP
IMPER CAESAR
CAP.
I

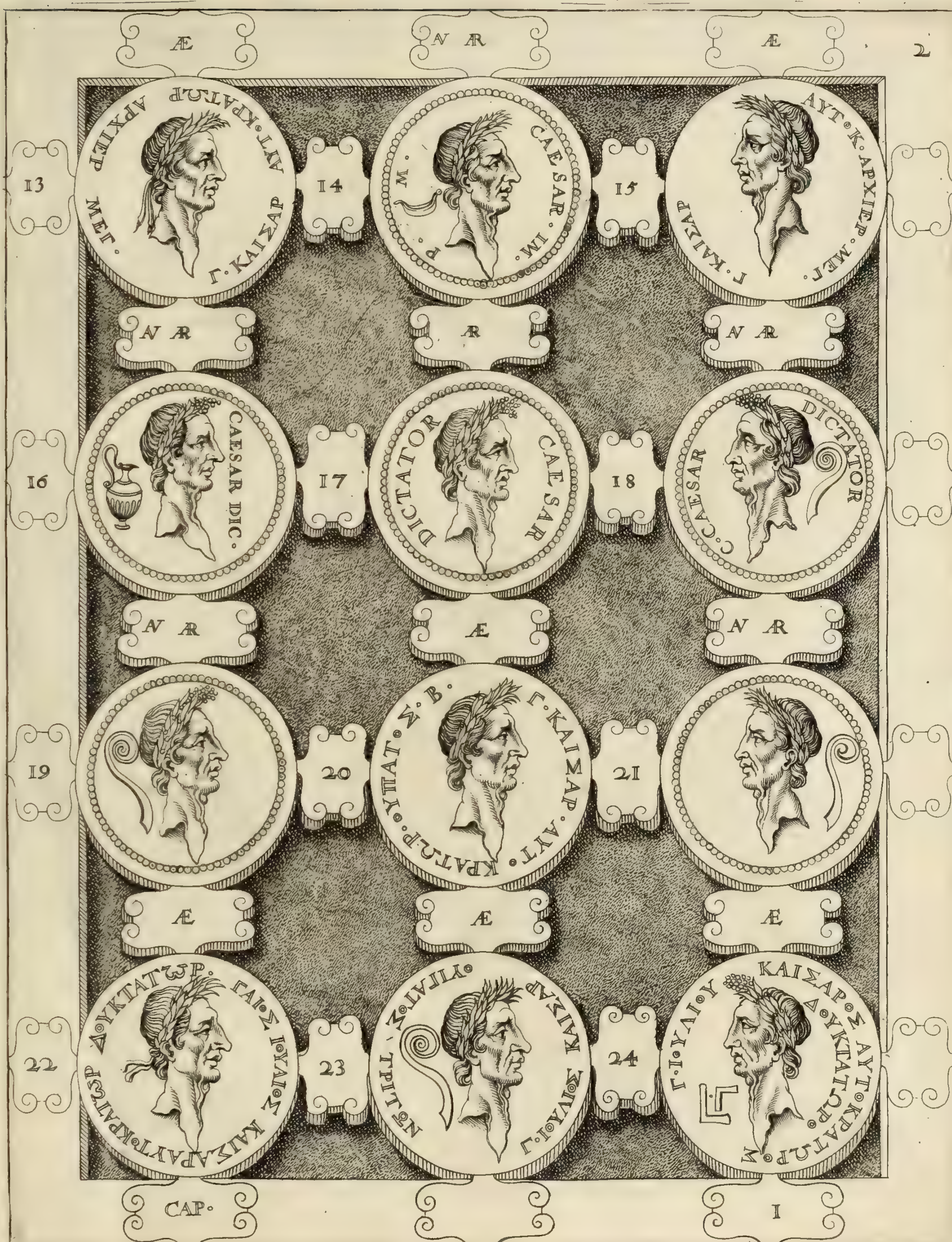

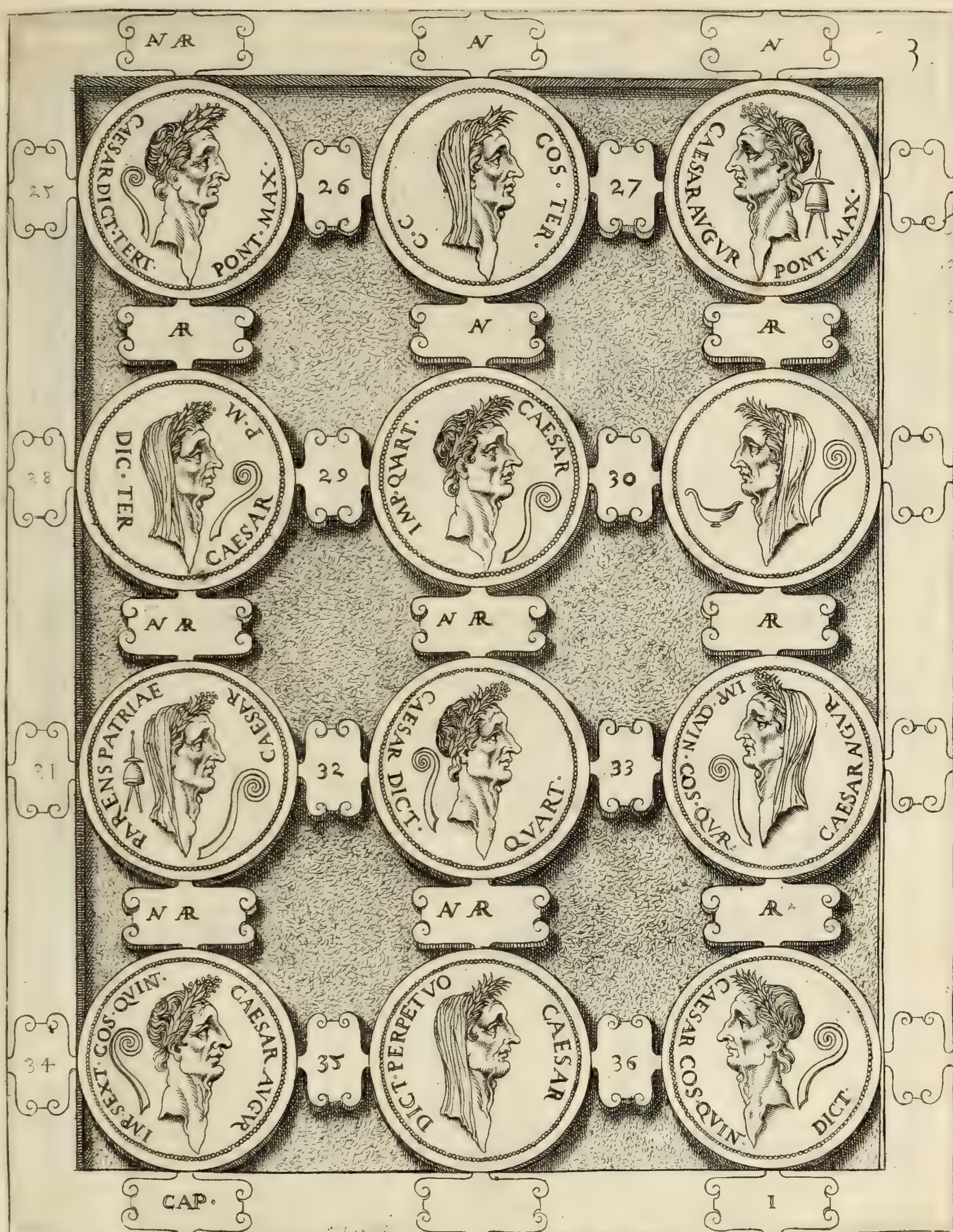

CAESAR DICT. TERT. PONT. MAX.
26
C. C. COS. TER.
27
CAESAR AVGVR PONT. MAX.
DIC. TER P.M CAESAR
29
IMP. QVART. CAESAR
30
PARENS PATRIAE CAESAR
32
CAESAR DICT. QVART.
33
IMP. QVIN. COS. QVR. CAESAR AVGVR
IMP. SEXT. COS. QVIN. CAESAR AVGVR
35
DICT. PERPETVO CAESAR
36
CAESAR COS. QVIN. DICT.
CAP.
I

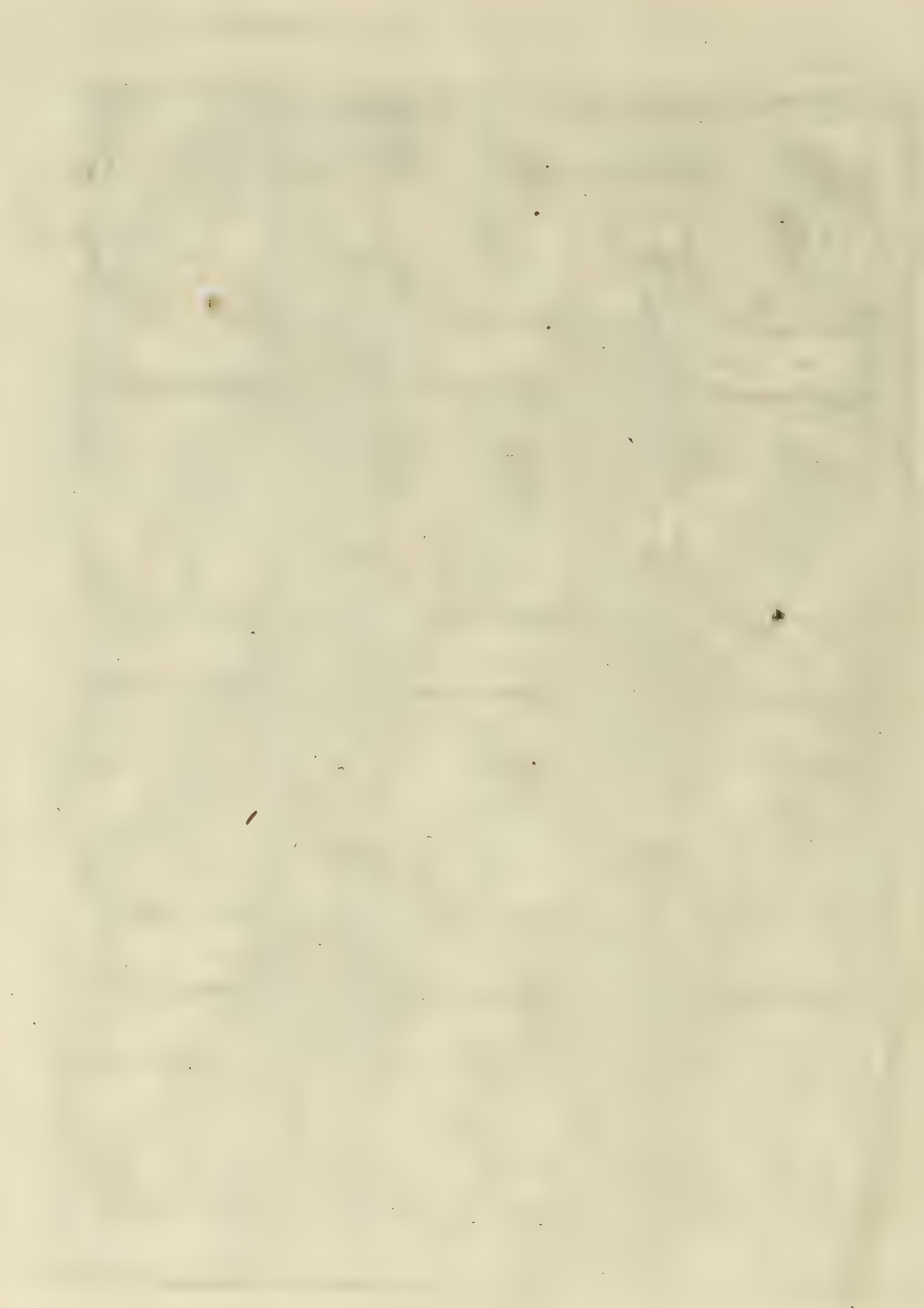

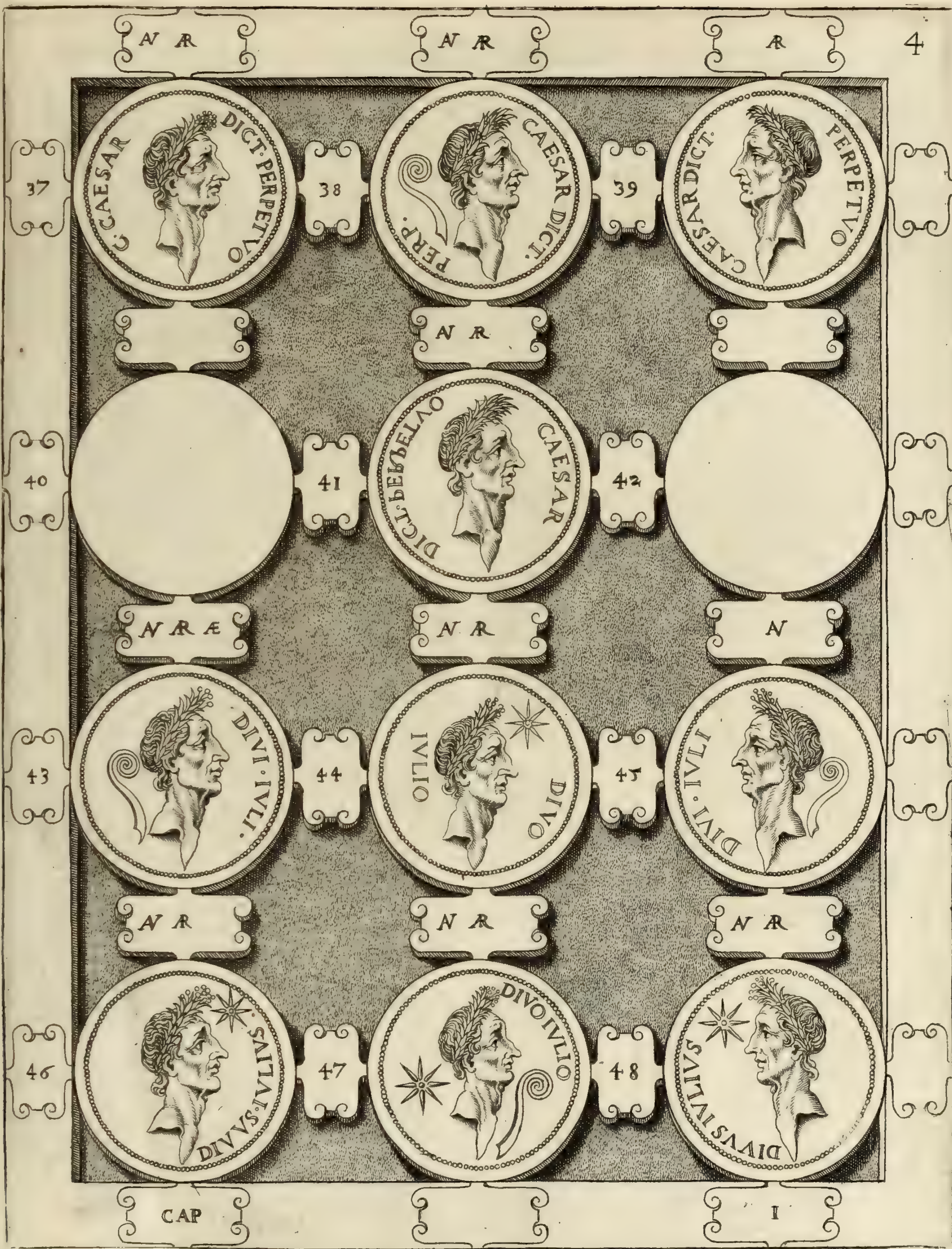

4
N Æ
N Æ
Æ
37
C. CAESAR DICT. PERPETVO
38
CAESAR DICT. PERP.
39
CAESAR DICT. PERPETVO
N Æ
40
41
DICT. PERPETVO CAESAR
42
N Æ Æ
N Æ
N
43
DIVI. IVLI.
44
DIVO IVLIO
45
DIVI. IVLI
N Æ
N Æ
N Æ
46
DIVVS. IVLIVS
47
DIVO IVLIO
48
DIVVS IVLIVS
CAP
I

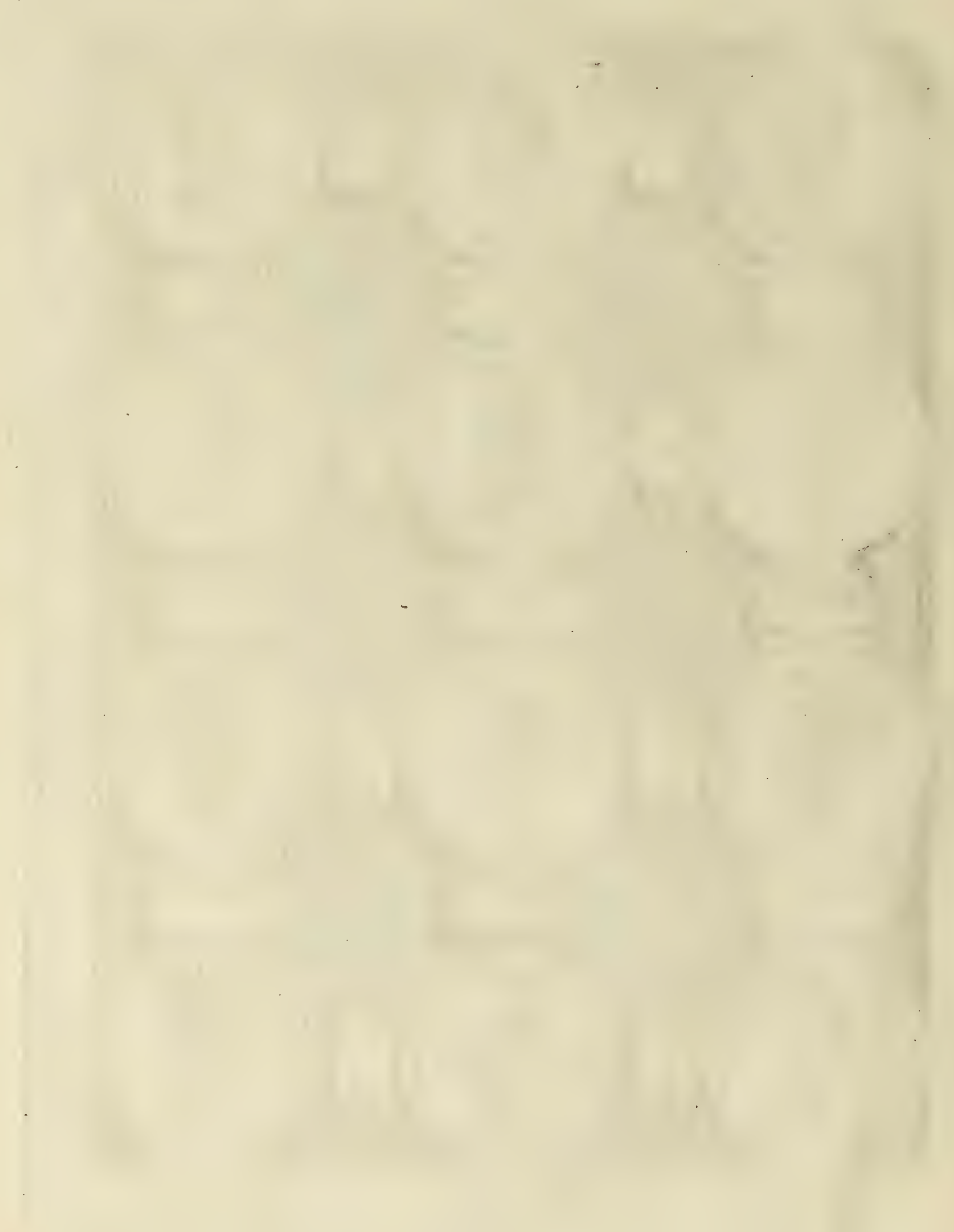

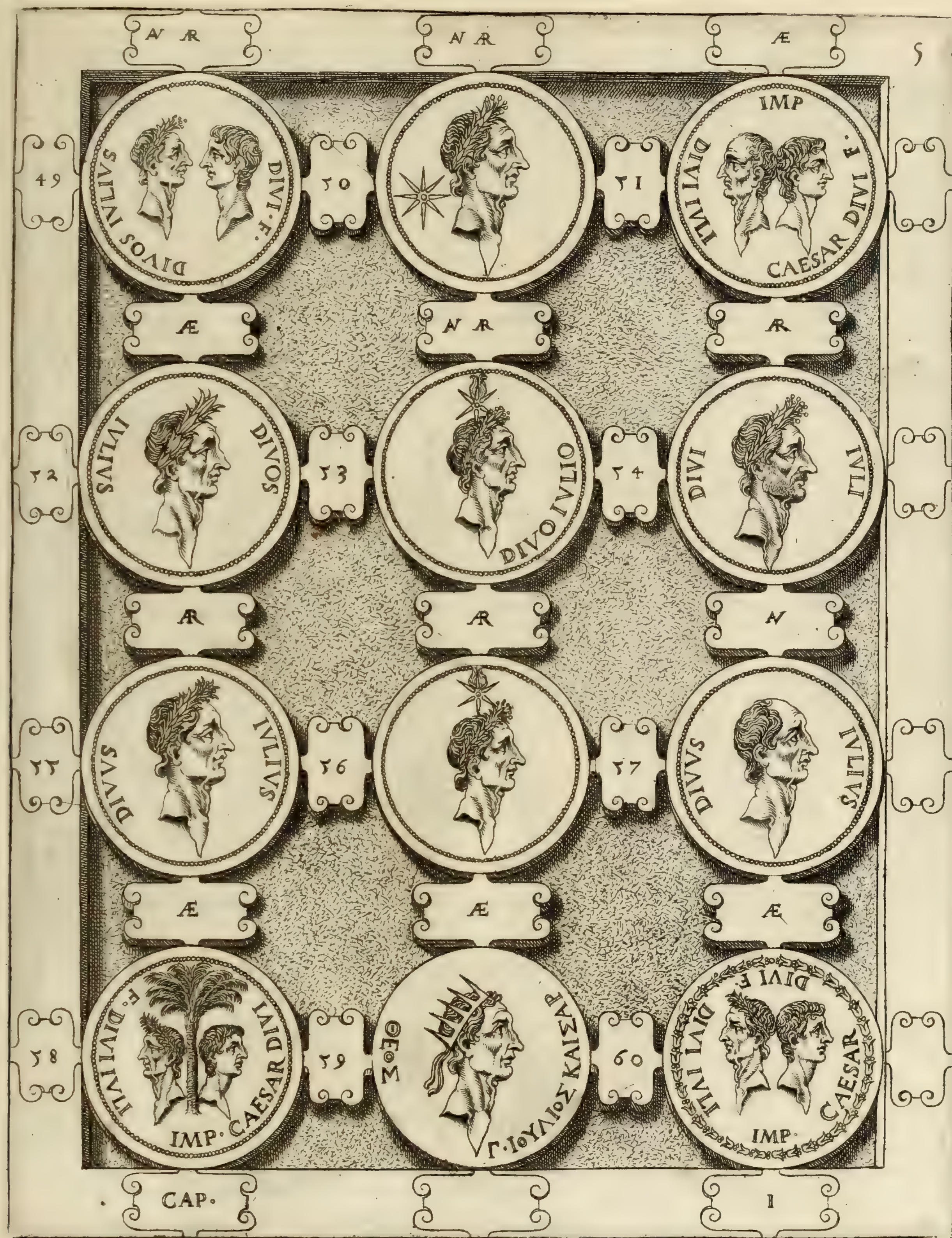
5
49
DIVOS IVLIVS
DIVI·F·
50
51
IMP
DIVI IVLI
CAESAR DIVI F·
52
DIVOS
IVLIVS
53
DIVO IVLIO
54
DIVI
IVLI
55
DIVVS
IVLIVS
56
57
DIVVS
IVLIVS
58
IVLI DIVI F·
IMP· CAESAR DIVI
59
ΘΕΟΣ
Γ·ΙΟΥΛΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ
60
DIVI F· DIVI IVLI
IMP· CAESAR
CAP·
I

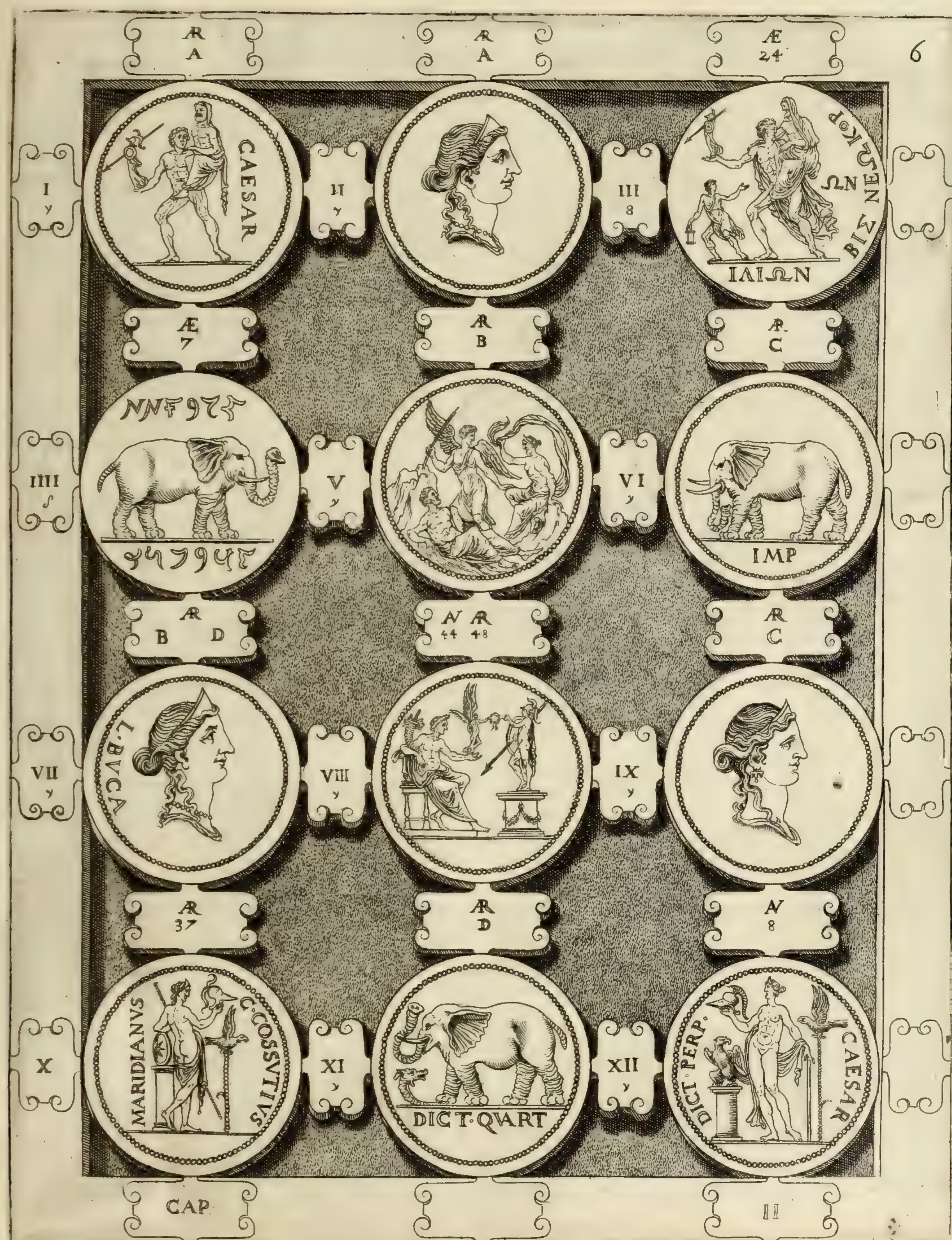

ÆR A
ÆR A
Æ 24
6
I
CAESAR
II
III 8
BIΣ NEΩKOP
IAIΩN
Æ 7
ÆR B
ÆR C
IIII
V
VI
IMP
ÆR B D
AV ÆR 44 48
ÆR C
VII
L.BVCA
VIII
IX
ÆR 37
ÆR D
AV 8
X
MARIDIANVS
C.COSSVTIVS
XI
DICT·QVART
XII
DICT·PERP·
CAESAR
CAP
II

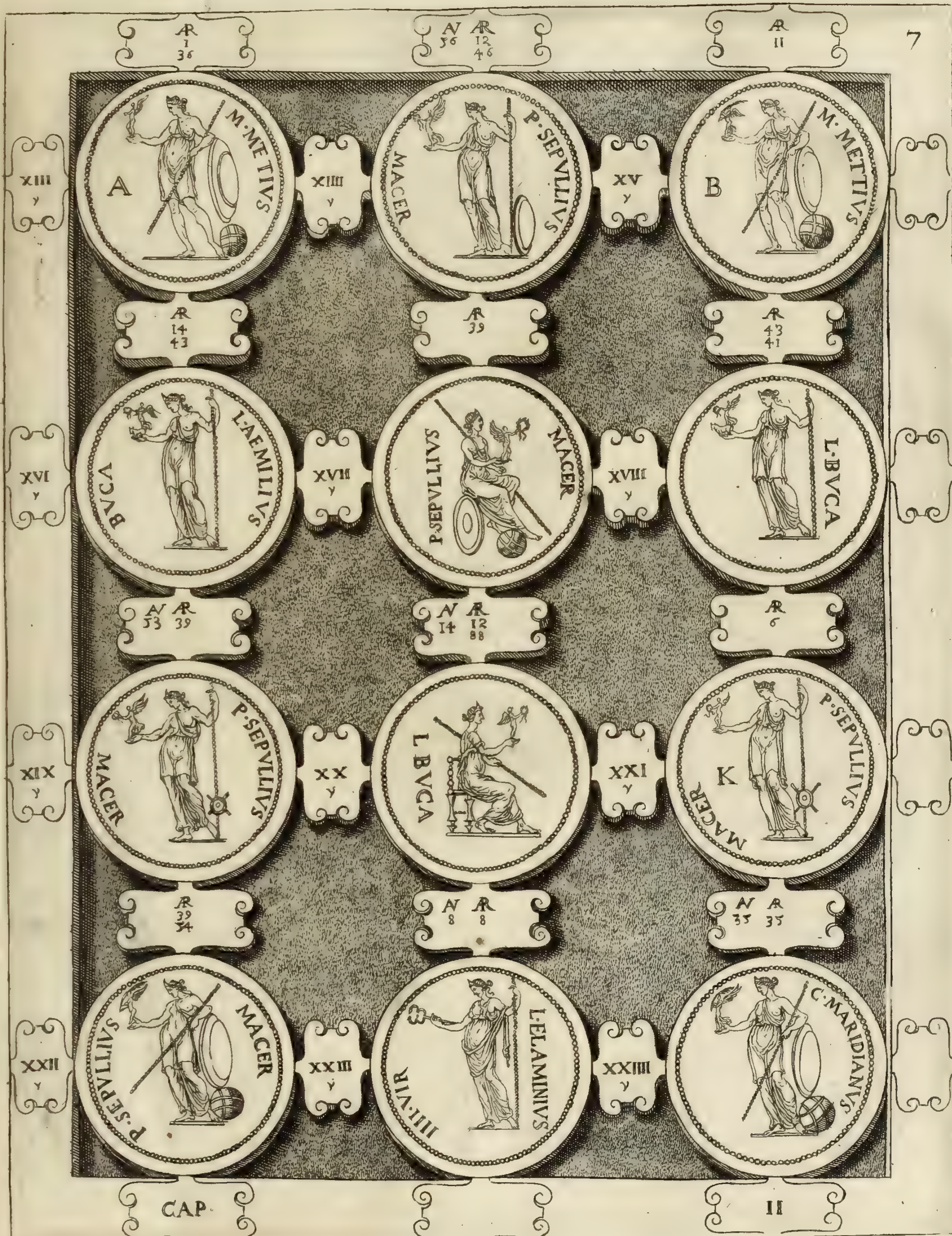

Æ 1 36
N Æ 36 12 46
Æ 11
7
XIII y
M·METIVS
A
XIIII y
P·SEPVLLIVS MACER
XV y
M·METTIVS
B
Æ 14 43
Æ 39
Æ 43 41
XVI y
L·AEMILIVS BVCA
XVII y
P·SEPVLLIVS MACER
XVIII y
L·BVCA
N Æ 33 39
N Æ 14 12 88
Æ 6
XIX y
P·SEPVLLIVS MACER
XX y
L·BVCA
XXI y
P·SEPVLLIVS MACER
K
Æ 39 34
N Æ 8 8
N Æ 35 35
XXII y
P·SEPVLLIVS MACER
XXIII y
L·ELAMINIVS IIII·VIR
XXIIII y
C·MARIDIANVS
CAP·
II

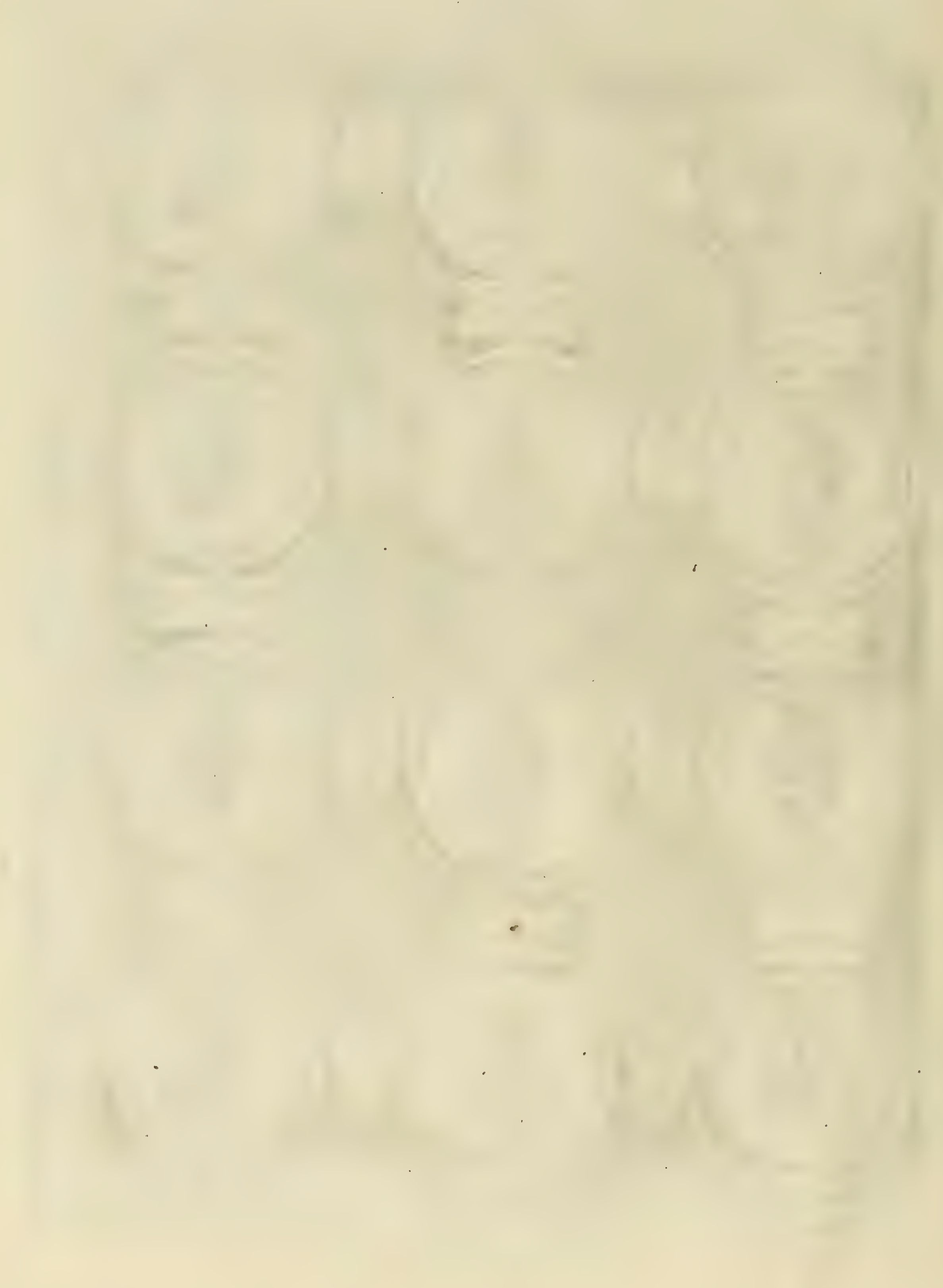

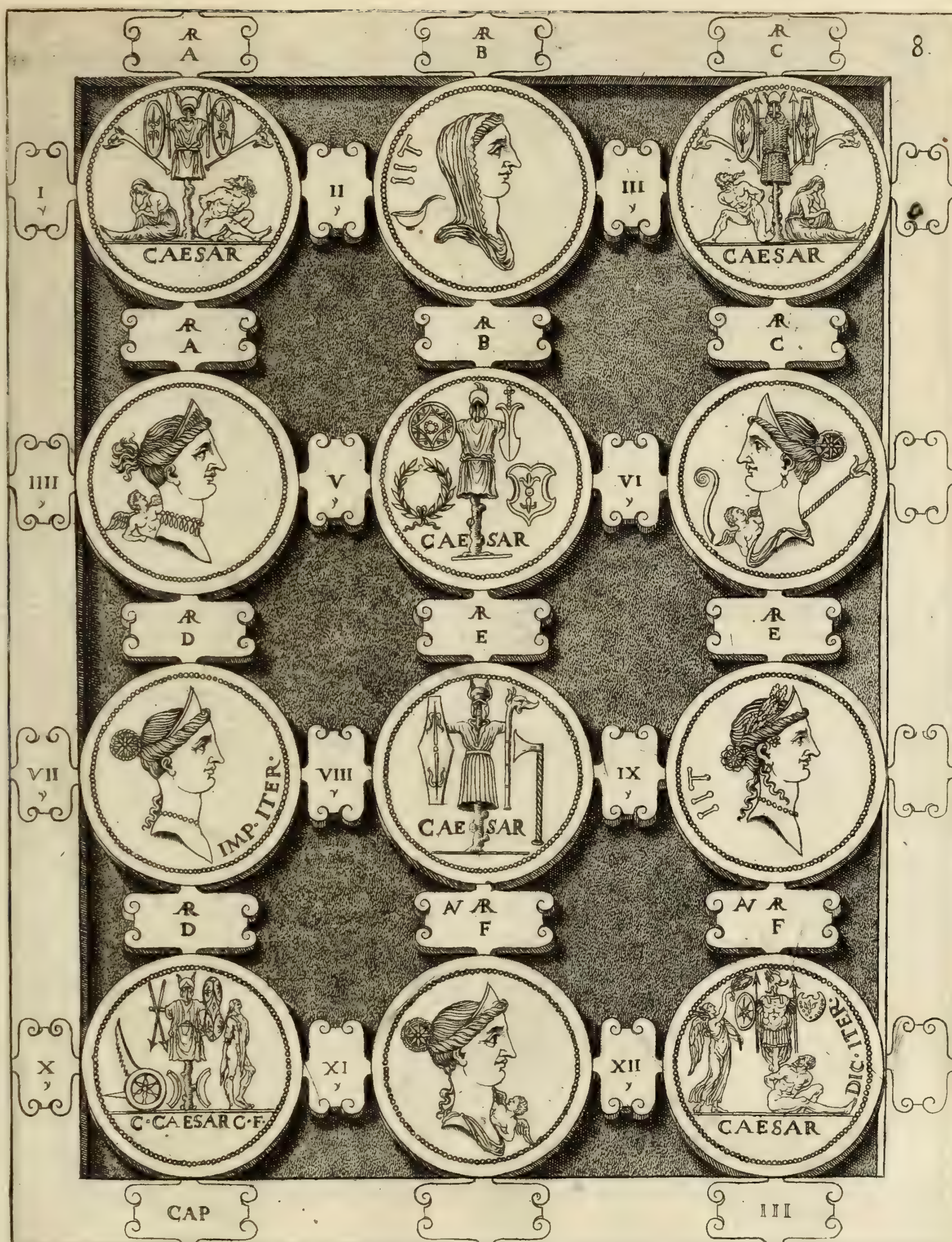
8.
Æ A
Æ B
Æ C
I y
CAESAR
II y
IIT
III y
CAESAR
Æ A
Æ B
Æ C
IIII y
V y
CAESAR
VI y
Æ D
Æ E
Æ E
VII y
IMP. ITER.
VIII y
CAESAR
IX y
IIT
Æ D
N Æ F
N Æ F
X y
C·CAESAR C·F·
XI y
XII y
DIC. ITER.
CAESAR
CAP
III

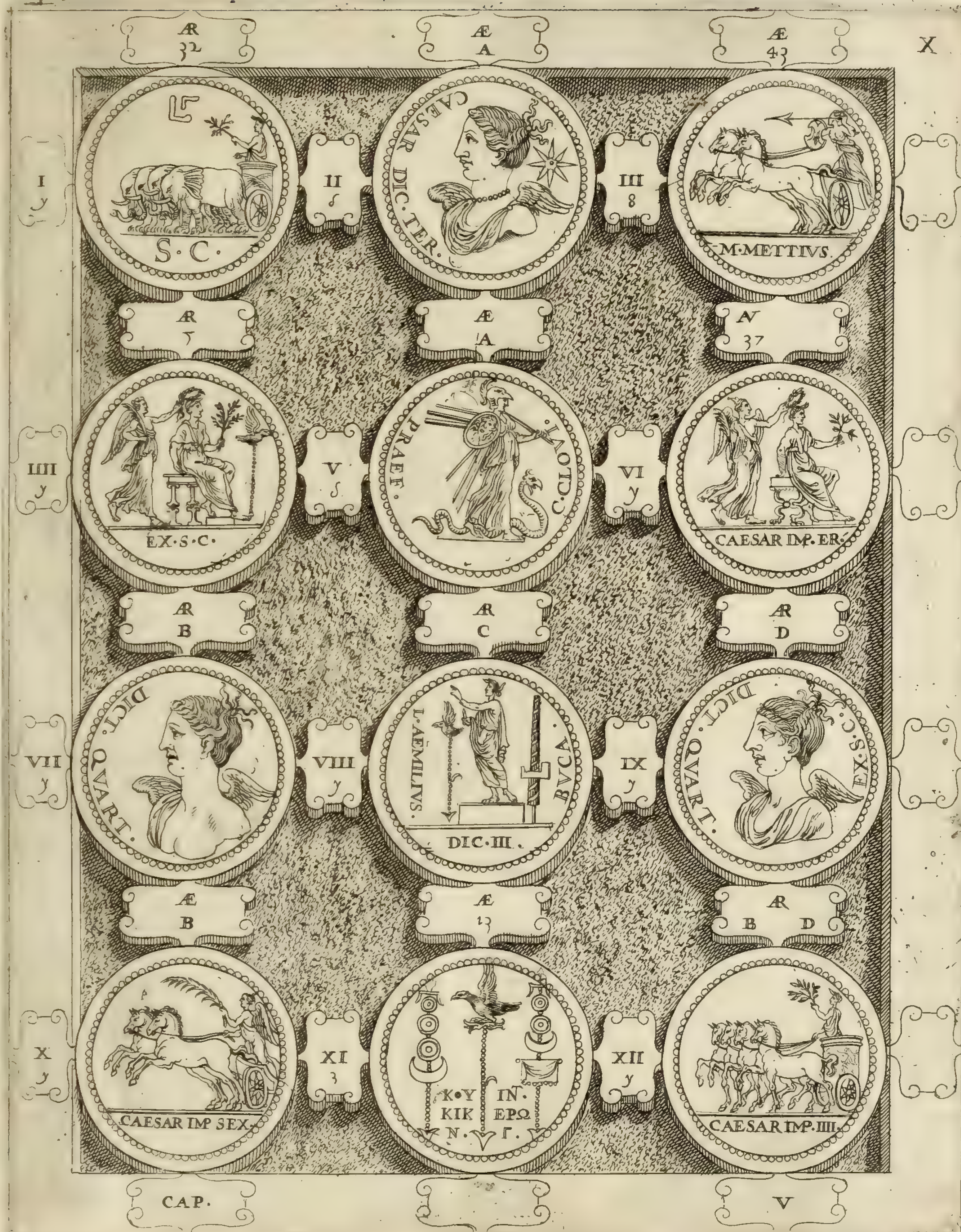
X
Æ 32
Æ A
Æ 43
I
II
III
S·C·
CAESAR DIC·TER·
M·METTIVS
Æ
Æ A
37
IIII
V
VI
EX·S·C·
PRAEF· CLOVL·
CAESAR IMP·ER·
Æ B
Æ C
Æ D
VII
VIII
IX
DICT· QVART·
L·AEMILIVS· BVCA
DIC·III·
DICT· QVART· EX·S·C·
Æ B
Æ 13
Æ B D
X
XI
XII
CAESAR IMP·SEX·
K·Y KIK N·
IN· ЕΡΩ Γ·
CAESAR IMP·IIII·
CAP·
V

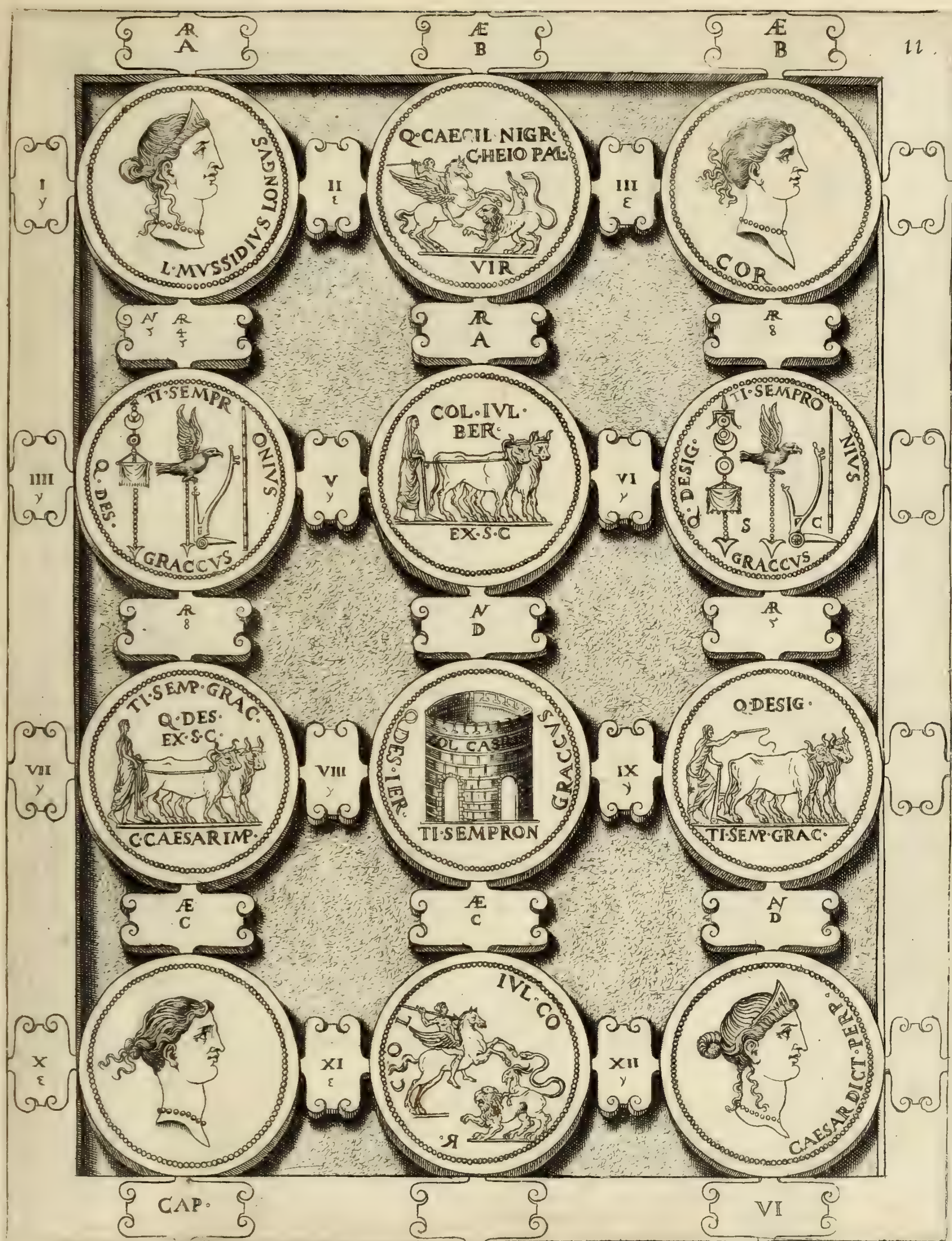
L·MVSSIDIVS LONGVS
Q·CAECIL·NIGR·
C·HEIO PAL·
VIR
COR
TI·SEMPR
ONIVS
Q· DES·
GRACCVS
COL·IVL·
BER·
EX·S·C
TI·SEMPRO
NIVS
Q· DESIG·
S C
GRACCVS
TI·SEMP·GRAC·
Q·DES·
EX·S·C·
C·CAESAR·IMP·
COL CAS
Q·DES·IER·
GRACCVS
TI·SEMPRON
Q·DESIG·
TI·SEM·GRAC·
IVL·CO
COL
R
CAESAR·DICT·PERP·
CAP·
VI
I
II
III
IIII
V
VI
VII
VIII
IX
X
XI
XII
Æ
A
B
C
D

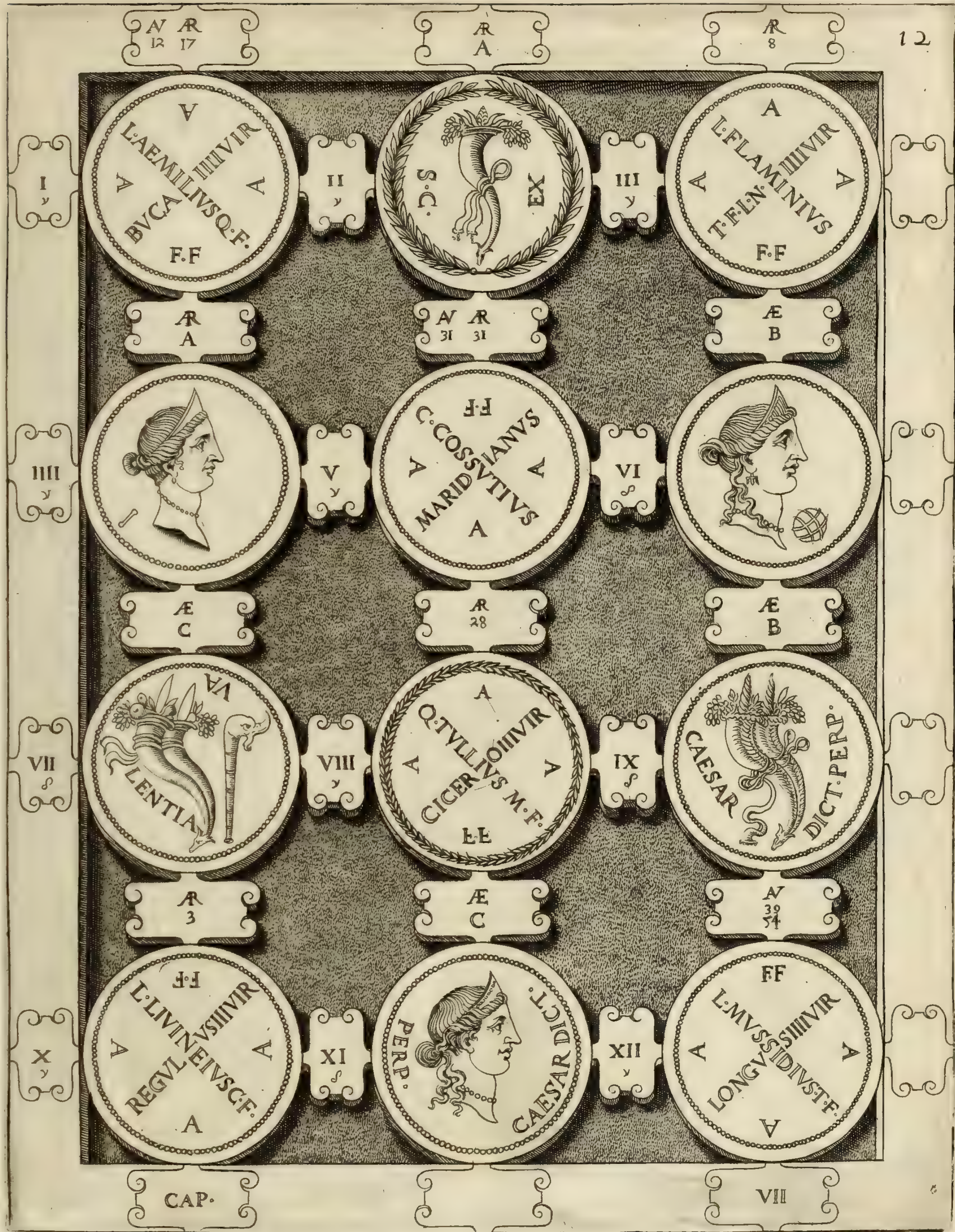
L·AEMILIVS·IIIIVIR
BVCA·Q·F.
F·F
S·C
EX
L·FLAMINIVS·IIIIVIR
T·F·L·N·
F·F
C·COSSVTIVS
MARIDIANVS
F·F
Q·TVLLIVS·IIIIVIR
CICER M·F·
F·F
LENTIA
VA
CAESAR
DICT·PERP·
L·LIVINEIVS·IIIIVIR
REGVLVS·C·F·
F·F
PERP·
CAESAR·DICT·
L·MVSSIDIVS·IIIIVIR
LONGVS·T·F·
FF
I
II
III
IIII
V
VI
VII
VIII
IX
X
XI
XII
CAP·
VII

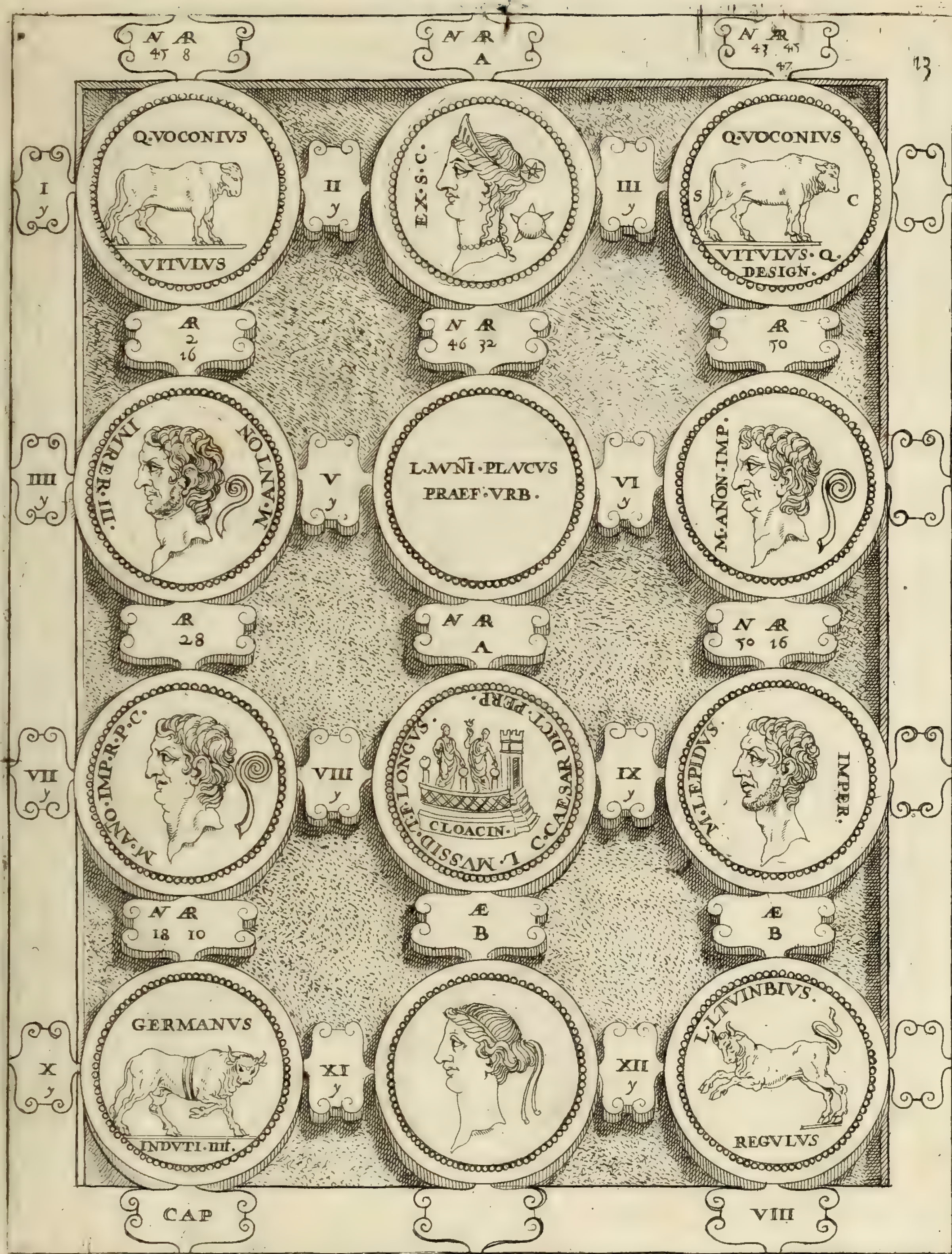
Q·VOCONIVS
VITVLVS
EX·S·C·
Q·VOCONIVS
S C
VITVLVS·Q·
DESIGN·
IMPER·III·
M·ANTON
L·MVNI·PLAVCVS
PRAEF·VRB·
M·ANON·IMP·
M·ANO·IMP·R·P·C·
L·MVSSID·T·F·LONGVS·
C·CAESAR·DICT·PERP·
CLOACIN·
M·LEPIDVS·
IMPER·
GERMANVS
INDVTI·IIII·
L·LIVINEIVS·
REGVLVS
I
II
III
IIII
V
VI
VII
VIII
IX
X
XI
XII
CAP
VIII

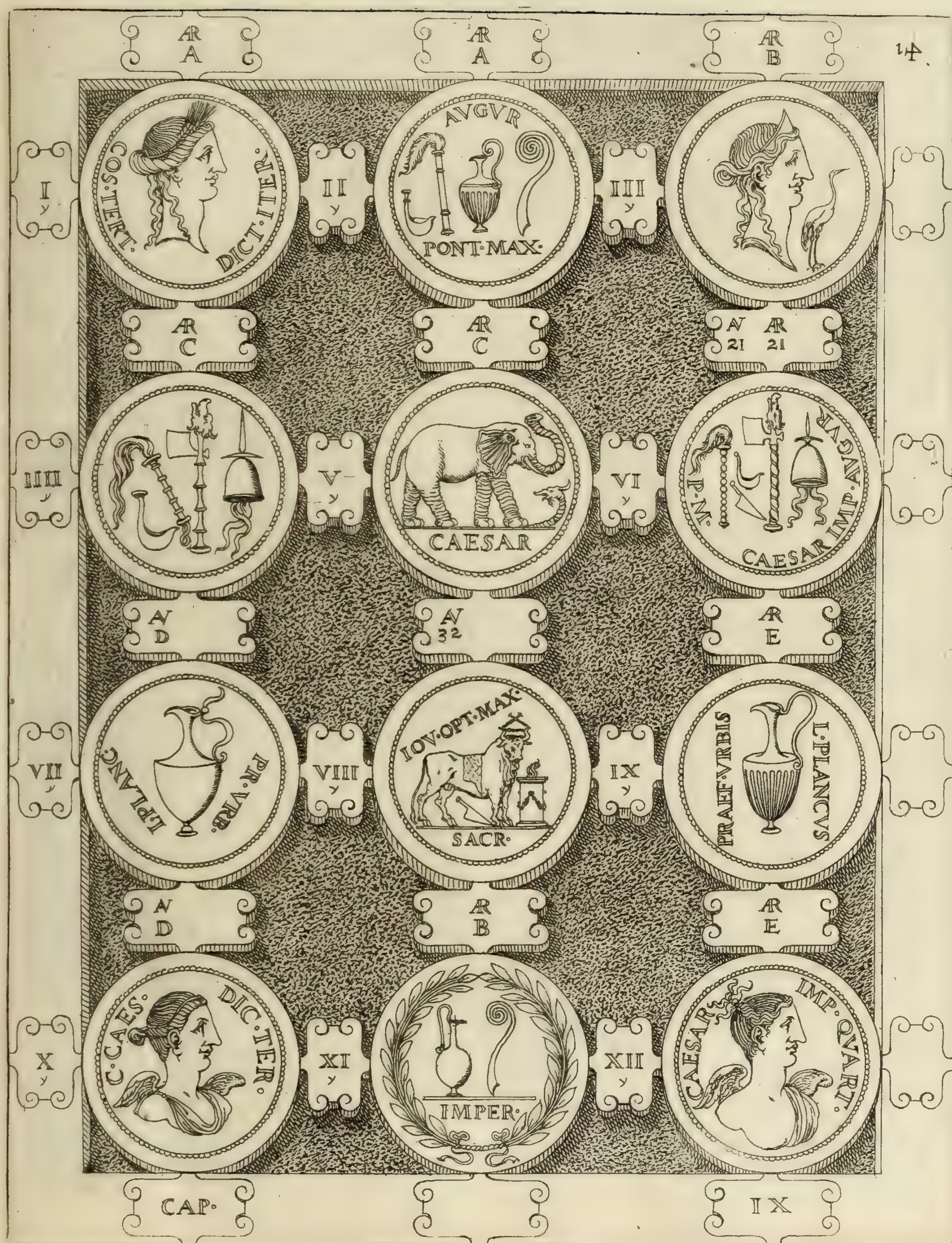

AR A
AR A
AR B
14.
I
COS·TERT· DICT·ITER·
II
AVGVR
PONT·MAX·
III
AR C
AR C
AV 21 AR 21
IIII
V
CAESAR
VI
P·M· CAESAR IMP·AVGVR
AV D
AV 32
AR E
VII
L·PLANC· PR·VRB·
VIII
IOV·OPT·MAX·
SACR·
IX
PRAEF·VRBIS L·PLANCVS
AV D
AR B
AR E
X
C·CAES· DIC·TER·
XI
IMPER·
XII
CAESAR· IMP·QVART·
CAP·
IX

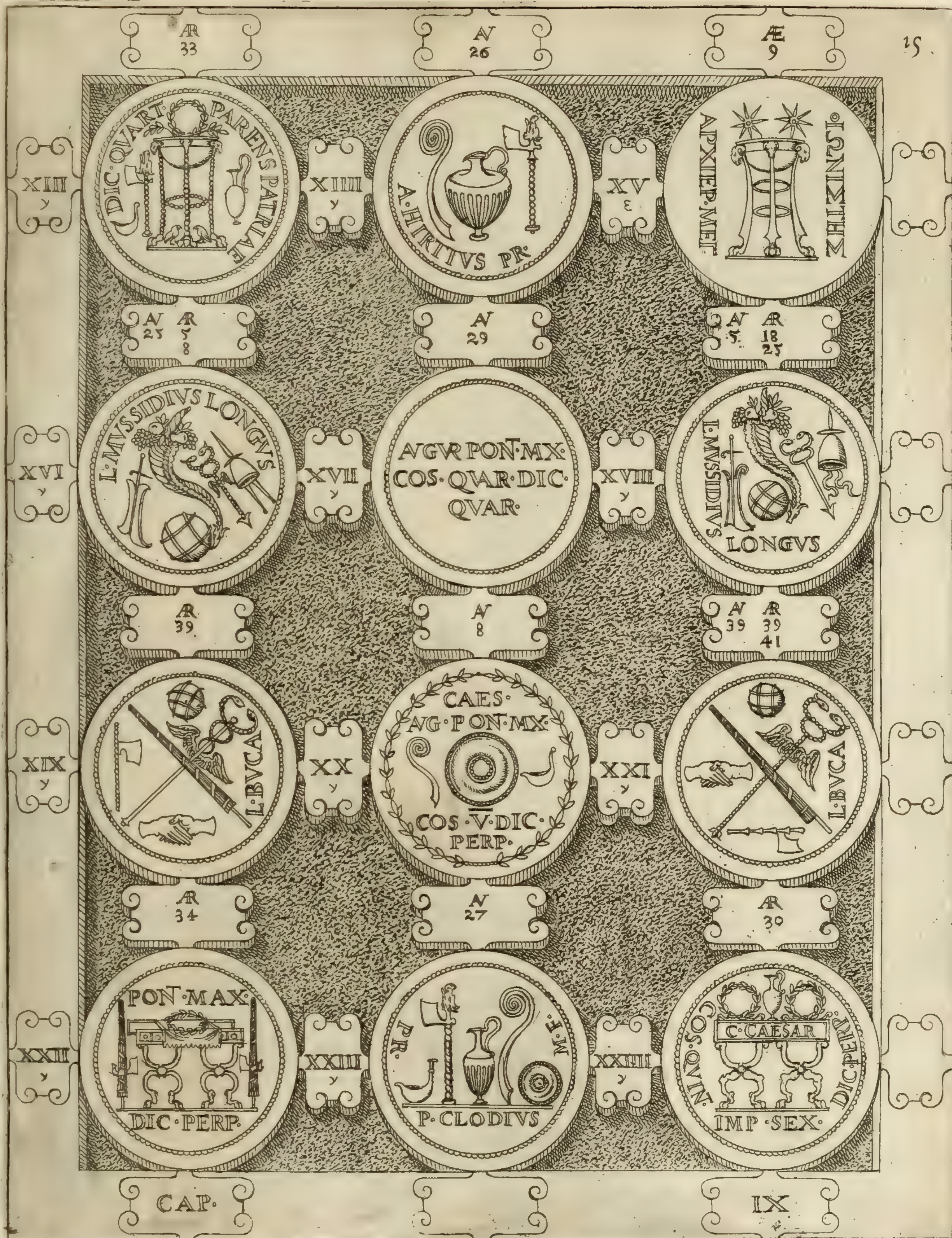
ÆR
33
AV
26
Æ
9
XIII
y
DIC·QVART·PARENS PATRIAE
XIIII
y
A·HIRTIVS PR·
XV
ε
AV ÆR
25 5
8
AV
29
AV ÆR
5 18
25
XVI
y
L·MVSSIDIVS LONGVS
XVII
y
AVGVR PON·MX·
COS·QVAR·DIC·
QVAR·
XVIII
y
L·MVSSIDIVS
LONGVS
ÆR
39
AV
8
AV ÆR
39 39
41
XIX
y
L·BVCA
XX
y
CAES·
AVG·PON·MX·
COS·V·DIC·
PERP·
XXI
y
L·BVCA
ÆR
34
AV
27
ÆR
30
XXII
y
PON·MAX·
DIC·PERP·
XXIII
y
PR·
M·F·
P·CLODIVS
XXIIII
y
C·CAESAR
COS·QVIN
DIC·PERP·
IMP·SEX·
CAP·
IX

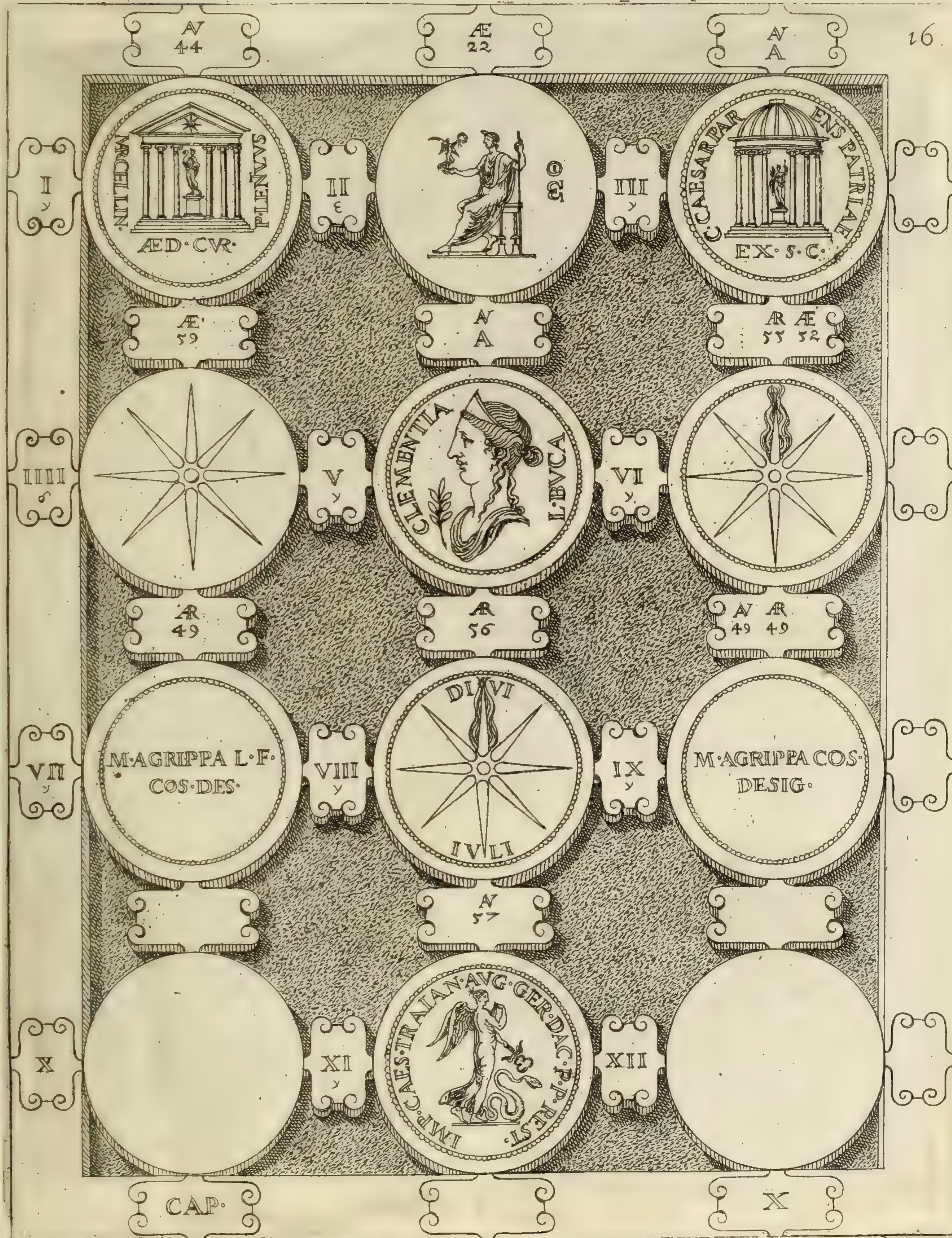
16
AV 44
Æ 22
AV A
I
II
III
PLENVS
AED·CVR·
C·CAESAR PAR ENS PATRIAE
EX·S·C·
Æ 59
AV A
AR Æ 55 52
IIII
V
VI
CLEMENTIA
L·BVCA
AR 49
AR 56
AV AR 49 49
VII
VIII
IX
M·AGRIPPA L·F·
COS·DES·
DIVI
IVLI
M·AGRIPPA COS·
DESIG·
AV 57
X
XI
XII
IMP·CAES·TRAIAN·AVG·GER·DAC·P·P·REST·
CAP·
X

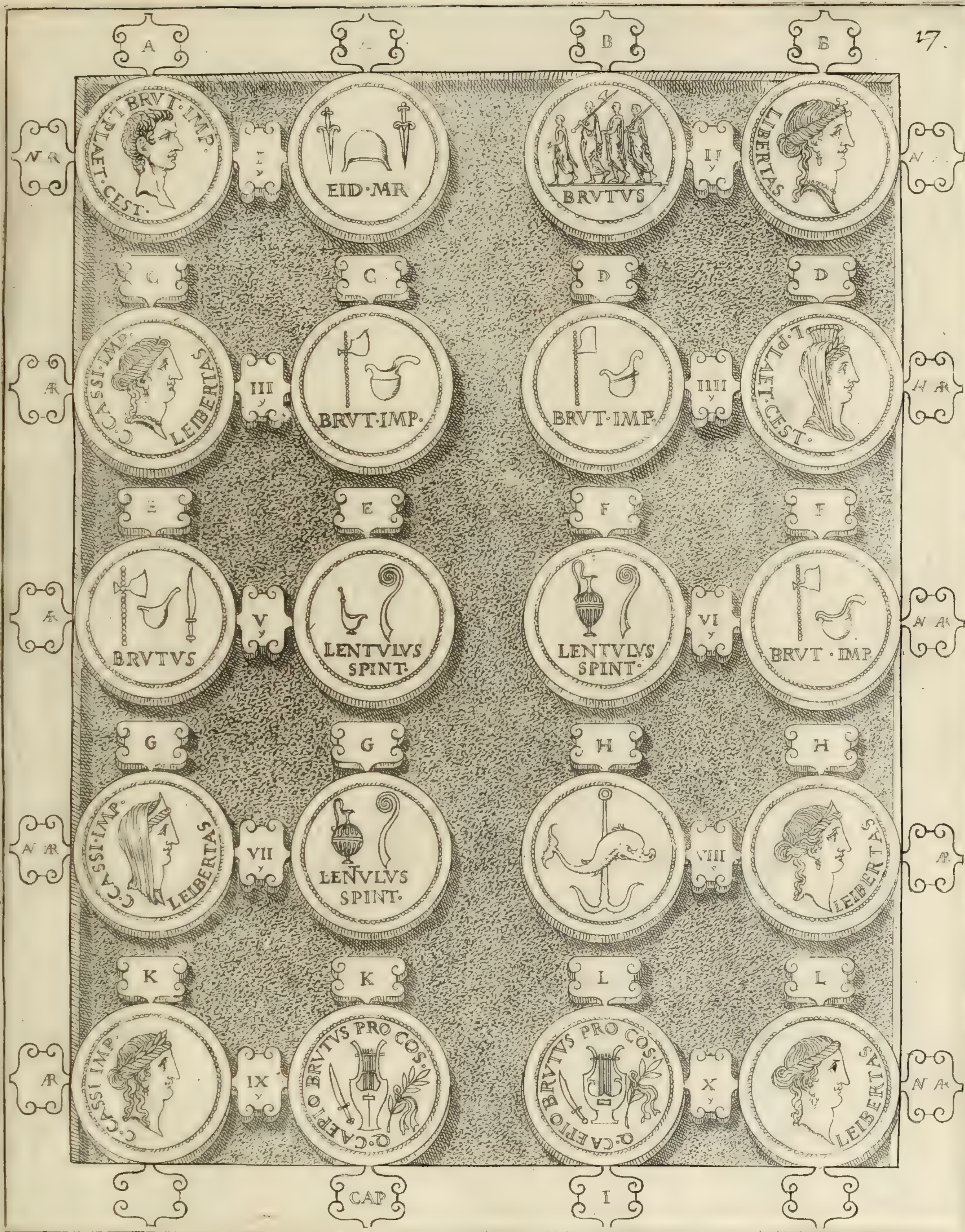

A
B
L·BRVT·IMP·
L·PLAET·CEST·
EID·MR
BRVTVS
LIBERTAS
C
D
C·CASSI·IMP·
LEIBERTAS
III
BRVT·IMP·
BRVT·IMP·
IIII
L·PLAET·CEST·
E
F
BRVTVS
V
LENTVLVS
SPINT·
LENTVLVS
SPINT·
VI
BRVT·IMP
G
H
C·CASSI·IMP·
LEIBERTAS
VII
LENVLVS
SPINT·
VIII
LEIBERTAS
K
L
C·CASSI·IMP·
IX
BRVTVS PRO COS·
Q·CAEPIO
X
LEIBERTAS
CAP
I

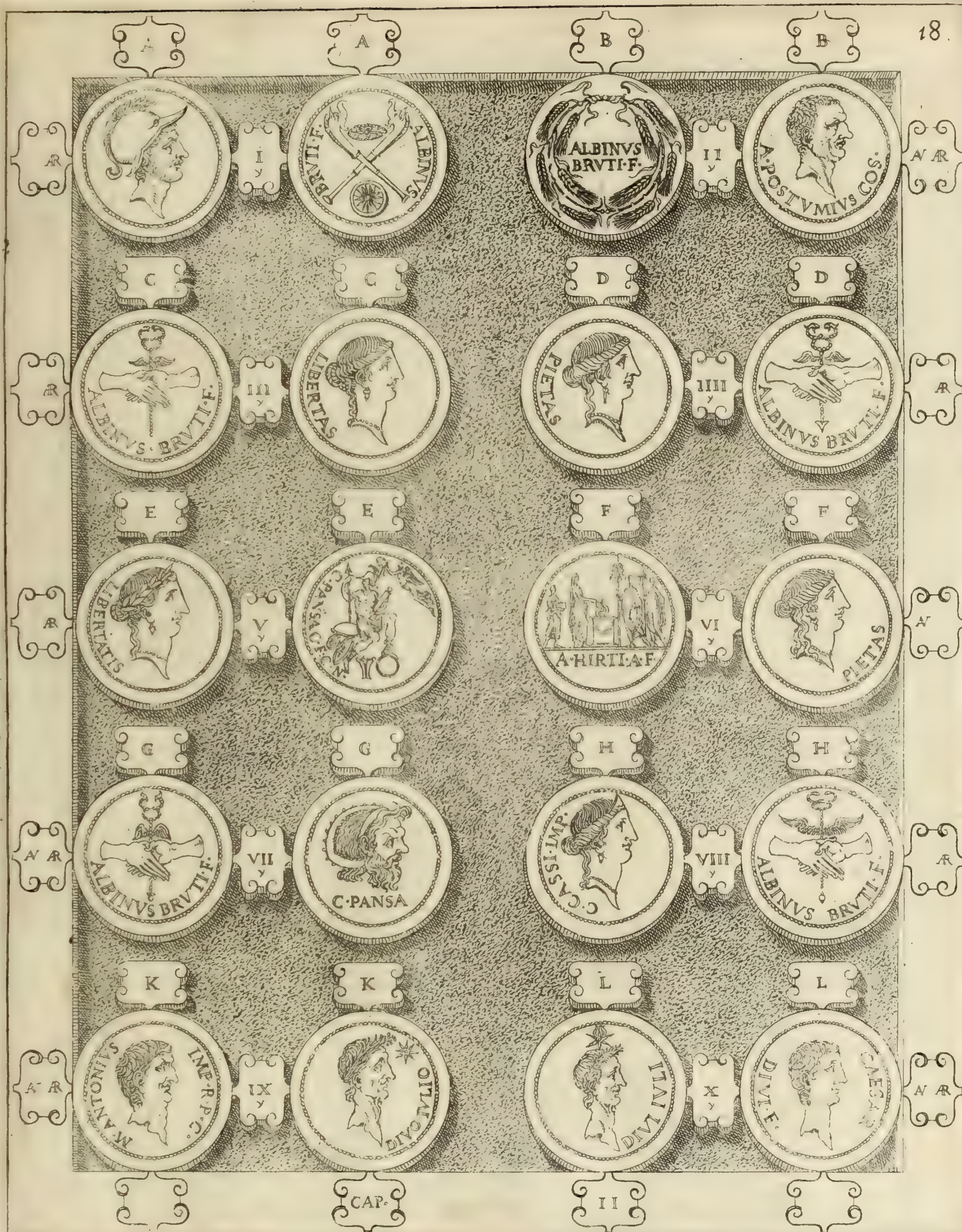
ALBINVS
BRVTI·F.
ALBINVS BRVTI·F.
A·POSTVMIVS COS.
ALBINVS·BRVTI·F.
LIBERTAS
PIETAS
ALBINVS BRVTI·F.
LIBERTATIS
A·HIRTI·A·F.
PIETAS
ALBINVS BRVTI·F.
C·PANSA
C·CASSI·IMP.
ALBINVS BRVTI·F.
M·ANTONIVS IMP·R·P·C·
DIVO IVLIO
DIVI IVLI
DIVI·F· CAESAR
CAP.

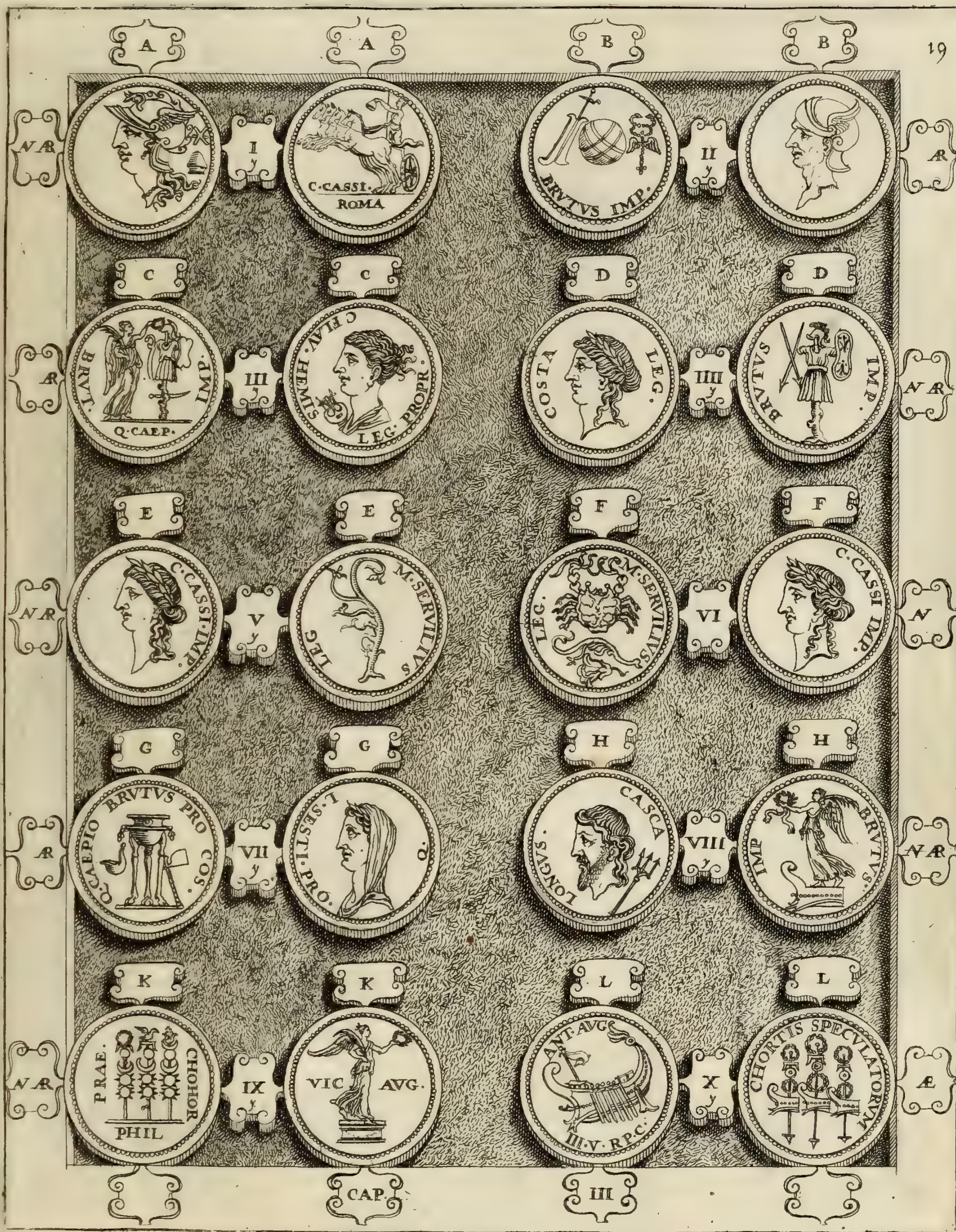
19
A
A
B
B
NÆ
I y
C·CASSI·
ROMA
BRVTVS IMP.
II y
Æ
C
C
D
D
Æ
BRVT. IMP.
Q·CAEP·
III y
C·FLAV·HEMIS·LEG·PROPR·
COSTA LEG.
IIII y
BRVTVS IMP.
NÆ
E
E
F
F
NÆ
C·CASSI·IMP.
V y
M·SERVILIVS LEG
LEG. M·SERVILIVS
VI
C·CASSI IMP.
N
G
G
H
H
Æ
Q·CAEPIO BRVTVS PRO COS·
VII y
L·SESTI·PRO. Q.
LONGVS. CASCA
VIII y
IMP BRVTVS·
NÆ
K
K
L
L
NÆ
PRAE. CHOHOR
PHIL
IX y
VIC AVG.
ANT·AVG
III·V·R·P·C·
X y
CHORTIS SPECVLATORVM
Æ
CAP.
III

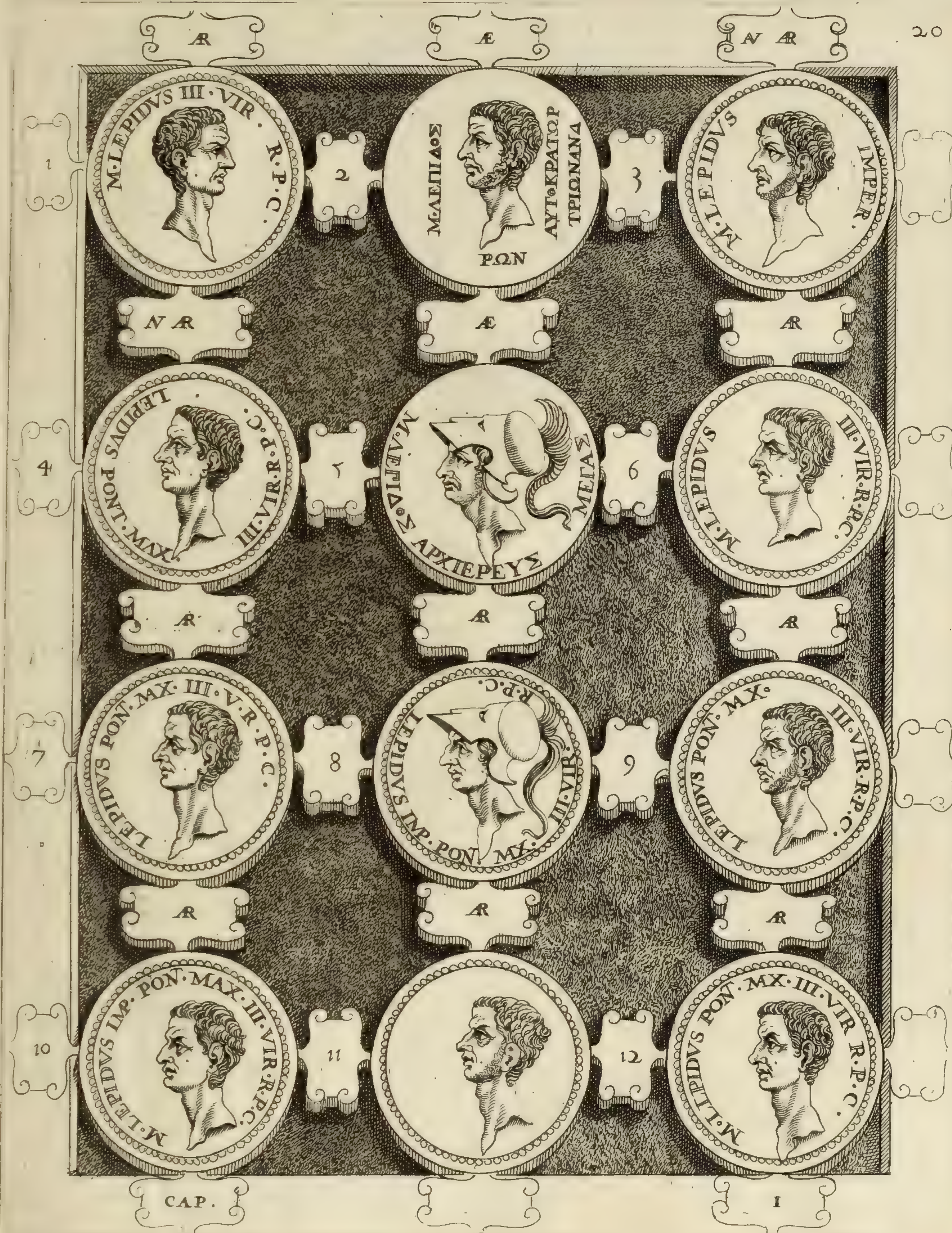
20
Æ
Æ
N Æ
1
M·LEPIDVS III·VIR·R·P·C.
2
M·ΛΕΠΙΔΟΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΤΡΙΩΝΑΝΔΡΩΝ
3
M·LEPIDVS IMPER.
N Æ
Æ
Æ
4
LEPIDVS PON·MX·III·VIR·R·P·C.
5
M·ΛΕΠΙΔΟΣ ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΜΕΓΑΣ
6
M·LEPIDVS III·VIR·R·P·C.
Æ
Æ
Æ
7
LEPIDVS PON·MX·III·V·R·P·C.
8
LEPIDVS IMP·PON·MX·III·VIR·R·P·C.
9
LEPIDVS PON·MX·III·VIR·R·P·C.
Æ
Æ
Æ
10
M·LEPIDVS IMP·PON·MAX·III·VIR·R·P·C.
11
12
M·LEPIDVS PON·MX·III·VIR·R·P·C.
CAP.
I

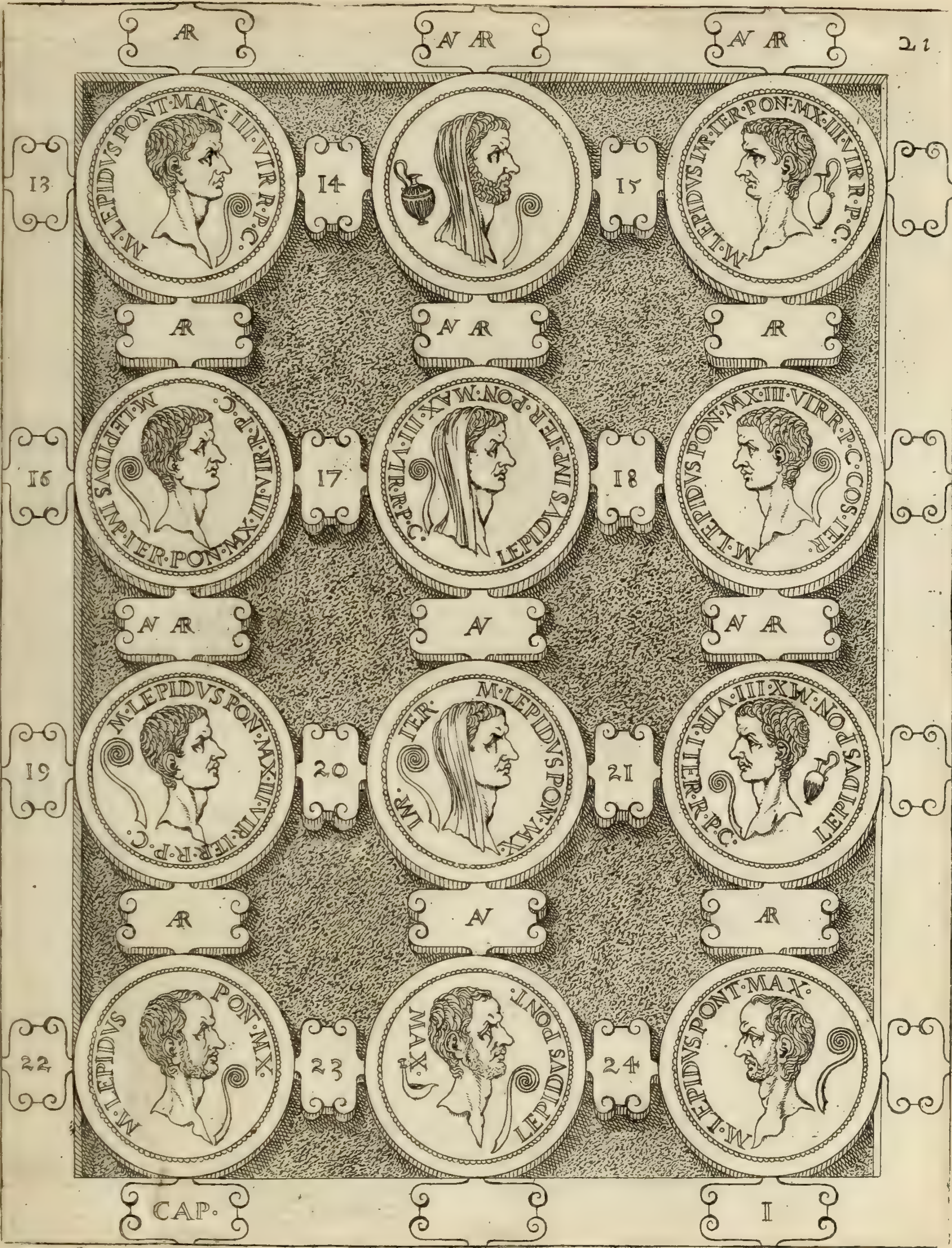
Æ
AV Æ
AV Æ
13
M·LEPIDVS PONT·MAX·III·VIR R·P·C·
14
15
M·LEPIDVS IMP·ITER·PON·MX·III·VIR R·P·C·
Æ
AV Æ
Æ
16
M·LEPIDVS IMP·ITER·PON·MAX·III·VIR·R·P·C·
17
LEPIDVS IMP·ITER·PON·MAX·III·VIR·R·P·C·
18
M·LEPIDVS PON·MX·III·VIR R·P·C·COS·ITER·
AV Æ
AV
AV Æ
19
M·LEPIDVS PON·MAX·III·VIR·ITER·R·P·C·
20
M·LEPIDVS PON·MAX·IMP·ITER
21
LEPIDVS PON·MX·III·VIR·ITER·R·P·C·
Æ
AV
Æ
22
M·LEPIDVS PON·MX·
23
LEPIDVS PONT·MAX·
24
M·LEPIDVS PONT·MAX·
CAP·
I

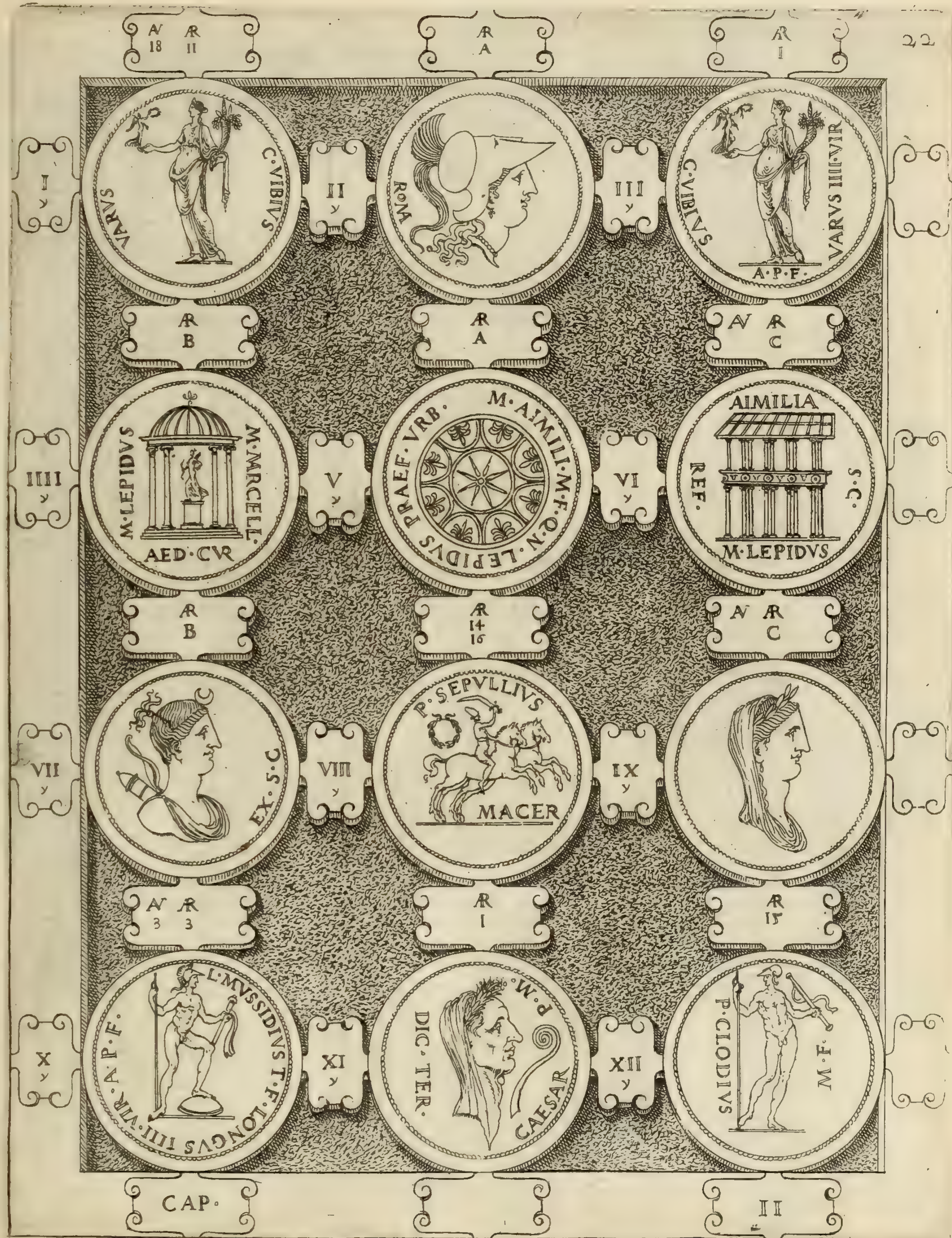

22
AV AR 18 11
AR A
AR I
I y
II y
III y
VARVS C·VIBIVS
ROMA
C·VIBIVS VARVS IIII·VIR A·P·F·
AR B
AR A
AV AR C
IIII y
V y
VI y
M·LEPIDVS M·MARCELL· AED·CVR
M·AIMILI·M·F·Q·N·LEPIDVS PRAEF·VRB·
AIMILIA REF· S·C· M·LEPIDVS
AR B
AR 14 16
AV AR C
VII y
VIII y
IX y
EX·S·C
P·SEPVLLIVS MACER
AV AR 3 3
AR I
AR 15
X y
XI y
XII y
L·MVSSIDIVS T·F·LONGVS IIII·VIR·A·P·F·
DIC·TER· P·M· CAESAR
P·CLODIVS M·F·
CAP·
II

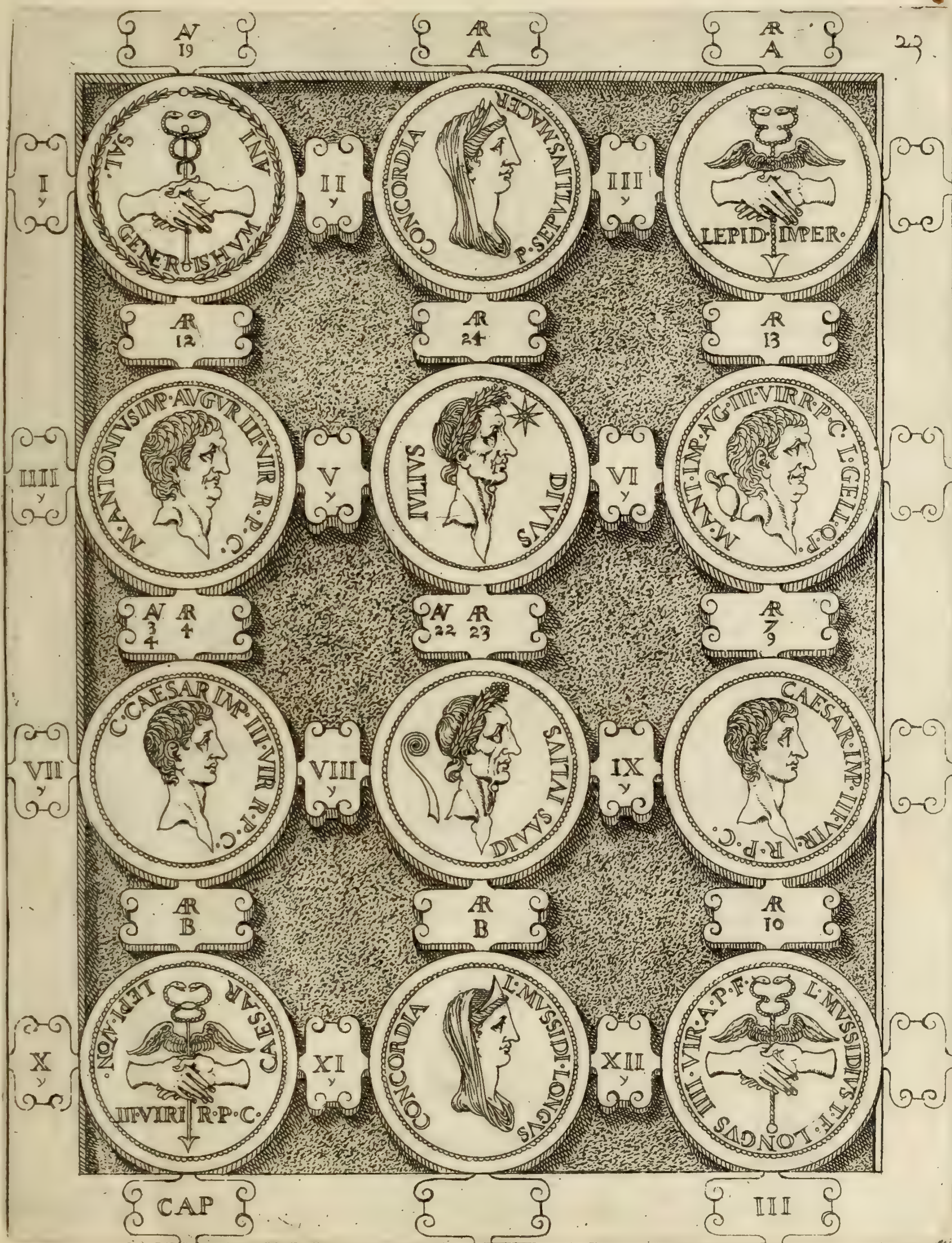
AV 19
ÆR A
ÆR A
I y
TVS INV
GENERIS HVM
II y
CONCORDIA
P·SEPVLLIVS MACER
III y
LEPID·IMPER·
ÆR 12
ÆR 24
ÆR 13
IIII y
M·ANTONIVS IMP·AVGVR III·VIR R·P·C·
V y
IVLIVS
DIVVS
VI y
M·ANT·IMP·AVG·III·VIR R·P·C· L·GELL·Q·P·
AV ÆR 3 4 4
AV ÆR 22 23
ÆR 7 9
VII y
C·CAESAR IMP·III·VIR R·P·C·
VIII y
IX y
CAESAR·IMP·III·VIR·R·P·C·
ÆR B
ÆR B
ÆR 10
X y
LEPI·NON· CAESAR
III·VIRI R·P·C·
XI y
CONCORDIA
L·MVSSIDI·LONGVS
XII y
L·MVSSIDIVS T·F·LONGVS IIII·VIR A·P·F·
CAP
III

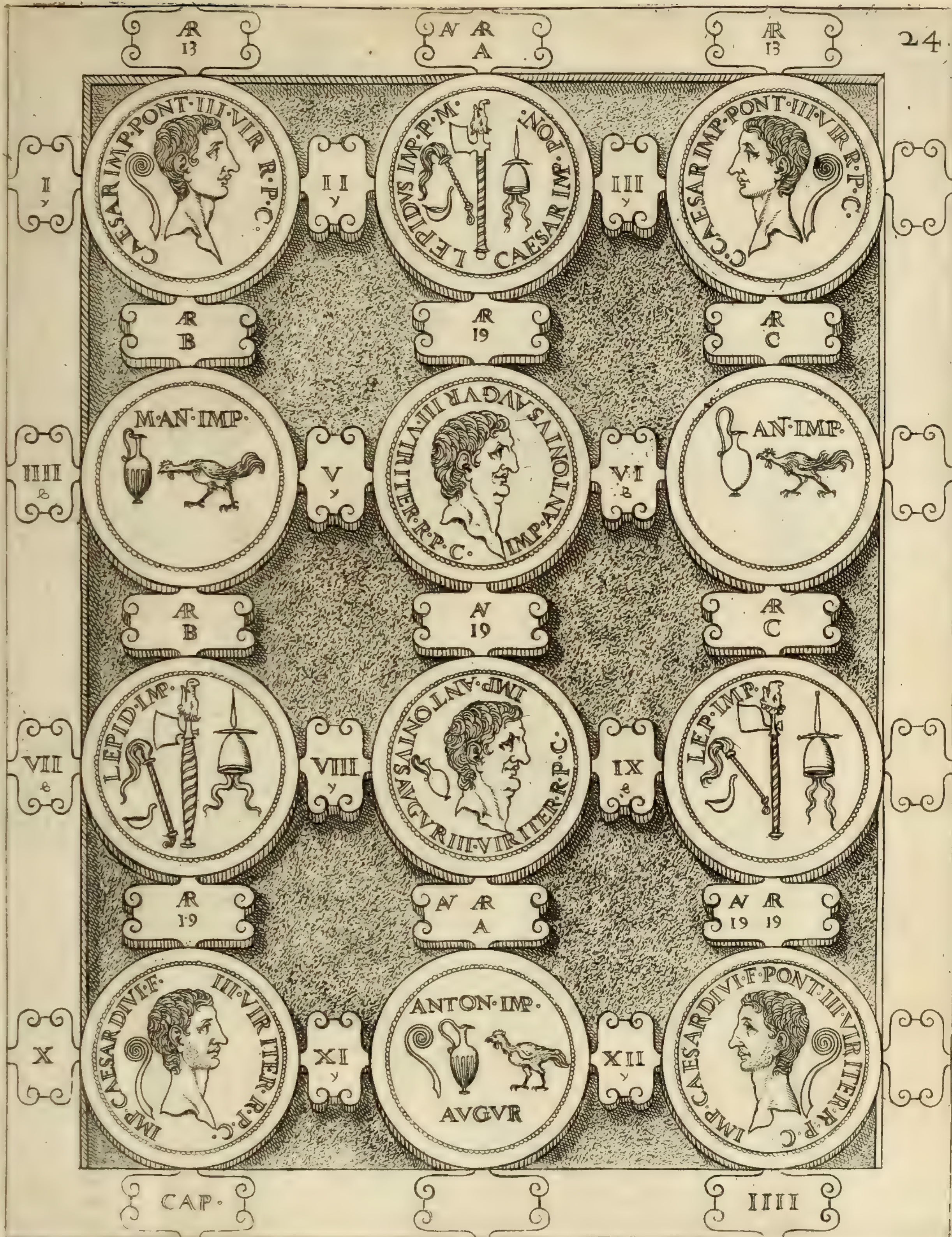
Æ 13
AV Æ A
Æ 13
I y
CAESAR IMP·PONT·III·VIR R·P·C·
II y
LEPIDVS IMP·P·M· CAESAR IMP·PON·
III y
C·CAESAR IMP·PONT·III·VIR R·P·C·
Æ B
Æ 19
Æ C
IIII &
M·AN·IMP·
V y
IMP·ANTONIVS AVGVR III·VIR ITER·R·P·C·
VI &
AN·IMP·
Æ B
AV 19
Æ C
VII &
LEPID·IMP·
VIII y
IMP·ANTONIVS AVGVR III·VIR ITER·R·P·C·
IX &
LEP·IMP·
Æ 19
AV Æ A
AV Æ 19 19
X
IMP·CAESAR DIVI·F· III·VIR ITER·R·P·C·
XI y
ANTON·IMP· AVGVR
XII y
IMP·CAESAR DIVI·F·PONT·III·VIR ITER·R·P·C·
CAP·
IIII

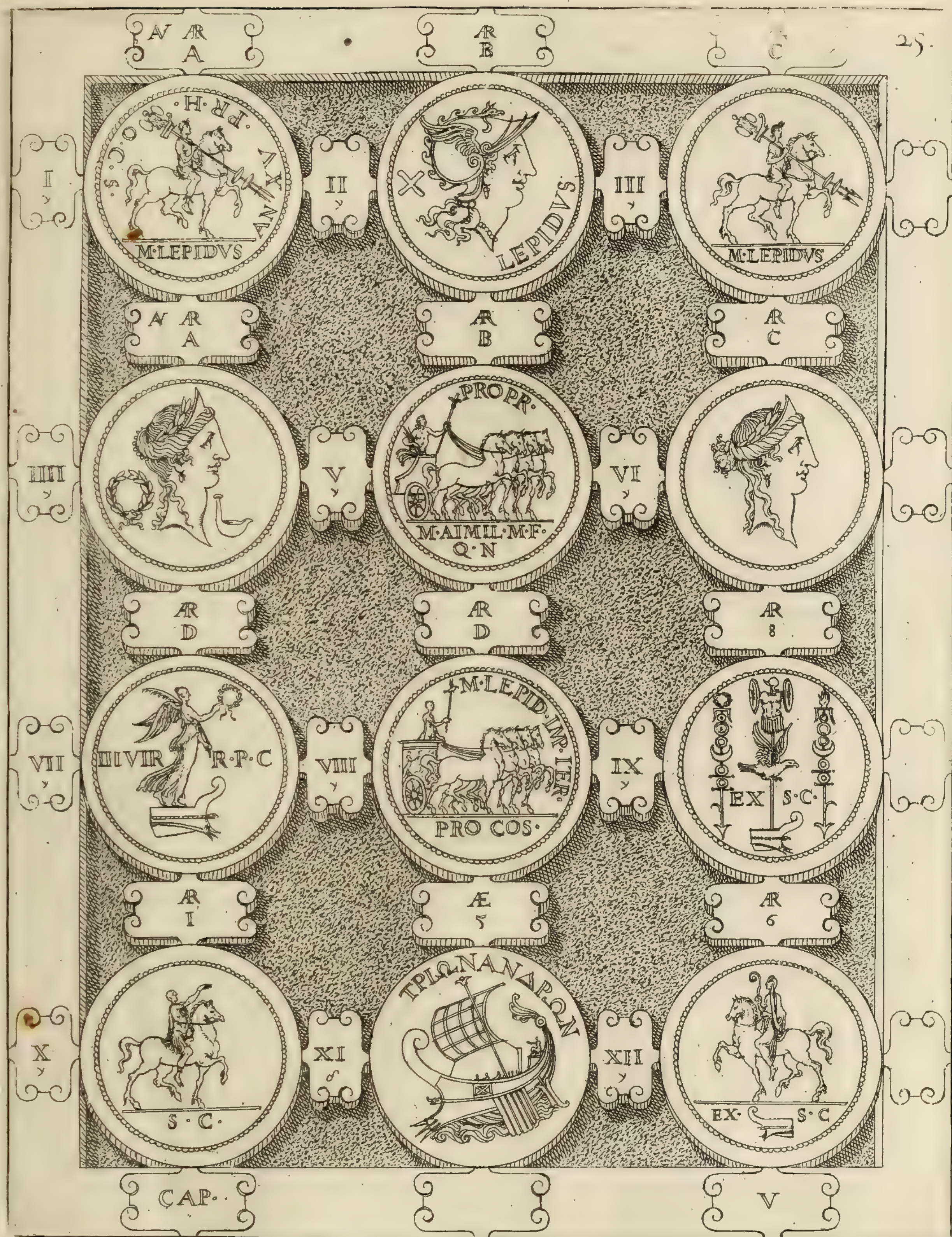
M·LEPIDVS
LEPIDVS
M·LEPIDVS
PROPR·
M·AIMIL·M·F·
Q·N
IIIVIR R·P·C
M·LEPID·IMP·ITER·
PRO COS·
EX S·C·
S·C·
EX· S·C
I
II
III
IIII
V
VI
VII
VIII
IX
X
XI
XII
CAP.
V

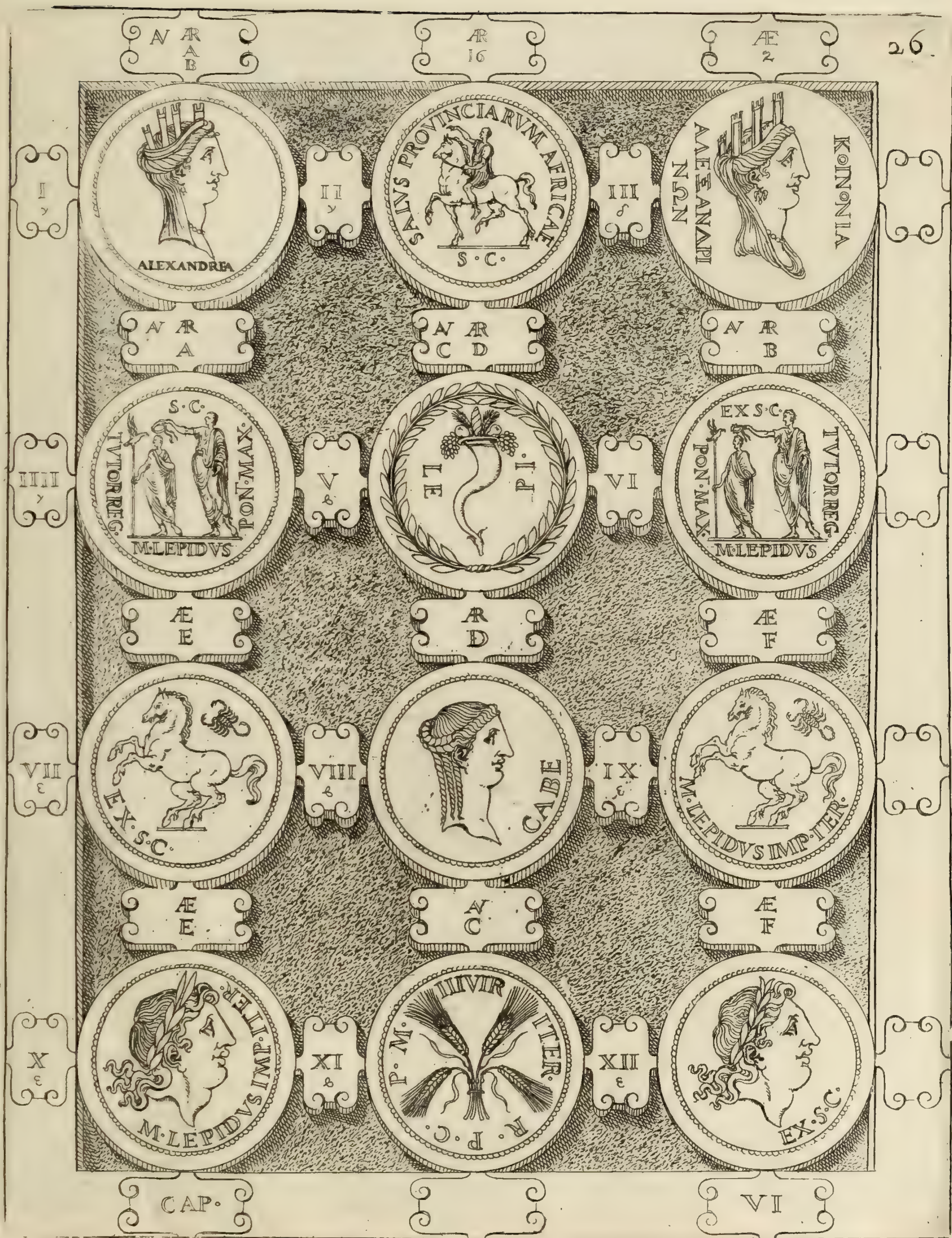
26.
I
II
III
IIII
V
VI
VII
VIII
IX
X
XI
XII
ALEXANDREA
SALUS PROVINCIARUM AFRICAE
S·C·
S·C·
TUTOR REG·
PON·MAX·
M·LEPIDUS
LE
PI·
EX S·C·
TUTOR REG·
PON·MAX·
M·LEPIDUS
EX·S·C·
CABE
M·LEPIDUS IMP·TER·
M·LEPIDUS IMP·ITER·
IIIVIR
ITER·
R·P·C·
P·M·
EX·S·C·
Æ
E
F
D
C
CAP·
VI

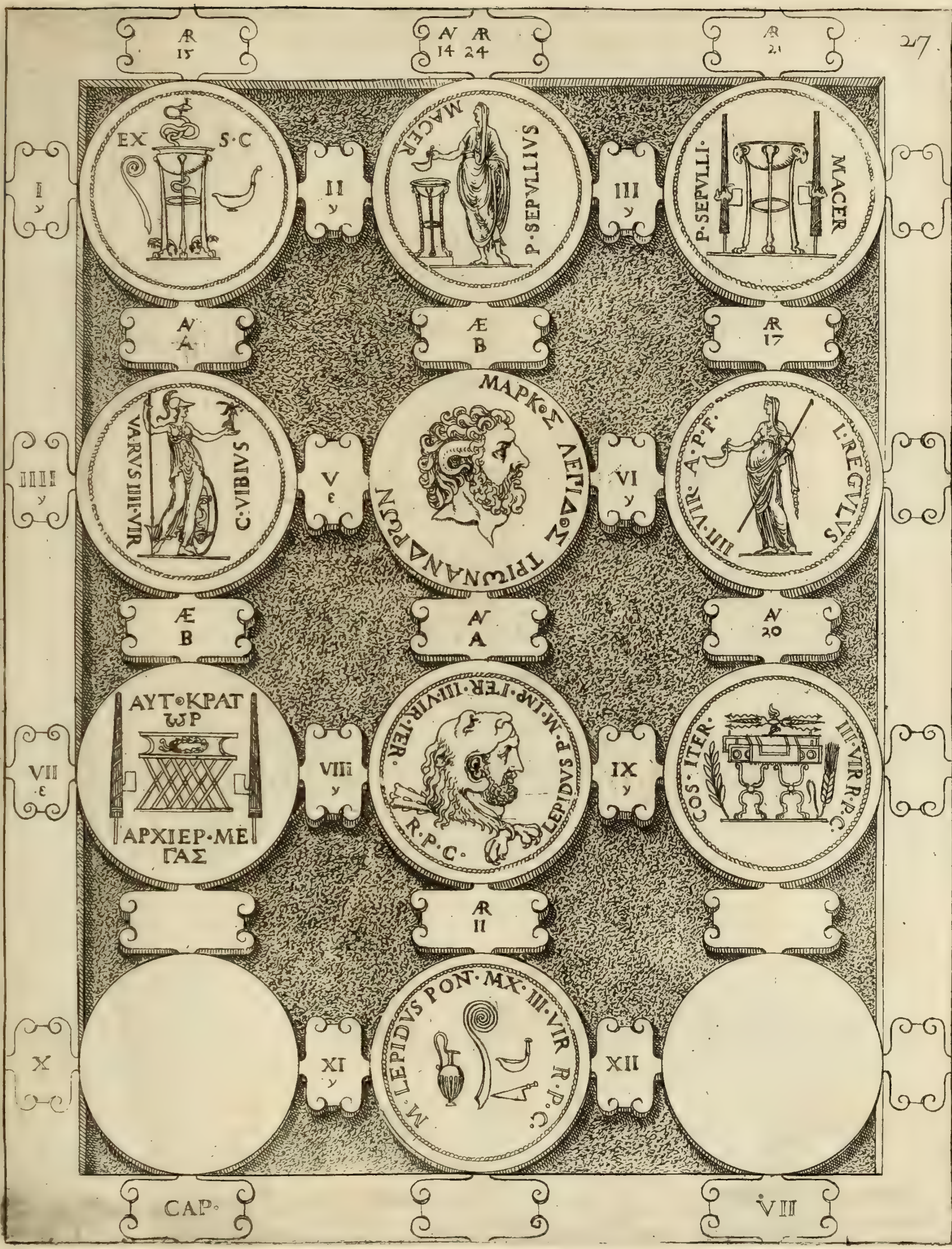
27
EX S·C
P·SEPVLLIVS MACER
P·SEPVLLI· MACER
C·VIBIVS VARVS IIII·VIR
ΜΑΡΚΟΣ ΛΕΠΙΔΟΣ ΤΡΙΩΝΑΝΔΡΩΝ
L·REGVLVS IIII·VIR·A·P·F·
ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ
ΑΡΧΙΕΡ·ΜΕΓΑΣ
LEPIDVS P·M·IMP·ITER·IIIVIR·ITER·
R·P·C·
COS·ITER· III·VIR·R·P·C·
M·LEPIDVS PON·MX·III·VIR R·P·C·
I
II
III
IIII
V
VI
VII
VIII
IX
X
XI
XII
CAP·
VII

Æ
N Æ
Æ
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
M·ANTONI
IMP
M·ANTON·IMP·
M·ANTON
IVS IMP·
IMP·
IMP
ANTONIVS
IMP
ANTONIVS
IMP
IMP
DIVI·F·
ANTON·IMP·R·P·C·
M·ANTONIVS
IMP·R·P·C·
M·ANO·IMP·R·P·C·
M·ANTONIVS
IMP·R·P·C·
N
CAP·
I

ÆR
AV ÆR
ÆR
13
14
15
M·ANT·IMP·IER·
M·ANTON· IMPER·III
ÆR
Æ
AV
16
17
18
M·ANTONI IMPER·III
AYT·KPATΩP M·ANTΩNIOΣ
Γ
M·ANTONIVS III·VIR R·P·C·
ÆR
Æ
ÆR
19
20
21
III·VIR R·P·C· ANTONIVS IMP
ANTΩNIOΣ AYTOK·TPIΩNANAPΩN
LB
III·VIR R·P·C· M·ANTONIVS
ÆR
ÆR
ÆR
22
23
24
IMP·III·VIR R·P·C· ANTONIVS
M·ANTONIVS IMP· III·VIR R·P·C·
ANT·IMP· III·VIR R·P·C·
CAP·
I

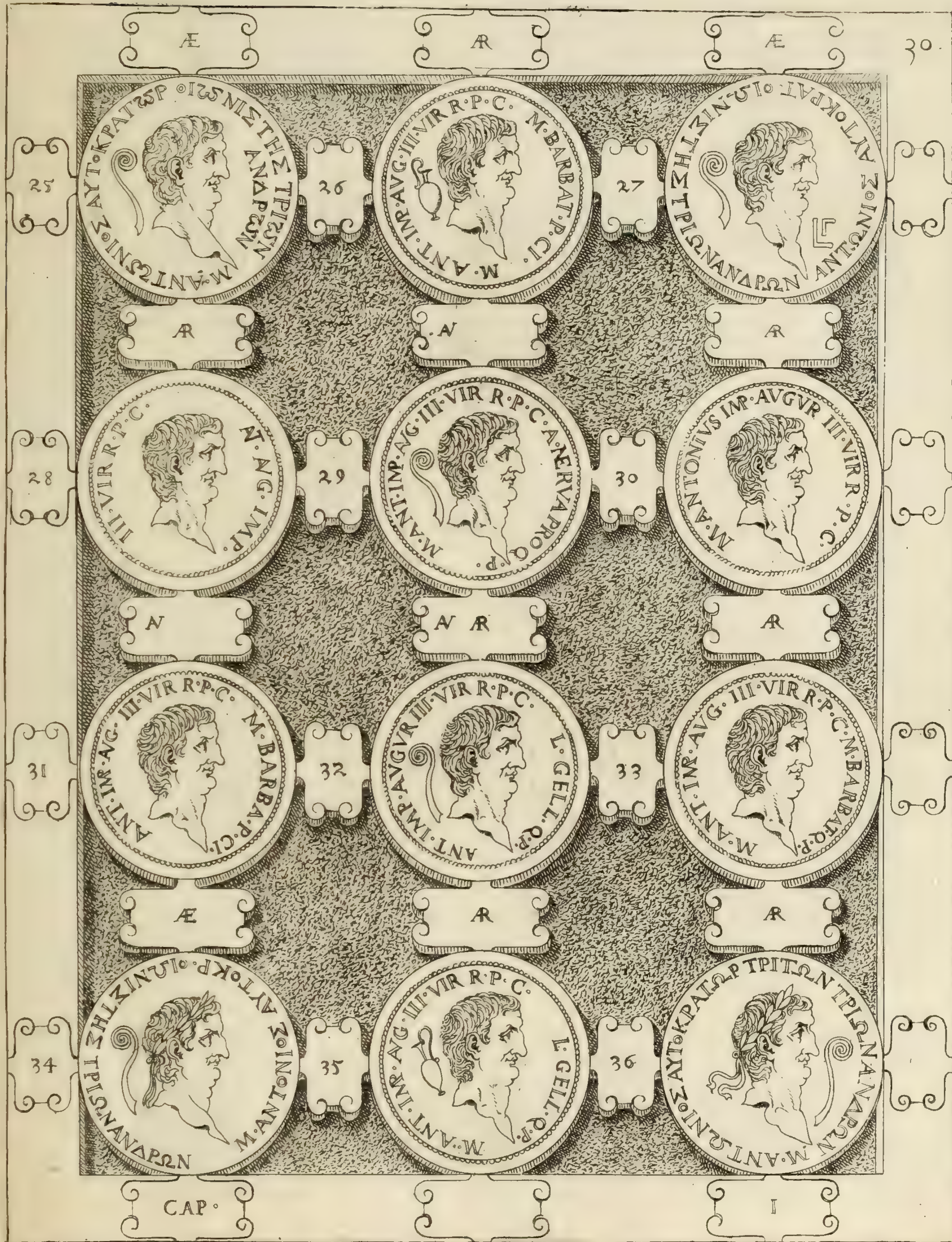
Æ
Æ
Æ
25
26
27
M·ANT·IMP·AVG·III·VIR R·P·C· M·BARBAT·P·CI
28
29
30
III·VIR R·P·C·
M·ANT·IMP·AG·III·VIR R·P·C·A·NERVA PRO·Q·P·
M·ANTONIVS IMP·AVGVR III·VIR R·P·C·
31
32
33
ANT·IMP·AG·III·VIR R·P·C· M·BARBA·P·CI·
ANT·IMP·AVGVR III·VIR R·P·C· L·GELL·Q·P·
M·ANT·IMP·AVG·III·VIR R·P·C·M·BARBA·Q·P·
Æ
34
35
36
M·ANT·IMP·AG·III·VIR R·P·C· L·GELL·Q·P·
CAP·
I

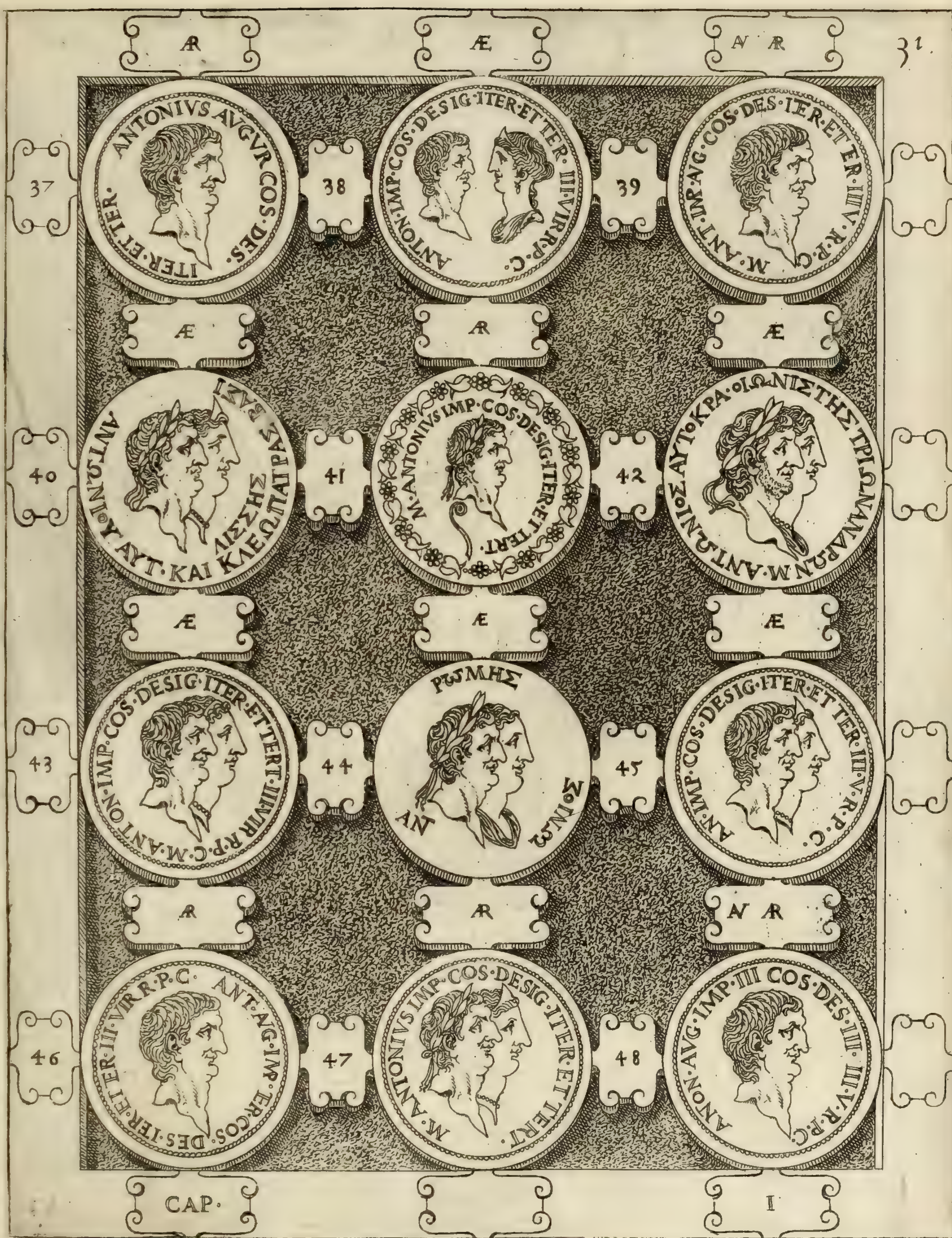

31
Æ
Æ
Æ
37
ANTONIVS AVGVR COS·DES·ITER·ET TER·
38
ANTON·IMP·COS·DESIG·ITER·ET TER· III·VIR·R·P·C·
39
M·ANT·IMP·AVG·COS·DES·ITER·ET TER·III·V·R·P·C
Æ
Æ
Æ
40
41
M·ANTONIVS IMP·COS·DESIG·ITER·ET TERT·
42
Æ
Æ
Æ
43
M·ANTON·IMP·COS·DESIG·ITER·ET TERT·IIIVIR R·P·C·
44
ΡΩΜΗΣ
45
AN·IMP·COS·DESIG·ITER·ET TER·III·V·R·P·C·
Æ
Æ
Æ
46
ANT·AVG·IMP·ITER·COS·DES·ITER·ET TER·III·VIR R·P·C·
47
M·ANTONIVS IMP·COS·DESIG·ITER·ET TERT·
48
ANTON·AVG·IMP·III COS·DES·III·III·V·R·P·C·
CAP·
I

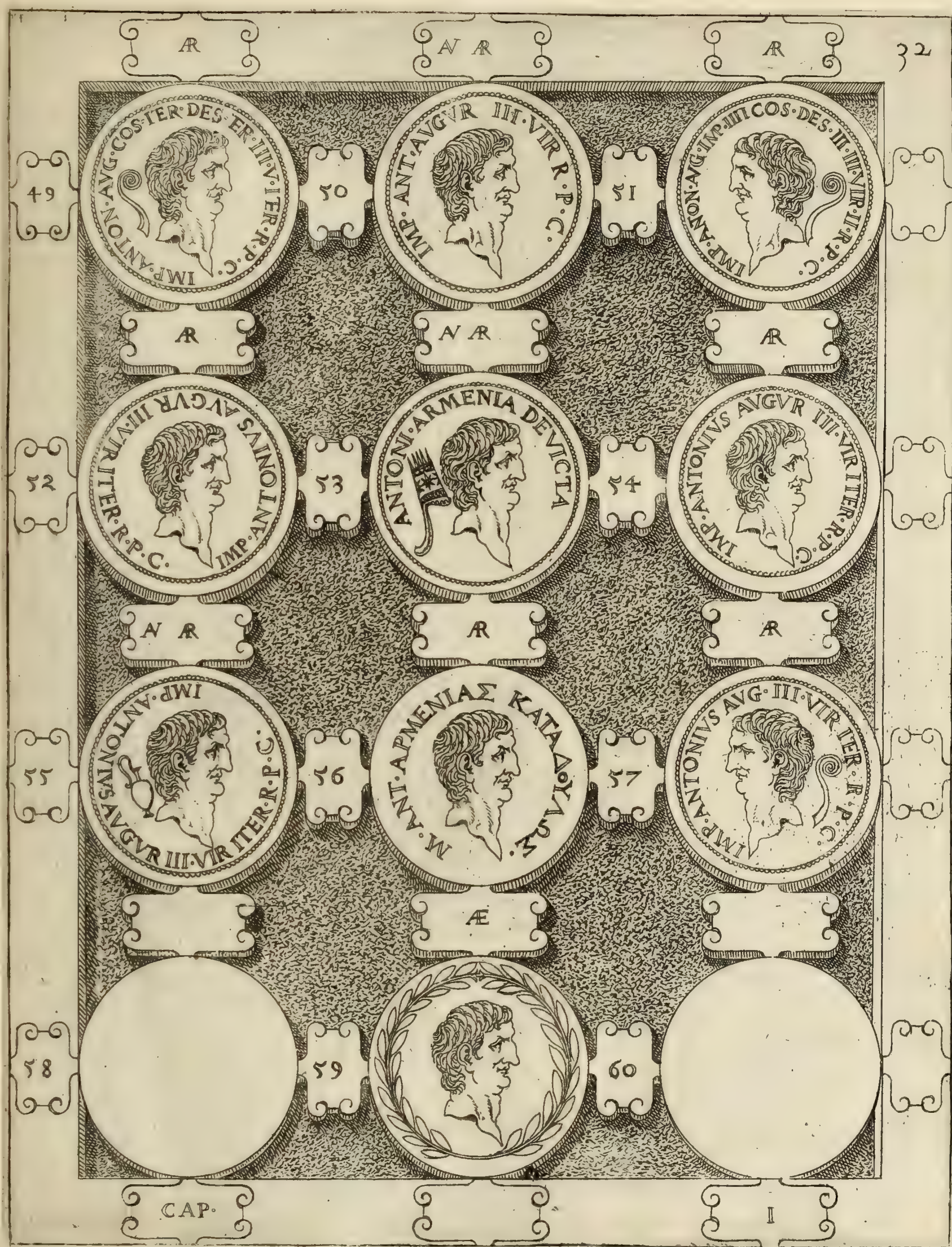
Æ
N Æ
Æ
49
50
51
IMP·ANT·AVGVR III·VIR R·P·C·
IMP·ANTON·AVG·IMP·IIII·COS·DES·III·III·VIR·II·R·P·C·
Æ
N Æ
Æ
52
53
54
IMP·ANTONIVS AVGVR III·VIR·ITER·R·P·C·
ANTONI·ARMENIA DEVICTA
IMP·ANTONIVS AVGVR III·VIR·ITER·R·P·C·
N Æ
Æ
Æ
55
56
57
IMP·ANTONIVS AVGVR III·VIR·ITER·R·P·C·
M·ANT·ΑΡΜΕΝΙΑΣ ΚΑΤΑΔΟΥΛΩΣ
IMP·ANTONIVS AVG·III·VIR·ITER·R·P·C
Æ
58
59
60
CAP·
I

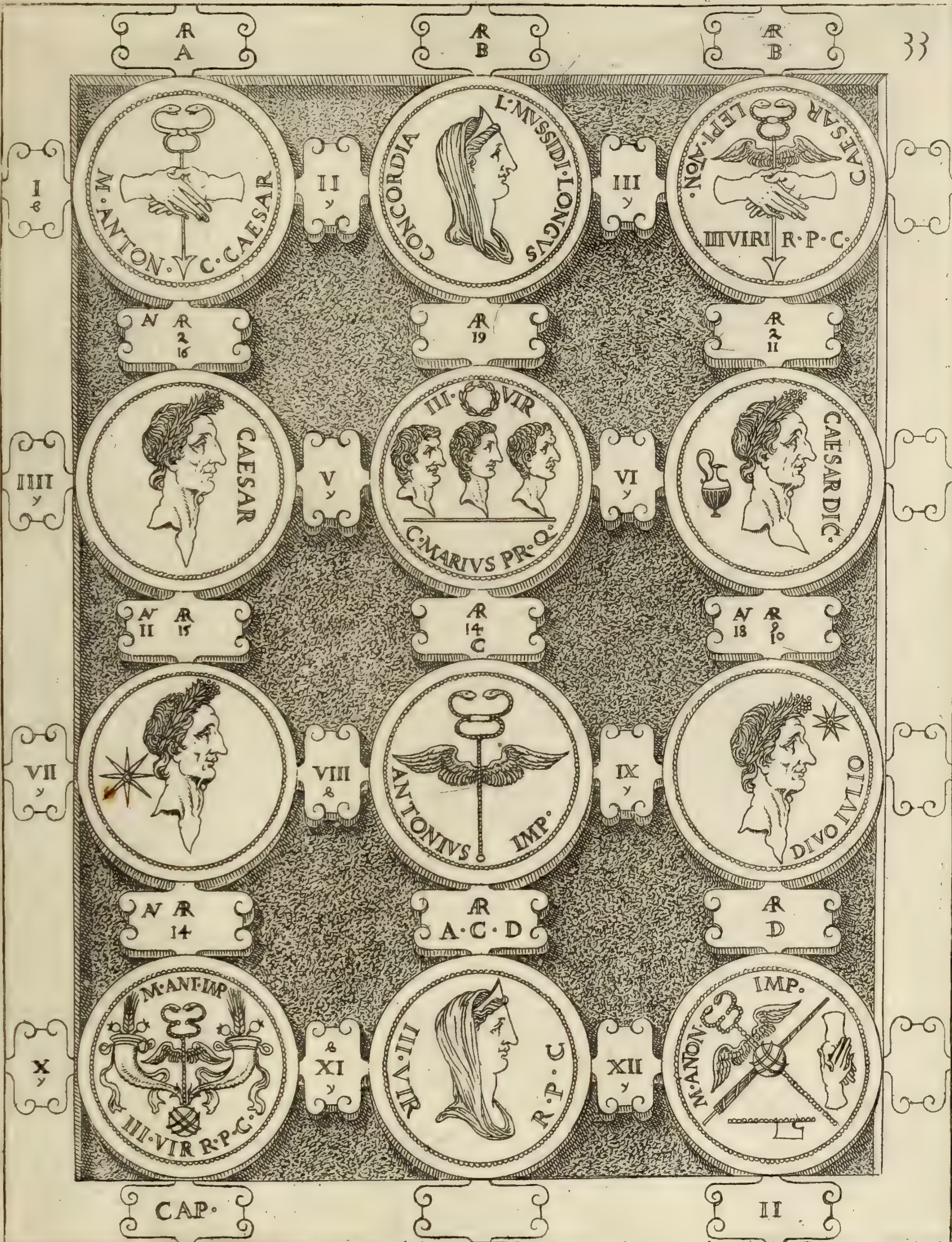
Æ A
Æ B
Æ B
I
M·ANTON· C·CAESAR
II
CONCORDIA L·MVSSIDI·LONGVS
III
CAESAR LEPI·ANT·
IIIVIRI R·P·C·
IIII
CAESAR
V
III·VIR
C·MARIVS PR·Q·
VI
CAESAR DIC·
VII
VIII
ANTONIVS IMP·
IX
DIVO IVLIO
Æ 14
Æ A·C·D
Æ D
X
M·ANT·IMP
III·VIR R·P·C·
XI
III·VIR R·P·C
XII
M·ANON IMP·
CAP·
II

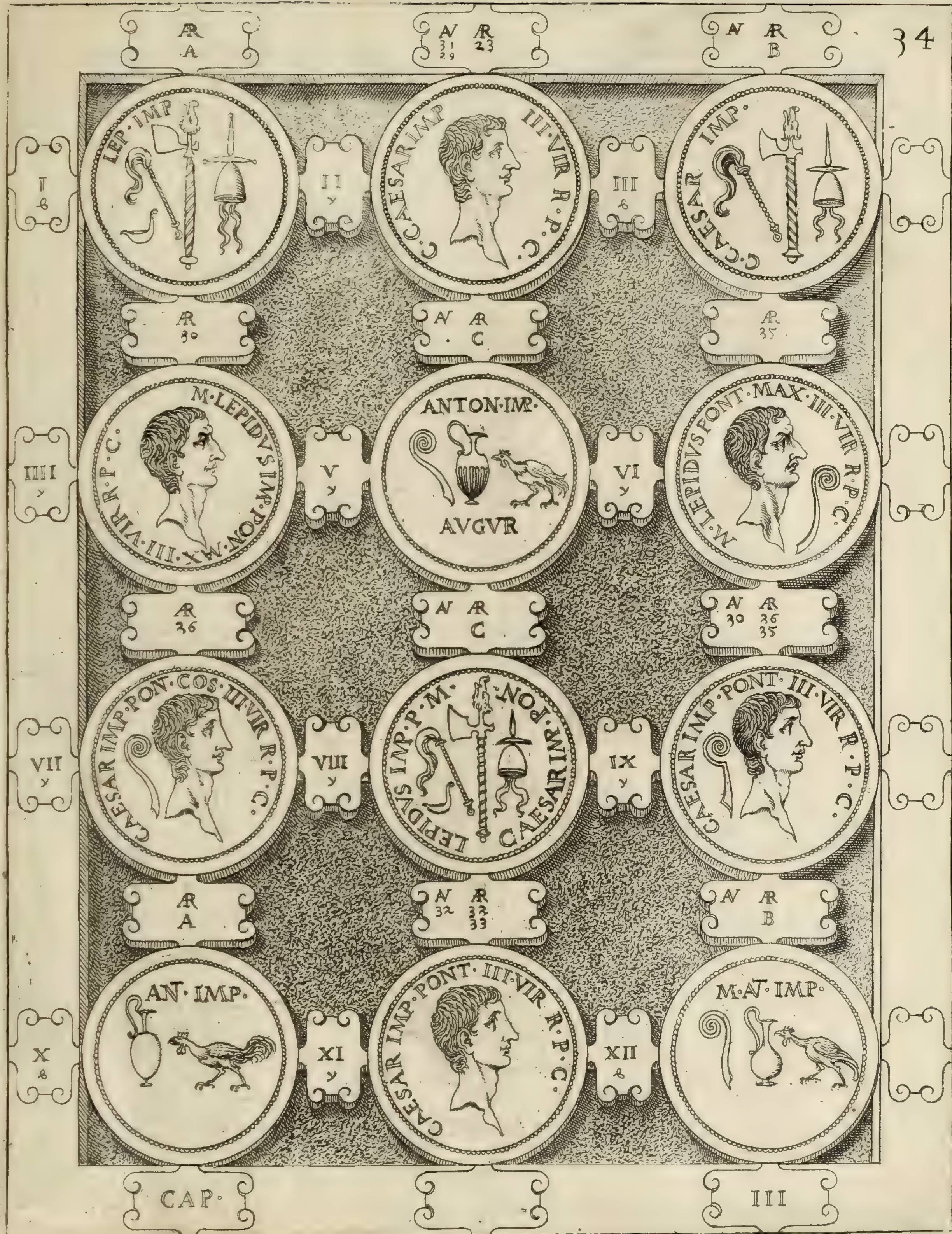
LEP·IMP
C·CAESAR·IMP III·VIR R·P·C·
C·CAESAR IMP·
M·LEPIDVS·IMP·PON·MAX·III·VIR R·P·C·
ANTON·IMP·
AVGVR
M·LEPIDVS·PONT·MAX·III·VIR R·P·C·
CAESAR·IMP·PON·COS·III·VIR R·P·C·
LEPIDVS·IMP·P·M· CAESAR·IMP·PON·
CAESAR·IMP·PONT·III·VIR R·P·C·
AN·IMP·
CAESAR·IMP·PONT·III·VIR R·P·C·
M·AT·IMP·
I
II
III
IIII
V
VI
VII
VIII
IX
X
XI
XII
CAP·
III

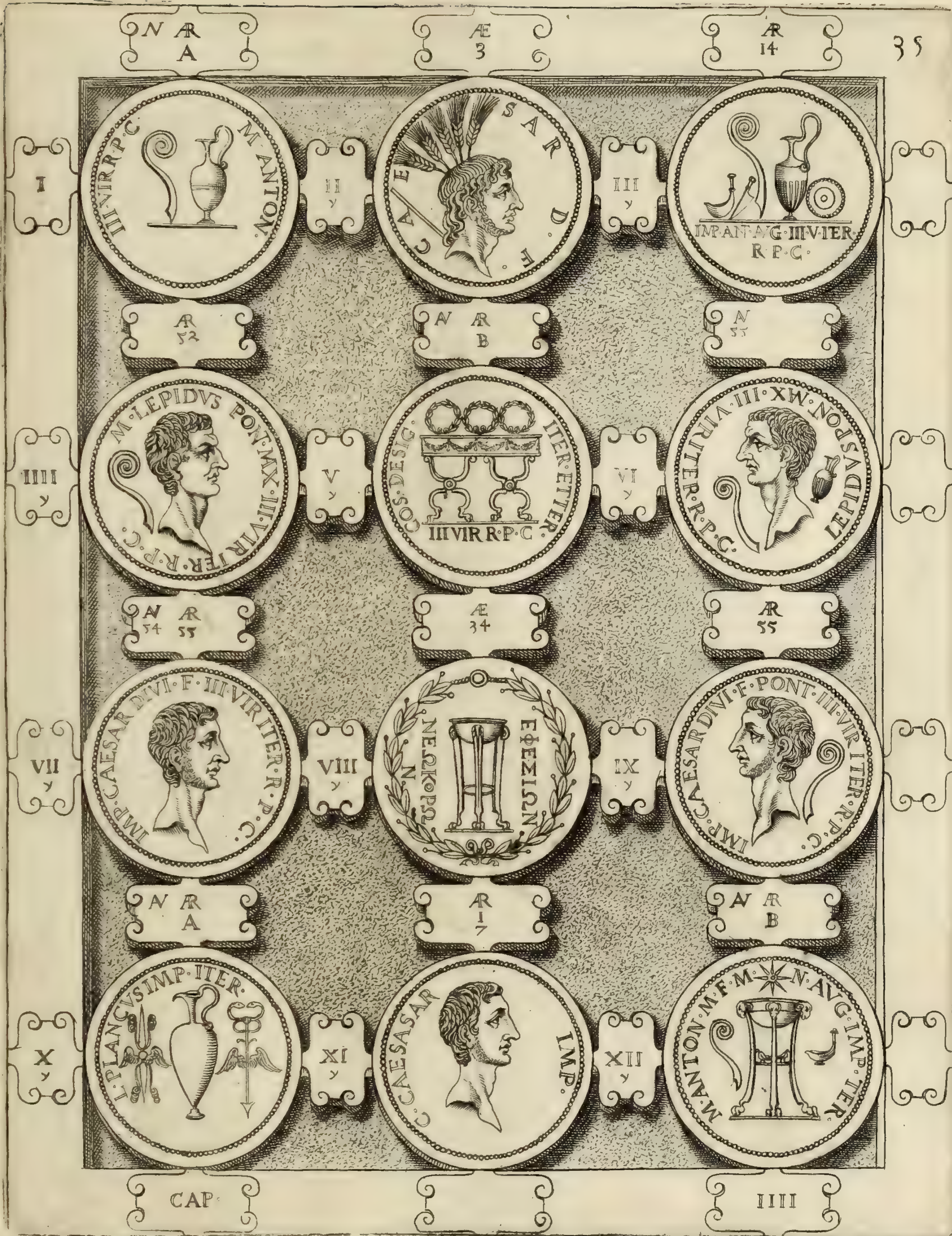

III VIR R P C · M ANTON ·
CAESAR D · F ·
IMP ANT AVG · III V IER R P C ·
M · LEPIDVS PONT · MX · III VIR · R · P · C ·
COS · DESIG · ITER · ET TER · IIIVIR R · P · C
LEPIDVS PON · MX · III · VIR ITER · R · P · C ·
IMP · CAESAR DIVI · F · III VIR ITER · R · P · C ·
IMP · CAESAR DIVI · F · PONT · III · VIR · ITER · R · P · C ·
L · PLANCVS IMP · ITER ·
C · CAESAR IMP ·
M · ANTON · M · F · M · N · AVG · IMP · TER ·
CAP ·
IIII

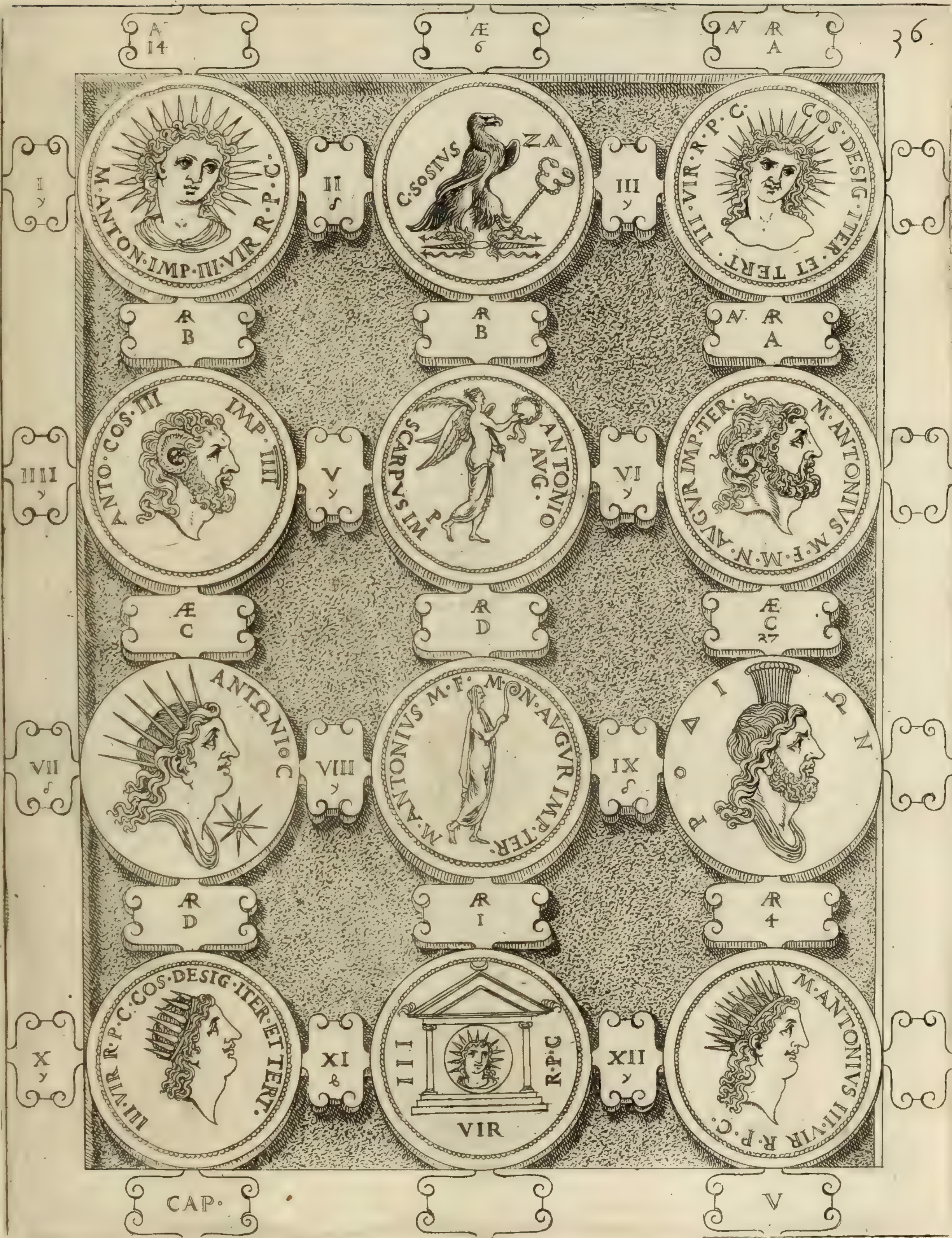
I
M·ANTON·IMP·III·VIR R·P·C·
II
C·SOSIVS ZA
III
III·VIR·R·P·C·COS·DESIG·ITER·ET TERT·
IIII
ANTO·COS·III IMP·IIII
V
ANTONIO AVG·
SCARPVS IMP
VI
M·ANTONIVS·M·F·M·N·AVGVR·IMP·TER·
VII
ANTΩNIOC
VIII
M·ANTONIVS M·F·M·N·AVGVR·IMP·TER·
IX
POΔION
X
III·VIR R·P·C·COS·DESIG·ITER·ET·TERT·
XI
III VIR R·P·C
XII
M·ANTONIVS III·VIR R·P·C·
CAP·
V

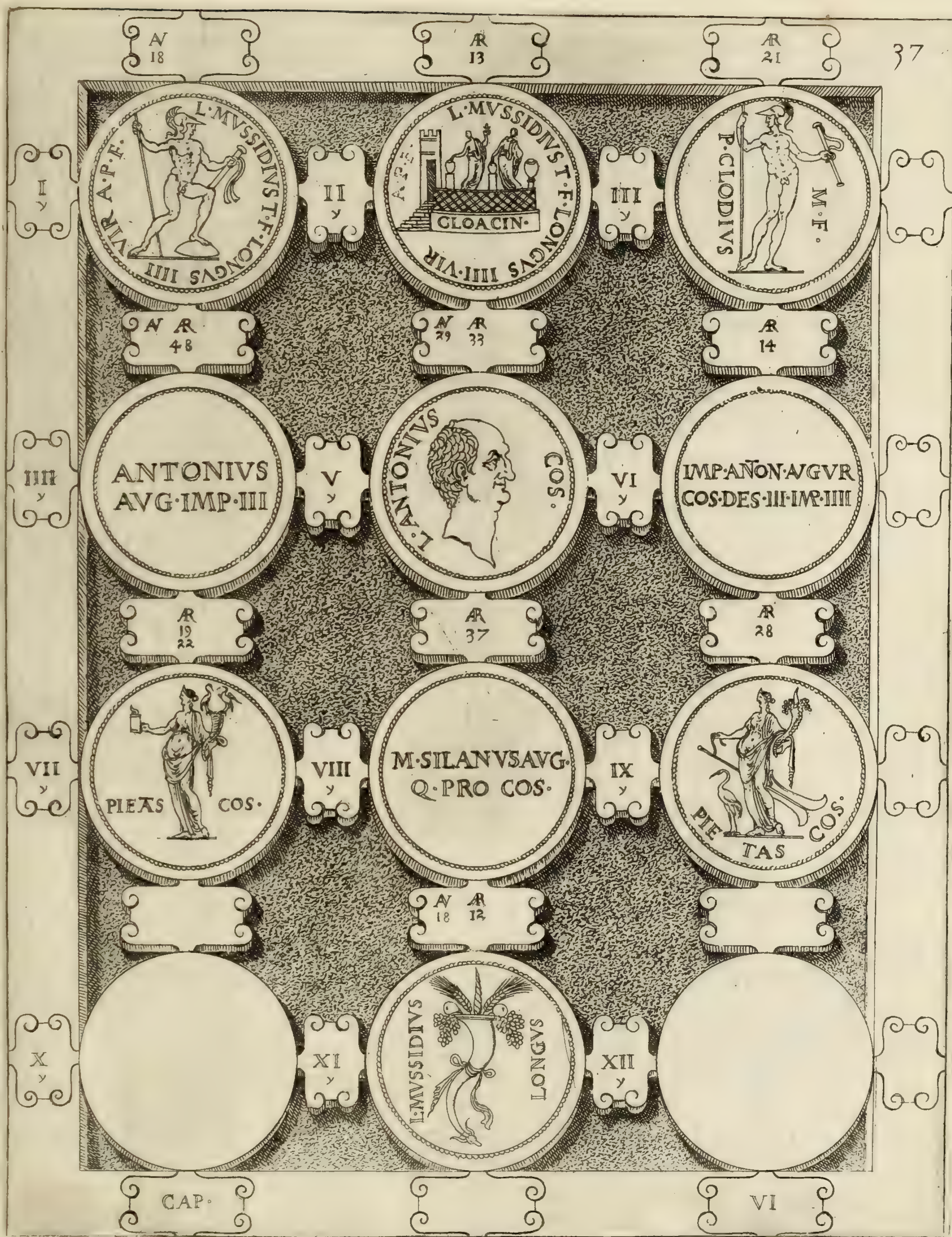

AV 18
AR 13
AR 21
L·MVSSIDIVS T·F·LONGVS IIII VIR A·P·F·
I y
II y
L·MVSSIDIVS T·F·LONGVS IIII·VIR A·P·F·
CLOACIN·
III y
P·CLODIVS M·F·
AV AR 48
AV AR 29 33
AR 14
IIII y
ANTONIVS AVG·IMP·III
V y
L·ANTONIVS COS·
VI y
IMP·AÑON·AVGVR COS·DES·III·IMP·IIII
AR 19 22
AR 37
AR 28
VII y
PIEAS COS·
VIII y
M·SILANVS AVG· Q·PRO COS·
IX y
PIE TAS COS·
AV AR 18 12
X y
XI y
L·MVSSIDIVS LONGVS
XII y
CAP·
VI

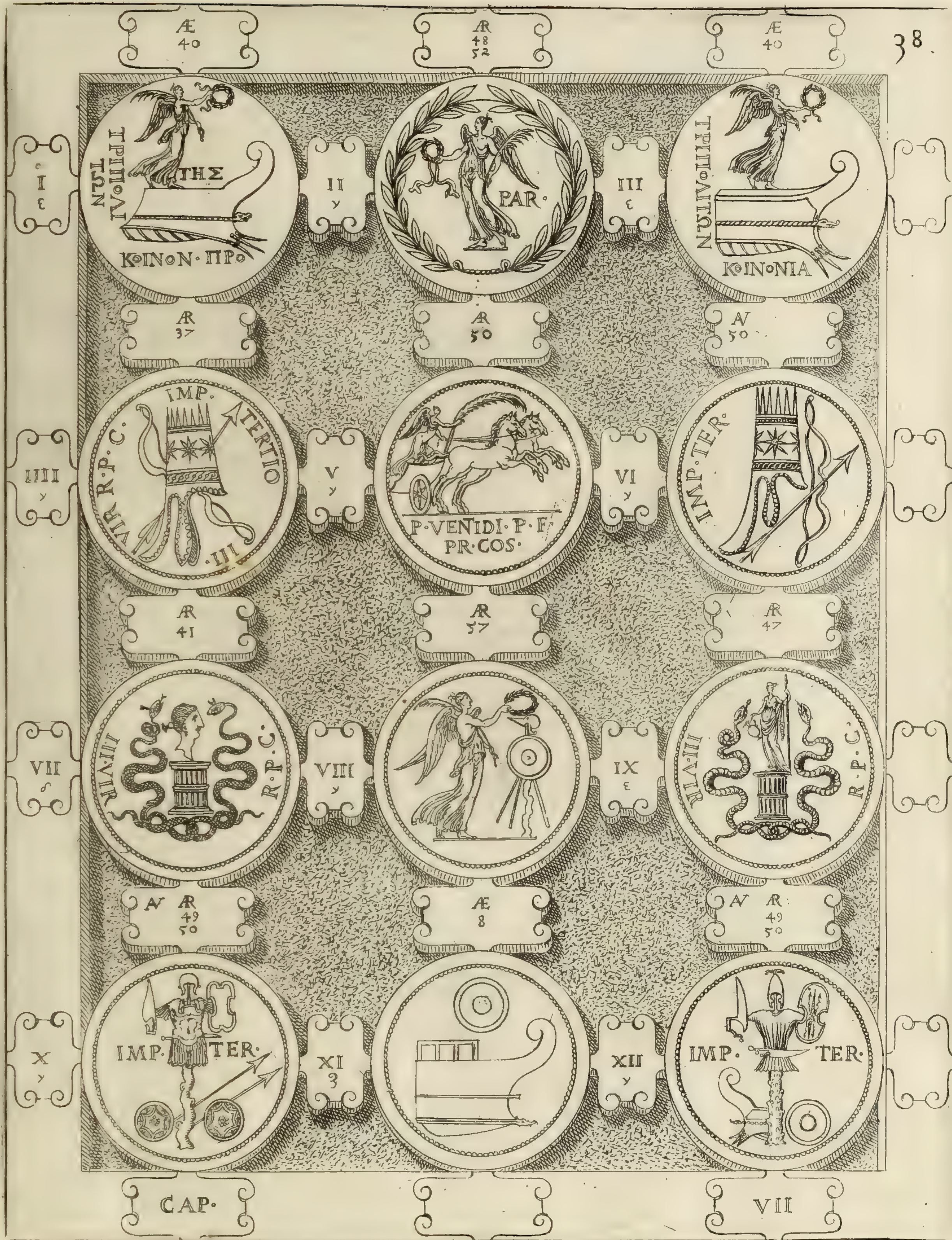

Æ 40
Æ 48 52
Æ 40
I
ΤΡΙΠΟΛΙ ΤΩΝ
ΤΗΣ
ΚΟΙΝΟΝ· ΠΡΟ
II
PAR·
III
ΤΡΙΠΟΛΙΤΩΝ
ΚΟΙΝΟΝΙΑ
Æ 37
Æ 50
Æ 50
IIII
IMP·
TERTIO
III VIR R·P·C·
V
P·VENIDI·P·F·
PR·COS·
VI
IMP·TER·
Æ 41
Æ 37
Æ 47
VII
IIIVIR
R·P·C·
VIII
IX
IIIVIR
R·P·C·
Æ 49 50
Æ 8
Æ 49 50
X
IMP·
TER·
XI
XII
IMP·
TER·
CAP·
VII

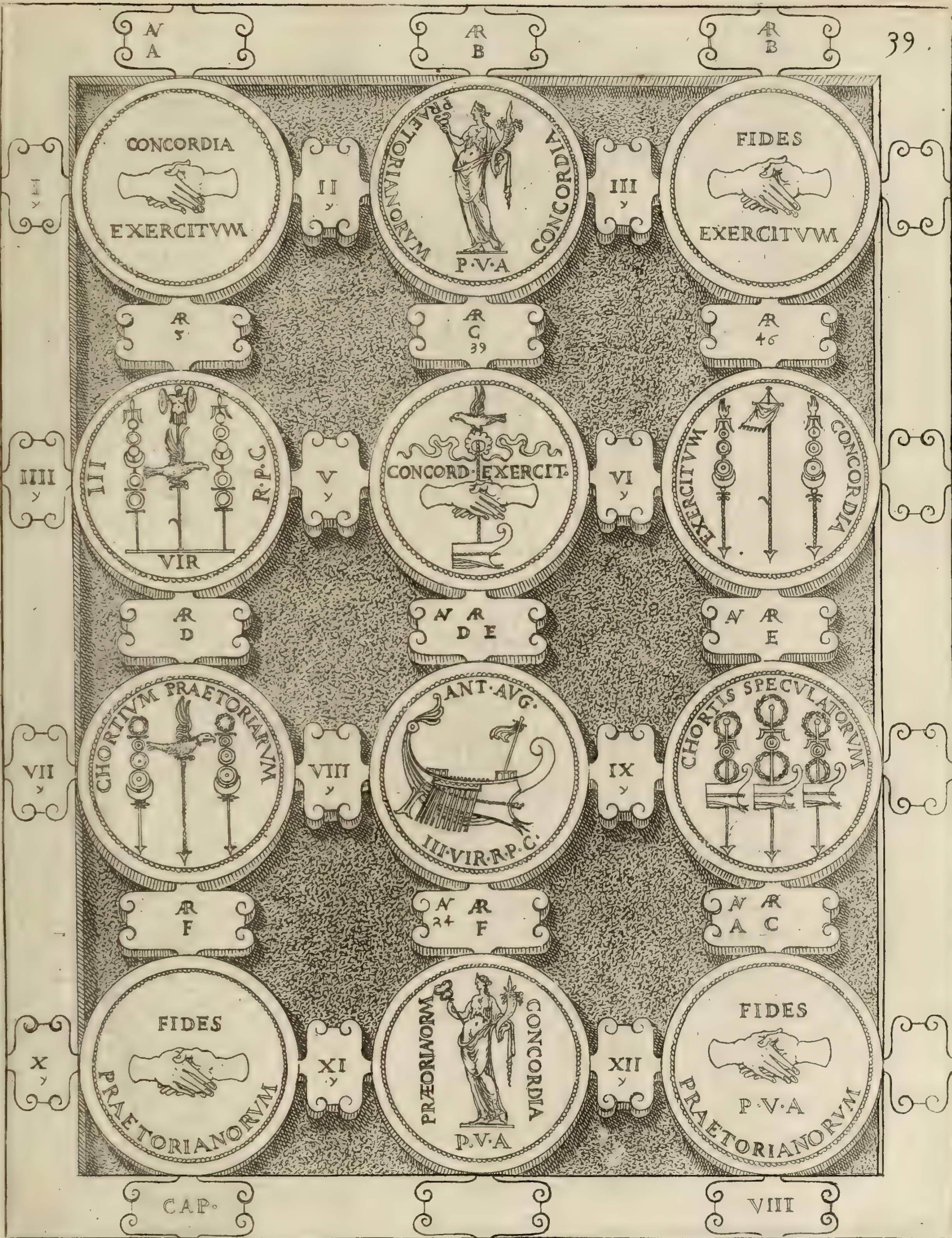
CONCORDIA EXERCITVVM
PRAETORIANORVM CONCORDIA P·V·A
FIDES EXERCITVVM
III VIR R·P·C
CONCORD·EXERCIT·
EXERCITVVM CONCORDIA
CHORTIVM PRAETORIARVM
ANT·AVG· III·VIR·R·P·C·
CHORTIS SPECVLATORVM
FIDES PRAETORIANORVM
PRÆORIANORVM CONCORDIA P·V·A
FIDES P·V·A PRAETORIANORVM
I II III IIII V VI VII VIII IX X XI XII
CAP· VIII

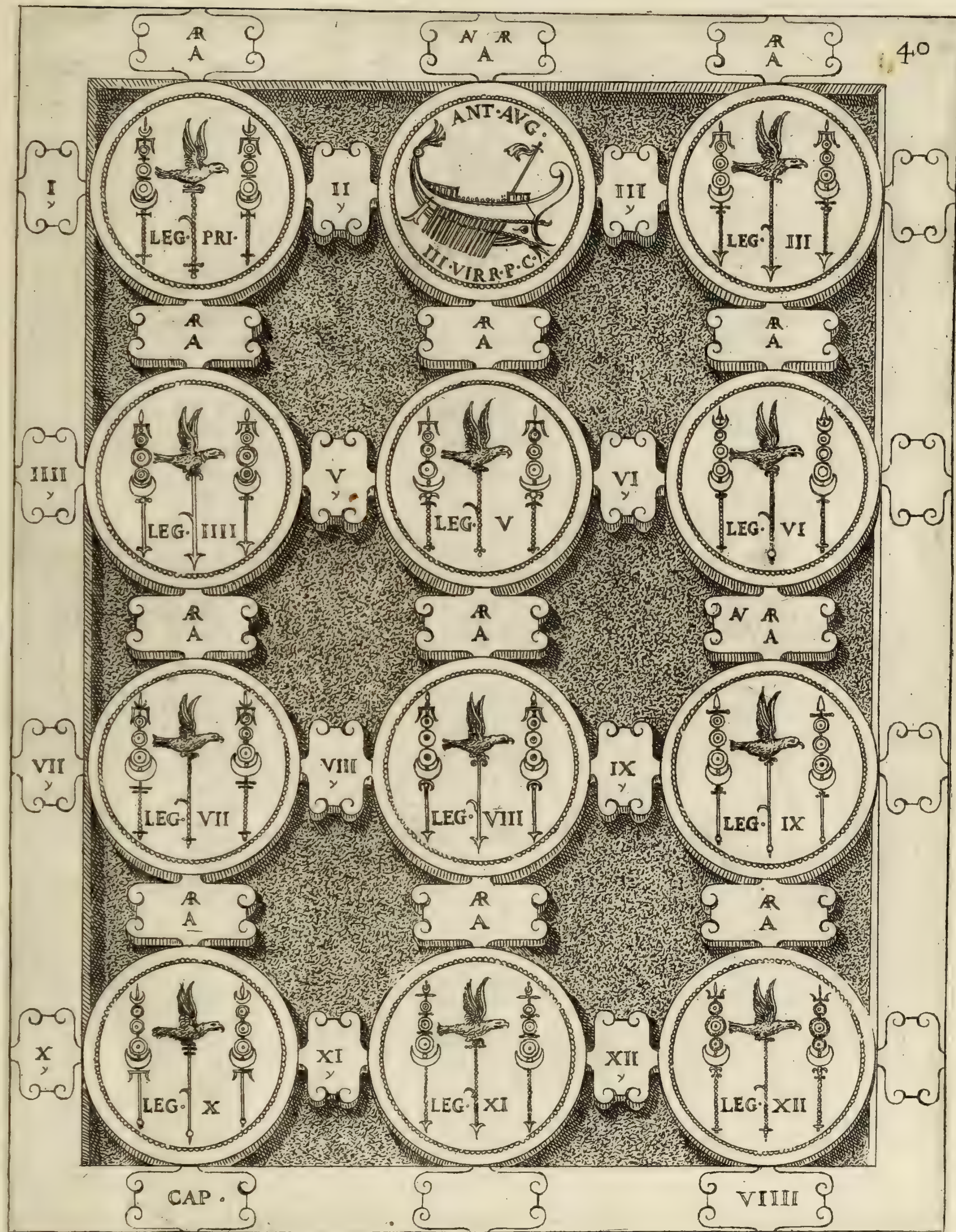

ÆR A
AV ÆR A
ÆR A
I y
LEG· PRI·
II y
ANT·AVG·
III·VIRR·P·C·
III y
LEG· III
ÆR A
ÆR A
ÆR A
IIII y
LEG· IIII
V y
LEG· V
VI y
LEG· VI
ÆR A
ÆR A
AV ÆR A
VII y
LEG· VII
VIII y
LEG· VIII
IX y
LEG· IX
ÆR A
ÆR A
ÆR A
X y
LEG· X
XI y
LEG· XI
XII y
LEG· XII
CAP·
VIIII

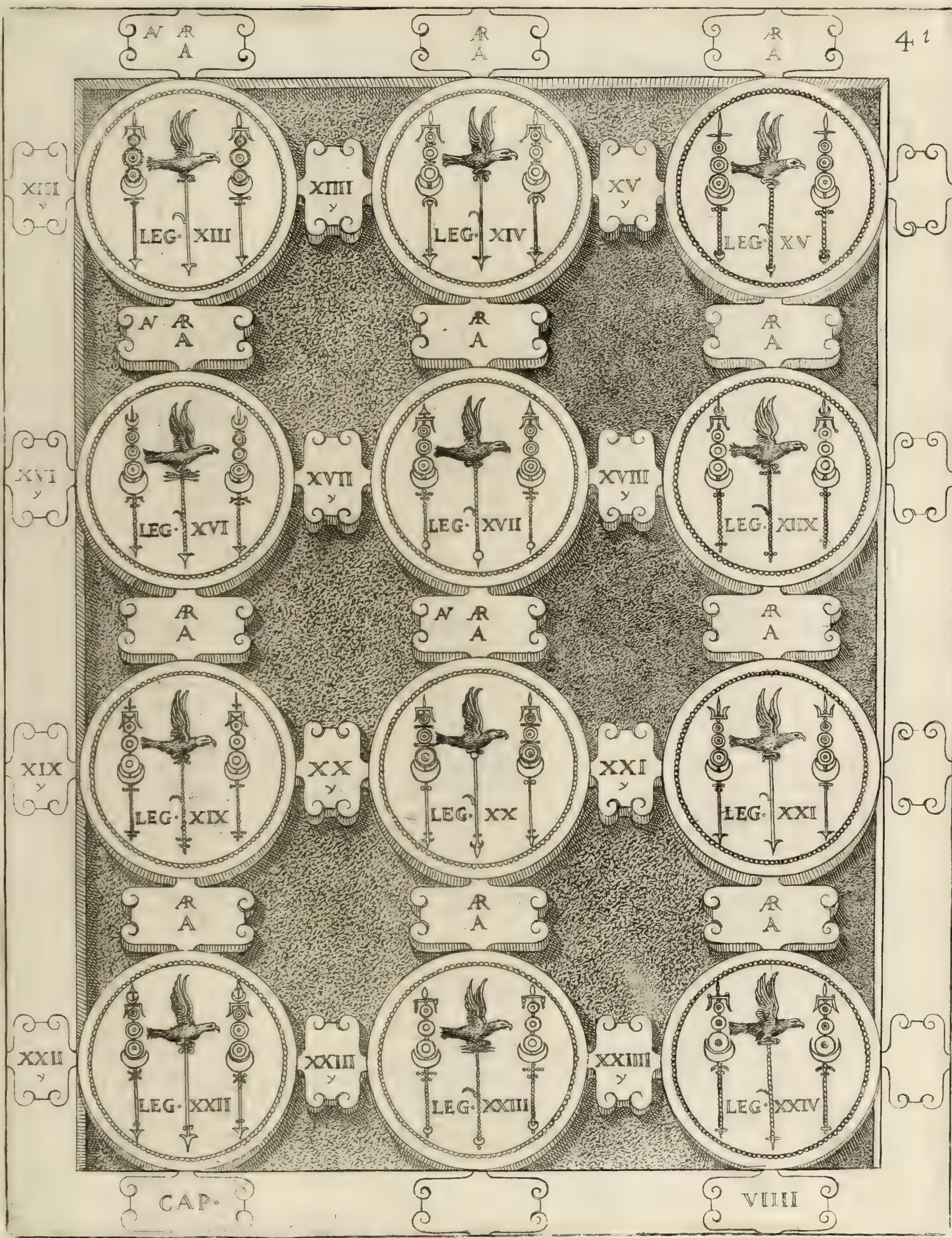

AV Æ A
Æ A
Æ A
XIII y
LEG· XIII
XIIII y
LEG· XIV
XV y
LEG· XV
AV Æ A
Æ A
Æ A
XVI y
LEG· XVI
XVII y
LEG· XVII
XVIII y
LEG· XIIX
Æ A
AV Æ A
Æ A
XIX y
LEG· XIX
XX y
LEG· XX
XXI y
LEG· XXI
Æ A
Æ A
Æ A
XXII y
LEG· XXII
XXIII y
LEG· XXIII
XXIIII y
LEG· XXIV
CAP·
VIIII

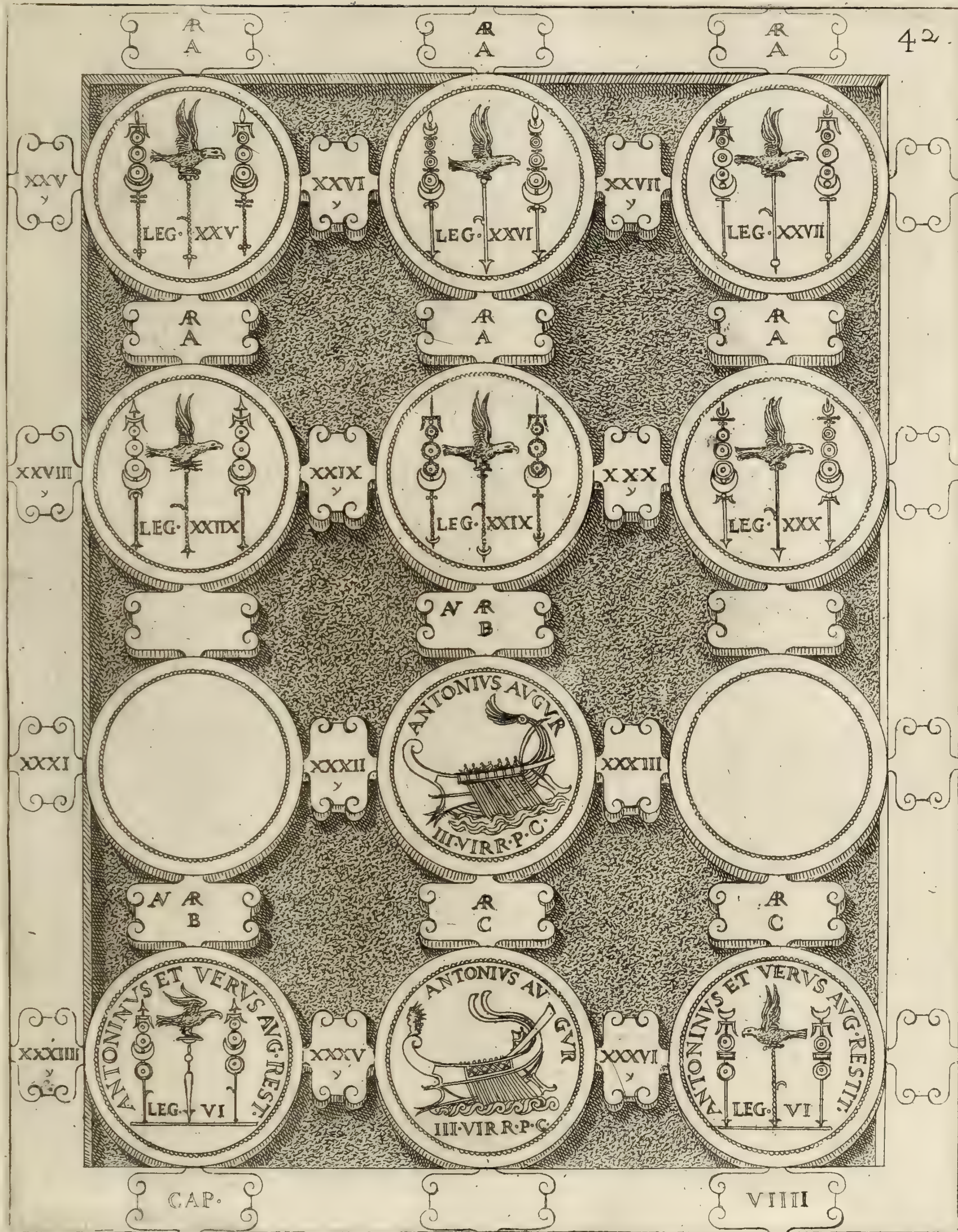
Æ A
Æ A
Æ A
XXV y
LEG· XXV
XXVI y
LEG· XXVI
XXVII y
LEG· XXVII
Æ A
Æ A
Æ A
XXVIII y
LEG· XXIIX
XXIX y
LEG· XXIX
XXX y
LEG· XXX
AV Æ B
XXXI
XXXII y
ANTONIVS AVGVR
III·VIR R·P·C·
XXXIII
AV Æ B
Æ C
Æ C
XXXIIII y
ANTONINVS ET VERVS AVG·REST·
LEG· VI
XXXV y
ANTONIVS AVGVR
III·VIR R·P·C·
XXXVI y
ANTONINVS ET VERVS AVG·RESTIT·
LEG· VI
CAP·
VIIII

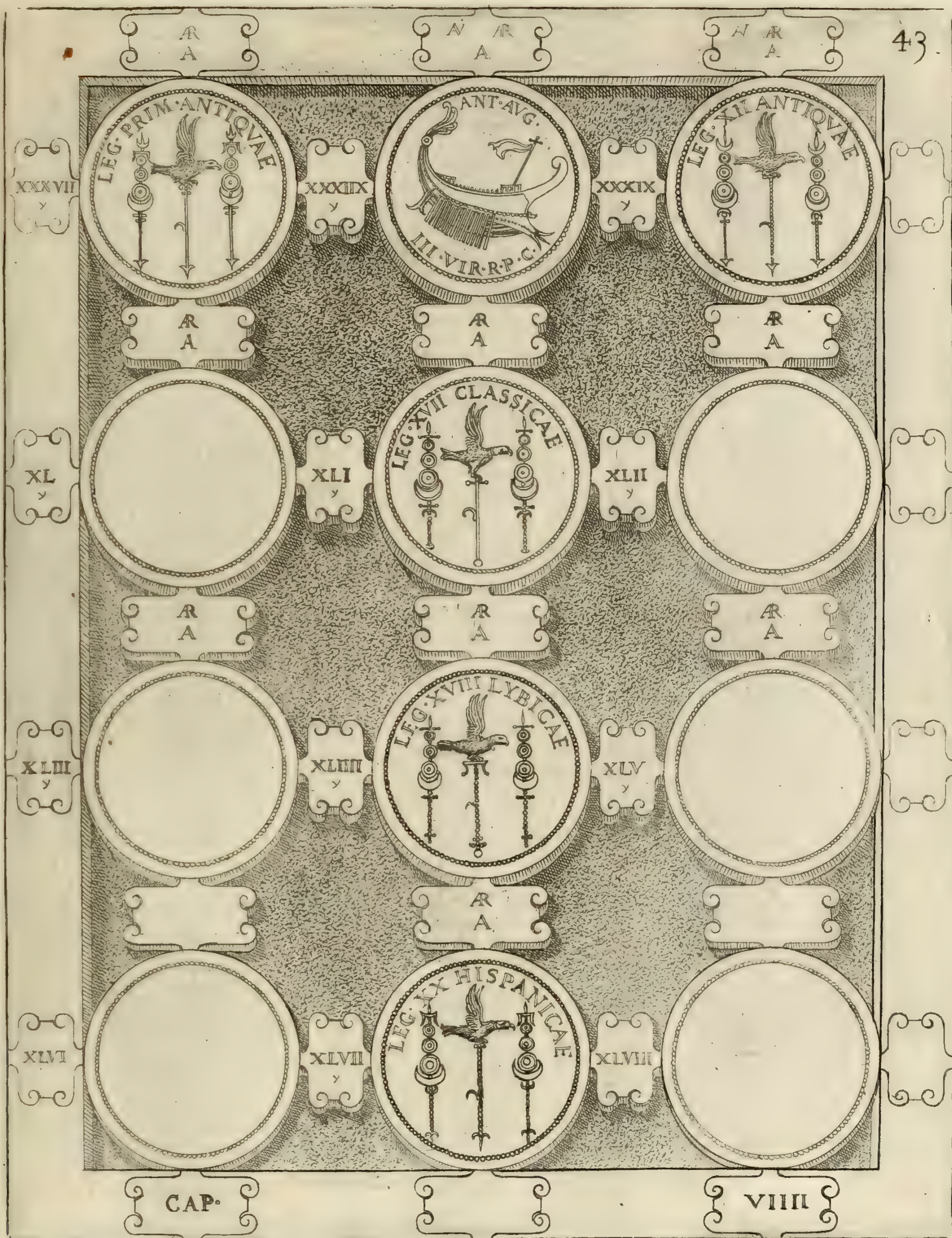
LEG·PRIM·ANTIQVAE
ANT·AVG·
III·VIR·R·P·C·
LEG·XII·ANTIQVAE
XXXVII
XXXIIX
XXXIX
LEG·XVII CLASSICAE
XL
XLI
XLII
LEG·XVIII LYBICAE
XLIII
XLIIII
XLV
LEG·XX HISPANICAE
XLVI
XLVII
XLVIII
CAP.
VIIII

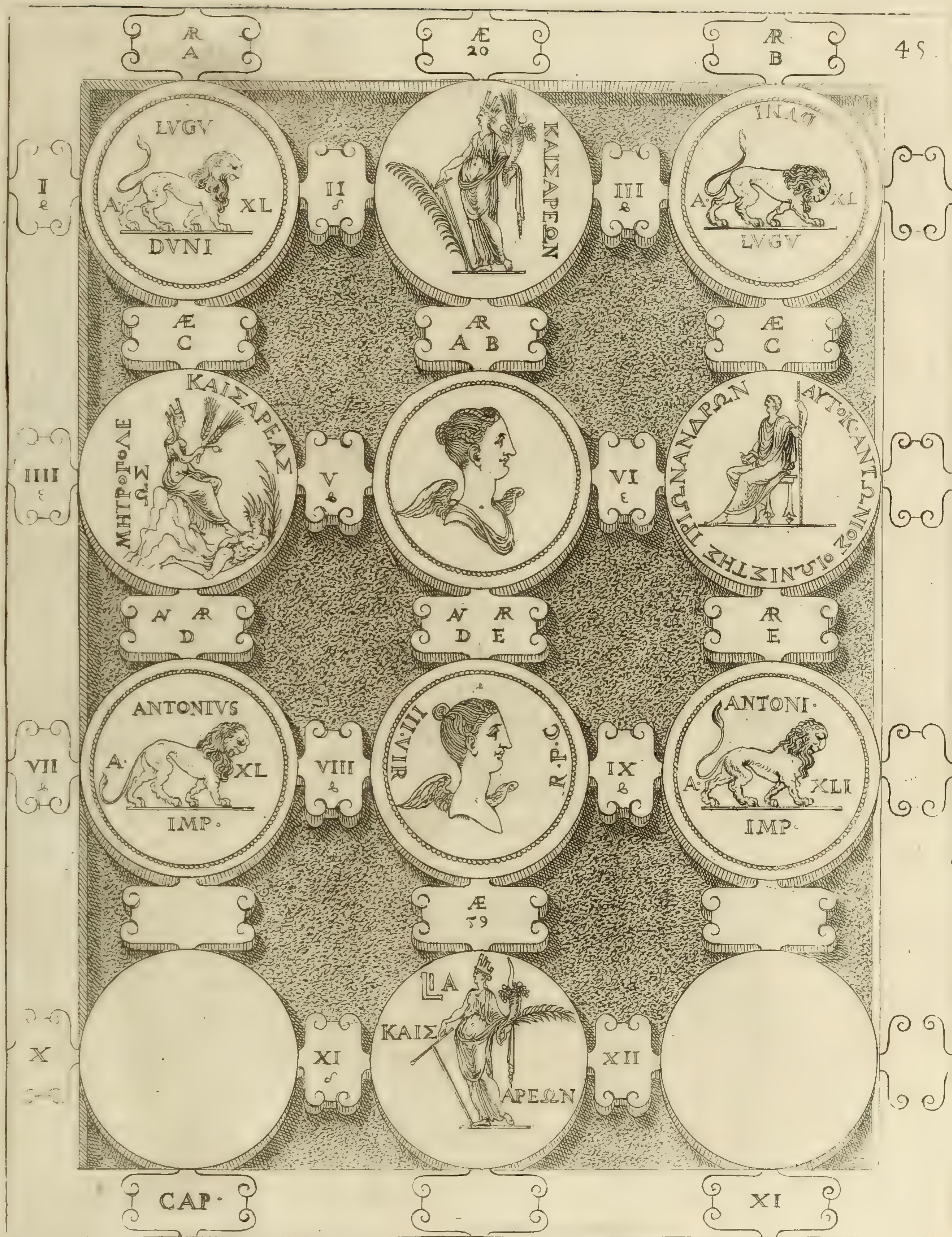
Æ A
Æ 20
Æ B
LVGV
A XL
DVNI
ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ
LVGV
I
II
III
Æ C
Æ A B
Æ C
ΚΑΙΣΑΡΕΑΣ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΕ
IIII
V
VI
ΑΥΤ Κ ΑΝΤΩΝΙΟΣ
ΝΑΝΑΡΩΝ
Æ D
Æ D E
Æ E
ANTONIVS
A XL
IMP
III VIR
R P C
ANTONI
A XLI
IMP
VII
VIII
IX
Æ 79
ΚΑΙΣ
ΑΡΕΩΝ
X
XI
XII
CAP
XI

VITA
C·IVLII CAESARIS,
AVCTORE
C. SVETONIO TRANQVILLO.

IVLIVS Cæſar Diuus, annum agens ſextum decimum patrem amiſit: ſequentibusq; conſulibus Flamē Dialis deſtinatus, dimiſſa Coſſutia, quæ, familia equeſtri, ſed admodum diues, prætextato deſponſata fuerat, Corneliam Cinnæ quater conſulis filiam duxit vxorem: ex qua illi mox Iulia nata eſt: neque vt repudiaret compelli à Dictatore Sulla vllo modo potuit. Quare & ſacerdotio, & vxoris dote, & gentilitijs hereditatibus multatus, diuerſarum partium habebatur: vt etiam diſcedere è medio, &, quamquam morbo quartanæ aggrauante, propè per ſingulas noctes commutare latebras cogeretur, ſeque ab inquiſitoribus pecunia redimere: donec per virgines Veſtales, pérque Mamercum Aemilium & Aurelium Cottam, propinquos & affines ſuos, veniam impetrauit. Satis conſtat, Sullam, cùm deprecantibus amiciſsimis & ornatiſsimis viris aliquamdiu denegaſſet, atque illi pertinaciter contenderent, expugnatum tandem proclamaſſe (ſiue diuinitus, ſiue aliqua coniectura) Vincerent, ac ſibi haberent: dummodo ſcirent, eum, quem incolumem tantopere cuperent, quandoque optimatium partibus, quas ſecum ſimul defendiſſent, exitio futurum: nam Cæſari multos Marios ineſſe. I.

STIPENDIA prima in Aſia fecit, M. Thermi Prætoris contubernio: à quo ad arceſſendam claſſem in Bithyniā miſſus, deſedit apud Nicomedem, non ſine rumore proſtratæ regi pudicitię: quem rumorem auxit, intra paucos rurſus dies repetita Bithynia, per cauſſam exigendæ pecuniæ, quæ deberetur, cuidam libertino clienti ſuo. Reliqua militia, ſecundiore fama fuit: & à Thermo in expugnatione Mitylenarum corona ciuica donatus eſt. II.

MERVIT & ſub Seruilio Iſaurico in Cilicia, ſed breui tempore. III.
Nam Sullæ morte cōperta, ſimul ſpe nouæ diſſenſionis, quæ per M. Lepidum mouebatur, Romam properè redijt; & Lepidi quidem ſocietate,

quamquam magnis conditionibus inuitaretur, abſtinuit: cùm ingenio eius diffiſus, tum occaſioni, quam minorem opinione offenderat.

IIII. CAETERVM compoſita ſeditione ciuili, Cornelium Dolabellam, conſularem & triumphalẽ virum, repetundarum poſtulauit: abſolutóque, Rhodum ſecedere ſtatuit, & ad declinandã inuidiam, & vt per otium ac requiem Apollonio Molonis clariſsimo tunc dicendi magiſtro operam daret. Huc dum hibernis iam menſibus trajicit, circa Pharmacuſam inſulam à prædonibus captus eſt: manſitque apud eos non ſine ſumma indignatione propè quadraginta dies, cum vno medico & cubicularijs duobus. Nam comites ſeruóſque cæteros initio ſtatim ad expediendas pecunias, quibus redimeretur, dimiſerat. Numeratis deinde quinquaginta talentis, expoſitus in litore, non diſtulit quin è veſtigio claſſe deducta perſequeretur abeuntes: ac redactos in poteſtatem, ſupplicio, quod illis ſæpe minatus inter iocum fuerat, afficeret. Vaſtante regiones proximas Mithridate, ne deſidere in diſcrimine ſociorum videretur, ab Rhodo, quo pertenderat, tranſijt in Aſiam: auxilijsque contractis, & præfectò regis prouincia expulſo, nutanteis ac dubias ciuitates retinuit in fide.

V. TRIBVNATV militum, qui primus Romam reuerſo per ſuffragia populi honor obtigit, auctores reſtituendæ tribunitiæ poteſtatis, cuius vim Sulla diminuerat, enixiſsimè iuuit. L. etiam Cinnæ, vxoris fratri, & qui cum eo ciuili diſcordia Lepidum ſecuti, poſt necem conſulis ad Sertorium confugerant, reditum in ciuitatem rogatione Plotia confecit, habuitque & ipſe ſuper ea re concionem.

VI. QVAESTOR Iuliam amitam vxoremq; Corneliam, defunctas laudauit è more pro Roſtris: ſed in amitæ quidem laudatione, de eius ac patris ſui vtraque origine ſic refert: Amitæ meæ Iuliæ maternum genus ab regibus ortum, paternum cum Dîs immortalibus coniunctum eſt. Nam ab Anco Marcio ſunt Marcij Reges, quo nomine fuit mater: à Venere Iulij, cuius gentis familia eſt noſtra. Eſt ergo in genere & ſanctitas regum, qui plurimum inter homines pollent: & cærimonia Deorum, quorum ipſi in poteſtate ſunt reges. In Corneliæ autem locum Pompeiam duxit, Q. Pompeij filiam, L. Sullæ neptem: cum qua deinde diuortium fecit, adulteratam opinatus à P. Clodio: quem inter publicas cærimonias penetraſſe ad eam muliebri veſte tam conſtans fama erat, vt ſenatus quæſtionem de pollutis ſacris decreuerit.

VII. QVAESTORI vlterior Hiſpania obuenit: vbi cùm mandatu prætoris iure dicundo cõuentus circumiret, Gadeíſq; veniſſet, animaduerſa apud Herculis templum Magni Alexandri imagine, ingemuit: & quaſi

quaſi pertæſus ignauiam ſuam, quòd nihil dum à ſe memorabile actum eſſet in ætate qua iam Alexander orbem terrarum ſubegiſſet, miſsionem continuò efflagitauit, ad captandas quàm primùm maiorum rerum occaſiones in vrbe. Etiam confuſum eum ſomnio proximæ noctis (nam viſus erat per quietem matri ſtuprum intuliſſe) coniectores ad ampliſsimam ſpem incitauerunt, arbitrium orbis terrarum portendi interpretantes: quando mater, quam ſubiectam ſibi vidiſſet, non alia eſſet quàm terra, quæ omnium parens haberetur.

DECEDENS ergo ante tempus, colonias Latinas de petenda ciuitate agitantes adijt: & ad audendum aliquid concitaſſet, niſi COSS. conſcriptas in Ciliciam legiones paullisper ob idipſum retinuiſſent: nec eo ſecius maiora mox in vrbe molitus eſt. VIII.

SIQVIDEM ante paucos dies, quàm ædilitatem iniret, venit in ſuſpicionem conſpiraſſe cum M. Craſſo cõſulari, item P. Sulla & Autronio, poſt deſignationem conſulatus, ambitus condemnatis, vt principio anni ſenatum adorirentur: & trucidatis quos placitum eſſet, dictaturam Craſſus inuaderet, ipſe ab eo magiſter equitum diceretur, conſtitutaque ad arbitrium rep. Sullæ & Autronio conſulatus reſtitueretur. Meminerunt huius coniurationis Tanuſius Geminus in hiſtoria, M. Bibulus in edictis, C. Curio pater in Orationibus. De hac ſignificare videtur & Cicero in quadam ad Axium epiſtola, referens, Cæſarem in conſulatu confirmaſſe regnum de quo Aedilis cogitârat. Tanuſius adjicit, Craſſum, pœnitentia vel metu, diẽ cædi deſtinatum non obiiſſe, & iccirco ne Cæſarem quidem ſignum quod ab eo dari conuenerat dediſſe. Conueniſſe autem Curio ait, vt togam de humero dejiceret. Idem Curio, ſed & M. Actorius Naſo, auctores ſunt, conſpiraſſe eum etiam cum Cn. Piſone adoleſcente: cui ob ſuſpicionem vrbanę coniurationis prouincia Hiſpania vltro extra ordinem data ſit: pactumq; vt ſimul foris ille, ipſe Romæ, ad res nouas conſurgerent, per Lambranos & Tranſpadanos: deſtitutum vtriuſque conſilium morte Piſonis. IX.

AEDILIS, præter comitium ac forum, baſilicasq; etiam Capitolium ornauit porticibus ad tempus exſtructis: in quibus abundante rerum copia, pars apparatus exponeretur. Venationes autem, ludoſq;, & cum collega & ſeparatim, edidit: quo factum eſt, vt communium quoque impenſarum ſolus gratiam caperet: nec diſsimularet collega eius M. Bibulus eueniſſe ſibi quod Polluci. vt enim geminis fratribus ædes in foro conſtituta, tantùm Caſtoris vocaretur: ita ſuam Cæſarisq; munificentiam, vnius Cæſaris dici. Adiecit inſuper Cæſar etiam gladiatorium munus, ſed aliquanto paucioribus quàm deſtinauerat, paribus. Nam cùm multiplici vndique familia comparata inimicos exterruiſſet, X.

cautum est de numero gladiatorum, quo ne maiorem cuiquam habere Romæ liceret. A

XI. CONCILIATO populi fauore, tentauit per partem tribunorum vt sibi Aegyptus prouincia plebiscito daretur: nactus extraordinarij imperij occasionem, quòd Alexandrini regem suum, socium atque amicum à senatu appellatum, expulerant, résque vulgò improbabatur. nec obtinuit, aduersante optimatium factione. quorum auctoritatem vt quibus posset modis inuicem diminueret, tropæa C. Marij de Iugurtha, deque Cimbris atque Teutonis, olim à Sulla disiecta, restituit: atque in exercenda de sicarijs quæstione, eos quoque sicariorum numero habuit qui proscriptione ob relata ciuium Romanorum capita, pecunias ex ærario acceperant, quamquam exceptos Cornelijs legibus. B

XII. SVBORNAVIT etiam qui C. Rabirio perduellionis diem diceret: quo præcipuo adiutore, aliquot ante annos L. Saturnini seditiosum tribunatum senatus coërcuerat: ac sorte iudex in reum ductus, tam cupidè condemnauit, vt ad populum prouocanti nihil æquè ac iudicis acerbitas profuerit.

XIII. DEPOSITA prouinciæ spe, Pontificatum maximũ petijt, non sine profusissima largitione. In qua reputans magnitudinem æris alieni, cùm mane ad comitia descenderet, prædixisse matri osculanti fertur, domum se nisi Pontificẽ non reuersurum. atq; ita potentissimos duos cõpetitores, multumq; & ætate & dignitate antecedentes, superauit, vt plura ipse in eorum tribubus suffragia, quàm vterq; in omnibus, tulerit. C

XIV. PRAETOR creatus, detecta coniuratione Catilinæ, senatúq; vniuerso in socios facinoris vltimam statuente pœnam, solus municipatim diuidendos, custodiendosque publicatis bonis, censuit. Quin & tantum metum iniecit asperiora suadentibus, idemtidem ostentans quanta eos in posterum à plebe Romana maneret inuidia, vt D. Silanum consulem designatum non piguerit, sententiam suam, quia mutare turpe erat, interpretatione lenire; velut grauius atque ipse sensisset exceptam: obtinuissetq; adeò, transductis ad se iam pluribus, & in his Ciceronis consulis fratre, nisi labantem ordinem confirmasset M. Catonis oratio. Ac ne sic quidem impedire rem destitit, quoadusq; manus equitum Romanorum, quæ armata præsidij caussa circumstabat, immoderatiùs perseueranti necem comminata est: etiam strictos gladios vsque eò intentans, vt sedentem vnà proximi deseruerint, vix pauci complexu togaq; obiecta protexerint. Tunc planè deterritus non modò cessit, sed etiam in reliquum anni tempus Curia abstinuit. D

XV. PRIMO Præturæ die Q. Catulum de refectione Capitolij ad disquisitionem populi vocauit, rogatione promulgata, qua curationem

eam

A eam in alium transferebat. Verùm impar optimatium conſpirationi, quos,relicto ſtatim nouorum conſulum officio, frequentes, obſtinatóſque ad reſiſtendum concurriſſe cernebat, hanc quidem actionem depoſuit.

CAETERVM Cæcilio Metello Trib. pleb. turbulentiſsimas leges aduerſus collegarum interceſsionem ferenti, auctorem propugnatoremq; ſe pertinaciſsimè præſtitit: donec ambo adminiſtratione reip. decreto patrum ſummouerentur. Ac nihilo minus permanere in magiſtratu, & ius dicere auſus, vt comperit paratos qui vi ac per arma prohiberent, dimiſsis lictoribus, abiectáque prætexta, domum clam refugit, XVI.
B pro conditione temporum quieturus. Multitudinem quoque biduò pòſt ſponte & vltro confluentem, operamq; ſibi in aſſerenda dignitate tumultuoſiùs pollicentem, compeſcuit. Quod cùm præter opinionem eueniſſet, ſenatus ob eundem cœtum feſtinatò coactus, gratias ei per primores viros egit: accitúmq; in Curiam, & ampliſsimis verbis collaudatum, in integrum reſtituit, inducto priore decreto.

RECIDIT rurſus in diſcrimen aliud, inter ſocios Catilinæ nominatus, & apud Nouium Nigrum Quæſtorem à L. Vettio indice, & in ſenatu à Q. Curio: cui, quòd primus conſilia coniuratorum detexerat, conſtituta erant publicè præmia. Curius è Catilina ſe cognouiſſe XVII.
C dicebat: Vettius etiam chirographum eius Catilinæ datum pollicebatur. Id verò Cæſar nullo modo tolerandum exiſtimans,cùm implorato Ciceronis teſtimonio, quædam ſe de coniuratione vltrò ad eum detuliſſe docuiſſet, ne Curio præmia darentur, effecit: Vettium pignoribus captis, & direpta ſuppellectile malè multatum,ac pro Roſtris in concione pæne diſcerptum, coniecit in carcerem: eôdem Nouium Quæſtorem, quòd compellari apud ſe maiorem poteſtatem paſſus eſſet.

EX prætura vlteriorem ſortitus Hiſpaniam, retinentes creditores XVIII.
interuentu ſponſorum remouit: ac neque more, neque iure, antequam prouinciæ ornarentur, profectus eſt: incertum, metúne iudicij, quod
D priuato parabatur, an quò maturiùs ſocijs implorantibus ſubueniret. Pacatáque prouincia, pari feſtinatione, non exſpectato ſucceſſore, ad triumphum ſimul conſulatúmque deceſsit. Sed cùm edictis iam comitijs ratio eius haberi non poſſet, niſi priuatus introîſſet vrbem, & ambienti vt legibus ſolueretur, multi contradicerent, coactus eſt, triumphum, ne conſulatu excluderetur, dimittere.

E DVOBVS conſulatus competitoribus, L. Luceio, M.que XIX.
Bibulo, Luceium ſibi adiunxit: pactus vt is, quoniam inferior gratia eſſet, pecuniáque polleret, nummos de ſuo communi nomine per centurias pronuntiaret. Qua cognita re optimates, quos metus ceperat,

nihil non ausurum eum in summo magistratu, concordi & consentiente collega, auctores Bibulo fuerunt tantumdem pollicendi: ac plerique pecunias contulerunt, ne Catone quidem abnuente eam largitionem è Rep. fieri. Igitur cum Bibulo consul creatus est. Eandem ob caussam opera optimatibus data est, vt prouinciæ futuris COSS. minimi negotij, id est, siluæ callésque, decernerentur. Qua maximè iniuria instinctus, omnibus officijs Cn. Pompeium assectatus est, offensum patribus, quòd Mithridate rege victo, cunctantiùs confirmarentur acta sua: Pompeioque M. Crassum reconciliauit, veterem inimicum ex consulatu, quem summa discordia simul gesserant: ac societatem cum vtroque inijt, ne quid ageretur in Rep. quod displicuisset vlli è tribus. A B

XX. INITO honore, primus omnium instituit vt tam senatus quàm populi diurna acta conficerentur, & publicarentur. Antiquum etiam retulit morem, vt quo mense fasces non haberet, accensus ante eum iret, lictores ponè sequerentur. Lege autem agraria promulgata, obnuntiantem collegam armis foro expulit. Ac postero die in senatu conquestum, nec quoquam reperto qui super tali consternatione referre, aut censere aliquid auderet, qualia multa sæpe in leuioribus turbis decreta erant, in eam coëgit desperationem, vt quoad potestate abiret, domo abditus nihil aliud quàm per edicta obnuntiaret. Vnus ex eo tempore omnia in rep. & ad arbitrium administrauit: vt nonnulli vrbanorum, cùm quid per iocum testandi gratia signarent, non Cæsare & Bibulo, sed Iulio & Cæsare COSS. actum scriberent, bis eundem præponentes, nomine atque cognomine: vtque vulgò mox ferrentur hi versus. C

Non Bibulo quidquam nuper sed Cæsare factum est:
Nam Bibulo fieri consule nil memini.

Campum Stellatem maioribus consecratum, agrúmque Campanum ad subsidia reip. vectigalem relictum, diuisit extra sortem, ac XX. millibus ciuium, quibus terni pluresve liberi essent. Publicanos remissionem petentes, tertia mercedum parte releuauit: ac ne in locatione nouorum vectigalium immoderatiùs licerentur, propalàm monuit. Cætera item quę cuique libuissent, dilargitus est, contradicente nullo, ac, si conaretur quis, absterrito. M. Catonem interpellantem extrahi curiâ per lictorem, ducíque in carcerem iussit. L. Lucullo liberiùs resistenti tantum calumniarum metum iniecit, vt ad genua vltro sibi accideret. Cicerone in iudicio quodam deplorante temporũ statum, P. Clodium inimicum eius frustra iam pridem à patribus ad plebem transire nitentem, eodem die, horáque nona, traduxit. Postremò in vniuersos diuersæ factionis inductum præmijs, vt se de inferenda Pompeio D
nece

A nece ſolicitatum à quibuſdam profiteretur, productuſque pro Roſtris auctores ex compacto nominaret: ſed vno atque altero fruſtra nec ſine ſuſpicione fraudis nominatis, deſperans tam præcipitis conſilij euentum, intercepiſſe veneno indicem creditur.

SVB idem tempus Calpurniam L. Piſonis filiam, ſucceſſuri ſibi in XXI.
conſulatu, duxit vxorem: ſuámque Iuliam Cn. Pompeio collocauit, repudiato priore ſponſo Seruilio Cæpione, cuius vel præcipua opera paullo antè Bibulum impugnauerat. Ac poſt nouam affinitatem, Pompeium primum rogare ſententiam cœpit, cùm Craſſum ſoleret: eſſetq; conſuetudo vt quem ordinem interrogandi ſententias conſul Kalend.
B Ianuarijs inſtituiſſet, eum toto anno conſeruaret.

SOCERO igitur generóq; ſuffragantibus, ex omni prouincia- XXII.
rum copia Gallias potiſsimũ elegit, cuius emolumento & opportunitate idonea ſit materia triumphorum. Et initio quidem Galliam Ciſalpinam, Illyrico adiecto, lege Vatinia accepit: mox per ſenatum, Comatam quoque: veritis patribus ne ſi ipſi negaſſent, populus & hanc daret. Quo gaudio elatus, non temperauit quin paucos poſt dies frequenti curia iactaret, inuitis & gementibus aduerſarijs adeptum ſe quæ concupiſſet: proinde ex eo inſultaturum omnium capitibus: ac negante quodam per contumeliam, Facile hoc vlli fœminæ fore, reſponderit, quaſi allu-
C dens, In Aſſyria quoque regnaſſe Semiramin, magnámq; Aſiæ partem Amazonas tenuiſſe quondam.

FVNCTVS conſulatu, C. Memmio Lucióque Domitio preto- XXIII.
ribus, de ſuperioris anni actis referentibus, cognitionem ſenatui detulit: nec illo ſuſcipiẽte, triduóq; per irritas altercationes abſumto, in prouinciam abijt: & ſtatim quæſtor eius in præiudicium aliquot criminibus arreptus eſt. Mox & ipſe à L. Antiſtio tribuno plebis poſtulatus, appellato demum collgio, obtinuit, cùm reip. cauſſa abeſſet, reus ne fieret. Ad ſecuritatem ergo poſteri temporis, in magno negotio habuit obligare ſemper annuos magiſtratus, & è competitoribus, non alios adiu-
D uare, aut ad honorem pati peruenire, quàm qui ſibi pepigiſſent propugnaturos abſentiam ſuam: cuius pacti non dubitauit à quibuſdam iuſiurandnm atque etiam ſyngrapham exigere.

SED cùm L. Domitius conſulatus candidatus palàm minaretur, XXIV.
COS. ſe, effecturum quod prætor nequiſſet, ademturumq; ei exercitus: Craſſum Pompeiumque in vrbem prouinciæ ſuæ Lucam extractos compulit vt detrudendi Domitij cauſſa conſulatum alterum peterent: & vt in quinquennium ſibi imperium prorogaretur: perfecitq; vtrumque. Qua fiducia ad legiones quas à rep. acceperat, alias priuato ſumtu addidit: vnam etiam ex Tranſalpinis conſcriptam, vocabulo quoque

Gallico

Gallico (Alauda enim appellabatur:) quam diſciplina cultúque Romano inſtitutam & ornatam, poſtea vniuerſam ciuitate donauit. Nec deinde vlla belli occaſione, ne iniuſti quidem ac periculoſi abſtinuit, tam fœderatis quàm infeſtis ac feris gentibus vltro laceſsitis: adeò vt ſenatus quondam legatos ad explorandum ſtatum Galliarum mittendos decreuerit, ac nonnulli dedendum cum hoſtibus cenſuerint. Sed proſperè decedentibus rebus, & ſæpius, & plurium quàm quiſquam vmquam dierum ſupplicationes impetrauit. A

XXV. GESSIT autem nouem annis, quibus in imperio fuit, hæc ferè. Omnem Galliam, quæ à ſaltu Pyrenæo Alpibúſque & monte Gebenna, fluminibus Rheno & Rhodano continetur, patétque circumitu ad bis & tricies centum millia paſſuum, præter ſocias ac bene meritas ciuitates, in prouinciæ formam redegit, eíque quadringenties in ſingulos annos ſtipendij nomine impoſuit. Germanos, qui trans Rhenum incolunt; primus Romanorum ponte fabricato aggreſſus, maximis affecit cladibus. Aggreſſus eſt & Britannos ignotos antea, ſuperatíſque pecunias & obſides imperauit. Per tot ſucceſſus ter, nec amplius, aduerſum caſum expertus: in Britannia, claſſe vi tempeſtatis propè abſumta: & in Gallia, ad Gergouiam legione fuſa: & in Germanorum finibus, Titurio & Aurunculeio legatis per inſidias cæſis. B

XXVI. EODEM temporis ſpatio matrem primò, deinde filiam, nec multo pòſt neptem amiſit. INTER QVAE conſternata P. Clodij cæde Rep. cùm ſenatus vnum COS. nominatímque Cn. Pompeium fieri cenſuiſſet, egit cum tribunis plebis collegam ſe Pompeio deſtinantibus, id potius ad populum ferrent, vt abſenti ſibi, quandocumque imperij tempus expleri cœpiſſet, petitio ſecundi Conſulatus daretur: ne ea cauſſa maturius, & imperfecto adhuc bello decederet. Quod vt adeptus eſt, altiora iam meditans, & ſpei plenus, nullum largitionis, aut officiorum in quemquam genus publicè, priuatímque omiſit. Forum de manubijs inchoauit: cuius area ſuper HS. millies conſtitit. Munus populo, epulúmque pronunciauit in filiæ memoriam, quod ante eum nemo. Quorum vt quammaxima exſpectatio eſſet, ea quæ ad epulum pertinerent, quamuis macellarijs oblocata, etiam domeſticatim apparabat. Gladiatores notos, ſicubi infeſtis ſpectatoribus dimicarent, vi rapiendos reſeruandóſque mandabat. Tirones neque in ludo, neque per laniſtas, ſed in domibus per equites Romanos, ac etiam per ſenatores armorum peritos erudiebat: precibus enitens, quod epiſtolis eius oſtenditur, vt diſciplinam ſingulorum ſuſciperent, ipſíque dictata exercentibus darent. Legionibus ſtipendium in perpetuum duplicauit. Frumentum, quoties copia eſſet, etiam ſine modo menſuráque præbuit: ac C D

ſingula

ſingula interdum mancipia & prædia viritim dedit.

AD retinendam autem Pompeij neceſsitudinem ac voluntatem, Octauiam ſororis ſuæ neptem, quæ C. Marcello nupta erat, conditione ei detulit, ſibique filiam eius in matrimonium petijt, Fauſto Sullæ deſtinatam. Omnibus verò circa eum, atque etiam parte magna ſenatus, gratuitò, aut leui fœnore obſtrictis, ex reliquo quoque ordinum genere vel inuitatos, vel ſponte ad ſe commeantes, vberrimo congiario proſequebatur: libertos inſuper, ſeruulóſque cuiuſque, provt domino patronóve gratus quis eſſet. Tum reorum aut obæratorum, aut prodigæ iuuentutis ſubſidium vnicum, ac promptiſsimum erat: niſi quos grauior criminum, vel inopiæ luxuriæve vis vrgeret, quàm vt ſubueniri poſſet à ſe, his planè palàm bello ciuili opus eſſe dicebat. XXVII.

NEC minore ſtudio reges atque prouincias per terrarum orbem alliciebat: alijs, captiuorum millia dono offerens: alijs, citra ſenatus populique auctoritatem quò vellent, & quoties vellent, auxilia ſubmittens: ſuperque Italiæ, Galliarumque & Hiſpaniarum, Aſiæ quoque & Græciæ potentiſsimas vrbes præcipuis operibus exornans: donec attonitis iam omnibus, & quorſum illa tenderent reputantibus, M. Claudius Marcellus COS. edicto præfatus de ſumma ſe Rep. acturum, retulit ad ſenatum vt ei ſuccederetur ante tempus: quoniam bello confecto pax eſſet, ac dimitti deberet victor exercitus: & ne abſentis ratio comitijs haberetur, quando nec plebiſcito Pompeius poſtea abrogaſſet. Acciderat autem, vt is legem de iure magiſtratuum ferens, eo capite quo à petitione honorum abſentes ſubmouebat, ne Cæſarem quidem exciperet, per obliuionem: ac mox lege iam in æs inciſa, & in ærarium condita, corrigeret errorem. Nec contentus Marcellus prouincias Cæſari & priuilegium eripere, retulit etiam vt colonis quos rogatione Vatinia Nouumcomum deduxiſſet, ciuitas adimeretur: quòd per ambitionem & vltra præſcriptum data eſſet. XXVIII.

COMMOTVS his Cæſar, ac iudicans, quod ſæpe ex eo auditum ferunt, difficiliùs ſe principem ciuitatis à primo ordine in ſecundum, quàm ex ſecundo in nouiſsimum detrudi, ſumma ope reſtitit, partim per interceſſores tribunos, partim per Seruium Sulpicium alterum conſulem. Inſequenti quoque anno, C. Marcello, qui fratri patrueli ſuo Marco in conſulatu ſucceſſerat, eadem tentante, collegam eius Aemilium Paullum, Caiúmque Curionem violentiſsimum tribunorum, ingenti mercede defenſores parauit. Sed cùm obſtinatiùs omnia agi videret, & deſignatos etiam COSS. è parte diuerſa, ſenatum literis deprecatus eſt ne ſibi beneficium populi adimeretur: aut vt cęteri quoq; imperatores ab exercitibus diſcederent: conſiſus, vt putant, faciliùs, XXIX.

 ſe, ſi-

ſe, ſimulatque libuiſſet, veteranos conuocaturum, quàm Pompeium nouos milites. Cum aduerſarijs autem pepigit vt dimiſsis octo legionibus, Tranſalpináque Gallia, duæ ſibi legiones, & Ciſalpina prouincia, vel etiam vna legio cum Illyrico, concederetur, quoad C O S. fieret.

XXX. VERVM neque ſenatu interueniente, & aduerſarijs negantibus vllam ſe de rep. facturos pactionem, tranſijt in citeriorem Galliam: conuentibuſque peractis, Rauennæ ſubſtitit, bello vindicaturus, ſi quid de tribunis plebis intercedentibus pro ſe, grauius à ſenatu conſtitutum eſſet. Et prætextum quidem illi ciuilium armorum hoc fuit: cauſſas autem alias fuiſſe opinantur. Cn. Pompeius ita dictitabat, quòd neque opera conſummare quæ inſtituerat, neque populi exſpectationem, quam de aduentu ſuo fecerat, priuatis opibus explere poſſet, turbare omnia ac permiſcere voluiſſe.. Alij timuiſſe dicunt ne eorum quæ primo conſulatu aduerſus auſpicia legéſque & interceſsiones geſsiſſet, rationem reddere cogeretur: cùm M. Cato identidem, nec ſine iureiurando, denuntiaret, delaturum ſe nomen eius, ſimulac primùm exercitum dimiſiſſet: cumque vulgò fore prædicarent vt ſi priuatus rediſſet, Milonis exemplo circumpoſitis armatis cauſſam apud iudices diceret. Quod probabilius facit Aſinius Pollio, Pharſalica acie cæſos profligatóſque aduerſarios proſpicientem, hæc eum ad verbum dixiſſe referens, Hoc voluerunt: tantis rebus geſtis C. Cæſar condemnatus eſſem, niſi ab exercitu auxilium petijſſem. Quidam putant captum imperij conſuetudine, penſitatíſque ſuis & inimicorum viribus, vſum occaſione rapiendæ dominationis, quam ætate prima concupiſſet. Quod exiſtimaſſe videbatur & Cicero, ſcribens de officijs tertio libro, ſemper Cæſarem in ore habuiſſe Euripidis verſus, quos ſic ipſe conuertit:

Nam ſi violandum eſt ius, regnandi gratia
Violandum eſt: alijs rebus pietatem colas.

XXXI. CVM ergo ſublatam tribunorum interceſsionem, ipſóſq; vrbe ceſsiſſe nuntiatum eſt, præmiſsis confeſtim clàm cohortibus, ne qua ſuſpicio moueretur, & ſpectaculo publico per diſsimulationē interfuit, & formam, qua ludum gladiatorium erat ædificaturus, conſiderauit, & ex conſuetudine conuiuio ſe frequenti dedit. Dein poſt Solis occaſum, mulis è proximo piſtrino ad vehiculum iunctis, occultiſsimum iter modico comitatu ingreſſus eſt: & cùm luminibus exſtinctis deceſsiſſet via, diu errabundus, tandem ad lucem duce reperto, per anguſtiſsimos tramites pedibus euaſit: cónſecutuſque cohortes ad Rubiconem flumen, qui prouinciæ eius finis erat, paullum conſtitit: ac reputans quantū moliretur, conuerſus ad proximos, Etiam nunc, inquit, regre-

A regredi poſſumus: quòd ſi ponticulum tranſierimus, omnia armis agenda erunt.

CVNCTANTI oſtentum tale factum eſt. Quidam eximia magnitudine & forma, in proximo ſedens repentè apparuit, arundine canens: ad quem audiendum, cùm præter paſtores, plurimi etiam ex ſtationibus milites concurriſſent, intérque eos & æneatores, rapta ab vno tuba proſiluit ad flumen: & ingenti ſpiritu claſsicum exorſus pertendit ad alteram ripam. Tunc Cæſar, Eatur, inquit, quò Deorum oſtenta, & inimicorum iniquitas vocat. Iacta alea eſt, inquit. XXXII.

ATQVE ita traiecto exercitu, adhibitis tribunis pleb. qui pulſi ſuperuenerant, pro concione fidem militum flens, ac veſte à pectore diſciſſa, inuocauit. Exiſtimatur etiam equeſtres cenſus pollicitus ſingulis: quod accidit opinione falſa. Nam cùm in alloquendo exhortandóque, ſæpius digitum læuæ manus oſtentans, affirmaret ſe ad ſatisfaciendum omnibus, per quos dignitatem ſuam defenſurus eſſet, anulum quoque æquo animo detracturum ſibi: extrema concio, cui facilius erat videre concionantem, quàm audire, pro dicto accepit quod viſu ſuſpicabatur: promiſſúmque ius anulorum cum millibus quadringenis fama diſtulit. XXXIII. B

ORDO & ſumma rerum quas deinceps geſsit, ſic ſe habent. XXXIV. C Picenum, Vmbriam, Etruriam occupauit: & L. Domitio, qui per tumultum ſucceſſor ei nominatus, Corfinium præſidio tenebat, in deditionem redacto, atque dimiſſo, ſecundùm ſuperum mare Brundiſium tetendit, quò COSS. Pompeiúſque confugerant, quàm primùm transfretaturi. hos fruſtra per omnes moras exitu prohibere conatus, Romam iter conuertit: appellatíſque de rep. patribus, validiſsimas Pompeij copias, quæ ſub tribus legatis M. Petreio, & L. Afranio, & M. Varrone in Hiſpania erant, inuaſit: profeſſus antè inter ſuos, ire ſe ad exercitum ſine duce, & inde reuerſurum ad ducem ſine exercitu. Et quamquam obſidione Maſsiliæ, quæ ſibi in itinere portas clauſerat, D ſummaque frumentariæ rei pænuria retardante, breui tamen omnia ſubegit.

HINC vrbe repetita, in Macedoniam tranſgreſſus, Pompeium per quatuor pæne menſeis maximis obſeſſum operibus, ad extremum Pharſalico prælio fundit: & fugientem Alexandriam perſecutus, vt occiſum deprehendit, cum Ptolemæo rege, à quo ſibi quoque inſidias tendi videbat, bellum ſanè difficillimum geſsit: neque loco, neq; tempore æquo, ſed hieme anni, & intra mœnia copioſiſsimi ac ſolertiſsimi hoſtis, inops ipſe rerum omnium, atque imparatus. Regnum Aegypti victor, Cleopatræ fratríque eius minori permiſit: veritus prouinciam XXXV.

 facere,

facere ne quandoque violentiorem præsidem nacta, nouarum rerum A
materia esset. Ab Alexandria in Syriam, & inde Pontum transijt, vrgentibus de Pharnace nuntijs: quem Mithridatis Magni filium, ac tunc occasione temporum bellantem, iámque multiplici successu præferocem, intra quintum, quàm adfuerat, diem, quatuor, quibus in conspectum venit, horis, vna profligauit acie: crebrò commemorans Pompeij felicitatem, cui præcipua militiæ laus de tam imbelli genere hostium contigisset. Dehinc Scipionem ac Iubam, reliquias partium in Africa refouenteis, deuicit: Pompeij liberos in Hispania.

XXXVI. OMNIBVS ciuilibus bellis nullam cladem, nisi per legatos suos, passus est: quorum C. Curio in Africa perijt: C. Antonius in Illy- B
rico in aduersariorum deuenit potestatem: P. Dolabella classem in eodem Illyrico, Cn. Domitius Caluinus in Ponto exercitum amiserunt. Ipse prosperrimè semper, ac ne ancipiti quidem vmquam fortuna, prçterquam bis dimicauit: semel ad Dyrrachium, vbi pulsus, non instante Pompeio, negauit eum vincere scire: iterum in Hispania vltimo prælio, cùm desperatis rebus etiam de consciscenda nece cogitauit.

XXXVII. CONFECTIS bellis, quinquies triumphauit, post deuictum Scipionem quater eodem mense, sed interiectis diebus: & rursus semel post superatos Pompeij liberos. Primum & excellentissimum trium-
phum egit Gallicum, sequentem Alexandrinum, deinde Ponticum, C
huic proximum Africanum, nouissimum Hispaniensem, diuerso quemque apparatu & instrumento. Gallici triumphi die Velabrum præteruehens pæne curru excussus est, axe diffracto: adscendítque Capitolium ad lumina, quadraginta elephantis dextra atque sinistra lychnuchos gestantibus. Pontico triumpho inter pompæ fercula trium verborum prætulit titulum, VENI. VIDI. VICI. non acta belli significantem, sicut cæteri, sed celeriter confecti notam.

XXXIIX. VETERANIS legionibus prædæ nomine in pedites singulos super bina sestertia quæ initio ciuilis tumultus numerauerat, in equites
vicena quaterna millia nummûm dedit. assignauit & agros, sed non D
continuos, ne quis possessorum expelleretur. Populo præter frumenti denos modios, ac totidem olei libras, trecenos quoque nummos, quos pollicitus olim erat, viritim diuisit: & hoc amplius, centenos pro mora. Annuam etiam habitationem Romæ vsque ad bina millia nummûm, in Italia non vltra quingenos sestertios remisit. Adiecit epulum ac viscerationem, & post Hispaniensem victoriam duo prandia. Nam cùm prius parcè, neque pro liberalitate sua præbitum iudicaret, quinto pòst die aliud largissimum præbuit.

XXXIX. EDIDIT spectacula varij generis: munus gladiatorium, ludos etiam

A etiam regionatim vrbe tota,& quidem per omnium linguarum histriones: item circenses, athletas, naumachiam. Munere in foro depugnauit Furius Leptinus, stirpe prætoria, & Q. Calpenus senator quondam actórque caussarum. Pyrricham saltauerunt Asiæ Bithyniǽque principum liberi. Ludis Decimus Laberius eques Romanus mimum suum egit: donatusque quingentis sestertijs, & anulo aureo, sessum in quatuordecim è scena per orchestram transijt. Circensibus, spatio circi ab vtraque parte producto, & in gyrum Euripo addito, quadrigas bigásq;, & equos desultorios agitauerunt nobilissimi iuuenes. Troiam lusit turma duplex, maiorum minorúmque puerorum. Venationes editæ per B dies quinque: ac nouissimè pugna diuisa in duas acies: quingenis peditibus, elephantis vicenis, tricenis equitibus hinc & inde cõmissis. Nam quò laxiùs dimicaretur, sublatæ metæ, inque earum locum bina castra ex aduerso constituta erant. Athletæ, stadio ad tempus exstructo in regione Martij campi certauerunt per triduum. Nauali prælio in minore Codeta defosso lacu, biremes ac triremes, quadriremésque, Tyriæ & Aegyptiæ classes, magno pugnatorum numero conflixerunt. Ad quæ omnia spectacula tantum vndique confluxit hominum, vt plerique aduenæ aut inter vicos aut inter vias tabernaculis positis manerent: ac sæpe præ turba elisi exanimatíque sint plurimi, & in his duo senatores.

C CONVERSVS hinc ad ordinandum Reip. statum, fastos correxit, iam pridem vitio Pontificum per intercalandi licentiam adeò turbatos, vt neque messium feriæ æstati, neque vindemiarum autumno competerent. Annúmque ad cursum Solis accommodauit, vt trecentorum sexaginta quinque dierum esset: & intercalario mense sublato, vnus dies quarto quoque anno intercalaretur. Quò autem magis in posterum ex Kalendis Ianuarijs nobis temporum ratio congrueret, inter Nouembrem ac Decembrem mensem, interiecit duos alios: fuítque is annus, quo hæc constituebantur, XV. mensium cum intercalario, qui D ex consuetudine in eum annum inciderat. XXXX.

SENATVM suppleuit, particios allegit: prætorum, ędilium, quæstorum, minorum etiam magistratuum numerum ampliauit: nudatos opere censorio, aut sententia iudicum de ambitu condemnatos, restituit. Comitia cum populo partitus est: vt exceptis consulatus competitoribus, de cætero numero candidatorum, pro parte dimidia, quos populus vellet, pronuntiarentur: pro parte altera, quos ipse edidisset. Et edebat per libellos circum tribus missos scriptura breui, Cæsar dictator illi tribui. Commendo vobis illum, & illum, vt vestro suffragio suam dignitatem teneant. Admisit ad honores & præscriptorum liberos. Iu- XXXXI.

dicia ad duo genera iudicum redegit, equestris ordinis ac senatorij: tri- A
bunos ærarios, quod erat tertium, sustulit. Recensum populi, nec more, nec loco solito, sed vicatim per dominos insularum egit: atque ex viginti trecentisque millibus accipientium frumentum è publico, ad centum quinquaginta retraxit. Ac ne qui noui cœtus recensionis caussa moueri quandoque possent, instituit, quotannis in demortuorum locum ex his qui recensiti non essent, subsortitio à prætore fieret.

XLII. OCTOGINTA autem ciuium millibus in transmarinas colonias distributis, vt exhaustæ quoque vrbis frequentia suppeteret, sanxit, Ne quis ciuis maior annis viginti, minórve XL. qui sacramento non teneretur, plus triennio continuo Italia abesset: neu quis senatoris B
filius, nisi contubernalis, aut comes magistratus, peregrè proficisceretur: néve hi qui pecuariam facerent, minus tertia parte puberum ingenuorum inter pastores haberent. Omnésque medicinam Romæ professos, & liberalium artium doctores, quò libentiùs & ipsi vrbem incolerent, & cæteri appeterent, ciuitate donauit. De pecunijs mutuis, disiecta nouarum tabularum exspectatione, quæ crebrò mouebatur, decreuit tandem, vt debitores creditoribus satisfacerent, per æstimationem possessionum, quanti quasque ante ciuile bellum comparassent, deducto summæ æris alieni, si quid vsuræ nomine numeratum, aut perscriptum fuisset: qua conditione quarta pars fere crediti deperibat. Cuncta C
collegia, præter antiquitus constituta, detraxit. Pœnas facinorũ auxit: & cùm locupletes eo faciliùs scelere se obligarent, quòd integris patrimonijs exsulabant, parricidas, vt Cicero scribit, bonis omnibus, reliquos dimidia parte multauit.

XLIII. Ius laboriosissimè ac seuerissimè dixit. Repetundarum conuictos etiam ordine senatorio mouit. Diremit nuptias prætorij viri, qui digressam à marito post biduum statim duxerat, quamuis sine probri suspicione. Peregrinarum mercium portoria instituit. Lecticarum vsum, item conchyliatæ vestis, & margaritarum, nisi certis personis & ætatibus, pérque certos dies, ademit. Legem præcipuè sumtuariam exercuit: D
dispositis circa macellum custodibus, qui opsonia contra vetitum retinerent, deportaréntque ad se, submissis nonnumquam lictoribus atque militibus: qui si quà custodes fefellissent, iam apposita è triclinio auferrent.

XLIV. IAM de ornanda instruendáque vrbe, item de tuendo ampliandóque imperio, plura ac maiora in dies destinabat. In primis Martis templum, quantum nusquam esset, exstruere, repleto & complanato lacu, in quo naumachiæ spectaculum ediderat: theatrúmq; summæ magnitudinis Tarpeió monti accubans. Ius ciuile ad certum modum redigere,

A gere, atque ex immensa diffusaque legum copia, optima quæque & necessaria in paucissimos conferre libros. Bibliothecas Græcas & Latinas, quas maximas posset, publicare, data M. Varroni cura comparandarum ac digerendarum. Siccare Pomptinas paludes: emittere Fucinum lacum: viam munire à mari supero per Apennini dorsum ad Tiberim vsque: perfodere Isthmum: Dacos, qui se in Pontum & Thraciam effuderant, coërcere: mox Parthis inferre bellum per Armeniam minorem, nec nisi antè expertos aggredi prælio. Talia agentem atque meditantem mors præuenit: de qua priùs quàm dicam, ea quæ ad formam & habitum, & cultum & mores, nec minus quæ ad ciuilia & bellica eius studia B pertineant, non alienum erit summatim exponere.

FVISSE traditur excelsa statura, colore cādido, teretibus membris, ore paulò pleniore, nigris vegetísque oculis, valetudine prospera: nisi quòd tempore extremo repente animo linqui, atque etiam per somnum exterreri solebat. Comitiali quoque morbo bis inter res agendas correptus est. Circa corporis curam morosior, vt non solùm tonderetur diligenter, ac raderetur, sed velleretur etiam; vt quidam exprobrauerunt: caluitij verò deformitatem iniquissimè ferret, sæpe obtrectatorum iocis obnoxiam expertus. Ideóque & deficientem capillum reuocare à vertice assueuerat: & ex omnibus decretis sibi à senatu populóque C honoribus, non aliud aut recepit aut vsurpauit libentiùs, quàm ius laureæ perpetuò gestandæ. Etiam cultu notabilem ferunt. Vsum enim lato clauo ad manus fimbriato, nec vt vmquam aliter quàm super eum cingeretur, & quidem fluxiore cinctura. Vnde emanasse Sullæ dictum, optimates sæpius admonentis, vt malè præcinctum puerum cauerent. XLV.

HABITAVIT primò in Subura modicis ædibus: post autem pontificatum maximum, in Sacra via domo publica. Munditiarum lautitiarúmque studiosissimum multi prodiderunt. Villam in Nemorensi à fundamentis inchoatam, magnóq; sumtu absolutam, quia non D tota ad animum ei responderat, totam diruisse, quamquam tenuem adhuc & obæratum. In expeditionibus tessellata & sectilia pauimenta circumtulisse. XLVI.

BRITANNIAM petîsse spe margaritarum, quarum amplitudinem conferentem, interdum sua manu exegisse pondus. Gemmas, toreumata, signa, tabulas operis antiqui semper animosissimè comparasse: seruitia recentiora politioráque, immenso pretio, & cuius ipsum etiam puderet, sic vt rationibus vetaret inferri. XLVII.

CONVIVATVM assiduè per prouincias duobus triclinijs: vno, quo sagati palliatíve; altero, quo togati cum illustrioribus prouinciarum XLVIII.

ciarum diſcumberent. Domeſticam diſciplinam in paruis ac maioribus A
rebus diligenter adeò ſeuereque rexit, vt piſtorem, alium quàm ſibi panem conuiuis ſubjicientem, compedibus vinxerit: libertum gratiſsimũ, ob adulteratam equitis Romani vxorem, quamuis nullo querente, capitali pœna affecerit.

XLIX. PVDICITIAE eius famam nihil quidem præter Nicomedis contubernium læſit, graui tamen & perenni opprobrio, & ad omnium conuitia expoſito. Omitto Calui Licinij notiſsimos verſus:

Bithynia quicquid & pædicator Cæſaris
Vmquam habuit.

Prætereo actiones Dolabellæ & Curionis patris, in quibus eum Dolabella pellicem reginæ, ſpondam interiorem regiæ lecticæ, ac Curio ſtabulum Nicomedis, & Bithynicum fornicem dicunt. Miſſa etiam facio edicta Bibuli, quibus proſcripſit collegam ſuum, Bithynicam reginam: eíque regem antea fuiſſe cordi, nunc eſſe regnum. Quo tempore, vt M. Brutus refert, Octauius etiam quidam, valetudine mentis liberiùs dicax, cōuentu maximo cùm Pompeium regem appellaſſet, ipſum reginam ſalutauit. Sed C. Memmius etiam ad cyathum & vinum Nicomedi ſtetiſſe obiecit, cum reliquis exoletis, pleno conuiuio, accubantibus nonnullis vrbicis negotiatoribus, quorum refert nomina. Cicero verò non contentus in quibuſdam epiſtolis ſcripſiſſe, à ſatellitibus eum in cubiculum regium eductum, in aureo lecto, veſte purpurea decubuiſſe, floremque ætatis à Venere orti, in Bithynia contaminatum: quondam etiam in ſenatu defendenti Nyſæ cauſſam, filiæ Nicomedis, beneficiaque regis in ſe commemoranti, Remoue, inquit, iſtæc oro te: quando notum eſt, & quid ille tibi, & quid illi tu dederis. Gallico denique triumpho milites eius inter cætera carmina, qualia currum proſequentes iocülariter canunt; etiam vulgatiſsimum illud pronunciauerunt:

Gallias Cæſar ſubegit, Nicomedes Cæſarem:
Ecce Cæſar nunc triumphat, qui ſubegit Gallias:
Nicomedes non triumphat, qui ſubegit Cæſarem.

L. PRONVM & ſumtuoſum in libidines fuiſſe conſtans opinio eſt, plurimáſque & illuſtres fœminas corrupiſſe: in quibus Poſtumiam Seruij Sulpicij, Lolliam Auli Gabinij, Tertullam M. Craſsi, etiam Cn. Pompeij Muciam. Nam certè Pompeio, & à Curionibus patre & filio, & à multis exprobatum eſt, quòd cuius cauſſa poſt tres liberos exegiſſet vxorem, & quem gemens Aegiſthum appellare conſueſſet, eius poſtea filiam potentiæ cupiditate in matrimonium recepiſſet. Sed ante alias dilexit M. Bruti matrem Seruiliam: cui & proximo ſuo conſulatu ſexagies

A agies HS. margaritam mercatus eſt: & bello ciuili ſuper alias donationes, ampliſsima prædia ex auctionibus haſtæ ei nummo addixit. Cùm quidem pleriſque vilitatem mirantibus, faceriſsimè Cicero, Quò melius, inquit, emtum ſciatis, Tertia deducta eſt: exiſtimabatur enim Seruilia, etiam filiam ſuam Tertiam Cæſari conciliare.

NE prouincialibus quidem matrimonijs abſtinuiſſe, vel hoc diſticho apparet, iactato æquè à militibus per Gallicum triumphum: LI.

Vrbani ſeruate vxores, mœchum caluum adducimus.
Aurum in Gallia effutuiſti: heic ſumpſiſti mutuum.

DILEXIT & reginas, inter quas Eunoën Mauram, Bogudis LII.
B vxorem: cui, maritoque eius, plurima & immenſa tribuit, vt Naſo ſcripſit: ſed maximè Cleopatram, cum qua & conuiuia in primam lucem ſæpe protraxit, & eadem naue thalamego pæne Aethiopia tenus Aegyptum penetrauit, niſi exercitus ſequi recuſaſſet. Quam denique accitam in vrbem, non niſi maximis honoribus præmiiſque auctam remiſit: filiumque natum appellare nomine ſuo paſſus eſt. Quem quidem nonnulli Græcorum ſimilem quoque Cæſaris & forma & inceſſu tradiderunt. M. Antonius agnitum etiam ab eo, ſenatui affirmauit: quæ ſcire C. Matium, & C. Oppium, reliquoſque Cæſaris amicos: quorum C. Oppius, quaſi planè defenſione ac patrocinio res egeret, librum edidit,
C Non eſſe Cæſaris filium quem Cleopatra dicat. Heluius Cinna Trib. pleb. pleriſque confeſſus eſt, habuiſſe ſe ſcriptam paratámque legem, quam Cæſar ferre iuſsiſſet, cùm ipſe abeſſet, vti vxores liberorum quærendorum cauſſa, quas & quot vellet ducere liceret. Ac ne cui dubium omnino ſit, & impudicitiæ eum, & adulteriorum flagraſſe infamia, Curio pater quadam eum oratione, omnium mulierum virum, & omnium virorum mulierem appellat.

VINI parciſsimum ne inimici quidem negauerunt. Verbum M. LIII.
Catonis eſt, Vnum ex omnibus Cæſarem ad euertendam Remp. ſobrium acceſsiſſe. Nam circa victum C. Oppius adeò indifferentem do-
D cet, vt quondam ab hoſpite conditum oleum, pro viridi appoſitum, aſpernantibus cæteris ſolum etiam largiùs dicat appetiſſe: ne hoſpitem aut negligentiæ, aut ruſticitatis videretur arguere.

ABSTINENTIAM neque in imperijs neque in magiſtratibus præſtitit. Vt enim quidam monumentis ſuis teſtati ſunt, in Hiſpania à proconſule, & à ſocijs pecunias accepit, emendicatas in auxilium æris alieni: & Luſitanorum quædam oppida, quamquam nec imperata detrectarent, & aduenienti portas patefacerent, diripuit hoſtiliter. In Gallia fana templáque Deûm donis referta expilauit: vrbes diruit, ſæpius ob prædam quàm ob delictum: vnde factum vt auro abun- LIIII.

daret, ternisque millibus nummûm in libras promercale, per Italiam prouinciásque diuideret. In primo consulatu tria millia pondo auri furatus è Capitolio, tantumdem inaurati æris reposuit. Societates ac regna pretio dedit: vt qui vni Ptolemæo propè sex millia talẽtorum suo Pompeiíque nomine abstulerit. Postea verò euidentissimis rapinis ac sacrilegijs, & onera bellorum ciuilium, & triumphorum ac munerum sustinuit impendia. A

LV. ELOQVENTIA militarique re aut æquauit præstantissimorum gloriam, aut excessit. Post accusationem Dolabellæ, haud dubiè principibus patronis annumeratus est. Certè Cicero ad Brutum oratores enumerans, negat se videre cui Cæsar debeat cedere: aítque eum elegantem, splendidam quoque, ac etiam magnificam ac generosam quodammodo rationem dicendi tenere. & ad Cornelium Nepotem de eodem ita scripsit. Quid? oratorum quem huic antepones eorum qui nihil aliud egerunt? Quis sententijs aut acutior, aut crebrior? Quis verbis aut ornatior, aut elegantior? Genus eloquentiæ duntaxat adolescens adhuc Strabonis Cæsaris secutus videtur: cuius etiam ex oratione, quæ inscribitur Pro Sardis, ad verbum nonnulla transtulit in Diuinationem suam. Pronuntiasse autem dicitur voce acuta, ardenti motu gestuque, non sine venustate. Orationes aliquas reliquit, inter quas temerè quædam feruntur: vt Pro Q. Metello: quam non immeritò, Augustus existimat magis ab actuarijs exceptam, malè subsequentibus verba dicentis, quàm ab ipso editam. Nam in quibusdam exemplaribus inuenio, ne inscriptam quidem Pro Metello, sed, quam scripsit Metello, cùm ex persona Cæsaris sermo sit, Metellum séque aduersus communium obtrectatorum criminationes purgantis. Apud milites quoque in Hispania, idem Augustus orationem esse vix ipsius putat: quæ tamen duplex fertur: vna, quasi priore habita prælio: altera, posteriore: quo Asinius Pollio ne tempus quidem concionandi habuisse eum dicit, subita hostium incursione. B C D

LVI. RELIQVIT & rerum suarum Commentarios, Gallici ciuilisque belli Pompeiani. Nam Alexandrini, Africíque & Hispaniensis, incertus, auctor est. Alij enim Oppium putant, alij Hirtium: qui etiam Gallici belli nouissimum imperfectúmque librum suppleuerit. De cõmentarijs Cæsaris Cicero in eodem libro sic refert. Commentarios scripsit valde quidem probandos: nudi sunt, recti, & venusti, omni ornatu orationis, tamquam veste detracta: sed dum voluit alios habere parata vnde sumerent, qui vellent scribere historiã, ineptis gratum fortasse fecit, qui illa volunt calamistris inurere, sanos quidem homines à scribendo deterruit. De eisdem commentarijs Hirtius ita prædicat, Adeò proban-

A probantur omnium iudicio, vt prærepta, non præbita facultas scriptoribus videatur. Cuius tamen rei maior nostra quàm reliquorum est admiratio. Cæteri enim quàm bene atque emendatè, nos etiam quàm facilè atque celeriter eos perscripserit, scimus. Pollio Asinius parum diligenter, parumque integra veritate compositos putat: cùm Cæsar pleraq; & quæ per alios erant gesta, temerè crediderit; & quæ per se, vel consultò, vel etiam memoria lapsus, perperam ediderit: existimatq; rescripturum & correcturum fuisse. Reliquit & de analogia libros duos, & Anticatones totidem, ac præterea poëma quod inscribitur Iter. Quorũ librorum primos, in transitu Alpium, cùm ex citeriore Gallia, conuentibus pera-
B ctis ad exercitum rediret: sequentes, sub tempus Mundensis prælij fecit: nouissimum, dum ab vrbe in Hispaniam vlteriorem IIII. & XX. die peruenit. Epistolæ quoq; eius ad senatum exstãt, quas primùm videtur ad paginas & formam memorialis libelli conuertisse, cùm ante COSS. & duces nonnisi transuersa charta scriptas mitterent. Exstant & ad Ciceronẽ, item ad familiares domesticis de rebus: in quibus si qua occultiùs perferenda erant, per notas scripsit, id est, sic structo litterarum ordine, vt nullum verbum effici posset: quæ si quis inuestigare & persequi vellet, quartã elementorum litteram, id est, d pro a, & perinde reliquas commutet. Feruntur & à puero, & ab adolescentulo, quædam scripta:
C vt Laudes Herculis, tragœdia Oedipus: item Dicta collectanea. quos omnes libellos vetuit Augustus publicari, in epistola quam breuem admodum ac simplicem, ad Pompeium Macrum, cui ordinandas bibliothecas delegauerat, misit.

ARMORVM & equitandi peritissimus, laboris vltra fidem patiens erat: in agmine, nonnumquam equo, sæpius pedibus, anteibat, capite detecto, seu sol, seu imber esset. Longissimas vias incredibili celeritate confecit, expeditus, meritoria rheda, centena passuum millia in singulos dies: si flumina morarentur, nando trajiciens, vel innixus inflatis vtribus, vt persæpe nuntios de se præuenerit. LVII.

D IN obeundis expeditionibus, dubium cautior an audentior. Exercitum neque per insidiosa itinera duxit vmquam, nisi perspeculatus locorum situs: neque in Britanniam transuexit, nisi antè per se portus & nauigationem, & accessum ad insulam explorasset. At idem obsessione castrorum in Germania nuntiata, per stationes hostium Gallico habitu penetrauit ad suos. A Brundisio Dyrrachium inter oppositas classes hieme transmisit. Cessantibusque copijs, quas subsequi iusserat, cùm ad arcessendas frustrà sæpe misisset, nouissimè ipse clàm noctu paruulum nauigium solus obuoluto capite conscendit: neque aut quis esset antè detexit, aut gubernatorem cedere aduersæ LVIII.

tempeſtati paſſus eſt, quàm pæne obrutus fluctibus. A

LIX. NE religione quidem vlla à quoquam incepto abſterritus vmquam vel retardatus eſt. Cùm immolanti aufugiſſet hoſtia, profectionem aduerſus Scipionem & Iubam non diſtulit. Prolapſus etiam in egreſſu nauis, verſo ad melius omine, Teneo te, inquit, Africa. Ad eludendas autem vaticinationes, quibus felix & inuictum in ea prouincia fataliter Scipionum nomen ferebatur, deſpectiſsimum quendam ex Corneliorum genere, cui ad opprobrium vitæ Salutioni cognomen erat, in caſtris ſecum habuit.

LX. PRAELIA non tantùm deſtinatò, ſed ex occaſione ſumebat: ac B ſæpe ab itinere ſtatim, interdum ſpurciſsimis tempeſtatibus, cùm minimè quis moturum putaret: nec niſi tempore extremo ad dimicandum cunctantior factus eſt. Quò ſæpius viciſſet, hoc minus experiendos caſus opinans: nihilque ſe tantum acquiſiturum victoria, quantum auferre calamitas poſſet. Nullum vmquam hoſtem fudit, quin caſtris quoque exueret: ita nullum ſpatium perterritis dabat. Ancipiti prælio equos dimittebat, & in primis ſuum, quo maior permanendi neceſsitas imponeretur, auxilio fugæ erepto.

LXI. VTEBATVR autem equo inſigni, pedibus propè humanis, & in modum digitorum vngulis fiſsis: quem natum apud ſe, cùm haruſpices imperium orbis terræ ſignificare domino pronuntiaſſent, magna cura aluit: nec patientem ſeſſoris alterius, primus adſcendit: cuius etiam inſtar pro æde Veneris genitricis poſtea dedicauit. C

LXII. INCLINATAM aciem ſolus ſæpe reſtituit, obſiſtens fugientibus, retinensq; ſingulos, & contortis faucibus conuertens in hoſtem: & quidem adeò plerumq; trepidos, vt aquilifer moranti cuſpide ſit comminatus: alius in manu detinentis reliquerit ſignum.

LXIII. NON minora illa conſtantiæ eius, immo maiora etiam, indicia fuerunt: Poſt aciem Pharſalicam, cùm præmiſsis in Aſiam copijs, per anguſtias Helleſponti vectoria nauicula trajiceret, L. Caſsium partis aduerſæ cum decem roſtratis nauibus obuium ſibi, neque refugit: & cominus tendens, vltro ad deditionem hortatus, ſupplicem ad ſe recepit. D

LXIV. ALEXANDRIAE, circa oppugnationem pontis, eruptione hoſtium ſubita compulſus in ſcapham, pluribus eòdem præcipitantibus cùm deſiliſſet in mare, nando per CC. paſſus, euaſit ad proximam nauem, elata læua, ne libelli, quos tenebat, madefierent: paludamentum mordicus trahens, ne ſpolio potiretur hoſtis.

LXV. MILITEM neque à moribus neque à fortuna probabat, ſed tantùm à viribus: tractabatque pari ſeueritate atque indulgentia. Non

enim

A enim vbique ac ſemper, ſed cùm hoſtis in proximo eſſet, coërcebat: tum maximè exactor grauiſsimus diſciplinæ, vt neque itineris, neque prælij tempus denuntiaret: ſed paratum & intentum momentis omnibus, quò vellet, ſubitò educeret. Quod etiam ſine cauſſa plerumque faciebat, præcipuè pluuijs, & feſtis diebus. Ac ſubinde obſeruandum ſe admonens, repentè interdiu vel nocte ſubtrahebat: augebatque iter, vt ſerius ſubſequentes defatigaret.

FAMA verò hoſtilium copiarum perterritos non negando, minuendóve, ſed inſuper amplificando, ementiendóque confirmabat. Ita- LXVI.
B que cùm exſpectatio aduentus Iubæ terribilis eſſet, conuocatis ad concionem militibus, Scitote, inquit, paucisſimis his diebus regem affuturum cum X. legionibus, equitum XXX, leuis armaturæ C. millibus, elephantis CCC. Proinde deſinant quidam quærere vltrà, aut opinari, mihique qui compertum habeo, credant: aut quidem vetuſtiſſima naue impoſitos, quocumque vento, in quaſcumque terras iubebo auehi.

DELICTA neque obſeruabat omnia, neque pro modo exſequebatur: ſed deſertorum ac ſeditioſorum & inquiſitor & punitor acerrimus, conniuebat in cæteris. Ac nonnunquam poſt magnam pugnam LXVII.
C atque victoriam, remiſſo officiorum munere, licentiam omnem paſsim laſciuiendi permittebat: iactare ſolitus, milites ſuos etiam vnguentatos bene pugnare poſſe: nec milites eos pro concione, ſed blandiori nomine commilitones appellabat: habebatque tam cultos, vt argento & auro politis armis ornaret: ſimul & ad ſpeciem, & quò tenaciores eorum in prælio eſſent metu damni. Diligebat quoque vſqueadeò, vt audita clade Titurianа, barbam capillumque ſummiſerit: nec ante demſerit quàm vindicaſſet. Quibus rebus & deuotiſsimos ſibi, & fortiſsimos reddidit.

INGRESSO ciuile bellum, centuriones cuiuſque legionis LXVIII.
D ſingulos equites è viatico ſuo obtulerunt: & vniuerſi milites gratuitam & ſine frumento ſtipendióque operam, cùm tenuiorum tutelam locupletiores in ſe contuliſſent. Neque in tam diuturno ſpatio quiſquam omnino deſciuit: plerique capti conceſſam ſibi ſub conditione vitam, ſi militare aduerſus eum vellent, recuſârunt. Famem & cæteras neceſsitates, non cùm obſiderentur modò, ſed & ſi alios ipſi obſiderent, tantopere tolerabant, vt Dyrrachina munitione Pompeius, viſo genere panis ex herba, quo ſuſtinebantur, cum feris ſibi rem eſſe dixerit: amoueriq; ocyus, nec cuiquam oſtendi, iuſſerit: ne patientia & pertinacia hoſtis animi ſuorum frangerentur. Quanta fortitudine dimicauerint, teſtimonio eſt, quòd aduerſo ſemel apud Dyrrachium prælio, pœnam in ſe

vltro depopoſcerunt: vt conſolandos eos magis imperator quàm pu- A
niendos habuerit. Cæteris prælijs innumeras aduerſariorum copias multis partibus ipſi pauciores facilè ſuperauerunt. Denique vna ſextæ legionis cohors præpoſita caſtello, quatuor Pompeij legiones per aliquot horas ſuſtinuit, pæne omnis confixa multitudine hoſtilium ſagittarum, quarum centum ac triginta millia intra vallum reperta ſunt. Nec mirum, ſi quis ſingulorum facta reſpiciat, vel Caſsij Scæuæ centurionis, vel C. Acilij militis, ne de pluribus referam. Scæua excuſſo oculo, transfixus femore & humero, centum & viginti ictibus ſcuto perforato, cuſtodiam portæ commiſsi caſtelli retinuit. Acilius nauali ad Maſsiliam prælio, iniecta in puppem hoſtium dextra, & abſciſſa, memorabile illud apud Græcos Cynægiri exemplum imitatus, tranſiliuit in nauem, vmbone obuios agens. B

LXIX. SEDITIONEM per X. annos Gallicis bellis nullam omnino mouerunt, ciuilibus aliquas: ſed vt celeriter ad officium redierint, nec tam indulgentia ducis quàm auctoritate. Non enim ceſsit vmquam tumultuantibus, atque etiam obuiam ſemper ijt. Et nonam quidem legionem apud Placentiam, quamquam adhuc in armis Pompeius eſſet, totam cum ignominia miſſam fecit: ægreq; poſt multas & ſupplices preces, nec niſi exacta de ſontibus pœna, reſtituit.

LXX. DECVMANOS autem Romæ cum ingentibus minis, ſummoque etiam vrbis periculo, miſsionem & præmia flagitantes, ardente tunc in Africa bello, neque adire cunctatus eſt, quamquam deterrentibus amicis, neque dimittere: ſed vna voce, qua Quirites eos pro militibus appellârat, tam facilè circumegit & flexit, vt ei milites eſſe confeſtim reſponderint: & quamuis recuſantem vltrò in Africam ſint ſecuti: ac ſic quoque ſeditioſiſsimum quemque & prædæ & agri deſtinati tertia parte multauit. C

LXXI. STVDIVM & fides erga clientes, ne iuueni quidem defuerunt. Maſintham nobilem iuuenem, cùm aduerſus Hiempſalem regem tam enixè defendiſſet, vt Iubæ regis filio in altercatione barbam iuuaſerit, ſtipendiarium quoque pronunciatum, & abſtrahentibus ſtatim eripuit, occultauitque apud ſe diu: & mox ex prætura proficiſcens in Hiſpaniam, inter officia proſequentium, faſceſque lictorum, lectica ſua auexit. D

LXXII. AMICOS tanta ſemper facilitate indulgentiaque tractauit, vt C. Oppio comitanti ſe per ſilueſtre iter correptoque ſubita valetudine, & in diuerſorio loco, quod vnum erat, ceſſerit: ac ipſe humi ac ſub diuo cubuerit. Iam autem rerum potens, quoſdam etiam infimi generis ad ampliſsimos honores prouexit. Cùm ob id culparetur, profeſſus eſt palàm,

A làm, ſi graſſatorum & ſicariorum ope in tuenda ſua dignitate vſus eſſet, talibus quoque ſe parem gratiam relaturum.

SIMVLTATES contrà nullas tam graues excepit vmquam, vt non occaſione oblata libens deponeret. C. Memmij, cuius aſperrimis orationibus non minore acerbitate reſcripſerat, etiam ſuffragator mox in petitione conſulatus fuit. C. Caluo poſt famoſa epigrammata de reconciliatione per amicos agenti, vltrò ac prior ſcripſit. Valerium Catullum, à quo ſibi verſiculis de Mamurra perpetua ſtigmata impoſita non diſsimulauerat, ſatisfacientem, eadem die adhibuit cenæ: hoſpitio- LXXIII.
B que patris eius, ſicut conſueuerat, vti perſeuerauit.

SED & in vlciſcendo natura leniſsimus: piratas, à quibus captus eſt, cùm in deditionem redegiſſet, quoniam ſuffixurum ſe cruci antè iurauerat, iugulari prius iuſsit, deinde ſuffigi. Cornelio Phagitæ, cuius quondam nocturnas inſidias ægrè ac latens ne perduceretur ad Sullam, vix præmio dato euaſerat, numquam nocere ſuſtinuit. Philemonem à manu ſeruum, qui necem ſuam per venenum inimicis promiſerat, non grauius quàm ſimplici morte punijt. In P. Clodium Pompeiæ vxoris ſuæ adulterum, atque eadem de cauſa pollutarum cerimoniarum reum teſtis citatus, negauit ſe quidquam comperiſſe: quamuis & mater Au- LXXIV.
C relia, & ſoror Iulia, apud eoſdem iudices omnia ex fide retuliſſent. Interrogatusq́; cur igitur repudiaſſet vxorem, Quoniam, inquit, meos tam ſuſpicione quàm crimine iudico carere oportere.

MODERATIONEM verò clementiámque, tum in adminiſtratione, tum in victoria belli ciuilis, admirabilem exhibuit. Denuntiante Pompeio, pro hoſtibus ſe habiturum, qui Reipubl. defuiſſent: ipſe medios & neutrius partis, ſuorum ſibi numero futuros pronuntiauit. Quibus autem ex commendatione Pompeij, ordines dederat, poteſtatem tranſeundi ad eum omnibus fecit. Motis apud Ilerdam deditionis conditionibus, cùm aſsiduo inter vtraſque partes vſu atque cõmer- LXXV.
D cio, Afranius ac Petreius deprehenſos intra caſtra Iulianos ſubita pœnitentia interfeciſſent, admiſſam in ſe perfidiam non ſuſtinuit imitari. Acie Pharſalica proclamauit vt ciuibus parceretur: deincepsq́; nemini nõ ſuorum quem vellet vnum partis aduerſæ ſeruare conceſsit: nec vlli perijſſe, niſi in prælio reperiuntur, exceptis dumtaxat Afranio & Fauſto & L. Cæſare iuuene: ac ne hos quidem voluntate ipſius interemtos putãt: quorum tamen & priores poſt impetratam veniam rebellauerant: & Cæſar libertis ſeruiſque eius ferro & igni crudelem in modum enectis, beſtias quoque ad munus populi comparatas contrucidauerant. Denique tempore extremo etiam quibus nondum ignouerat, cunctis in Italiam redire permiſit, magiſtratúſque & imperia capere. Sed & ſtatuas L.

Sullæ atque Pompeij, à plebe disiectas, reposuit. Ac si qua posthac aut cogitarentur grauius aduersus se, aut dicerentur, inhibere maluit quàm vindicare. Itaque & detectas coniurationes, conuentúsque nocturnos, non vltrà arguit, quàm vt edicto ostenderet esse sibi notas: & acerbè loquentibus satis habuit pro concione denuntiare ne perseuerarent. Aulíque Cæcinæ criminosissimo libro, & Pitholai carminibus maledicentissimis, laceratam existimationem suam, ciuili animo tulit. A

LXXVI. PRAEGRAVANT tamen cætera facta, dictáque eius, vt & abusus dominatione, & iure cæsus existimetur. Non enim honores modò nimios recepit, vt continuum consulatum, perpetuam dictaturam, præfecturamque morum, insuper prænomen imperatoris, cognomen patris patriæ, statuam inter reges, suggestum in orchestra: sed & ampliora etiam humano fastigio decerni sibi passus est: sedem auream in curia & pro tribunali, thensam & ferculum Circensi pompa, templa, aras, simulacra iuxta Deos, puluinar, flaminem, Lupercos, appellationem mensis è suo nomine. Ac nullos non honores ad libidinem cepit, & dedit. Tertium & quartum consulatum titulo tenus gessit, contentus Dictaturæ potestate decretæ cum consulatibus simul: atque vtroque anno binos consules substituit sibi in ternos nouissimos menses: ita vt medio tempore comitia nulla habuerit, præter tribunorum & ædilium plebis: præfectosque pro prætoribus constituerit, qui præsente se res vrbanas administrarent. Pridie autem Kal. Ianuarias repentina consulis morte cessantem honorem in paucas horas petenti dedit. Eadem licentia spreto patriæ more, magistratus in plures annos ordinauit. Decem prætorijs viris consularia ornamenta tribuit. Ciuitate donatos, & quosdam è semibarbaris Gallorum recepit in curiam. Præterea monetæ, publicísq; vectigalibus, peculiares seruos præposuit. Trium legionum, quas Alexandriæ relinquebat, curam, & imperium Rufini liberti sui filio, exoleto suo, demandauit. B C

LXXVII. NEC minoris impotentiæ voces propalàm edebat, vt T. Ampius scribit: Nihil esse Remp. appellationem modò, sine corpore, ac specie. Sullam nescisse litteras, qui Dictaturam deposuerit. Debere homines consideratius iam loqui secum, ac pro legibus habere quæ dicat. Eóque arrogantiæ progressus est, vt haruspice tristia & sine corde exta sacro quodam nuntiante, futura diceret lætiora, cùm vellet: nec pro ostento ducendum si pecudi cor defuisset. D

LXXIIX. VERVM præcipuam & inexpiabilem sibi inuidiam hinc maximè mouit: Adeuntes se cum plurimis honorificentissimísque decretis, vniuersos patres conscriptos sedens pro æde Veneris genitricis excepit. Quidam putant retentum à Cornelio Balbo, cùm conaretur assurgere: alij ne

A alij ne conatum quidem omnino, ſed etiam admonentem C. Trebatium, vt aſſurgeret, minus familiari vultu reſpexiſſe. Idque factum eius tanto intolerabilius eſt viſum, quod ipſe triumphanti, & ſubſellia tribunitia præteruehenti ſibi, vnum è collegio Pontium Aquilam non aſſurrexiſſe adeò indignatus ſit, vt proclamauerit: Repete ergo à me Aquila Remp. tribunus: & nec deſtiterit per continuos dies quidquam cuiquam, niſi ſub exceptione polliceri, ſi tamen per Pontium Aquilam licuerit.

ADIECIT ad tam inſignem deſpecti ſenatus contumeliam, multo arrogantius factum. Nam cùm ſacrificio Latinarum, reuertente eo inter immodicas ac nouas populi acclamationes, quidam è turba LXX
B ſtatuæ eius coronam lauream candida faſcia præligatam impoſuiſſet: & tribuni plebis Epidius Marullus, Cæſetiúſque Flauus coronæ faſciam detrahi, hominemque duci in vincula iuſsiſſent, dolens ſeu parum proſperè motam regni mentionem, ſiue, vt ferebat, ereptam ſibi gloriam recuſandi, tribunos grauiter increpitos poteſtate priuauit: neque ex eo infamiam affectati etiam regij nominis diſcutere voluit: quamquam & plebei regem ſe ſalutanti, Cæſarem ſe, non Regem eſſe reſponderit: & Lupercalibus, pro Roſtris à conſule Antonio admotum ſæpius capiti ſuo diadema repulerit, atque in Capitolium Ioui Op. Max. miſerit.
C Quinetiam varia fama percrebruit, migraturum Alexandriam vel Ilium, tranſlatis ſimul opibus imperij, exhauſtaque Italia delectibus, & procuratione vrbis amicis permiſſa: proximo autem ſenatu L. Cottam Quindecimvirum ſententiam dicturum: vt, quoniam libris fatalibus contineretur, Parthos, niſi à rege, non poſſe vinci, Cæſar rex appellaretur.

QVAE cauſa coniuratis maturandi fuit deſtinata negotia, ne aſſentiri neceſſe eſſet. Conſilia igitur diſperſim antea habita, & quæ ſæpe bini ternìve ceperant, in vnum omnes contulerunt: ne populo quidem iam præſenti ſtatu læto, ſed clàm palámq; detrectante dominatio- LXXX.
D nem, atque aſſertores flagitante. Peregrinis in ſenatum allectis libellus propoſitus eſt: Bonum factum: Ne quis ſenatori nouo curiam mõſtrare velit. & illa vulgò canebantur,

Gallos Cæſar in triumphum ducit. ijdem in curia
Galli bracas depoſuerunt, latum clauum ſumſerunt.

Q. Maximo ſuffecto, trimeſtríque conſule threatrum introeunte, cùm lictor animaduerti ex more iuſsiſſet, ab vniuerſis conclamatum eſt: Non eſſe conſulem eum. Poſt remotos Cæſetium & Marullum tribunos, reperta ſunt proximis comitijs complura ſuffragia, conſules eos de-

clarantium. Subſcripsêre quidam L. Bruti ſtatuæ: Vtinam viueres. A
Item ipſius Cæſaris ſtatuæ: Brutus, quia reges eiecit, conſul primus factus eſt: Hic quia conſules eiecit, rex poſtremò factus eſt. Conſpiratum eſt in eum à LX. amplius, C. Caſsio, Marcelloque & D. Bruto principibus conſpirationis. Qui primùm cunctati, vtrúmne illum in campo per comitia tribus ad ſuffragia vocantem partibus diuiſis è ponte dejicerent, atque exceptum trucidarent: an in ſacra via vel in aditu theatri adorirentur: poſtquam ſenatus Idibus Martijs in Pompeij curiam edictus eſt, facilè tempus & locum prætulerunt.

XXCI. SED Cæſari futura cædes euidentibus prodigijs denuntiata eſt. B
Paucos ante menſes cùm in colonia Capua deducti lege Iulia coloni, ad exſtruendas villas ſepulchra vetuſtiſsima disjicerent, idque eo ſtudioſiùs facerent, quòd aliquantum vaſculorum operis antiqui ſcrutantes reperiebant: tabula ænea in monumento, in quo dicebatur Capys, conditor Capuæ, ſepultus, inuenta eſt, conſcripta litteris verbiſque Græcis, hac ſententia, Quandoque oſſa Capyis detecta eſſent, fore vt Iulo prognatus manu conſanguineorum necaretur, magníſque mox Italiæ cladibus vindicaretur. Cuius rei, ne quis fabuloſam aut commenticiam putet, auctor eſt Cornelius Balbus, familiariſsimus Cæſaris. Proximis diebus equorum greges, quos in trajiciendo Rubicone C
flumine conſecrârat, ac vagos & ſine cuſtode dimiſerat, comperit pertinaciſsimè pabulo abſtinere, vbertimque flere. Et immolantem haruſpex Spurinna monuit, caueret periculum, quod non vltra Martias Idus proferretur. Pridie autem eaſdem Idus, auem regaliolum, cum laureo ramulo Pompeianæ curię ſe inferentem, volucres varij generis ex proximo nemore perſecutæ, ibidem diſcerpſerunt. Ea verò nocte cui illuxit dies cædis, & ipſe ſibi viſus eſt per quietem interdum ſupra nubes volitare, aliàs cum Ioue dextram iungere. Et Calpurnia vxor imaginata eſt, collabi faſtigium domus, maritumque in gremio ſuo confodi: ac ſubitò cubiculi fores ſponte patuerunt. Ob hæc ſimul & ob infirmam valetudinem diu cunctatus, an ſe contineret, & quæ apud ſenatum propoſuerat, agere differret: tandem D. Bruto adhortante, ne frequentes ac iam dudum opperienteis deſtitueret, quinta ferè hora progreſſus eſt: libellumque inſidiarum indicem, ab obuio quodam porrectum, libellis cæteris, quos ſiniſtra manu tenebat, quaſi mox lecturus, commiſcuit. Dein pluribus hoſtijs cæſis, cùm litare non poſſet, introijt curiam, ſpreta religione: Spurinnámque irridens, & vt falſum arguens, quòd ſine vlla noxa Idus Martiæ adeſſent: quamquam is veniſſe quidem eas diceret, ſed non præterijſſe.

ASSI-

A ASSIDENTEM conſpicati, ſpecie officij circumſteterunt: illicóque Cimber Tullius, qui primas partes ſuſceperat, quaſi aliquid rogaturus, propius acceſsit: renuentique, & geſtu in aliud tempus differenti, ab vtroque humero togam apprehendit: deinde clamantem, Iſta quidem vis eſt, alter Caſsius aduerſum vulnerat paullùm infra iugulum. Cæſar Caſsij brachium arreptum graphio traiecit: cónatuſque proſilire, alio vulnere tardatus eſt. Vtque animaduertit vndique ſe ſtrictis pugionibus peti, toga caput obuoluit: ſimul ſiniſtra manu ſinum ad ima crura deduxit, quò honeſtiùs caderet, etiam inferiore corporis parte velata. Atque ita tribus & viginti plagis confoſſus eſt, vno B modò ad primum ictum gemitu ſine voce edito. Etſi tradiderunt quidam, M. Bruto irruenti dixiſſe, *Καὶ σὺ εἶ ἐκείνων, καὶ σὺ τέκνον?* Exanimis diffugientibus cunctis aliquamdiu iacuit, donec lecticæ impoſitum, dependente brachio, tres ſeruuli domum retulerunt. Nec in tot vulneribus, vt Antiſtius medicus exiſtimabat, lethale vllum repertum eſt; niſi quod ſecundo loco in pectore acceperat. Fuerat animus coniuratis, corpus occiſi in Tiberim trahere, bona publicare, acta reſcindere: ſed metu M. Antonij conſulis, & magiſtri equitum Lepidi, deſtiterunt. XXCII.

POSTVLANTE ergo L. Piſone ſocero, teſtamentum eius C aperitur: recitaturque in Antonij domo, quod Idibus Septembribus proximis in Lauicano ſuo fecerat, demandaueràtque virgini Veſtali maximæ. Q. Tubero tradit, heredem ab eo ſcribi ſolitum ex conſulatu ipſius primo, vſque ad initium ciuilis belli, Cn. Pompeium: idque militibus pro concione recitatum. Sed nouiſsimo teſtamento tres inſtituit heredes ſororum nepotes, C. Octauium ex dodrante, & L. Pinarium, & Q. Pedium ex quadrante reliquo: in ima cera C. Octauium etiam in familiam noménque adoptauit: pluréſque percuſſorum in tutoribus filij, ſi quis ſibi naſceretur, nominauit: D. Brutum etiam in ſecundis heredibus. Populo hortos circa Tiberim publicè, & viritim trecenos D ſeſtertios, legauit. XXCIII.

FVNERE indicto, rogus exſtructus eſt in Martio campo iuxta Iuliæ tumulum: & pro Roſtris aurata ædes ad ſimulacrum templi Veneris Genitricis collocata: intraque lectus eburneus, auro ac purpura ſtratus: & ad caput tropæum, cum veſte in qua fuerat occiſus. Præferentibus munera, quia ſuffecturus dies non videbatur, præceptum eſt vt omiſſo ordine, quibus quiſque vellet itineribus vrbis, portaret in campum. Inter ludos cantata ſunt quædam ad miſerationem, & inuidiam cædis eius, accommoda- XXCIV.

ta ex Pacuuij Armorum iudicio:

Men' me ſeruaſſe, vt eſſent qui me perderent?

Et ex Electra Attij alia ad ſimilem ſententiam. Laudationis loco conſul Antonius per præconem pronuntiauit Sen. conſ. quo omnia ei diuina ſimul atque humana decreuerat: item iuſiurandum, quo ſe cuncti pro ſalute vnius adſtrinxerant: quibus perpauca à ſe verba addidit. Lectum pro Roſtris in Forum magiſtratus & honoribus functi detulerunt. Quem cùm pars in Capitolini Iouis cella cremare, pars in curia Pompeij, deſtinaret, repentè duo quidam gladijs ſuccincti, ac bina iacula geſtantes, ardentibus cereis ſuccenderunt: confeſtimque circumſtantium turba virgulta arida, & cum ſubſellijs tribunalia, quidquid præterea ad donum aderat, congeſsit: deinde tibicines & ſcenici artifices veſtem, quam ex inſtrumento triumphorum ad præſentem vſum induerant, detractam ſibi, atque diſciſſam, iniecere flammæ: & veteranorum militum legionarij, arma ſua, quibus exculti funus celebrabãt. Matronæ etiam pleræque ornamenta ſua quæ gerebant, & liberorum bullas atque prætextas. In ſummo publico luctu exterarum gentium multitudo circulatim ſuo quæque more lamentata eſt: præcipueque Iudæi, qui etiam noctibus continuis buſtum frequentârunt.

XXCV. PLEBS ſtatim à funere ad domum Bruti & Caſsij cum facibus tetendit: atque ægrè repulſa, obuium ſibi Heluium Cinnam, per errorem nominis, quaſi Cornelius is eſſet quem grauiter pridie concionatum de Cæſare, requirebat, occidit: caputque eius præfixum haſtæ circumtulit. Poſtea ſolidam columnam propè XX. pedum lapidis Numidici in foro ſtatuit: ſcripſitque, PARENTI PATRIAE. Apud eandem longo tempore, ſacrificare, vota ſuſcipere, controuerſias quaſdam interpoſito per Cæſarem iureiurando diſtrahere, perſeuerauit.

XXCVI. SVSPICIONEM Cæſar quibuſdam ſuorum reliquit, neque voluiſſe ſe diutius viuere, neque curaſſe, quòd valetudine minus proſpera vteretur: ideoque & quæ religiones monerent, & quæ renuntiarent amici, neglexiſſe. Sunt qui putent confiſum eum nouiſsimo illo Senat. conſ. ac iureiurando, etiam cuſtodias Hiſpanorum cum gladijs ſectantium ſe, remouiſſe. Alij è diuerſo opinantur, inſidias vndique imminentes ſubire ſemel confeſſum ſatius eſſe, quàm cauere ſemper. Alij ferunt dicere ſolitum, non tam ſua quàm Reip. intereſſe vti ſaluus eſſet: ſe iam pridem potentiæ gloriæq; abundè adeptum: Remp. ſi quid ſibi eueniret, neque quietam fore, & aliquanto deteriore conditione ciuilia bella ſubituram.

ILLVD

A ILLVD planè inter omnes ferè conſtitit, talem ei mortem pæne ex ſententia obtigiſſe. Nam & quondam cùm apud Xenophontem legiſſet, Cyrum vltima valetudine mandaſſe quædam de funere ſuo, aſpernatus tam lentum mortis genus, ſubitam ſibi celerémque optauerat. Et pridie quàm occideretur, in ſermone nato ſuper cœnam, apud M. Lepidum, quíſnam eſſet finis vitæ commodiſsimus, repentinum inopinatúmque prætulerat. XXCVII.

PERIIT ſexto & quinquageſimo ætatis anno: atque in deorum numerum relatus eſt, non ore modò decernentium, ſed & perſuaſione B vulgi. Siquidem ludis, quos primò conſecratos ei heres Auguſtus edebat, ſtella crinita per ſeptem dies continuos fulſit, exoriens circa vndecimam horam. Creditúmque eſt, animam eſſe Cæſaris in cælum recepti: & hac de cauſſa ſimulacro eius in vertice additur ſtella. Curiam, in qua occiſus eſt, obſtrui placuit: Idúſque Martias parricidium nominari: ac ne vmquam eo die ſenatus ageretur. XXCVIII

PERCVSSORVM autem ferè, neque triennio quiſquam amplius ſuperuixit, neque ſua morte defunctus eſt. Damnati omnes, alius alio caſu perijt: pars naufragio, pars prælio, nonnulli ſemet eodem illo pugione quo Cæſarem violauerant, interemerunt. XXCIX.

D 3 LVDO-

A LVDOVICI NONNI

COMMENTARIVS
IN
C. IVLII CAESARIS

B *NOMISMATA.*

TABVLA PRIMA.

AESAR IMPERATOR. Cæsar Laureatus cum Lituo Augurali, & Sympulo, siue Capedine vt alijs placet. Imperatoris nomen illi inditum primùm, cùm Prætor Calæcos & Lusitanos in Hispania vlteriore deuicisset, vt auctor est Plutarchus. nam vt hoc obiter moneam; nomen Imperatoris veteribus bifariam vsurpatum, vno mo- I.
C do pro quocumque exercitus duce, qui suis auspicijs rem gereret, atque Imperium, seu ius belli gerendi haberet. Altero verò modo Imperatoris nomen accipitur, pro eo duce qui iusto prœlio hostes superasset, quod illi nomen militum studio imponi moris erat; Tacitus III. Annalium. *Tiberius id quoque Blæso tribuit, vt Imperator à legionibus salutaretur, prisco erga duces honore, qui bene gesta Republica, gaudio & impetu Victoris exercitus conclamabatur.* quod etiam florente Repub. & libertate factum videmus. Cicero lib. V. Epist. XX. ad Atticum. *Magnum numerum hostium cecidimus; castella munitissima cepimus, incendi-*
D *mus, Imperatores appellati sumus.* Hinc in nomismatis videmus IMP. V. IMP. X. significatur enim toties illum Victoria parta Imperatorem salutatum fuisse, siue præsens rem confecisset, siue per legatos. nam licèt legati siue quæstores secundum prœlium absente exercitus Duce confecissent, tamen non ipsi, sed Dux, cuius auspicijs pugnârant, Imperator ab exercitu salutabatur: hinc cæsis à Germanico hostibus, vt auctor est Tacitus, *Miles in loco prœlij Tiberium Imperatorem salutauit*: quoties verò cumque Imperatoris nomen in nummis vel Inscriptionibus præponitur, vt IMPERATOR CAESAR AVGVSTVS, tum Principem designat, & Prænomen est, vt suo loco dicemus.

Adest

Adest Lituus, Augurum insigne, quo Cæli regiones partiebantur, A
cum Auguria obseruarent; Sympulum etiam conspicitur. De quo Festus Pompeius. *Sympulum vas paruum non dissimile cyatho, quo vinum in sacrificijs libabatur*. quod etiam Simpuuium aliquibus dictum Iuuenalis Satyra VI.

Simpuuium ridere Numæ, nigrumque Catinum.

Vetus Scholiastes, *Simpuuium autem, quia omnes Sacerdotes simul bibebant, inde Simpuuiatrix illa dicitur, quæ porrigit poculum ipsum.*

VI. CAESAR IMPERATOR. Pone caput Stella est, quę
diuersa est à Cometa illo qui vertici eius appingitur. quare crederem ad B
Veneris Stellam referendam, tanquam ad maternum Sydus.

Quod Venus ante alios Astrorum diligit ignes.

Accedit quod in nummis non spectatur Cometæ typus cùm crinibus, nisi post Cæsaris mortem, quod DIVI. inscriptio declarat, Stella verò Veneris, ante eius mortem occipitio eius passim adponitur, quod à Venere oriundus esset.

VII. & IX. ΓΑΙΟΥ ΙΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ. *Cai Iuli Cæsaris Imperatoris.*

X. Caput Iulij Laurea Coronatum, adest Caduceus & Lauri ramus. Fœlicitatis solet Caduceus vel Pacis esse Symbolum. vt pridem C
obseruârunt Antiquitatis periti. Cur verò Lauream Cæsar vbiq; gestat, docet Suetonius Cap. XLV. *Caluitij deformitatem iniquissimè tulit, sæpe obtrectatorum iocis obnoxiam expertus, ideoq; & deficientem capillum reuocare à vertice adsueuerat, & ex omnibus decretis sibi à Senatu Populoq; honoribus, non aliud recepit aut vsurpauit libentius, quam ius Laureæ perpetuo gestandæ.*

XII. CAESAR IMPERATOR. Lituus cum poculo ansato, quod omnes Præfericulum vocant, quia in sacrificijs præferebatur. Festus tamen Præfericulum vocat, *vas æneum, sine ansa, patens summum, velut peluis, quo ad sacrificia vtebantur*. alij guttum seu gutturnium vocant, nec alienus ab hac forma est Festus. *Gutturnium vas, ex* D
quo aqua in manus datur: ab eo quod propter oris angustiam guttatim fluat.

TABVLA II.

1. ΓΑΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΑΡΧΙΕΡΗΣ ΜΕΓΙΣΤΟΣ. C. *Cæsar Imperator Pontifex Maximus.* defuncto Metello Pio Pont. Maximo, Cæsar iuuenis adhuc, priusquam Prętouram gessisset, Pontificatum Maximum adeptus, superatis potentissimis competitoribus Q. Luctatio Catulo, & P. Seruilio Isaurico; Suetonius Cap. XIII. *Deposita prouinciæ spe Pontificatum Maximum petijt, non*

sine

A *fine profusissima largitione; in qua reputans magnitudinem æris alieni, cum mane ad Comitia descenderet, prædixisse matri osculanti fertur, domum se nisi Pontificem non reuersurum, atque ita potentissimos duos competitores, multumque ætate ac dignitate antecedentes superauit, vt plura ipse in eorum tribubus suffragia, quam vterq; in omnibus tulerit.*

CAESAR DICTATOR. Dictaturam inuasit Cæsar, anno V. C. DCCV. refert Dion M. Aemylium Lepidum (qui postea triumuir fuit) Prætorem, populo consuluisse vt Cæsarem Dictatorem dicerent, idq; præter morem patriũ factum. Dictator enim à consulibus tantùm dicebatur. Simulatque Cæsar Romam venit, Dictaturã iniuit,
B idq; pacata iam Hispania & profligatis Afranio & Petreio Põpei Legatis.

ΓΑΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΟΥΠΑΤΟΣ. Β. *C. Cæsar Imperator* Consul. II. P. Seruilio Isaurico Collega secundum consulatum Cæsar iniuit, pacata iam Italia, & compositis iam vrbanis rebus, priusquam aduersus Pompeium qui in Thessalia hybernabat proficisceretur.

ΓΑΙΟΣ ΙΟΥΛΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΔΟΥΚΤΑΤΩΡ. *Caius Iulius Cæsar Imperator Dictator.*

ΓΑΙΟΣ ΙΟΥΛΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΟΥΠΑΤΟΣ ΤΡΙΤΟΝ.
C *C. Iulius Cæsar Consul.* III. Consulatum tertium cum M. Lepido Cæsar gessit Anno V. C. DCCVII.

ΓΑΙΟΥ ΙΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡΟΣ ΔΟΥΚΤΑΤΩΡΟΣ. C. Iulij Cæsaris Imperatoris Dictatoris.

TABVLA III.

CAESAR DICTATOR TERTIO PONTIFEX MAXIMVS. Tertio Dictator Creatus Cæsar Magistrum Equitum legit M. Lepidum anno ab V. C. DCCVIII. cum quo
D & tertium consulatum gessit.

CAESAR AVGVR PONTIFEX MAXIMVS. Cæsar Laureato capite cum Apice. Erat autem Apex, auctore Festo, *Sacerdotum insigne, dictus ab eo, quod comprehendere vinculo, antiqui Apere dicebãt; vnde aptus is, qui conuenienter alicui iunctus est.* Cuius summum fastigium Tutulus dicebatur; infra verò dependent quasi duo amenta, quæ pileum sub mento retinebant; quæ quod se mutuo offenderent, & conuenirent Offendices dicebantur antiquis. Hoc Apice vtebatur Pontifex Max. & Flamines omnes: sed Dialis Flamen peculiarem Pileum habebat, Albogaleium dictum, quod ex alba hostia Ioui cæsa fieret. qui plura de Apice V. Cl[mi]. Philippi Rubeni electa consulat.

Augurum olim magna dignitas, quam à Romulo institutam ferunt, qui & Auguralis disciplinæ peritissimus fuit. Primo tres tantùm fuerunt, mox aucti numero, Collegium Augurum institutum; qui inter illos maior ætate erat cæteris præerat,& Collegij Magister dicebatur. quorũ officiũ erat, ex auibus vaticiniũ obseruare, signaq; rerũ futurarũ & Dijs monita contemplari. de quibus fusè Cicero lib. II. de Legibus. A

CAESAR PONTIFEX MAXIMVS DICTATOR TERTIO. Cæsar cum Laurea & Lituo, velato capite. Moris olim erat vt sacrificaturi caput velarent, cuius rei caussam tangit Virgilius III. Aeneidos.

Et positis aris iam vota in littore solues:
Purpureo velare comas adopertus amictu.
Nequa inter sanctos ignes, in honore Deorum
Hostilis facies occurrat, & omina turbet.

Quo loco Seruius, *sane sciendum, sacrificantes Dijs omnibus, caput velare consuetos ob hoc, ne se inter religionem aliquid vagis offerat obtutibus, excepto tantùm Saturno, ne numinis imitatio esse videretur.*

CAESAR PARENS PATRIAE. Cæsar velato capite, cum Apice & Lituo. Parentis Patriæ nomen à senatu illi datũ, vt Dion & Suetonius ferunt, idq; superato ad Mundã Sexto Põpeio, ac ciuilibus bellis passim compositis. Cur verò Imperatoribus hoc nomen inditũ, aperit Dion lib. LIII. *Patris autem nomen licet ius aliquod eis in subditos tribuit, quale est parentum in liberos; tamen initio non in hunc finem impositum est, sed honoris gratia, vtq; admonitioni ipsis esset, vt subditos liberorum loco, hiq; rursus ipsos velut parentes suos charos habeant.*

CAESAR DICTATOR QVARTO. Debellatis in Hispania Pompei liberis, Cæsar IIII. Dictaturam gessit cum M. Antonio Magistro Equitum.

CAESAR AVGVR. IMPERATOR QVINTO. CONSVL QVARTO. Cæsar velato capite, cum Lituo Auguris insigni, quintum Imperator à Victore exercitu salutatus, quartum Consulatum, secundum Fastos anno V. C. DCC. VII. sine Conlega gessit, & honore Dictaturæ contentus, illũ abdicauit; atq; eius loco suffecti consules Q. Fabius Maximus, C. Trebonius Asper. Fuerunt autem hi primi Consules Suffecti & Honorarij, vt Fasti docent.

CAESAR AVGVR IMP. SEXT. COS. QVINT. Consulatum quintum cùm M. Antonio gessit Cęsar, secundum Fastos Anno V. C. DCCIX. secundum verò Dionem DCCX.

CAESAR DICTATOR PERPETVO. Auctor est Plutarchus Cæsari perpetuam Dictaturam oblatam post Hispaniensem

Trium

Triumphum, cum ciues respirationem aliquam intestinis malis ex vnius principatu adhiberi posse crederent, ea verò confessa erat dominatio, cum perpetuitatem regni ipsa vindicasset impunitas atque licentia.

CAESAR COS. QVINT. DICTATOR PERPETVO. Cæsari concessum quod ante eum nemini permissum fuit, vt vno eodemque tempore Consul simul & Dictator esset; sed titulo tenus consulatum tantùm gerebat; cùm enim vt Dictator omnia in Rep. posset, consulis dignitatem alijs tribuebat, vt facilius ea quæ promiserat præstaret. Suetonius. *Tertium & quartum consulatum titulo tenus gessit, contentus Dictaturæ potestate decretæ cum Consulatibus simul, atque vtroque anno binos Consules substituit in ternos nouissimos menses.*

TABVLA IIII.

PRIORES quatuor nummi de Dictatore perpetuo loquuntur, de quo iam diximus: Cæteri verò de Cæsare post mortem in Deos relato.

DIVO IVLIO. Vel DIVI IVLI. Cæsar est Laureato capite cum Stella nunc ante frontem, nunc post ceruicem. Veneris stellam suprà dixi, in honorem scilicet Cæsaris qui à Venere se ortum ducere gloriabatur, vnde Templum Veneri Genitrici dicatum; Diuus autem Iulius post mortem vocatus, quod in Deorum numerum relatus sit. Suetonius cap. LXXXVIII. *Perijt VI. & L. ætatis anno, atque in Deorum numerum relatus est non ore modo decernentiũ, sed & persuasione vulgi; Siquidem ludis quos primo consecratos ei hæres Augustus edebat, stella crinita per septem dies continuos fulsit, exoriens circa vndecimam horam, creditumque est animam esse Cæsaris in cælum recepti, & hac de caussa simulachro eius in vertice additur stella.* Propertius lib. IIII.

At Pater Idalio miratus Cæsar ab astro
Sum Deus, & nostri sanguinis ista fides.

TABVLA V.

DIVOS IVLIVS DIVI F. nummus hic ab Augusto in honorem Iuli Cæsaris auunculi sui signatus fuit, à quo in filium adoptatus; hac de caussa ab vna parte Iulius capite Laureato, ab altera Augustus.

DIVO IVLIO. Cæsar Laureatus cum cometa in vertice vt etiam infra conspicitur. Plinius lib. II. cap. XXV. Ex verbis Augusti,

ijs ipſis ludorum meorum diebus, Sidus crinitum per ſeptem dies in regione cæli quæ ſub Septentrionibus eſt conſpectum, id oriebatur circa vndecimam horam diei, clarumque & omnibus terris conſpicuum fuit. eo ſidere ſignificari vulgus credidit Cæſaris animam inter Deorum immortalium numina receptam, quo nomine id inſigne ſimulachro capitis eius quod mox in foro conſecrauimus adiectum eſt.

DIVI IVLI. IMPERATOR DIVI FILIVS. Caput Iuli & Auguſti vt etiam vltimo nomiſmate, Sed hic interiecta eſt Palma, nummus hic etiam ab Auguſto in Cæſaris honorem cuſus.

ΓΑΙΟΣ ΙΟΥΛΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΘΕΟΣ. *C. Iulius Cæſar Deus.* Caput Iulij radiatum & Diademate cinctum. Poſt Apotheoſim corona radiata eſt ornatus, vt Deum ſcilicet decet; propriè autem Soli hæc corona tribuitur, illisque qui genus ab illo ducunt. Virgilius lib. XII.

ingenti mole Latinus
Quadriiugo vehitur curru, cui tempora circum
Aurati bis ſex radij fulgentia cingunt,
Solis aui ſpecimen.

TABVLA VI.

AENEAS patrem Anchiſem humeris geſtat, & Palladium dextra. Iulij enim originem ſuam ad AEneam & Venerem referunt, vnde in ſequenti nummo Veneris effigies. Ouidius lib. V. Faſtorum.

Hinc videt Ænean oneratum pondere charo,
Et tot Iuleæ nobilitatis auos.

ΙΛΙΩΝ ΒΙΣ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Goltzius explicat, Ilienſium bis repopulatorum, quòd bis eo noui coloni miſſi fuerint, & χορὸν hominum etiam conuentum ſignificare dicit. Aeneas Patrem & Palladium geſtat, & videtur neſcio quis præcurrere, fortè eſt Aſcanius, licèt non omninò ſecundùm Virgilij mentem Aeneidos II.

Hæc fatus, latos humeros ſubiectaque colla
Veſte ſuper, fuluique inſternor pelle Leonis,
Succedoque oneri: dextræ ſe paruus Iulus
Implicuit, ſequiturque patrem non paßibus æquis.

in eo etiam Poëta à nummis diſſenſit, quod dicat ſacra ab Anchiſa geſtata, non ab Aenea, vt nummi docent.

Tu genitor cape ſacra manu, patrioſque Penates.
Me bello ex tanto digreßum, & cæde recenti

Attrectar

A *Attrectare nefas: donec me flumine viuo*
Abluero.

IIII. Elephas eſt cum litteris Punicis. ad originem cognominis Cæſarum reſpicit: nam vt auctor eſt Aelius Spartianus, *Cæſarem vel ab Elephanto (qui Punica lingua Cæſa dicitur) in prœlio Cæſo, eum qui primus ſic appellatus eſt, Doctiſſimi & eruditiſſimi viri putant dictum: Vel quia mortua matre, ventre cæſo ſit natus: vel quod cum magnis crinibus ſit vtero parentis effuſus: vel quod oculis cæſijs, & vltra humanum modum viguerit; certè quæcumq; illa fœlix neceſſitas fuit, vnde tam clarum, & duraturum cum mundi æterni-*
B *tate nomen effloruit.* Seruius preſsiùs rem tangit: *Cæſar, vel quod cæſo matris ventre natus eſt, vel quod auus eius in Africa manu propria occidit Elephantum, qui Cæſar dicitur Pœnorum lingua.*

V. hæret mihi hic aqua, & de nummi antiquitate dubito; videtur eſſe Venus quæ ad Anchiſen in monte Ida deſcendit, formæ eius venuſtate illecta; ſed iſte quis alatus iuuenis cum haſta? Mercurium enim certum eſt non eſſe, alio enim is habitu pingitur, nec Veneris internuncius: nec Cupidini quidem iſte habitus conuenit. inquirant per otium peritiores.

LVCIVS BVCCA. Venus Genitrix. hic L. Bucca præfectus
C Monetæ fuit; nam alibi legitur L. BVCCA III. VIR. A. A. A. FF. Triumuir Auro Argento Aere Flando Feriundo.

CAIVS COSSVTIVS MARIDIANVS. Venus cum haſta Clypeo & galea, & Aquila legionum ſigno. Fuit hic C. Coſſutius Maridianus Triumuir Monetalis, vt alibi dicemus.

DICTATOR QVARTO. Elephantus ſubſtratum Calcans Draconem. Aelianus refert Dracones cum Elephantis inimicitias gerere. Plinius lib. VIII. Cap. XI. *Elephantos maximos fert India, bellantesq; cum ijs perpetua diſcordia Dracones, tantæ magnitudinis & ipſos, vt circumflexu facile ambiant, nexuque nodi præſtringãt. Commoritur ea dimicatio,*
D *victusque corruens complexum elidit pondere.*

CAESAR DICTATOR PERPETVVS. Venus cũ Galea & Aquila ſtante in Ara.

TABVLA VII.

MARCVS METIVS. Venus dextra victoriolam porrigit, ſiniſtra haſtam gerit, & ingenti clypeo innititur, qui orbi terrarum incumbit. habitus hic eſt Veneris Victricis, quę Cæſaris teſſera fuit Pharſalico prœlio, vt Pompei Hercules inuictus. Fortè ad Clypeum reſpicit, quem Aeneæ fabricaſſe Vulcanum, Veneris precibus

 canit

canit Virgilius Aeneidos VIII. A

Haſtamq; & clypeum non enarrabile textum,
Illic res Italas Romanorumque triumphos
Haud Vatum ignarus, Venturique inſcius æui,
Fecerat ignipotens: illic genus omne futuræ
Stirpis ab Aſcanio.

Clypeo ſubſtratus eſt terrarum orbis, quod Victricibus armis Iulius ſibi orbem ſubieciſſet, ſublato Pompeio Magno.

PVBLIVS SEPVLLIVS MACER. Simulachrum Veneris Genitricis fortè, hæc enim demiſſa ſtola, non vt ſuperior, genu tenus altè ſuccincta. B nam Venus Genitrix præcipuè à Iulia gente colebatur, quod illi, propter Iulium Aſcanium, originem ſuam imputarent. Vnde à Cæſare Aedem Veneri Genitrici exſtructam finito bello Africo, quam ante Pharſalicam pugnam vouerat, Appianus auctor eſt. in quo Deæ ſignum Arceſilai opus poſitum, & Thorax ex Brittannicis Margaritis factus. Si tamen alicui magis probetur, Victricis Veneris nummum hunc eſſe propter victoriam quam manu gerit, non repugnabo. quis verò ſit iſte P. Sepullius Macer non omninò liquet. Macros certè fuiſſe plures Romæ conſtat ex Cicerone. Fortè etiam III. VIR Monetalis cum L. Bucca, & C. Maridiano fuit. Cæteri verò nummi vel Veneris C Genitricis aut Victricis ſunt, omnes enim aut victoriam ſolam, vel quadrigas cum victoria habent: Cæſar enim peculiari cultu non ſolùm Venerem proſequutus fuit, ſed eius etiam ſigillo Epiſtolas & Diplomata ſignauit vt narrat Dion. lib. XLIII.

LVCIVS FLAMINIVS IIII. VIR. Venus ſtolata cum haſta pura & Caduceo, Aeneas Vicus Pacem eſſe credit, quod caduceus Pacem ſignificat. Sed Veneris Felicis eſt Simulachrum, hoc enim nomine inter Hadriani & Antonini nummos reperitur; vt obſeruauit Adolphus Occo & Goltzius in Theſauro ſuo, caduceum enim felicitatis etiam eſſe ſignum nemini ignotum. Pura autem haſta, teſte Seruio ad VI. D Aeneidos, dicitur quæ ſine ferro eſt; nam hoc erat præmium apud maiores, eius qui tum primum viciſſet in prœlio, ſicut ait Varro, in libris de gente Populi Romani. Virgilius

Ille vides pura iuuenis qui nititur haſta.

M. Cato, Citante Feſto, Donaticam vocat: maiores, inquit, ſeorſum ac diuerſum pretium perauère bonis, atque ſtrenuis, Decurionatus, Optionatus, Haſtas Donaticas alioſque honores. idem Feſtus, in Cælibari haſta, fortes viros propterea Haſta donatos ſcribit, quia haſta ſumma armorum & imperij eſt, qua de cauſſa viri fortes ea donantur, & captiui ſub ea veneunt. an hic L. Flaminius fuit IIII. VIR. Monetalis

vt Ful-

A vt Fuluio Vrſino placet, an verò IIII. VIR quinquennalis vt Aneę Vico, qui ſcilicet quinquennalibus ludis præerant parum intereſt.

TABVLA VIII.

CAESAR. Trophæum, in quo vides captiuos duos, virum nudum promiſſa barba, manibus poſt terga reuinctis, & fœminam mœrentem. arboris autem truncus eſt ſpolijs varijs ornatus, clypeis, haſtis, lituis, cum galea & ſago militari, niſi quis Thoracem malit. iuxta illud Virgilij Aeneidos XI.

B *Ingentem quercum deciſis vndique ramis*
Conſtituit tumulo; fulgentiaque induit arma.
Mezenti ducis exuuias, tibi magne trophæum
Bellipotens, aptat rorantes ſanguine criſtas,
Telaque trunca viri, & bis ſex thoraca petitum
Perfoſſumque locis, clypeumque ex ære ſiniſtro
Subligat, atque enſem collo ſuſpendit eburnum.

De quibus verò hoſtibus trophæum hoc erectum difficile eſſet iudicare; cum tot populos deuicerit, tot nationes debellauerit; tamen quod mirum eſt, vix alicuius trophæi à Cæſare excitati memoria occurrit, præ-
C terquam quod Pharnace deuicto excitauit: auctor enim eſt Dion lib. XLII. Pharnacem deuictum fuiſſe eo in loco, quo olim Triarius à Mithridate; quare vt Mithridaticum obſcuraret, ſuum de Pharnace oppoſuit; atque ita Mithridaticum quaſi deiecit, quod aliàs nefas erat euertere, vtpote Dijs belli conſecratum. Sic etiam ſuperatis in Hiſpania Pompei legatis, cum per Pyrenæos tranſiret, nullum ibi trophæum excitauit; quoniam ob eam rem Pompeio iam ante obtrectatum fuiſſe nouerat: aram autem magnæ molis, ex lapidibus politis conſtructam, haud procul à Pompei trophæis poſuit, vt auctor eſt Dion lib. XLI.

Caput ſequitur muliebre velatum, cum Sympulo; Pietatis eſſe
D omnes credunt: cui enim magis illa conuenit quàm Cæſari Pontifici Maximo, cui ex officio incumbit in Deos eſſe pium. in alijs Romanorum nummis aliter atque aliter expreſſa viſitur; in Caligula enim ſpectatur ſedentis habitu, quæ dextra pateram tenet, qua Thura altaribus inſpergere ſoliti: in alijs eſt ara incenſo foco; ponè adſtat pietas precantis ſpecie tendens in cęlum manus: alibi verò Ciconia adpicta, quod hęc auis in parentes iam effœtos maximè ſit pia, nam illos alunt; vnde & Græci vno verbo ἀντιπελαργεῖν, pro rependere beneficium dicebant.

Caput Veneris cum alato Cupidine, in alio verò etiam Lituus eſt, & ſce-

& ſceptrum, quale Iunoni Reginæ ſeu Sceptiferæ ſolet adpingi; in me- A
dio iterum trophæum alio modo expreſſum. Sequuntur bini nummi
qui Venerem ſine Cupidine exprimunt, aliudq; Trophæum cum ſcuto
oblongo, buccina & ſecuri.

CAIVS CAESAR. C. F. Trophæum cùm adſtante Capti-
uo, & currus Falcati parte, nam & illos ſeruari moris erat. Virgilius
Aeneidos VI.

Multaq; præterea ſacris in poſtibus arma
Captiuiq; pendent currus, curuæque ſecures.

CAESAR DICTATOR ITERVM. Victoria alata quæ B
Trophæo coronam imponit, reſpiciente Barbaro captiuo.

TABVLA IX.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΝ ΚΟΙΝΟΝ. Alexandrinorum com-
munitas. Victoria cum corona & palma roſtratæ nauis proræ
inſiſtens, Aquilæ videtur Coronam imponere. in memoriam
belli Alexandrini feliciter à Cæſare confecti, nam cum poſt multas clá-
des, Alexandrini Cæſaris ſe poteſtati permiſiſſent, illos in gratiam rece-
pit, cùm iure in illos ſæuire poſſet; in cuius rei memoriam ab Alexandri- C
nis fortè hic nummus ſignatus.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΩΝ. Theſſalonicenſium. Erat in Ma-
cedonia potens olim vrbs Theſſalonica, in quam initio belli Ciuilis
Pompeius cum Optimatibus refugerat, ibique hyemem egit dum Cæ-
ſar Italiam & Hiſpanias occuparet.

ΠΟΥΒΛΙΟΣ ΣΟΥΛΠΙΚΙΟΣ ΡΟΥΦΟΣ. Publius
Sulpicius Rufus. Cæſaris fuit legatus cuius mentionem facit. lib. IIII.
de Bello Gallico, quem portum Morinorum cum præſidio tenere iuſſe-
rat, traiecturus in Britanniam; roſtratæ naui duo cum Aquilis inſiſtũt,
quorum vnus intecto Capite, alter Legionarius miles cum galea & D
clypeo.

AEGYPTO CAPTA. Crocodilus animal Nilo familia-
re, qua de cauſſa Aegyptum per Crocodilum ſignificant. Huius belli
cauſſas exitumque lubet ex L. Floro adducere. *Quippe cum Ptolemæus Rex*
Alexandriæ ſummum ciuilis belli ſcelus peregiſſit, fœdusque amicitiæ cum Cæſa-
re medio Pompei Capite ſanxiſſet: vltionem Clariſſimi Viri manibus, quærente
fortuna, cauſſa non defuit: Cleopatra Regis ſoror affuſa Cæſaris genibus, par-
tem regni repoſcebat, aderat puellæ forma, & quæ duplicaretur ex illo, quod ta-
lis paſſa videbatur iniuriam: odium ipſius Regis qui Pompei cædem partium fa-
to, non Cæſari dederat, haud dubium idem in ipſum auſurus ſi expediſſet, quam

A *vbi Cæsar restitui iussit in regnum, statim ab ijsdem percussoribus Pompei obsessus in Regia, quamuis exigua manu, ingentis exercitus molem mira virtute sustinuit.* Hoc in bello ipse Rex Ptolemæus fugiens è castris quæ Cæsar oppugnabat in Nilo submersus perijt; regnumq; Cleopatræ traditur.

VII. Nummus sine vlla inscriptione. Vir humi decumbens,iuxta quem sunt tres Clypei, Aedicula ad pedes visitur quę Romanam Architecturam non refert: aduolat Aquila quæ rostro illi coronam defert;mihi suspectæ fidei est, nusquam enim similem nũmum apud Antiquitatis peritos facile reperies. Si quid tamen coniecturæ dandum; ad Apotheo-
B sim Iuli Cæsaris referendum,quod Iouis ales illi pręmium tot laborum, immortalitatem famæ deferat. tu Lector dispice.

CAIVS CAESAR IMPERATOR CONSVL ITERVM. Anno V. C. DCCV. Cæsar secundum Consulatum gessit, Collega P. Seruilio Vatia Isaurico,quo tempore memorabili illo prælio Pompeium in Campis Pharsalicis superauit, & Reipub. libertatem sibi subiecit.

GERMAI. INDVT. IIII. Quid sibi hæc inscriptio velit prorsus ignoro, tota enim corrupta. Fluuius videtur esse cum parte cymbæ;& montium species visuntur, procul dubio Rhenum puto esse,
C & nomisma hoc videtur spectare Victoriam, quam Cæsar de Ariouisto & Germanis habuit, tum quod Rhenum primus Romanorum ausus transire.

AVLVS ALLIENVS PROCONSVL. Neptunus nauis rostro vno pede insistens, dextra tenet tria crura incurua. A. Allienus Cæsaris secundo consulatu: Siciliæ præpositus fuit.A Hirtius comm.de bello Africo, refert, Allienum Prætorem, Siciliæ prefectum fuisse, qui bellanti Cæsari in Africa contra Scipionem & Iubam milites, qui in Sicilia relicti erant,nauibus submisit. *Allienus,* inquit, *interim Proconsule è Lylibæo, in naues onerarias imponit Legiones, Decimam tertiam & Decimam*
D *quartam, & Equites Gallos. D C C C. Funditorum, sagittariorumq; mille, ac secundum commeatum in Africam mittit ad Cæsarem; quæ naues ventum secundum nactæ, quarto die ad Ruspinam,vbi Cæsar castra habuerat, incolumes peruenerunt.* Tria autem hæc incurua & diuaricata crura Siciliam denotant, quæ olim Trinacria dicta, à tribus promontorijs tres angulos formantibus, quod triplici crure designant, vnde Ouidius IIII. Fastorum.

Terra tribus scopulis vastum procurrit in æquor
Trinacris à posita nomen adepta loci.

TABVLA X.

MARCVS METTIVS. Bigæ, quibus videtur Pallas cum hasta & ſcuto inſiſtere, in memoriam fortè Ludorum quos Cæſar finito bello Hiſpanienſi magnificentiſsimos edidit. Suetonius cap. XXXIX. *Circenſibus, ſpacio Circi vtraque parte producto, & in Gyrum Euripo addito, quadrigas, bigasque & equos deſultorios agitauerunt nobiliſsimi iuuenes.* Bigas autem Lunę ſacras fuiſſe, ſicuti Soli quadrigas, inferis Trigas, Seiugas Ioui, & Deſultores Lucifero & Heſpero tradunt ſcriptores.

CAESAR DICTATOR TERT. Anno ab V. C. DCCVII. Cæſare tertium Dictatore, & Conſule, poſt deuictum Pharnacem Ponti Regem, & Iubam Mauritaniæ, cæterisq; Romanis Ducibus qui cum illo erant ſuperatis, nummus hic percuſſus videtur, in quo Victoriæ caput eſt cum alis, aliàs Veneri adſcriberem, propter ſtellam quæ pone eſt appoſita; deſignat enim victoriam à Cæſare de Pharnace alijsq; partam.

Cæſar Triumphali habitu quadrigis Elephantorum vectus, dextra Laurum geſtat. quinque autem nobiliſsimos triumphos egit, Gallicum, Alexandrinum, Ponticum, Africum & vltimo Hiſpanienſem. Velleius Paterculus, *Quinque egit triumphos, Gallici apparatus ex Citro, Pontici ex Acantho, Alexandrini teſtudine, Africi Ebore, Hiſpanienſis Argento raſili conſtitit.* Suetonius verò vbi de Cæſaris triumphis egit cap. XXXVII. *Adſcenditque Capitolium ad lumina quadraginta Elephantis dextra atque ſiniſtra lychnuchos geſtantibus.*

C. CAESAR IMP. TERT. Cæſar Sellæ Curuli inſidens Lauri ramum dextra gerens: Cui adſtans Victoria Coronam imponit.

C. CLOVIVS PRAEFECTVS. Minerua gradiens cum Trophæo, Aeneas Vicus credit Romæ ſimulachrum eſſe. ſed labi illum certum eſt, nam Aegis proprium Mineruæ munimentū eſt: accedit Draco eleuato capite, qui in Deæ illius tutela eſt, quæ duo nihil cum Roma commune habent: fuit autē iſte C. Clouius (quem alij Cluuiū vocant) Vrbis etiam Præfectus, qui nummū hunc in Cæſaris honorē percuſsit.

L. AEMILIVS BVCCA. DICTATOR III. Cæſar togatus inter Aquilā & falces, concionantis ſpecie, in ſuggeſtu vt videtur.

CAESAR IMP. IIII. Cæſar Triumphantis ſpecie in quadrigis.

ΚΟΥΙΝΤΟΣ ΚΙΚΕΡΩΝ. *Quintus Cicero.* Aquila Legionū propriū inſigne, inter duo cohortium ſigna. Quintus Cicero M. Ciceronis frater legatus Cæſaris fuit in Gallia: in Neruijs abſente Cæſare, ad Ambiorige in caſtris obſeſſus, ſumma tamen virtute & conſtātiā in ad-

A in aduentum Cæſaris illa defendit.

CAESAR IMP. SEXT. Bigæ cum Victoria.

TABVLA XI.

L. MVSSIDIVS LONGVS. Venus Dea. Fuit hic forte ex Triumuiris Monetalibus.

QVINTO CAECILIO NIGRO. CAIO HEIO PALLIONE. II. VIRIS. deducta iuſſu Cæſaris Colonia Corinthum, vnde infra vocatur COLONIA IVLIA CORINTHVS. Dion auctor eſt lib. XLIII. Cæſarem nobiliſsimas vrbes Corinthum B & Carthaginem inſtauraſſe, deductis Colonis Romanis, atque antiquo nomine nuncupari paſſum. Bellerephon ex Pegaſo cum Chimæra pugnans conſpicitur. quod proprium ſignum Corinthiorũ fuiſſe in Græcia noſtra diximus. Auerſa nummi pars Veneris caput, ni fallor, quæ Corinthi ſummo in honore erat, cum dictione COR. Corinthum denotat, vt & infra nummo X.

TIBERIVS SEMPRONIVS GRACCVS. QVAESTOR DESIGNATVS. Vexillum, Aquila cum Aratro & Decempeda; quæ indicant Coloniam ab illo deductã fuiſſe. Decempeda autem erat pertica X. pedũ qua metiebantur agros in deductione Coloniarum.

C COLONIA IVLIA BERYTVS. EX SENATVS CONSVLTO. reſpondet auerſa hæc numiſmatis pars primo nummo, ita vt videtur L. Muſsidius Longus Coloniam hanc deduxiſſe. Sacerdotali videtur habitu, velato capite agens iugum boum, & aratro ſulcum ducit. Colonia eſt Iulia Berytus in Cœleſyria, quę & Iulia fœlix, poſtea verò in Auguſti honorem dicta fuit Auguſta.

TIBERIVS SEMPRONIVS GRACCVS QVAESTOR DESIGNATVS. Moris erat olim facto S. C. vt Duumuiri dandis agris creati, Colonos ſub vexillo in Coloniam, tanquam exercitum aliquem ducerent. Sic obſeruat Plutarchus C. Graccho Profecto ad de-D ducendam Coloniam Carthaginem, portentum factum; quod vexillum laceratum à lupis fuerit. Colonis verò collocatis in agro quem ſortitò diuiderent, aratro vrbem & agrum circumſcribebant: quo peracto Agros cuique ſortitò diuidebant. ideò Vexillum, Aratrum & Decempeda paſsim in nummis occurrunt.

TIBERIVS SEMPRONIVS GRACCVS QVAESTOR DESIG. TER. COLONIA CASILINVM. Colonia hæc Cæſarijs auſpicijs videtur à Gracco deducta, Cicero tamen in Philippicis Antonium ductorem Coloniæ facit. *Caſilinum Coloniam deduxiſti, vt vexillum tolleres, & aratrum circumduceres, cuius quidem vomere portam*

Capuæ penè perſtrinxiſti, vt Florentis Coloniæ territorium minueretur. innuit A enim Antonium Caſilini agrum ita dilataſſe, vt ad Capuæ portam penè ipſum extenderit. Fuit autem olim vrbs Campaniæ nobilis, & fide in P. R. clara; Punico enim bello ſecundo ab Hannibale obſeſſa, ſordidiſsimis etiam alimentis famem propulſauit: donec tandem deſperato omni auxilio Hannibali ſe dederet.

COLONIA IVLIA CORINTHVS. in honorem Iulij Cæſaris, qui Corinthum Colonos Romanos deduxit, Colonia Iulia vocata; vt ſupra monui.

TABVLA XII.

B

LVCIVS AEMILIVS QVINTI FILIVS BVCA. IIII. VIR AVRO ARGENTO AERE FLANDO FERIVNDO. Fuêre olim non ſolum Triumuiri, ſed & quatuorviri Monetales: nihil enim aliud hæc tota Tabula quàm illorũ nomina continet. Exceptis Cornucopię, & Veneris capite. in Cornucopię videre eſt præter ſpicas, uvas, aliosque fructus cum apice in medio, quem peritiores Antiquitatis Vomerem interpretantur: omnium enim rerum abundantiam Cornucopię ſignificat, id alij ab Acheloi fronte reuulſum ab Hercule fingunt, alij Amaltheæ capræ fuiſſe. C

TABVLA XIII.

QVINTVS VOCONIVS VITVLVS QVAESTOR DESIGNATVS. Cæſar Magiſtratuum numerum auxerat, vt omnibus præmia ob nauatam operam ciuili bello faciliùs perſolueret, adeò vt quæſtores X L. creauerit, & Prætores quatuordecim; vt refert Dion lib. XLIII. Forte & hic Voconius Vitulus ex magna illa turba.

MARCVS ANTONIVS IMPERATOR. Caput Antonij cum Lituo. ſuo loco de illo dicturi ſumus.

LVCIVS MVNATIVS PLANCVS PRAEFECTVS VRBIS. Fuit hic Plancus inter plures præfectos vrbis à Cæſare nominatus, quo tempore in Hiſpanias aduerſus Pompei liberos proficiſceretur. idem mox ex Gallia Proconſule triumphauit, & Lugdunum oppidum in Gallia Narbonenſi ad Confluentem Araris & Rhodani condidit, deductis eò ciuibus Romanis, qui ab Allobrogibus quondam Vienna expulſi fuerant. Galliæ etiam Tranſalpinæ præfectus bellum gerere aduerſus Antonium à Senatu iubetur; ſed mox à Decimo Bruto

A Bruto deficiens, Antonij partes ſequitur,& anno V. C. DCCXII. cum M. Aemilio Lepido conſulatum geſsit.

C. CAESAR DICTATOR PERPETVVS. L. MVSSIDIVS TITI. F. LONGVS. Locus eſt concluſus cancellis, in quem per gradus adſcenditur: adſtant duo togati, qui manum videntur in vrnam imponere, inſcriptum CLOACINA. Septa ſunt, in quibus populus Romanus ſuffragia laturus, claudebatur: quod oſtendunt vrnulæ illæ, quibus candidatorum nomina includebantur. erant autem Septa locus tabulis concluſus & vallatus in campo Martio, in B quibus P. Romanus ſuffragiorum tempore claudebatur. de his Martialis lib. IX.

In Septis Mamurra diu multumque vagatus,
Hic vbi Roma ſuas aurea vexat opes.

Dicta etiam fuerunt Ouilia. Seruius ad Eclogam I. *Septa propriè ſunt loca in campo Martio incluſa tabulatis, in quibus ſtans P. R. ſuffragia ferre conſueuerat: ſed quoniam hæc ſepta ſimilia ſunt Ouilibus, duo hæc inuicem pro ſe ponuntur:* de his etiam audiendus Lucanus lib. II.

Tunc Flos Heſperiæ, Latij iam ſola iuuentus
Concidit, & miſeræ maculauit Ouilia Romæ.

C Et Clariſsimè Liuius lib. XXXVI. vbi agitur de creandis conſulibus qui aduerſus Hannibalem bellum gererent. *Citatis Centuriæ ſenioribus, datum ſecreto in Ouili cum his colloquendi tempus.*

Quid verò illud CLOACIN. puto referendum ad Venerem Cloacinam, quàm aliqui Cluacinam vocant, alij diuerſam faciũt. Cloacina autem dicta fuit, quod eius ſimulachrum in Cloaca maxima repertum, Tatius Rex conſecrauit: & quia cuius eſſet effigies ignorabatur, à loco illi nomẽ impoſitũ Lactantio teſte lib. I. de falſa religione cap. XX. Cluacina vero Venus dicta à cluẽdo, quod antiqui cluere purgare dicebãt de qua Plinius lib. XV. cap. XXIX. *quippe ita traditur, Myrtea Verbe-* D *na, Romanos Sabinosque, cum propter raptas Virgines dimicare voluiſſent, depoſitis armis, purgatos eo in loco qui nunc ſigna Veneris Cluacinæ habet. cluere enim antiqui purgare dicebant.*

LVCIVS LIVINEIVS REGVLVS, deuicto Rege Iuba, Cæſar hunc L. Liuineium Regulum, cum Legione Adrumeti preſidio reliquit, vt teſtatur A. Hirtius de bello Africo.

TABVLA XIV.

CONSVL TERTIVM DICTATOR ITERVM. Ceres capite ſpicis reuincto. Vel quod poſt Victoriam de Iuba, magna frumenti vis ex Africa Romam deuecta eſſet: vnde Plutarchus; *Romam ex Africa rediens ex ea victoria magnificè per ora populi ferebatur, tantùm enim agri in ditionem ſubactam, vt annuo prouentu, percepturus fiſcus eſſet, tritici quidem ducenta millia modiûm Atticorum, olei verò trecentas myriades*, vel quod populo frumentum diſtribuiſſet. Suetonius cap. XXVIII. *Populo præter frumenti denos modios, ac totidem olei libras, trecenos quoque nummos, quos pollicitus olim erat, viritim deuiſit, & hoc amplius centenos pro mora.*

AVGVR PONTIFEX MAXIMVS. Inſtrumenta ſacra & religionis ſigna ſunt, Lituus, Guttus, Adſpergillũ, & Sympulum, ſeu vt alijs placet Capeduncula. de Adſpergillo ſeu Adſperſorio dicẽda quædam cum de cæteris iam dictum. Adſpergillum erat quo luſtrabant ſe, ſpargendo aquam quæ in templis erat. Virgilius Aeneidos VI.

Idem ter ſocios pura circumluit vnda
Spargens rore leui, & ramo felicis Oliuæ
Luſtrauitque viros.

Aquæ enim adſperſione corporis labem tolli & caſtimoniam conciliari credebant veteres, vt auctor eſt Cicero lib. II. de legibus. qui mos antiquiſsimus fuit inter gentiles, vt obſeruauit Hippocrates libro de Morbo Sacro: *ingreſſuri*, inquit, *templum reſpergimur, non velut qui inquinemur, ſed ſi quod etiam prius ſcelus habemus, purificemur.* ideóque ante ſacella erant vaſa pura huic rei deſtinata, quæ veteres περιῤῥαντηρία vocabant, vt teſtantur Iulius Pollux, Lucianus & alij. Latinis verò Aquiminarium ſiue Amula dicebatur vas luſtrale, deportandæ aquæ religionis expiationiſque ergò deputatum. C D

III. Muliebris facies cum Ciconia, Pietatis eſſe ſuſpicor propter adſtantem Ciconiam, de qua ſupra.

IV. Apex, Securis, Adſpergillum, & Sympulum. refert Seruius ad II. Aeneidos, Apicem propriè dici in ſummo Pontificis pileo virgam lanatam, hoc eſt in cuius extremitate media lana eſt, quod primùm apud Albam conſtat Aſcanium ſtatuiſſe. Securis qua Hoſtiæ carnes in plures partes ſecabantur; hæc autem quæ in nummis exprimitur propriè erat Pontificia, eaque victima cædebatur. Ouidius Faſtorum IIII.

Apta

A *Apta iugo ceruix non est ferienda securi.*

Et Horatius Carminum III. Oda XXIV.

Aut crescit Albanis in herbis
Victima, Pontificum secures
Ceruice tinget.

V. CAESAR. Elephantus qui substratum habet serpentem de quo suprà. Sed videndum num referri possit etiam ad Cæsaris munificentiam. Siquidem tertio eius Consulatu, auctor est Plinius, viginti Elephantos pugnasse contra pedites quingentos, iterum totidem turritos cum sexagenis propugnatoribus, eodemq; priores numero peditum, & pari equitum è diuerso dimicantibus.

CAESAR IMP. AVGVR PONT. MAX. eadem hæc instrumenta sacra cernuntur, quæ nummo IIII. præterquam quod hic culter sit adiectus, qui secespita dicitur. Festus: *Secespita cultrũ erat ferreum oblongum, manubrio rotundo, solido, vincto ad Capulum auro argentoq;, fixum clauis æreis, ære Cyprio, quo Flamines Flaminicæq; Virgines, Pontificesq; ad sacrificia vtebantur.* ita eius Fragmenta sonant. Erat & alius culter quo Popa vel Victimarius in sacrificijs vtebatur, quem Festus Clunaclũ vocat; *Clunaclum*, inquit, *cultrum sanguinarium* (alij legunt saginarium,) *dictum; vel quia clunes hostiarum diuidit, vel quia ad clunes dependet.*

L. PLANCVS PRAEFECTVS VRBIS, Vrceolus est vel Guttus qualis in sacris adhiberi moris est.

IOVI OPT. MAX. SACRVM. Ara est verbenis ornata, accensum habens ignem, adstante in victimam Tauro, & infra Popæ culter ad iugulandum victimam. Taurus Capite videtur Mitram aut vittas potiùs gestare, dorso verò Phaleras, quas Trebellius Pollio Dorsuale vocat in Gallienis: *processerunt centum albi boues cornibus auro virgatis, & Dorsualibus sericis præfulgentes.* de vittis Virgilius lib. V.

D *Victori velatum auro vittisq; iuuencum.*

Solebant autem cornua præcipuè auro exornari: vnde Ouidius

----- indutaque Cornibus aurum
Victima, vota facit.

TABV-

A

TABVLA XV.

DICTATOR QVARTVM PARENS PATRIAE. Tripus Apollini ſacra cum Corona Laurea, adſtant Guttus, ſecuris & Capeduncula. quo tempore Parens Patriæ Cæſar vocatus, teſtatur Liuij Epitomæ lib. LXVI. *Cæſar ex Hiſpania quintū Triumphum egit; & cùm multi maximique honores ei à Senatu decreti eſſent, inter quos vt Pater Patriæ appellaretur, vt ſacroſanctus, ac Dictator in perpetuum eſſet.* Primus autem omnium Pater Patriæ appellatus fuit M. Cicero, oppreſſa Catilinæ coniuratione. Plinius. lib. VII. cap. XXX. *Salue*, inquit *primus omnium Parens Patriæ appellate, primus in toga triumphum, linguæq; Lauream merite, & facundiæ Latiarumq; litterarum parens.* B

AVLVS HIRTIVS PRAETOR. Quo tempore à Cæſare Prætor creatus fuit Hirtius incertum. occiſo verò Cæſare, Conſul cum C. Vibio Panſa fuit, & bello Mutinenſi, aduerſus Antonium pugnans, Victor in ipſis hoſtium caſtris occiditur, hic etiam eſt Hirtius qui Commentaria belli Alexandrini, Africani & Hiſpanienſis conſcripſit, quæ omnium manibus teruntur.

ΑΡΧΙΕΡΗΣ ΜΕΓΙΣΤΟΣ ΟΙΩΝΙΣΤΗΣ. *Pontifex Maximus, Augur.* Tripus cum duabus ſtellis. C

L. MVSSIDIVS LONGVS. Cornucopię cum Caduceo & Apice, infra eſt Orbis cum gubernaculo. Significat Cæſare terrarum orbem gubernāte, Pacem, fœlicitatem & omnium rerum abundantiam P. R. adfuturam. Siquidem partis Victorijs in Europa, Aſia, & Africa, Romanis paſsim pacem ſtabiliuerat, & fœlicitatis publicæ auctor fuit.

L. BVCA. Orbis eſt cum Caduceo, faſcibus, ſecuri, & Dextris iunctis, denotat Romanum imperium qua orbis patet, ſub Iulio Cæſare pace & fœlicitate florere, & Legum iuſtitia ſecuritateque ſtabilitum. Dextras verò iunctas concordiæ ſignum. Faſces autem Magiſtratuum ſolebant fieri ex Betulla arbore. Plinius lib. XVI. cap. XVIII. *Betulla Gallica arbor, mirabili candore atque tenuitate, terribilis Magiſtratuum virgis.* D

CAESAR AVGVR PONT. MAX. CONSVL. V. DICTATOR PERPETVO. Corona oleaginea, in qua lituus, Capeduncula & Patera. Cęſa enim Victima cruorem miniſtri excipiunt, & flammis injiciunt. Virgilius lib. VI.

Supponunt alij cultros, tepidumque cruorem
Suſcipiunt pateris.

PON-

PONTIFEX MAX. DICTATOR PERP. Sellæ curules geminæ, quibus imposita Corona Laurea, & vtrimque adstant fasces cum Securi.

PVBLIVS CLODIVS MARCI F. PRAETOR. Sympulus, Securis, Guttus, Lituus cum Patera, Sacrorum insignia.

C. CAESAR. COS. QVINT. IMP. SEX. DICT. PERP. Binæ Sellæ quibus impositæ sunt Laureæ, cum Gutto seu Vrceolo in medio. Cæsari inter alios honores, decreta fuit Sella aurea in Theatro. Dion lib. XLIV. *Cum hæc etiam Cæsari placuissent, iã in Theatrũ Sellam eius*
B *auream coronamq; gemmis auroq; insignem (qui honor aliàs Diuis tribui solebat) inferri, atque in Circum etiam introduci à multitudine iussum.* Idem Appianus lib. III. Ciuilium. Moris etiam fuit in funere magnorum virorum, Sellas Curules cum Coronis quernis circumferri. Tacitus lib. II. Annalium. *Honores vt quis in Germanicũ, aut ingenio validus, reperti decretique; vt nomen eius Saliari Carmine caneretur, sedes curules Sacerdotum Augustalium locis, superque eas quercea Corona statuerentur.* Nec Romanorum hoc inuentum, apud Græcos enim hoc prius vsitatum: refert Aemilius Probus, defuncto Alexãdro Magno Eumenem in principijs nomine Alexandri statuisse tabernaculum, in eoque Sellam auream cum Sceptro &
C Diademate iussisse poni.

TABVLA XVI.

P. LENTVLVS MARCELINVS AEDILIS CVRVLIS. Templum Iulio Cæsari iam Diuo Consecratum, cum ipsius simulachro & Stella. Tale templum Virgilius Augusto destinat III. Georgicorum.

Et viridi in Campo templum de marmore ponam,
In medio mihi Cæsar erit, templumq; tenebit.

D Quo loco obseruat Seruius, *eius numini sacratum locum esse, cuius simulachrum in medio collocatur, alia enim tantùm ad ornatum pertinent.* Dion lib. XLVII. Sacellum illi fuisse excitatum manifestò tradit. *Sacellum ei in foro eo in loco vbi crematus fuit erexerunt; statuam quandam eius in Circensibus cum Veneris Stella inuexerunt.* Videmus clarè in hoc nummo, Stellam templi frontispicio appositam, diuersam à Cometa esse quæ capiti Cæsaris alibi apponitur, quod Dionis verba explicant.

Cæsar sedens in sella cum hasta pura, dextra Victoriolam tenet.

C. CAESAR PARENS PATRIAE. Ex S.C. Inter cæteros honores post mortem Cæsari decretos, Columna illi in foro erecta fuit, cum inscriptione PARENTI PATRIAE. Suetonius cap. LXXXV. *Plebs postea solidam Columnam propè* XX. *pedum Lapidis Numidici in foro statuit, scripsitque* PARENTI PATRIAE; *apud eam longo tempore sacrificare, vota suscipere, controuersias quasdam interposito per Cæsarem iureiurando, distrahere perseuerauit.*

CLEMENTIA. L. BVCA. Clementię typus cum Lauri ramo, in alijs nummis aliter pingitur; in Vitelli enim sedentis habitu est, ramum Lauri dextra, sinistra verò baculum tenens; in Hadriani verò stat Hastæ innixa, dextra Pateram gestat. Inter omnes Cæsaris Laudes nulla maior fuit, quàm summa animi eius moderatio & Clementia, tam in administratione Reipub. quam in Victoria Ciuilis belli, qua etiam virtute ipse maximè gloriatus fuit; testis ipsa Cæsaris epistola ad Ciceronē, qua ei laudanti Clementiam eius, respondit: *Bene augurаris de me, (bene enim tibi cognitus sum) nihil à me longius abesse crudelitate, atq; ego cum ex ipsa re magnam capio voluptatem, tum meum factum probari abs te gaudeo & triumpho.* Plinius lib. VII. cap. XXV. Breuibus sed efficacibus verbis de illa: *Cæsari proprium & peculiare sit, præter supradicta, Clementiæ insigne, qua vsque ad pœnitentiam omnes superauit.* Qua de caussa etiam templum Clementiæ Cæsari decretum fuit, vt testantur Plutarchus, Dion & nummi veteres.

MARCVS AGRIPPA. LVCI F. CONSVL DESIGNATVS. Post mortem Cæsaris nummus hic in honorem M. Agrippæ percussus, de quo suo loco.

DIVI IVLI. Stella Crinita, quæ post Cæsaris mortem apparuit, de qua Dion lib. XLV. *Cæterùm Stella quædam quotidie inter Septentrionem & Occasum apparuit, eamque Cometen vocantes nonnulli ea portendere dicebant, quæ alias huiusmodi signum sequi consueuissent. Creditum quidem hoc à plebe est, sed tamen Cæsari eam immortalitatem iam adepto, inque Siderum numerum allecto Sacram esse dixerunt. ea re Cæsar Augustus, animo confirmato, Statuam Patris æream cum Stella supra caput in Veneris templo posuit.* Ouidius de illa eleganter Metamorph. XV.

Constitit alma Venus nulli cernenda, suiq;
Cæsaris eripuit membris, nec in aëra solui
Passa recentem animam, Cælestibus intulit astris.
Dumque tulit, lucem capere atque ignescere sensit,
Emisitq; sinu; simul euolat altius illa,
Flammiferumq; trahens spacioso limite crinem,
Stella micat.

IMPE-

A IMPERATOR CAESAR TRAIANVS AVGVSTVS GERMANICVS DACICVS PATER PATRIAE RESTITVIT. Nummum hunc in honorem Cæſaris olim percuſſum Optimus Princeps Traianus reſtituit, ſignum Deæ Pacis quæ Caduceo Serpentis caput tangit. talem etiam in Claudio videre eſt Pacis habitum cum inſcriptione PACI AVGVSTAE. Caduceum enim Pacis Symbolum eſſe palam eſt. cauſſam aperit Plinius lib. XXIX. cap. III. *Hic tamen complexus anguium & efferatorum concordia, cauſſa videtur eſſe, quare exteræ gentes caduceum in Pacis argumentis circundata effigie anguium* B *fecerint. neque enim criſtatos eſſe in Caduceo mos eſt.* Bene dicit, exteras gentes, ſiquidem Aegyptios primos hoc inueniſſe, auctores tradunt. Sed nō ſolet Pax cum alis effingi, quare forte non abs re erit dicere Victoriā eſſe cum Caduceo, quod Cæſar Victorijs ſuis pacem Romanis peperit. repit ante eam Serpens, quia creditur Prudentiam, Pacis & fœlicitatis eſſe præuiam. Pierius Valerianus Hieroglyphicorum lib. XV. interpretatur, Serpentis motu ſeu abitu ſignificare alio ablegatum bellum, quaſi efferum hoc animal bellum denotaret.

TABVLA XVII.

C C. IVLI CAESARIS PERCVSSORES.

BRVTVS IMPERATOR. LVCIVS PLAETORIVS CESTIVS. M. Brutus Princeps coniurationis aduerſus Cæſarem initæ, (licet ab illo maximis beneficijs affectus eſſet, adeò vt multi crederent Cæſaris ex Seruilia filium eſſe) an ex Iunij Bruti ſtirpe fuit, qui Tarquinios Roma expulit, & Regiam dominationem euertit, incertum eſt. Dion enim credit, nullam illi affinitatem cum vetere Bruto fuiſſe, nam cùm bini illi filij tantùm fuiſſent, vtrumq; ſuſpectum Tyrannidis interfecerat, atque ita genus eius exſtinctum. Plutarchus verò D ex Sententia Poſsidonij, auctor eſt, præter duos Bruti filios grandiores, tertium ſuperſtitem relictum infantem admodum, à quo familia propagata: hic poſt Cæſaris necem, in Macedoniam cum C. Caſsio abijt, maximiſque copijs collectis, cum Cæſare Octauiano, & Antonio, circa Philippos conflixit, vbi magna virtute Cæſaris cornu in fugam vertit, & Caſsius pariter ab Antonio fugatus, qui cùm Bruti eandem fortunam crederet, cuidā ex ſuis, præpropera deſperatione iugulum præbuit; Brutus verò coniunctis ſecū Caſsij copijs, cum bellū trahere ſtatuiſſet, quod hoſtes annonæ caritate conflictari ſciret, ſuorum importunis vocibus coactus, in aciem deſcendit, & magna pugna victus; Veritusque ne viuus

in hostium potestatẽ veniret, Stratonem Epirotam Aegeatem amicum rogauit vt manum sibi morienti commodaret; læuoque brachio in caput reiecto, quo pectus nudaret, dextra mucronem gladij quem Strato oculis auersis, ne morientem amicum videret, subjiciebat, sub mãmilla dextra, ea parte qua cor palpitat, admouit, corpusque impellens exspirauit. ita perijt libertatis infœliciter tentatæ acerrimus vindex. A

Nummus hic signatus fuit postquam Bessorum gentem deuicisset, & nomen Imperatoris adeptus fuit, opera potissimum Rhascupolis Reguli, teste Dione lib. XLIV. qui etiam refert nomismatibus imaginem suam cum Pileo & duobus Pugionibus incidisse, eo ipso & inscriptione declarans, patriam à se & Cassio esse in libertatem vindicatam. adsunt Pugiones, quia his Cæsar occisus fuit. Pileus verò quia libertatis insigne id erat; Siquidem serui qui manumittebantur Pileum capiebant, vnde Prouerbium, ad Pileum vocare, .i. ad libertatem inuitare. vnde Sosias apud Plautum in Amphitryone: B

------ quod ille faciat Iupiter

Vt ego hodie raso capite caluus capiam Pileum.

Adiectum in nummo EIDVS MARTII. quod illo die seu XV Martij Cæsar in Curia occisus fuisset.

LVCIVS PLAETORIVS CESTIVS. Nobilis olim Romæ familia Plętoria, ex qua L. hic Plętorius Senator: de quo Cicero. pro A. Cluentio: *opportunè adest homo summa fide, & omni virtute præditus L. Plætorius senator.* C

BRVTVS. LIBERTAS. Brutus Consul cum tribus Lictoribus, ab auersa parte Libertas. quod Reipub. Conatus restituere libertatem, Cæso Iulio Cæsare.

C. CASSIVS IMPERATOR. LIBERTAS. C. Cassius Longinus quæstor fuit Crassi in Syria, post cuius funestam cædem, collectis reliquijs infœlicis exercitus, reuersus in Syriã Olacem præfectum Regium, apud Orontem Fluuium superauit: bello ciuili Pompeium sequutus Classi præfuit, quam post eius necẽ Cæsari tradidit. mox verò inter precipuos coniuratos. Comparato magno exercitu in Macedonia Bruto coniunctus, in Campis Philippicis ab Antonio victus, cum eandem fortunam Bruti putaret, Pandaro liberto iugulum præbuit. Auersã parte BRVTVS IMP. cum securicula & Sympulo Sacrorum instrumentis.

L. PLAETORIVS CESTIVS. Caput velatum, cum modio quemadmodum solet Serapis gestare.

BRVTVS. Securis, Sympulum, & Secespita, auersa parte LENTVLVS SPINTER. hic inter Coniuratos non fuit, sed cum alijs quibus-

A quibuſdam primarijs viris, cum laudari hoc facinus videret, Capitolium adſcendit, vt particeps gloriæ videretur: vt auctor eſt Appianus.

C. CASSIVS LIBERTAS. Caput libertatis aut Pietatis velatum. QVINTVS CAEPIO BRVTVS PROCOS. Lyra cum ſeceſpita & Lauri ramo, quæ reſpiciunt ad ludos Apollinares, quos Brutus & Caſſius Prætores fecerant vel abſentes. Prętoris enim officium erat Apollinares Ludos celebrare: vt auctor eſt Liuius lib. XXVII. quos Ludos moris erat P. R. Laureatum ſpectare. Feſtus Pompeius: *Apollinares ludos, hoc eſt in laudem Apollinis, populus Laureatus ſpectabat, Stipe data pro cu-*
B *iusq; copia.* M. autem Brutus à Q. Seruilio Cæpione auunculo adoptatus fuit, atque ex vſitata adoptionis formula Q. Cæpio Brutus dictus. quod ex Philippica. X. Ciceronis conſtat. *Quæ cum ita ſint, quod C. Panſa Conſul verba fecit de litteris, quæ à Q. Cæpione Bruto Proconſule allatæ, & in hoc ordine recitatæ ſunt, de ea re ita cenſeo; cum Q. Cæpionis Bruti Procos: opera conſilio induſtria, virtute difficillimo Reipub. tempore Macedonia, Illyricum.*

TABVLA XVIII.

ALBINVS BRVTI F. iſte Albinus Bruti Filius, fuit Deci-
C mus Iunius Brutus, qui ab Aulo Poſthumio Albino adoptatus; A. Poſthumius Bruti F. Albinus dictus fuit, vt monet Doctiſsimus Fuluius Vrſinus, quod inter cæteros ſcriptores teſtatur Dion; *neq; vero prætereundus eſt Trebonius & Decimus Brutus, quem Iunium & Albinum appellabant.* & hic inter Cęſaris percuſſores fuit, à M. Bruto & C. Caſsio ideo electus, vt auctor eſt Plutarchus, nõ quod ſtrenuũ aut audacem ſcirent, ſed quod manum gladiatorum validam haberet; ad edendos Romanos Ludos, cui Cæſar tantum tribuebat, vt eum in teſtamento ſuo ſecundum hæredem ſcripſerit, & Conſulem deſignauerit. bellum illi deinde cum M. Antonio; à quo & Mutinæ obſeſſus fuit, ab Octauio Cæ-
D ſare mox liberatus, ſed deinde à Planco & reliquis militibus deſertus, fugiens in hoſpitis cuiuſdam Galli nobilis viri nomine Carmeli domo, à militibus quos Antonius miſerat, iugulatus eſt. Nummi eius plerique coniunctas habent dextras cum Caduceo, fortè ob concordiam legionum ſuarum cum Cæſare, & Conſulibus Hirtio & Panſa, quorum opera Mutinenſi obſidione exêptus fuit: eſt etiam Corona ſpicea forte quod Annonam P. R. viliorem, aduecto frumento fecit.

C. PANSA. CAI FILIVS. CAI NEPOS. Roma ſedens ſuper ſpolia cum haſta & Parazonio quam victoria coronat; in memoriam forte belli, quod iuſſu P. R. Panſa & Hirtius cum Cæſare aduerſus

Antonium qui D. Brutum Mutinæ obsideret, gesserunt, & fugato Antonio, victoriam reportârunt. quo in bello Pansa Consul ex vulnere Bononiæ decessit, & publica sepultura honoratus est.

AVLVS HIRTIVS AVLI FILIVS. A Hirtius cum C. Vibio Pansa Consul fuit, missus à Senatu contra Antonium, qui D. Brutum Mutinæ obsidebat, Commisso prælio cum victoria ad Hirtium inclinaret, irrupit ille Antonij Castra, & circa prætorium strenuè pugnans interfectus fuit. nummus ostendit Consulem aræ adstantem sacrificantis specie. ab aduersa parte PIETAS, quod fortè pro patria bellum contra Antonium iam hostem declaratum, suscepisset.

TABVLA XIX.

BRVTVS IMP. Orbis cum Caduceo & nauis gubernaculo, quod exstincto Cæsare qui Tyrannidem affectaret, & restituta libertate orbi fœlicitas & Pax restituerentur, quam ciuilia bella hactenus oppresserant.

C. CASSIVS. ROMA. Quadrigæ sunt aurigante libertate, hoc enim denotat Pileus quem manu gestat, quasi Romam ad Pileum vocaret.

BRVTVS IMP. Imperatoris nomen deuictis Besis accepit Brutus, de quibus & Trophæum, vt nummus hic testatur, qui videtur percussus à Pedanio Costa Bruti legato.

C. FLAVIVS HEMIS LEGATVS PROPRAETORE. C. Flauius, hic Bruti legatus fuit inter Cæsaris inimicos. Cn. Flauium scriptores nominant, sed Hemis nomen nusquam illi adscriptum. auersa nummi parte Q. CAEPIO BRVTVS IMP. Tropheũ quod à Victoria exornatur.

C. CASSIVS IMP. refert Plutarchus in vita Bruti, Cassium & Brutum Sardibus conuenisse, & vtrumque ab armato exercitu Impp. Salutatos fuisse.

M. SERVILIVS LEGATVS. Hic M. Seruilius frater fuit P. Seruili Cascæ, qui Cæsarem primus à tergo vulnerauit, paulò infra iugulum, Cæsar Cascæ brachium arrepto Graphio traiecit, qui fratrem M. Seruilium in auxilium vocauit. Fuit hic M. Seruilius Cassij legatus. Pagurus cum ramo quopiam, in nummo conspicitur vt etiam insequenti.

BRVTVS IMP. Victoria nauis proræ cum Corona & palma insistit. Fortè respicit ad Victoriam quam Bruti duces Murcus & Aenobarbus de Domitio Caluino in mari Ionio habuerunt teste Appiano.

A CASCA LONGVS. Neptunus cum Tridente. Longus vt & Linginus Caſsiorum cognomen eſt.

L. SESTIVS PROQVAESTORE. Fuit hic L.Seſtius Q. Cæpionis Bruti in Macedonia Proquæſtore: de quo Appianus lib. IV. bellorum Ciuilium. L. Seſtius Bruti quæſtor ab Antonianis de proditione fruſtra ſollicitatus, proſcriptusq; ob eam cauſſam, tandem in patriam reuerſus, in Cæſaris Auguſti amicitiam receptus eſt; cui aliquando effigies Bruti & Caſsij ſpectandas domi ſuæ præbuit.

COHORTIS SPECVLATORVM. Speculatores, certũ genus militũ, qui videntur fuiſſe inter cuſtodes principũ, quod quaſi in ſpecula B eius ſalutis ſint, Suidas: Σπεκελάτωρ, δορυφόρον interpretatur, ſeu ſatellitẽ. Suetonius in Claudio, *neq; conuiuia inire eſt auſus, niſi vt ſpeculatores cũ Lanceis circumſtarent*. Nec ſolum hoc illorũ munus, ſed etiã in illos qui damnati erant, animaduertebant. Seneca lib. I. de ira: *Tum Centurio qui ſupplicio præerat, condere gladium ſpeculatorem iubet*. Clarius Iulius Firmicus lib. VIII. cap. XXVI. *Speculatores faciet, qui nudato gladio hominũ amputent ceruices*. Tacitus inter præcipuos milites annumerat lib. Hiſt. II. *Is primus dies Othonianas partes afflixit, namq; cum ipſo Prætoriarũ Cohortiu & Speculatorum equitumq; valida manus diſceſſit*. Non deſunt qui credunt Speculatores eſſe illos qui ſermones & acta omnium rimantur, & ad Princi- C pem deferunt.

Auerſa parte ANTONIVS, AVGVSTVS III. VIRI. REIPVBLICAE CONSTITVENDAE. Triremis eſt, quæ frequẽter in eius nummis occurrit.

VICTORIA AVGVSTA. Ipſa victoria cum Corona & Palma in memoriam victoriæ quam ſocio M. Antonio contra Brutum & Caſſium in Campis Philippicis obtinuit.

COHORS PRAETORIA. PHILIPPI. Erat autem Prætoria Cohors, electa manus militum ac familiarium ducis, qui circa eum pugnabant; dicta autem Prætoria, quod veteres, Aſconio teſte omnẽ Ma- D giſtratum cui parent exercitus Prætorem appellarent, Primus autem illam videtur P. Scipio Africanus inſtituiſſe. Feſtus: *Prætoria Cohors eſt dicta, quod à Prætore non diſcedebat. Scipio enim Africanus primus fortiſſimum quemque delegit, qui ab eo in bello non diſcederent, & cætero militiæ munere vacarent, & ſeſquiplex ſtipendium acciperent*: ſed mox variè mutatæ; nam Cæſar lib. I. de bello Gallico ſcribit, cum ſola Decima Legione ſe iturum, ſibique eam Prætoriam Cohortem futuram. Poſt ciuilia bella Cohortes iſtæ auctæ & plures numero fuerunt. Auguſtus Romę circa ſe habuit nouẽ prætorias cohortes, firmamentum tunc Imperij, poſtea exitiũ. vnde Vitellius apud Suetonium cap. X. *Nihilq; cunctatus quidquid Prætoriana-*

torianarum cohortium fuit; vt peßimi exempli, vno exauctorauit edicto iußas Tribunis arma tradere. A

TABVLA XX. XXI.

MARCVS LEPIDVS IMPERATOR. Et ΜΑΡΚΟΣ ΛΕΠΙΔΟΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ. ΤΡΙΩΝΑΝΔΡΩΝ. Et M. LEPIDVS IMP. PONT. MAX. III. VIR REIPVB. CONSTITVENDAE. Quia inter M.Lepidi nomiſmata exigua occurrit inſcriptionum varietas, ideo plures parietes vna dealbabo fidelia, & vno capite duas tabulas percurram.

Fuit autem M. Lepidus Imperator Pontifex Maximus Triumuir B Reipublicæ conſtituendæ, ex nobiliſsima Aemiliorum familia, de qua Feſtus Pompeius: *Æmiliam gentem appellatam dicunt à Mamerco Pythagoræ Philoſophi filio: cui propter vnicam humanitatem cognomen fuerit Aemilos, alij quod ab Aſcanio deſcendat, qui duos habuit filios Iulum & Aemilon*. Fuit autem filius M. Aemilij Lepidi, Q. F. M. N. eius qui cum Q. Catulo Conſul fuit, hic cum Collegæ aduerſaretur, Syllæ acta conatus reſcindere bellum excitauit, ſed à Q. Catulo victus, in Sardiniam receſsit, vbi tabe obijſſe auctor eſt Appianus lib. 1. Ciuilium, cuius filius, de quo hic agimus, Cæſaris partes ſequutus, Prætor cum eſſet, abſentem Dictatorem dixit, nouo more, cum Conſules ſolerent dicere. Proprætore triũphum C duxit ex Hiſpania anno DCCVII. Sequenti verò anno Cõſul fuit cum C. Cæſare III. Conſule, & in quarta & quinta Dictatura, Magiſter Equitum ab illo creatus. Cæſo autem Cęſare Idibus Martijs in curia; cum Lepidus multum potentia valeret, eumq; Antonius magnopere formidaret, filiam ſuam Lepidi filio nuptum dedit, ipſumq; Patrem Lepidum Pontificem Maximum conſtituit, quod vt facilius efficeret, Pont. Max. Electionem à Populo, ad Pontificum Collegium iterum tranſtulit; per eosq; Lepidum contra omnia Maiorum inſtituta initiauit, vt auctor eſt Dion lib. XLIV. Anno verò DCCX. Triumuir Reipublicæ cõſtituendæ cum M. Antonio & C. Cæſare Octauiano (qui poſtea Auguſtus dictus fuit) quod imperium in quinquennium ſuſceperunt, quo tempore D multi Senatores, Equitesq; Romani proſcripti, & inter hos Paulus Lepidus, eius frater; qui tamen militum beneficio, ad Brutum incolumis peruenit. ex Hiſpania iterum Procos. triumphauit, mox ſecundũ Conſulatum cum L. Munacio Planco iniuit; atq; iterum Triumuir in alterũ quinquenniũ cum eiſdẽ Colligis creatus, ſed cũ deuicto Sexto Põpeio, Lepidus videretur multa aduerſus Cæſarẽ machinari, ab Auguſto omni dignitate ſpoliatus, & exercitu exutus; Circeios in perpetuũ relegatur. de quo Velleius Paterculus lib. II. *Quippe cũ inermis & Lacernatus eſſet (Cæſar) præter*

præter nomen nihil trahens, ingressus castra Lepidi, euitatis quæ iussu hominis prauissimi tela in eum iacta erant, cùm lacerna eius perforata esset lancea, Aquilam legionis rapere ausus est: Scires quid interesset inter duces; armati inermem sequuti sunt, decimoq́; anno, quàm ad dissimillimam vitæ suæ potentiam peruenerat Lepidus, à militibus & fortuna desertus, pulloq́; velatus amiculo inter vltimam confluentium ad Cæsarem turbam latens, genibus eius aduolutus est; vita rerumq́; suarum dominium concessa ei sunt, spoliata quam tueri non poterat dignitas. Pontificatus etiam Maximus illi relictus, quem Augustus illo viuente nunquam voluit accipere; patienterque eius mortem exspectauit, licèt filius Lepidi in illum conspirasset, vt auctor est Dion lib. LIV. cuius coniurationem maturè C. Mæcenas interfecto inconsulto iuuene oppressit. obijt autem Lepidus Anno V. C. DCCXL. Fuit etiam sub Tiberio Lepidus vir grauis, quẽ V. Cl. Iustus Lipsius Manium vocat, de quo C. Tacitus lib. IIII. Annalium. *Hunc ego Lepidum temporibus illis, grauem & sapientem virum fuisse comperio, nam pleraque ab sæuis adulationibus aliorum, in melius flexit, neq́; tamen temperamenti egebat, cum æquabili auctoritate & gratia apud Tiberium viguerit.* Inter nummos primę tabulæ, bis occurrit Galeato capite, interdum barbatus, interdum imberbis. in secunda tabula aliquando velato capite ob Pontificatum Maximum, cum Lituo, Sympulo, & Gutto instrumentis sacrorum scilicet.

C

TABVLA XXII.

C. VIBIVS VARVS. IV. Vir Monetalis hic Varus fuit, vt sequens nummus docet. Fœlicitas videtur esse cum Cornucopiæ & Victoriola Coronata, quam dextra sustinet. Scio alibi cũ Caduceo exprimi: sed quid vetat diuersimodè aliquid pingi; nam Victoria solet etiam fœlicitatem parere, vnde rerum omnium Abundantia.

ROMA. cùm cassìde & cono ex cauda Equina, qualem etiam Minerua solet gestare.

D M. LEPIDVS, M. MARCELLVS AEDILES CVRVLES. Templum quod Aediles M. Lepidus & Marcellus dedicârunt, videtur Dianæ esse, quod auersa nummi pars satis probat; est enim Diana cum arcu & pharetra, quod ex S. C. fortè ab illis exstructum.

M. AEMILIVS. M. F. Q. N. LEPIDVS PRAEFECTVS VRBIS. Fuit à Cæsare Præfectus vrbis constitutus, priusquam aduersus Pompeium proficisceretur. Triumuiratus etiam tempore, cum Augustus & Antonius aduersus Brutum & Cassium expeditionem pararent, Lepidus ad vrbis tutelam remansit.

AEMILIA S. C. REFECTA. M. LEPIDVS. Basilica

hæc fuit Aemilia dicta, à L. Aemilio Paulo exstructa, qui Collega fuit C. Marcelli anno V. C. DCCIII. Statius Papinius Regiam Pauli vocat. in equum Domitiani:

Illic Belligeri sublimis Regia Pauli.

Plinius Basilicam Pauli vocat lib. XXXVI. cap. XV. *Nonne inter magnifica Basilicam Pauli columnis è Phrygibus mirabilem, numerabimus?* Dion verò lib. XLIV. *Porticum quæ Pauli dicitur, Æmilius Lepidus Paulus sua impensa perfecit & in Consulatu dedicauit.* Appianus lib. II. Belli Ciuilis, vult illam exstructam, è pecunia mille quingentorum Talẽtorum; quam initio belli ciuilis acceperat à Cæsare, ne illi aduersaretur; hanc incendio corruptã, refecit XX. annis post alius Aemilius, vt narrat Dion lib. LIV. postea etiam sub Tiberio iterum Collapsam firmauit M. Lepidus. Tacitus lib. III. Annalium. *Iisdem diebus Lepidus à Senatu petiuit vt Basilicam Pauli, Æmilia monimenta, propria pecunia firmaret ornaretq́. Erat etiam tum in more publica munificentia, nec Augustus arguerat Taurum, Philippũ, Balbum, Hostiles exuuias aut exundantes opes, ornatum ad vrbis & posterorum gloriam conferre; quorum exemplo Lepidus, quanquam pecuniæ modicus, auitum decus recoluit.*

P. SEPVLLIVS MACER. Eques qui duobus Equis decurrit, tales Desultorij vocantur, quod ab vno in alium desiliant, qui ludis publicis solebant decurrere. Suetonius. *Quadrigas, Bigasq́; & equos desultorios agitauerunt nobilißimi iuuenes.*

L. MVSSIDIVS T. F. LONGVS. IV. VIR A. P. F. quod in alijs Monetalium IV. Virorum nummis A. A. A. F. F. Auro Argento Aere Flando feriundo, inscriptum, hic videtur significari, Argento Publico feriundo. Est autem Mars innitens hastæ puræ cum Parazonio. Erat autem Parazonium ensis breuis, cuspide carens, propriè Tribunorum militarium, de quo Martialis lib. XIV. Epr. XXXII.

Militiæ decus hoc, & grati nomen honoris,
Arma Tribunicium cingere digna latus.

TABVLA XXIII.

SALVS GENERIS HVMANI. Caduceus cum Dextris iunctis, nummus hic à Triumuiris signatus, vt concordiam suam omnibus palam facerent, quam volebant in Bonum Publicum esse, adeò vt Salutem Generis humani Triumuiratum suum volebant credi, (cum pestis & exitium orbis terrarum esset) Dextræ verò iunctæ, militibus propriè Concordiæ erat signum: de quibus Tacitus: *Centurionemque Sisennam dextras Concordiæ insignia, Syriaci exercitus nomine, ad Prætorianos ferentem*

A *ferentem varijs artibus aggreßus eſt*. Caduceus hic adiectus eſt, quod ex Concordia hac Triumuirorum fœlicitas paxq; oritura eſſet.

P. SEPVLLIVS MACER. CONCORDIA. Caput eſt Concordiæ velatum & Lauro cinctum, quem habitum Ouidius libro VI. Faſtorum exprimit.

Venit Apollinea longas Concordia Lauro
Nexa comas, placidi numen, opusq; ducis.

LEPIDVS IMPERATOR. Dextræ iunctæ cum Caduceo, cui alæ coniunctæ. Tota hæc tabula Triumuirorum concordiam in vlciſ-

B cenda Iulij Cæſaris morte nobis exhibet.

M. ANTONIVS IMPERATOR. AVGVR. III. VIR REIPVB CONSTITVENDAE de M. Antonio Triumuiro ſuo loco dicemus, vt & de Cæſare Auguſto.

CAESAR. LEPIDVS. ANTONIVS III. VIRI R. P. C. Dextræ coniunctæ cum Caduceo propter Triumuirorum Concordiam.

TABVLA XXIV.

C CAESAR IMPERATOR PONTIFEX. III. VIR R. P. C. Auguſtus Triumuir cum Lituo.

LEPIDVS IMPERATOR PONT. MAX. CAESAR IMP. PONT. Cæſar Auguſtus duobus his nummis Pontifex vocatur, ſed non Pontifex Maximus; ſiquidem viuo Lepido, quem tamen ſpoliatum exercitu Circeios relegaſſe diximus, nunquam Pontificatum Maximum auferre Auguſtus ſuſtinuerat. Seneca lib. I. de Clementia. *Ipſum Lepidum quamdiu mori paßus non eſt? per multos annos tulit ornamenta principatus retinentem, & Pontificatum Maximum non niſi mortuo illo transferri in ſe paßus eſt: maluit enim illum honorem vocari, quam ſpolium.* Pontificatus enim perpetui erant, & ne exules quidem illo priuabantur. adſunt hic ſa-

D crorum inſtrumenta, Apex, Securis, Adſpergillum, Sympulum.

M. ANTONIVS IMPERATOR. Guttus aut Vrceolus, & Pullus Gallinaceus: ad Auguratum Antonij reſpicit; Augures enim ex pullis Augurium capiebant, quos in Caueis nutriebant; vnde qui illorum curam gerebat, Pullarius dicebatur; ex paſtu enim illorum capiebāt Augurium. Feſtus. *Puls potißimum dabatur Pullis in auſpicijs, quia ex ea neceſſe erat aliquid decidere, quod tripudium faceret, id eſt terripauium, pauire enim ferire eſt.* Bonum enim Augurium eſſe putabant, ſi pulli per quos auſpicabuntur, comediſſent; preſertim ſi eis edentibus aliquid ab ore decidiſſet; ſin autem omnino non ediſſent, arbitrabantur periculum imminere. Hoc ſumma religione obſeruabant Romani, nec impune quem-

 quam

quam spreuisse; vnde ferunt Claudium Pulchrum bello Punico primo cùm prœlium nauale commissurus esset, auspiciaq; more maiorum petijsset, & pullarius non exire cauea pullos enunciasset, abjici eos in mare iussit, dicens, quia esse nollent, biberent. sed nequeo mihi temperare, quin amœnissimum Plinij locum adducam ex lib. X. cap. XXI. *Secundus honos est habitus Melicis ac Chalcidicis, vt planè dignæ aliti tantùm honoris præbeat Romana Purpura, horum sunt Tripudia Solistima; hi Magistratus nostros quotidie regunt, domosq; ipsis suas claudunt aut reserant; hi fasces Romanos impellunt aut retinent, iubent acies aut prohibent, Victoriarum omnium toto orbe partarum auspices; hi maximè terrarum imperijs imperant, extis etiam fibrisq;, haud aliter quam opimæ victimæ Dijs gratæ.*

IMPERATOR ANTONIVS AVGVR III. VIR. ITERVM R. P. C. Exacto Triumuiratus quinquennali tempore, in aliud quinquennium Reipub. Constituendæ caussa, Cæsar, Antonius & Lepidus Triumuiratũ sibi prorogârunt, idq; declarato hoste Sexto Põpeio, quod circa Annũ V.C. DCCXVIII. accidit; in cuius rei memoriã cętera huius tabulæ nomismata percussa sint, vt inscriptio ipsa satis manifestat.

TABVLA XXV.

M. LEPIDVS ANNORVM XV. PRAETEXTATVS HOSTEM OCCIDIT, CIVEM SERVAVIT. Ita enim legendum monet de Antiquitate optimè meritus Fuluius Vrsinus. huic nummo egregiam lucem præbet Valerius Maximus lib. III. cap. I. *Aemilius Lepidus puer etiam tum progressus in aciem, hostem interemit, ciuem seruauit. Cuius tam memorabilis operis index est in Capitolio, Statua bullata, & incincta prætexta S. C. posita. iniquum enim putauit eum honori nondum tempestiuum videri, qui iam virtuti maturus fuisset: præcurrit igitur Lepidus ætatis stabilimentum, fortiter faciendi celeritate; duplicemq; laudem è prœlio retulit, cuius eum vix spectatorem anni esse patiebantur.* Non spectat ergo hic nummus ad Lepidum Triumuirum, sed ad M. Lepidũ qui Pont. Max. ac bis Consul fuit. Antonius Augustinus lib. de familijs Romanorum refert hunc filium fuisse M. Lepidi M. F. M. N. quem Liuius ait bis Consulem & Augurem fuisse, Eques est cum spolijs, capite coronato, Ciuica procul dubio Corona, in memoriam generosissimi facinoris, quo puer pęne ciuem seruauit.

M. AEMILIVS M. F. Q. N. PROPRAETORE. Quadriga triumphalis. Respicit ad Lepidi triumphum, quem Propr. egit ex Hispania citeriori, Iulio Cæsare Dictatore II. & M. Antonio Magistro Equitum; vt docent Fasti Consulares.

III. VIR. REIPVB. CONSTITVENDAE. Victoria cum

ria cum Palma & Corona proræ nauis insistens.

M. LEPIDVS IMP. ITERVM. PROCOS. Triumphauit secundo ex Hispania. Fasti Consulares. M. AEMILIVS M. F. Q. N. LEPIDVS II. III. VIR. R. P. C. PROCOS. EX HISPANIA PRIDIE KAL. IANVAR. Quo tempore etiam L. Munatius Plancus ex Gallia triumphauit, cum quo Consulatum iniuit Kal. Ianuarijs. Iactatus est in triumpho notissimus hic versus, militari licentia.

De Germaneis non de Galleis duo triumphant Consules:
Quia vterque proprium fratrem curauerat proscribi.

EX SENATVS CONSVLTO. Trophæum supra militarē Aquilam cum signis militaribus, Victoriam Hispanicam respicit.

Duæ statuæ Equestres S. C. positæ, quarū vltima velato capite cum lituo, propter Pontificatum Maximum quem gerebat.

ΤΡΙΩΝ ΑΝΔΡΩΝ. Nauis est quæ velis remisq; fertur; solet illa fœlicitatem frequenter denotare, sic in Hadriani & Antonini nummis conspicitur cum epigraphe, FELICITAS AVGVSTI.

TABVLA XXVI.

ALEXANDREA. Mulier turrito capite quæ Alexandream significat. SALVS PROVINCIARVM AFRICAE. S. C. Cæsar Augustus, vt magis sibi Lepidum deuinctum haberet, absque Antonij interuentu Africam illi concessit, quæ cum tunc temporis inter T. Sestium qui Antonij rebus studeret, & Cornificium, & D. Lælium, qui Augusto faueret, distracta esset & bellis agitata; Lepido cessit T. Sestius, qui Cæsaris duces profligauerat, siue quod suspicaretur illum ex Antonij etiam sententia venire, seu quod maiores copias duceret, vt auctor est Dion lib. XLVIII. itaque Lepidus solus Africæ imperauit, & bella exstinxit; in cuius rei memoriam nummus hic signatus; dicitur autem Salus Prouinciarum Africæ, quia in Africa duæ erant Romanorum Prouinciæ, vt testatur Dion.

ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝΩΝ. *Communitas Alexandrinorum*, ob beneficia Lepidi in Alexandrinos scilicet collata.

M. LEPIDVS PONT. MAX. TVTOR REGIS S. C. Lepidus togatus, qui diadema Iuueni Aquilam manu tenenti imponit. non est hoc nomisma ad Triumuirum Lepidum referendum, sed ad alium Lepidum qui circa Annum V. C. DXCV. Ptolomæi Aegypti regis tutelā gessit; de quo Valerius Maximus lib. VI. cap. VI. *Cū Ptolomæus rex tutorem Populū Romanum filio reliquisset; Senatus M. Aemiliū Lepidū Pont. Max. bis Consulem ad pueri tutelam gerendā Alexandriā misit: amplissimiq; & integerrimi viri sāctitatem Reip. vsibus & sacris operatā, externæ procurationi*

vacare voluit; ne fides ciuitatis nostræ frustra petita æstimaretur; cuius beneficio Regia incunabula conseruata pariter ac decorata, incertum Ptolomæum reddiderunt, Patrisne fortuna magis, an Tutoris maiestate gloriari deberet. Tacitus Annalium II. *Thracia in Rhœtemaclem filium, quem paternis Consilijs aduersatum constabat, inque Cotyis Liberos diuiditur, ijsque nondum adultis, Trebellienus Rufus prætura functus datur, qui regnum interim tractaret, exemplo quo maiores M. Lepidum Ptolomæi liberis tutorem in Ægyptum miserant*; quis verò hic Ptolomęus fuit qui Tutorem Lepidum habuit? credo Epiphanem Ptolomæum fuisse. qui Ptolomæi Philopatris filius secundum Eusebiū. Nam Philopatris filium fuisse in tutela, Iustinus docet lib. XXXI. *Mortuo Ptolomæo Philopatre Rege Ægypti, contemptaq́ paruuli filij eius ætate, qui in spem etiam regni relictus, præda domesticis erat; Antiochus Rex Syriæ occupare Ægyptum statuit; itaque Phœnicem cæterasq́ Syriæ quidem sed iuris Ægypti Ciuitates, cum inuasisset, legatos ad eum Senatus mittit, qui denunciarent ei, abstineret regno Pupilli, postremisq́ patris precibus fidei suæ traditi.*

Ex. S. C. equus est infrenis, iuxta quem Scorpius, vt etiam in IX. nomismate. Africam Scorpijs multisque venenatis animalibus refertam esse cuiuis notum; quod Lucanus doctè & diffuse explicat lib. IX. vnde inter Africæ insignia frequenter Scorpius in nummis conspicitur. Numidæ etiam Africæ populi equestri gloria clari, sine freno pugnabant: vnde Virgilius lib IV.

Et Numidæ infreni cingunt, & inhospita Syrtis.

Lucanus addit, Virgę motui equos assueuisse loco freni:

Et gens quæ nudo residens Maßylia dorso
Ora leui flectit frenorum nescia virga.

CABE. Putant aliqui Africæ esse vrbem, sed vbi terrarum hæc sita, incertum. Ptolomæus Acaben montem Aegypti, ad sinū Arabicum ponit: Plinius verò Tacaben in regione Tripolitana agnoscit.

M. LEPIDVS IMP. ITERVM. Apollo est iuuenili facie Laurea redimitus.

PONTIFEX MAXIMVS. III. VIR ITERVM. R. P. C. Secundo Triumuiratus sui quinquennio, nummus hic signatus. Frumēti quatuor spicæ, forte quod Annonam Populi Romani submisso ex Africa frumento subleuauerit.

TABVLA XXVII.

EX. S. C. Tripus Apollini Sacra cum serpente, in memoriam Pythonis, quem Apollo adhuc puer sagittis confecit: adsunt Lituus & Sympulum sacrorum instrumenta.

P. SE-

A P. SEPVLLIVS MACER. Lepidus Velato capite vt Pontifex Max. tripodi adſtans cum Sympulo.

P. SEPVLLIVS MACER. Apollinis item Tripus cum Faſcibus Romanis.

C. VIBIVS VARVS. IV. VIR. Minerua cum Clypeo & telo quæ victoriam dextra geſtat.

ΜΑΡΚΟΣ ΛΕΠΙΔΟΣ ΤΡΙΩΝΑΝΔΡΩΝ. *Marcus Lepidus Triumuir.* Iupiter Ammon arietinis Cornibus magna religione ab Africæ populis cultus. Lucanus lib. IX.

B *Ventum erat ad templum Lybicis quod gentibus vnum*
Inculti Garamantes habent, ſtat Corniger illic
Iupiter, vt memorant, ſed non aut fulmina vibrans,
Aut ſimilis noſtro, ſed tortis Cornibus Ammon.

Q. Verò Curtius lib. IV. diuersè admodum de Ammonis oraculo loquitur. *Id quod pro Deo colitur, non eandem effigiem habebat, quam vulgò Dijs artifices accomodauerunt. Vmbilico maximè ſimilis eſt habitus, Smaragdo & gemmis coagmentatus. Hunc, cum reſponſum petitur, nauigio aurato geſtant Sacerdotes, cum multis argenteis pateris, ab vtroque nauigij latere pendentibus ſequuntur matronæ virginesque, patrio more inconditum quoddam carmen ca-* C *nentes, propitiari Iouem credunt, vt certum edat oraculum.*

L. REGVLVS IV. VIR. ARGENTO PVBLICO FACIVNDO. In honorem Lepidi à L. Regulo. IV. VIRO monetali nummus hic ſignatus, matrona eſt velato capite cum haſta pura, & videtur lucernã manu geſtare, Veſtam diceres, tali enim habitu in veterum nummis, Veſpaſiani, Titi, & Domitiæ conſpicitur; niſi quod in illis ſedeat, hic ſtet erecta.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΜΕΓΑΣ. *Imperator Pontifex Maximus*, quid illud ſit Cancellatum cui Corona incumbit, viderint peritiores.

D LEPIDVS PONT. MAX. IMP. ITERVM. III. VIR ITERVM. R. P. C. Hercules ornatus ſpolio Leonino cum claua.

CONSVL ITERVM III. VIR R. P. C. Sella cui incumbit fulmen Iouis ab vna parte Lauri ramus, ab altera Spica frumenti, Puluinar Iouis crederem eſſe.

M. LEPIDVS PONT. MAX. III. VIR. R. P. C. Lituus, Guttus, Sympulum & Seceſpita. Inſtrumenta Pontificis & Auguris.

A

M. ANTONIVS.

TABVLA XXVIII. XXIX.

M. Antonio Pater fuit M. Antonius Criticus dictus, Auus verò M. Antonius Orator, à Mario interfectus. iuuenis amisso patre, quo minus Iuliæ matris cura diligentissimè educaretur, P. Lentuli socordia factum, quamobrem magna infamia adolescens laborauit. In militia secundioris famæ fuit, quam in Syria & Aegypto sub Gabinio, in Gallia sub Iulio Cæsare cum laude obiuit: rebus gestis & claris factis spectatus, nam & corporis robore & animi vigore præstabat. Mox vt se ad Reipub. administrationem vertit, secundum Quæsturam, commendatione Cæsaris Auguratum, insuperq; Tribunatū plebis adeptus; Flagrante verò ciuili bello inter Cæsarem & Pompeium, Italiæ illi præfectura commissa, Magister etiam equitum à Dictatore Cæsare creatus; Nouissimè datus etiam Consulatus, quem Cæsar in quinto Consulatu Collegam sibi adsciuit. Interfecto autem Cæsare, dissimulato primùm animi sui dolore, acerrimè eius Parricidas persequitur, & Decimū Brutum Mutinæ obsedit, hostisque à Senatu Iudicatus. Sed mox in gratiam cum Lepido, & Octauiano Cæsare redijt, assumpto Triunviratu, Cæsaris necem vindicauit. Bello Philippensi ingentem gloriam retulit, nam decumbente Cęsare, solius Antonij virtute & consilio Cassius & Brutus victi fuêre. regresso deinde in Italiam Cæsare, Antonius ad res Orientis componendas relictus, secundum Consulatum gessit; ad bellum Parthicum profectus plenus dedecore domum redijt, allectusque Cleopatræ amoribus, vino & libidini se mancipauit. qua de caussa orto bello cum Augusto, omnibus viribus cum Cleopatra ad Actium illi occurrit; sed magna pugna victus in Aegyptum fugit: quam cum Cæsar breui occupasset, ne viuus in hostis potestatem deueniret, ferro se interemit, ætatis suæ anno. L. vel vt alijs placet LVI. Vir fuit de quo iure dubitare posses, maiórne virtutibus, an vitijs censeri debeat; nam in re bellica labore & fortitudine, in ocio verò, & luxuria, temulētia & libidine omnes superauit. Eius vitam accuratissimè Plutarchus describit. B C D

Duabus hisce tabulis non occurit tanta inscriptionum varietas, vt singulas explicare necesse sit. Siquidem eædem tantum pęne occurrunt; quare simul tantum de illis dicam.

M. ANTONIVS IMPERATOR. M. ANTONIVS IMP. REIP. CONSTITVENDAE. aliquibus adest Lituus propter Auguratum quē gessit M. ANTONIVS IMP. III. VIR. R. P. C.

TABV-

A

TABVLA XXX.

M. ANTΩΝΙΟΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΟΙΩΝΙΣΤΗΣ ΤΡΙΩ ΝΑΝΔΡΩΝ. *M. Antonius Imperator Augur Triũuir.* Refert Plutarchus in vita Antonij, illum Augurem constitutũ fuisse Iulij Cæsaris loco, idque in gratiam C. Octauij Cæsaris, quod tamen pugnat cum A. Hirtio lib. VIII. de bello Gallico de Iulio Cæsare: *Hunc (Antonium) etsi prius Augurem factum, quam Italiam attingeret in itinere audiuerat, tamen non minus iustam sibi caussam, Municipia & Colonias adeundi existimauit, vt ijs gratias ageret quod frequentiam atque officium Antonio præstitissent.*

B

M. ANTONIVS IMP. AVGVR. III. VIR R. P. C. M. BARBATVS P. CI. De Barbato Appianus lib. V. Ciuilium: Barbatus Antonij Quæstor nonnihil Antonio insensus, & ob id reuersus in Patriam interrogantibus dicere solebat, Antonium his qui in Cæsarem pro Communi potestate depugnarent, subirasci, qua ex re ferè omnes, nisi quis circumuentus esset, Barbato assentientes, à L. Antonio ad Cæsarem transibant. Litteræ P. CI. Fortè, Prætor Ciliciæ, vt Goltzio & Adolpho Occoni placet. Inter cognomina autem Horatiorum erant Barbati, qui diuersi à Barbatijs.

C

M. ANTONIVS IMP. AVGVR. III. VIR. R. P. C. A. NERVA PROQ. P. Quis iste A. Nerua Proquæstor Prætoris, aut Prætorius, parum hactenus liquet.

ANTONIVS IMP. AVGVR. III. VIR. R. P. C. L. GELLIVS Q. P. Lucius hic Gellius Poblicola dictus, Antonij Quæstor Prætorius vel Propr̨etore, postea cum M. Cocceio Nerua Consulatum gessit, anno V. C. DCCXVII. Partes Bruti & Cassij primum sequutus, mox insidiarum conuictus, ad Cæsarem & Antonium defecit; vt auctor est Dion lib. XLVII.

D

M. ANTΩΝΙΟΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ. ΤΡΙΤΩΝ ΤΡΙΩΝΑΝΔΡΩΝ. *M. Antonius Imperator Tertium Triumuir.*

TABVLA XXXI.

ANTONIVS AVGVR CONSVL DESIGNATVS ITERVM ET TERTIVM. Quia sequentis nomismatis eadem p̨ene inscriptio, vtramque simul explicabo.

ANTONIVS IMP. COS. DESIG. ITERVM ET TERTIVM. III. VIR. R. P. C. Antonius cum Regina Cleopatra. Primum autem consulatum gesit cum Cæsare, anno DCCIX. suffecit sibi P. Dolabellam; deinde Triumuir factus cum Lepido & C. Cæsare Octauiano, in quinquennium Reip. Constituendæ caussa, idem imperium in aliud quinquennium continuatum: atque Consul II. factus cum L. Libone anno DCCXIX. abdicauit suffecto L. Atratino: designatus tertium Consul, in annum DCCXXII. hostis iudicatus fuit. A

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΥΤΩΚΡΑΤΩΡΟΣ ΚΑΙ ΚΛΕΩΠΑΤΡΑΣ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ. *Antonij Imperatoris & Cleopatræ Reginæ*; Antonius capite Laureato & Cleopatra cum Diademate. B

M. ANTONIVS IMP. COS. DESIG. ITERVM ET TERTIVM. Antonius capite Laureato cum Lituo, extrinsecus ambit Corona ex Hederæ folijs. Antonius in Asia Dionysium iuniorem voluit se appellari. Velleius Paterculus lib. II. *Crescente amoris in Cleopatram incendio, & vitiorum quæ semper facultatibus, licentiaque & assentationibus aluntur magnitudine, bellum patriæ inferre statuit, cum ante nouum se Liberum Patrem appellari iussisset; cum redimitus hederis, coronaque velatus aurea, & Thyrsu tenens, Cothurnisque succinctus, curru velatus Liber Pater vectus esset Alexandriæ.* Refert Plutarchus, cum Ephesum ingrederetur, mulieres omnes in Bacchas, Viri omnes & pueri in Satyros, & Panes se formasse, Hedera, Thyrsis & Psaltrijs plena ciuitate Dionysium, Charidotam, Melichium appellasse Antonium. C

TABVLA XXXII.

TABVLA hæc exhibet M. Antonium Augurem Imperatorem Consulem designatum Tertium, Triumuirum iterum Reip. constituendæ inter cæteros occurrit nummus. 53. diuersus à cæteris. D

ANTONIVS ARMENIA DEVICTA & 56. M. ANTΩΝΙΟΣ ΑΡΜΕΝΙΑΣ ΚΑΤΑΔΟΥΛΩΣΗΣ. *Armenia deuicta.* Antonius ad bellum Parthis inferendum ab Armeniæ Rege Artauasde potissimùm inductus fuit. Et copijs eius adiutus, sed cum is, parum secūdos Antonij Conatus, videret, illo deserto cum omnibus copijs domum regressus est, qua de caussa Romanis multę clades illatę, nam cum haberet Equitum sedecim millia Parthico more instructa, hinc Romanis, illinc Armenijs instantibus, procliue fuisset Antonium Parthos profligare,

fligare. Antonius diſsimulata animi alienatione, iterum Armeniam ingreditur, tanquam bellum Parthis illaturus, & promiſsis, blanditijsque Regem inter præſidia Romana inductum, in vincula coniecit, eumque Alexandriæ in Triumphum duxit; vt auctor eſt Plutarchus; de quo Velleius breuiter, *Tertia æſtate reuerſus in Armeniam, Regem eius Artauaſdem fraude deceptum, Catenis, ſed ne quid honori deeſſet, aureis vinxit.* Plura apud Dionem lib. XLIX. qui refert illum poſtea totam Armeniam, partim vi, partim deditione in ſuam poteſtatem redegiſſe, in cuius rei memoriam Tiara Regium ornamentum pone Antonium conſpicitur.

B

TABVLA XXXIII.

TOTA hæc tabula ſpectat ad Triumuirorum Concordiam in conſtituenda Republica, & Vindicanda Iulij Cæſaris nece; vnde in plerisq; Iulij Cæſaris mentio, non ſecus ac inter Lepidi nummos Tabula ſcilicet XXIII.

M. ANTONIVS C. CAESAR. Duæ dextræ amplexæ Caduceum.

CAESAR. LEPIDVS. ANTONIVS III. VIR. R. P. C.

C Dextræ pariter tenentes Caduceum alatum. Significant Pacem & Concordiam inter illos initam ad bene conſtituendam Rempublicam.

III. VIR. C. MARIVS PR. Q. Effigies Antonij, Cæſaris & Lepidi. Corona Laurea illorum Capiti imminet.

M. ANTONIVS IMP. III. VIR. R. P. C. Duplex Cornucopiæ cum Caduceo qui orbi innititur, Concordia non ſolum fœlicitatem, ſed omnium rerum abundantiam parit.

M. ANTONIVS IMP. Caduceus cum orbe & faſcibus, infra eſt Securis & dextræ; orbis terrarum imperium, Cōcordia & Legum ſecuritate ſtabilitum.

D

TABVLA XXXIV.

RESPONDET etiam hæc tabula M. Lepidi nummis qui XXIV. Tabula conſpiciuntur, Triumuirorum dignitates exprimit, Antonij nempe Auguratum, Lepidi Pont. Max. Cæſaris verò Pontificatum, cum ſignis etiam inſtrumentisq; Auguralibus Pontificalibusque, de quibus, cum abundè ſupradictum, ſuperſedebo hic actum agere.

TABVLA XXXV.

M. ANTONIVS III. VIR. R. P. C. Lituus cum Gutto aut Vrceolo CAESAR DIVI FILIVS. Caput Virile, vnde quinque Ariſtæ erumpunt, quod fortè Annonæ caritas Triũuirorum opera ſubleuata. Siquidem importunis P. R. minis, precibusque coacti, cum Sexto Pompeio pacem inierunt, qui infeſtis claſsibus mare obſidebat, & annonam ab Italia arcebat.

IMP. ANTONIVS AVGVR III. VIR ITERVM. R. P. C. Vrceolus, Patera, Sympulum, & Victimarius Culter, ſeu Seceſpita ſacrorum inſignia.

CONSVL DESIG. ITERVM ET. TERTIVM. III. VIR. R. P. C. Duæ Sellæ curules cum tribus Coronis.

ΕΦΕΣΙΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Epheſiorum.* Nummus hic Epheſi ſignatus in honorem Antonij; hac enim in vrbe ſummo honore exceptus fuit, vt ſuprà diximus, quando tota vrbs Bacchantum ſpecie illum tanquam Dionyſium excepit.

L. PLANCVS IMPERATOR ITERVM. Guttus cum Caduceo & fulmine. L. Munacius Plancus, poſtquam vidit Lepidum cum Antonio conſpiraſſe, deſerto Decimo Bruto, eius partes ſequutus. Vir fuit Conſularis, Prætorius & Orator. Hic fratrem ſuum L. Plotium Plancum à Triumuiris proſcribi curauit. Velleius: *Nec Planco gratia defuit ad impetrandum, vt frater eius Plancus Plotius proſcriberetur, quem ferunt adeò delicatè vixiſſe, vt in ipſis latebris ſuis à delicijs non abſtineret, & vnguenti odore detectus fuit.* Et Plinius lib. XIII. cap. III. *L. Plotium L. Planci bis Conſulis Cenſoriſue fratrem, proſcriptum à Triumuiris, in Salernitana latebra vnguenti odore proditum conſtat, quo dedecore tota abſoluta proſcriptio eſt.*

TABVLA XXXVI.

M. ANTONIVS IMP. III. VIR. R. P. C. Caput ſolis radiatum, Antonius enim ſe Oſiridem in Aegypto, Cleopatram vero Iſidem vocabat. Oſiris enim idem cum Sole.

C. SOSIVS. Aquila cum fulmine & Caduceo. hic C. Soſius Syriæ & Ciliciæ ab Antonio Prępoſitus, Hieroſolymam cum Herode expu-

A expugnauit, & Antigonum legitimum Iudeæ Regem, Antonij iussũ iugulauit; & Herodem nulla consanguinitate Regiæ stirpi coniunctum Iudeæ Regem declarauit; vt Iosephus lib. XIV. Antiquitatum Iudaicarum refert: hic postea debellato Antonio, licèt sæpius Augustũ infestasset, veniam tamen postea impetrauit, teste Dione lib. LI.

ANTONIO CONSVLI. III. IMPERATOR. IV. Iupiter Ammon. de quo suprà.

ANTONIO AVGVRI. SCARPVS IMP. L. Pinarius Scarpus inter Antonij Duces recensetur. refert Dion lib. LI. Antonium post
B infaustam Actiacam pugnam, misisse quosdam in Africam ad L. Pinarium Scarpum, qui conscriptum habebat exercitum ad Aegypti tutelã; sed is cum fortuna fidem mutauit, & ab Antonio ad Cæsarem Augustum defecit, & milites ad se missos occidit.

M. ANTONIVS M. F. M. N. AVGVR. IMP. TERTIVM. Antonius Sacerdotali habitu, velato capite cum lituo.

ΡΟΔΙΩΝ. Nummus hic à Rhodijs signatus in honorem Antonij: Serapis est cum modio in capite, de quo in Græcia abundè dictum.

Tres sequentes nummi in honorem Antonij, Osiridem vel solem
C exprimunt. Dion certè lib. L. dicit Antonium se Osiridem & Dionysium, Cleopatram verò Lunam & Isidem vocasse.

TABVLA XXXVII.

L. MVSSIDIVS T. F. LONGVS IV. VIR. A. P. F. De Mussidio quadrumuiro Monetali suprà dictum sæpius. Mars est cum hasta pura & Parazonio.

D L. MVSSIDIVS. T. F. LONGVS. IV. VIR. A. P. F. Cloacina. Duo togati in Septis, qui sortes manu ex vrna educunt. Refert Diõ lib. LIII. Lepidum, vndiquaque porticibus circumductis septa ædificasse: Agrippam verò tabulis lapideis & picturis exornasse, ac Septa Iulia in Augusti honorem cognominasse. De his plura Tabula XIII.

P. CLODIVS M. F. Mars cum hasta & Parazonio, quis hic Clodius M. F. non constat apud scriptores.

L. ANTONIVS CONSVL. M. Antonij fratres fuerant L. Antonius & C. Antonius, quem captum M. Brutus, in vindictam M. Tulli Ciceronis quem Triumuir Antonius occiderat, iussit necari. L.

verò Antonius cum P. Seruilio consulatum gessit anno DCCXIII. A
atque ipsis Kalendis Ianuarijs de Inalpinis quibusdam Triumphauit: qua in re se Mario non solùm comparabat, sed etiam præferebat, quod eodem die quo magistratum initurus esset, triumpharet; vt auctor est Dion. Instigante mox Fuluia M. Antonij vxore, feroci fœmina, cum Cæsare Augusto bellum suscepit, ob agrorum diuisionem inter Veteranos à Cæsare factam, quod M. Fratris caussa gerere sese dicebat, qua de caussa & Pij quoque cognomen, ob pietatem suam in fratrem, assumpsit: tandem à Cæsare Perusiæ obsessus, cogente fame deditionem fecit. B

PIETAS COS. Matrona stolata cum Cornucopiæ, cui Ciconiæ binæ insistunt, & dextra foculum videtur gestare. Pietatis figura est. Voluit L. Antonius hoc nummo Pietatem suam in fratrem M. Antonium exprimere, adeò vt sibi Pietatis nomen indidit; vnde legendum PIETAS CONSVL. non Consulis; quod clarissimè Fasti videntur docere. P. SERVILIVS. P. F. C. N. VATIA ISAVRICVS. L. ANTONIVS M. F. M. N. PIETAS. Et infra L. ANTONIVS M. F. M. N. PIETAS COS. EX ALPIBVS.

M. SILANVS AVGVR QVAESTOR. PROCONSVLIS; Fuit hic M. Silanus M. Lepidi Tribunus militum, quo tempore Antonius cladem Mutinæ acceperat, is acceptis copijs à Lepido cum dubijs mandatis, vtri se parti applicaret, Antonio an Decimo Bruto, ad Antonium sua sponte copias adduxit; vt refert Dion lib. XLVI. mox amicissimus Antonio fuit, sed offensus iocis scurrilibus, quibus à Cleopatræ adulatoribus impetebatur, ad Augustum transfugit. C

PIETAS CONSVL. Pietatis figura cum Ciconia, Cornucopiæ & nauis gubernaculo.

TABVLA XXXVIII. D

KOINON ΠΡΩΤΗΣ ΤΡΙΠΟΛΙΤΩΝ. *Communitas prima Tripolitanorum.* Est autem Tripolis Regio in Asia prope montem Libanum, de qua Strabo, Tripolis à re ipsa nomen accepit; tres enim vrbes habet, Tyrum, Sidonem & Aradum. Ob victoriam aliquam Antonij, communitas Tripolitanorum nummum hunc signauit; indicio est Victoria Proræ nauis insistens, vt etiam in III. nummo.

PAR-

A PARTHICA. Corona Laurea in qua incluſa eſt Victoria cum Palma & Corona. in memoriam Parthicæ victoriæ, quam P. Ventidius Baſſus aduerſus Parthos obtinuit.

IMP. TERTIO. III. VIRO. R. P. C. Tiara, Regum Orientalium inſigne cum arcu & ſagitta; talis Tiara ſupra conſpecta cum epigraphe Armenia capta, forte etiam eo referri debet, niſi quis malit ad Parthicam Victoriam Ventidij referre.

P. VENTIDIVS. P. F. PR. COS. Bigæ aurigante victoria cum Palma & Corona. P. Ventidium Baſſum genere ferunt Picenum fuiſſe, humili loco natum; matrem eius à Pompeio Strabone Pompei Magni B Patre, bello ſociali, quo Aſculanos ſubegit, captam cum eo fuiſſe, atque triumphante Pompeio Strabone, ante eius currum ſinu matris vectũ. Poſtea cùm adoleuiſſet, victum ſibi ægrè quæsîſſe, eumq; ſordidè inueniſſe, comparandis mulis, & vehiculis, Magiſtratibus qui ſortiti prouincias forent præbendis. in quo quæſtu notum eſſe cœpiſſe C. Cæſari, & cum eo profectum in Galliam, qua in Prouincia cum gnauiter ſatis verſatus eſſet, & deinceps Ciuili bello mandata ſibi pleraque impigrè feciſſet; non modò in amicitiam Cæſaris, ſed ex ea in ampliſsimum ordinem perueniſſe. mox Tribunum quoque Plebis, ac deinde Prætorẽ creatum, quo tempore Antonius à Senatu fuit hoſtis iudicatus. Poſtea verò C & Pontificatum ac deinde & Conſulatum adeptum, quod adeò intoleranter P. R. tulit, vt vulgò verſiculi proſcriberentur.

Concurrite omnes Augures, Aruſpices,
Portentum inuſitatum conflatum eſt recens,
Nam mulos qui fricabat Conſul factus eſt.

Hic idem ab Antonio Prouincijs Orientalibus propoſitus, Parthos in Syriam irrumpentes compeſcuit, & primus Romanorum de Parthis triumphauit. Primò enim Labienum cum Parthorum copijs fudit, fugauitque, ipſo Duce cęſo. mox Pharnabatem Orodis Regis pręfectum circa Amani portas cum magna Parthorum manu deleuit. Pacorum D deniq; Orodis filium, numeroſis ſubnixum copijs, ſimulato metu paſſus caſtris ſuccedere, facta eruptione cum maxima ſtrage concîdit, capiteque Pacori circumlato per omnes Syriæ ciuitates, omnem quæ defecerat regionem recepit: qua de cauſſa illi triumphus decretus. Sed Antonius tanta Ventidij fœlicitate offenſus, imperium illi abrogauit, Romãque ad Triumphum miſit, nec poſtea eius opera vſus fuit.

III. VIR. R. P. C. muliebre caput cippo vel exiguę columnæ inſiſtens, gemini Serpentes ſpiris ſuis id ambiunt, vt etiam videre in alio nummo, vbi fœmina ſtans viſitur cum Haſta pura, & Vrceolo

ſeu Gutto. Nonnulli Aſiam ita volunt deſignari, ſed qua ratione hoc aſſerant non video, cùm & inter Cretenſium nummos non diſsimile quid occurrat, vt in Græcia videbit Lector. A

IMPERATOR TERTIVM. Trophæum de Parthis excitatum fortè.

TABVLA XXXIX.

CONCORDIA EXERCITVVM. Dextras coniunctas Concordiæ & Fidei caſtrenſe eſſe ſymbolum, ſuprà diximus. B

CONCORDIA PRAETORIANORVM. P. V. A. Tres litteras haſce Goltzius explicat. PRAETORIANI, VRBANI, ANTONIANI. Refert Appianus lib. III. Ciuilium bellorum; Antonium Macedonicis legionibus, quæ Brunduſium venerant habito delectu, præſtantiſsimum quemque militum in Prætoriam cohortem ſelegiſſe, & cum illa Romam veniſſe, noctuq; armatas cuſtodias circa ædes diſpoſuiſſe, dataque teſſera Caſtrenſi more in quatuor Vigilias diſtribuiſſe.

Cæteri huius tabulæ nummi, Legionum & cohortium Romanorum Aquilas & ſigna militaria oſtendunt: in IV. Trophæum eſt ſupra Aquilam. in VI. Videtur Labarum eſſe aut vexillum in quo moris erat Principũ nomina inſcribere. Suetonius in Veſpaſiano: *Aſſensère cuncti, nomenq́; eius vexillis omnibus ſine mora inſcripſerunt*. De quo plura apud incomparabilem Virum Iuſtum Lipſium L. IV. de Militia Romana Dialogo V.

De cohorte Prætoria & ſpeculatorum ſuprà dictum Tab. XIX.

TABVLA XL. XLI. XLII. XLIII.

QVATVOR hiſce tabulis, Legionum Romanarum Aquilæ & ſigna militaria, atque earum nomina vſque ad triginta. Sola ſecunda deeſt. Tab. XLIII. ANTONINVS ET VERVS AVGVSTI RESTITVERVNT. LEGIO VI. Hunc Antonij nummum reſtituerunt Antoninus & Verus Imperatores.

ANTONIVS AVGVR III. VIR. R. P. C. Triremis cum Solis capite in prora, cur verò in Antonij nummis adeò frequenter nauis conſpicitur hactenus mihi parum liquet.

TABV-

A TABVLA XLIV.

P. CANIDIVS CRASSVS LEGATVS. A. P. Legatus hic Antonij Canidius, teste Appiano in Parthicis, & Dione, circa Armeniæ fines ab Antonio relictus, multa præclara gessit; nam & Pharnabazum Hiberorum Regem pugna victum ad belli Societatem compulit, ac cum eo in Albaniam progressus, victum Regem Zoberim cum copijs sibi adiunxit, & ad Caucasum vsque omnia perdomuit, Antonijque nomen clarum apud Barbaras gentes effecit; idem etiam tempore belli Actiaci terrestribus Antonij copijs præerat. mortuo verò Antonio B videtur à Cæsare interfectus. Velleius: *Canidius timidius decessit, quàm professioni eius qua semper vsus erat congruebat.*

CLEOPATRAE REGINAE REGVM. FILIORVM REGVM. Auctor est Dion lib. XLIX. postquam Antonius Armeniæ Regem Artauasdem Alexandriæ in Triumpho duxisset, populoq; epulum præbuisset, ac in consilio publico, Cleopatræ eiusque liberis prope se dedisset sedem, habitaque oratione Cleopatram Βασιλίδα Βασιλέων, *Reginam Regum*; Ptolæmeum verò Cæsarionem cognomine, Βασιλέων Βασιλέα, *Regum Regem* appellasse. Plutarchus verò refert ipsum in Gymnasio duos aureos Thronos gradibus argenteis posuisse, C & in altero ipsum, in altero Cleopatram consedisse; filijs item paulò humilioribus Thronis collocatis, inspectante omni multitudine, primò, quidem Cleopatram Reginam vocasse Aegypti, Cypri, Lybiæ, & Syriæ Cæles, vnaque cum illa, Cæsarionem regnare iussisse. Secundo autem loco, suos & Cleopatrę liberos Reges Regum nominauit, assignauitque Alexandro Armeniam, Mediam & Parthiam, si quando subiugarentur; Ptolomæo autem Phœniciam, Syriam & Ciliciam.

L. GELLIVS L. F. POPLICOLA. M. OCTAVIVS. QVAESTOR. PRAETORIANI. ANTONIANI. Duo hi inter pręcipuos Antonij duces, siquidem pugna Actiaca Gellius Poplicola D dextrum Cornu, M. verò Octauius sinistrum ducebat. Velleius Octauij loco, Sosium nominat.

ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ ΑΡΜΕΝΙ .... ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. Videtur scriptum fuisse, Cleopatra Armeniæ Regina, quem tamen titulū nunquam Antonius dedit, sed Alexandro filio, vt ex Plutarcho docui.

ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ ΘΕΑ ΝΕΩΤΕΡΑ. *Regina Cleopatra Seruatrix.*

CN. DOMITIVS AHENOBARBVS IMP. Sueton. in Nerone cap. III. *Cn. Domitius inter conscios Cæsarianæ necis, quanquā insons, dānatus lege Pedia, cùm ad Cassium Brutumq; propinqua sibi cognatione coniunctos se cōtulisset, post vtriusq; interitum classem olim commissam retinuit, auxit etiam, nec nisi*

nec nisi partibus vbique profligatis, M. Antonio sponte, & ingentis meriti loco tradidit, solusque omnium ex ijs, qui pari lege damnati erant, restitutus in Patriam, amplissimos honores percucurrit, ac subinde redintegrata dissensione Ciuili, eidem Antonio legatus, delatam sibi summam imperij ab ijs quos Cleopatræ pudebat, neque suscipere, neque recusare fidenter, propter subitam valetudinem ausus, transijt ad Augustum, & in diebus paucis obijt: nonnulla & ipse infamia adspersus; nam Antonius eum desiderio amicæ Seruiliæ Naidis transfugisse iactauit. A

M. BARBATVS PROPRAETOR PRAETORIA ANTONI. De M. Barbato supra dictum. B

ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΑΙΓΥΠΤ. Cæsarionis caput cum stella, fuit autem Cæsario Iulij Cæsaris & Cleopatræ filius, licet C. Oppius edito libro, non esse Cæsaris filium quem Cleopatra dicat, id voluerit negare: hunc Augustus, post Antonij & Cleopatræ mortem, aufugientem in Aethiopiam, in itinere iussit occidi, teste Dione.

ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ. ΗΡΩΔΗΣ. *Nicopolis. Herodes.* Antonius Herodi Iudeæ regnum dedit, & Antigonum legitimum Regem in eius gratiam, dignitate priuatum securi percussit; vt testatur Iosephus libris Antiquitatum, quo Regum neminem supplicio Romani affecerant; idem tamen tanti beneficij immemor, post pugnam Actiacam ad Augustum transfugit. C

TVBVLA XLV.

LVGDVNI. A. XL. Leo gradiens, signatus fuit hic nummus, Lugduni in honorem Antonij. Cl^mus^. Iustus Lipsius lib. II. Epist. Quæstionum XXI. dicit nummos hos à quadraginta Galliæ populis signatos. Strabo certè lib. IV. docet Monetam auream, & Argenteam, Luguduni Romanos duces signasse; quod verò ad numerū XL. dubitare possemus num præposterè pro LX. sit expressus, nam Strabo citato loco, dicit Lugduni esse aram dignitatis eximię gentium sexaginta, habens inscriptum titulum. nec multum discrepat Tacitus Annalium III. *At Romæ non Treuiros modò & Aeduos, sed quatuor & sexaginta Galliarum ciuitates desciuisse audiebatur.* D

ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. *Cæsarea.* mulier turrito capite, dextra palmam & nauis Gubernaculum, sinistra Cornucopiæ tenet, de qua verò Cæsarea nummus intelligendus, incertum, cum diuersæ illę sint, nam in Palæstina, Cilicia, Aegypto, alijsq; locis eius nominis vrbes extiterunt.

ΚΑΙΣΑΡΕΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ, *Cæsareæ Metropolis*, mulier turrito capite, ariſtas manu gerens monti videtur inſidere, pede verò flumen illi ſubiectum premit.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΑΝΤΟΝΙΟΣ ΟΙΩΝΙΣΤΗΣ ΤΡΙΩΝΑΝΔΡΩΝ. *Imperator Antonius Augur Triumuir.* Antonius togatus Sellæ inſidens, manu haſtam puram tenens.

F I N I S.

HVBERTI GOLTZII
IN HISTORIAM CÆSARIS AVGVSTI
EX ANTIQVIS NVMISMATIBVS RESTITVTAM
AD LECTOREM PRÆFATIO:

Quâ Characterum, Notarum & Numerorum, qui in Numiſmatum Tabellis ſunt expreſſi, ratio explicatur.

VEMADMODVM *in Numiſmatibus* C. IVLII CÆSARIS *tibi, benigne Lector, viam modumq́; intelligendi legendiq́; Characteres Notasq́; toto libro ſparſas & paßim obuias aperui; ita neceſſarium fore duxi, ea quæ omnino cum prædictis* C. IVLII CÆSARIS *Numiſmatum Notis ac Characteribus conueniunt, paucis verbis hîc indicare; ea verò quæ ab illis diuerſa ſunt, pleniùs explicare.*

Itaque omnia AVGVSTI CAESARIS *Numiſmata in* XXXII. *Capita digeſta ſunt; quorum Primum aduerſas partes ſiue facies Numiſmatum continet; reliqua verò partes auerſas, eo Tabularum & argumenti ordine, qui in* C. IVLII CAESARIS *Numiſmatibus obſeruatus eſt. Quid autem quæq́; Tabula argumenti contineat, ſubiecta huic Præfationi Synopſis indicabit.*

Notarum numeralium, ſignorum AV. AR. & AE. item Characterum A. B. C. & Græcorum α, β, γ, δ, &c. eadem omnino eſt ratio, quæ in prædictis C. IVLII CAESARIS *Numiſmatibus; præterquam quòd Numiſmatum magnitudo (quæ dictis Græcis Characteribus deſignatur) nonnihil differat: quæ talis eſt, qualis ſubiectâ figurâ exactè deſcribitur.*

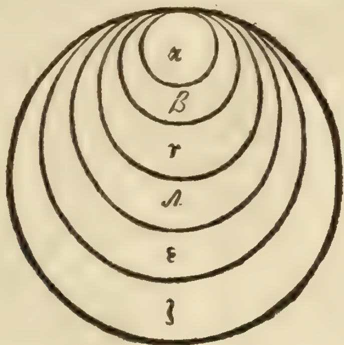

Porrò hoc monendum occurrit, Capite primo, Nummo 195. 197. 203. *Inſcriptiones & Titulos numerorum* Tribunitiæ poteſtatis *ordine interrupto à nobis præteriri; nimirum* TR. POT. XXV. *vſque ad* TR. POT. XXX. *deinceps* TR. POT. XXXV. *quod, benigne Lector, non ſine conſilio & auctoritate Mœcenatum meorum, Marci Laurini, Domini de VVaterfliet, & eiuſdem fratris, Guidonis Laurini, Domini de Klinkerlant, idcircò factum à nobis cenſebis, quòd ſeriem vniuerſam annorum* Tribunitiæ poteſtatis *& continuam, quæ hic omiſſa eſt, Cap.* XXVI. *comprehenſam oculis ſubiecimus: vtpote* TRIBVN. POTEST. XXVI. XXVII. XXXII. XXXIII. XXXIV. XXXVI. XXXVII. *quos Nummos ſi in Caput primum*

mum inferciendos iudicaſſent, vt nihil varietatis, ita nec vtilitatis, præter multiplicata numerorum congeriem quidquam attuliſſent. Eadem ratione ipſorum ſecuti conſilium Capite XXV. *(in quo ex ſerie numerorum ab anno primo Tribunitiæ poteſtatis vſque trigeſimumſeptimum ſiue vltimum progredi poteramus) quintum quemq; annum inſerui contenti fuimus: ſcilicet primum, quintum, decimum, & ſic deinceps vſque ad trigeſimumquintum, quatuor quibusq; intermediis annorum numeris omiſſis: vti in ipsâ* XXV. *Capitis Tabulâ videre eſt. Vale & faue.*

SYNOPSIS
EORVM QVÆ
SINGVLÆ TABELLÆ NVMISMATVM
CONTINENT.

IMP. CÆSARIS AVGVSTI NVMISMATA.

NOMI-

NOMISMATA
AVGVSTI
CÆSARIS.

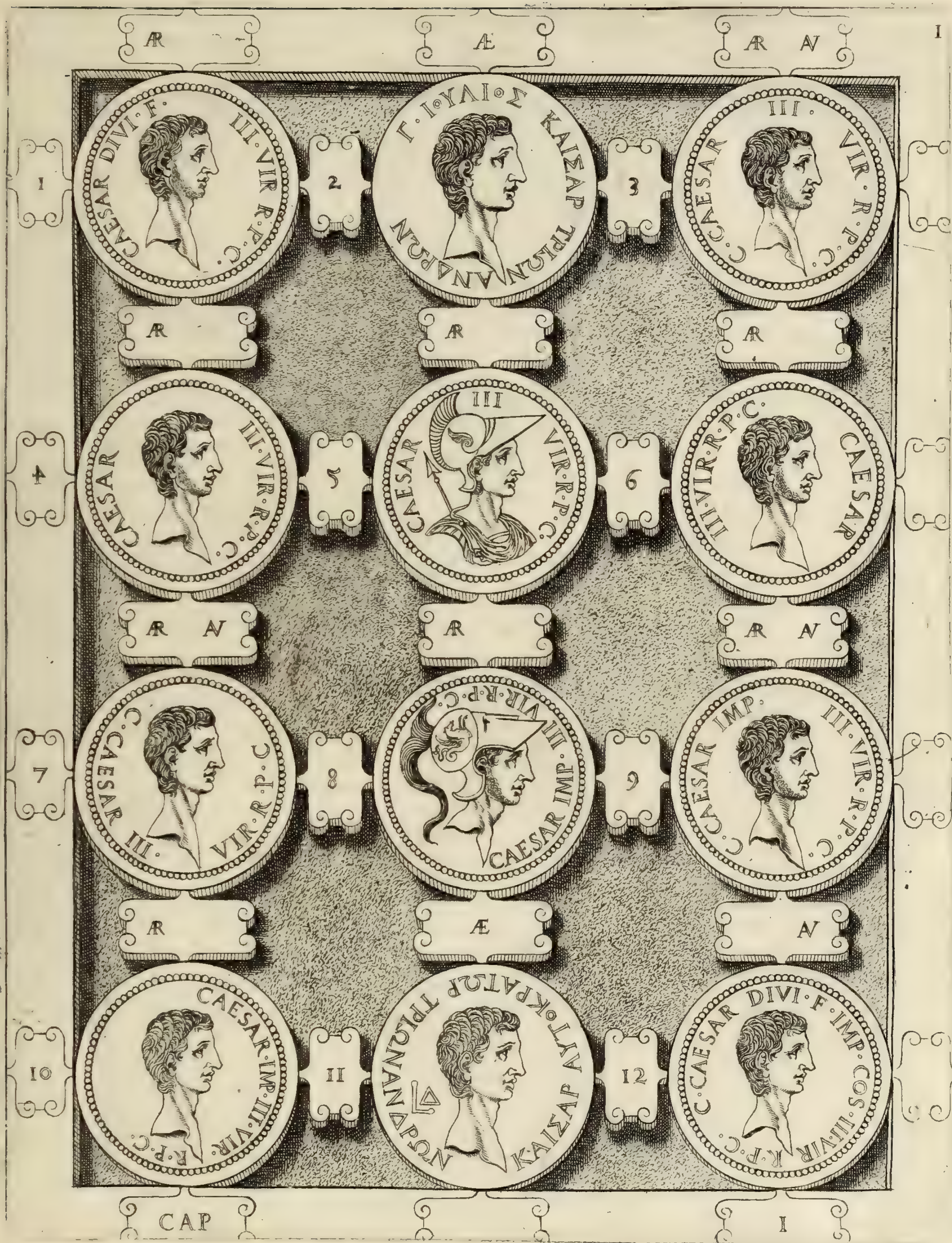
I
AR
Æ
AR AV
1
CAESAR DIVI·F· III·VIR R·P·C·
2
Γ·I·ΟΥΛΙ·Σ ΚΑΙΣΑΡ ΤΡΙΩΝΑΝΔΡΩΝ
3
C·CAESAR III· VIR·R·P·C·
AR
AR
AR
4
CAESAR III·VIR·R·P·C·
5
CAESAR III VIR·R·P·C·
6
III·VIR·R·P·C· CAESAR
AR AV
AR
AR AV
7
C·CAESAR III· VIR·R·P·C
8
CAESAR IMP· III·VIR·R·P·C·
9
C·CAESAR IMP· III·VIR·R·P·C·
AR
Æ
AV
10
CAESAR·IMP·III·VIR·R·P·C·
11
ΚΑΙΣΑΡ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΤΡΙΩΝΑΝΔΡΩΝ
12
C·CAESAR DIVI·F·IMP·COS·IIIVIR·R·P·C·
CAP
I

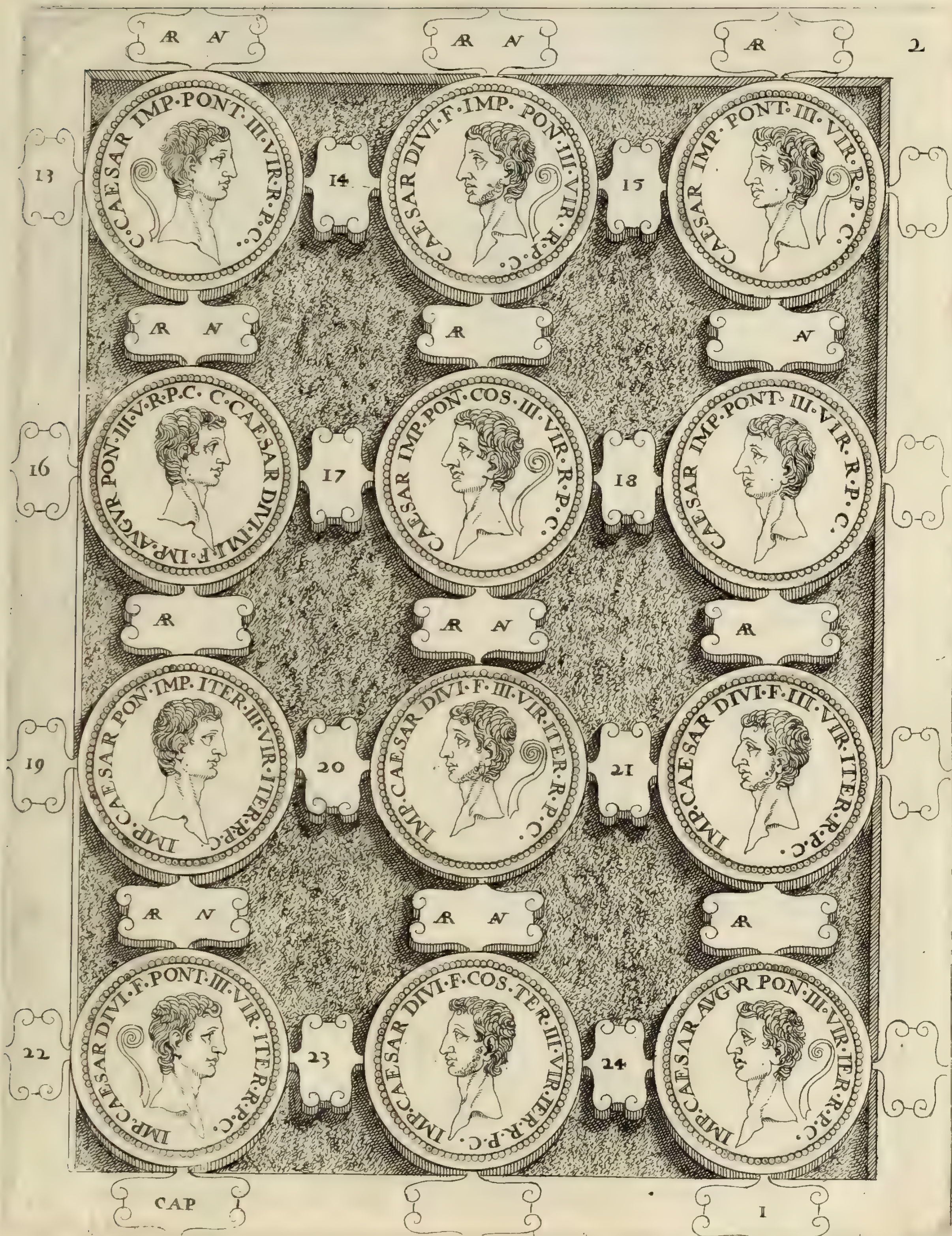

2
Æ AV
Æ AV
Æ
13
C·CAESAR IMP·PONT·III·VIR·R·P·C.
14
CAESAR DIVI·F·IMP·PON·III·VIR·R·P·C.
15
CAESAR IMP·PONT·III·VIR·R·P·C.
Æ AV
Æ
AV
16
C·CAESAR DIVI·IVLI·F·IMP·AVGVR PON·III·V·R·P·C.
17
CAESAR IMP·PON·COS·III·VIR·R·P·C.
18
CAESAR IMP·PONT·III·VIR·R·P·C.
Æ
Æ AV
Æ
19
IMP·CAESAR PON·IMP·ITER·III·VIR·ITER·R·P·C.
20
IMP·CAESAR DIVI·F·III·VIR·ITER·R·P·C.
21
IMP·CAESAR DIVI·F·III·VIR·ITER·R·P·C.
Æ AV
Æ AV
Æ
22
IMP·CAESAR DIVI·F·PONT·III·VIR·ITER·R·P·C.
23
IMP·CAESAR DIVI·F·COS·TER·III·VIR·ITER·R·P·C.
24
IMP·CAESAR AVGVR PON·III·VIR·TER·R·P·C.
CAP
I

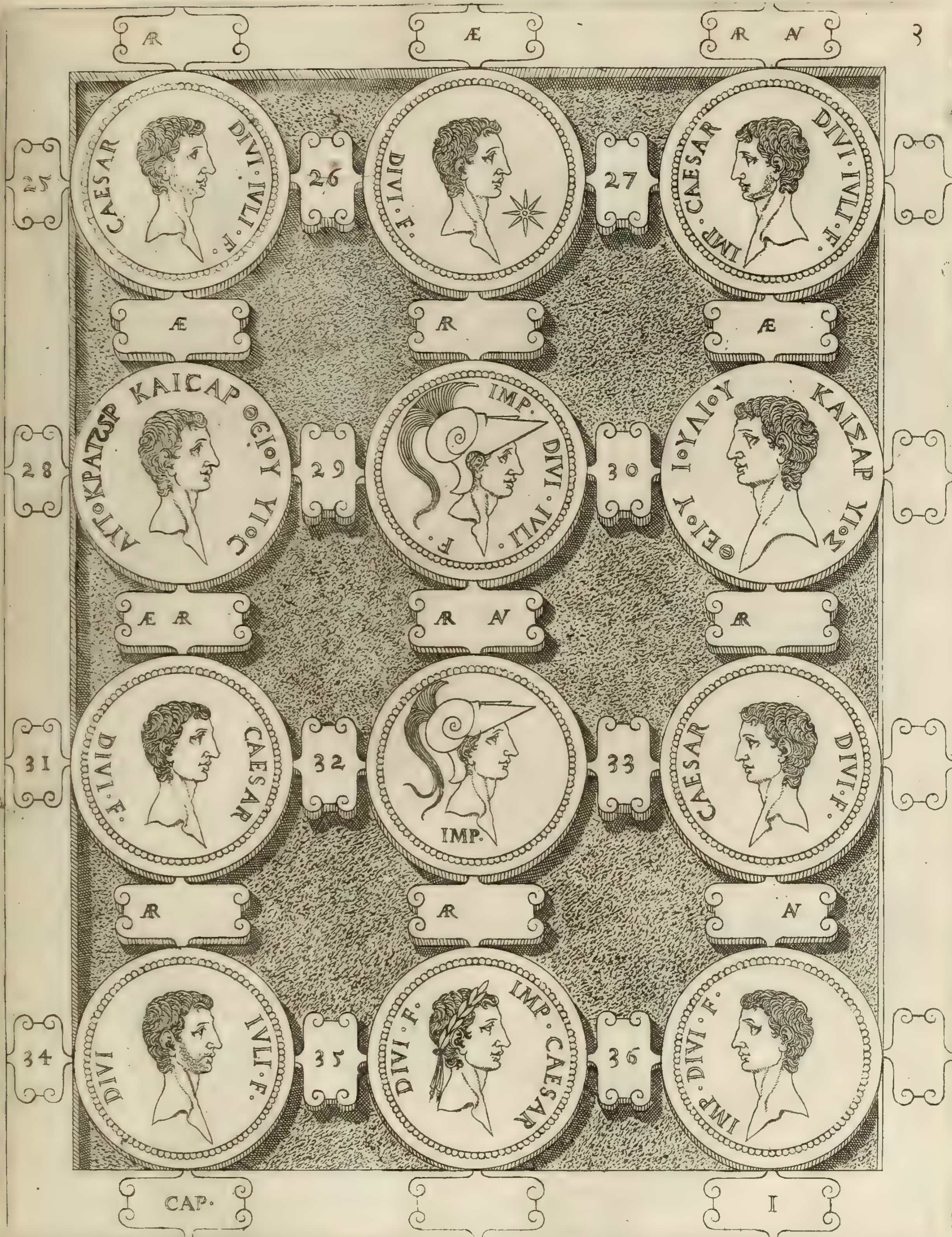
3
Æ
AR AV
25
CAESAR DIVI · IVLI · F ·
26
DIVI · F ·
27
IMP · CAESAR DIVI · IVLI · F ·
Æ
AR
Æ
28
ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙCΑΡ ΘΕΙΟΥ ΥΙΟC
29
IMP · DIVI · IVLI · F ·
30
ΚΑΙΣΑΡ ΥΙΟΣ ΘΕΙΟΥ ΙΟΥΛΙΟΥ
Æ AR
AR AV
AR
31
CAESAR DIVI · F ·
32
IMP ·
33
CAESAR DIVI · F ·
AR
AR
AV
34
DIVI IVLI · F ·
35
IMP · CAESAR DIVI · F ·
36
IMP · DIVI · F ·
CAP ·
I

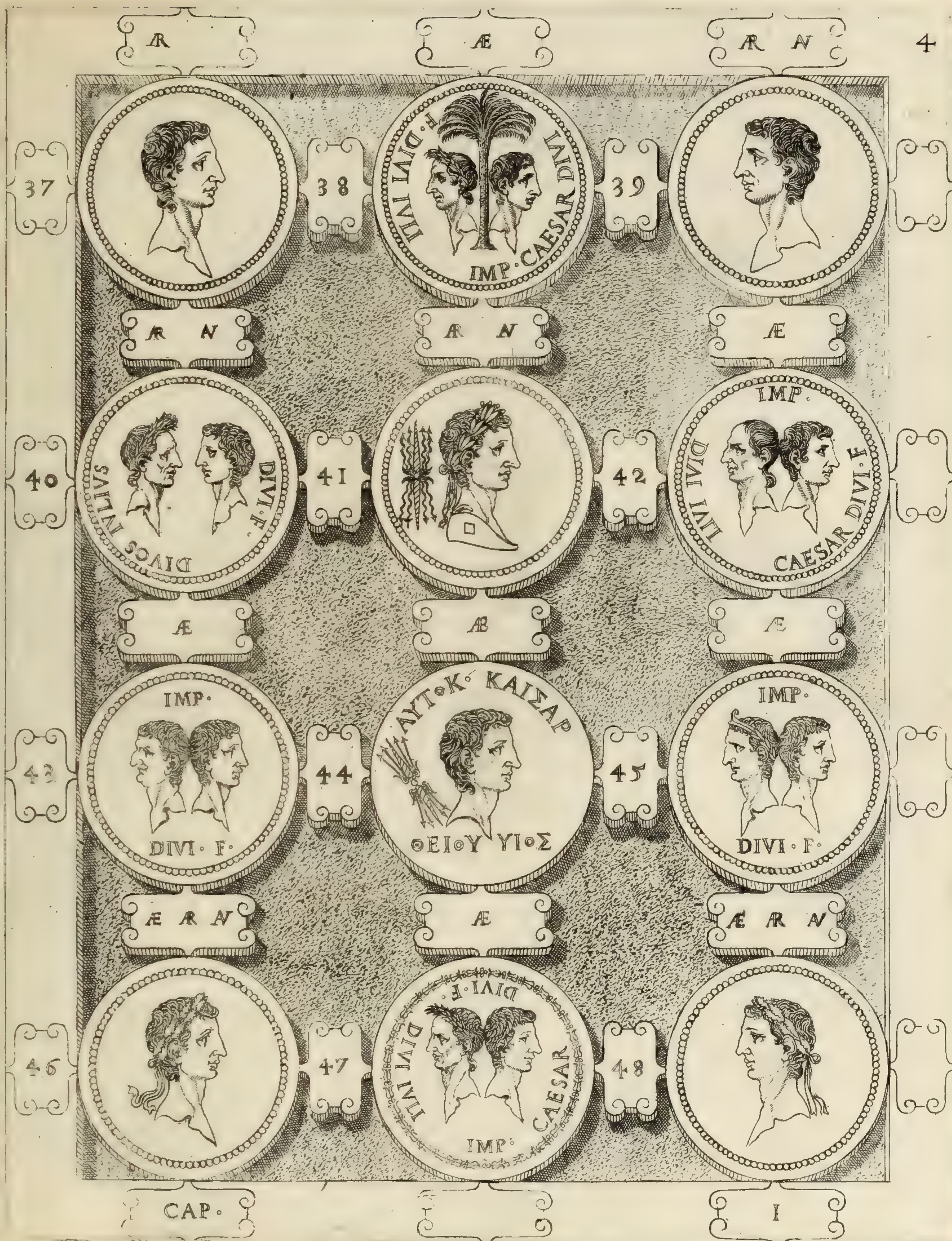

4
ÆR
Æ
ÆR AV
37
F·DIVI IVLI
IMP·CAESAR DIVI
38
39
ÆR AV
ÆR AV
Æ
40
DIVI·F·
DIVOS IVLIVS
41
42
IMP·
DIVI IVLI
CAESAR DIVI·F
Æ
Æ
43
IMP·
DIVI·F·
44
ΑΥΤ·Κ· ΚΑΙΣΑΡ
ΘΕΙΟΥ ΥΙΟΣ
45
IMP·
DIVI·F·
Æ ÆR AV
Æ
Æ ÆR AV
46
47
DIVI·F·
DIVI IVLI
CAESAR
IMP·
48
CAP·
I

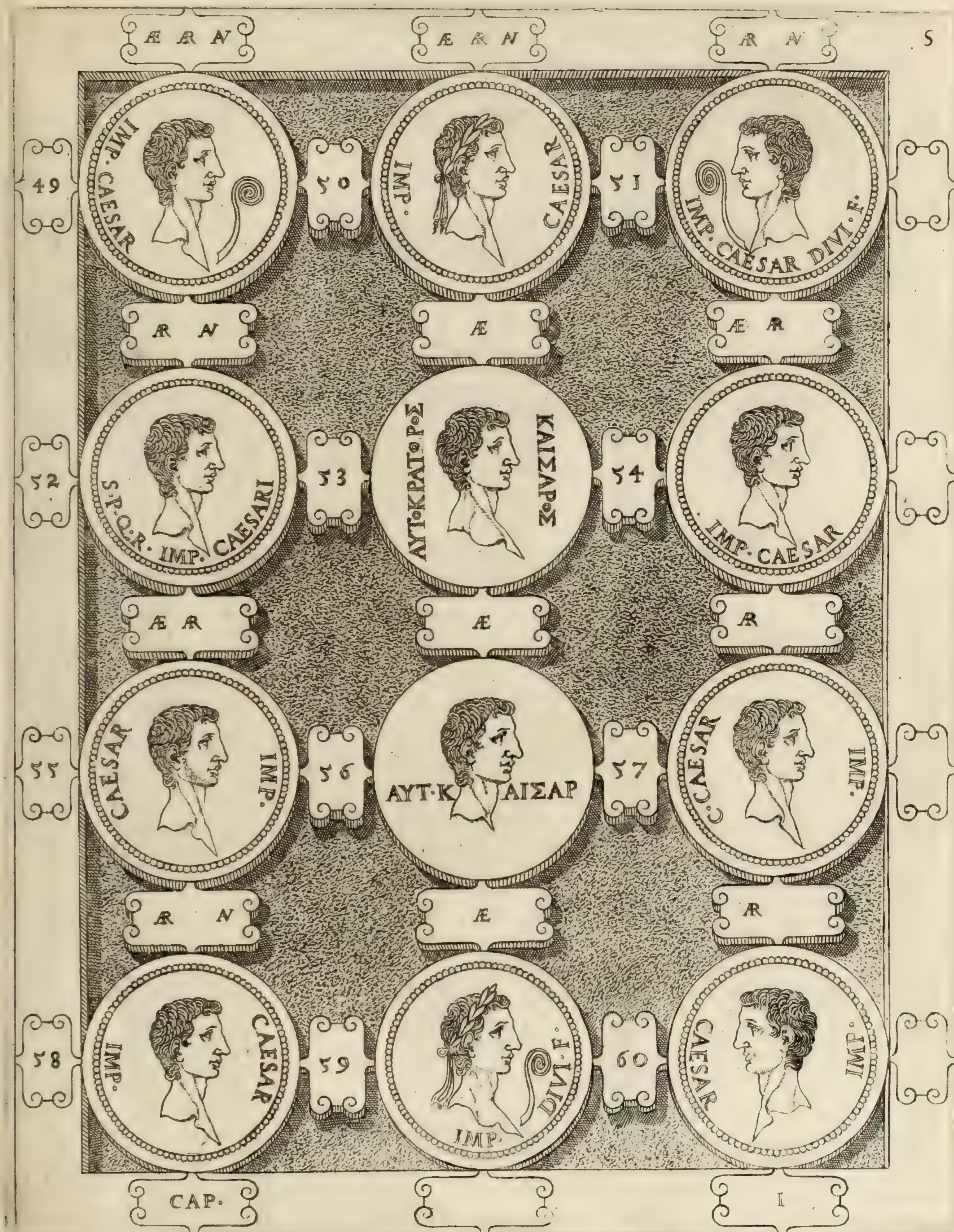
5
49
IMP·CAESAR
50
IMP·CAESAR
51
IMP·CAESAR DIVI·F·
52
S·P·Q·R·IMP·CAESARI
53
ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΚΑΙΣΑΡΟΣ
54
IMP·CAESAR
55
CAESAR IMP·
56
ΑΥΤ·Κ ΑΙΣΑΡ
57
C·CAESAR IMP·
58
IMP·CAESAR
59
IMP·DIVI·F·
60
CAESAR IMP
CAP·
I

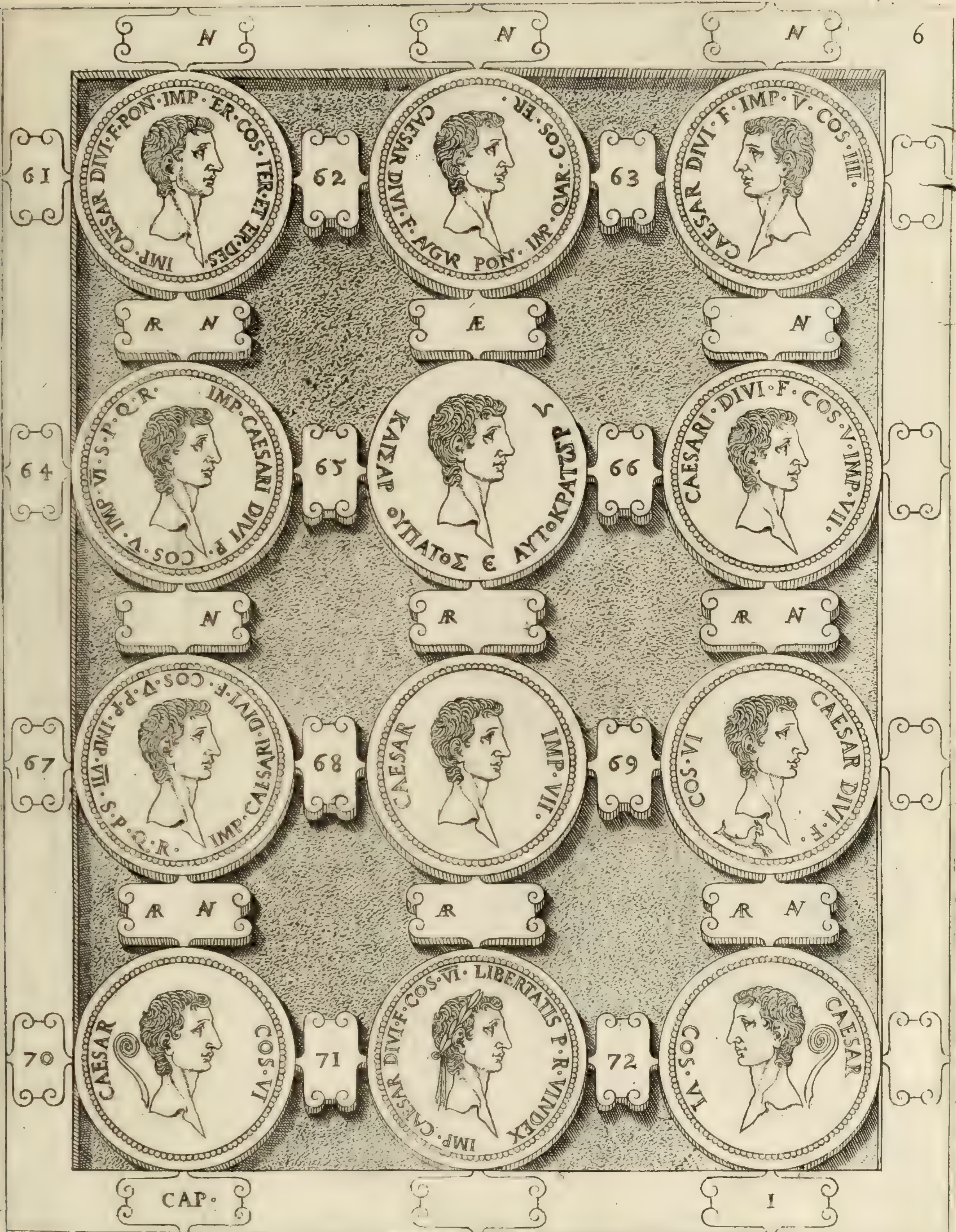
6
N N N
61 62 63
IMP·CAESAR DIVI·F·PON·IMP·ER·COS·TER·ET·ER·DES
CAESAR DIVI·F·AVGR PON·IMP·QVAR·COS·ER
CAESAR DIVI·F·IMP·V·COS·IIII·
Æ N Æ N
64 65 66
IMP·CAESARI DIVI·F·COS·V·IMP·VI·S·P·Q·R·
ΚΑΙΣΑΡ ΟΥΠΑΤΟΣ Ε ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ Ϛ
CAESARI·DIVI·F·COS·V·IMP·VII·
N Æ Æ N
67 68 69
IMP·CAESARI·DIVI·F·COS·V·P·R·IMP·VII·S·P·Q·R·
CAESAR IMP·VII·
CAESAR DIVI·F· COS·VI
Æ N Æ Æ N
70 71 72
CAESAR COS·VI
IMP·CAESAR DIVI·F·COS·VI·LIBERTATIS P·R·VINDEX
CAESAR
CAP· I

Æ Æ N | Æ | N

73

74

75

Æ | Æ | Æ

76

77

78

Æ | N | N

79

80

81

N | N | N

82
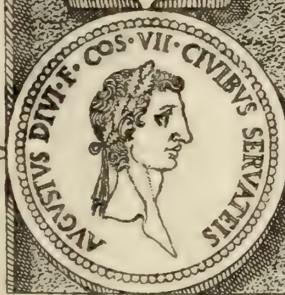

83
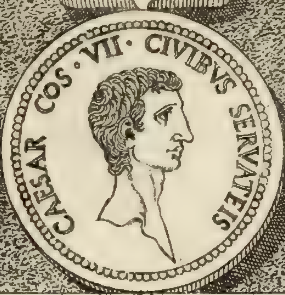

84
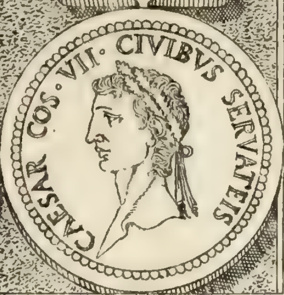

CAP· | | I

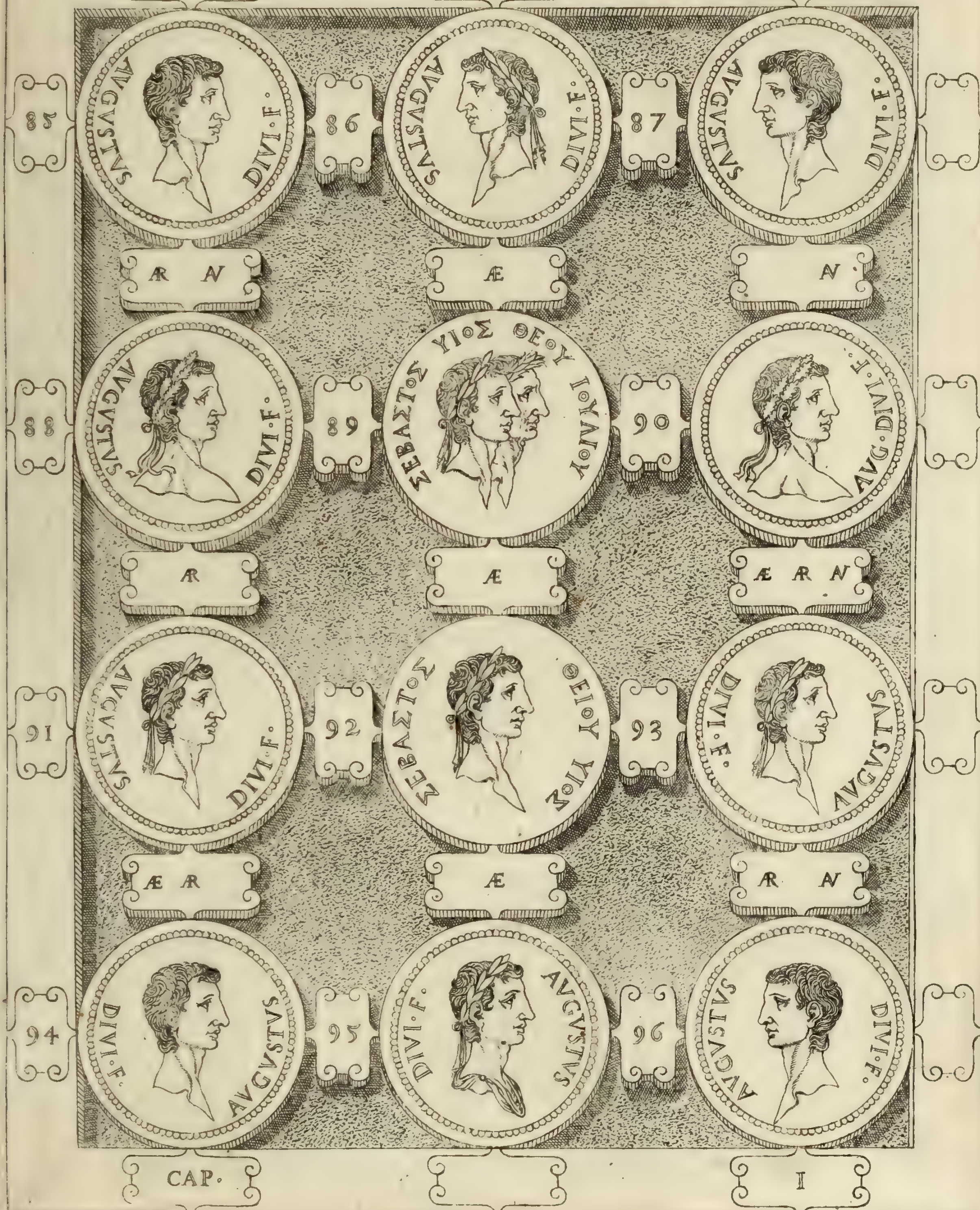
8
AR N
N
Æ AR N
85
AVGVSTVS DIVI·F·
86
AVGVSTVS DIVI·F·
87
AVGVSTVS DIVI·F·
AR N
Æ
N
88
AVGVSTVS DIVI·F·
89
ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΥΙΟΣ ΘΕΟΥ ΙΟΥΛΙΟΥ
90
AVG·DIVI·F·
AR
Æ
Æ AR N
91
AVGVSTVS DIVI·F·
92
ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΘΕΙΟΥ ΥΙΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΣ
93
DIVI·F· AVGVSTVS
Æ AR
Æ
AR N
94
DIVI·F· AVGVSTVS
95
DIVI·F· AVGVSTVS
96
AVGVSTVS DIVI·F·
CAP·
I

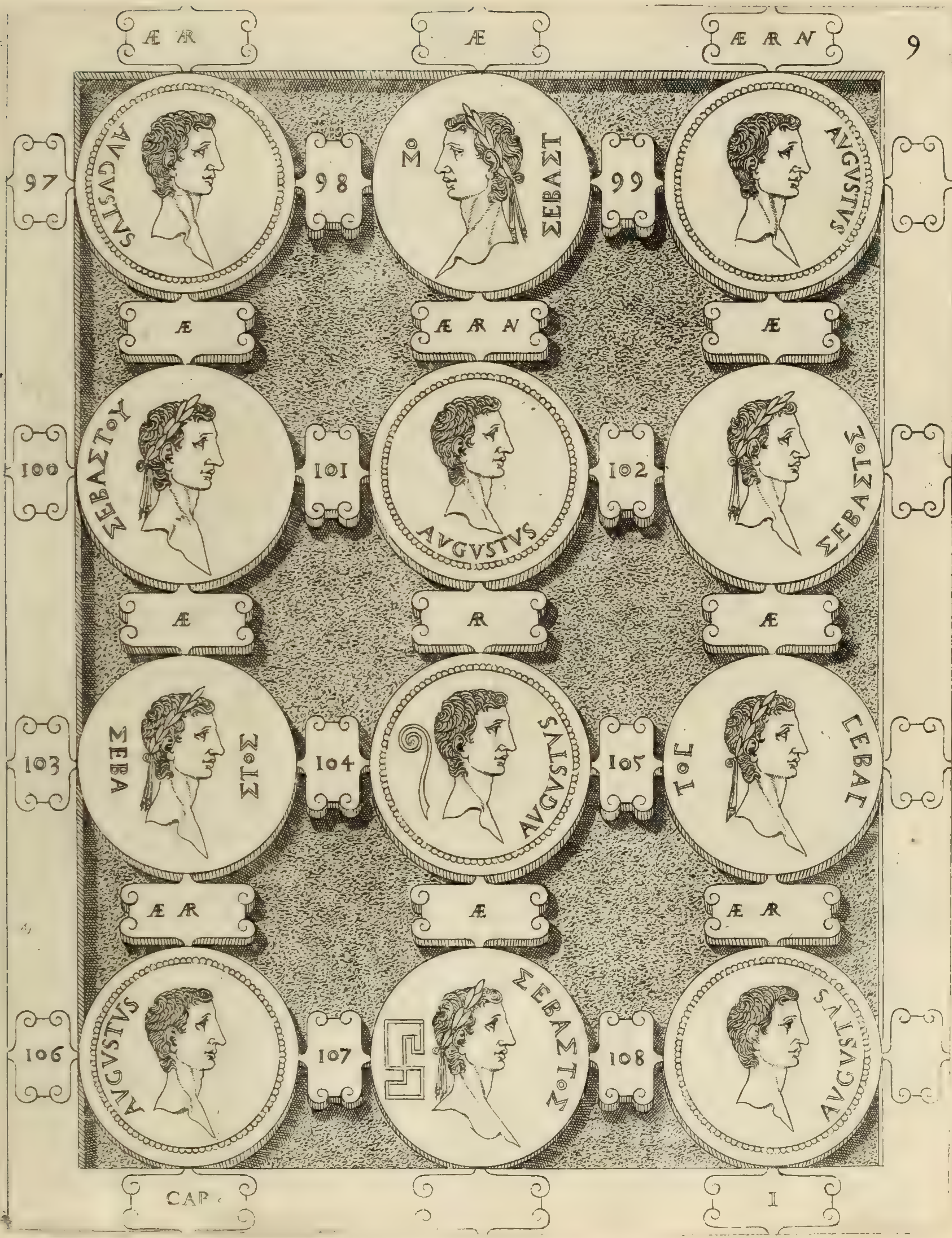

Æ Æ
Æ
Æ Æ N
9
97
AVGVSTVS
98
ΣΕΒΑΣΤ
99
AVGVSTVS
Æ
Æ Æ N
Æ
100
ΣΕΒΑΣΤΟΥ
101
AVGVSTVS
102
ΣΕΒΑΣΤΟΣ
Æ
Æ
Æ
103
ΣΕΒΑ ΣΤΟΣ
104
AVGVSTVS
105
ΣΕΒΑΣ ΤΟΣ
Æ Æ
Æ
Æ Æ
106
AVGVSTVS
107
ΣΕΒΑΣΤΟΣ
108
AVGVSTVS
CAP
I

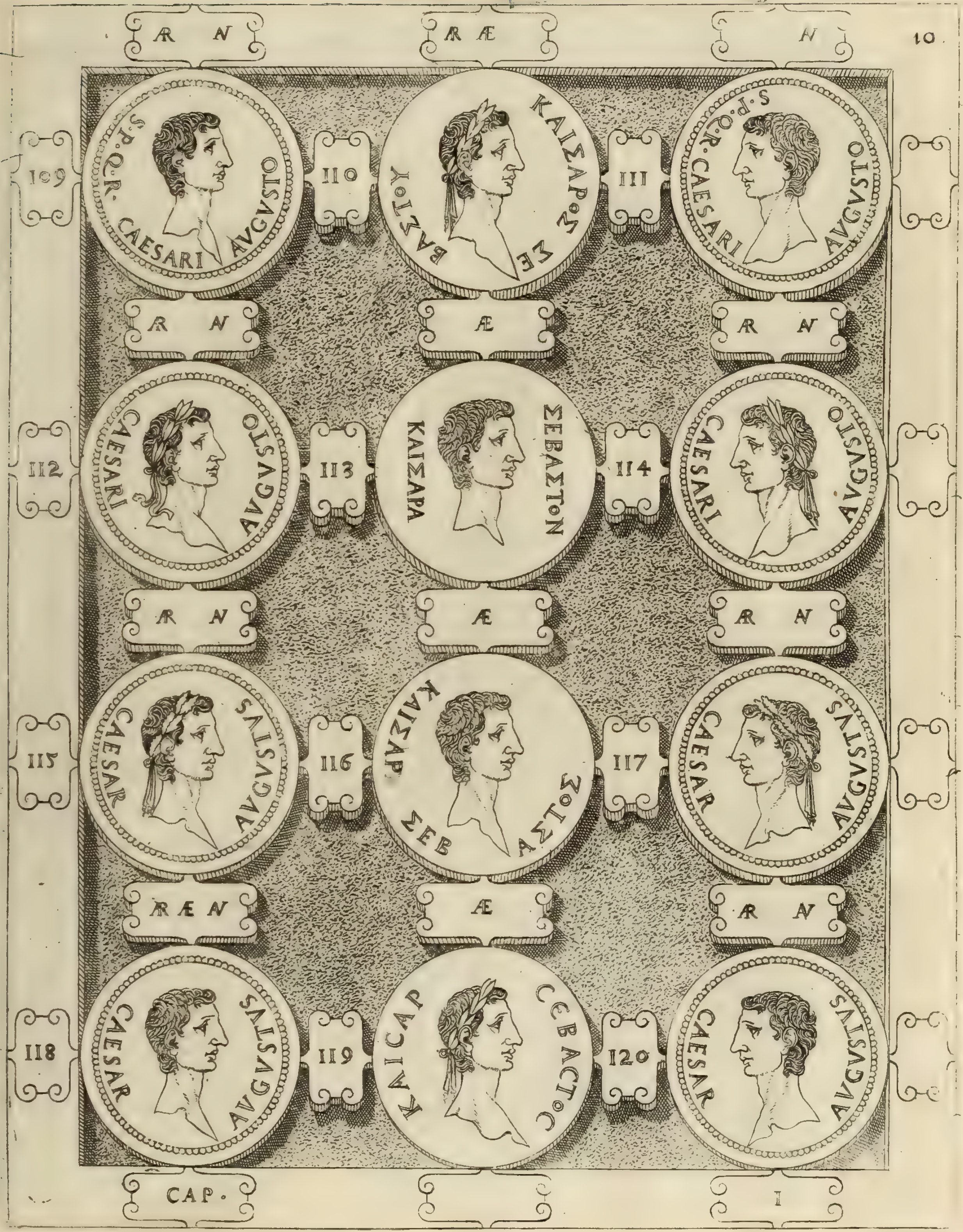

ÆR N
ÆR Æ
N
10
109
S·P·Q·R· CAESARI AVGVSTO
110
ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕ ΒΑΣΤΟΥ
111
S·P·Q·R· CAESARI AVGVSTO
ÆR N
Æ
ÆR N
112
CAESARI AVGVSTO
113
ΣΕΒΑΣΤΟΝ ΚΑΙΣΑΡΑ
114
CAESARI AVGVSTO
ÆR N
Æ
ÆR N
115
CAESAR AVGVSTVS
116
ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒ ΑΣΤΟΣ
117
CAESAR AVGVSTVS
ÆR Æ N
Æ
ÆR N
118
CAESAR AVGVSTVS
119
ΚΑΙϹΑΡ ϹΕΒΑϹΤΟϹ
120
CAESAR AVGVSTVS
CAP·
I

Æ
Æ
Ñ
11.
121
S·P·Q·R· IMP· CAESARI AVGVSTO
122
ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ
123
S·P·Q·R· IMP· CAESARI AVGVSTO
Æ
Æ
Æ
124
ΚΑΙΣΑΡΑ ΣΕΒΑΣΤΟΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ
125
ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ
126
ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ
Æ
Æ
Æ
127
ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ
128
ΑΥΤΟ· ΚΑΙC· CΕΒΑCΤΟC
129
ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙCΑΡ CΕΒΑCΤΟC
Æ Ñ
Æ
Æ
130
IMP· CAESAR AVGVSTVS
131
ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ
L
132
IMP· CAESAR AVGVST·
CAP.
I

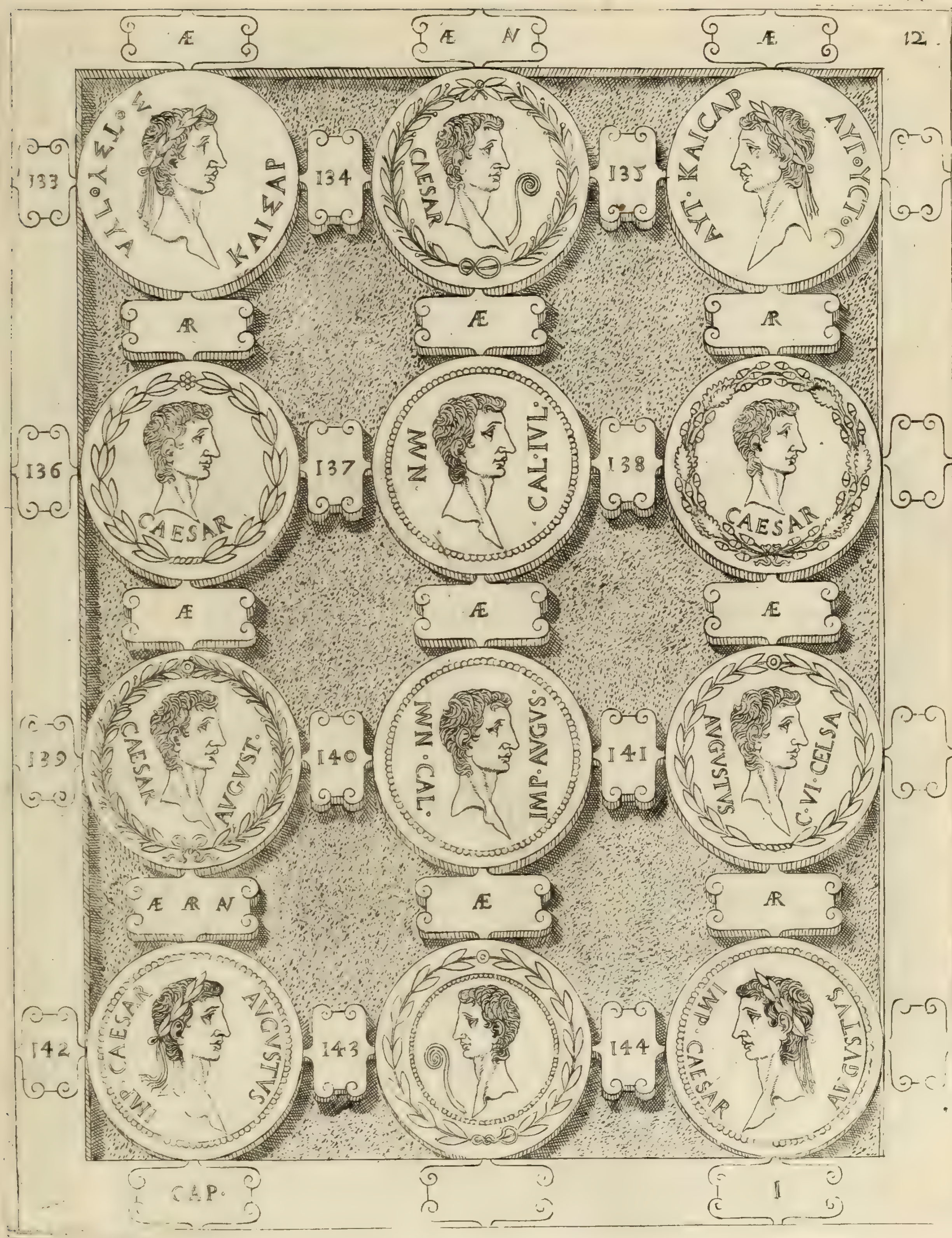
12.
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
KAIΣAP
CAESAR
AYT. KAICAP
CAESAR
CAL.IVL.
CAESAR
CAESAR AVGVST.
IMP.AVGVS.
AVGVSTVS C.VI.CELSA
IMP.CAESAR AVGVSTVS
IMP.CAESAR
CAP.

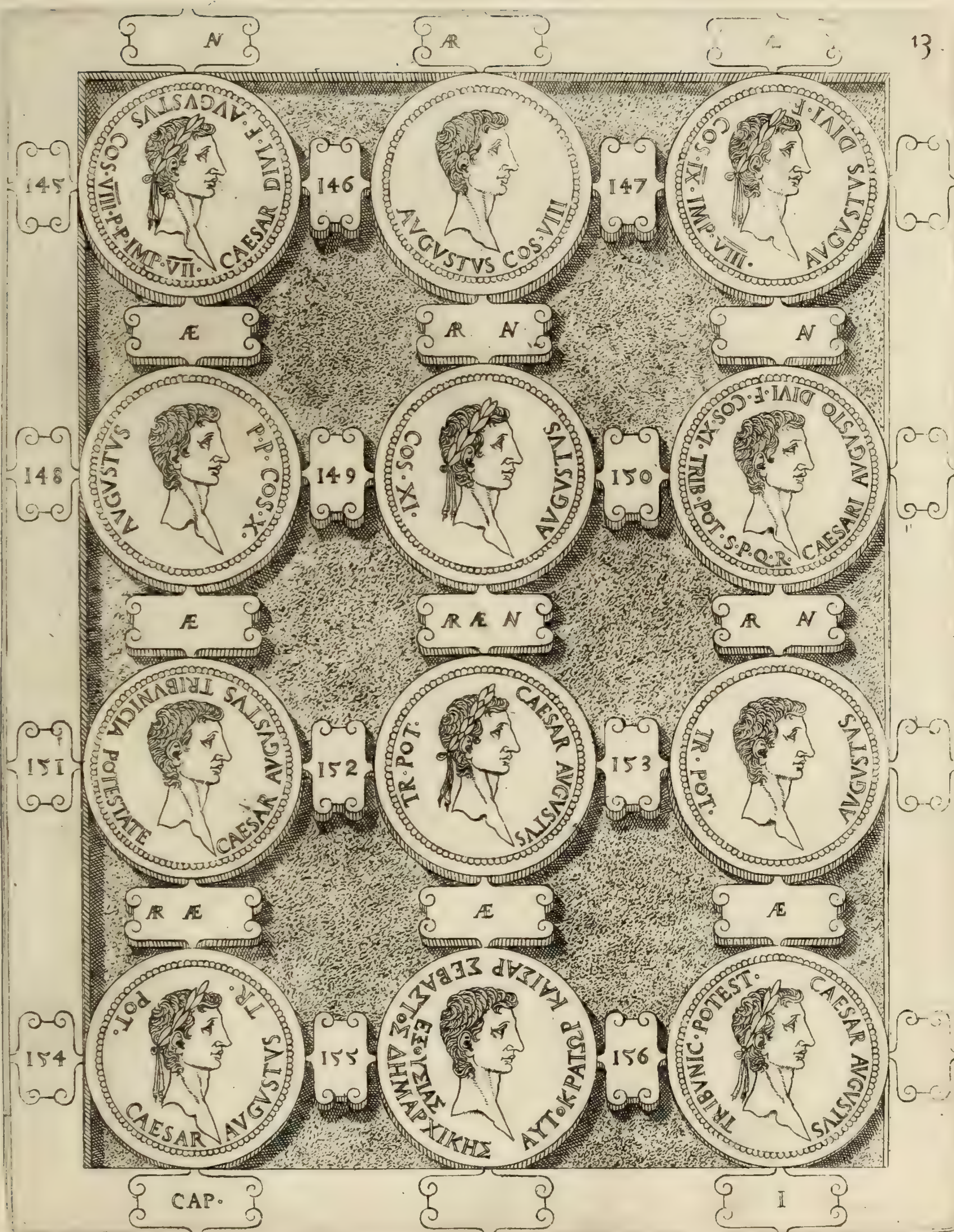
145
CAESAR DIVI·F·AVGVSTVS COS·VIII·P·P·IMP·VII·
146
AVGVSTVS COS·VIII
147
AVGVSTVS DIVI·F· COS·IX·IMP·VIII·
148
AVGVSTVS P·P·COS·X·
149
COS·XI· AVGVSTVS
150
AVGVSTO DIVI·F·COS·X· TRIB·POT·S·P·Q·R· CAESARI
151
AVGVSTVS TRIBVNICIA POTESTATE CAESAR
152
TR·POT· CAESAR AVGVSTVS
153
TR·POT· AVGVSTVS
154
TR·POT· CAESAR AVGVSTVS
155
ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΑΥΤ·ΚΡΑΤΩΡ ΔΗΜΑΡΧΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ
156
TRIBVNIC·POTEST· CAESAR AVGVSTVS
CAP·
I

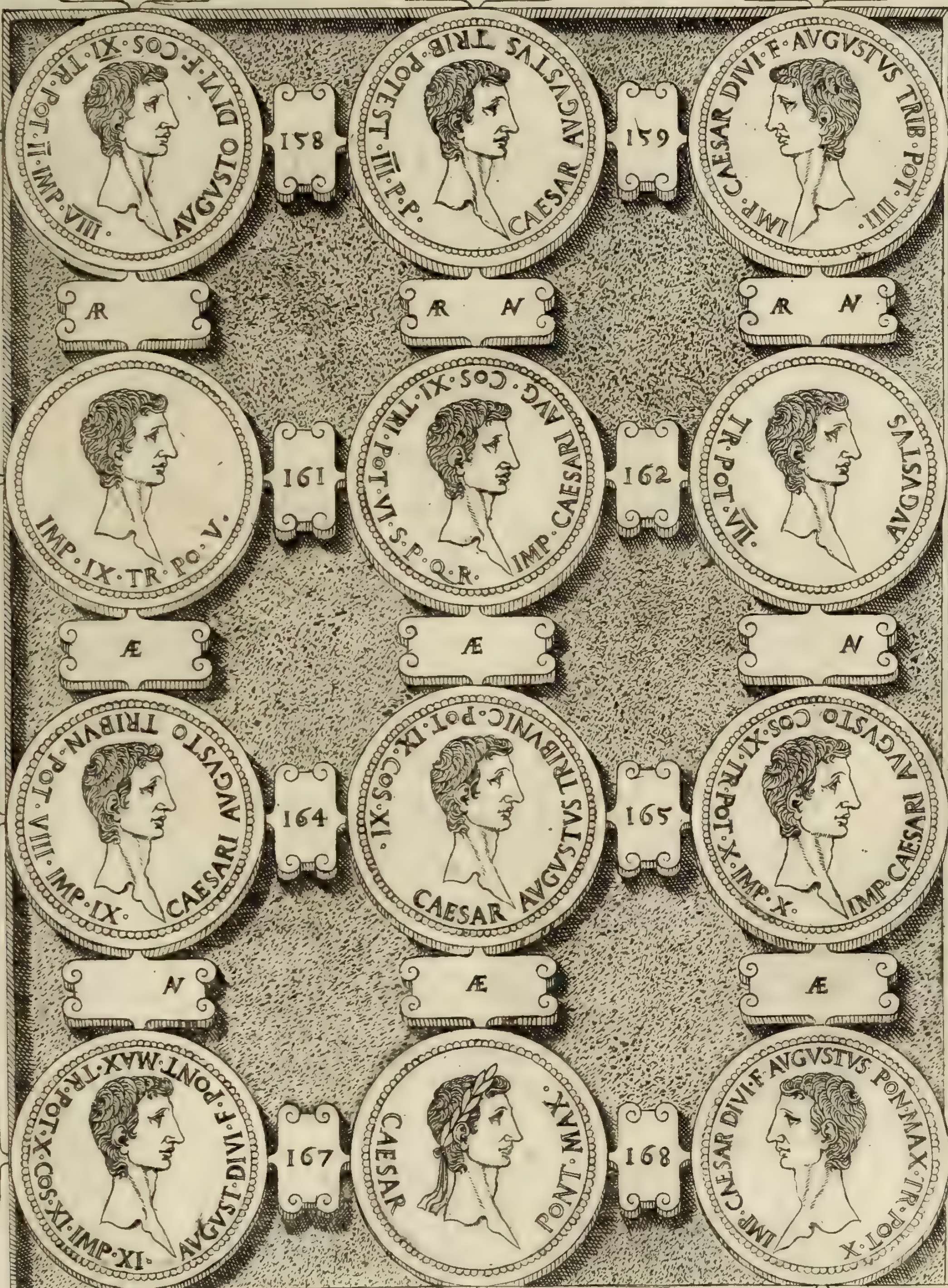
157
AVGVSTO DIVI·F·COS·XI·TR·POT·II·IMP·VIIII·
158
CAESAR AVGVSTVS TRIB·POTEST·IIII·P·P·
159
IMP·CAESAR DIVI·F·AVGVSTVS TRIB·POT·IIII·
160
IMP·IX·TR·PO·V·
161
IMP·CAESARI AVG·COS·XI·TRI·POT·VI·S·P·Q·R·
162
AVGVSTVS TR·POT·VII·
163
CAESARI AVGVSTO TRIBVN·POT·VIII·IMP·IX·
164
CAESAR AVGVSTVS TRIBVNIC·POT·IX·COS·XI·
165
IMP·CAESARI AVGVSTO COS·XI·TR·POT·X·IMP·X·
166
AVGVST·DIVI·F·PONT·MAX·TR·POT·X·COS·XI·IMP·XI·
167
CAESAR PONT·MAX·
168
IMP·CAESAR DIVI·F·AVGVSTVS PON·MAX·TR·POT·X·
CAP·
I

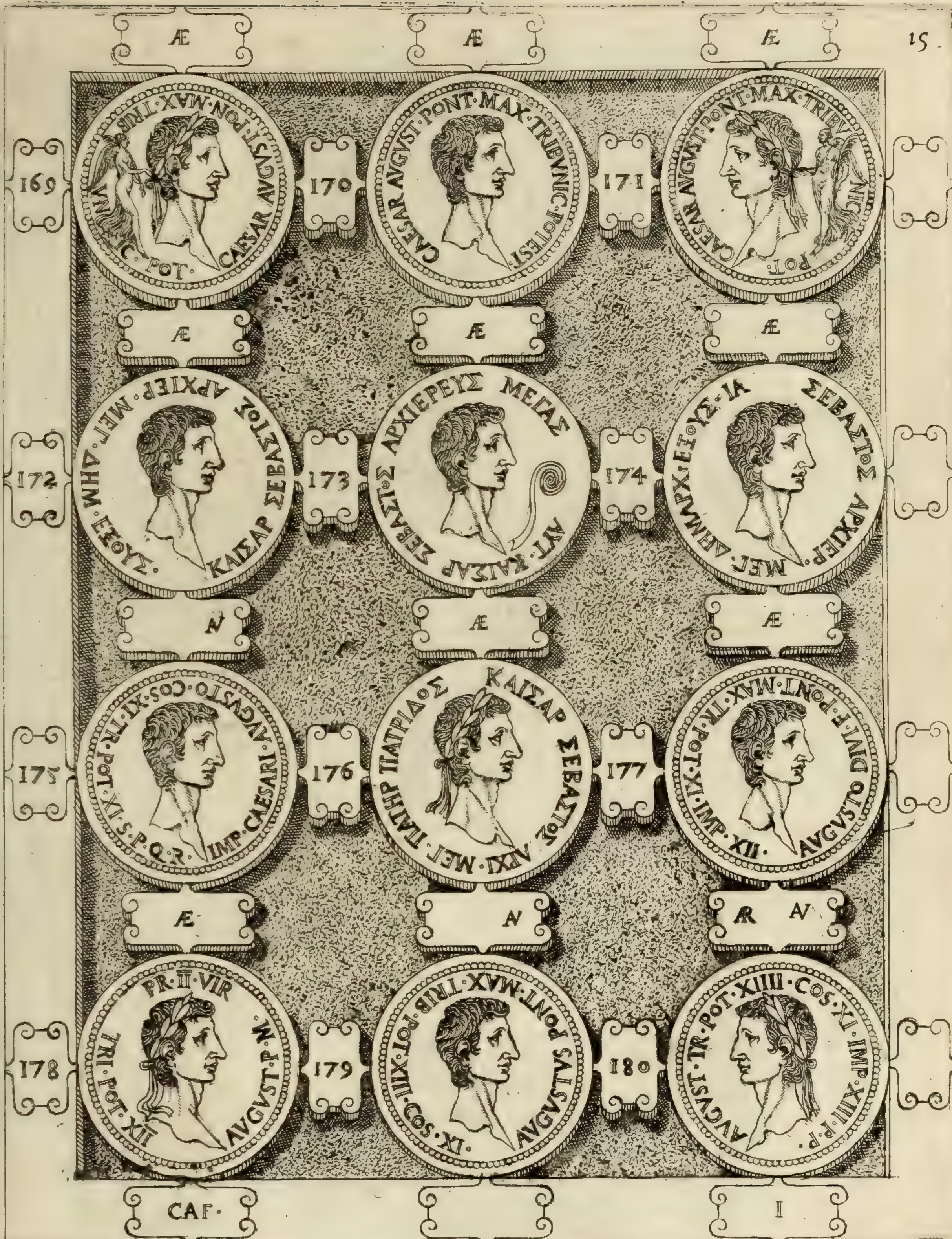
Æ
Æ
Æ
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
CAF·
I

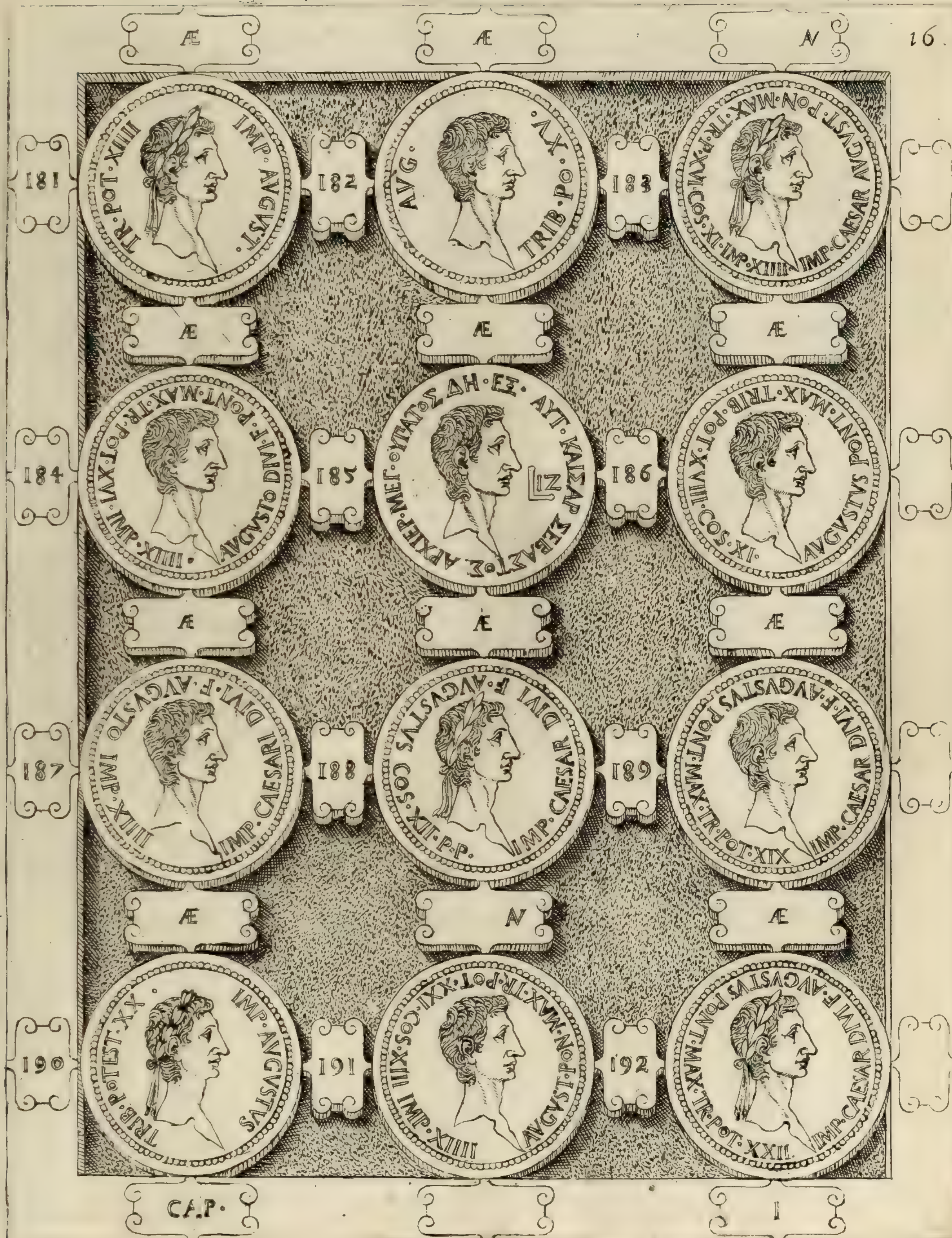
Æ
Æ
N
181
182
183
IMP·AVGVST·
TR·POT·XIIII
AVG·
TRIB·PO·XV·
CAESAR AVGVST·PON·MAX·TR·P·XVI·COS·XI·IMP·XIIII·IMP·
184
185
186
AVGVSTO DIVI·F·PONT·MAX·TR·POT·XVI·IMP·XIIII·
ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΑΡΧΙΕΡ·ΜΕΓ·ΥΠΑΤΟΣ ΔΗ·ΕΞ·ΑΥΤ·
AVGVSTVS PONT·MAX·TRIB·POT·XVIII·COS·XI·
187
188
189
IMP·CAESARI DIVI·F·AVGVSTO IMP·XIIII
IMP·CAESAR DIVI F·AVGVSTVS COS·XII·P·P·
IMP·CAESAR DIVI·F·AVGVSTVS PONT·MAX·TR·POT·XIX
190
191
192
IMP·AVGVSTVS TRIB·POTEST·XX·
AVGVST·PON·MAX·TR·POT·XXI·COS·XIII·IMP·XIIII
IMP·CAESAR DIVI F·AVGVSTVS PONT·MAX·TR·POT·XXII
CAP·
I

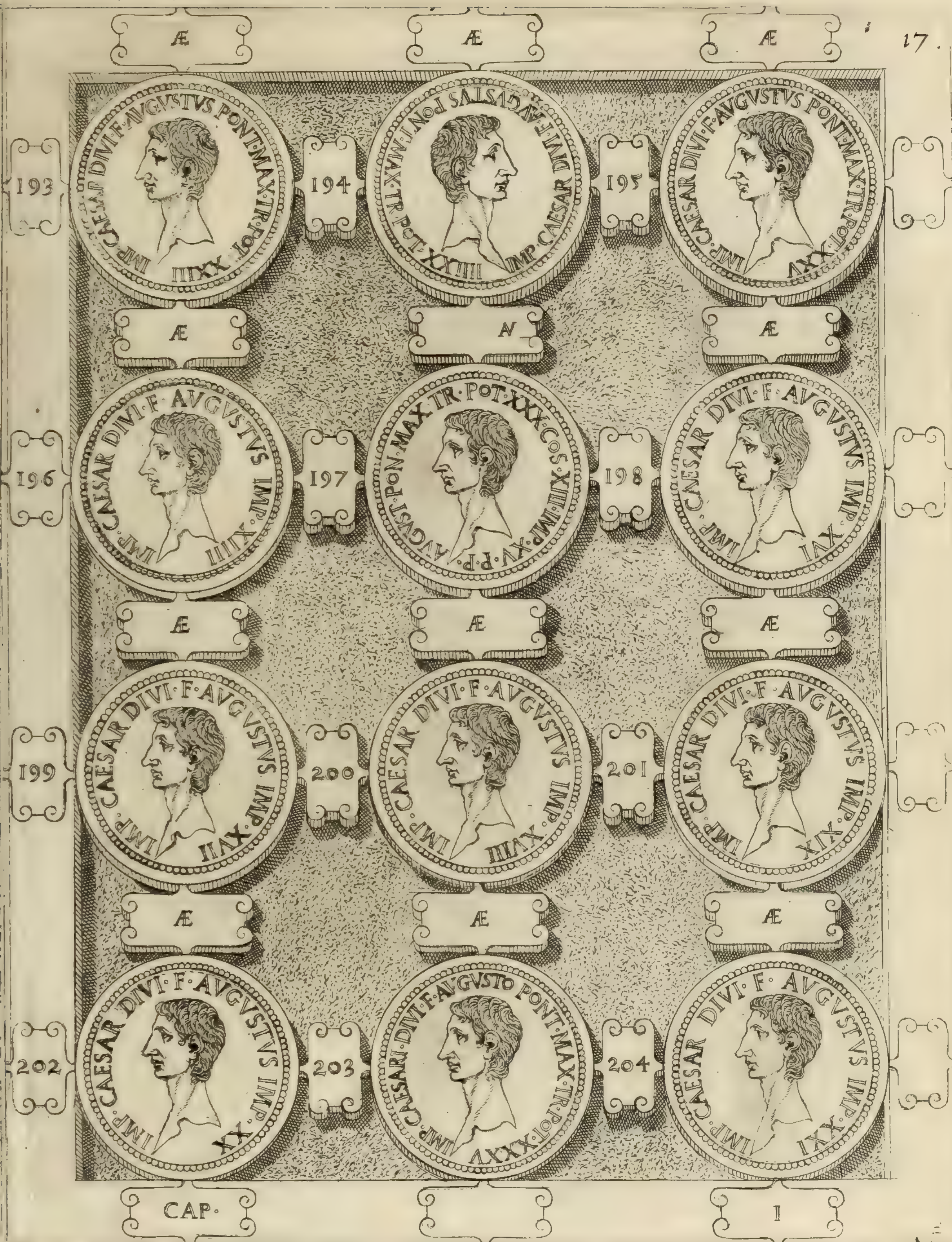
Æ
Æ
Æ
193
IMP·CAESAR DIVI·F·AVGVSTVS PONT·MAX·TR·POT·XXIIII
194
IMP·CAESAR DIVI·F·AVGVSTVS PON·MAX·TR·POT·XXIIII
195
IMP·CAESAR DIVI·F·AVGVSTVS PONT·MAX·TR·POT·XXV
Æ
AV
Æ
196
IMP·CAESAR DIVI·F·AVGVSTVS IMP·XIIII
197
AVGVST·PON·MAX·TR·POT·XXX·COS·XIII·IMP·XV·P·P·
198
IMP·CAESAR DIVI·F·AVGVSTVS IMP·XVI
Æ
Æ
Æ
199
IMP·CAESAR DIVI·F·AVGVSTVS IMP·XVII
200
IMP·CAESAR DIVI·F·AVGVSTVS IMP·XVIII
201
IMP·CAESAR DIVI·F·AVGVSTVS IMP·XIX
Æ
Æ
Æ
202
IMP·CAESAR DIVI·F·AVGVSTVS IMP·XX
203
IMP·CAESARI·DIVI·F·AVGVSTO PONT·MAX·TR·POT·XXXV
204
IMP·CAESAR DIVI·F·AVGVSTVS IMP·XXI
CAP·
I

Æ
Æ
205
DIVI·F· DIVOS AVGVST
206
ΚΑΙCΑΡ
207
DIVI·F· DIVVS AVGVSTVS
Æ
Æ
Æ
208
DIVVS AVGVSTVS
209
DIVVS AVGVSTVS
210
DIVVS AVGVSTVS
S C
ÆN
Æ
ÆÆ
211
DIVVS AVGVSTVS
212
DIVO AVGVSTO
213
DIVVS AVGVSTVS
Æ
Æ
Æ
214
AVGVSTVS DIVVS
215
ΚΑΙCΑΡ
216
DIVVS AVGVSTVS
CAP·

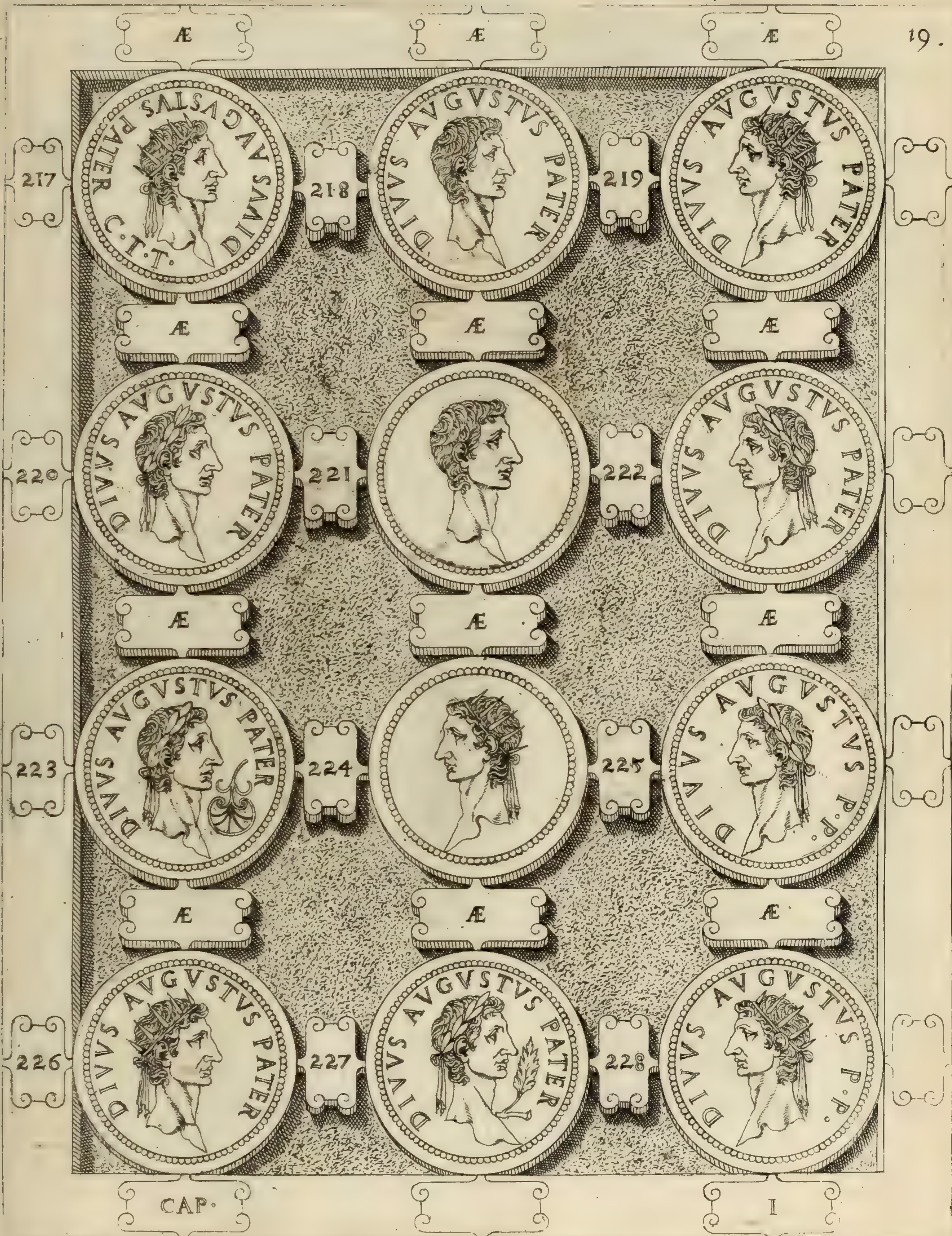
Æ
Æ
Æ
217
DIVVS AVGVSTVS PATER C.T.T.
218
DIVVS AVGVSTVS PATER
219
DIVVS AVGVSTVS PATER
Æ
Æ
Æ
220
DIVVS AVGVSTVS PATER
221
222
DIVVS AVGVSTVS PATER
Æ
Æ
Æ
223
DIVVS AVGVSTVS PATER
224
225
DIVVS AVGVSTVS P.P.
Æ
Æ
Æ
226
DIVVS AVGVSTVS PATER
227
DIVVS AVGVSTVS PATER
228
DIVVS AVGVSTVS P.P.
CAP·
I

Æ Æ Æ

229

230

231

Æ Æ Æ

232

233

234

Æ Æ Æ

235

236

237

Æ Æ Æ

238

239

240

CAP. I

ÆR Æ Æ

241

242

243

ÆR N N

244

245

246

ÆR

247 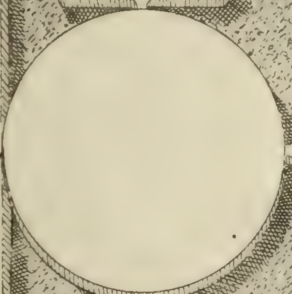

248

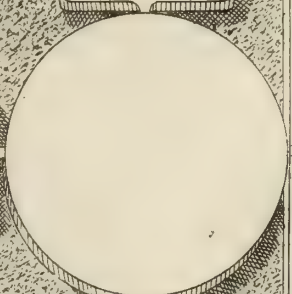

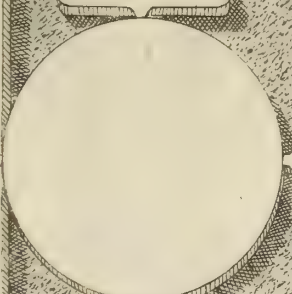

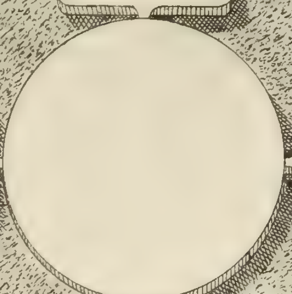

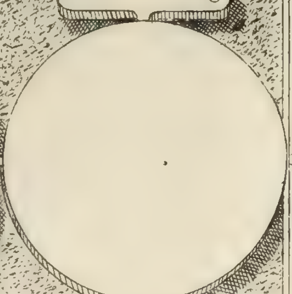

CAP. I

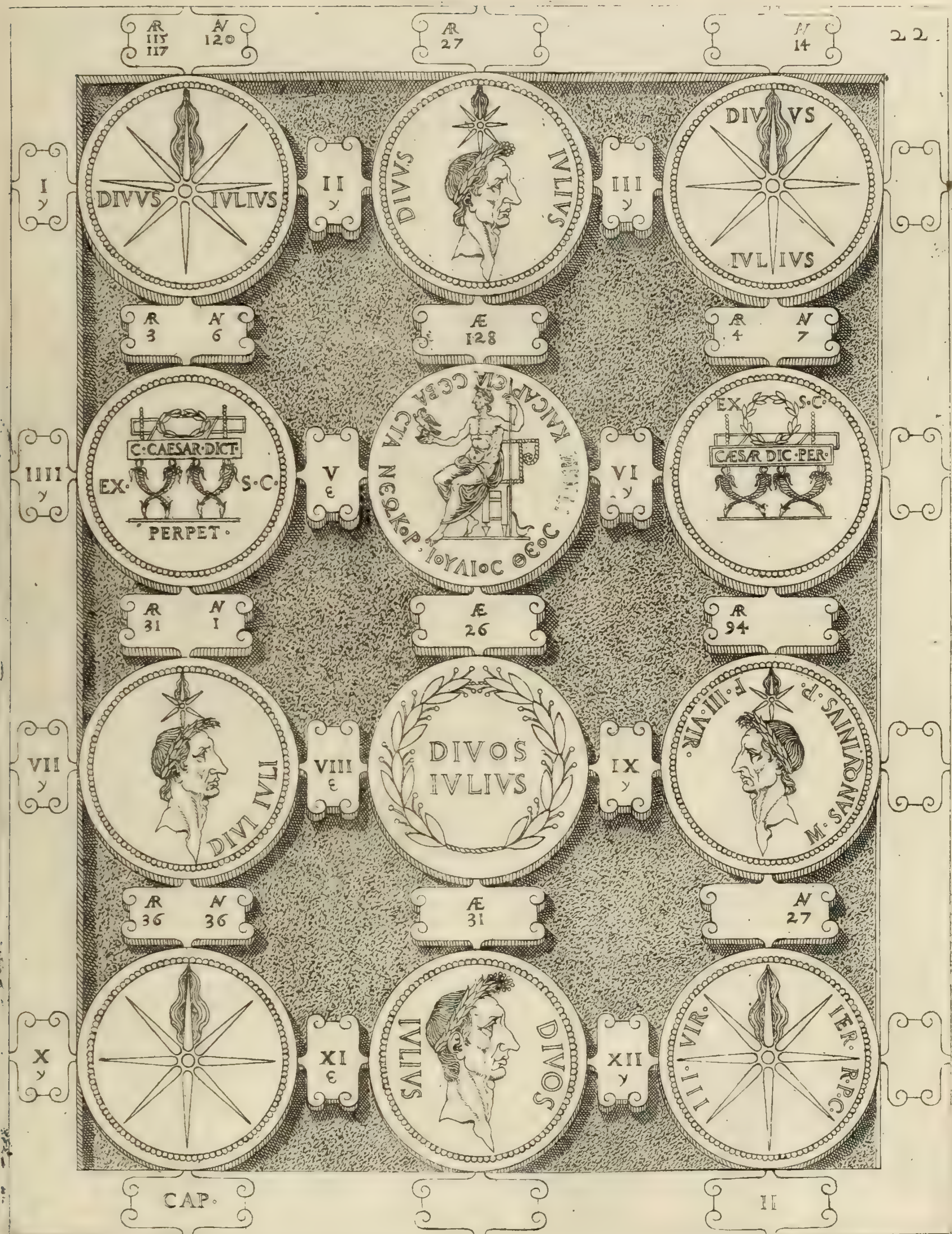
DIVVS IVLIVS
DIVVS IVLIVS
DIVVS IVLIVS
C·CAESAR·DICT·
EX· S·C·
PERPET·
EX S·C·
CÆSAR DIC·PER·
DIVI IVLI
DIVOS
IVLIVS
M·SANQVINIVS·F·III·VIR·
DIVOS IVLIVS
III·VIR· IER·R·P·C·
I
II
III
IIII
V
VI
VII
VIII
IX
X
XI
XII
CAP·
II

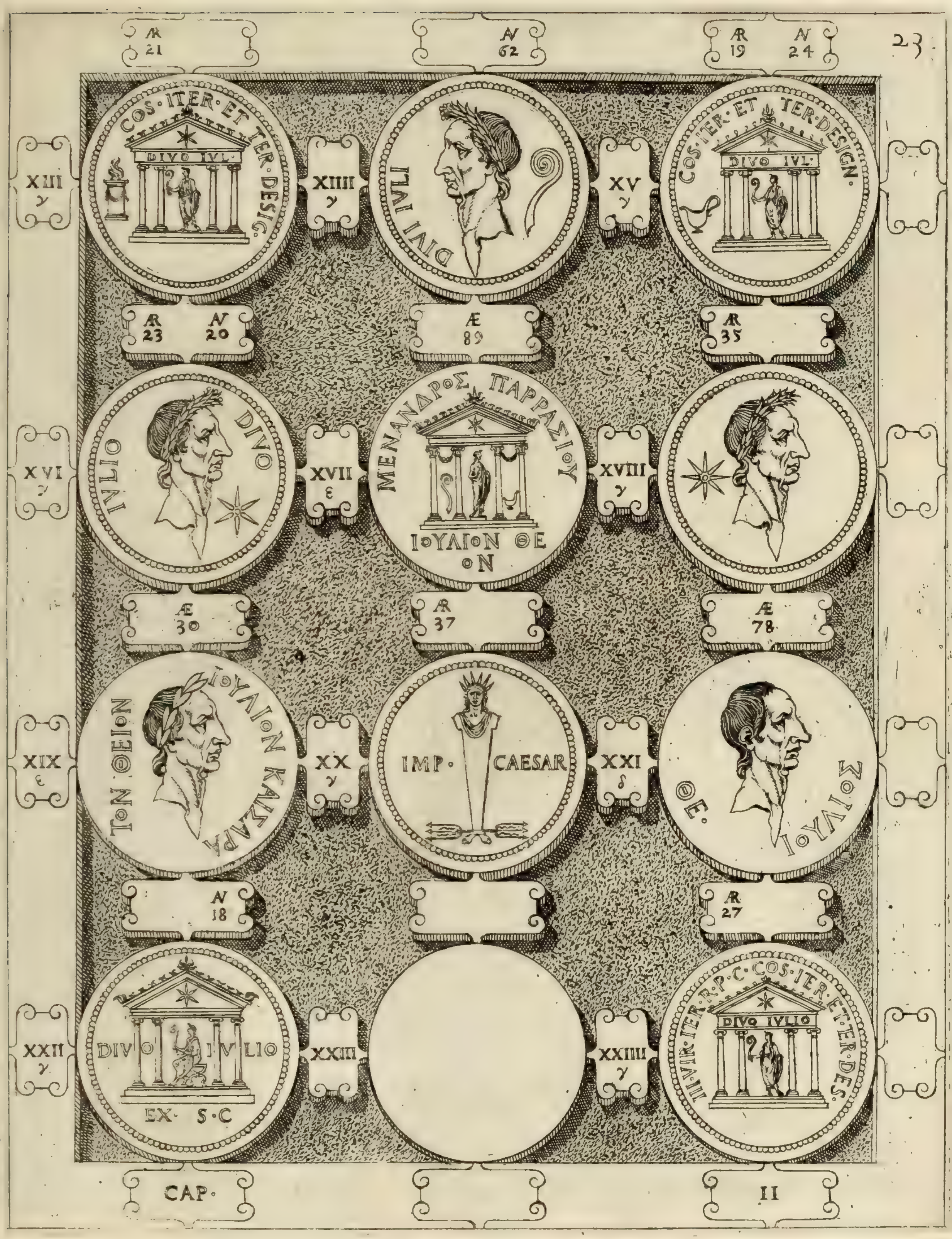
Æ 21
N 62
Æ 19 N 24
COS·ITER·ET·TER·DESIG·
DIVO IVL
XIII
XIIII
DIVI IVLI
XV
COS·TER·ET·TER·DESIGN·
DIVO IVL·
Æ 23 N 20
Æ 89
Æ 35
IVLIO DIVO
XVI
XVII
ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ ΠΑΡΡΑΣΙΟΥ
ΙΟΥΛΙΟΝ ΘΕΟΝ
XVIII
Æ 30
Æ 37
Æ 78
ΤΟΝ ΘΕΙΟΝ ΙΟΥΛΙΟΝ ΚΑΙΣΑΡΑ
XIX
XX
IMP· CAESAR
XXI
ΘΕ· ΙΟΥΛΙΟΣ
N 18
Æ 27
DIVO IVLIO
EX· S·C
XXII
XXIII
XXIIII
IIIVIR·ITER·R·P·C·COS·ITER·ET·TER·DES
DIVO IVLIO
CAP·
II

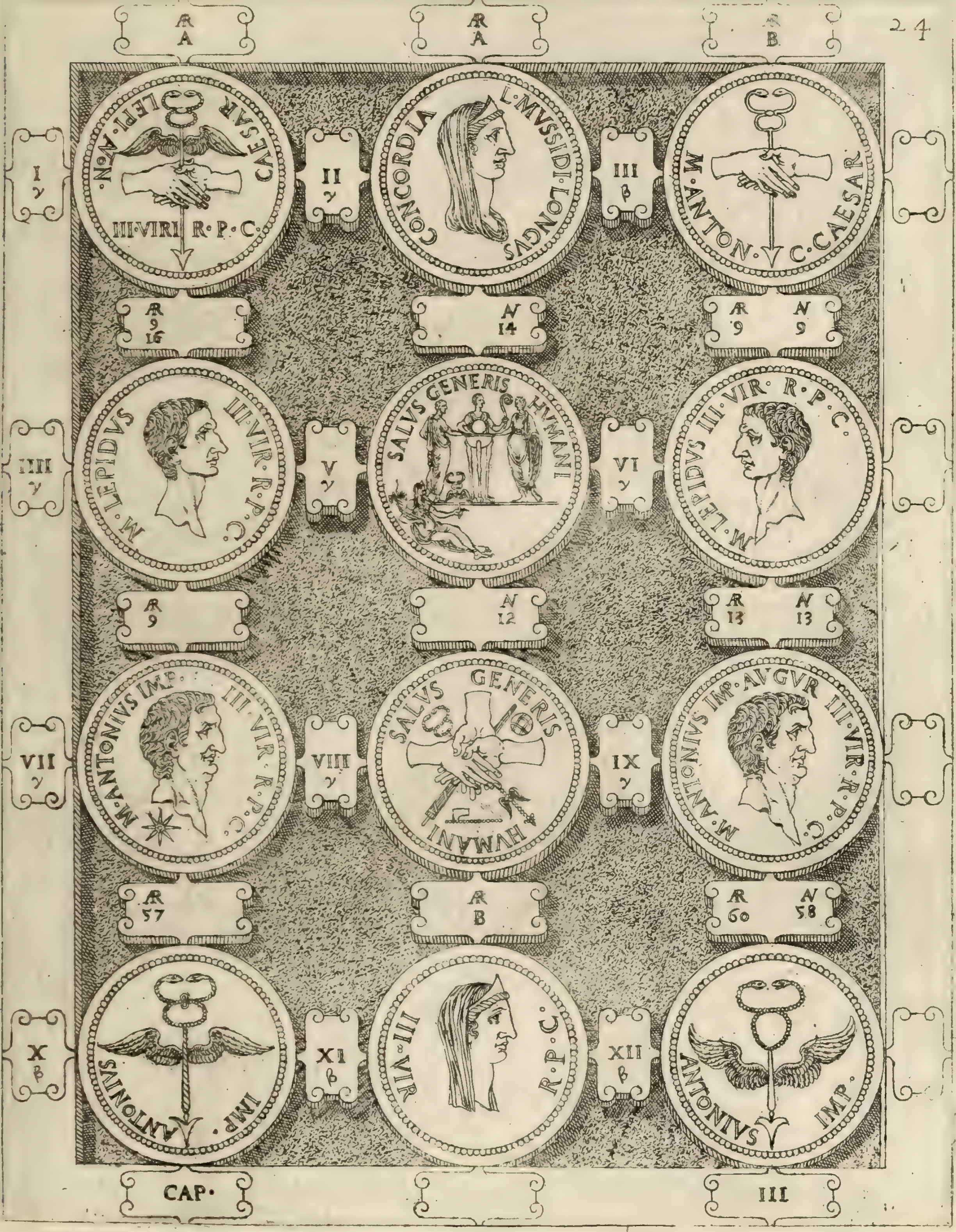
Æ A
Æ A
Æ B
I γ
LEPI·A·N· CAESAR
III·VIRI R·P·C·
II γ
CONCORDIA L·MVSSIDI·LONGVS
III β
M·ANTON· C·CAESAR
Æ 9 16
N 14
Æ 9 N 9
IIII γ
M·LEPIDVS III·VIR·R·P·C·
V γ
SALVS GENERIS HVMANI
VI γ
M·LEPIDVS III·VIR·R·P·C·
Æ 9
N 12
Æ 13 N 13
VII γ
M·ANTONIVS IMP· III·VIR·R·P·C·
VIII γ
SALVS GENERIS HVMANI
IX γ
M·ANTONIVS IMP·AVGVR III·VIR·R·P·C·
Æ 57
Æ B
Æ 60 N 58
X β
ANTONIVS IMP·
XI β
III·VIR R·P·C·
XII β
ANTONIVS IMP·
CAP·
III

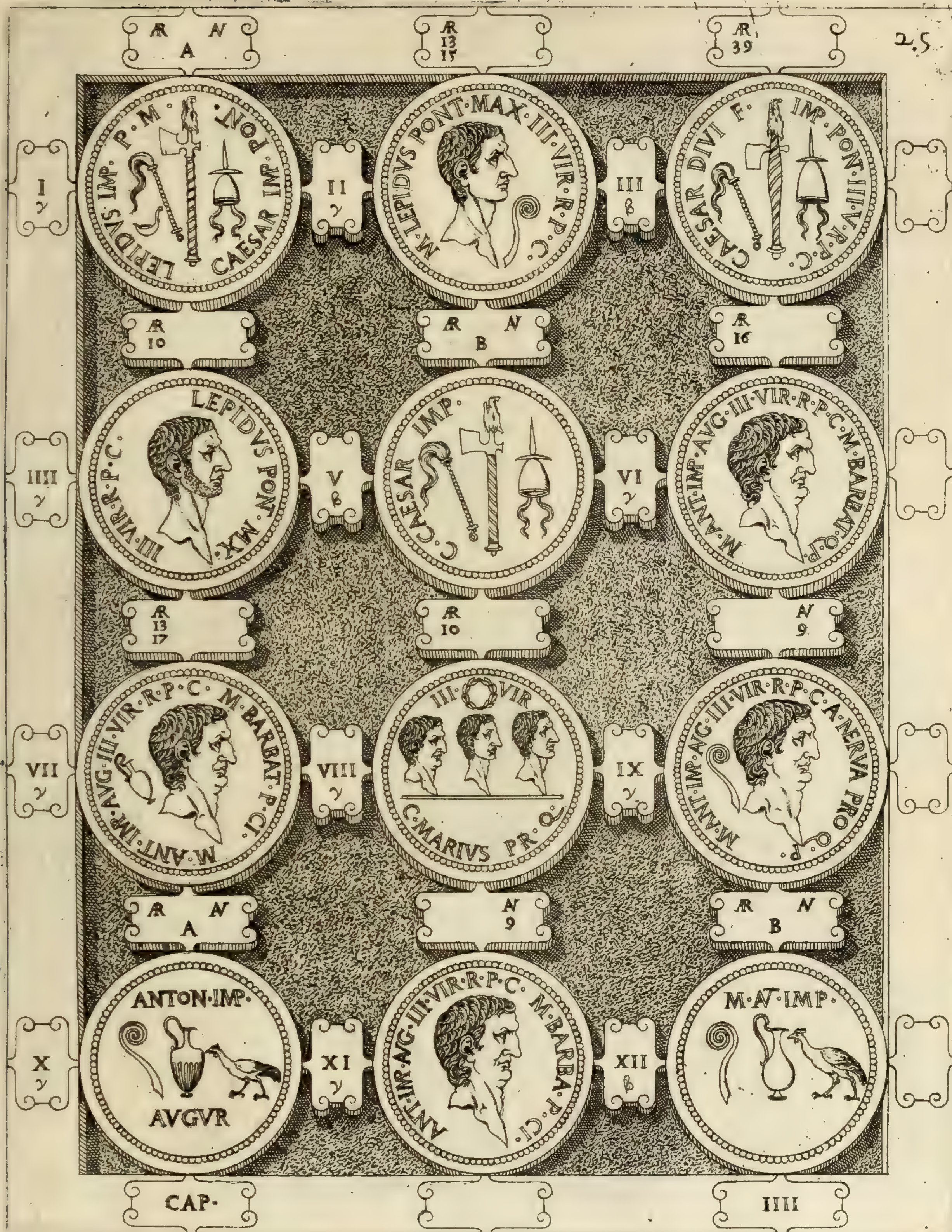
25
LEPIDVS·IMP· P·M·
CAESAR IMP· PON·
M·LEPIDVS PONT·MAX·III·VIR·R·P·C·
CAESAR DIVI F· IMP· PON·III·V·R·P·C·
LEPIDVS PON·MX·
III·VIR·R·P·C·
C·CAESAR IMP·
M·ANT·IMP·AVG·III·VIR·R·P·C·M·BARBAT·Q·P·
M·ANT·IMP·AVG·III·VIR·R·P·C· M·BARBAT·P·C·I·
III·VIR
C·MARIVS PR·Q·
M·ANT·IMP·AG·III·VIR·R·P·C·A·NERVA PRO·Q·P·
ANTON·IMP·
AVGVR
ANT·IMP·AG·III·VIR·R·P·C· M·BARBA·P·C·I·
M·AT·IMP·
CAP·
IIII

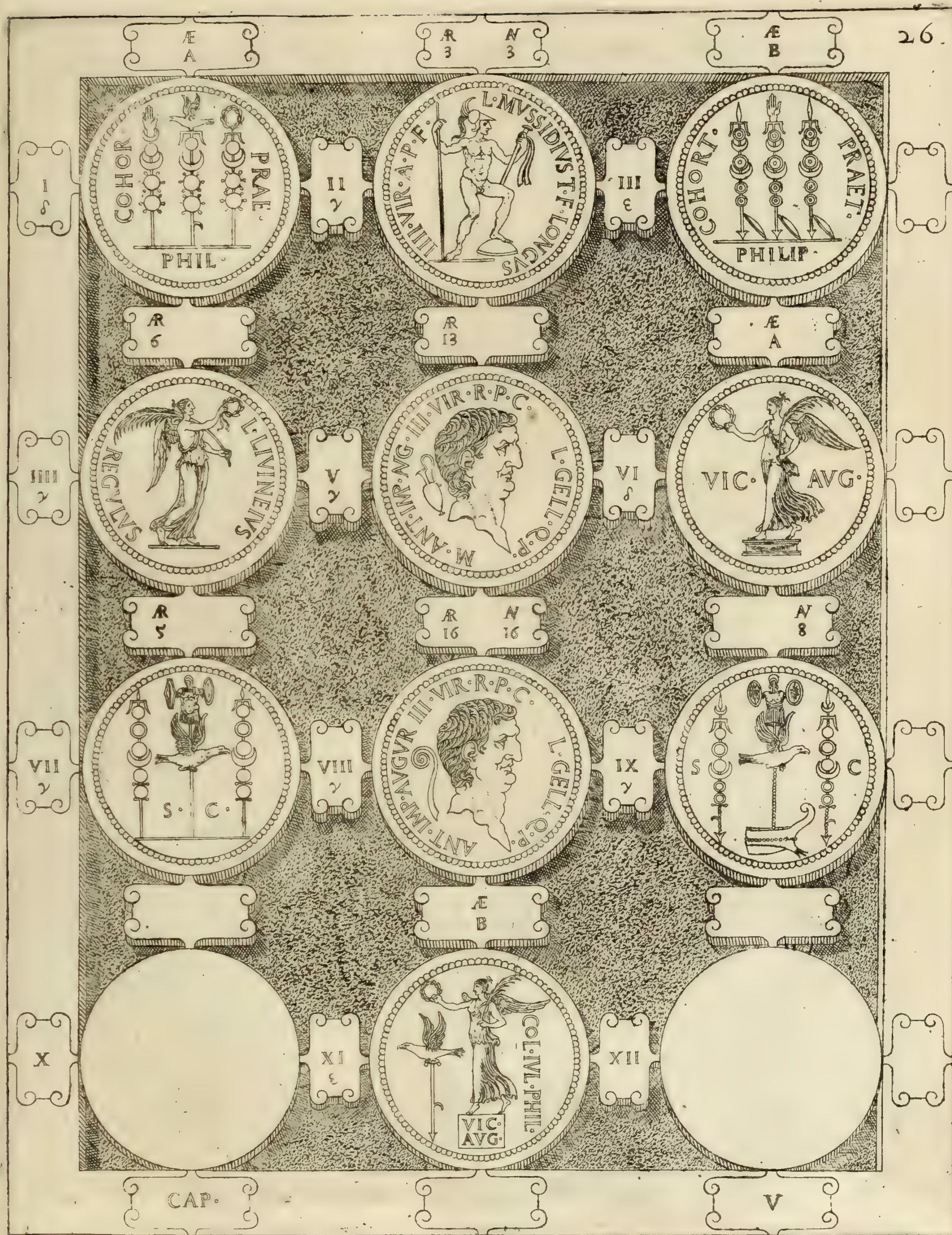

Æ A
Æ 3 Ꜹ 3
Æ B
I δ
COHOR PRAE PHIL
II γ
L·MVSSIDIVS T·F·LONGVS IIII·VIR·A·P·F·
III ε
COHORT· PRAET· PHILIP·
Æ 6
Æ 13
Æ A
IIII γ
L·LIVINEIVS REGVLVS
V γ
M·ANT·IMP·AVG·III·VIR·R·P·C· L·GELL·Q·P·
VI δ
VIC· AVG·
Æ 5
Æ 16 Ꜹ 16
Ꜹ 8
VII γ
S· C·
VIII γ
ANT·IMP·AVGVR III·VIR·R·P·C· L·GELL·Q·P·
IX γ
S C
Æ B
X
XI ε
COL·IVL·PHIL· VIC· AVG·
XII
CAP·
V

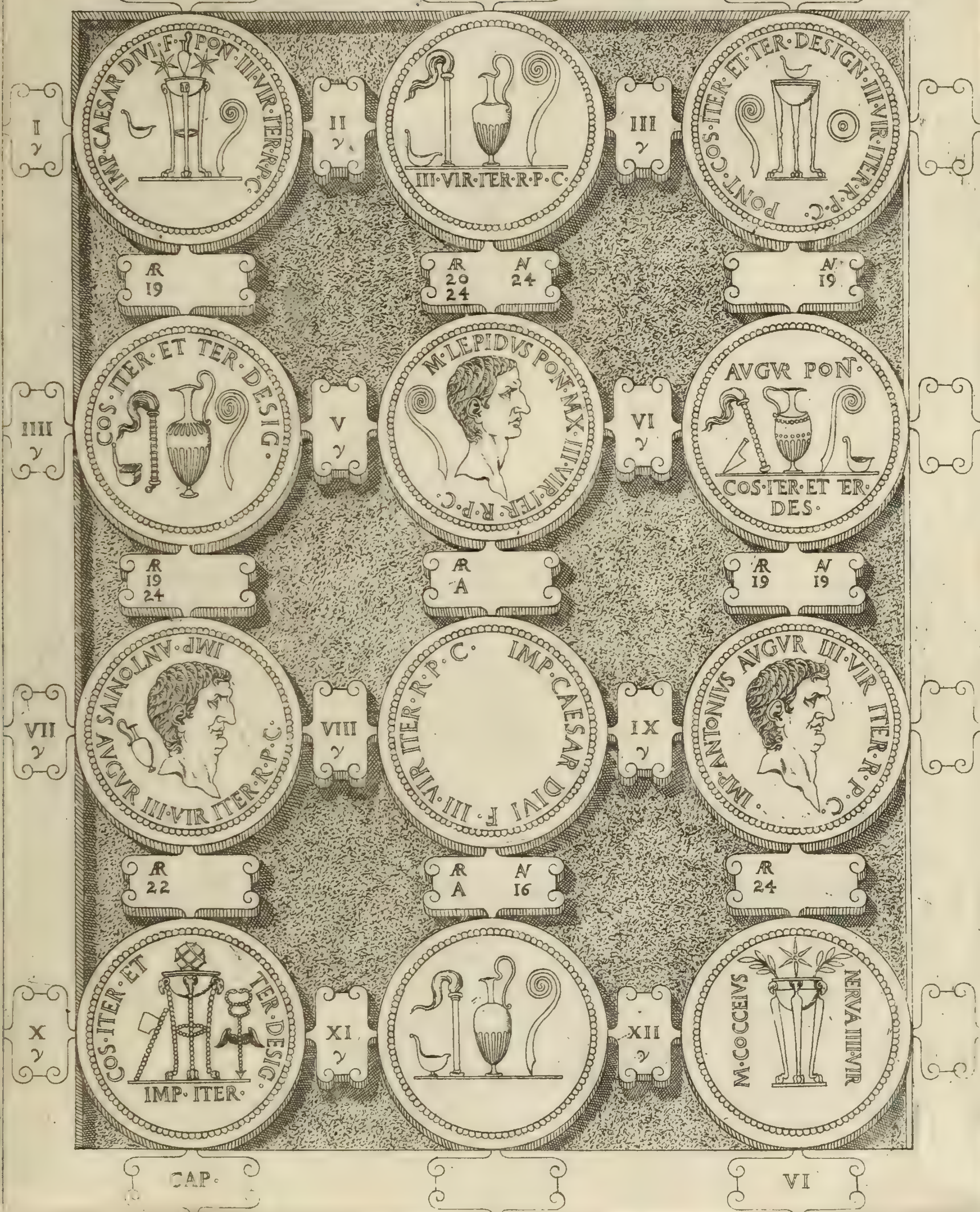
Æ 37
N 61
N 27
I y
IMP·CAESAR DIVI·F·PON·III·VIR·TER·R·P·C·
II y
III·VIR·ITER·R·P·C·
III y
PONT·COS·ITER·ET·TER·DESIGN·III·VIR·ITER·R·P·C·
Æ 19
Æ 20 24 N 24
N 19
IIII y
COS·ITER·ET TER·DESIG·
V y
M·LEPIDVS PON·MX·III·VIR·ITER·R·P·C·
VI y
AVGVR PON·
COS·ITER·ET TER DES·
Æ 19 24
Æ A
Æ 19 N 19
VII y
AVGVR III·VIR ITER·R·P·C·
VIII y
IMP·CAESAR DIVI F·III·VIR ITER·R·P·C·
IX y
IMP·ANTONIVS AVGVR III·VIR ITER·R·P·C·
Æ 22
Æ A N 16
Æ 24
X y
COS·ITER·ET TER·DESIG·
IMP·ITER·
XI y
XII y
M·COCCEIVS NERVA III·VIR
CAP·
VI

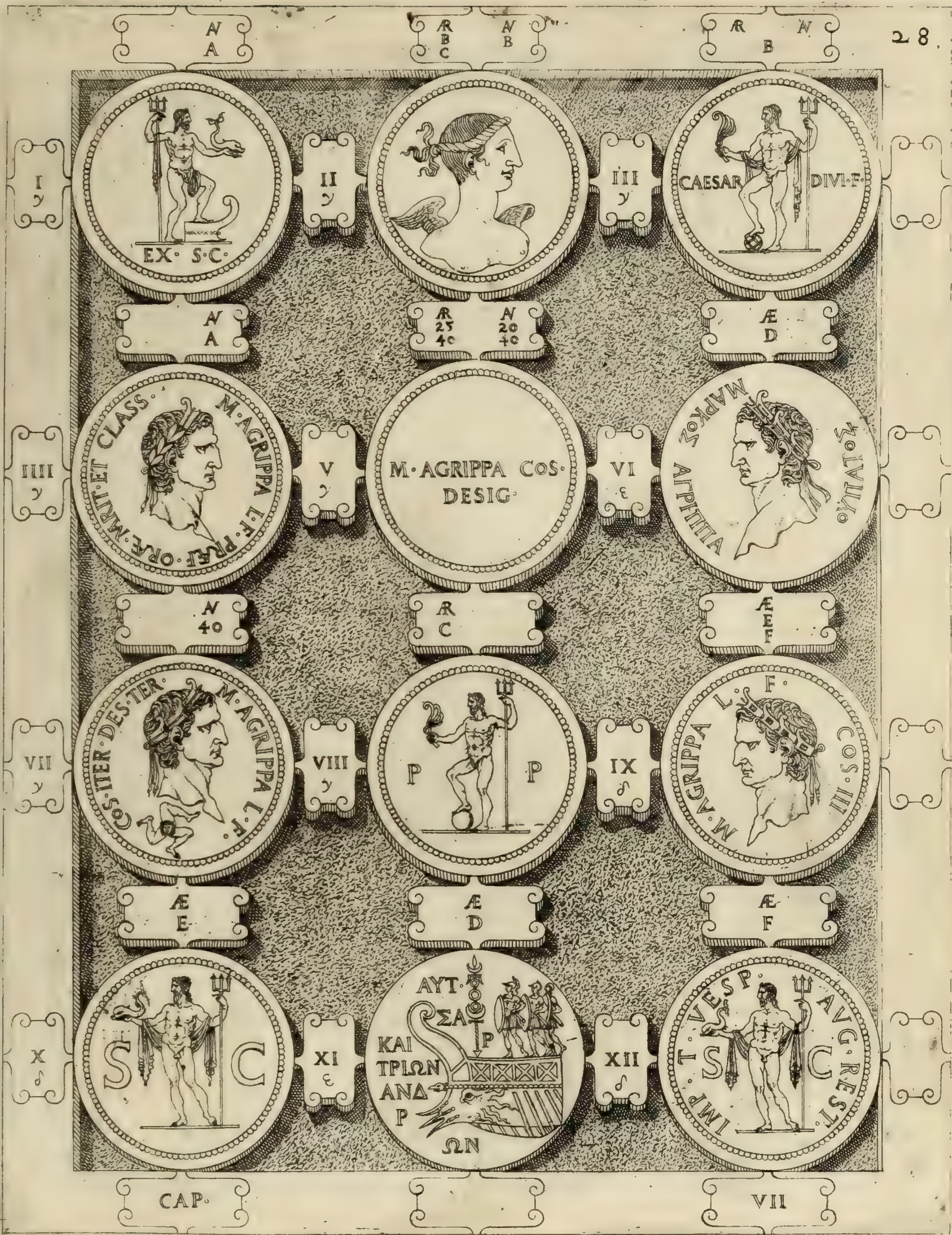
28.
I
II
III
IIII
V
VI
VII
VIII
IX
X
XI
XII
EX· S·C·
CAESAR DIVI·F·
M·AGRIPPA L·F·PRAEF·ORAE·MARIT·ET CLASS·
M·AGRIPPA COS·DESIG·
M·AGRIPPA L·F·COS·ITER·DES·TER·
M·AGRIPPA L·F·COS·III
P P
S C
IMP·T·VESP·AVG·REST·
CAP·

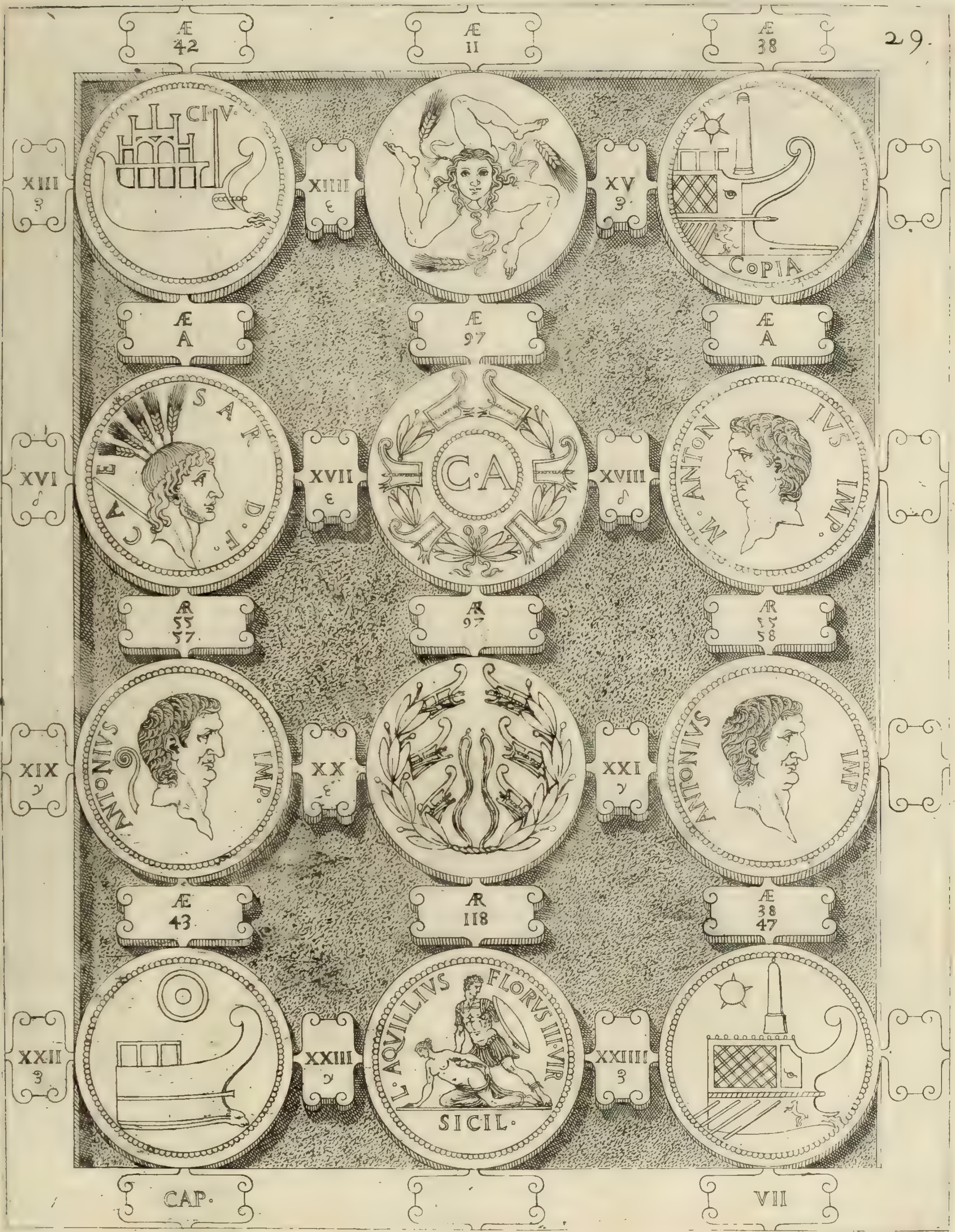
Æ 42
Æ 11
Æ 38
CIV·
COPIA
XIII
XIIII
XV
Æ A
Æ 97
Æ A
CAESAR D·F·
C·A
M·ANTONIVS IMP·
XVI
XVII
XVIII
ANTONIVS IMP·
ANTONIVS IMP
XIX
XX
XXI
Æ 43
Æ 118
Æ 38 47
L·AQVILLIVS FLORVS III·VIR
SICIL·
XXII
XXIII
XXIIII
CAP·
VII

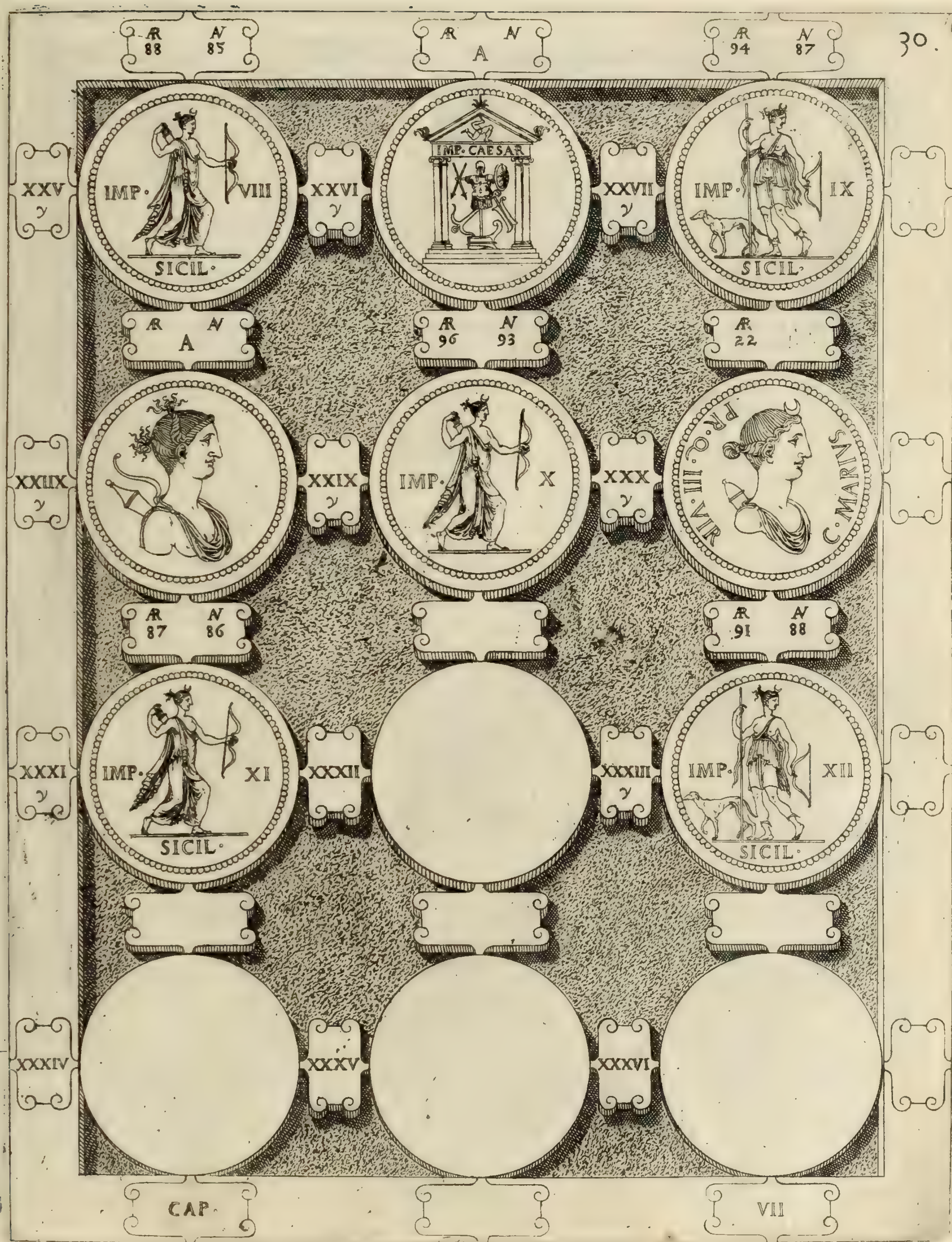
ÆR AV
88 85
ÆR AV
A
ÆR AV
94 87
30.
XXV
y
IMP· VIII
SICIL·
XXVI
y
IMP·CAESAR
XXVII
y
IMP· IX
SICIL·
ÆR AV
A
ÆR AV
96 93
ÆR
22
XXIIX
y
XXIX
y
IMP· X
XXX
y
PR·Q· III·VIR
C·MARIVS
ÆR AV
87 86
ÆR AV
91 88
XXXI
y
IMP· XI
SICIL·
XXXII
XXXIII
y
IMP· XII
SICIL·
XXXIV
XXXV
XXXVI
CAP·
VII

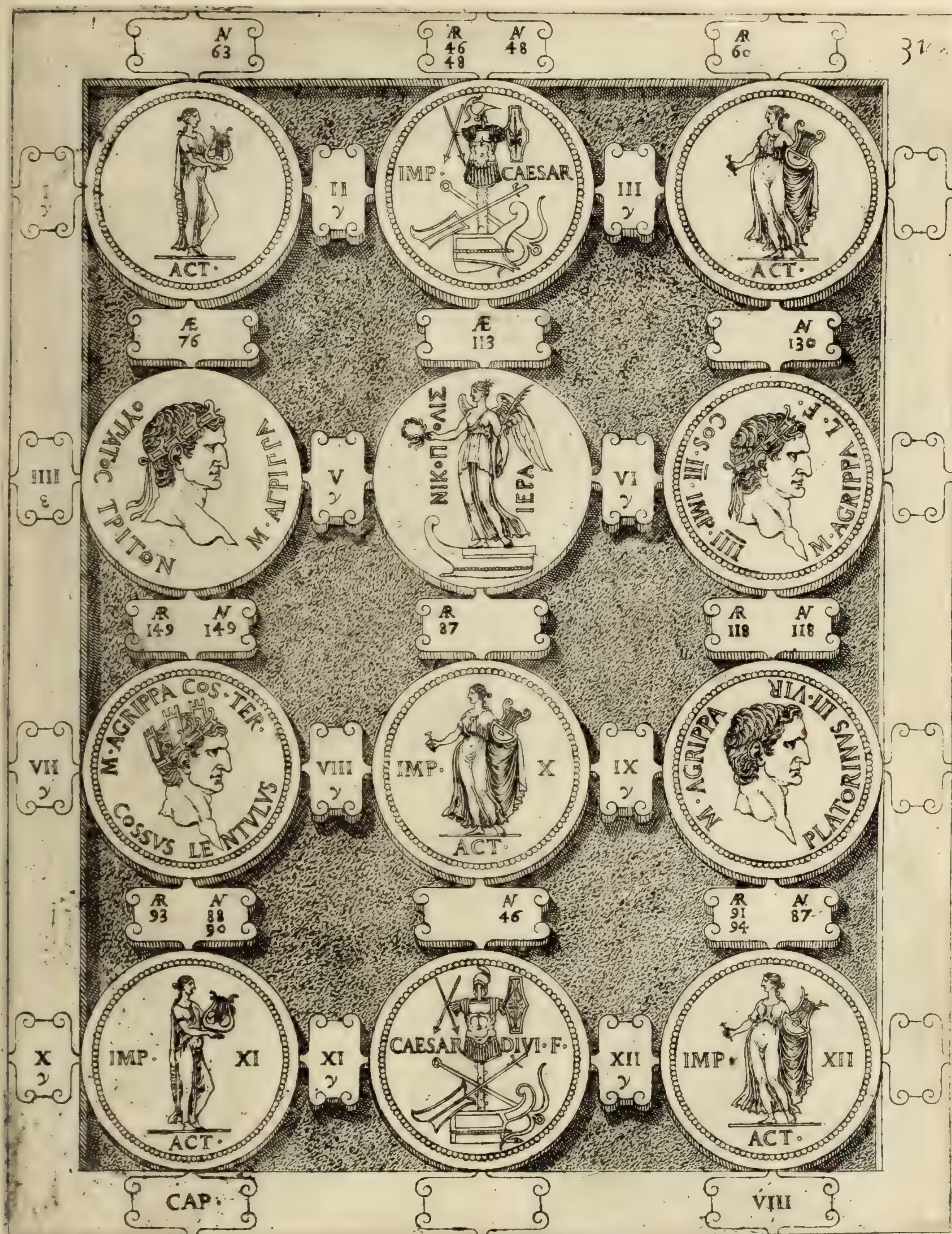

31v
IMP· CAESAR
ACT·
ΥΠΑΤΟϹ ΤΡΙΤΟΝ
Μ·ΑΓΡΙΠΠΑ
ΙΕΡΑ
COS·III·IMP·IIII
M·AGRIPPA L·F·
M·AGRIPPA COS·TER·
COSSVS LENTVLVS
IMP· X ACT·
M·AGRIPPA PLATORINVS III·VIR
IMP· XI ACT·
CAESAR DIVI·F·
IMP· XII ACT·
I II III IIII V VI VII VIII IX X XI XII
CAP· VIII

ÆR 69 72. N 72 | Æ A | ÆR 70 N 69

I y

II ε

III γ

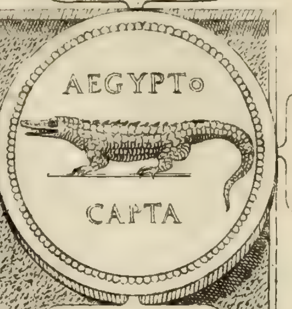

Æ A | Æ 77 | Æ B

IIII

V ε

VI δ

ÆR Æ N 49 49 49 54 53 51 | Æ 44 | Æ 102

VII

VIII δ

IX δ

N 70 101 | Æ B | Æ 65

X

XI δ

XII ε

CAP | | IX

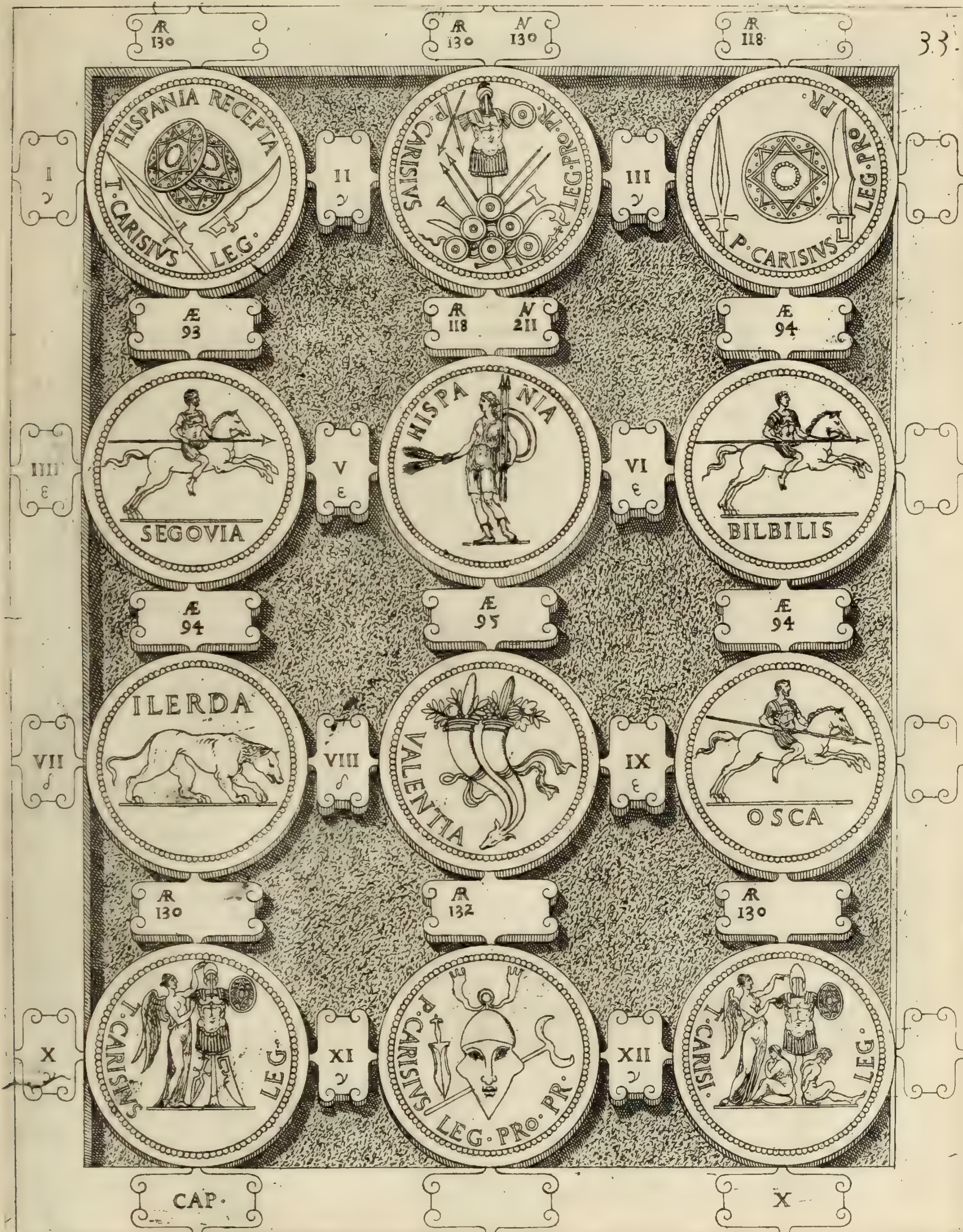

33
AR 130
AR 130 AV 130
AR 118
I
HISPANIA RECEPTA
T·CARISIVS LEG.
II
P·CARISIVS LEG·PRO·PR.
III
P·CARISIVS LEG·PRO PR.
Æ 93
AR 118 AV 211
Æ 94
IIII
SEGOVIA
V
HISPA NIA
VI
BILBILIS
Æ 94
Æ 95
Æ 94
VII
ILERDA
VIII
VALENTIA
IX
OSCA
AR 130
AR 132
AR 130
X
T·CARISIVS LEG.
XI
P·CARISIVS LEG·PRO·PR.
XII
T·CARISI· LEG.
CAP·
X

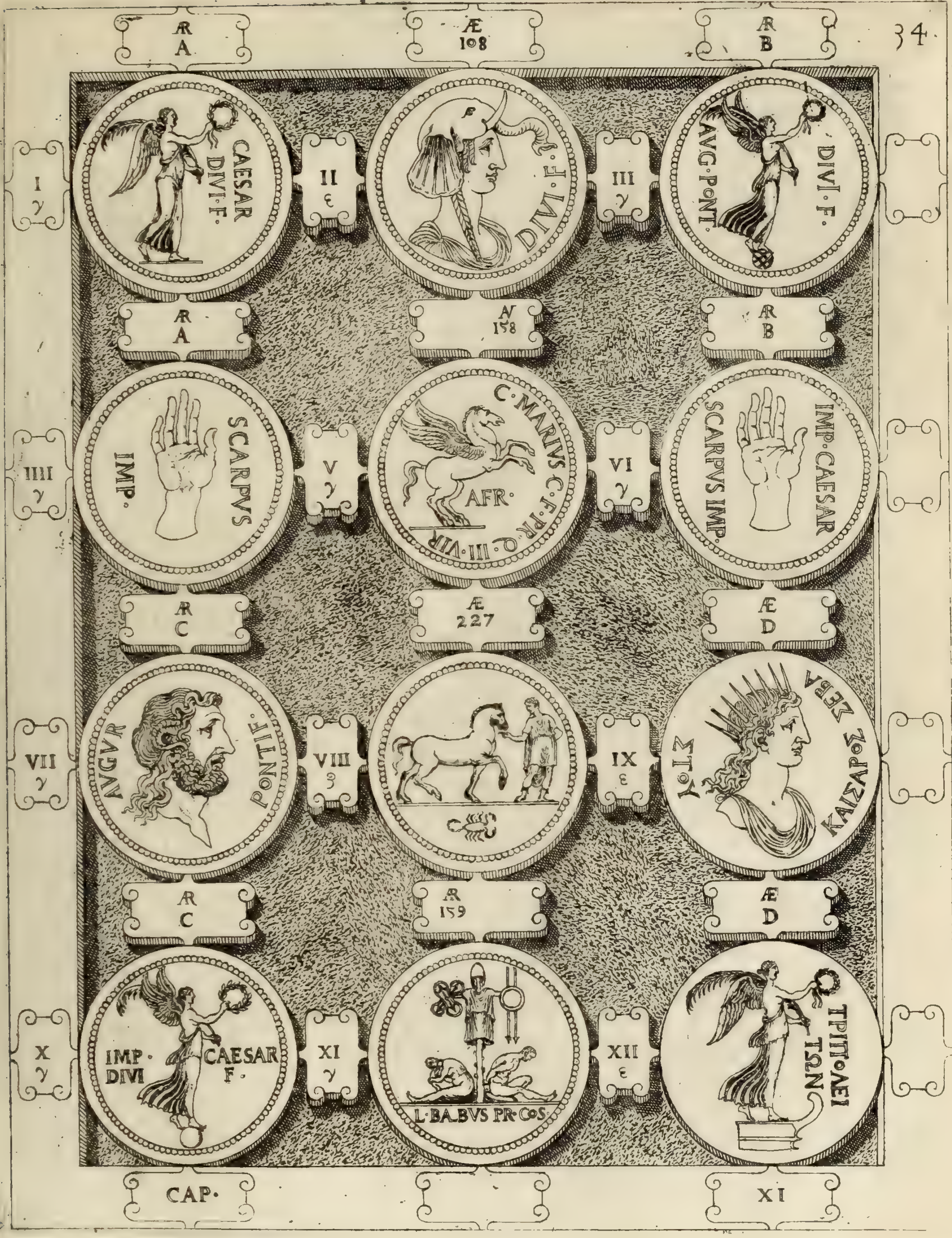
Æ A
Æ 108
Æ B
CAESAR DIVI·F·
DIVI·F·
DIVI·F·
AVG·PONT·
I γ
II ε
III γ
Æ A
N 158
Æ B
SCARPVS
IMP·
C·MARIVS C·F·TR·Q·III·VIR
AFR·
IMP·CAESAR
SCARPVS IMP
IIII γ
V γ
VI γ
Æ C
Æ 227
Æ D
AVGVR
PONTIF·
VII γ
VIII ϑ
IX ε
Æ C
Æ 159
Æ D
IMP· DIVI
CAESAR F·
L·BABVS PR·COS
X γ
XI γ
XII ε
CAP·
XI

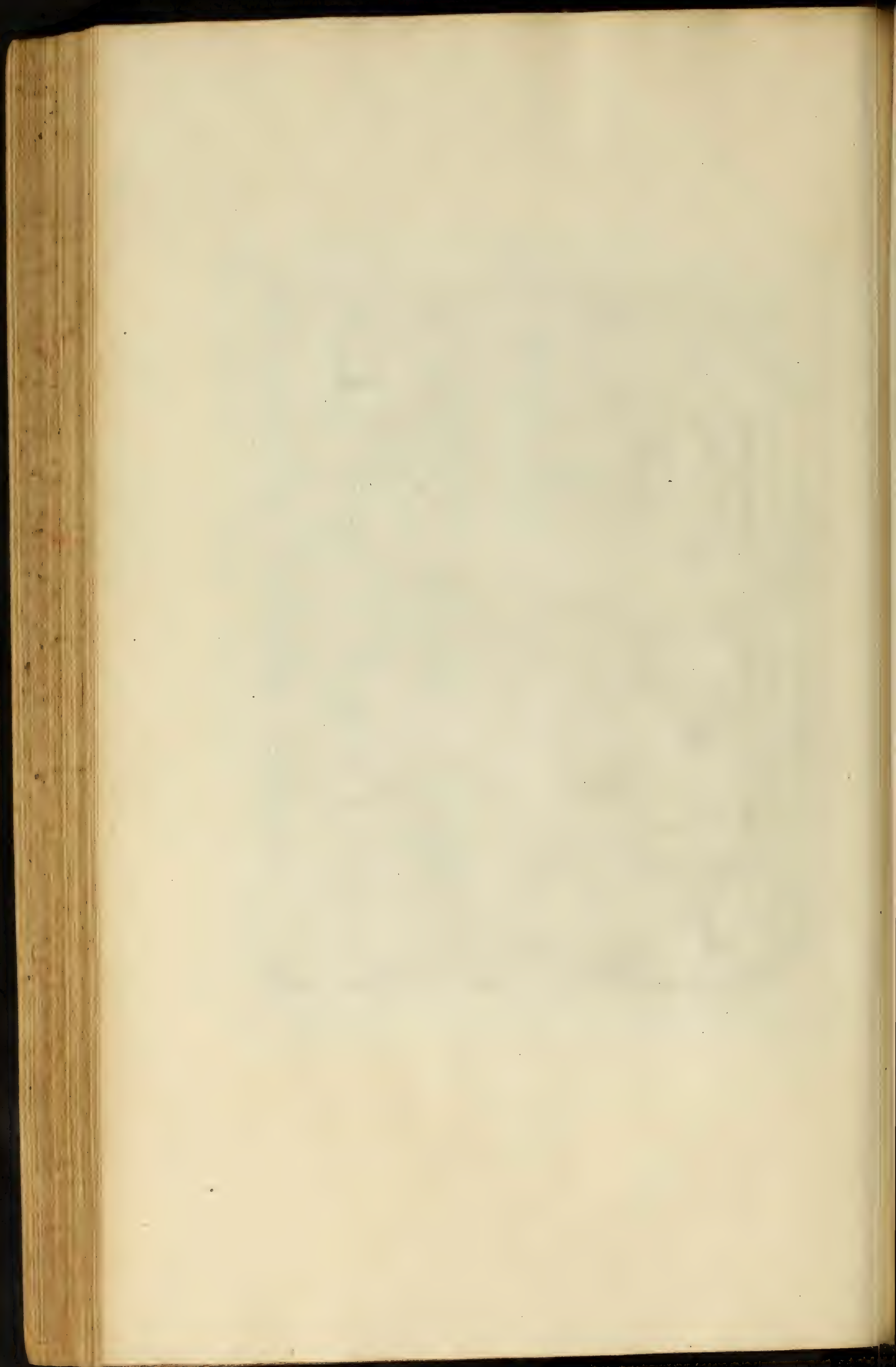

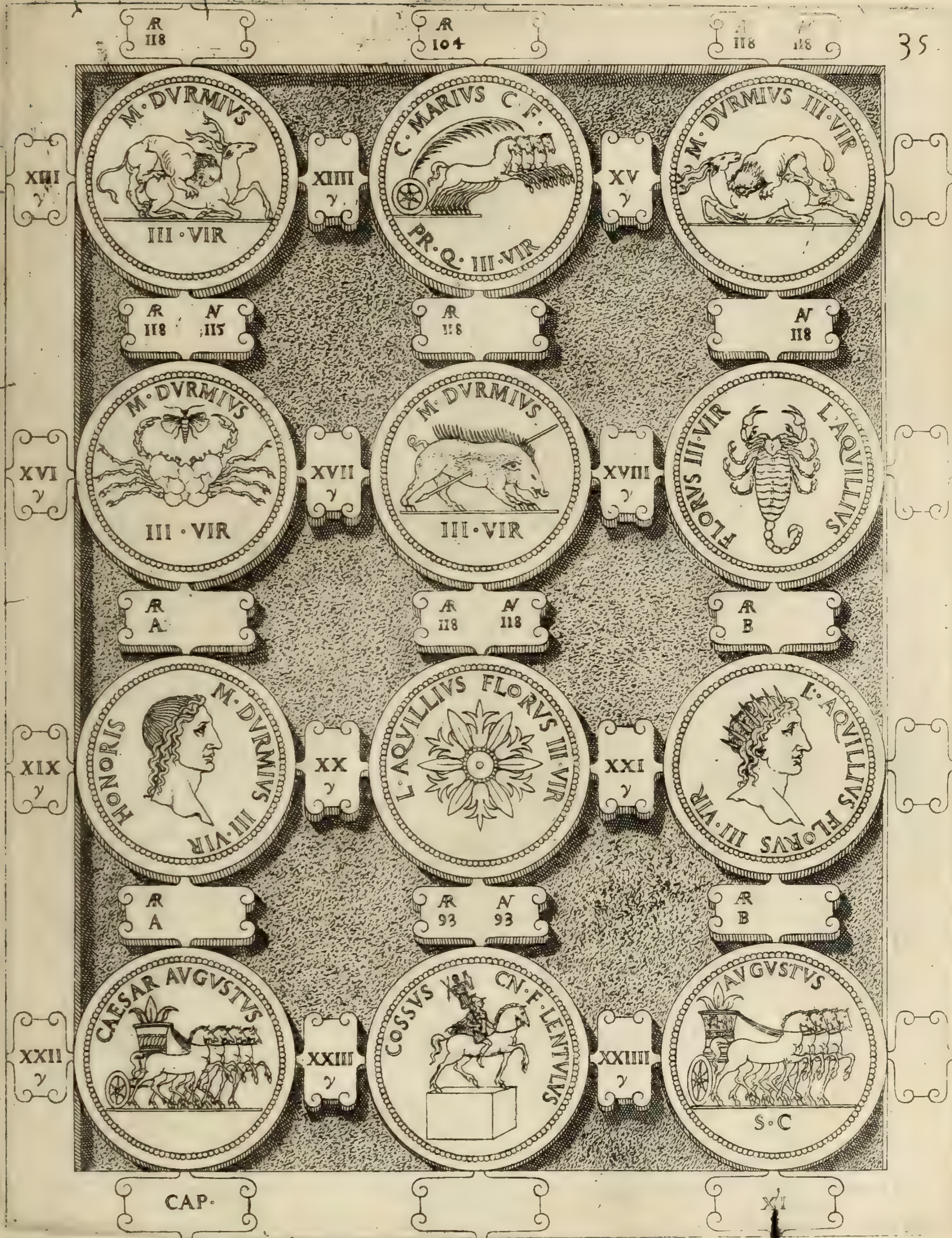
Æ 118
Æ 104
118 118
M·DVRMIVS
III·VIR
C·MARIVS C·F·
PR·Q·III·VIR
M·DVRMIVS III·VIR
XIII y
XIIII y
XV y
Æ 118 N 115
Æ 118
N 118
M·DVRMIVS
III·VIR
M·DVRMIVS
III·VIR
L·AQVILLIVS
FLORVS III·VIR
XVI y
XVII y
XVIII y
Æ A
Æ 118 N 118
Æ B
HONORIS
M·DVRMIVS III·VIR
L·AQVILLIVS FLORVS III·VIR
L·AQVILLIVS FLORVS III·VIR
XIX y
XX y
XXI y
Æ A
Æ 93 N 93
Æ B
CAESAR AVGVSTVS
COSSVS CN·F·LENTVLVS
AVGVSTVS
S·C
XXII y
XXIII y
XXIIII y
CAP·
XI

Æ A — Æ A — AV 112

XXV y — AVGVSTVS CAESAR — XXVI y — L·AQVILLIVS FLORVS III·VIR — XXVII y — S·P·Q·R· IMP·IX·

Æ B — Æ 118 AV 118 — Æ C

XXIIX y — P·PETRON·TVRPILIAN·III·VIR FERON· — XXIX y — P·PETRON·TVRPILIANVS T·VIR — XXX y — III·VIR TVRPILIANVS FERO·

Æ D — Æ D — Æ BC

XXXI y — AVGVSTVS CAESAR — XXXII y — P·PETRONIVS TVRPILIANVS III·VIR — XXXIII y — AVGVSTVS CAESAR

Æ 118 AV 118

XXXIV — XXXV y — P·PETRON· TVRPILIANVS III·VIR — XXXVI

CAP· — XI

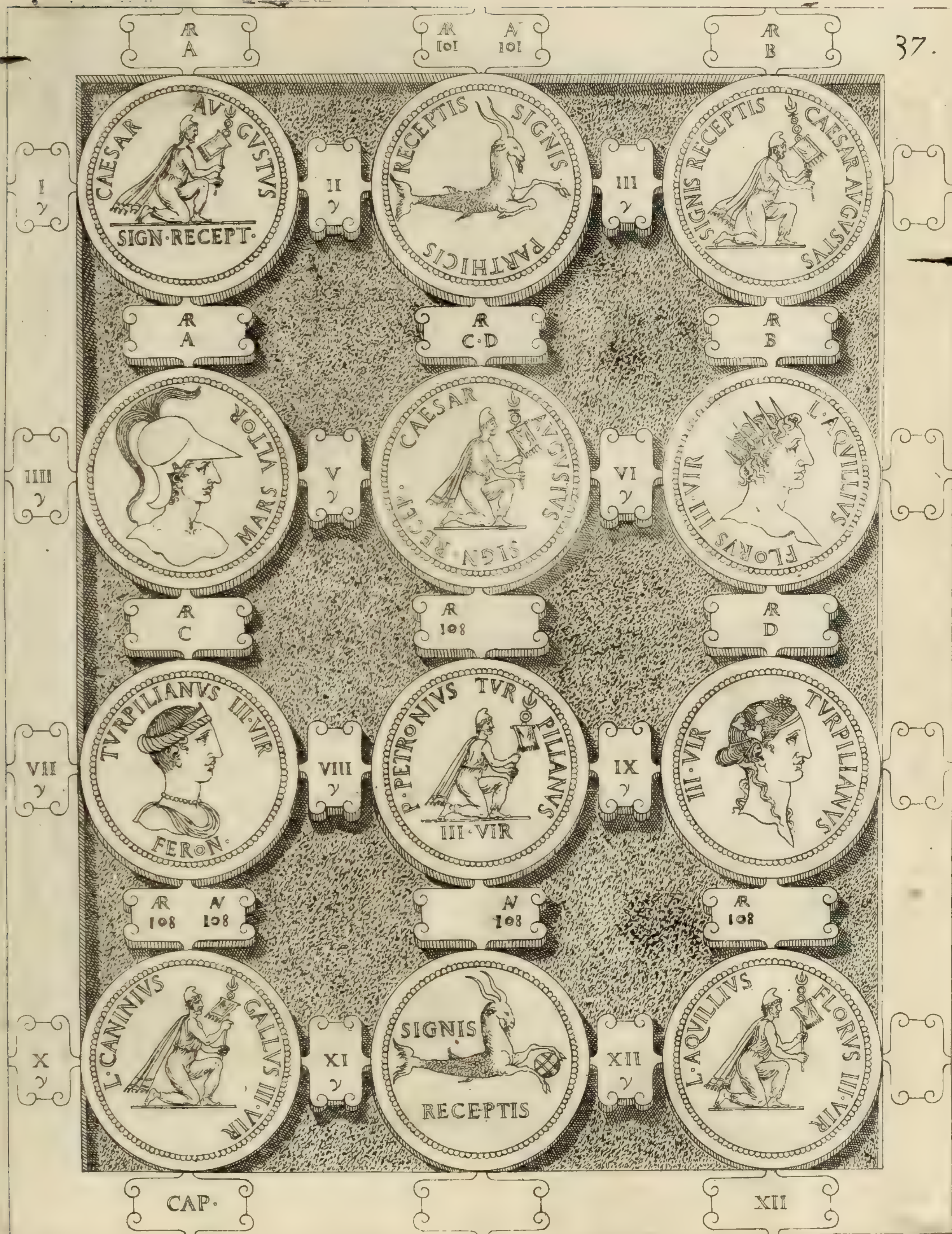
Æ A
Æ 101 N 101
Æ B
CAESAR AVGVSTVS
SIGN·RECEPT·
RECEPTIS SIGNIS PARTHICIS
SIGNIS RECEPTIS CAESAR AVGVSTVS
I y
II y
III y
Æ A
Æ C·D
Æ B
MARS VLTOR
CAESAR AVGVSTVS SIGN·RECEP·
L·AQVILLIVS FLORVS III·VIR
IIII y
V y
VI y
Æ C
Æ 108
Æ D
TVRPILIANVS III·VIR FERON·
P·PETRONIVS TVRPILIANVS III·VIR
III·VIR TVRPILIANVS
VII y
VIII y
IX y
Æ 108 N 108
N 108
Æ 108
L·CANINIVS GALLVS III·VIR
SIGNIS RECEPTIS
L·AQVILLIVS FLORVS III·VIR
X y
XI y
XII y
CAP·
XII

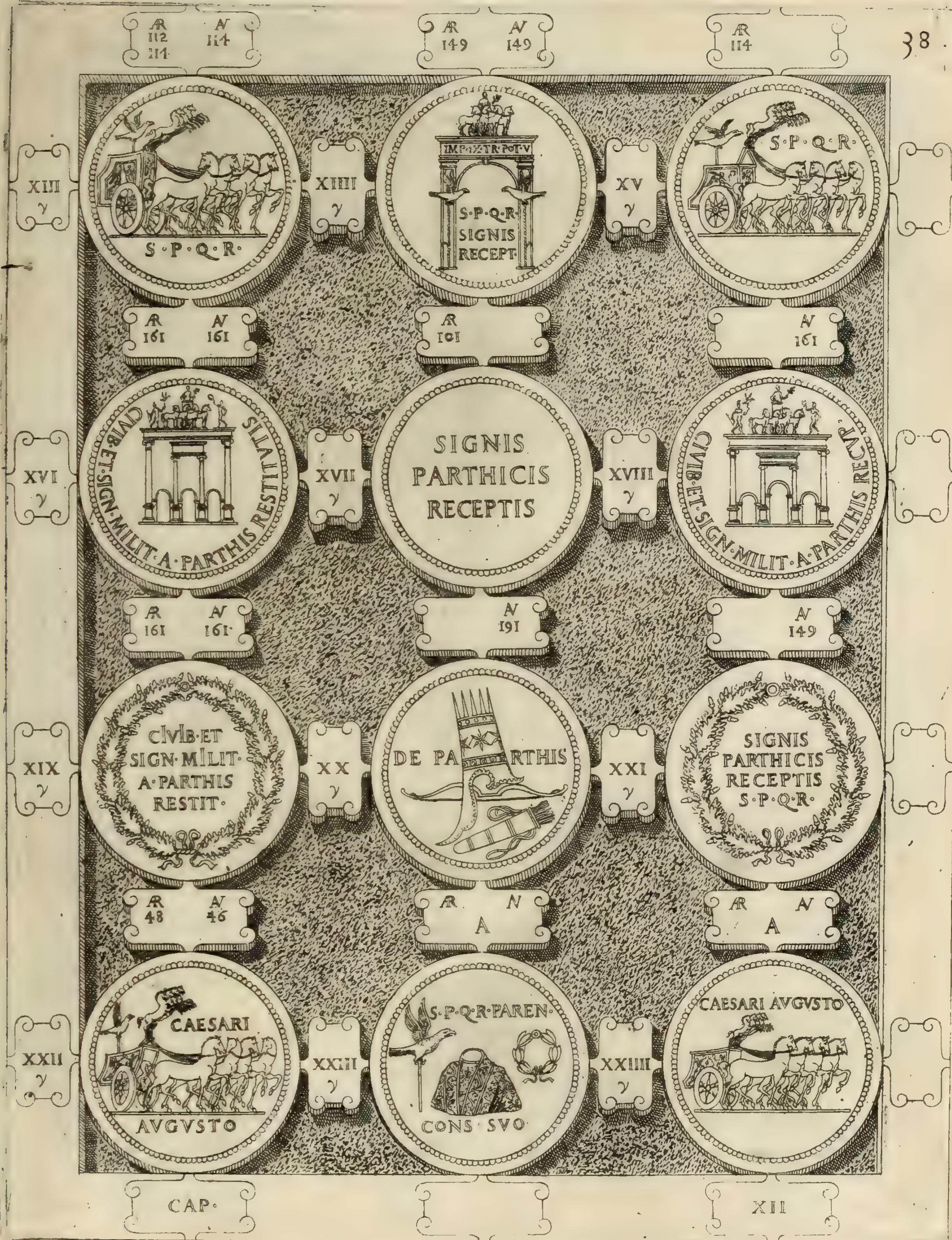

AR 112 114 AV 114
AR 149 AV 149
AR 114
XIII
S·P·Q·R·
XIIII
S·P·Q·R· SIGNIS RECEPT·
XV
S·P·Q·R·
AR 161 AV 161
AR 161
AV 161
XVI
CIVIB·ET·SIGN·MILIT·A·PARTHIS RESTITVTIS
XVII
SIGNIS PARTHICIS RECEPTIS
XVIII
CIVIB·ET·SIGN·MILIT·A·PARTHIS RECVP·
AR 161 AV 161·
AV 191
AV 149
XIX
CIVIB·ET SIGN·MILIT· A·PARTHIS RESTIT·
XX
DE PARTHIS
XXI
SIGNIS PARTHICIS RECEPTIS S·P·Q·R·
AR 48 AV 46
AR AV A
AR AV A
XXII
CAESARI AVGVSTO
XXIII
S·P·Q·R·PAREN· CONS SVO
XXIIII
CAESARI AVGVSTO
CAP·
XII

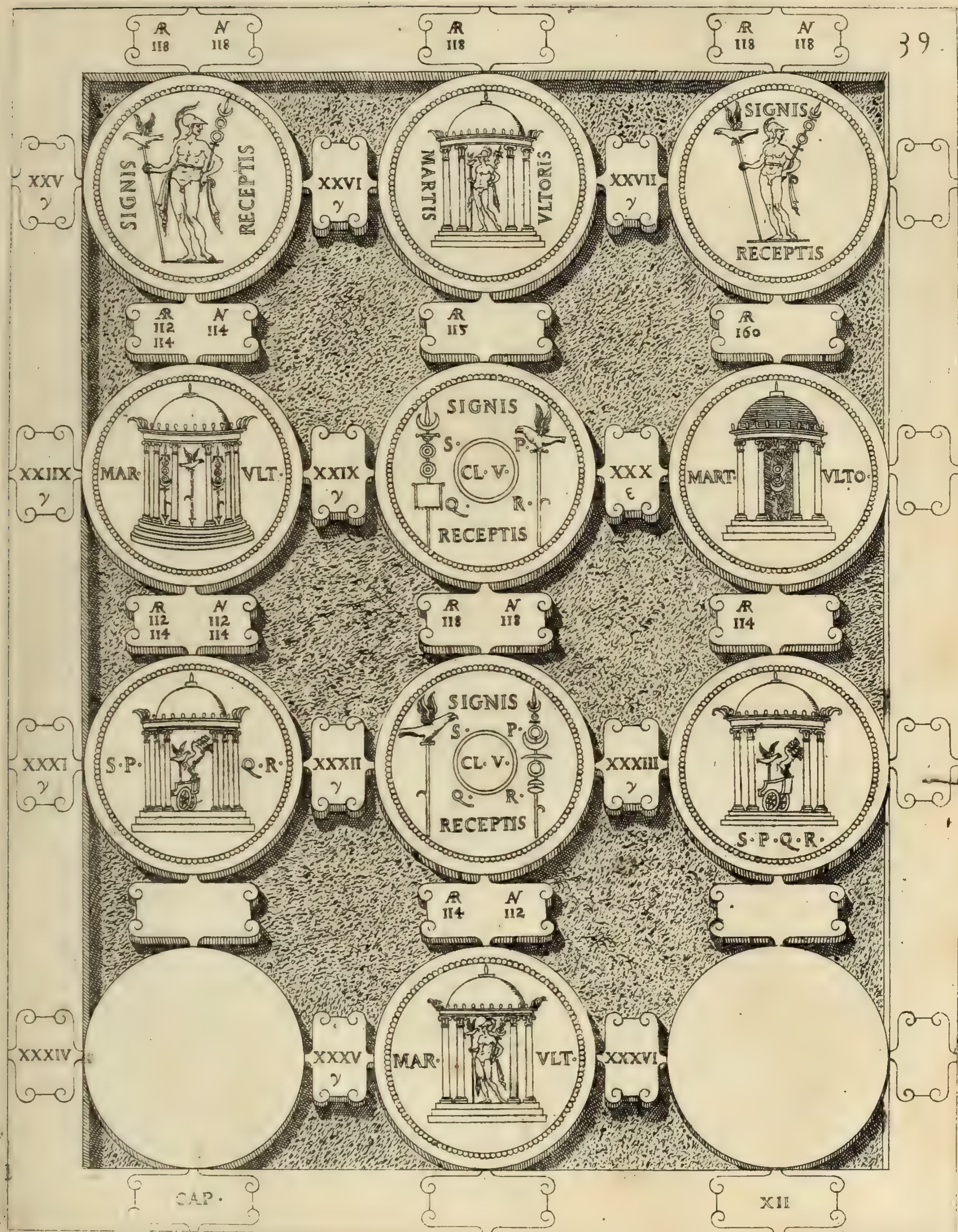
AR 118 AV 118
AR 118
AR 118 AV 118
XXV γ
SIGNIS RECEPTIS
XXVI γ
MARTIS VLTORIS
XXVII γ
SIGNIS RECEPTIS
AR 112 114 AV 114
AR 115
AR 160
XXIIX γ
MAR· VLT·
XXIX γ
SIGNIS S· P· CL·V· Q· R· RECEPTIS
XXX ε
MART· VLTO·
AR 112 114 AV 112 114
AR 118 AV 118
AR 114
XXXI γ
S·P· Q·R·
XXXII γ
SIGNIS S· P· CL·V· Q· R· RECEPTIS
XXXIII γ
S·P·Q·R·
AR 114 AV 112
XXXIV
XXXV γ
MAR· VLT·
XXXVI
CAP·
XII

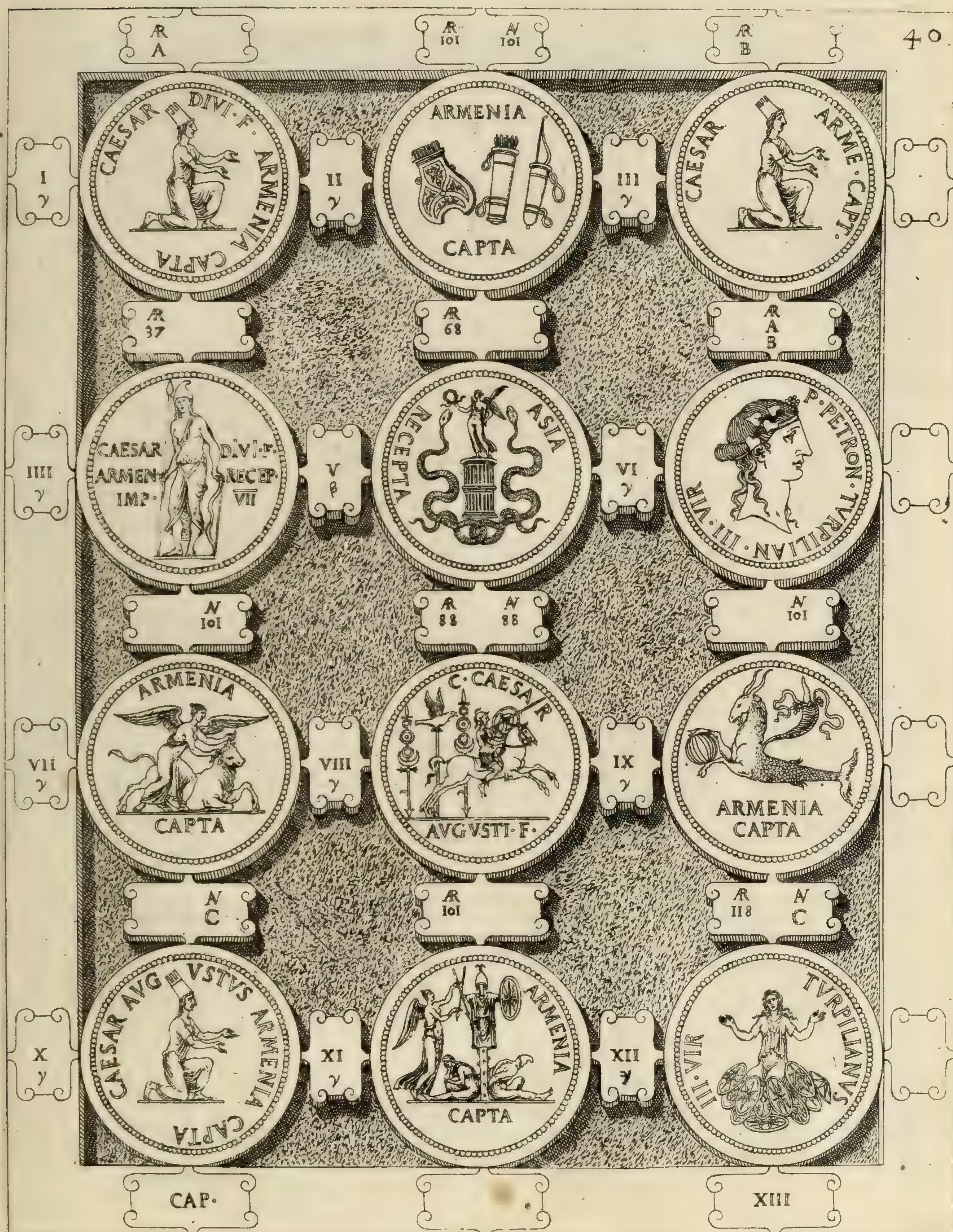
CAESAR DIVI·F· ARMENIA CAPTA
ARMENIA CAPTA
CAESAR ARME·CAPT·
CAESAR DIVI·F ARMEN· RECEP· IMP· VII
ASIA RECEPTA
P·PETRON·TVRPILIAN·III·VIR
ARMENIA CAPTA
C·CAESAR AVGVSTI·F·
ARMENIA CAPTA
CAESAR AVGVSTVS ARMENIA CAPTA
ARMENIA CAPTA
III·VIR TVRPILIANVS
I γ
II γ
III γ
IIII γ
V β
VI γ
VII γ
VIII γ
IX γ
X γ
XI γ
XII γ
CAP·
XIII

Æ Ꞥ A B C D — Æ A — Æ Æ E F G H

I y

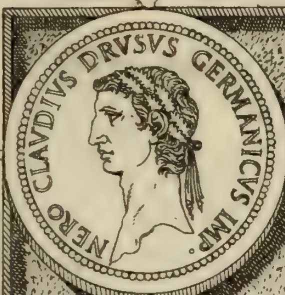

II y

III 5

Æ B — Æ E — Æ C

IIII y

V 5

VI y

Æ F — Æ G — Æ Ꞥ D D

VII y

VIII 5

IX y

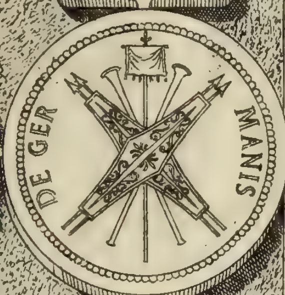

Ꞥ I — Æ H — Ꞥ I

X y

XI 5

XII y

CAP. — XIIII

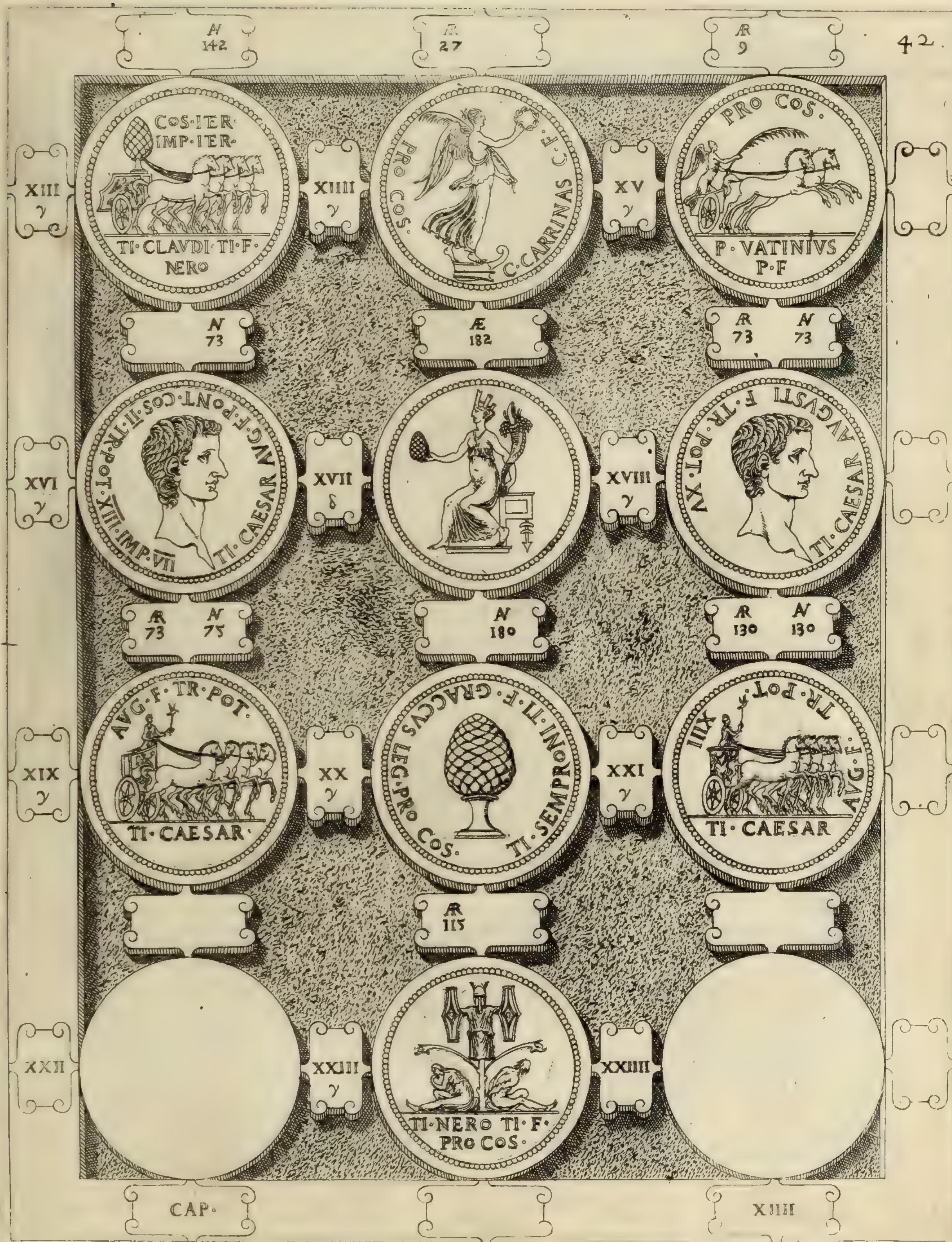

N 142
Æ 27
Æ 9
COS·IER IMP·IER
TI·CLAVDI·TI·F· NERO
XIII
XIIII
PRO COS·
C·CARRINAS C·F·
XV
PRO COS·
P·VATINIVS P·F
N 73
Æ 182
Æ 73 N 73
TI·CAESAR AVG·F·PONT·COS·II·TR·POT·XIIII·IMP·VII
XVI
XVII
XVIII
TI·CAESAR AVGVSTI F·TR·POT·XX
Æ 73 N 75
N 180
Æ 130 N 130
AVG·F·TR·POT·
TI·CAESAR
XIX
XX
TI·SEMPRONI·TI·F·GRACCVS LEG·PRO COS·
XXI
TI·CAESAR AVG·F·TR·POT·
Æ 115
XXII
XXIII
TI·NERO TI·F· PRO COS·
XXIIII
CAP·
XIIII

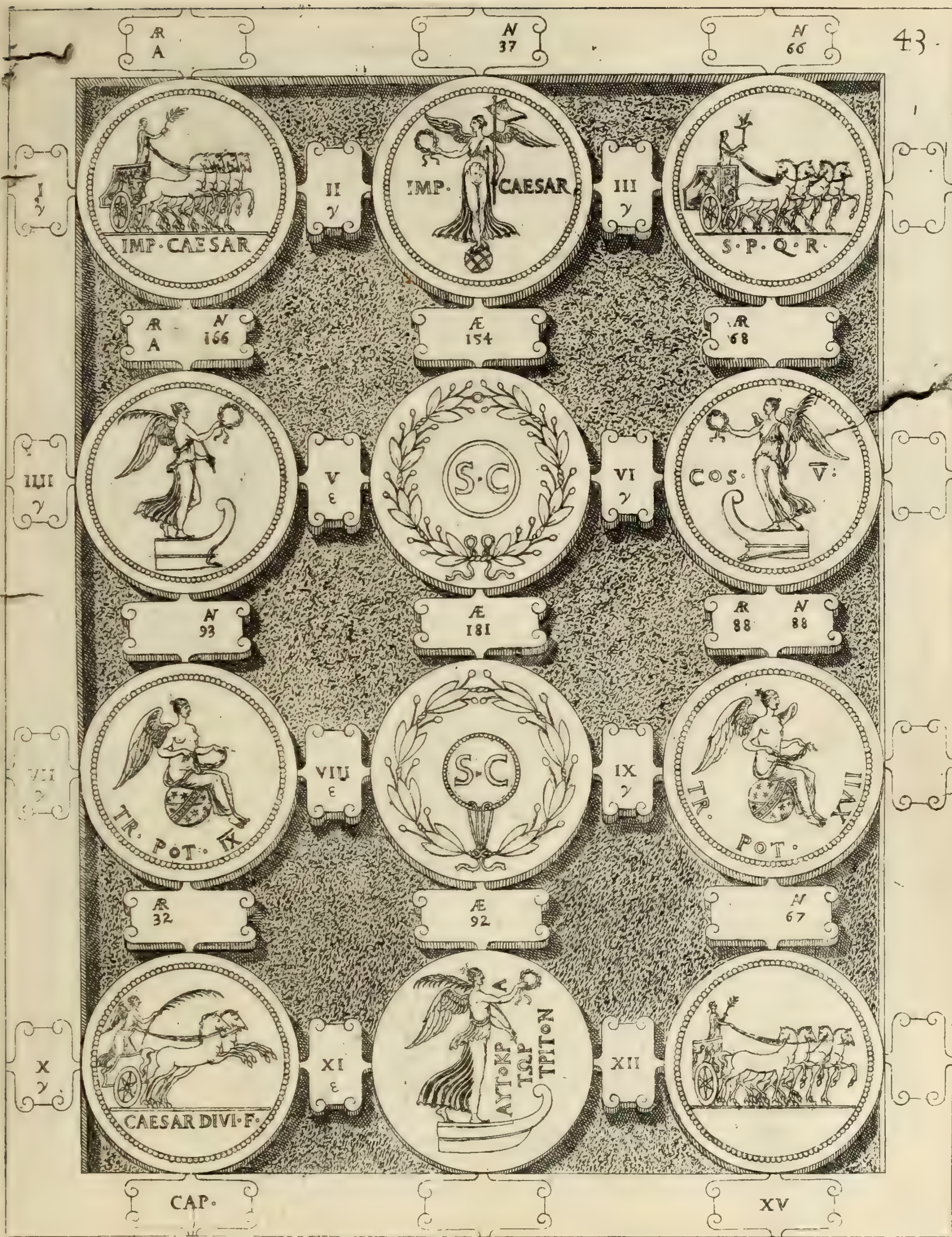
IMP·CAESAR
IMP· CAESAR
S·P·Q·R·
S·C
COS· V·
S·C
TR· POT· IX
TR· POT· IIAX
CAESAR DIVI·F·
AYTOKP TOP TPITON
II
III
IIII
V
VI
VII
VIII
IX
X
XI
XII
CAP·
XV
37
66
166
154
68
93
181
88
32
92
67

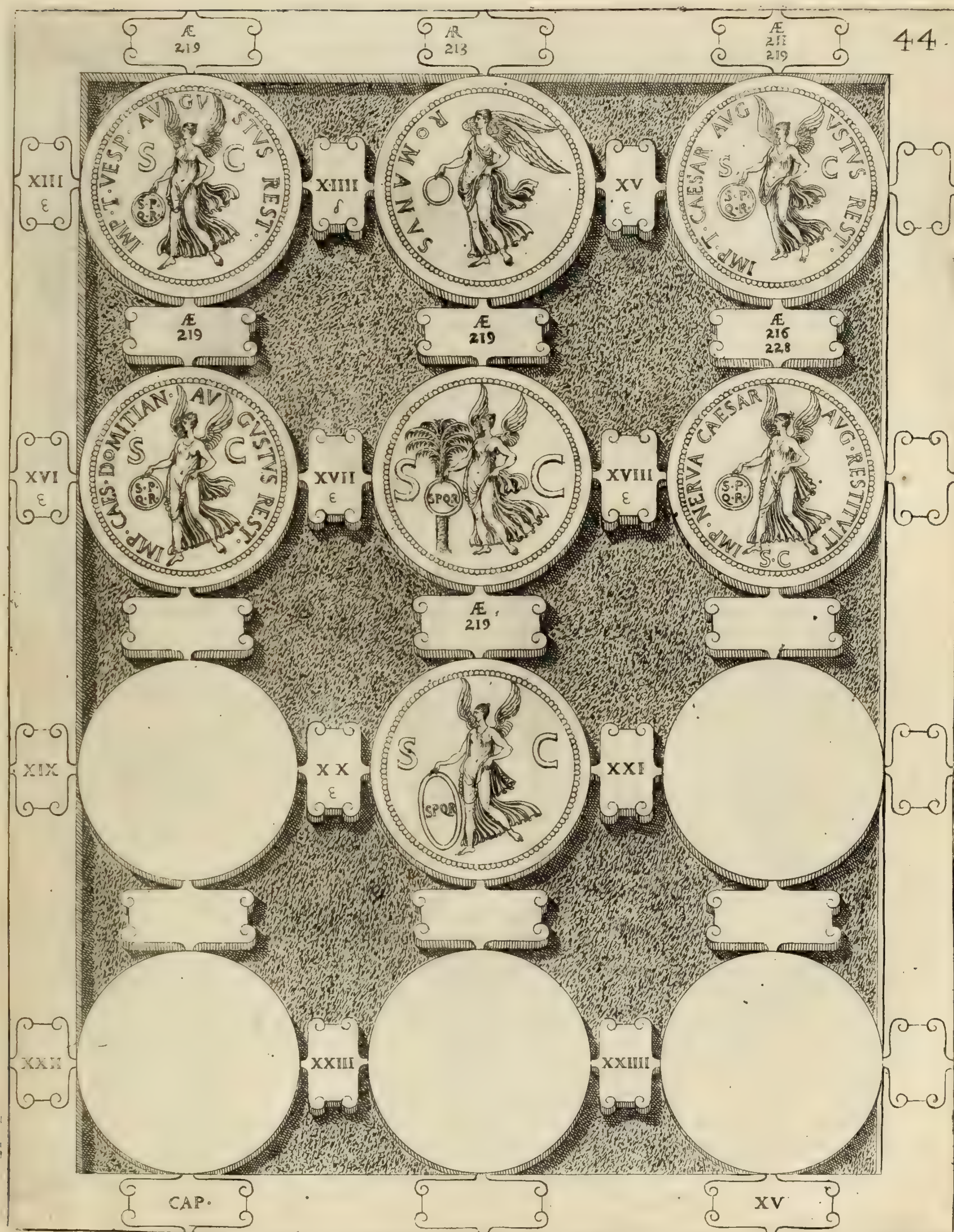
Æ 219
Æ 213
Æ 211 219
XIII
IMP·T·VESP·AVGVSTVS REST·
S C
XIIII
ROMANAS
XV
IMP·T·CAESAR AVGVSTVS REST·
Æ 219
Æ 219
Æ 216 228
XVI
IMP·CAES·DOMITIAN·AVGVSTVS REST·
XVII
SPQR
XVIII
IMP·NERVA CAESAR AVG·RESTITVIT
S·C
Æ 219
XIX
XX
SPQR
XXI
XXII
XXIII
XXIIII
CAP·
XV

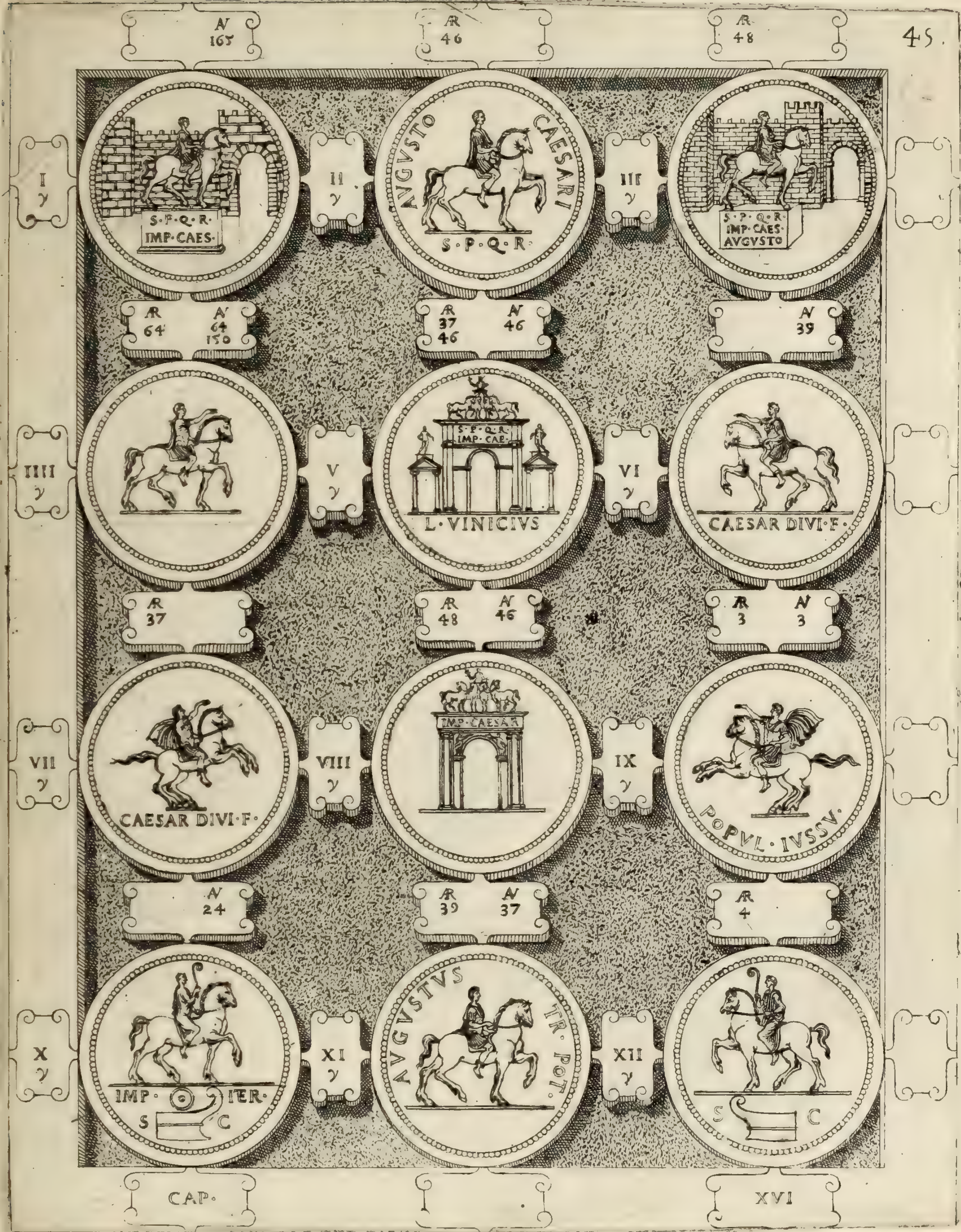
S·P·Q·R·
IMP·CAES·
AVGVSTO CAESARI
S·P·Q·R·
S·P·Q·R·
IMP·CAES·
AVGVSTO
I
II
III
S·P·Q·R·
IMP·CAE·
L·VINICIVS
CAESAR DIVI·F·
IIII
V
VI
IMP·CAESAR
CAESAR DIVI·F·
POPVL·IVSSV·
VII
VIII
IX
IMP· IER·
S C
AVGVSTVS TR·POT·
S C
X
XI
XII
CAP·
XVI

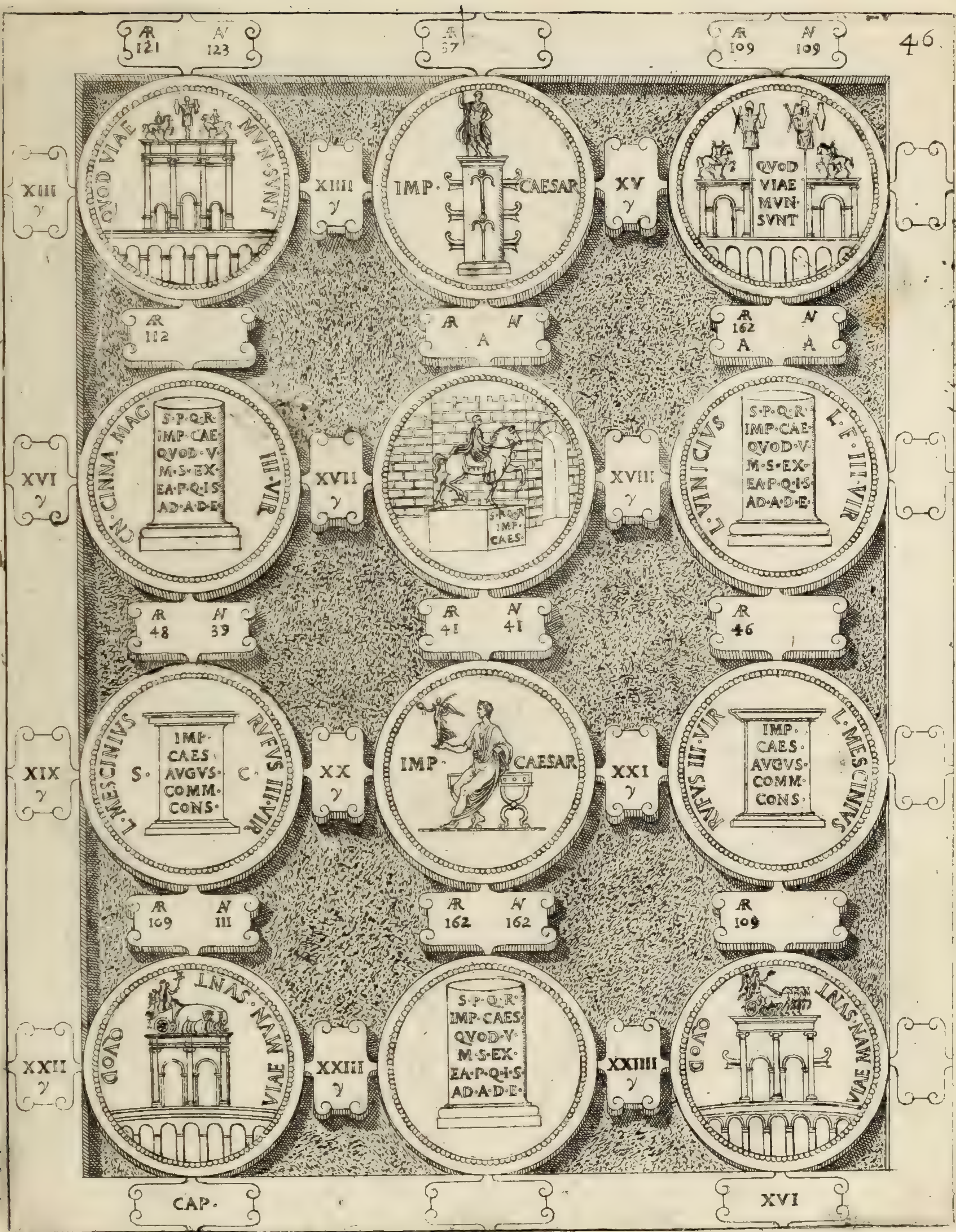
QVOD VIAE MVN·SVNT
IMP· CAESAR
QVOD VIAE MVN· SVNT
XIII
XIIII
XV
CN·CINNA MAG III·VIR
S·P·Q·R· IMP·CAE· QVOD·V· M·S·EX· EA·P·Q·IS AD·A·D·E·
S·P·Q·R· IMP· CAES
L·VINICIVS L·F· III·VIR
S·P·Q·R· IMP·CAE· QVOD·V· M·S·EX· EA·P·Q·IS AD·A·D·E·
XVI
XVII
XVIII
L·MESCINIVS RVFVS III·VIR
IMP· CAES· AVGVS· COMM· CONS·
S· C·
IMP· CAESAR
RVFVS III·VIR L·MESCINIVS
IMP· CAES· AVGVS· COMM· CONS·
XIX
XX
XXI
QVOD VIAE MVN·SVNT
S·P·Q·R· IMP·CAES· QVOD·V· M·S·EX· EA·P·Q·I·S AD·A·D·E·
QVOD VIAE MVN·SVNT
XXII
XXIII
XXIIII
CAP·
XVI

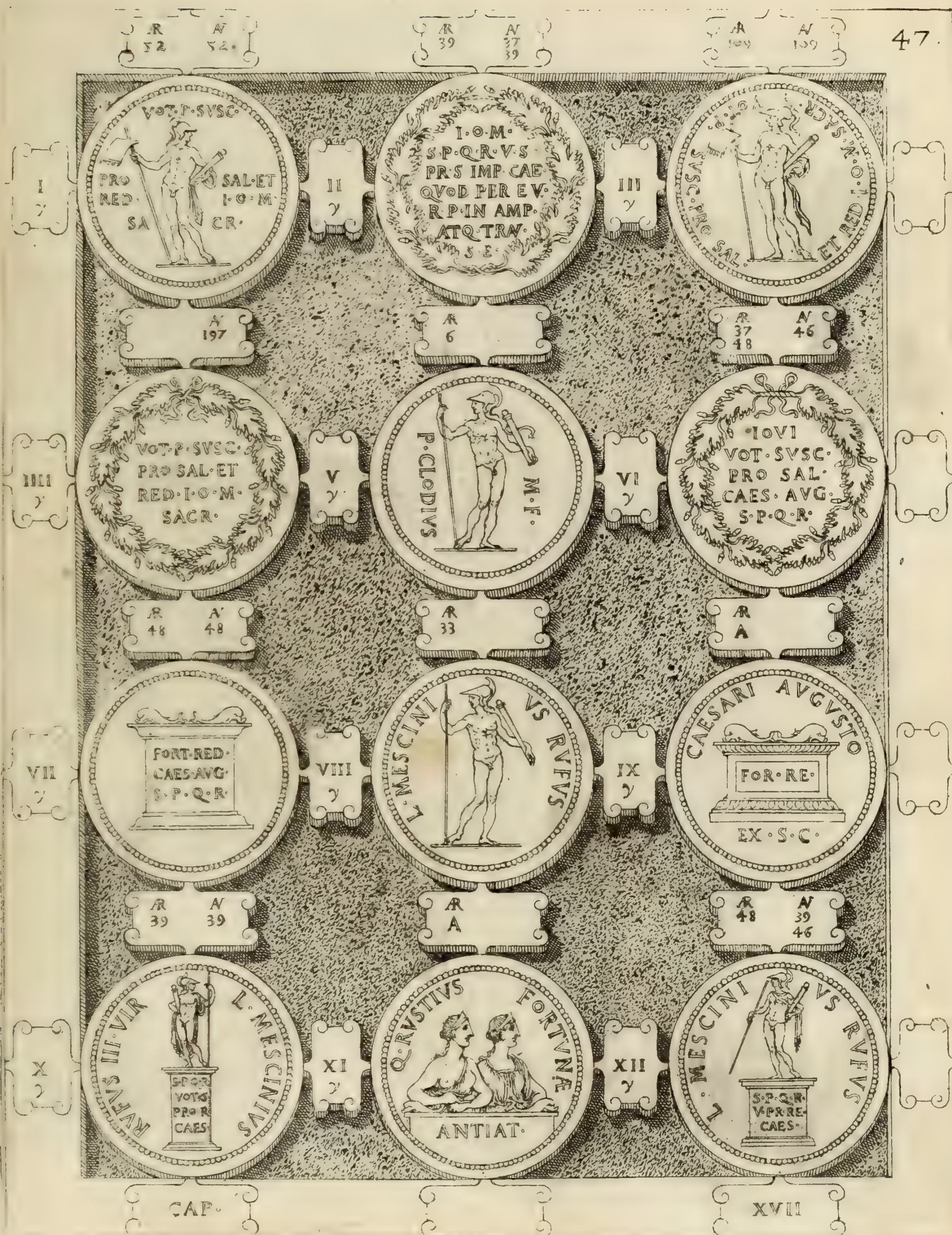
VOT·P·SVSC·
PRO RED· SA SAL·ET I·O·M· CR·
I·O·M·
S·P·Q·R·V·S·
PR·S IMP·CAE·
QVOD PER E·V·
R·P·IN AMP·
ATQ·TRA·
S·E·
SVSC·PRO SAL· ET RED·I·O·M·SACR·
VOT·P·SVSC·
PRO SAL·ET
RED·I·O·M·
SACR·
P·CLODIVS M·F·
·IOVI
VOT·SVSC·
PRO SAL·
CAES·AVG·
S·P·Q·R·
FORT·RED·
CAES·AVG·
S·P·Q·R·
L·MESCINIVS RVFVS
CAESARI AVGVSTO
FOR·RE·
EX·S·C·
RVFVS III·VIR L·MESCINIVS
S·P·Q·R·
VOT·S·
PRO R·
CAES·
Q·RVSTIVS FORTVNÆ
ANTIAT·
L·MESCINIVS RVFVS
S·P·Q·R·
V·PR·RE·
CAES·
I
II
III
IIII
V
VI
VII
VIII
IX
X
XI
XII
CAP·
XVII

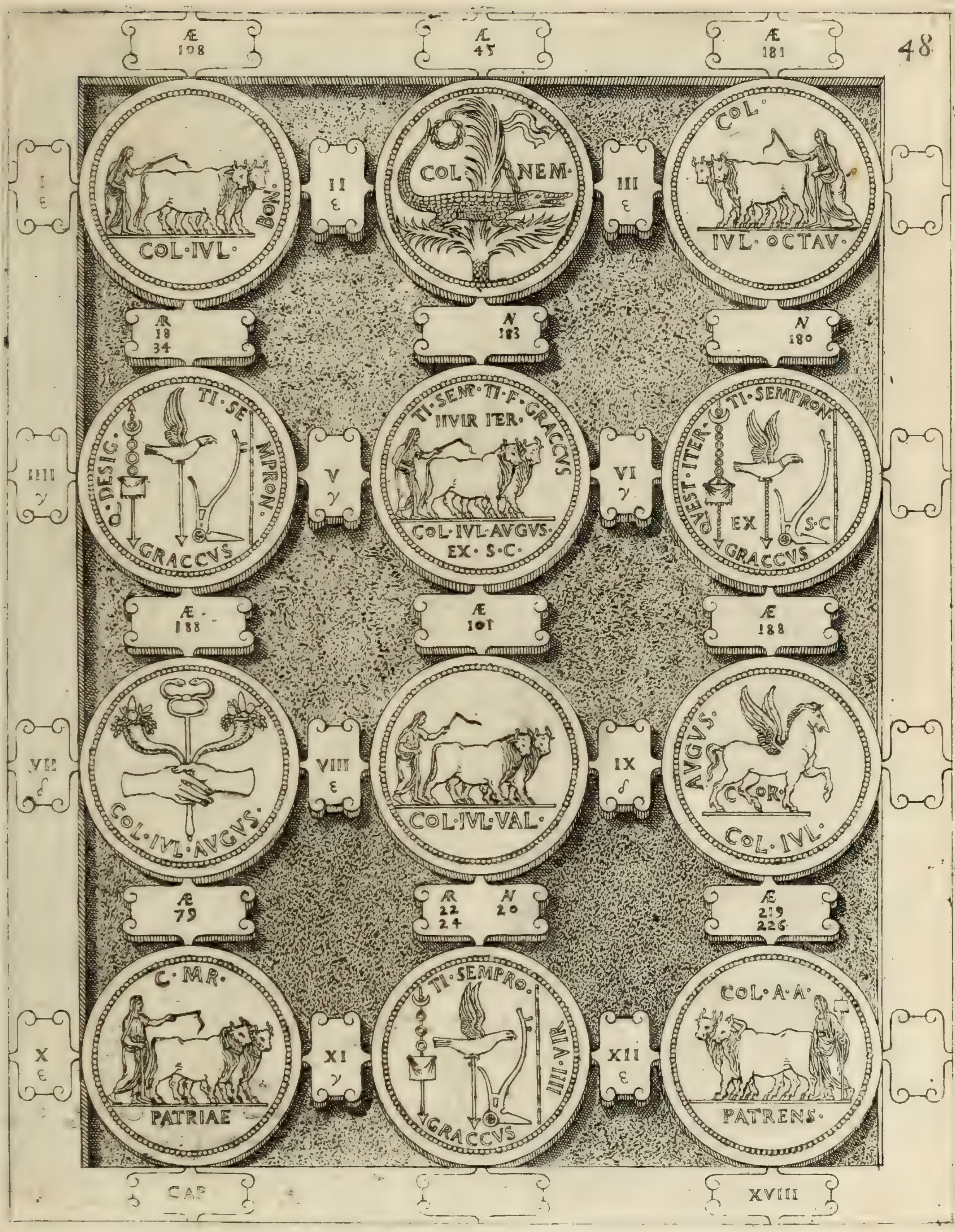
Æ 108
Æ 45
Æ 181
I ε
COL·IVL· BON·
II ε
COL NEM·
III ε
COL· IVL· OCTAV·
Æ 18 34
N 183
N 180
IIII γ
TI·SE MPRON· Q·DESIG· GRACCVS
V γ
TI·SEM·TI·F·GRACCVS IIVIR ITER· COL·IVL·AVGVS· EX·S·C·
VI γ
TI·SEMPRON· QVEST·ITER· EX S·C GRACCVS
Æ 188
Æ 101
Æ 188
VII δ
COL·IVL·AVGVS·
VIII ε
COL·IVL·VAL·
IX δ
AVGVS· C·COR· COL·IVL·
Æ 79
Æ 22 24 N 20
Æ 219 226
X ε
C·MR· PATRIAE
XI γ
TI·SEMPRO· IIII·VIR GRACCVS
XII ε
COL·A·A· PATRENS·
CAP
XVIII

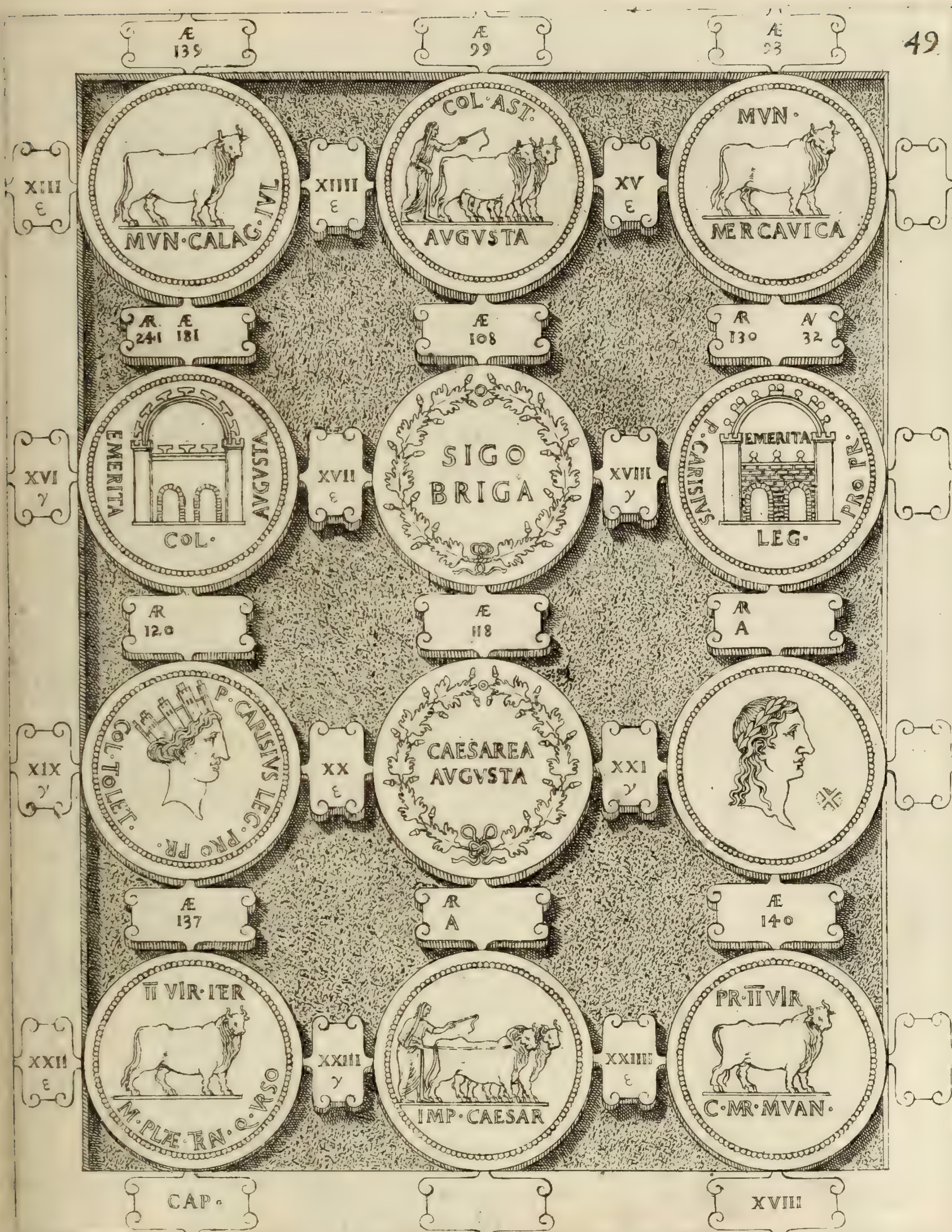
Æ 139
Æ 99
Æ 93
XIII ε
MVN·CALAG·IVL
XIIII ε
COL·AST·
AVGVSTA
XV ε
MVN·
MERCAVICA
Æ 241 Æ 181
Æ 108
Æ 130 Ɐ 32
XVI γ
EMERITA
AVGVSTA
COL·
XVII ε
SIGO
BRIGA
XVIII γ
P·CARISIVS
EMERITA
PRO·PR·
LEG·
Æ 120
Æ 118
Æ A
XIX γ
P·CARISIVS LEG·PRO PR·
COL·TOLET·
XX ε
CAESAREA
AVGVSTA
XXI γ
Æ 137
Æ A
Æ 140
XXII ε
II VIR·ITER
M·PLÆ TRN·Q·VRSO
XXIII γ
IMP·CAESAR
XXIIII ε
PR·II VIR
C·MR·MVAN·
CAP·
XVIII

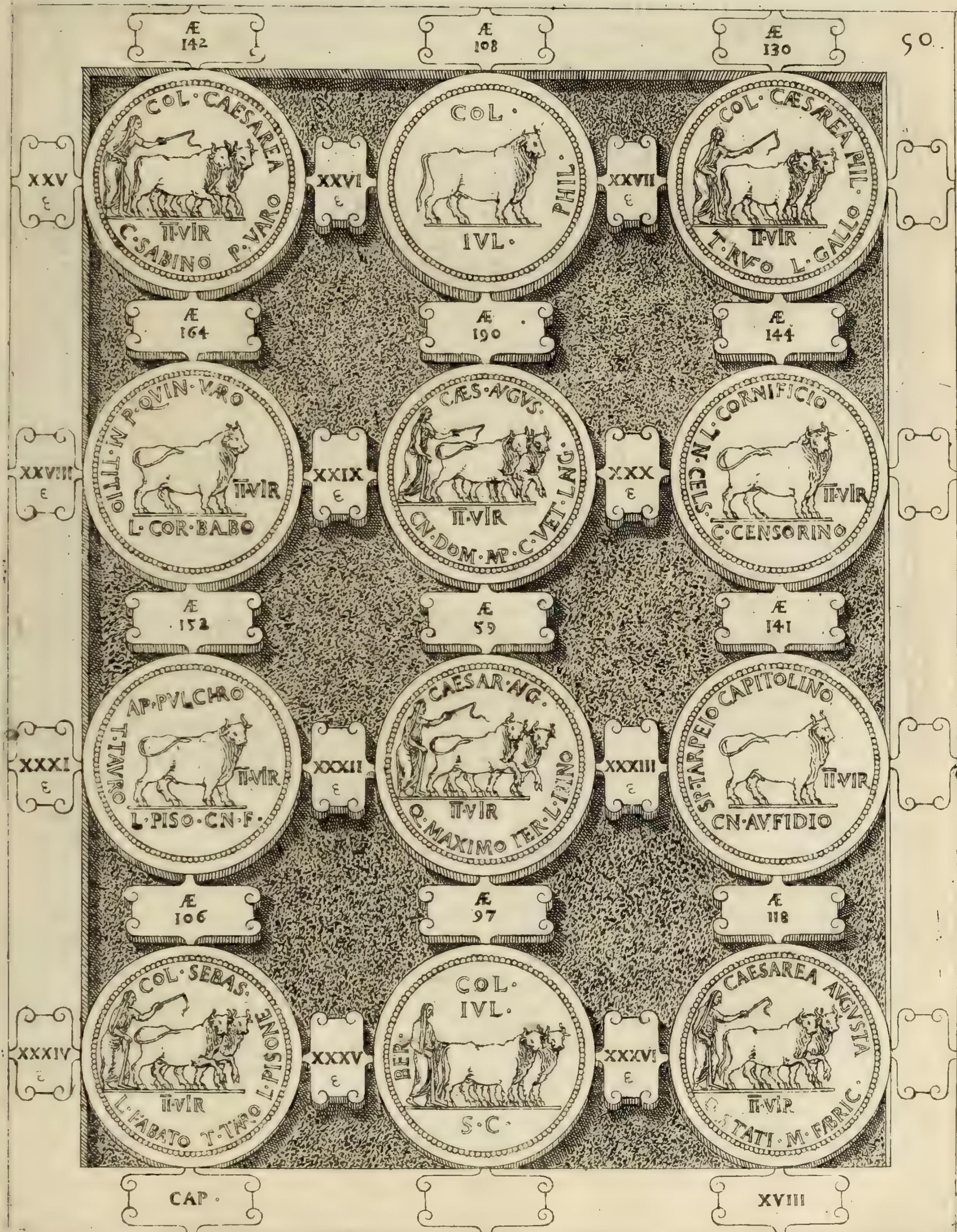
Æ 142
Æ 108
Æ 130
XXV
COL·CAESAREA
II·VIR
C·SABINO P·VARO
XXVI
COL·
PHIL·
IVL·
XXVII
COL·CÆSAREA PHIL·
II·VIR
T·RVFO L·GALLO
Æ 164
Æ 190
Æ 144
XXVIII
M·TITIO P·QVIN·VARO
II·VIR
L·COR·BABO
XXIX
CÆS·AVGVS·
II·VIR
CN·DOM·AP·C·VET·LANG·
XXX
N·CELS·L·CORNIFICIO
II·VIR
C·CENSORINO
Æ 152
Æ 59
Æ 141
XXXI
AP·PVLCHRO
T·TAVRO
II·VIR
L·PISO·CN·F·
XXXII
CAESAR·AVG·
II·VIR
Q·MAXIMO TER·L·PRIMO
XXXIII
SP·TARPEIO CAPITOLINO
II·VIR
CN·AVFIDIO
Æ 106
Æ 97
Æ 118
XXXIV
COL·SEBAS·
II·VIR
L·FABATO T·TRIO L·PISONE
XXXV
COL·
IVL·
BER·
S·C·
XXXVI
CAESAREA AVGVSTA
II·VIR
C·STATI·M·FABRIC·
CAP·
XVIII

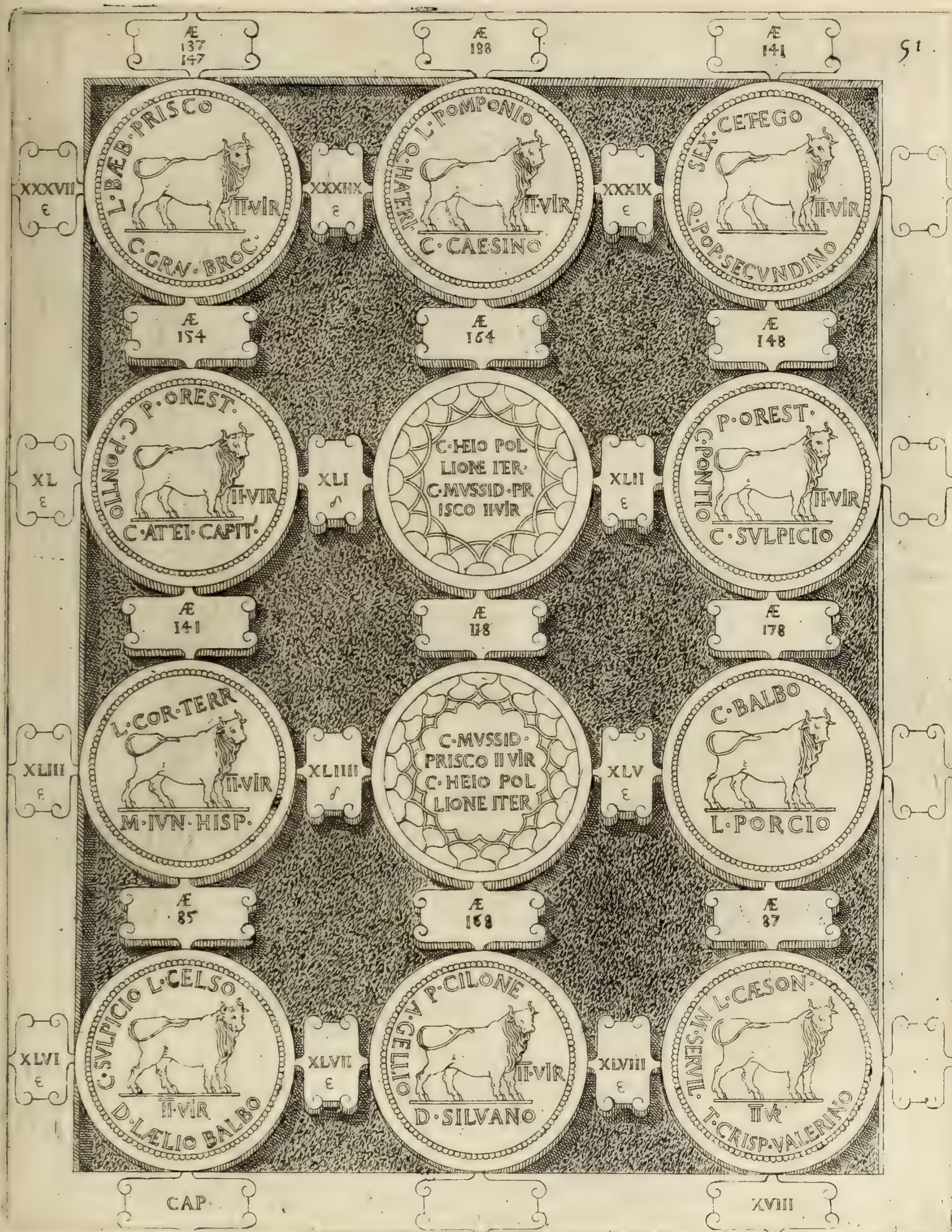
Æ 137 147
Æ 188
Æ 141
XXXVII ε
L·BÆB·PRISCO II·VIR C·GRN·BROC
XXXIIX ε
Q·HAERI L·POMPONIO II·VIR C·CAESINO
XXXIX ε
SEX·CETEGO II·VIR Q·POP·SECVNDINO
Æ 154
Æ 164
Æ 148
XL ε
C·PONTIO P·OREST· II·VIR C·ATTEI·CAPIT·
XLI
C·HEIO POL LIONE ITER· C·MVSSID·PR ISCO IIVIR
XLII ε
P·OREST· C·PONTIO II·VIR C·SVLPICIO
Æ 141
Æ 118
Æ 178
XLIII ε
L·COR·TERR II·VIR M·IVN·HISP·
XLIIII
C·MVSSID· PRISCO II VIR C·HEIO POL LIONE ITER
XLV ε
C·BALBO L·PORCIO
Æ 85
Æ 168
Æ 87
XLVI ε
C·SVLPICIO L·CELSO II·VIR D·LÆLIO BALBO
XLVII ε
P·CILONE V·GELLIO II·VIR D·SILVANO
XLVIII ε
L·CÆSON· M·SERVIL· II·VIR T·CRISP·VALERIANO
CAP·
XVIII

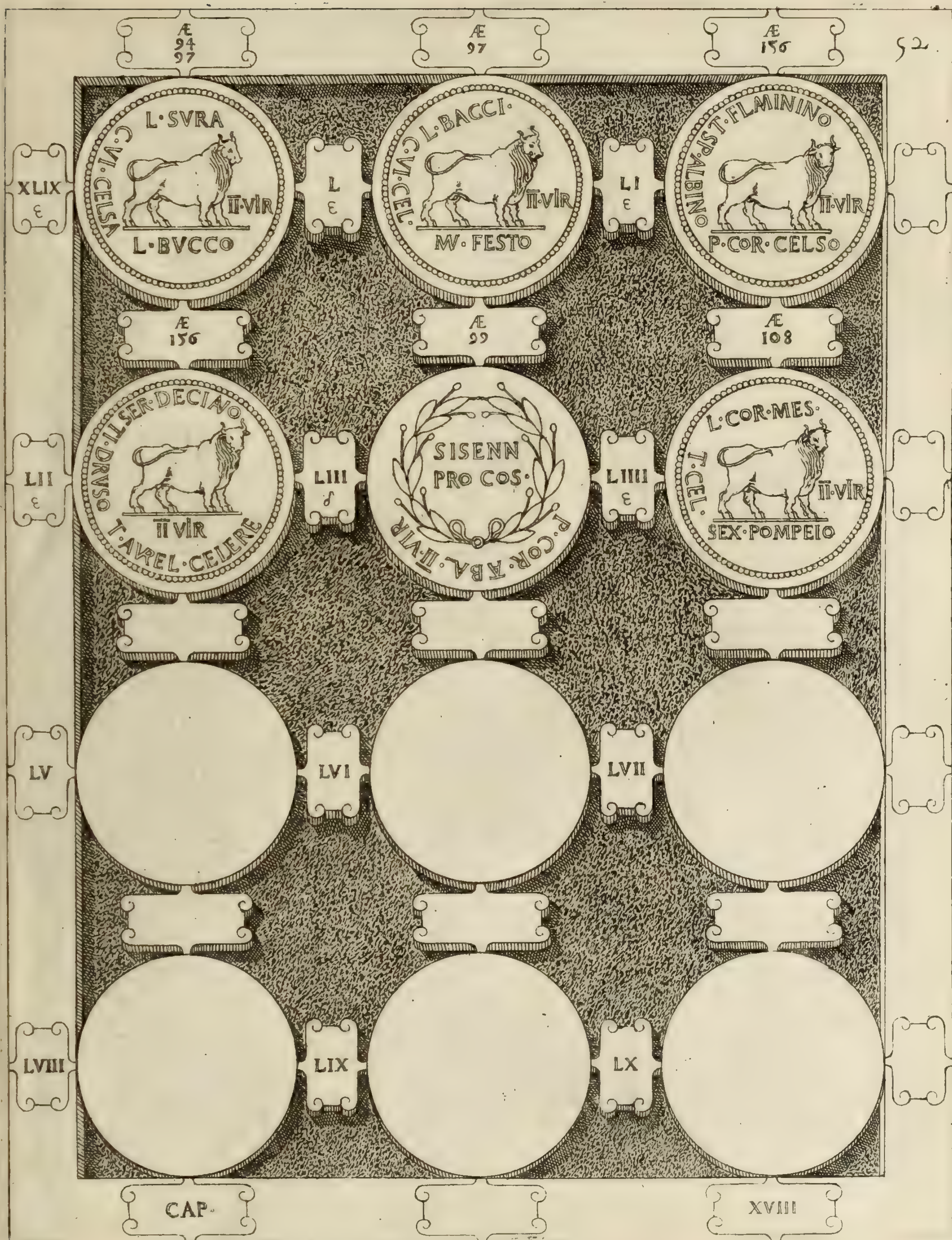
Æ 94 97
Æ 97
Æ 156
52
L·SVRA
C·VI·CELSA
II·VIR
L·BVCCO
L·BACCI·
CVI·CEL·
II·VIR
M·FESTO
SEX·T·FLAMININO
SP·ALBINO
II·VIR
P·COR·CELSO
XLIX
L
LI
Æ 156
Æ 99
Æ 108
T·II·SER·DECIANO
T·DRVSO
II VIR
T·AVREL·CELERE
SISENN
PRO COS·
P·COR·ABA·II·VIR
L·COR·MES·
T·CEL·
II·VIR
SEX·POMPEIO
LII
LIII
LIIII
LV
LVI
LVII
LVIII
LIX
LX
CAP·
XVIII

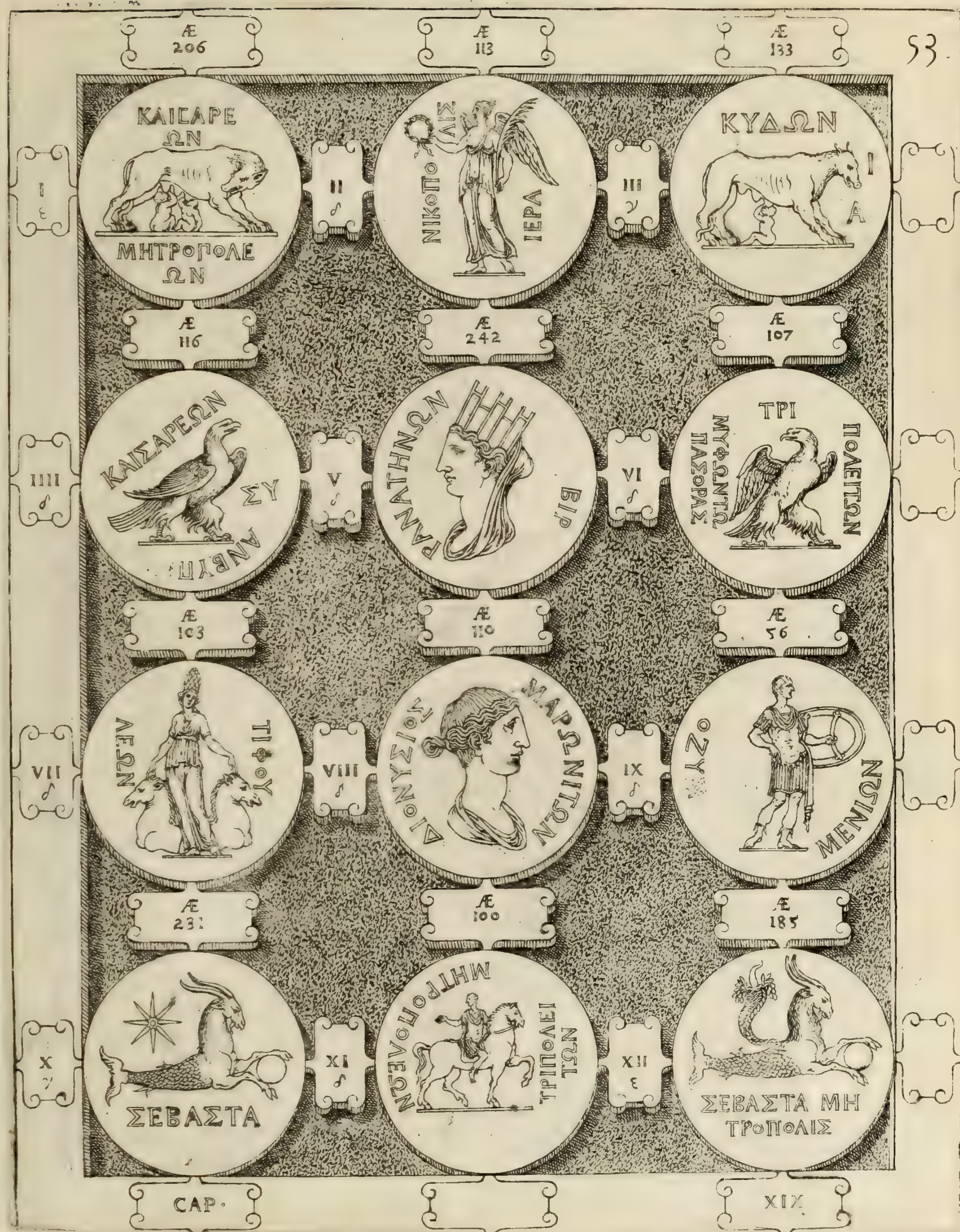
Æ 206
Æ 113
Æ 133
ΚΑΙϹΑΡΕ ΩΝ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΕ ΩΝ
ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ ΙΕΡΑ
ΚΥΔΩΝ
Ι
ΙΙ
ΙΙΙ
Æ 116
Æ 242
Æ 107
ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ
ΣΥ
ΡΑΝΑΤΗΝΩΝ
ΒΙΡ
ΤΡΙ
ΠΟΛΕΙΤΩΝ
IIII
V
VI
Æ 103
Æ 110
Æ 56
ΤΙΦΟΥ
ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
ΜΑΡΩΝΙΤΩΝ
ΜΕΝΙΩΝ
VII
VIII
IX
Æ 231
Æ 100
Æ 185
ΣΕΒΑΣΤΑ
ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩΝ
ΣΕΒΑΣΤΑ ΜΗ ΤΡΟΠΟΛΙΣ
X
XI
XII
CAP.
XIX

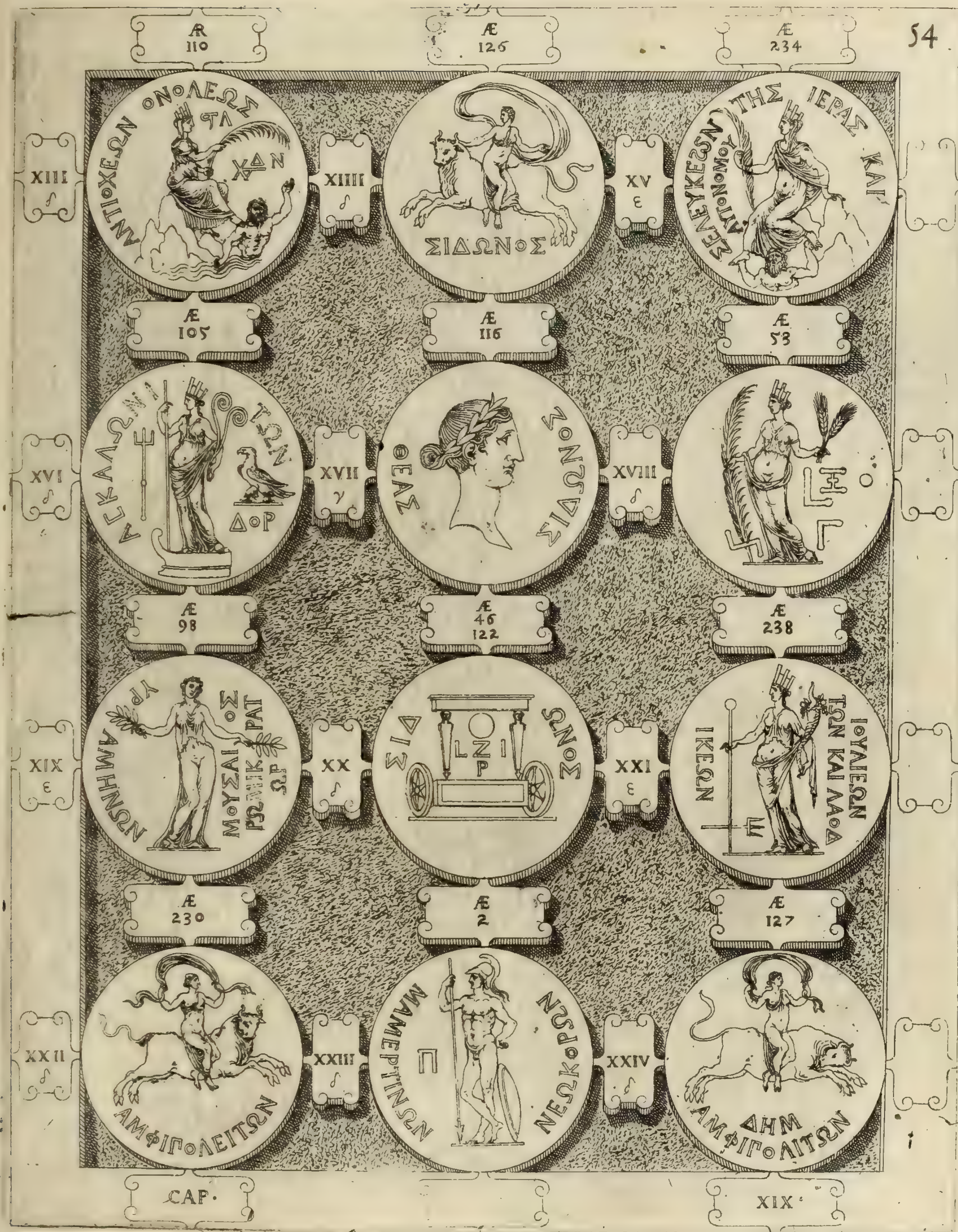
Æ 110
Æ 126
Æ 234
XIII
XIIII
XV
ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΟΝΟΛΕΩΣ
ΣΙΔΩΝΟΣ
ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ
Æ 105
Æ 116
Æ 53
XVI
XVII
XVIII
ΑΣΚΑΛΩΝΙΤΩΝ
ΔΟΡ
ΘΕΑΣ
Æ 98
Æ 46 122
Æ 238
XIX
XX
XXI
ΜΟΥΣΑΙΟΣ
LZI P
ΙΟΥΛΙΕΩΝ ΤΩΝ ΚΑΙ ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ
Æ 230
Æ 2
Æ 127
XXII
XXIII
XXIV
ΑΜΦΙΠΟΛΕΙΤΩΝ
ΜΑΜΕΡΤΙΝΩΝ
ΝΕΩΚΟΡΩΝ
ΔΗΜ ΑΜΦΙΠΟΛΙΤΩΝ
CAP.
XIX

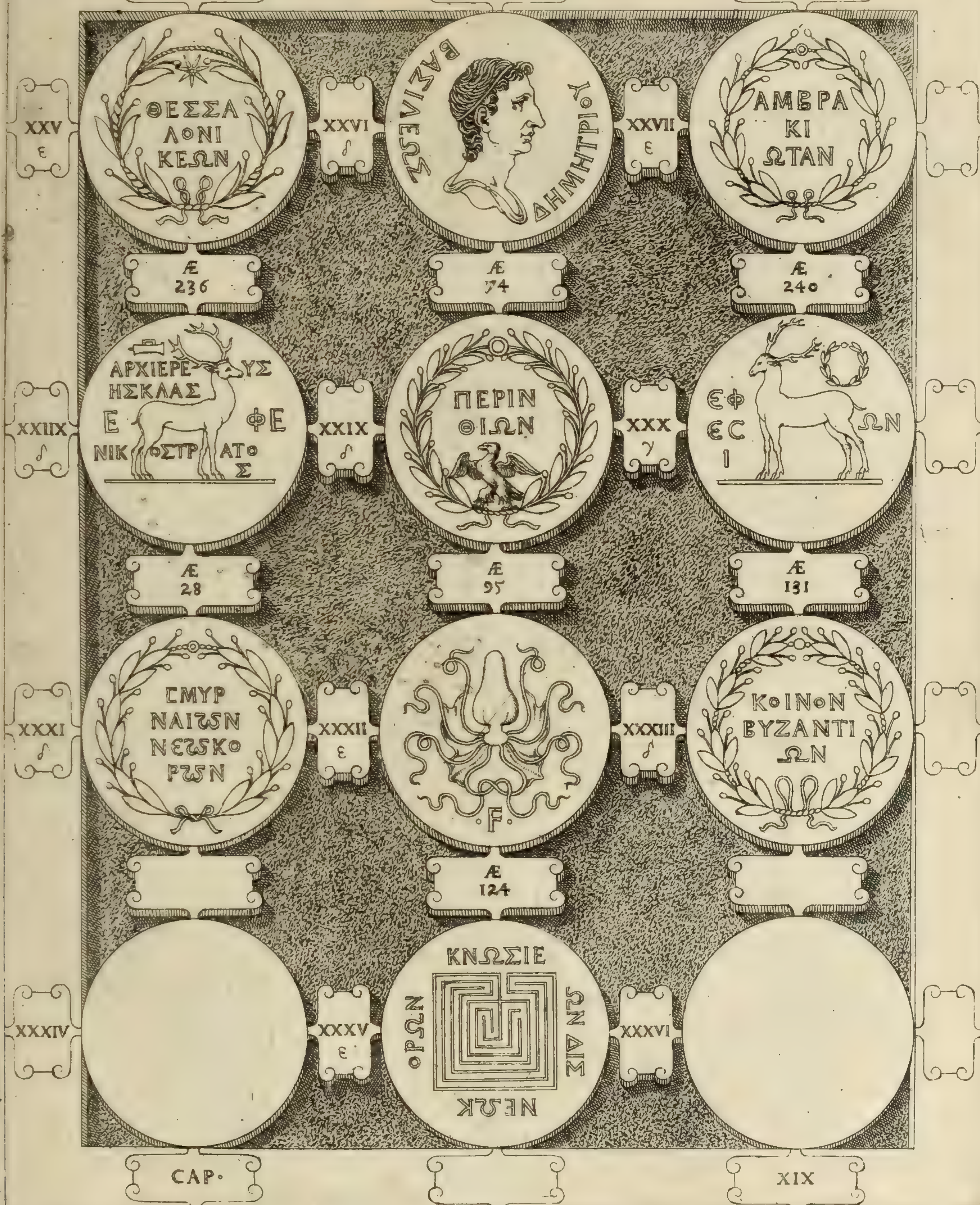
Æ 116
Æ 110
Æ 174
XXV ε
ΘΕΣΣΑ ΛΟΝΙ ΚΕΩΝ
XXVI ς
ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
XXVII ε
ΑΜΒΡΑ ΚΙ ΩΤΑΝ
Æ 236
Æ 74
Æ 240
XXIIX ς
ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΗΣΚΛΑΣ Ε ΦΕ ΝΙΚΟΣΤΡΑΤΟΣ
XXIX ς
ΠΕΡΙΝ ΘΙΩΝ
XXX γ
ΕΦ ΕΣΙ ΩΝ
Æ 28
Æ 95
Æ 131
XXXI ς
ΣΜΥΡ ΝΑΙΩΝ ΝΕΩΚΟ ΡΩΝ
XXXII ε
F
XXXIII ς
ΚΟΙΝΟΝ ΒΥΖΑΝΤΙ ΩΝ
Æ 124
XXXIV
XXXV ε
ΚΝΩΣΣΙΕΩΝ ΔΙΣ ΝΕΩΚΟΡΩΝ
XXXVI
CAP.
XIX

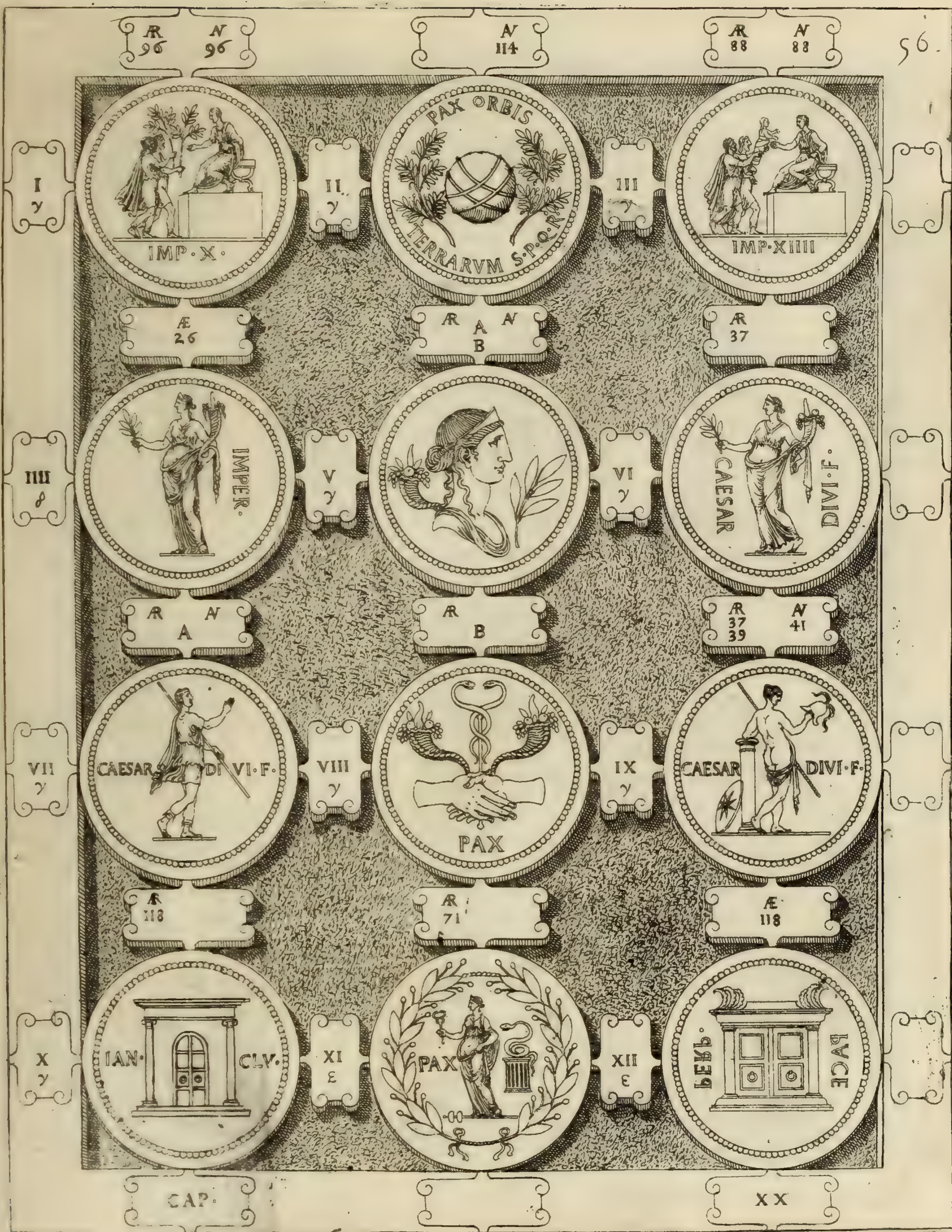
56.
IMP·X·
PAX ORBIS TERRARVM S·P·Q·R·
IMP·XIIII
IMPER·
CAESAR DIVI·F·
CAESAR DI VI·F·
PAX
CAESAR DIVI·F·
IAN· CLV·
PAX
PERP· PACE
CAP·
XX

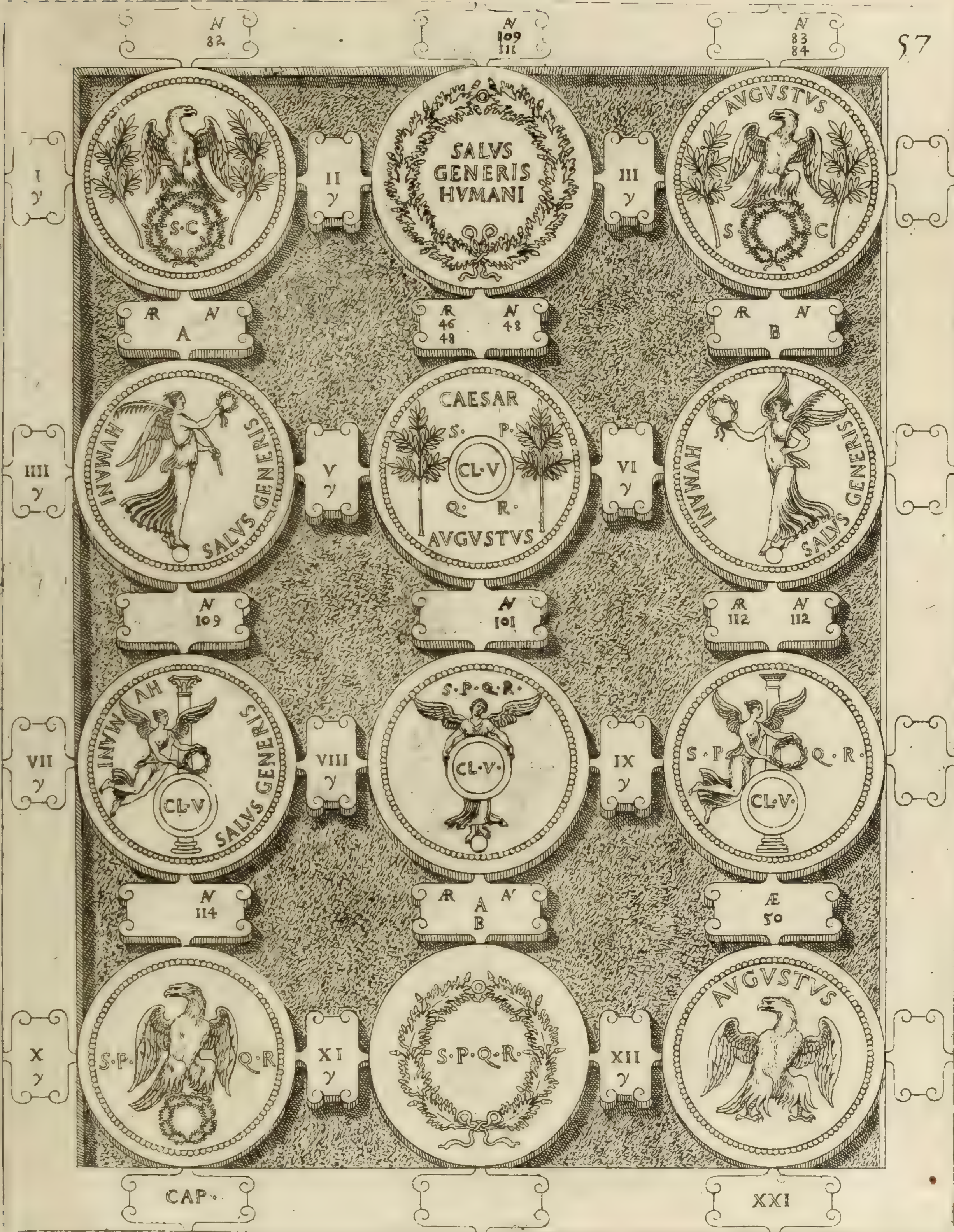

S·C
SALVS GENERIS HVMANI
AVGVSTVS
S C
CAESAR
S. P.
CL·V
Q. R.
AVGVSTVS
HVMANI SALVS GENERIS
S·P·Q·R·
CL·V·
S·P Q·R·
S·P· Q·R
S·P·Q·R·
AVGVSTVS
CAP·
XXI

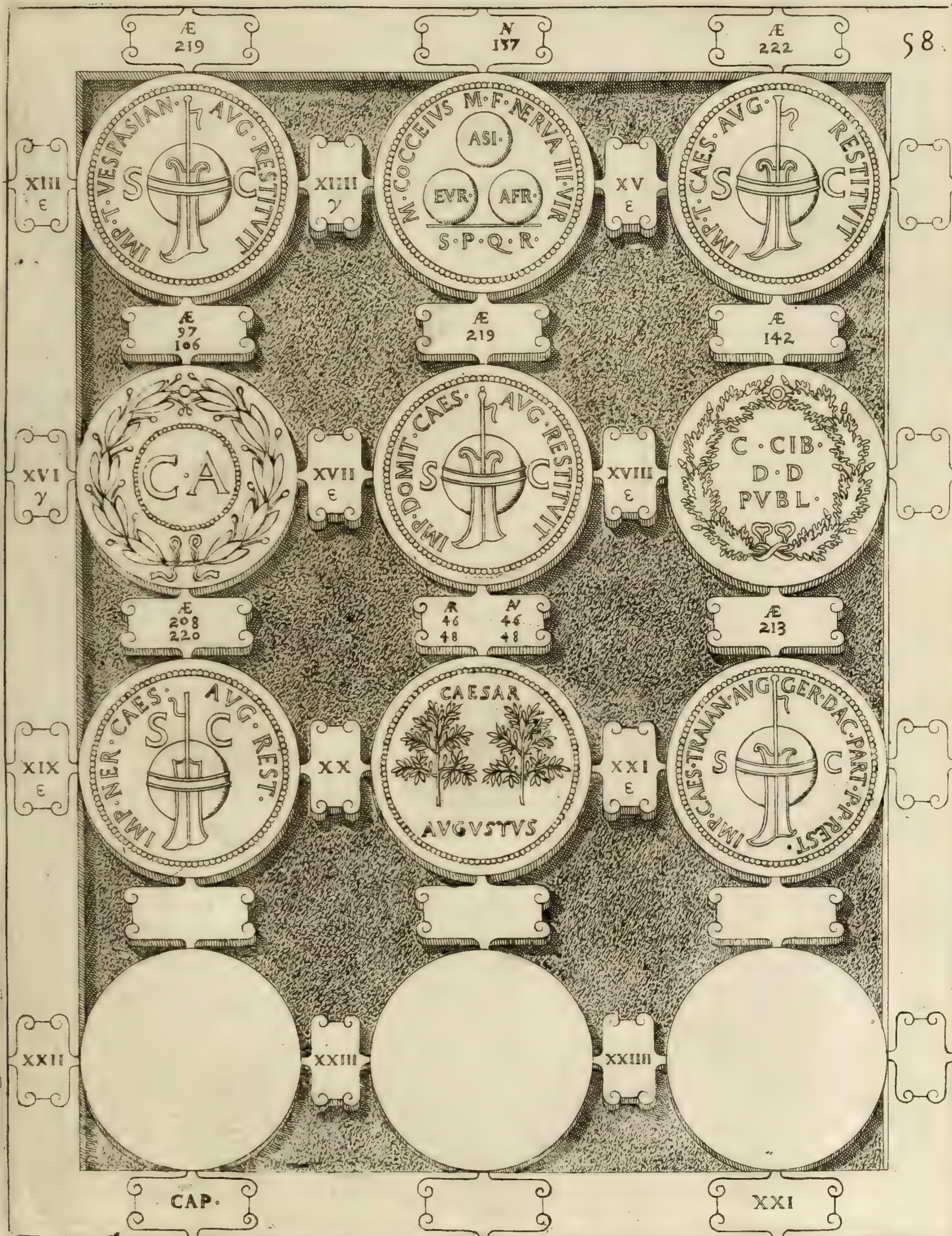
Æ 219
N 137
Æ 222
XIII ε
IMP·T·VESPASIAN·AVG·RESTITVIT
S C
XIIII γ
M·COCCEIVS M·F·NERVA III·VIR
ASI·
EVR·
AFR·
S·P·Q·R·
XV ε
IMP·T·CAES·AVG·RESTITVIT
S C
Æ 97 106
Æ 219
Æ 142
XVI γ
C·A
XVII ε
IMP·DOMIT·CAES·AVG·RESTITVIT
S C
XVIII ε
C·CIB·
D·D
PVBL·
Æ 208 220
Æ 46 48
N 46 48
Æ 213
XIX ε
IMP·NER·CAES·AVG·REST·
S C
XX
CAESAR
AVGVSTVS
XXI ε
IMP·CAES·TRAIAN·AVG·GER·DAC·PART·P·REST·
S C
XXII
XXIII
XXIIII
CAP·
XXI

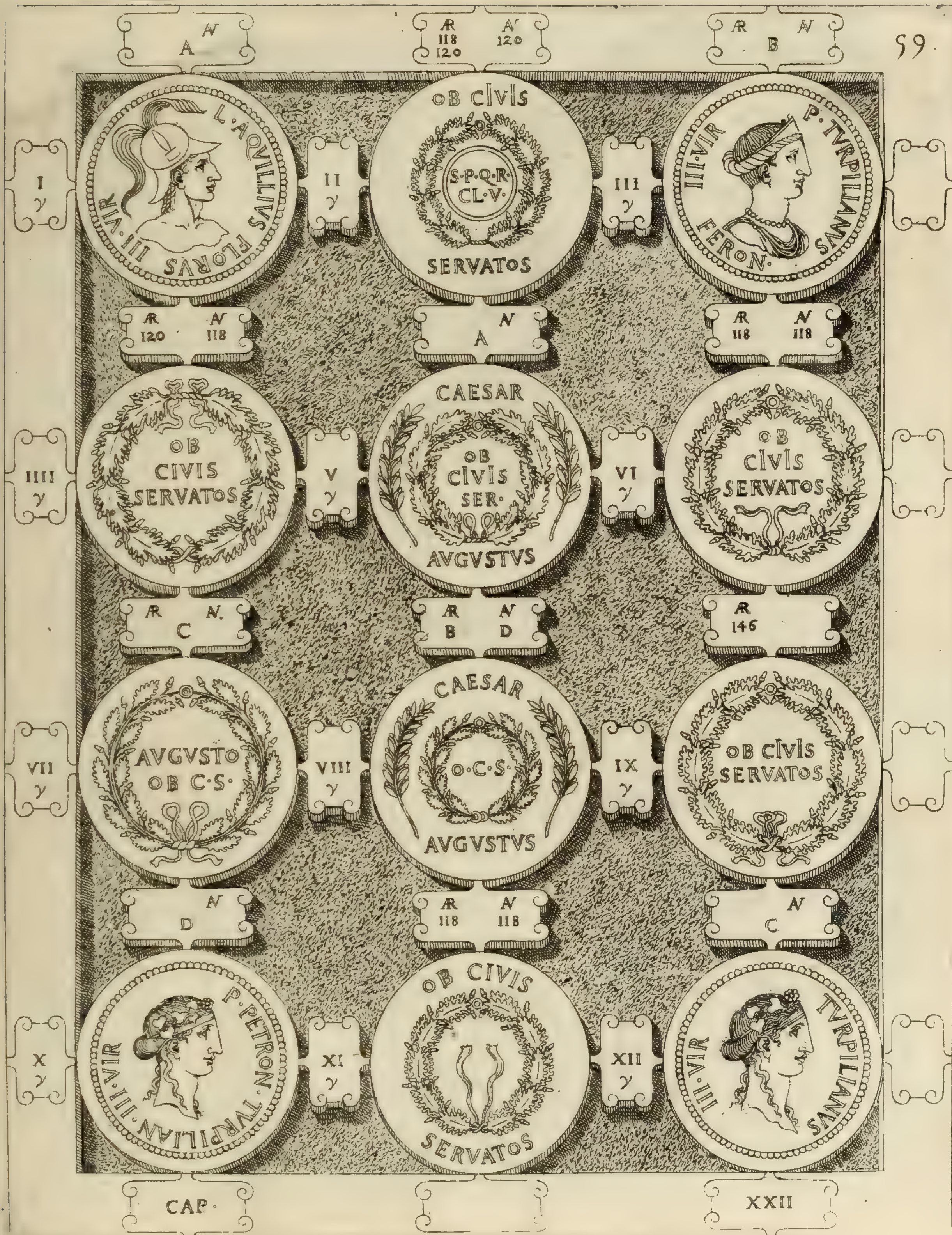

L·AQVILLIVS FLORVS III·VIR
OB CIVIS S·P·Q·R· CL·V· SERVATOS
III·VIR P·TVRPILIANVS FERON·
OB CIVIS SERVATOS
CAESAR OB CIVIS SER· AVGVSTVS
OB CIVIS SERVATOS
AVGVSTO OB C·S·
CAESAR O·C·S· AVGVSTVS
OB CIVIS SERVATOS
P·PETRON·TVRPILIAN·III·VIR
OB CIVIS SERVATOS
III·VIR TVRPILIANVS
I
II
III
IIII
V
VI
VII
VIII
IX
X
XI
XII
A
B
C
D
118
120
146
CAP·
XXII

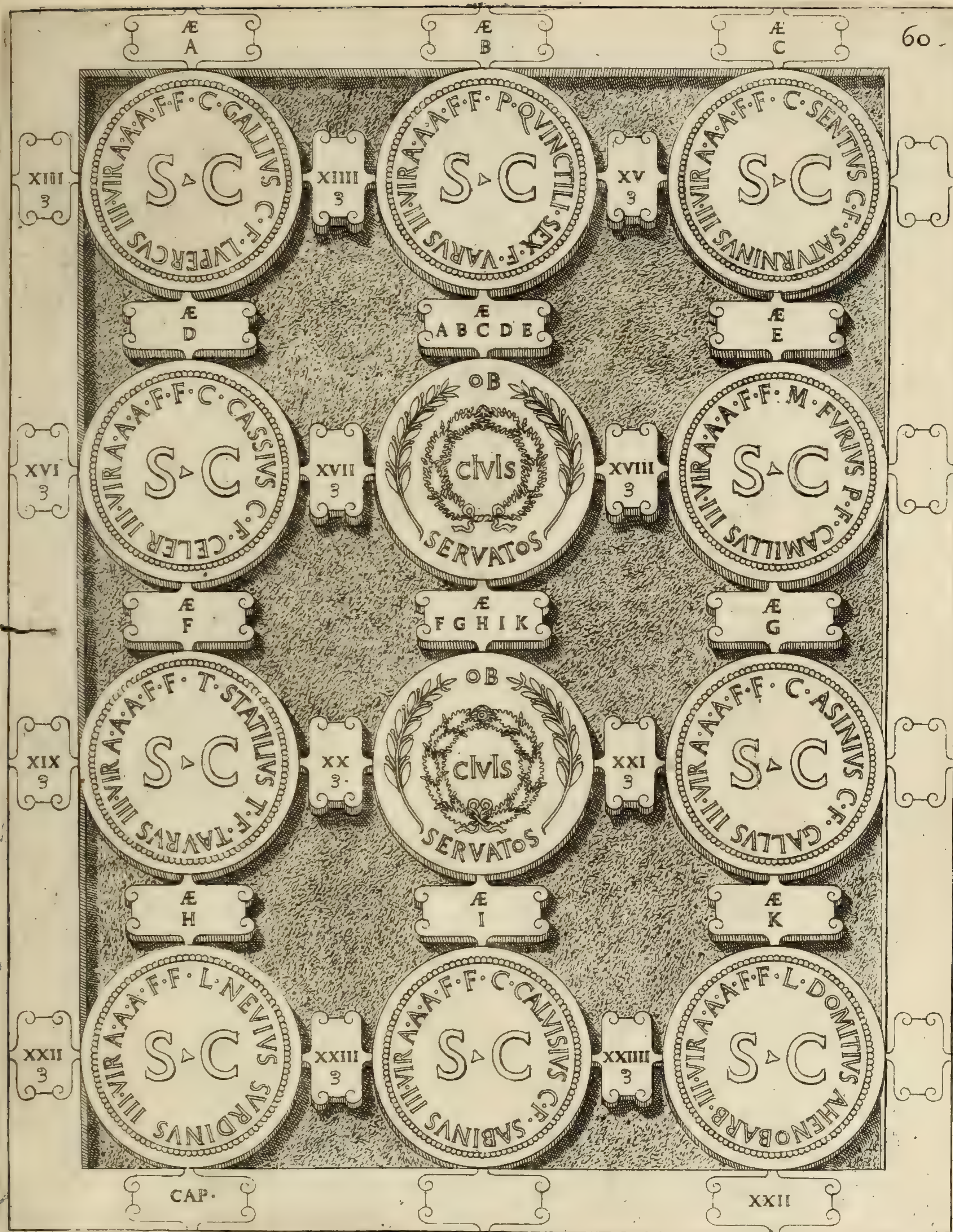
Æ A
Æ B
Æ C
XIII 3
III·VIR·A·A·A·F·F· C·GALLIVS C·F·LVPERCVS
S·C
XIIII 3
III·VIR·A·A·A·F·F· P·QVINCTILI·SEX·F·VARVS
S·C
XV 3
III·VIR·A·A·A·F·F· C·SENTIVS C·F·SATVRNINVS
S·C
Æ D
Æ ABCDE
Æ E
XVI 3
III·VIR·A·A·A·F·F· C·CASSIVS C·F·CELER
S·C
XVII 3
OB CIVIS SERVATOS
XVIII 3
III·VIR·A·A·A·F·F· M·FVRIVS P·F·CAMILLVS
S·C
Æ F
Æ FGHIK
Æ G
XIX 3
III·VIR·A·A·A·F·F· T·STATILIVS T·F·TAVRVS
S·C
XX 3·
OB CIVIS SERVATOS
XXI 3
III·VIR·A·A·A·F·F· C·ASINIVS C·F·GALLVS
S·C
Æ H
Æ I
Æ K
XXII 3
III·VIR·A·A·A·F·F· L·NEVIVS SVRDINVS
S·C
XXIII 3
III·VIR·A·A·A·F·F· C·CALVISIVS C·F·SABINVS
S·C
XXIIII 3
III·VIR·A·A·A·F·F· L·DOMITIVS AHENOBARB·
S·C
CAP·
XXII

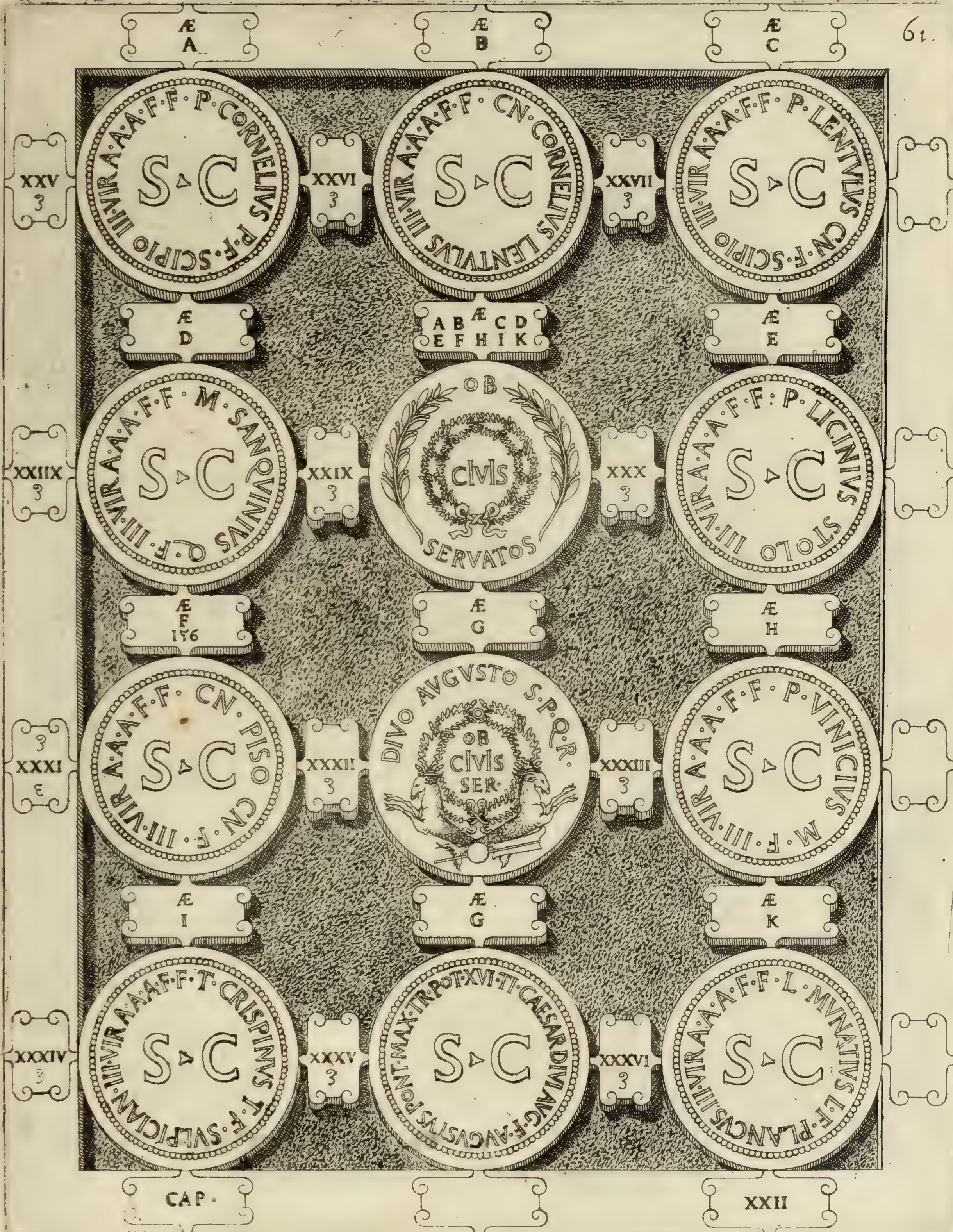
61.
Æ A
Æ B
Æ C
XXV 3
P·CORNELIVS P·F·SCIPIO III·VIR A·A·A·F·F
S C
XXVI 3
CN·CORNELIVS LENTVLVS III·VIR A·A·A·F·F
S C
XXVII 3
P·LENTVLVS CN·F·SCIPIO III·VIR A·A·A·F·F
S C
Æ D
AB Æ CD EFHIK
Æ E
XXIIX 3
M·SANQVINIVS Q·F·III·VIR A·A·A·F·F
S C
XXIX 3
OB CIVIS SERVATOS
XXX 3
P·LICINIVS STOLO III·VIR A·A·A·F·F
S C
Æ F 156
Æ G
Æ H
XXXI 3
CN·PISO CN·F·III·VIR A·A·A·F·F
S C
XXXII 3
DIVO AVGVSTO S·P·Q·R· OB CIVIS SER·
XXXIII 3
P·VINICIVS M·F·III·VIR A·A·A·F·F
S C
Æ I
Æ G
Æ K
XXXIV 3
T·CRISPINVS T·F·SVLPICIAN·III·VIR A·A·A·F·F
S C
XXXV 3
TI·CAESAR DIVI AVG·F·AVGVSTVS PONT·MAX·TR·POT·XVI
S C
XXXVI 3
L·MVNATIVS L·F·PLANCVS III·VIR A·A·A·F·F
S C
CAP·
XXII

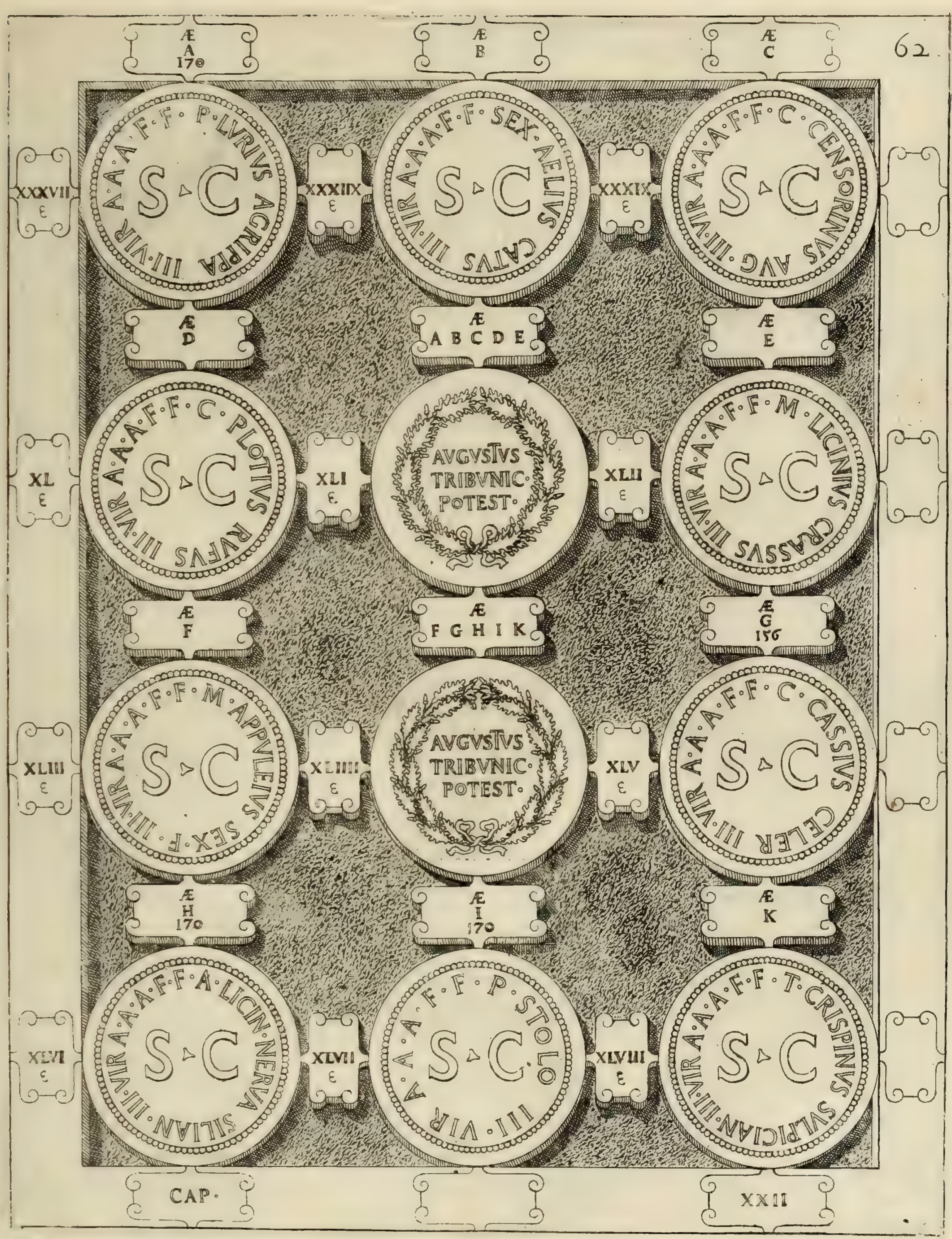
Æ A 170
Æ B
Æ C
P·LVRIVS AGRIPPA III·VIR A·A·A·F·F·
S·C
SEX·AELIVS CATVS III·VIR A·A·A·F·F·
C·CENSORINVS AVG·III·VIR A·A·A·F·F·
XXXVII
XXXIIX
XXXIX
Æ D
Æ ABCDE
Æ E
C·PLOTIVS RVFVS III·VIR A·A·A·F·F·
AVGVSTVS TRIBVNIC· POTEST·
M·LICINIVS CRASSVS III·VIR A·A·A·F·F·
XL
XLI
XLII
Æ F
Æ FGHIK
Æ G 156
M·APPVLEIVS SEX·F·III·VIR A·A·A·F·F·
C·CASSIVS CELER III·VIR A·A·A·F·F·
XLIII
XLIIII
XLV
Æ H 170
Æ I 170
Æ K
A·LICIN·NERVA SILIAN·III·VIR A·A·A·F·F·
P·STOLO III VIR A·A·A·F·F·
T·CRISPINVS SVLPICIAN·III·VIR A·A·A·F·F·
XLVI
XLVII
XLVIII
CAP·
XXII

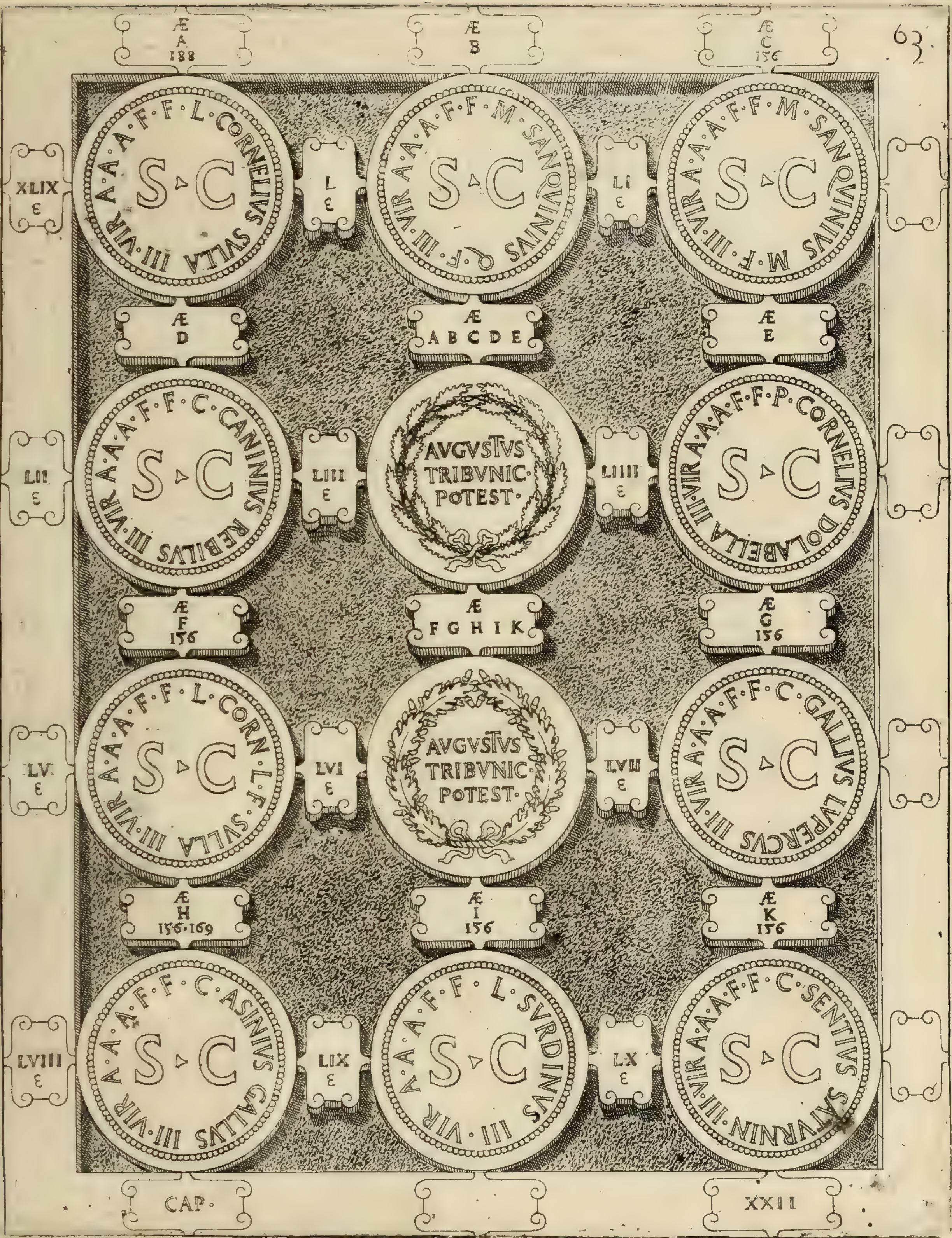
Æ A 188
Æ B
Æ C 156
63
A·A·A·F·F· L·CORNELIVS SVLLA III·VIR
S C
XLIX ε
L ε
A·A·A·F·F· M· SANQVINIVS Q·F· III·VIR
S C
LI ε
A·A·A·F·F· M· SANQVINIVS M·F· III·VIR
S C
Æ D
Æ ABCDE
Æ E
A·A·A·F·F· C· CANINIVS REBILVS III·VIR
S C
LII ε
LIII ε
AVGVSTVS TRIBVNIC· POTEST·
LIIII ε
A·A·A·F·F· P· CORNELIVS DOLABELLA III·VIR
S C
Æ F 156
Æ FGHIK
Æ G 156
A·A·A·F·F· L· CORN· L·F· SVLLA III·VIR
S C
LV ε
LVI ε
AVGVSTVS TRIBVNIC· POTEST·
LVII ε
A·A·A·F·F· C· GALLIVS LVPERCVS III·VIR
S C
Æ H 156·169
Æ I 156
Æ K 156
A·A·A·F·F· C·ASINIVS GALLVS III·VIR
S C
LVIII ε
LIX ε
A·A·A·F·F· L·SVRDINVS III VIR
S C
LX ε
A·A·A·F·F· C·SENTIVS SATVRNIN· III·VIR
S C
CAP·
XXII

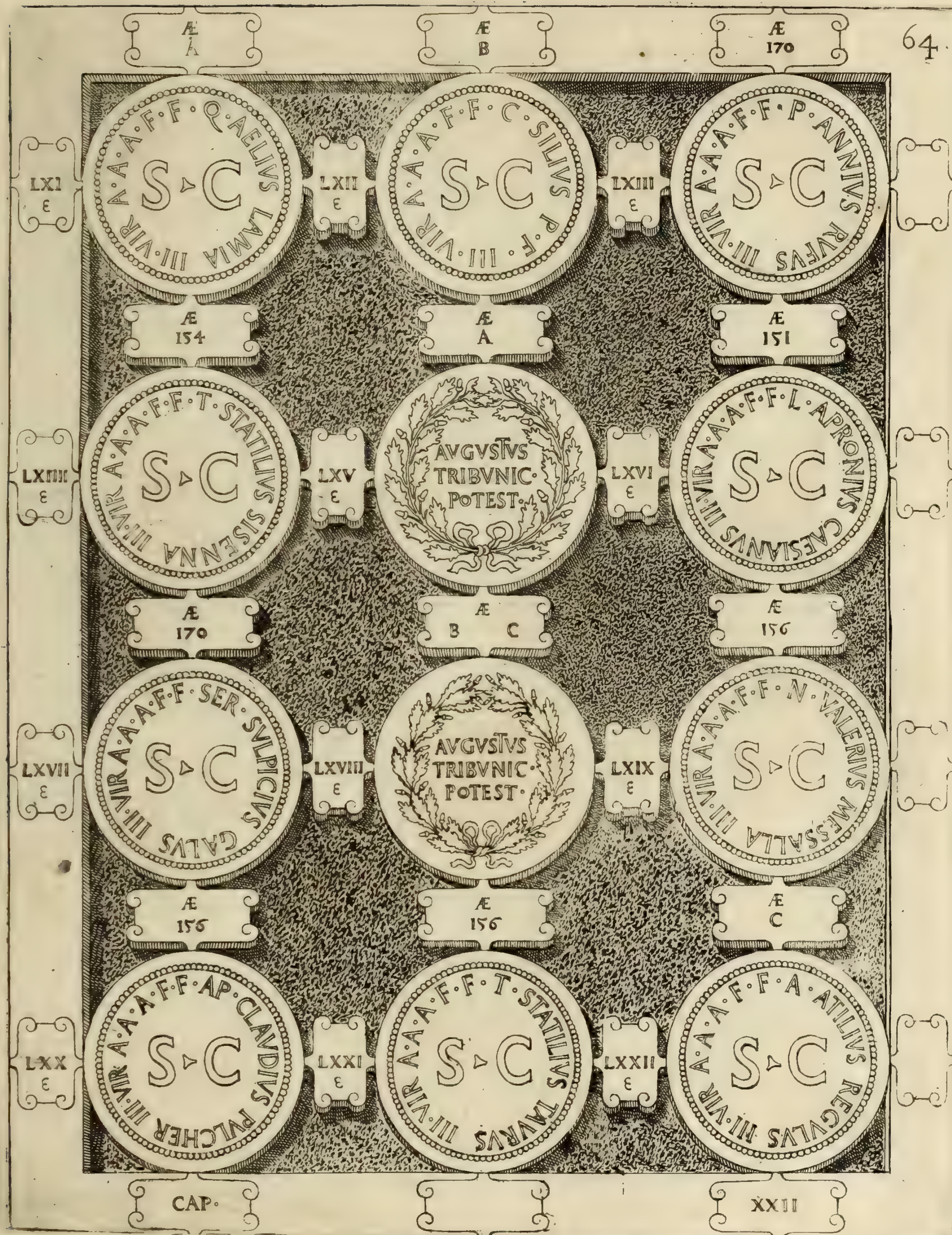
Æ A
Æ B
Æ 170
LXI ε
Q·AELIVS LAMIA III·VIR A·A·A·F·F
S C
LXII ε
C·SILIVS P·F· III·VIR A·A·A·F·F
S C
LXIII ε
P·ANNIVS RVFVS III·VIR A·A·A·F·F
S C
Æ 154
Æ A
Æ 151
LXIIII ε
T·STATILIVS SISENNA III·VIR A·A·A·F·F
S C
LXV ε
AVGVSTVS TRIBVNIC· POTEST·
LXVI ε
L·APRONIVS CAESIANVS III·VIR A·A·A·F·F
S C
Æ 170
Æ B C
Æ 156
LXVII ε
SER·SVLPICIVS GALVS III·VIR A·A·A·F·F
S C
LXVIII ε
AVGVSTVS TRIBVNIC· POTEST·
LXIX ε
N·VALERIVS MESSALLA III·VIR A·A·A·F·F
S C
Æ 156
Æ 156
Æ C
LXX ε
AP·CLAVDIVS PVLCHER III·VIR A·A·A·F·F
S C
LXXI ε
T·STATILIVS TAVRVS III·VIR A·A·A·F·F
S C
LXXII ε
A·ATILIVS REGVLVS III·VIR A·A·A·F·F
S C
CAP·
XXII

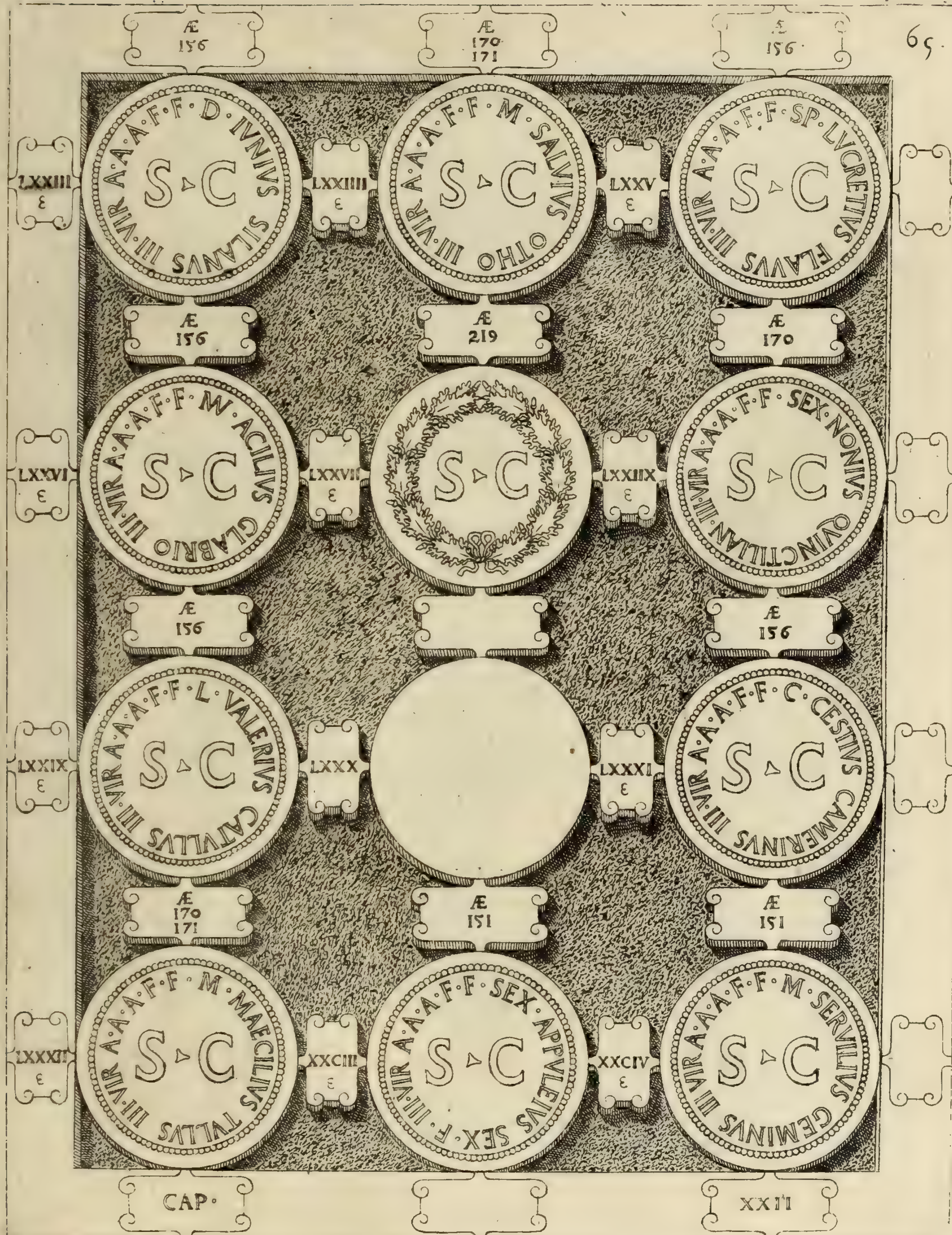
Æ 156
Æ 170 171
Æ 156
LXXIII ε
III·VIR A·A·A·F·F D·IVNIVS SILANVS
S C
LXXIIII ε
III·VIR A·A·A·F·F M·SALVIVS OTHO
S C
LXXV ε
III·VIR A·A·A·F·F SP·LVCRETIVS FLAVVS
S C
Æ 156
Æ 219
Æ 170
LXXVI ε
III·VIR A·A·A·F·F M·ACILIVS GLABRIO
S C
LXXVII ε
S C
LXXIIX ε
III·VIR A·A·A·F·F SEX·NONIVS QVINCTILIAN
S C
Æ 156
Æ 156
LXXIX ε
III·VIR A·A·A·F·F L·VALERIVS CATVLLVS
S C
LXXX
LXXXI ε
III·VIR A·A·A·F·F C·CESTIVS CAMERINVS
S C
Æ 170 171
Æ 151
Æ 151
LXXXII ε
III·VIR A·A·A·F·F M·MAECILIVS TVLLVS
S C
XXCIII ε
III·VIR A·A·A·F·F SEX·APPVLEIVS SEX·F·
S C
XXCIV ε
III·VIR A·A·A·F·F M·SERVILIVS GEMINVS
S C
CAP·
XXII

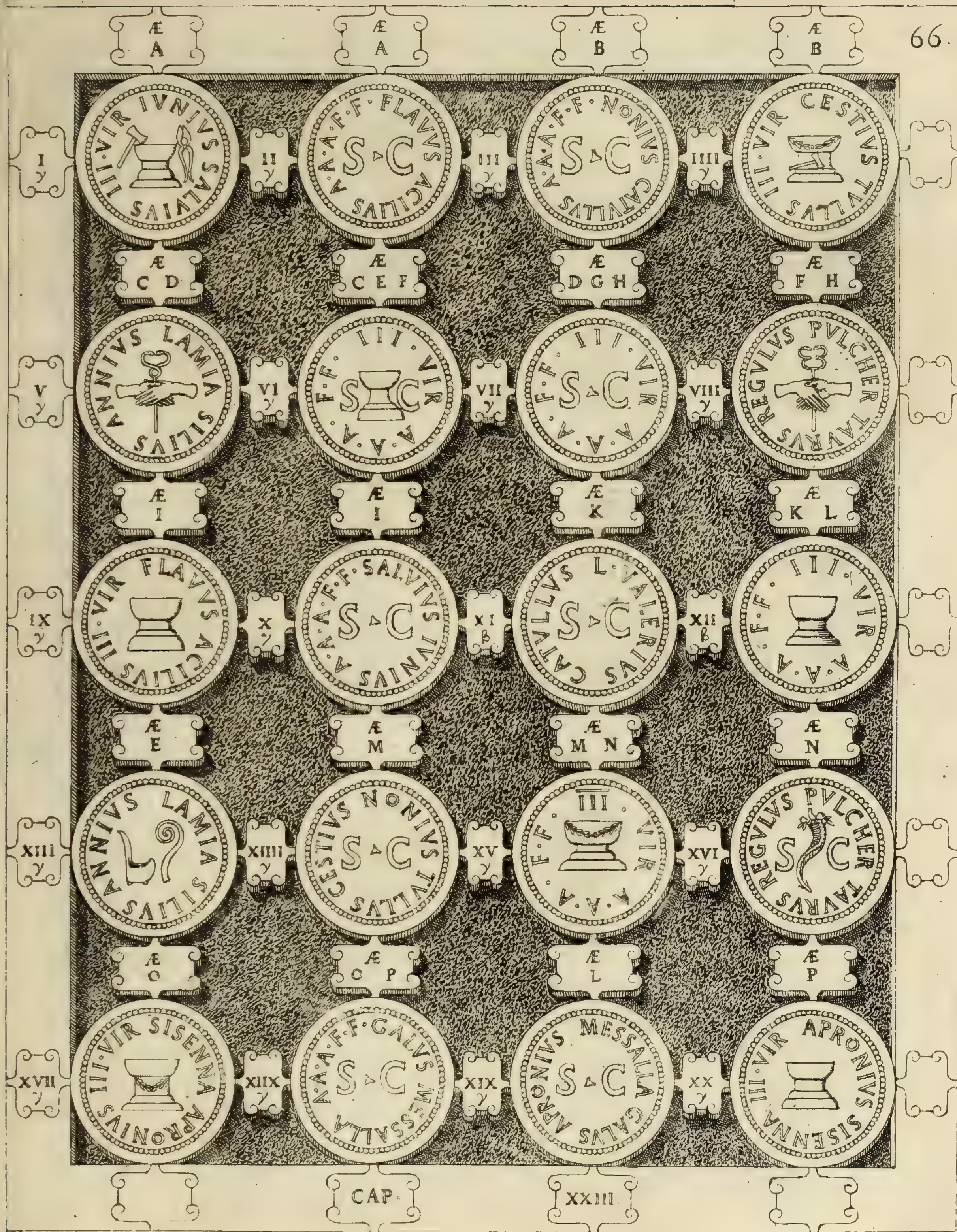
Æ A
Æ A
Æ B
Æ B
III·VIR IVNIVS SALVIVS SALIVS
A·A·A·F·F· FLAVVS ACILIVS SALIVS
A·A·A·F·F· NONIVS CATVLLVS
III·VIR CESTIVS TVLLVS
I y
II y
III y
IIII y
Æ C D
Æ C E F
Æ D G H
Æ F H
ANNIVS LAMIA SILIVS SALIVS
III VIR A·A·A·F·F·
III VIR A·A·A·F·F·
REGVLVS PVLCHER TAVRVS
V y
VI y
VII y
VIII y
Æ I
Æ I
Æ K
Æ K L
III·VIR FLAVVS ACILIVS SALIVS
A·A·A·F·F· SALVIVS IVNIVS SALVIVS
CATVLLVS L·VALERIVS
III VIR A·A·A·F·F·
IX y
X y
XI β
XII β
Æ E
Æ M
Æ M N
Æ N
ANNIVS LAMIA SILIVS SALIVS
CESTIVS NONIVS TVLLVS
III VIR A·A·A·F·F·
REGVLVS PVLCHER TAVRVS
XIII y
XIIII y
XV y
XVI y
Æ O
Æ O P
Æ L
Æ P
III·VIR SISENNA APRONIVS
A·A·A·F·F· GALVS MESSALLA
APRONIVS MESSALLA GALVS
III·VIR APRONIVS SISENNA
XVII y
XIIX y
XIX y
XX y
S C
CAP·
XXIII

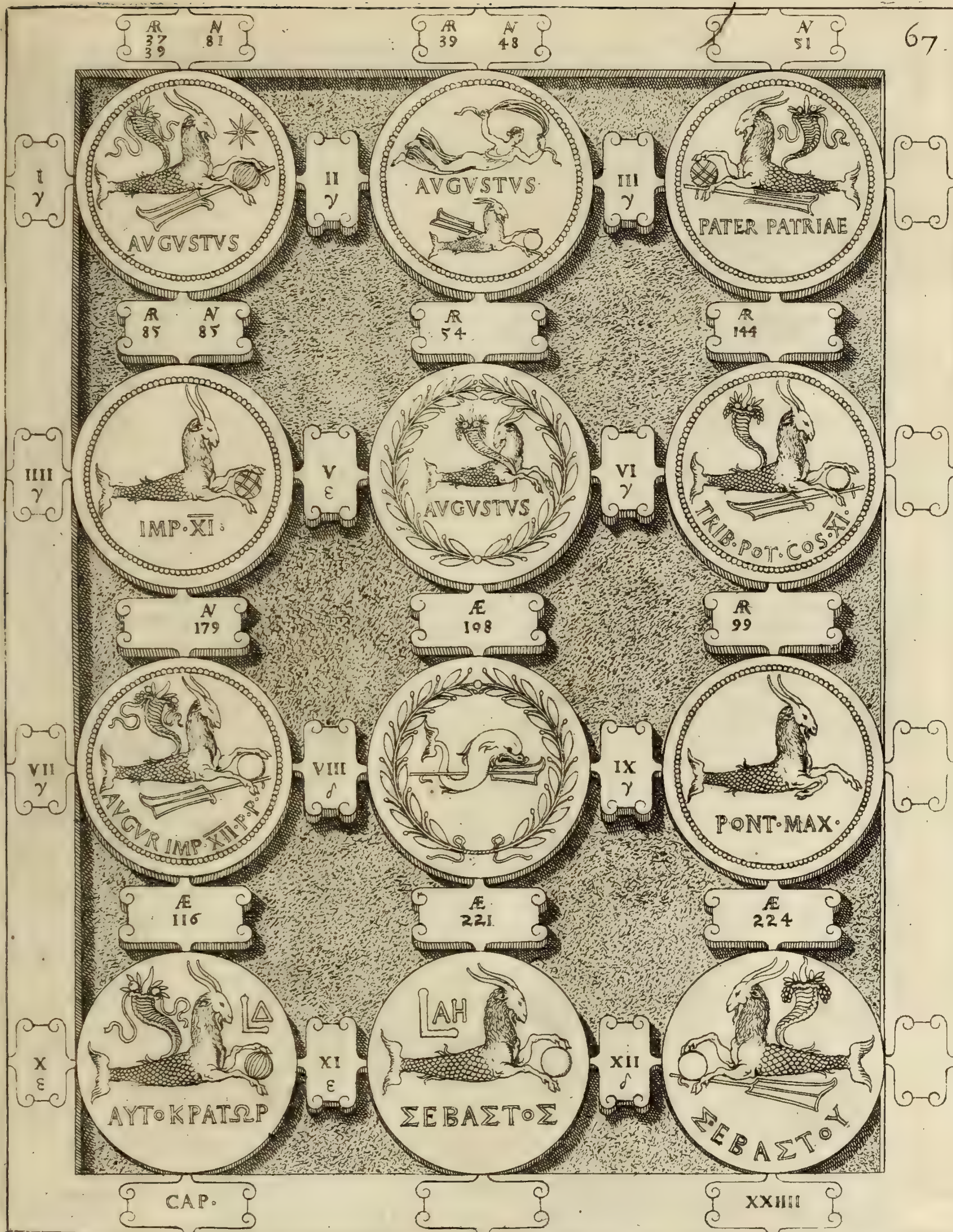
AVGVSTVS
AVGVSTVS
PATER PATRIAE
IMP·XI
AVGVSTVS
TRIB·POT·COS·XI
AVGVR IMP XII·P·P
PONT·MAX·
AYTOKPATΩP
LΔ
LAH
ΣΕΒΑΣΤΟΣ
ΣΕΒΑΣΤΟΥ
I γ
II γ
III γ
IIII γ
V ε
VI γ
VII γ
VIII δ
IX γ
X ε
XI ε
XII δ
CAP·
XXIIII

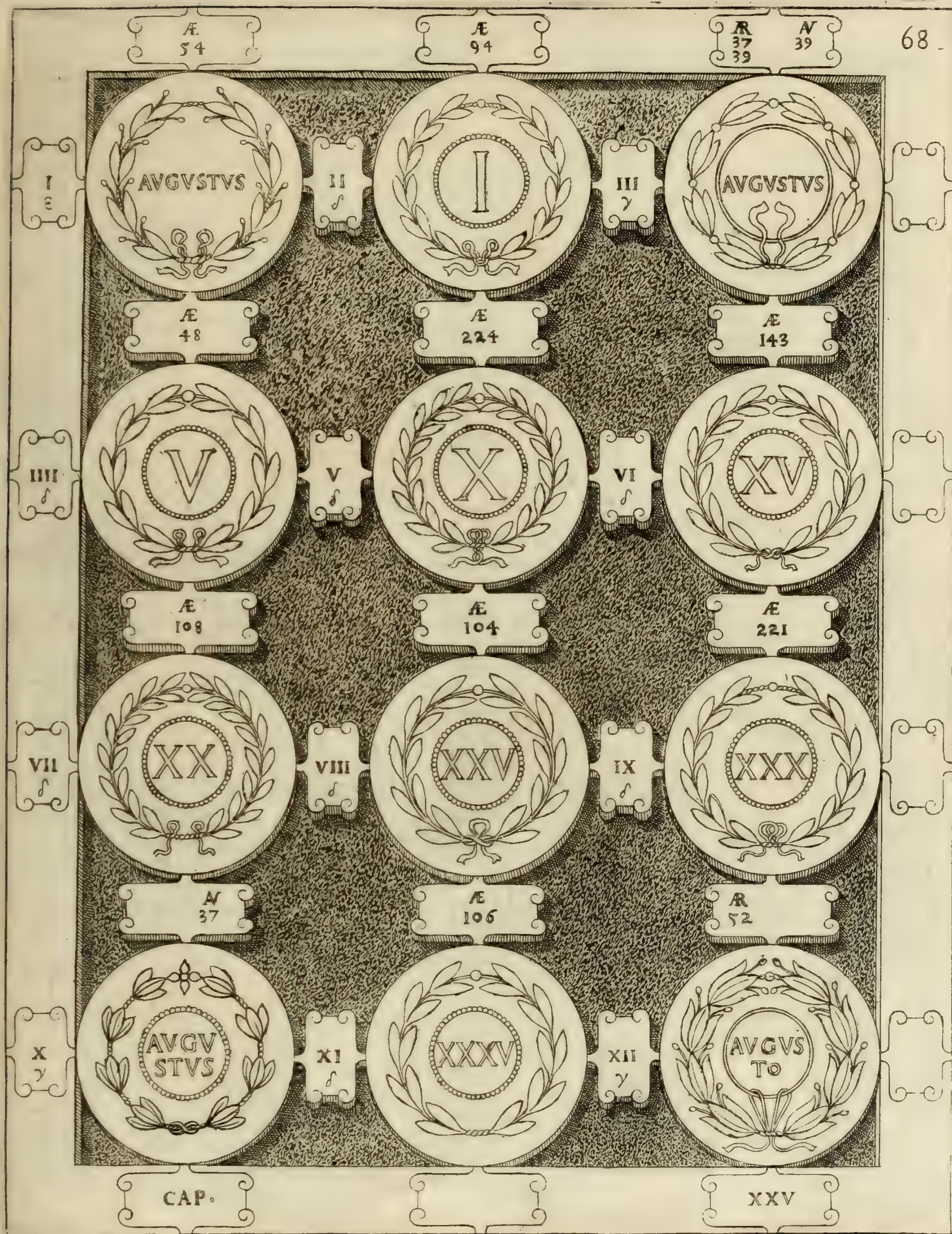
Æ 54
Æ 94
ÆR 37 39
AV 39
68
I
AVGVSTVS
II
I
III
AVGVSTVS
Æ 48
Æ 224
Æ 143
IIII
V
V
X
VI
XV
Æ 108
Æ 104
Æ 221
VII
XX
VIII
XXV
IX
XXX
AV 37
Æ 106
ÆR 52
X
AVGV STVS
XI
XXXV
XII
AVGVS TO
CAP.
XXV

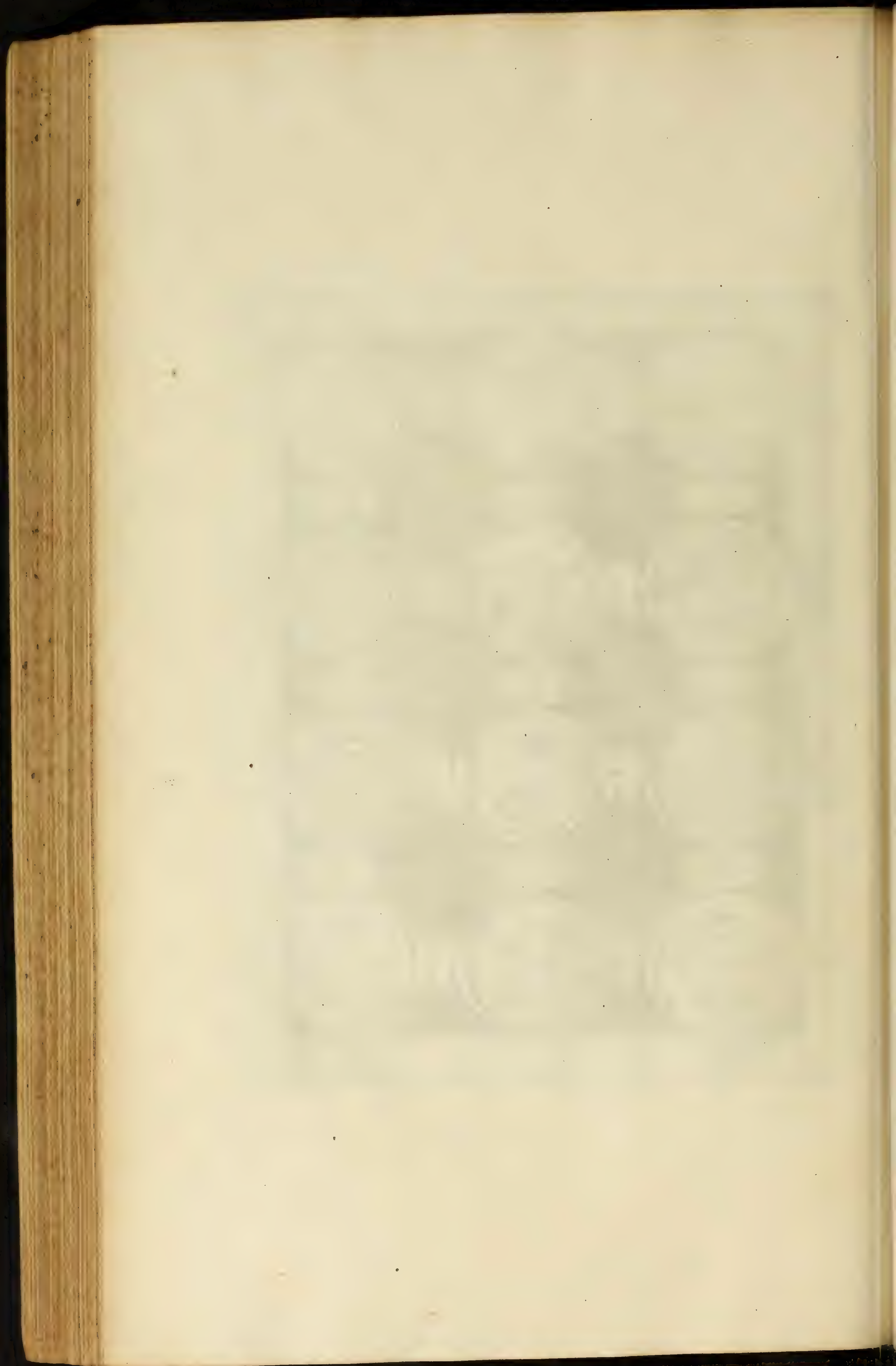

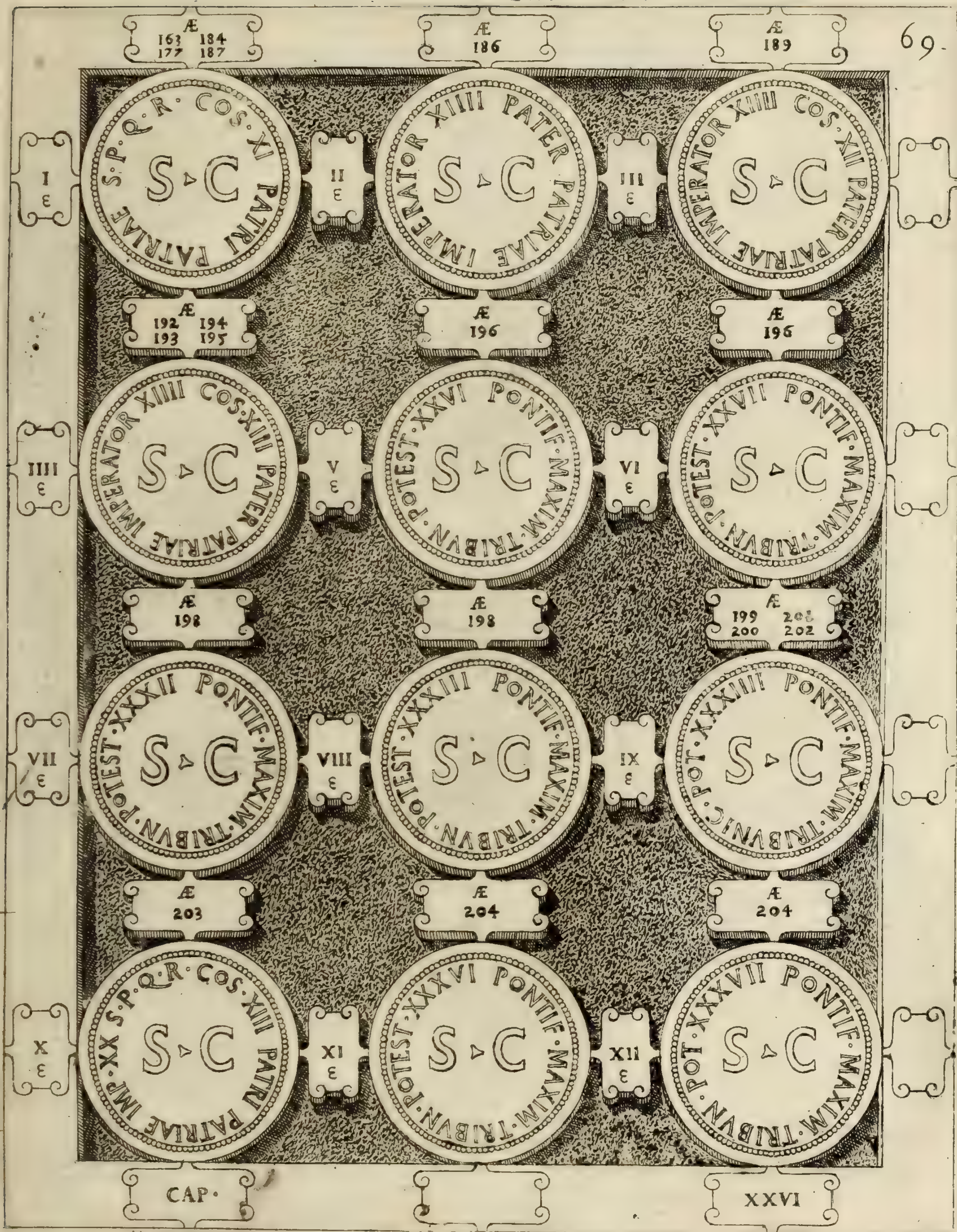
Æ 163 184 177 187
Æ 186
Æ 189
I ε
S·P·Q·R· COS·XI PATRI PATRIAE
S C
II ε
IMPERATOR XIIII PATER PATRIAE
S C
III ε
IMPERATOR XIIII COS·XII PATER PATRIAE
S C
Æ 192 194 193 195
Æ 196
Æ 196
IIII ε
IMPERATOR XIIII COS·XIII PATER PATRIAE
S C
V ε
POTEST·XXVI PONTIF·MAXIM·TRIBVN·
S C
VI ε
POTEST·XXVII PONTIF·MAXIM·TRIBVN·
S C
Æ 198
Æ 198
Æ 199 201 200 202
VII ε
POTEST·XXXII PONTIF·MAXIM·TRIBVN·
S C
VIII ε
POTEST·XXXIII PONTIF·MAXIM·TRIBVN·
S C
IX ε
POT·XXXIIII PONTIF·MAXIM·TRIBVNIC·
S C
Æ 203
Æ 204
Æ 204
X ε
IMP·XX S·P·Q·R· COS·XIII PATRI PATRIAE
S C
XI ε
POTEST·XXXVI PONTIF·MAXIM·TRIBVN·
S C
XII ε
POT·XXXVII PONTIF·MAXIM·TRIBVN·
S C
CAP·
XXVI

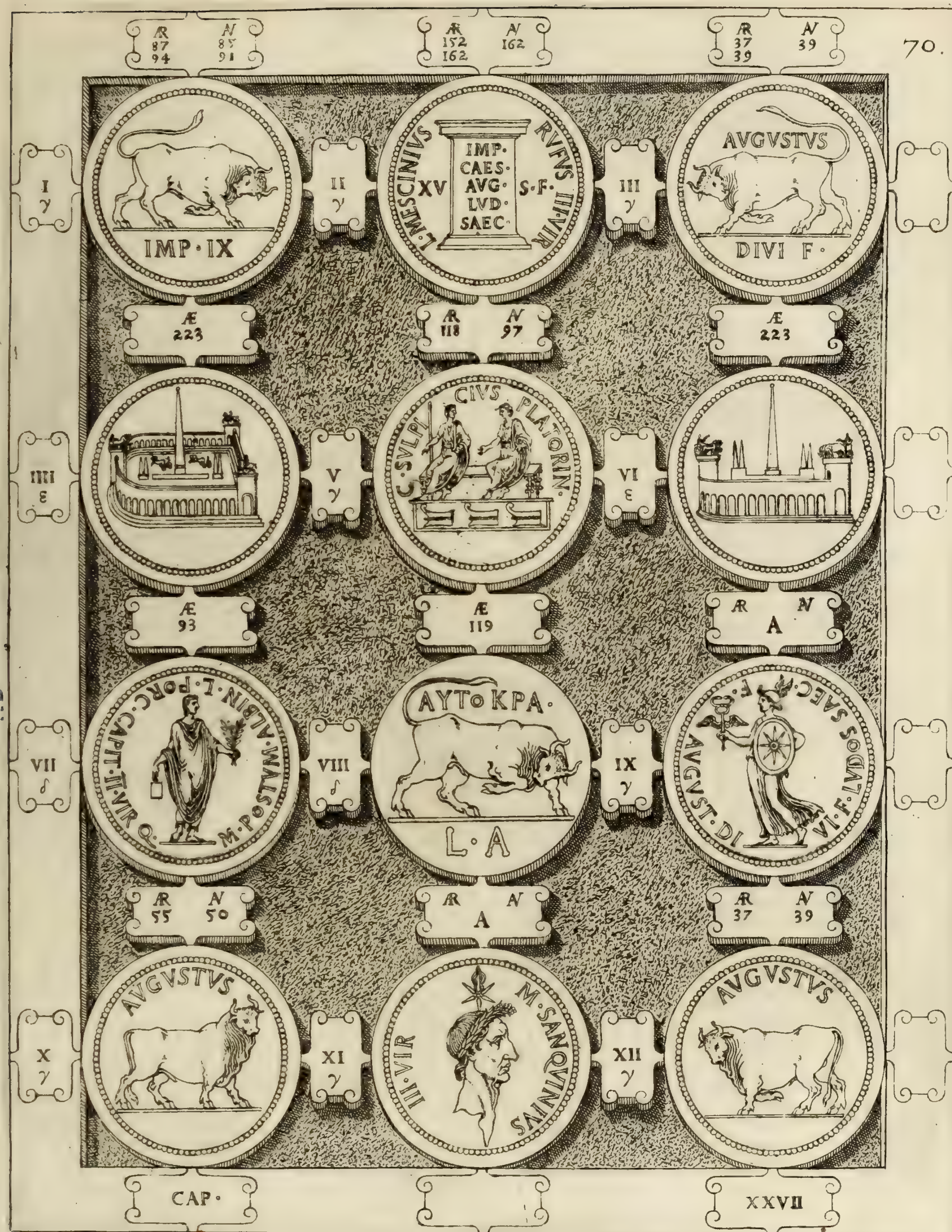
Æ 87 94 N 85 91
Æ 152 162 N 162
Æ 37 39 N 39
I γ
IMP · IX
II γ
L · MESCINIVS RVFVS IIIVIR
IMP · CAES · AVG · LVD · SAEC ·
XV S · F ·
III γ
AVGVSTVS
DIVI F ·
Æ 223
Æ 118 N 97
Æ 223
IIII ε
V γ
C · SVLPICIVS PLATORIN ·
VI ε
Æ 93
Æ 119
Æ N A
L · PORC · CAPIT · IIIVIR Q · M · POSTVM · ALBIN ·
VII δ
VIII δ
AYTO KPA ·
L · A
IX γ
AVGVST · DIVI · F · LVDOS · SAEC · F ·
Æ 55 N 50
Æ N A
Æ 37 N 39
AVGVSTVS
X γ
XI γ
III · VIR M · SANQVINIVS
XII γ
AVGVSTVS
CAP ·
XXVII

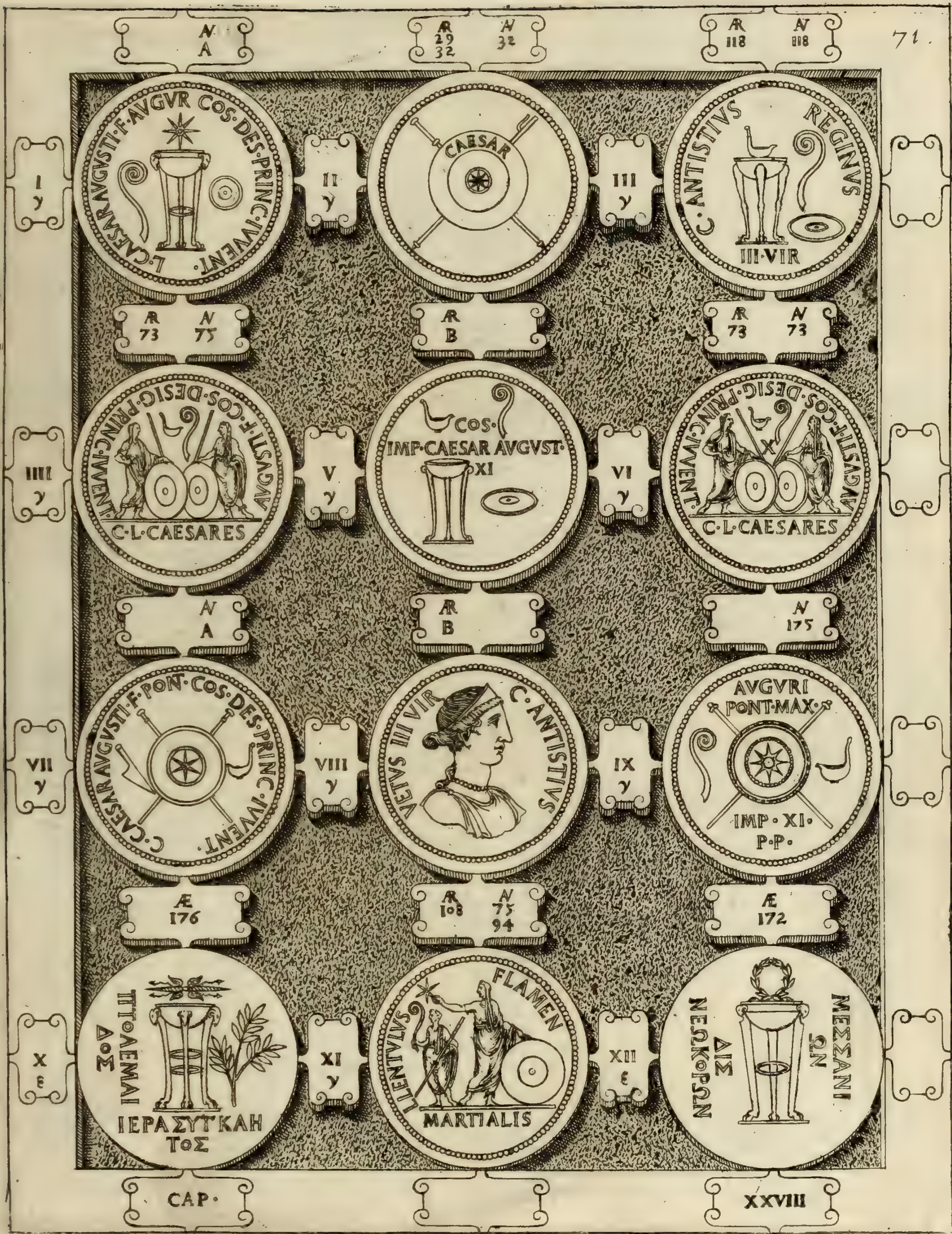
L·CAESAR·AVGVSTI·F·AVGVR·COS·DES·PRINC·IVVENT·
CAESAR
C·ANTISTIVS REGINVS
III·VIR
AVGVSTI·F·COS·DESIG·PRINC·IVVENT·
C·L·CAESARES
COS·
IMP·CAESAR AVGVST·
XI
C·ANTISTIVS
VETVS III VIR
C·CAESAR·AVGVSTI·F·PON·COS·DES·PRINC·IVVENT·
AVGVRI
PONT·MAX·
IMP·XI·
P·P·
ΠΤΟΛΕΜΑΙΔΟΣ
ΙΕΡΑΣΥΓΚΛΗΤΟΣ
FLAMEN
LENTVLVS
MARTIALIS
ΜΕΣΣΑΝΙΩΝ
ΔΙΣ
ΝΕΩΚΟΡΩΝ
CAP·
XXVIII

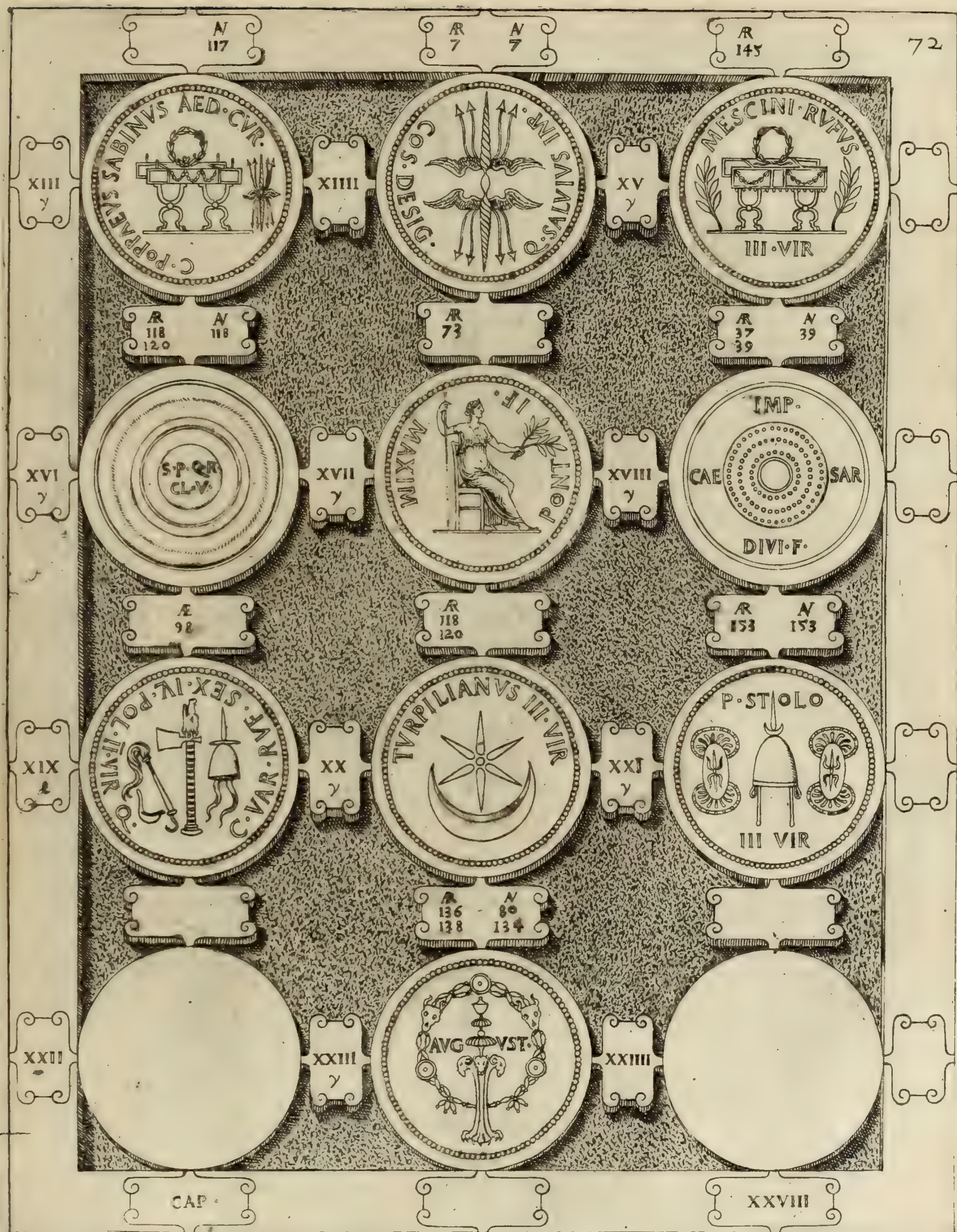
C·POPRAEVS SABINVS AED·CVR·
COS·DESIG·
SALVIS IMP·
MESCINI·RVFVS
III·VIR
S·P·Q·R·
CL·V·
MAXIM
PONT·IF·
IMP·
CAE
SAR
DIVI·F·
SEX·IVL·POL·II·VIR
C·VAR·RVF·
TVRPILIANVS III·VIR
P·STOLO
III VIR
AVG
VST·
XIII
XIIII
XV
XVI
XVII
XVIII
XIX
XX
XXI
XXII
XXIII
XXIIII
CAP·
XXVIII

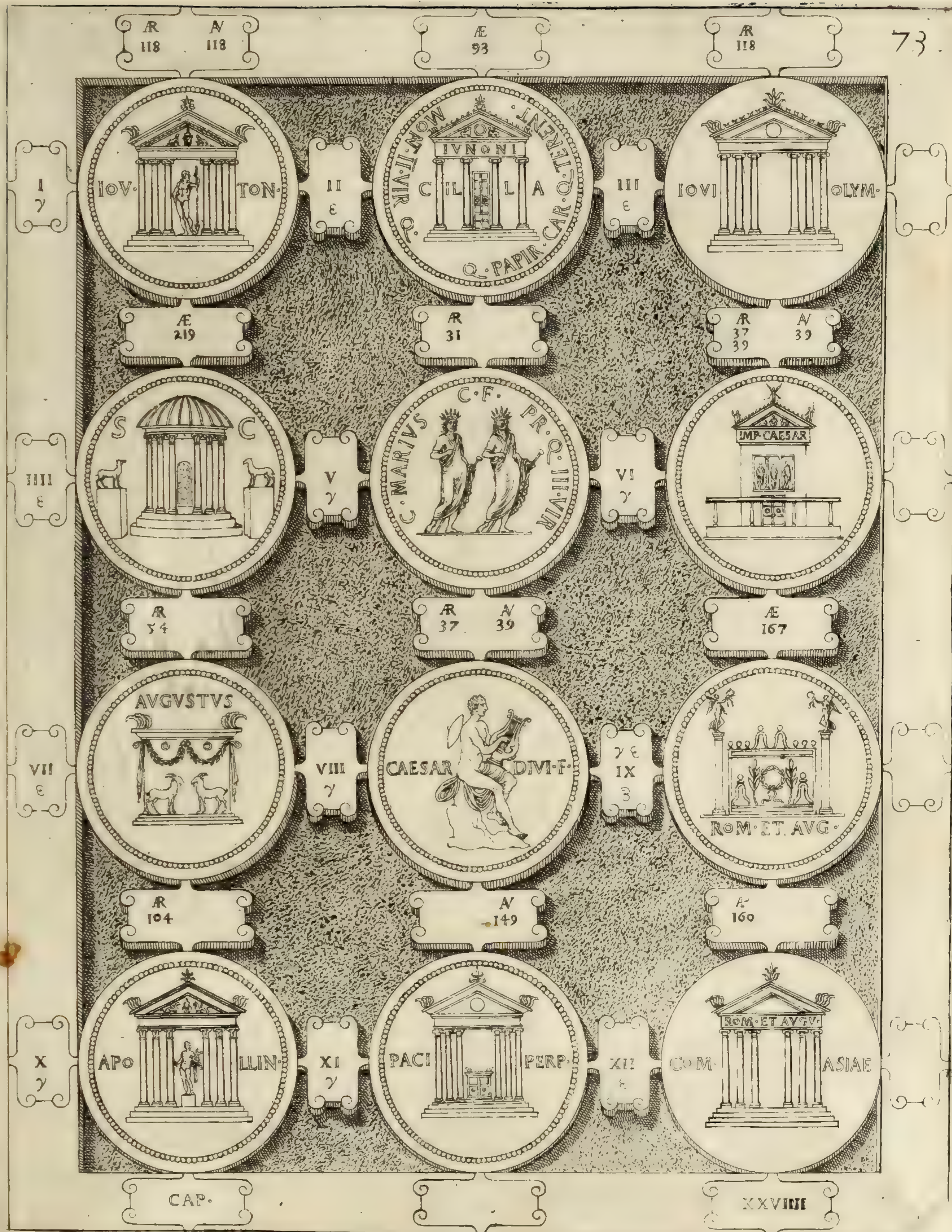
Æ 118 Ñ 118
Æ 93
Æ 118
I γ
IOV· TON·
II ε
MON·II·VIR·Q·
IVNONI
C IL L A
Q·PAPIR·CAR·Q·TERENT.
III ε
IOVI OLYM·
Æ 219
Æ 31
Æ 37 39 Ñ 39
IIII ε
S C
V γ
C·MARIVS C·F· PR·Q· III·VIR
VI γ
IMP·CAESAR
Æ 54
Æ 37 Ñ 39
Æ 167
VII ε
AVGVSTVS
VIII γ
CAESAR DIVI·F·
IX
ROM·ET·AVG·
Æ 104
Ñ 149
Æ 160
X γ
APO LLIN·
XI γ
PACI PERP·
XII
COM· ASIAE
ROM·ET·AVGV·
CAP·
XXVIIII

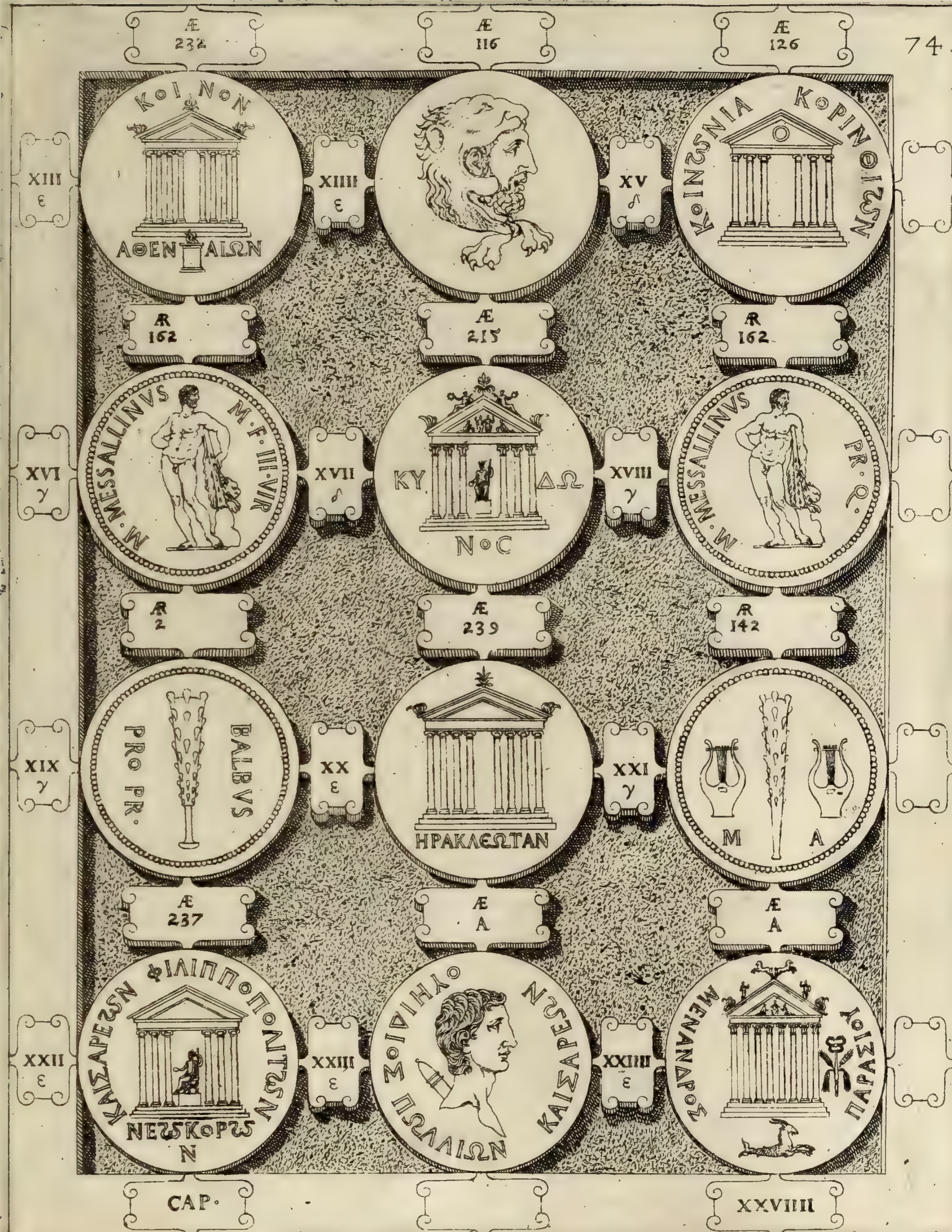
Æ 232
Æ 116
Æ 126
KOINON
AΘENAIΩN
KOINΩNIA KOPINΘIΩN
XIII ε
XIIII ε
XV ς
Æ 162
Æ 215
Æ 162
M·MESSALLINVS M·F·III·VIR
KY ΔΩ
NOC
M·MESSALLINVS PR·Q·
XVI γ
XVII ς
XVIII γ
Æ 2
Æ 239
Æ 142
BALBVS PRO PR·
HPAKΛEΩTAN
M A
XIX γ
XX ε
XXI γ
Æ 237
Æ A
Æ A
KAIΣAPEΩN ΦIΛIΠΠOΠOΛITΩN
NEΩKOPΩN
N
OYHIΛIOΣ ΠΩΛΛIΩN KAIΣAPEΩN
MENANΔPOΣ ΠAPAΣIOY
XXII ε
XXIII ε
XXIIII ε
CAP·
XXVIIII

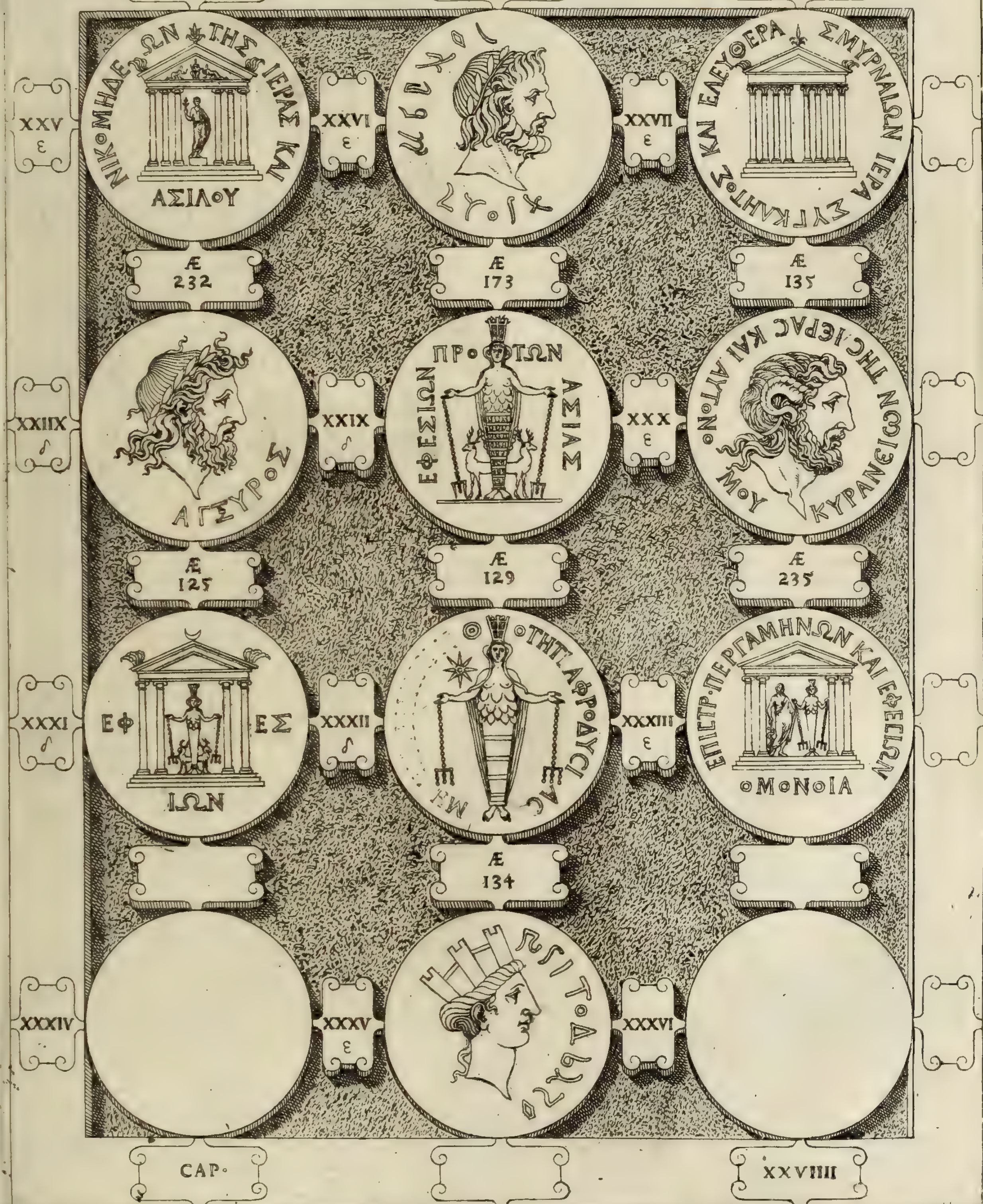
Æ 155
Æ 134
Æ 110
XXV ε
ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΑΣΙΛΟΥ
XXVI ε
XXVII ε
ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΙΕΡΑ ΣΥΓΚΛΗΤΟΣ
Æ 232
Æ 173
Æ 135
XXIIX
ΑΓΣΥΡΟΣ
XXIX
ΠΡΟΤΩΝ ΑΣΙΑΣ ΕΦΕΣΙΩΝ
XXX ε
ΘΕΟΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟΥ ΚΥΡΑΝΕΙΩΝ
Æ 125
Æ 129
Æ 235
XXXI
ΕΦ ΕΣ ΙΩΝ
XXXII
ΤΗΣ ΑΦΡΟΔΥΣΙΑΣ
XXXIII ε
ΕΠΙΣΤΡ ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ ΚΑΙ ΕΦΕΣΙΩΝ ΟΜΟΝΟΙΑ
Æ 134
XXXIV
XXXV ε
XXXVI
CAP.
XXVIIII

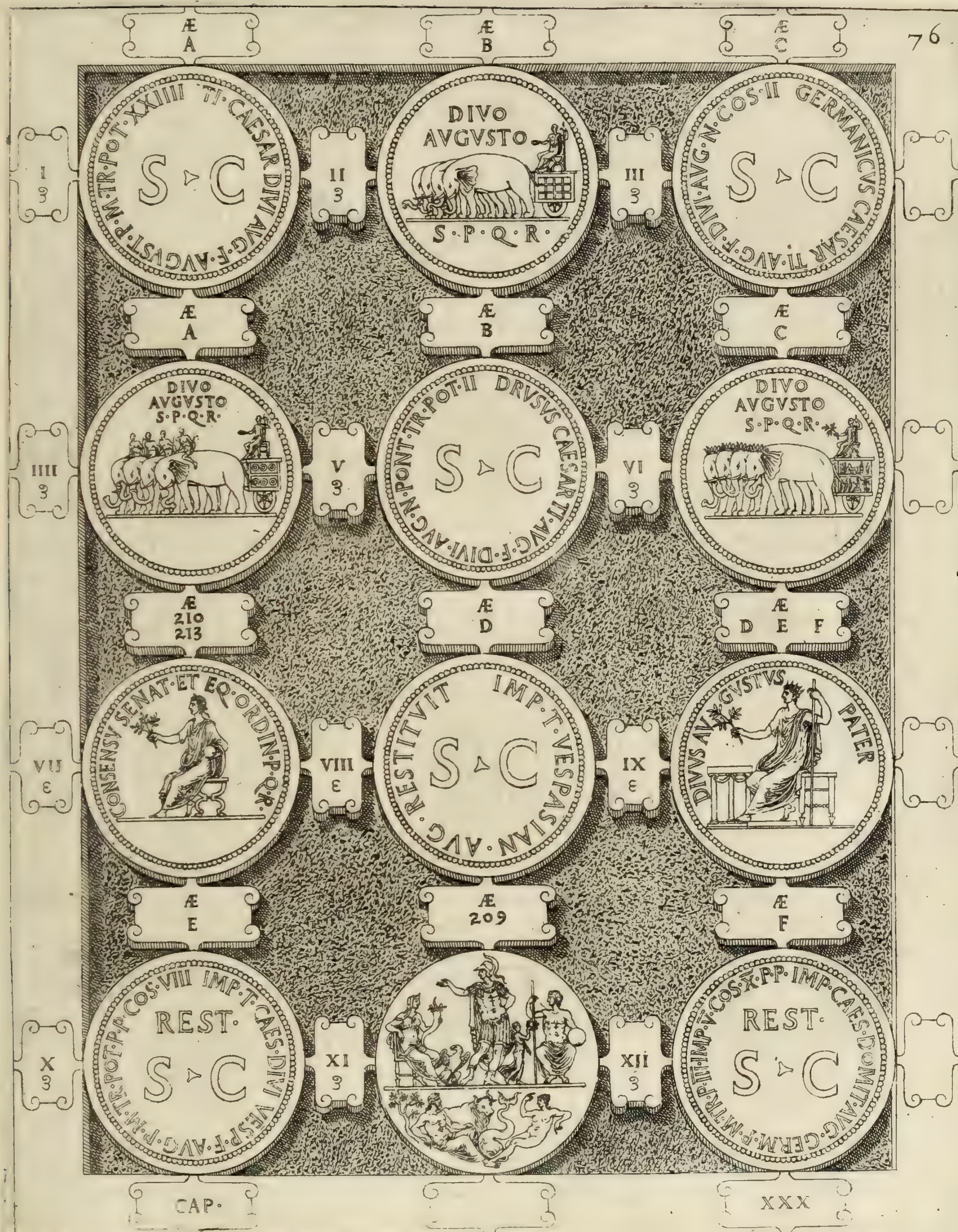
Æ A
Æ B
Æ C
I 3
P·M·TR·POT·XXIIII TI·CAESAR DIVI AVG·F·AVGVST·
S C
II 3
DIVO AVGVSTO
S·P·Q·R·
III 3
GERMANICVS CAESAR TI·AVG·F·DIVI·AVG·N·COS·II
S C
Æ A
Æ B
Æ C
IIII 3
DIVO AVGVSTO S·P·Q·R·
V 3
DRVSVS CAESAR TI·AVG·F·DIVI·AVG·N·PONT·TR·POT·II
S C
VI 3
DIVO AVGVSTO S·P·Q·R·
Æ 210 213
Æ D
Æ D E F
VIJ ε
CONSENSV SENAT·ET EQ·ORDIN·P·Q·R·
VIII ε
IMP·T·VESPASIAN·AVG·RESTITVIT
S C
IX ε
DIVVS AVGVSTVS PATER
Æ E
Æ 209
Æ F
X 3
IMP·T·CAES·DIVI VESP·F·AVG·P·M·TR·POT·P·P·COS·VIII
REST·
S C
XI 3
XII 3
IMP·CAES·DOMIT·AVG·GERM·P·M·TR·P·IIII·IMP·V·COS·X·P·P·
REST·
S C
CAP·
XXX

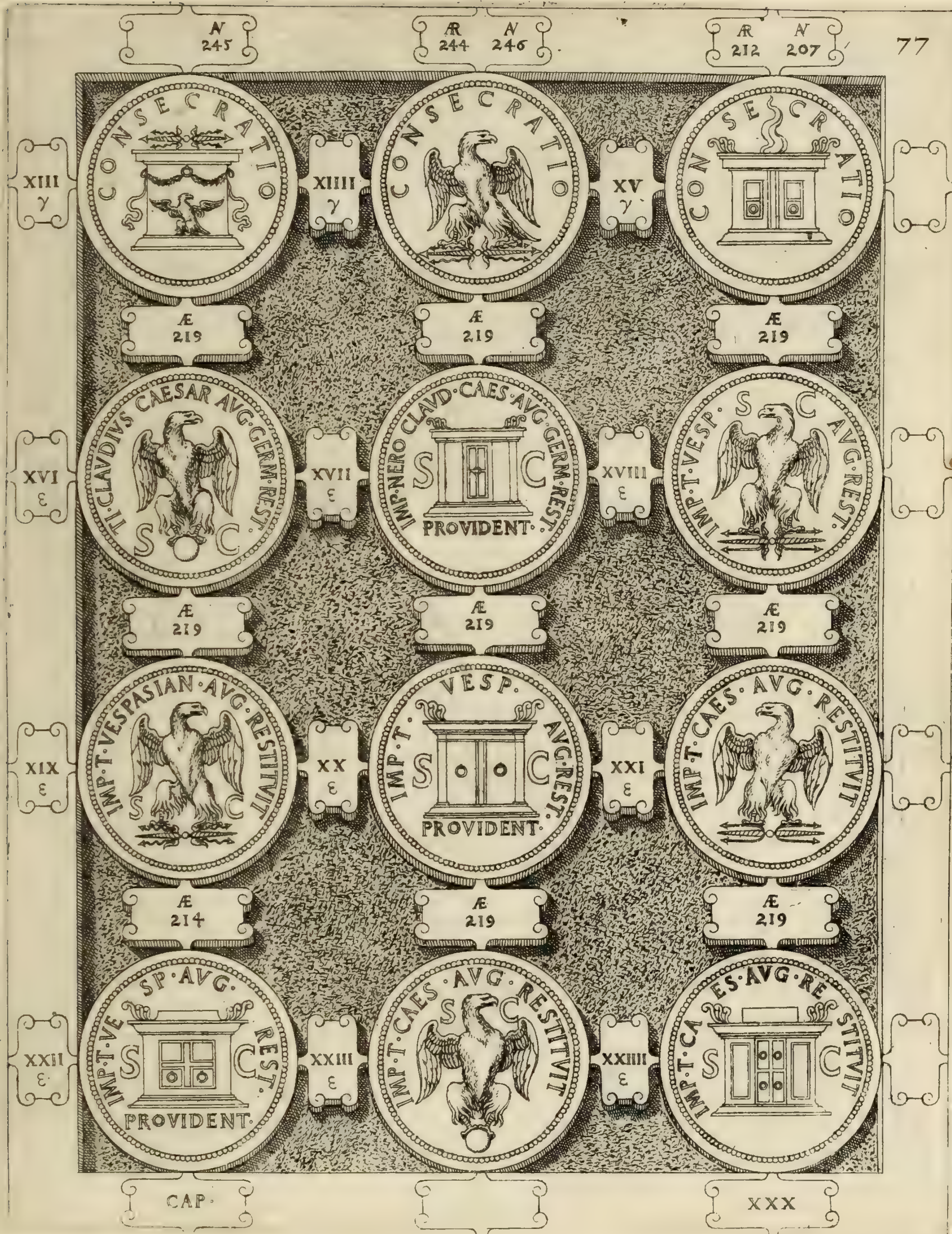
Ꞧ 245
Æ 244 Ꞧ 246
Æ 212 Ꞧ 207
XIII γ
CONSECRATIO
XIIII γ
CONSECRATIO
XV γ
CONSECRATIO
Æ 219
Æ 219
Æ 219
XVI ε
TI·CLAVDIVS CAESAR AVG·GERM·REST·
S C
XVII ε
IMP·NERO CLAVD·CAES·AVG·GERM·REST·
S C
PROVIDENT·
XVIII ε
IMP·T·VESP· S C AVG·REST·
Æ 219
Æ 219
Æ 219
XIX ε
IMP·T·VESPASIAN·AVG·RESTITVIT
S C
XX ε
IMP·T· VESP· AVG·REST·
S C
PROVIDENT·
XXI ε
IMP·T·CAES·AVG·RESTITVIT
Æ 214
Æ 219
Æ 219
XXII ε
IMP·T·VE SP·AVG· REST·
S C
PROVIDENT·
XXIII ε
IMP·T·CAES·AVG·RESTITVIT
S C
XXIIII ε
IMP·T·CA ES·AVG·RE STITVIT
S C
CAP·
XXX

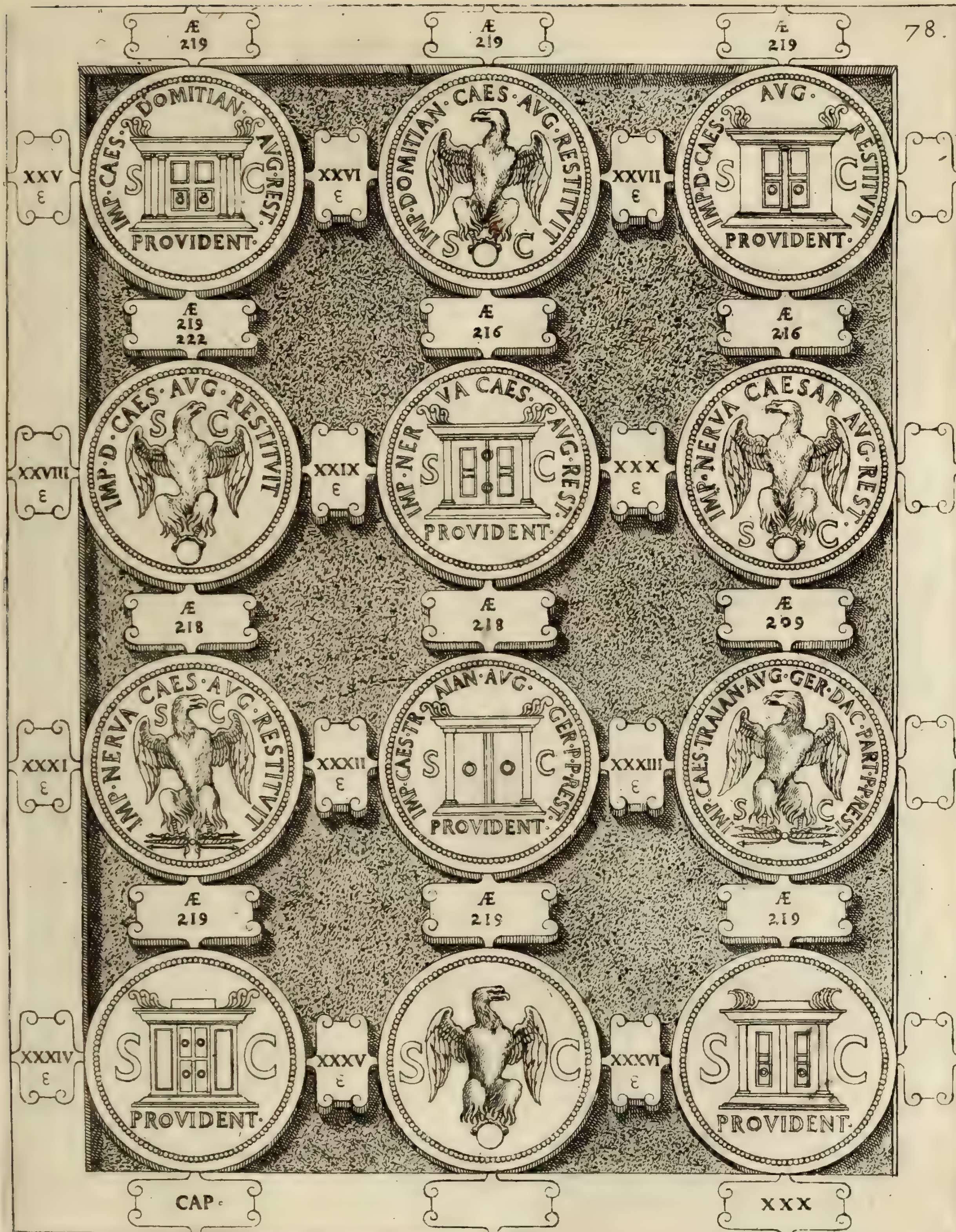
Æ 219
Æ 219
Æ 219
XXV ε
IMP·CAES·DOMITIAN·AVG·REST·
S C
PROVIDENT·
XXVI ε
IMP·DOMITIAN·CAES·AVG·RESTITVIT
S C
XXVII ε
IMP·D·CAES·AVG·RESTITVIT
S C
PROVIDENT·
Æ 219 222
Æ 216
Æ 216
XXVIII ε
IMP·D·CAES·AVG·RESTITVIT
S C
XXIX ε
IMP·NERVA CAES·AVG·REST·
S C
PROVIDENT·
XXX ε
IMP·NERVA CAESAR AVG·REST·
S C
Æ 218
Æ 218
Æ 209
XXXI ε
IMP·NERVA CAES·AVG·RESTITVIT
S C
XXXII ε
IMP·CAES·TRAIAN·AVG·GER·P·P·REST·
S C
PROVIDENT·
XXXIII ε
IMP·CAES·TRAIAN·AVG·GER·DAC·PARP·P·REST·
S C
Æ 219
Æ 219
Æ 219
XXXIV ε
S C
PROVIDENT·
XXXV ε
S C
XXXVI ε
S C
PROVIDENT·
CAP·
XXX

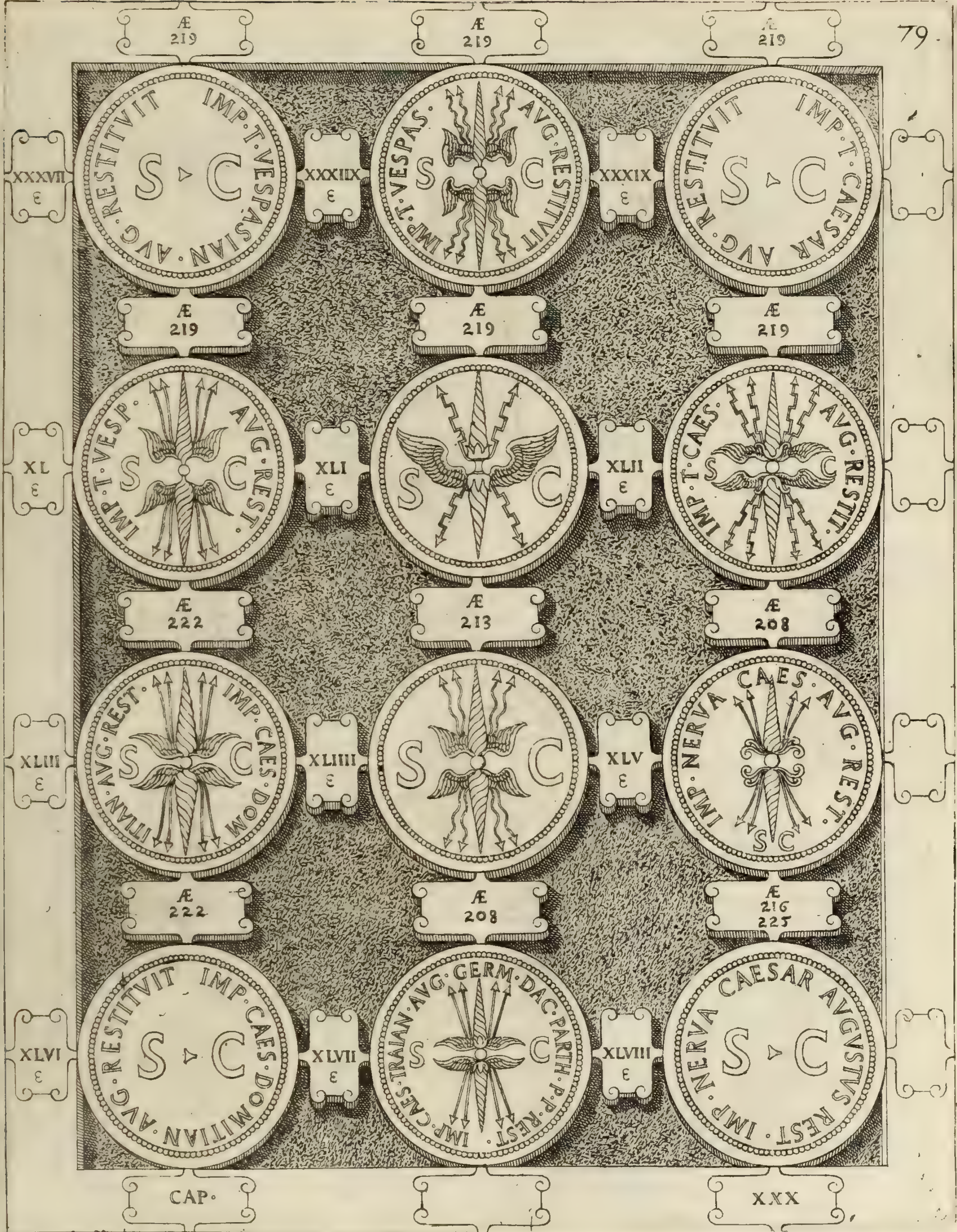
Æ 219
Æ 219
Æ 219
XXXVII ε
IMP·T·VESPASIAN·AVG·RESTITVIT
S C
XXXIIX ε
IMP·T·VESPAS·AVG·RESTITVIT
S C
XXXIX ε
IMP·T·CAESAR AVG·RESTITVIT
S C
Æ 219
Æ 219
Æ 219
XL ε
IMP·T·VESP·AVG·REST·
S C
XLI ε
S C
XLII ε
IMP·T·CAES·AVG·RESTIT·
S C
Æ 222
Æ 213
Æ 208
XLIII ε
IMP·CAES·DOMITIAN·AVG·REST·
S C
XLIIII ε
S C
XLV ε
IMP·NERVA·CAES·AVG·REST·
S C
Æ 222
Æ 208
Æ 216 225
XLVI ε
IMP·CAES·DOMITIAN·AVG·RESTITVIT
S C
XLVII ε
IMP·CAES·TRAIAN·AVG·GERM·DAC·PARTH·P·P·REST·
S C
XLVIII ε
IMP·NERVA CAESAR AVGVSTVS REST·
S C
CAP·
XXX

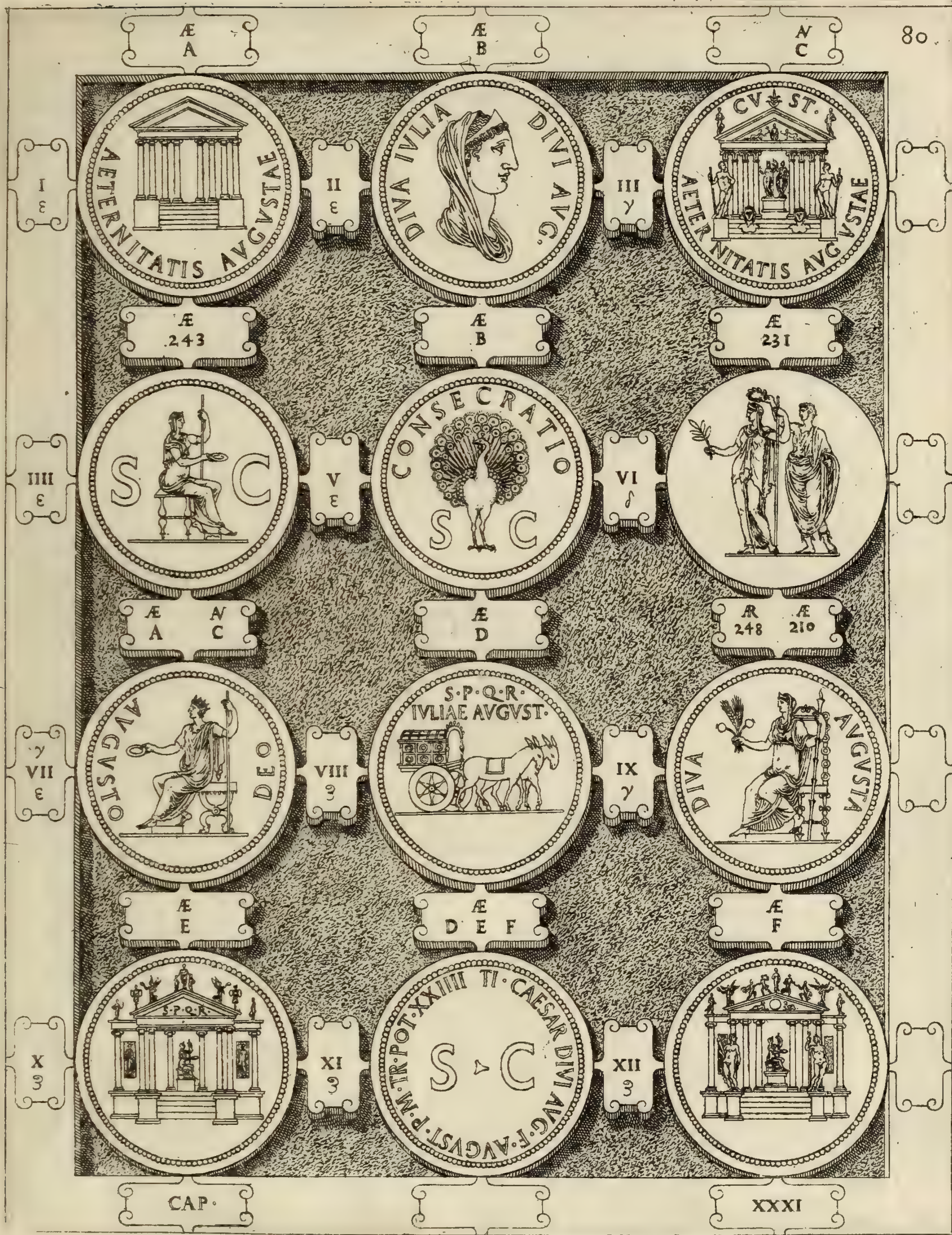

Æ A
Æ B
N C
I
II
III
AETERNITATIS AVGVSTAE
DIVA IVLIA DIVI AVG.
CV ST.
AETERNITATIS AVGVSTAE
Æ 243
Æ B
Æ 231
IIII
V
VI
S C
CONSECRATIO
S C
Æ A N C
Æ D
Æ 248 Æ 210
VII
VIII
IX
AVGVSTO DEO
S·P·Q·R·
IVLIAE AVGVST·
DIVA AVGVSTA
Æ E
Æ D E F
Æ F
X
XI
XII
S·P·Q·R·
TI·CAESAR DIVI AVG·F·AVGVST·P·M·TR·POT·XXIIII
S C
CAP·
XXXI

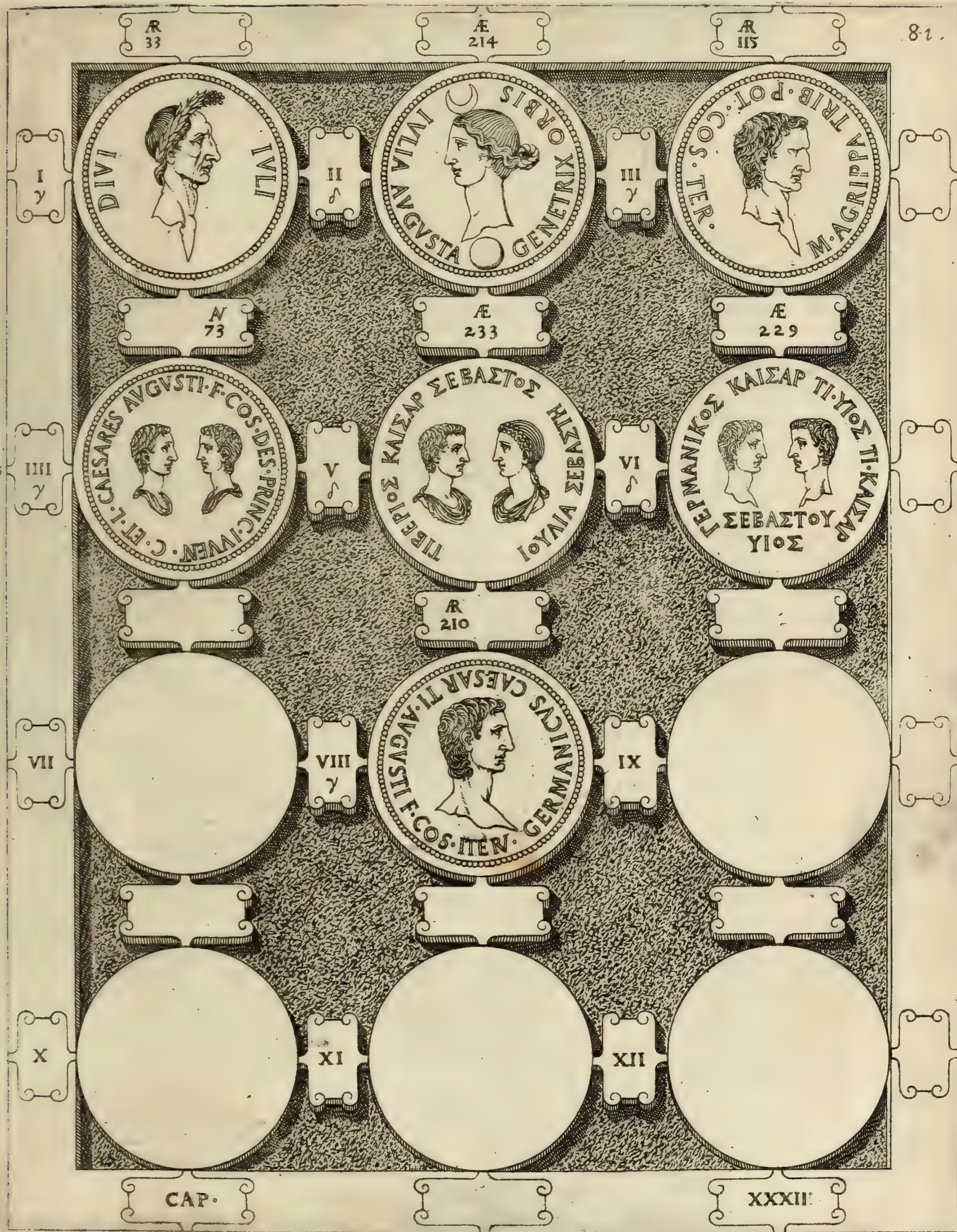
AR 33
Æ 214
AR 115
81.
I γ
DIVI IVLI
II δ
IVLIA AVGVSTA GENETRIX ORBIS
III γ
M·AGRIPPA TRIB·POT·COS·TER·
AV 73
Æ 233
Æ 229
IIII γ
C·ET·L·CAESARES AVGVSTI·F·COS·DES·PRINC·IVVEN·
V δ
ΤΙΒΕΡΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ
ΙΟΥΛΙΑ ΣΕΒΑΣΤΗ
VI δ
ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΤΙ·ΥΙΟΣ ΤΙ·ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΥΙΟΣ
AR 210
VII
VIII γ
GERMANICVS CAESAR TI·AVGVSTI·F·COS·ITER·
IX
X
XI
XII
CAP·
XXXII

A VITA

AVGVSTI CAESARIS

AVCTORE

C. SVETONIO TRANQVILLO.

B

ENTEM Octauiam Velitris præcipuam olim I.
fuisse, multa declarant. Nam & vicus celeberrima
parte oppidi iam pridem Octauius vocabatur: &
ostendebatur ara Octauio consecrata: qui bello
dux finitimo, cùm fortè Marti rem diuinam face-
ret, nuntiata repentè hostis incursione, semicruda
exta rapta foco prosecuit: atque ita prælium in-
gressus, victor redijt. Decretum etiam publicum
C exstabat, quo cauebatur vt in posterum quoq; simili modo exta Marti
redderentur, reliquiæque ad Octauios referrentur.

EA gens à Tarquinio Prisco rege, inter Romanas gentes allecta, II.
in senatum mox à Ser. Tullio in patricias transducta, procedente tem-
pore ad plebem se contulit: ac rursus magno interuallo per D. Iulium
in patriciatum redijt. Primus ex hac magistratum populi suffragio cepit
C. Rufus. Is quæstorius Cn. & C. procreauit: à quibus duplex Octa-
uiorum familia defluxit, conditione diuersa. Siquidem Cn. & deinceps
ab eo reliqui omnes functi sunt honoribus summis. At Caius eiusque
posteri, seu fortuna, seu voluntate, in equestri ordine constitêre, vsq; ad
D Augusti patrem. Proauus Augusti secundo Punico bello, stipendia in
Sicilia tribunus militum fecit, Aemilio Pappo imperatore. Auus muni-
cipalibus magisterijs contentus, abundante patrimonio, tranquillissi-
mè senuit. Sed hæc alij. Ipse Augustus nihil amplius quàm equestri fa-
milia ortum se scribit, vetere ac locuplete, & in qua primus senator pater
suus fuerit. M. Antonius libertinum ei proauum exprobrat restionem,
è pago Thurino: auum argentarium. Nec quidquam vltrà de paternis
Augusti maioribus reperi.

OCTAVIVS pater à principio ætatis, & re & æstimatione ma- III.
gna fuit: vt equidem mirer, hunc quoque à nonnullis argentarium, at-
que etiam inter diuisores, operásque campestres, proditum. Amplis

enim innutritus opibus, honores & adeptus est facilè, & egregiè administrauit. Ex prætura Macedoniam sortitus, fugitiuos, residuam Spartaci & Catilinæ manum, Thurinum agrum tenentes, in itinere deleuit, negotio sibi in senatu extra ordinem dato. Prouinciæ præfuit, non minore iustitia quàm fortitudine. Namque Bessis ac Thracibus magno prælio fusis, ita socios tractauit, vt epistolæ M. Tullij Ciceronis exstent, quibus Q. fratrem, eodē tempore parum secunda fama proconsulatum Asiæ administrantem, hortatur & monet, imitetur in promerendis socijs vicinum suum Octauium. A

IV. DECEDENS Macedonia, priùs quàm confiteri se candidatum consulatus posset, morte obijt repentina, superstitibus liberis, Octauia maiore, quam ex Ancharia: & Octauia minore, item Augusto, quos ex Atia tulerat. Atia M. Atio Balbo, & Iulia sorore C. Cæsaris, genita est. Balbus paterna stirpe Aricinus, multis in familia senatorijs imaginibus, à matre Magnum Pompeium arctissimo contingebat gradu: functusque honore præturæ, inter XX. viros agrum Campanum plebi Iulia lege diuisit. Verùm M. Antonius despiciens etiam maternam Augusti originem, proauum eius Afri generis fuisse, & modò vnguentariam tabernam, modò pistrinum Ariciæ exercuisse, objicit. Cassius quidem Parmensis quadam epistola, non tantùm vt pistoris, sed etiam vt nummularij nepotem, sic taxat Augustum, Materna tibi farina: siquidem ex crudissimo Ariciæ pistrino hanc finxit manibus collybo decoloratis Nerulonensis mensarius. B C

V. NATVS est Augustus, M. Tullio Cicerone, & Antonio COSS. IX. Kal. Octobris, paullo ante solis exortum, regione Palatij, ad Capita bubula: vbi nunc sacrarium habet, aliquanto pòst quàm excessit, constitutum. Nam vt senatus Actis continetur, cùm C. Lectorius adolescens patricij generis, in deprecanda grauiore adulterij pœna, præter ætatem atque natales, hoc quoque patribus conscriptis allegaret, se esse possessorem, ac velut æditumm soli, quod primum D. Augustus nascens attigisset: peteretque donari, quasi proprio suo, ac peculiari Deo: decretum est vt ea pars domus consecraretur. D

VI. NVTRIMENTORVM eius ostenditur adhuc locus in auito suburbano, iuxta Velitras permodicus, & cellæ penuariæ instar: tenetq; vicinitatem opinio, tamquam & natus ibi sit. Huc introire nisi necessariò & castè, religio est: cōcepta opinione veteri, quasi temerè adeuntibus horror quidā & metus objiciatur: sed & mox confirmata est. Nam cùm possessor villę nouus, seu fortè seu tentādi caussa cubitū se eò cōtulisset: euenit, vt post paucissimas noctis horas exturbatus inde subita vi, & incerta, pęne semianimis cū strato simul ante fores inueniretur.

INFAN-

A INFANTI cognomen THVRINO inditum eſt, in memoriam maiorum originis: vel quod in regione Thurina, recens eo nato, pater Octauius aduerſus fugitiuos rem proſperè geſſerat. Thurinum cognominatum, ſatis certa probatione tradiderim, nactus puerilem imagunculam eius æream veterem, ferreis ac pæne iam exoleſcentibus litteris, hoc nomine inſcriptam: quæ dono à me Principi data inter cubiculares colitur. Sed & à M. Antonio in epiſtolis per contumeliam ſæpe Thurinus appellatur: & ipſe nihil amplius quàm mirari ſe reſcribit, Pro opprobrio nomen prius ſibi objici. Poſtea C. CAESARIS, & deinde AVGVSTI cognomen aſſumſit: alterum, teſtamento maioris auunculi: alterum, Munatij Planci ſententia: cùm quibuſdam cenſentibus, Romulum appellari oportere, quaſi & ipſum conditorem vrbis, præualuiſſet vt Auguſtus potius vocaretur, non tantùm nouo ſed etiam ampliore cognomine: quòd loca quoq; religioſa, & in quibus augurato quid conſecratur, auguſta dicantur, ab auctu, vel ab auium geſtu, guſtúve, ſicut etiam Ennius docet ſcribens: VII.

Auguſto augurio poſtquam inclyta condita Roma eſt.

QVADRIMVS patrem amiſit: duodecimum annum agens, auiam Iuliam defunctam pro concione laudauit. Quadriennio pòſt virili toga ſumta, militaribus dònis triumpho Cæſaris Africano donatus VIII.
C eſt, quamquam expers belli propter ætatem. Profectum mox auunculum in Hiſpanias, aduerſus Cn. Pompeij liberos, vix dum firmus à graui valetudine, per infeſtas hoſtibus vias, pauciſsimis comitibus, naufragio etiam facto, ſubſecutus, magnopere demeruit, approbata citò etiam morum indole ſuper itineris induſtriam. Cæſare poſt receptas Hiſpanias expeditionem in Dacos, & inde in Parthos, deſtinante, præmiſſus Apolloniam, ſtudijs vacauit. Vtque primùm occiſum eum, heredémque ſe comperit, diu cunctatus, an proximas legiones imploraret, id quidem conſilium vt præceps immaturumque omiſit: cæterùm, vrbe repetita, hæreditatem adijt, dubitante matre, vitrico verò Mareio
D Philippo conſulari multùm diſſuadente. Atque ab eo tempore exercitibus comparatis, primùm cum M. Antonio, Marcóque Lepido, dein tantùm cum Antonio per duodecim ferè annos, nouiſsimè per quatuor & XL. ſolus Remp. tenuit.

PROPOSITA vitæ eius velut ſumma, partes ſigillatim, neque per tempora ſed per ſpecies, exequar: quò diſtinctiùs demonſtrari cognoſcique poſsint. Bella ciuilia quinque geſsit: Mutinenſe, Philippenſe, Peruſinum, Siculum, Actiacum. Ex quibus primum ac nouiſsimum aduerſus M. Antonium: ſecundũ aduerſum Brutum & Caſsium: tertium aduerſum L. Antonium Triumuiri fratrem: IX.

quartum aduersus Sex. Pompeium, Cn. filium. A

X. OMNIVM bellorum initium & caussam hinc sumsit, nihil conuenientius ducens quàm necem auunculi vindicare, tueríque acta. Confestim vt Apollonia redijt, Brutum Cassiumque, & vi nec opinantes, & quia præuisum periculum subterfugerant, legibus aggredi, reosque cædis absentes deferre statuit. Ludos autem victoriæ Cæsaris non audentibus facere quibus obtigerat id munus, ipse edidit. Et quo constantius cætera quoque exsequeretur, in locum Trib. plebis forte demortui candidatum se ostendit: quamquam patricius, nec dum senator. Sed auersante conatibus suis M. Antonio consule, quem vel præcipuum adiutorem sperauerat: ac ne publicum quidem & translatitium B ius vlla in re sibi sine pactione grauissimæ mercedis impertiente, ad optimates se contulit: quibus eum inuisum sentiebat, maximè quòd D. Brutum obsessum Mutinæ, prouincia à Cæsare data, & per senatum confirmata, expellere armis niteretur. Hortantibus itaque nonnullis, percussores ei subornauit. Hac fraude deprehensa, periculum inuicem metuens, veteranos simul in suum ac Reip. auxilium, quanta potuit largitione, contraxit. Iussusque comparato exercitui pro prætore præesse, & cum Hirtio ac Pansa, qui consulatum acceperant, D. Bruto opem ferre, demandatum bellum tertio mense confecit duobus prælijs. Priore, Antonius eum fugisse scribit: ac sine paludamento equoque post biduum demum apparuisse. sequenti, satis constat non modò ducis sed etiam militis functum munere: atque in media dimicatione, aquilifero legionis suæ grauiter saucio, aquilam humeris subijsse, diuque portasse. C

XI. HOC bello cùm Hirtius in acie, Pansa paulo pòst ex vulnere perîssent, rumor increbuit, ambos opera eius occisos: vt Antonio fugato, Rep. consulibus orbata, solus victores exercitus occuparet. Pansæ quidem adeò suspecta mors fuit, vt Glyco medicus custoditus sit, quasi venenum vulneri indidisset. Adjicit his Aquilius Niger, alterum è consulibus, Hirtium in pugnæ tumultu ab ipso interemtum. D

XII. SED vt cognouit, Antonium post fugam à M. Lepido receptum, cæterósque duces, & exercitus, consentire pro patribus, caussam optimatium sine cunctatione deseruit, ad prætextum mutatæ volũtatis, dicta factáque quorundam calumniatus: quasi alij se puerum, alij ornandum tollendúmque iactassent: ne aut sibi, aut veteranis par gratia referretur. Et quò magis pœnitentiam prioris sectæ approbaret, Nursinos grandi pecunia, & quam pendere nequirent, multatos, extorres egit oppido: quòd Mutinensi acie interemtorum ciuium tumulo publice extructo adscripserant, Pro libertate eos occubuisse.

INITA

A INITA cum Antonio & Lepido ſocietate, Philippenſe quoque bellum, quamquam inualidus atque æger, duplici prelio tranſegit: quorum priore caſtris exutus, vix ad Antonij cornu fuga euaſerat. Nec ſucceſſum victoriæ moderatus eſt: ſed capite Bruti Romam miſſo, vt ſtatuæ Cæſaris ſubjiceretur, in ſplendidiſsimum quemque captiuum non ſine verborum contumelia ſæuijt. Vt quidem vni ſuppliciter ſepulturam precanti reſpondiſſe dicatur, Iam iſtam in volucrum fore poteſtatem: alios, patrem & filium, pro vita roganteis, ſortiri vel dimicare iuſſiſſe, vt alterutri concederetur: ac ſpectaſſe vtrumque morientem, cùm patre, qui ſe obtulerat, occiſo, filius quoque voluntaria occubuiſſet ne- B ce. Quare cæteri, & in his M. Fauonius, ille Catonis æmulus, cùm catenati producerentur, imperatore Antonio honorificè ſalutato, hunc fœdiſsimo conuicio coràm proſciderunt. Partitis poſt victoriam officijs, cùm Antonius Orientem ordinandum, ipſe veteranos in Italiam reducendos, & municipalibus agris collocandos recepiſſet: neque veteranorum neque poſſeſſorum gratiam tenuit: alteris, pelli ſe; alteris, non pro ſpe meritorum tractari querentibus. XIII.

QVO tempore L. Antonium, fiducia conſulatus quem gerebat, ac fraternæ potentiæ, res nouas molientem, confugere Peruſiam coëgit, & ad deditionem fame compulit: non tamen ſine magnis ſuis & ante C bellum & in bello diſcriminibus. Nam cùm ſpectaculo ludorum gregarium militem in XIIII. ordinibus ſedentem excitari per apparitorem iuſsiſſet, rumore ab obtrectatoribus dilato, quaſi eundem mox & diſcruciatum necaſſet: minimum abfuit quin periret, concurſu & indignatione turbæ militaris. Saluti fuit, quòd qui deſiderabatur, repentè comparuit incolumis, ac ſine iniuria. Circa Peruſinum autem murum ſacrificans, pæne interceptus eſt à manu gladiatorum, quæ oppido eruperat. XIIII.

PERVSIA capta, in plurimos animaduertit: orare veniam, vel excuſare ſe conantibus vna voce occurrens, Moriendum eſſe. Scri- D bunt quidam, trecentos ex deditìtijs electos, vtriuſque ordinis, ad aram diuo Iulio exſtructam, Idibus Martijs hoſtiarum more mactatos. Extiterunt qui traderent, conſpecto eum ad arma iſſe, vt occulti aduerſarij, & quos metus magis quàm voluntas contineret, facultate L. Antonij ducis præbita, detegerentur: deuictiſque his, & confiſcatis, promiſſa veteranis præmia perſoluerentur. XV.

BELLVM Siculum inchoauit in primis, ſed diu traxit, intermiſſum ſæpius: modò reparandarum claſsium cauſſa, quas tempeſtatibus duplici naufragio, & quidem per æſtatem amiſerat: modò pace facta, flagitante populo, ob interclusos commeatus, famemq; ingraueſcentẽ: XVI.

donec nauibus ex integro fabricatis, ac XX. seruorum millibus manumissis, & ad remum datis, portum Iulium apud Baias, immisso in Lucrinum & Auernum lacum mari, effecit. In quò cum hieme tota copias exercuisset, Pompeium inter Mylas & Naulochum superauit: sub horam pugnæ tam arcto repentè somno deuinctus, vt ad dandum signum ab amicis excitaretur. Vnde præbitam Antonio materiam putem exprobrandi, Ne rectis quidem oculis eum adspicere potuisse instructam aciem: verùm supinum, cælum intuentem, stupidum cubuisse: nec prius surrexisse ac militibus in conspectum fuisse, quàm à M. Agrippa fugatæ sint hostium naues. Alij dictum factumq; eius criminantur, quasi classibus tempestate perditis exclamauerit: etiam inuito Neptuno victoriam se adepturum: ac die Circensium proximo sollenni pompæ simulacrum Dei detraxerit. nec temerè plura ac maiora pericula vllo alio bello adijt. Traiecto in Siciliam exercitu, cùm partem reliquam copiarum continenti repeteret, oppressus ex improuiso à Demochare & Apollophane, præfectis Pompeij, vno demum nauigio ægerrimè effugit. Item cùm præter Locros Rhegium pedibus iret, & prospectis biremibus Pompeianis terram legentibus, suas ratus, descendisset ad littus, pæne exceptus est. Tunc etiam per deuios tramites refugientem, seruus Aemilij Paulli, comitis eius, dolens proscriptum olim ab eo patrem Paullum, & quasi occasione vltionis oblata, interficere conatus est. Post Pompeij fugam, collegarum alterum M. Lepidū, quem ex Africa in auxilium euocarat, superbientem XX. legionum fiducia, summasq; sibi partes terrore ac minis vindicantem, spoliauit exercitu: supplicemq; concessa vita Circeos in perpetuum relegauit.

XVII. M. ANTONII societatem semper dubiam & incertam, reconciliationibusque varijs malè focillatam abrupit tandem. Et quo magis degenerasse eum à ciuili more approbaret, testamentum, quod is Romę etiam de Cleopatræ liberis inter heredes nuncupatis reliquerat, aperiendum recitandúmque pro concione curauit. Remisit tamen hosti iudicato necessitudines, amicósque omnes: atque inter alios C. Sosium & T. Domitium, tunc adhuc COSS. Bononiensibus quoque publicè, quòd in Antoniorum clientela antiquitus erant, gratiam fecit coniurandi cum tota Italia pro partibus suis. Nec multò post nauali prælio apud Actium vicit, in serum dimicatione protracta, vt in naui victor pernoctauerit. Ab Actio cùm Samum insulam in hiberna se recepisset, turbatus nuntijs de seditione militum, præmia & missionem poscétium, quos ex omni numero confecta victoria Brundisiū pręmiserat, repetit Italiam, tempestate in traiectu bis conflictatus: primò inter promontoria Peloponnesi atque Aetoliæ: rursus circa montes Ceraunios, vtrobi-

A vtrobique parte Liburnicarum demersa: simulque eius in qua vehebatur, fusis armamentis, & gubernaculo diffracto. Nec amplius quàm septem & XX. dies, donec desideria militum ordinarentur, Brundisij commoratus, Asiæ Syriæque circuitu Aegyptum petit: obsessaque Alexandria quò Antonius cum Cleopatra confugerat, breui potitus est. Et Antonium quidem seras conditiones pacis tentantem, ad mortem adegit, viditque mortuum. Cleopatræ, quam seruatam triumpho magnoperè cupiebat, etiam Psyllos admouit, qui venenum ac virus exsugerent: quòd perijsse morsu aspidis putabatur. Ambobus communem B sepulturæ honorem tribuit, ac tumulum ab ipsis inchoatum perfici iussit. Antonium iuuenem, maiorem de duobus Fuluia genitis, simulacro D. Iulij, ad quod post multas & irritas preces confugerat, abreptum interemit. Item Cæsarionem, quem ex Cæsare Cleopatra concepisse prædicabat, retractum è fuga supplicio affecit. Reliquos Antonij reginæque communes liberos, non secus ac necessitudine iunctos sibi & conseruauit,& mox pro conditione cuiusque sustinuit ac fouit.

PER idem tempus, conditorium & corpus Magni Alexandri, XVIII. cùm prolatum è penetrali subjecisset oculis, corona aurea imposita ac floribus adspersis veneratus est: consultúsq;, num & Ptolemæum inspi- C cere vellet, Regem se voluisse ait videre, non mortuos. Aegyptum, in prouinciæ formam redactam, vt feraciorem habilioremq; annonæ vrbicæ redderet, fossas omnes, in quas Nilus exæstuat, oblimatas longa vetustate, militari opere detersit. Quoque Actiacæ victoriæ memoria celebratior in posterum esset, vrbem Nicopolim apud Actium condidit: ludosq; illic Quinquennales constituit: & ampliato vetere Apollinis templo, locum castrorum, quibus fuerat vsus, exornatum naualibus spolijs, Neptuno ac Marti consecrauit.

TVMVLTVS post hæc, ac etiam rerum nouarum initia, con- XIX. iurationésque complures, prius quàm inualescerent, indicio detectas D compresit. & alias alio tempore: Lepidi iuuenis, deinde Varronis Murenæ, & Fannij Cæpionis, mox M. Egnatij, exin Plautij Rufi, Luciíq; Paulli progeneri sui: ac præter has L. Audasij falsarum tabularum rei, ac neque ætate neque corpore integri: item Asinij Epicadi ex gente Parthyna hybridæ: ad extremum Telephi mulieris serui nomenculatoris. Nam ne vltimæ quidem sortis hominum conspiratione & periculo caruit, Audasius atque Epicadus Iuliam filiam & Agrippam nepotem ex insulis quibus continebantur, rapere ad exercitus: Telephus, quasi debita sibi fato dominatione, & ipsum & senatum aggredi, destinauerant. Quinetiam quondam iuxta cubiculum eius lixa quidam ex Illyrico exercitu, ianitoribus deceptis, noctu deprehensus est, cultro venato-

venatorio cinctus: impósne mentis, an simulata dementia, incertum. Nihil enim exprimi quæstione potuit.

XX. EXTERNA bella duo omnino per se gessit: Dalmaticum, adolescens adhuc: & Antonio deuicto, Cantabricum. Dalmatico etiam vulnera excepit. vna acie, dextrum genu lapide ictus, altera autem, & crus & vtrumque brachium ruina pontis consauciatus. Reliqua per legatos administrauit: vt tamen quibusdam Pannonicis, atque Germanicis aut interueniret, aut non longè abesset, Rauennam, vel Mediolanũ, vel Aquileiam vsque ab vrbe progrediens.

XXI. DOMVIT autem partim ductu partim auspicijs suis Cantabriam, Aquitaniam, Pannoniam, Dalmatiam cum Illyrico omni: item Rhætiam, & Vindelicos, ac Salassos, gentes Inalpinas. Coërcuit & Dacorum incursiones, tribus eorum ducibus cum magna copia cæsis, Germanósque vltra Albim fluuium summouit: ex quibus Sueuos & Sicambros dedentes se traduxit in Galliam, atq; in proximis Rheno agris collocauit. Alias item nationes malè quietas ad obsequium redegit. Nec vlli genti sine iustis & necessarijs caussis bellum intulit. Tantúmque abfuit à cupiditate quoque modo imperium vel bellicam gloriam augendi, vt quorundam barbarorum principes in æde Martis Vltoris iurare coëgerit, mansuros se in fide ac pace quam peterent: à quibusdam verò nouum genus obsidum fœminas exigere tentauerit: quòd negligere marium pignora sentiebat. & tamẽ potestatem semper omnibus fecit, quoties vellent, obsides recipiendi. Neque aut crebriùs aut perfidiosiùs rebellantes grauiore vmquam multatus est pœna, quàm vt captiuos sub lege venundaret, ne in vicina regione seruirent. néve intra XXX. annum liberarentur. Qua virtutis moderationísque fama, Indos etiam ac Scythas, auditu modò cognitos, pellexit ad amicitiam suam populíque Romani vltrò per legatos petendam. Parthi quoque & Armeniam vindicanti facilè cesserunt: & signa militaria quæ M. Crasso & M. Antonio ademerant, reposcenti reddiderunt: obsidesq; insuper obtulerunt: denique pluribus quondã de regno concertantibus, nonnisi ab ipso electum comprobauerunt.

XXII. IANVM Quirinum semel atque iterum à condita vrbe memoriam ante suam clausum, in multo breuiore temporis spatio, terra marique pace parta, ter clusit. Bis ouans ingressus est vrbem, post Phillippése, & rursus post Siculum bellum. Curules triumphos treis egit, Dalmaticum, Actiacum, Alexandrinum: continuo triduo omnes.

XXIII. GRAVES ignominias cladésque, duas omnino, nec alibi quàm in Germania, accepit, Lollianam & Varianam: sed Lollianam maioris infamiæ, quàm detrimenti: Varianam pæne exitiabilem, tribus legionibus,

A nibus, cum duce legatisque & auxilijs omnibus, cæsis. Hac nunciata excubias per vrbem indixit, nequis tumultus existeret: & Præsidibus prouinciarum propagauit imperium, vt & à peritis & assuetis socij continerētur. Vouit & magnos ludos Ioui Opt. Max. SI REMPVBLICAM IN MELIOREM STATVM VERTISSET: quod factum Cimbrico Marsicóq; bello erat. Adeò namque consternatum ferunt, vt per continuos menses barba capilloque summisso, caput interdum foribus illideret, vociferans: Quinctili Vare, legiones redde: diemq; cladis quotannis mœstum habuerit ac lugubrem.

B IN re militari & commutauit multa, & instituit: atque etiam ad antiquum morem nonnulla reuocauit. disciplinam seuerissimè rexit. ne legatorum quidem cuiquam, nisi grauatè, hibernisque demum mensibus, permisit vxorem interuisere. Equitem R. quòd duobus filijs adolescentibus, caussa detrectandi sacramenti pollices amputasset, ipsum bonáque subiecit hastæ: quem tamen, quòd imminere emtioni publicanos videbat, liberto suo addixit, vt relegatum in agros pro libero esse sineret. Decimam legionem contumaciùs parentem, cum ignominia totam dimisit: item alias immodestè missionem postulantes, citra commoda emeritorum præmiorum exauctorauit. cohortes, si quæ cessissent C loco, decimatas hordeo pauit. centuriones, statione deserta itidem, vt manipulares, capitali animaduersione punijt: pro cætero delictorum genere varijs ignominijs affecit: vt stare per totum diem iuberet ante Prætorium: interdum tunicatos, discinctosq;, nonnumquam cum decempedis, vel etiam cespitem portantes. XXIV.

NEQVE post bella ciuilia, aut in concione, aut per edictum, vllos militum commilitones appellabat, sed milites. Ac ne à filijs quidem, aut priuignis suis, imperio præditis, aliter appellari passus est: ambitiosius id existimans, quàm aut ratio militaris, aut temporum quies, aut sua domusq; suæ maiestas postularet. Libertino milite, præterquam D Romæ incendiorum caussa, & si tumultus in grauiore annona metueretur, bis vsus est: semel ad præsidium coloniarum Illyricum contingētium: iterum ad tutelam ripæ Rheni fluminis. eósque seruos adhuc viris fœminísque pecuniosioribus indictos, ac sine mora manumissos, sub priore vexillo habuit, neque aut commistos cum ingenuis, aut eodem modo armatos. Dona militaria aliquanto faciliùs, phaleras & torques, quidquid auro argentóque constaret, quàm vallares ac murales coronas quæ honore præcellerent, dabat: has quàm parcissimè, & sine ambitione, ac sæpe etiam caligatis tribuit. M. Agrippam in Sicilia post naualem victoriam cæruleo vexillo donauit. Solos triumphales, quamquam & socios expeditionum, & participes victoriarum suarum, numquam do- XXV.

nis impertiendos putauit: quòd ipsi quoque ius habuissent tribuendi ea A
quibus vellent. Nihil autem minùs in perfecto duce, quàm festinationem temeritatémque conuenire arbitrabatur. Crebrò itaque illa iactabat:

Σπεῦδε βραδέως, &

Ἀσφαλὴς γαρ ἐστ' ἀμείνων, ἢ θρασὺς στρατηλάτης.

Et, Sat celeriter fieri, quidquid fiat satis bene. Prælium quidem aut bellum suscipiendum omnino negabat, nisi cùm maior emolumenti spes quàm damni metus ostenderetur. Nam minima commoda non mini- B
mo sectantes discrimine, similes aiebat esse aureo hamo piscantibus: cuius abrupti damnum nulla captura pensari posset.

XXVI. MAGISTRATVS atq; honores, & ante tempus, & quosdam noui generis, perpetuosque cepit. Consulatum XX. ætatis anno inuasit, admotis hostiliter ad vrbem legionibus, missísque qui sibi nomine exercitus deposcerent. Cùm quidem cunctante senatu, Cornelius Centurio, princeps legationis, reiecto sagulo, ostendens gladij capulum, non dubitasset in curia dicere, Hic faciet, si vos non feceritis. Secundum consulatum post IX. annos, tertium anno interiecto gessit: sequentes vsque ad vndecimũ continuauit: multísque mox, cùm deferrentur, recu- C
satis, duodecimum magno, id est, septemdecim annorum interuallo, & rursus tertium decimum biennio pòst vltro petijt: vt Caium & Lucium filios amplissimo præditus magistratu, suo quemque tirocinio deduceret in forum. Quinque medios consulatus à sexto ad vndecimũ annuos gessit: cæteros autem sex, aut nouem aut sex aut quatuor aut tribus mẽsibus; secundum verò, paucissimis horis. Nam die Kalendarum Ianuarij, cùm manè pro æde Capitolini Iouis paullulum curuli sella præsedisset, honore abijt, suffecto alio in locum suum. Nec omnes Romæ, sed quartum consulatum in Asia, quintum in insula Samo, octauum & nonum Tarracone inijt. D

XXVII. TRIVMVIRATVM Reip. constituendæ per decem annos administrauit: in quo restitit quidem aliquandiu collegis, ne qua fieret proscriptio, sed inceptam vtroque acerbiùs exercuit. Namque illis in multorum sæpe personam per gratiam & preces exorabilibus, solus magnoperè contendit ne cui parceretur: proscripsítque etiam C. Toranium tutorem suum, eundemque collegam patris sui Octauij in ædilitate. Iunius Saturninus hoc ampliùs tradit. Cùm peracta proscriptione, M. Lepidus in senatu excusasset præterita, & spem clementię in posterum fecisset: quoniam satis pœnarum exactum esset, hunc è diuerso professum, ita modum se proscribendi statuisse, vt omnia sibi reliquerit libera:

A libera: in cuius tamen pertinaciæ pœnitentiam, poſtea T. Iunium Philopœmenem, quòd patronum ſuum proſcriptum celaſſe olim diceretur equeſtri dignitate decorauit. In eadem hac poteſtate multiplici flagrauit inuidia. Nam & Pinarium equitem R. cùm concionante ſe admiſſa turba paganorum apud milites ſubſcribere quædam animaduertiſſet, curioſum ac ſpeculatorem ratus, coram confodi imperauit. Et Tedium Afrum COS. deſignatum, quia factum quoddam ſuum maligno ſermone carpſiſſet, tantis perterruit minis, vt is ſe præcipitauerit. Et Q. Gallium prætorem, in officio ſalutationis, tabulas duplices veſte tectas B tenentem, ſuſpicatus gladium occulere: nec quidquam ſtatim, ne aliud inueniretur, auſus inquirere, paullo pòſt per centuriones & milites raptum è tribunali, ſeruilem in modum torſit: ac fatentem nihil, iuſsit occidi, priùs oculis eius ſua manu effoſis. quem tamen ſcribit colloquio petito inſidiatum ſibi, coniectúmque à ſe in cuſtodiam, deinde vrbe interdicta dimiſſum, naufragio vel latronum inſidijs perijſſe. Tribunitiam poteſtatem perpetuam recepit: in qua ſemel atque iterum per ſingula luſtra collegam ſibi cooptauit. Recepit & morum legumq; regimen æquè perpetuum: quo iure, quamquam ſine cenſuræ honore, cenſum tamen populi ter egit: primum ac tertium cum collega, medium C ſolus.

DE reddenda Rep. bis cogitauit: primò poſt oppreſſum ſtatim Antonium, memor obiectum ab eo ſibi ſæpius, quaſi per ipſum ſtaret ne redderetur: ac rurſus tædio diuturnæ valetudinis: cùm etiam magiſtratibus ac ſenatu domum accitis Rationarium imperij tradidit. Sed reputans & ſe priuatum non ſine periculo fore, & illam plurium arbitrio temerè committi, in retinenda perſeuerauit: dubium euentu meliore an voluntate. Quam voluntatem cùm præ ſe identidem ferret, quodam etiam edicto his verbis teſtatus eſt. Ita mihi ſaluam ac ſoſpitem remp. ſiſtere in ſua ſede liceat, atque eius rei fructum percipere, quem peto, vt optimi ſtatus auctor dicar: & moriens, vt feram mecum ſpem, manſura in veſtigio ſuo fundamenta Reip. quæ iecero. Fecitque ipſe ſe compotem voti, niſus omni modo nequem noui ſtatus pœniteret. Vrbem neq; pro maieſtate imperij ornatam, & inundationibus incendiiſque obnoxiam, excoluit adeò, vt iure ſit gloriatus, marmoream ſe relinquere, quam lateritiam accepiſſet. Tutam verò, quantum prouideri humana ratione potuit, etiam in poſterum præſtitit. XXIIX.

D

PVBLICA opera plurima exſtruxit: ex quibus vel præcipua, Forum cum æde Martis Vltoris, templum Apollinis in Palatio, ædem Tonantis Iouis in Capitolio. Fori exſtruendi cauſſa fuit, hominum & iudiciorum multitudo, quæ videbatur, non ſufficientibus duobus, etiam XXIX.

tertio indigere. Itaque festinantiùs, nec dum perfecta Martis æde, publicatum est, cautumque vt separatim in eo publica iudicia & sortitiones iudicum fierent. Aedem Marti bello Philippensi pro vltione paterna suscepto vouerat. Sanxit ergo vt de bellis triumphisque heic consuleretur senatus: prouincias cum Imperio petituri, hinc deducerentur: quique victores redîssent, huc insignia triumphorum inferrent. Templum Apollinis in ea parte Palatinæ domus excitauit, quam fulmine ictam desiderari à Deo haruspices pronuntiârant. Addita porticus cum bibliotheca Latina Græcáque. quo loco iam senior sæpe etiam senatum habuit, decuriásque iudicum recognouit. Tonanti Ioui ædem consecrauit, liberatus periculo, cùm expeditione Cantabrica per nocturnum iter lecticam eius fulgor perstrinxisset, seruúmque prælucentem exanimasset. Quædam etiam opera sub nomine alieno, nepotum scilicet & vxoris sororisque, fecit: vt porticum basilicámque Lucij & Caij: item porticus Liuiæ & Octauiæ, theatrumque Marcelli. Sed & cæteros principes viros sæpe hortatus est vt pro facultate quisque monumentis vel nouis, vel refectis & excultis, vrbem adornarent. Multáque à multis extructa sunt: sicut à Marcio Philippo, ædes Herculis Musarum: à L. Cornificio, ædes Dianæ: ab Asinio Pollione, atrium Libertatis: à Munatio Planco, ædes Saturni: à Cornelio Balbo, theatrum: à Statilio Tauro, amphitheatrum: à M. verò Agrippa, complura, & egregia.

XXX. SPATIVM vrbis in regiones vicosque diuisit: instituitque vt illas annui magistratus sortitò tuerentur, hos magistri è plebe cuiusque viciniæ electi. Aduersus incendia excubias nocturnas, vigilésque commentus est. Ad coërcendas inundationes, alueum Tiberis laxauit, ac repurgauit, completum olim ruderibus, & ædificiorum prolapsionibus coarctatum. Quò autem faciliùs vndique vrbs adiretur, desumta sibi Flaminia via Arimino tenus munienda, reliquas triumphalibus viris ex manubiali pecunia sternendas distribuit. Aedes sacras vetustate collapsas, aut incendio absumtas, refecit: easque & ceteras opulentissimis donis adornauit: vtpote qui in cellâ Capitolini Iouis sedecim millia pondo auri, gemmásque ac margaritas quingenties HS. vna donatione contulerit.

XXXI. POSTQVAM verò pontificatum maximum, quem nunquam viuo Lepido auferre sustinuerat, mortuo demum suscepit, quidquid fatidicorum librorum Græci Latiníque generis, nullis vel parum idoneis auctoribus vulgò ferebatur, supra duo millia contracta vndique cremauit: ac solos retinuit Sibyllinos: hos quoque delectu habito: condiditq; duobus forulis auratis sub Palatini Apollinis basi. Annum à D. Iulio ordinatum, sed postea negligentia conturbatum atque confusum, rursus

A rurſus ad priſtinam rationem redegit: in cuius ordinationem Sextilem menſem e ſuo cognomine nuncupauit, magis quàm Septembrem, quo erat natus: quia hoc ſibi & primus conſulatus & inſignes victoriæ obtigiſſent. Sacerdotum & numerum & dignitatem, ſed & commoda, auxit: præcipuè Veſtalium virginum, cúmque in demortuæ locum aliam capi oporteret, ambirentque multi ne filias in ſortem darent: adiurauit, ſi cuiuſquam neptium ſuarum competeret ætas, oblaturum ſe fuiſſe eam. Nonnulla etiam ex antiquis cærimoniis paullatim abolita reſtituit: vt Salutis augurium, Diale flaminium, ſacrum Lupercale, ludos B Seculares & compitalicios. Lupercalibus vetuit currere imberbes: item, Secularibus ludis iuuenes vtriuſque ſexus prohibuit vllum nocturnum ſpectaculum frequentare, niſi cum aliquo maiore natu propinquorum. Compitales Lares ornare bis anno inſtituit, vernis floribus, & æſtiuis. Proximum à Dîs immortalibus honorem memoriæ ducum præſtitit, qui imperium populi R. ex minimo maximum reddidiſſent. Itaque & opera cuiuſque, manentibus titulis, reſtituit: & ſtatuas omnium triumphali effigie in vtraque Fori ſui porticu dedicauit. Profeſſus eſt edicto, commentum id ſe, vt illorum velut ad exemplar & ipſe dum viueret, & inſequentium ætatum principes exigerentur à ciuibus. Pompeij quoque C ſtatuam contra theatri eius regiam, marmoreo iano ſuppoſuit, tranſlatam è curia, in qua C. Cæſar fuerat occiſus.

PLERAQVE peſsimi exempli correxit, quæ in perniciem publicam, aut ex conſuetudine licentiaque bellorum ciuilium durauerant, aut per pacem etiam extiterant. Nam & graſſatorum plurimi palam ſe ferebant ſuccincti ferro, quaſi tuendi ſui cauſſa: & rapti per agros viatores ſine diſcrimine, liberi, ſeruique, ergaſtulis poſſeſſorum ſupprimebantur: & plurimæ factiones, titulo collegij noui, ad nullius non facinoris ſocietatem coibant. Igitur graſſatores diſpoſitis per opportuna loca ſtationibus, inhibuit: ergaſtula recognouit: collegia, præter antiqua D & legitima, diſſoluit: tabulas veterum ærarij debitorum, vel præcipuam calumniandi materiam exuſsit. Loca in vrbe publica iuris ambigui poſſeſſoribus adiudicauit. Diuturnorum reorum, & ex quorum ſordibus nihil aliud quàm voluptas inimicis quæreretur, nomina aboleuit: conditione propoſita, vt ſi quem quis repetere vellet, par periculum pœnæ ſubiret. Ne quod autem maleficium negotiúmve impunitate vel mora elaberetur, XXX. amplius dies, qui honorarijs ludis occupabantur, actui rerum accommodauit. Ad tres iudicum decurias, quartam addixit ex inferiore cenſu: quæ ducenariorum vocaretur, iudicaretque de leuioribus ſummis. Iudices à triceſimo ætatis anno allegit: id eſt, quinquennio maturiùs quàm ſolebant. At pleriſque iudicandi munus XXXII.

detranctantibus, vix conceſsit vt ſingulis decurijs per vices annua vacatio eſſet: & vt ſolitæ agi Nouembri ac Decembri menſe res omitterentur.

XXXIII. IPSE ius dixit aſsiduè, & in noctem nonnumquam: ſi parum corpore valeret, lectica pro tribunali collocata, vel etiam domi cubans. Dixit autem ius non diligentia modò ſumma, ſed & lenitate: ſiquidem manifeſti parricidij reum, ne culeo inſueretur, quòd non niſi confeſsi afficiuntur hac pœna, ita fertur interrogaſſe: Certè patrem tuum non occidiſti? Et cùm de falſo teſtamento ageretur, omnéſque ſignatores lege Cornelia tenerentur: non tantùm duas tabellas, damnatoriam & abſolutoriam, ſimul cognoſcentibus dedit: ſed tertiam quoque, qua ignoſceretur ijs quos fraude ad ſignandum, vel errore inductos, conſtitiſſet. Appellationes quotannis vrbanorum quidem litigatorum prętori delegauit vrbano: at prouincialium conſularibus viris, quos ſingulos cuiuſque prouinciæ negotijs præpoſuiſſet.

XXXIV. LEGES retractauit, & quaſdam ex integro ſanxit: vt ſumtuariam, & de adulterijs, & de pudicitia, de ambitu, de maritandis ordinibus. Hanc cùm aliquanto quàm cæteras ſeueriùs emendaſſet, præ tumultu recuſantium perferre non potuit: niſi ademta demum lenitáve parte pœnarum: & vacatione triennij data, auctíſque præmijs. Sic quoque abolitionem eius, publico ſpectaculo pertinaciter poſtulante equite, accitos Germanici liberos, receptóſque partim ad ſe, partim in patris gremium oſtentauit: manu vultúque ſignificans, ne grauarentur imitari iuuenis exemplum. Cumque etiam immaturitate ſponſarum, & matrimoniorũ crebra mutatione vim legis eludi ſentiret, tempus ſponſas habendi coarctauit: diuortijs modum impoſuit.

XXXV. SENATORVM affluentem numerum deformi & incondita turba (erant enim ſuper mille, & quidam indigniſsimi, & poſt necem Cæſaris per gratiam & præmium allecti, quos Orcinos vulgus vocabat) ad modum priſtinum & ſplendorem redegit, duabus lectionibus: prima, ipſorum arbitratu, quo vir virum legit: ſecunda, ſuo & Agrippæ: quo tempore exiſtimatur lorica ſub veſte munitus, ferroque cinctus præſediſſe, decem valentiſsimis ſenatorij ordinis amicis ſellam ſuam circumſtantibus. Cordus Cremutius ſcribit, ne admiſſum quidem tunc quemquam ſenatorum, niſi ſolum, & prætentato ſinu. Quoſdam ad excuſandi ſe verecundiam compulit: ſeruauitque etiam excuſantibus inſigne veſtis, & ſpectandi in orcheſtra epulandiq; publicè ius. Quo autem lecti probatiq; & religioſiùs & minore moleſtia ſenatoria munera fungerentur, ſanxit vt priùs quàm conſideret quiſq;, thure ac mero ſupplicaret apud aram eius Dei in cuius templo coiretur: & ne plus quàm

A quàm bis in mense legitimus senatus ageretur, Kalendis & Idibus: néve Septembri Octobríve mense vllos adesse alios necesse esset, quàm sorte ductos, per quorum numerum decreta confici possent: sibíque instituit consilia sortiri semestria, cum quibus de negotijs ad frequentem senatum referendis antè tractaret. Sententias de maiore negotio, non more, atque ordine, sed prout libuisset, prærogabat: vt perinde quisque animum intenderet, ac si censendum magis quàm assentiendum esset.

AVCTOR & aliarum rerum fuit: in queis ne acta senatus pu- XXXVI.
B blicarentur: ne magistratus deposito honore statim in prouincias mitterentur: vt proconsulibus ad mulos, & tabernacula, quæ publicè locari solebant, certa pecunia constitueretur: vt cura ærarij à quæstoribus vrbanis ad prætorios prætorésve transiret: vt centumuiralem hastam, quam quæstura functi consueuerant cogere, decemuiri cogerent.

QVOQVE plures partem administrandæ Reip. caperent, no- XXXVII.
ua officia excogitauit: curam operum publicorum, viarum, aquarum, aluei Tiberis, frumenti populo diuidundi, præfecturam vrbis, Triumuiratum legendi senatus, & alterum recognoscendi turmas equitum, quotiescumque opus esset. Censores creari desitos longo interual-
C lo creauit, numerum prætorum auxit. Exegit etiam, vt quoties consulatus sibi daretur, binos pro singulis collegas haberet: nec obtinuit, reclamantibus cunctis, satis maiestatem eius imminui, quòd honorem eum non solus sed cum altero gereret.

NEC parcior in bellica virtute honoranda, super XXX. duci- XXXIIX.
bus iustos triumphos, & aliquanto pluribus triumphalia ornamenta decernenda curauit. Liberis senatorum, quò celeriùs Reip. assuescerent, protinus virilem togam, latum clauum induere, & curiæ interesse permisit: militiamque auspicantibus, non tribunatum modò legionum, sed & præfecturas alarum dedit: ac ne quis expers castrorum esset, binos
D plerumque laticlauios præposuit singulis alis. Equitum turmas frequẽter recognouit, post longam intercapedinem reducto more transuectionis. Sed neque detrahi quemquam in transuehendo ab accusatore passus est; quod fieri solebat: & senio vel aliqua corporis labe insignibus permisit, præmisso in ordine equo, ad respondendum quoties citarentur, pedibus venire: mox reddendi equi gratiam fecit eis qui maiores annorum quinque & triginta retinere eum nollent.

IMPETRATISQVE à senatu decem adiutoribus, vnum- XXXIX.
quemque equitum rationem vitæ reddere coëgit: atque ex improbatis alios pœna, alios ignominia notauit: plures admonitione, sed varia. Lenissimũ genus admonitionis fuit traditio corã pugillariũ, quos taciti,

& ibi-

& ibidem ſtatim legerent. Notauitq; aliquos, quòd pecunias leuioribus vſuris mutuati, grauiore fœnore collocaſſent. A

XL. COMITIIS tribunitijs ſi deeſſent candidati, ſenatores ex equitibus Romanis creauit: ita vt poteſtate tranſacta, in vtro vellent ordine, manerent. Cùm autem plerique equitum, attrito bellis ciuilibus patrimonio, ſpectare ludos è quatuordecim non auderent, metu pœnæ theatralis; pronuntiauit, non teneri ea quibus ipſis parentibúſve equeſter cenſus vmquam fuiſſet. Populi recenſum vicatim egit: ac ne plebs frumentationum cauſſa frequentiùs à negotijs auocaretur, ter in annum quaternûm menſium teſſeras dare deſtinauit: ſed deſideranti conſuetudinem veterem conceſsit rurſus, vt ſui cuiuſque menſis acciperet. B Comitiorum quoque priſtinum ius reduxit: ac multiplici pœna coërcito ambitu, Fabianis & Scaptenſibus tribulibus ſuis die comitiorum, ne quid à quoquam candidato deſiderarent, ſingula millia nummûm à ſe diuidebat. Magni præterea exiſtimans, ſincerum, atque ab omni colluuione peregrini ac ſeruilis ſanguinis incorruptum ſeruare populum: & ciuitatem Romanam parciſsimè dedit, & manumittendi modum terminauit. Tiberio pro cliente Græco petenti reſcripſit, Non aliter ſe daturum quàm ſi præſens ſibi perſuaſiſſet quàm iuſtas petendi cauſſas haberet. Et Liuiæ pro quodam tributario Gallo roganti, ciuitatem negauit, immunitatem obtulit: affirmans, Se faciliùs paſſurum fiſco detrahi aliquid, quàm ciuitatis Romanæ vulgari honorem. C Seruos non contentus multis difficultatibus à libertate, & multo pluribus à libertate iuſta, remouiſſe: cùm & de numero & de conditione ac differentia eorum qui manumitterentur, curioſè cauiſſet, hoc quoque adiecit, ne vinctus vmquam tortúſve quis, vllo libertatis genere ciuitatem adipiſceretur. Etiam habitum veſtitumque priſtinum reducere ſtuduit. Ac viſa quondam pro concione pullatorum turba, indignabundus & clamitans: En, ait,

Romanos rerum Dominos, gentemq; togatam. D

Negotium ædilibus dedit, ne quem poſthac paterentur in Foro Circóve, niſi poſitis lacernis, togatum conſiſtere.

XLI. LIBERALITATEM omnibus ordinibus per occaſiones frequenter exhibuit. Nam & inuecta vrbi Alexandrino triumpho regia gaza, tantam copiam nummariæ rei effecit, vt fœnore diminuto, plurimum agrorum pretijs acceſſerit. Et poſtea quoties ex damnatorum bonis pecunia ſuperflueret, vſum eius gratuitum ijs qui cauere in duplum poſſent, ad certum tempus indulſit. Senatorum cenſum ampliauit: ac pro octingentorum millium ſumma duodecies HS. taxauit, suppleuitque non habentibus. Congiaria populo frequenter dedit, ſed diuerſæ

ferè

A fere summæ: modò quadragenos, modò tricenos: nonnumquam ducenos quinquagenosque nummos. ac ne minores quidem pueros præterijt, quamuis nonnisi ab vndecimo ætatis anno accipere consuessent. Frumentum quoque in annonæ difficultatibus sæpe leuissimo, interdum nullo pretio, viritim admensus est, tesserásque nummarias duplicauit.

SED vt salubrem magis quàm ambitiosum principem scires, querentem de inopia & caritate vini populum, seuerissima coërcuit voce: Satis prouisum à genero suo Agrippa, perductis pluribus aquis, ne homines sitirent, eidem populo promissum quidem congiarium reposcenti, Bonæ se fidei esse respondit: non promissum autem flagitanti, turpitudinem & impudentiam edicto exprobrauit: affirmauitque non daturum se, quamuis dare destinârat. Nec minore grauitate atque constantia, cùm proposito congiario multos manumissos, insertosque ciuium numero, comperisset, negauit accepturos quibus promissum non esset: cæterísque minus quàm promiserat, dedit, vt destinata summa sufficeret. Magna verò quondam sterilitate, ac difficili remedio, cùm venalitias & lanistarum familias, peregrinosque omnes, exceptis medicis & præceptoribus partémque seruitiorum, vrbe expulisset: vt tandem annona conualuit, impetum se cepisse scribit, frumentationes publicas in perpetuum abolendi, quòd earum fiducia cultura agrorum cessaret: neque tamen perseuerâsse, quia certum haberet, posse per ambitioné quandoque restitui. Atque ita post hanc rem temperauit, vt non minorem aratorum ac negotiantium quàm populi rationem deduceret. XLII.

SPECTACVLORVM & assiduitate & varietate, atque magnificentia, omnes antecessit. Fecisse ludos se ait suo nomine quater pro alijs magistratibus, qui aut abessent, aut non sufficerent, ter & vicies. Fecitque nonnumquam vicatim, ac pluribus scenis per omnium linguarum histriones: non in foro modò, nec Amphitheatro, sed in Circo & in Septis, & aliquando nihil præter venationem edidit. Athletas exstructis in campo Martio sedilibus ligneis: item nauale prælium circa Tiberim cauato solo: in quo nunc Cæsarum nemus est. Quibus diebus custodes in vrbe disposuit, ne raritate remanentium grassatoribus obnoxia esset. In circo aurigas cursoresque & confectores ferarum, & nonnumquam ex nobilissima iuuentute, produxit. Sed & Troiæ ludum edidit frequentissimè, maiorum minorúmve puerorum delectu: prisci decorique moris existimans, claræ stirpis indolem sic notescere. In hoc ludicro C. Nonium Asprenaté lapsu debilitatum, aureo torque donauit: passusq; est ipsum posterosq; Torquati ferre cognomé. Mox finé fecit talia edendi, Asinio Pollione oratore grauiter inuidioseq; XLIII.

in curia questo Aesernini nepotis sui casum, qui & ipse crus effregerat. Ad scenicas quoque & gladiatorias operas, etiam equitibus Romanis aliquando vsus est: verùm priùs quàm senatusconsulto interdiceretur. Postea nihil sanè, præterquam adolescentulum Lucium honestè natum, exhibuit: tantùm vt ostenderet quòd erat bipedali minor librarum septemdecim, ac vocis immensæ. Quodam autem muneris die, Parthorum obsides tunc primùm missos, per arenam mediam ad spectaculum induxit: supérque se subsellio secundo collocauit. Solebat etiam citra spectaculorum dies, si quando quid inusitatum dignúmque cognitu aduectum esset, id extra ordinem quolibet loco publicare: vt rhinocerotem, apud Septa: tigrim, in scena: anguem quinquaginta cubitorum, pro Comitio. Accidit votiuis circensibus, vt correptus valetudine, lectica cubans, thensas deduceret: rursus commissione ludorum, quibus theatrum Marcelli dedicabat, euenit vt laxatis sellæ curulis cōpagibus caderet supinus. Nepotum quoq; suorum munere, cùm consternatum ruinæ metu populum retinere, & confirmare nullo modo posset, transijt è loco suo, atque in ea parte consedit quæ suspecta maximè erat.

XLIV. SPECTANDI confusissimum ac solutissimum morem correxit ordinauítque: motus iniuria senatoris, quem Puteolis per celeberrimos ludos consessu frequenti nemo receperat. Facto igitur decreto patrum, vt quoties quid spectandum vsquam publicè ederetur, primus subselliorum ordo vacaret senatoribus: Romæ legatos liberarum sociarúmque gentium vetuit in orchestra considere: cùm quosdam etiam libertini generis mitti deprehendisset. Militem secreuit à populo. Maritis è plebe proprios ordines assignauit: prætextatis cuneum suum, & proximum pædagogis: sanxítque ne quis pullatorum media cauea sederet. Fœminis ne gladiatores quidem, quos promiscuè spectari solenne olim erat, nisi ex superiore loco spectare concessit. Solis virginibus Vestalibus locum in theatro separatim, & contra prætoris tribunal, dedit. Athletarum verò spectaculo muliebrem sexum omnem adeò submouit, vt Pōtificalibus ludis pugilum par postulatum distulerit in sequentis diei matutinum tempus: edixerítque, Mulieres ante horam quintam venirent in theatrum, non placere.

XLV. IPSE Circenses ex amicorum ferè libertorúmque cœnaculis spectabat, interdum è puluinari, & quidem cum coniuge ac liberis sedens. Spectaculo plurimas horas, aliquando totos dies aderat: petita venia, commendatísque qui suam vicem præsidendo fungerentur. Verùm quoties adesset, nihil præterea agebat: seu vitandi rumoris caussa, quo patrem Cæsarem vulgò reprehensum commemorabat, quòd inter spectan-

A ſpectandum, epiſtolis, libellisque legendis, ac reſcribendis vacaret: ſeu ſtudio ſpectandi, ac voluptate, qua teneri ſe neque diſsimulauit vmquam, & ſæpè ingenuè profeſſus eſt. Itaque corollaria & præmia alienis quoque muneribus ac ludis & crebra & grandia de ſuo offerebat: nullíque Græco certamini interfuit, quo non pro merito certantium quemque honorauerit. Spectauit autem ſtudioſiſsimè pugiles, & maximè Latinos: non legitimos atque ordinarios modò, quos etiam committere cum Græcis ſolebat: ſed & cateruarios oppidanos inter anguſtias vicorum pugnantes temere ac ſine arte. Vniuerſum denique genus operas aliquas publico ſpectaculo præbentium, etiam cura ſua dignatus eſt. A-
B thletis & conſeruauit priuilegia, & ampliauit. Gladiatores ſine miſsione edi prohibuit. Coërcitionem in hiſtriones, magiſtratibus in omni tempore & loco, lege vetere, permiſſam, ademit: præterquam ludos & ſcenam. Nec tamen eo minus aut xyſticorum certationes, aut gladiatorum pugnas ſeueriſsimè ſemper exegit. Nam hiſtrionum licentiam adeò compeſcuit, vt Stephanionem togatarium, cui in puerilem habitum circumtonſam matronam miniſtrâſſe compererat, per trina theatra virgis cæſum relegauerit: Hylam pantomimum, querente prętore, in atrio domus ſuæ, nemine excluſo, flagellis verberauerit: & Pyladem vrbe atque Italia ſubmouerit, quòd ſpectatorem, à quo exſibila-
C batur, demonſtrâſſet digito, conſpicuumque feciſſet.

AD hunc modum vrbe vrbanisque rebus adminiſtratis, ITALIAM duodetriginta coloniarum numero deductarum ab ſe frequẽtauit, operibusque ac vectigalibus publicis plurifariam inſtruxit: etiam iure ac dignatione vrbi quodam modo pro parte aliqua adæquauit: excogitato genere ſuffragiorum, quæ de magiſtratibus vrbicis decuriones colonici, in ſua quiſque colonia ferrent, & ſub diem comitiorum obſignata Romam mitterent. Ac necubi aut honeſtorum deficeret copia, aut multitudinis ſoboles, equeſtrem militiam petenteis etiam ex commendatione publica cuiuſque oppidi ordinabat: at ijs qui è plebe regiones
D ſibi reuiſenti filios filiáſve approbarent, ſingula nummorum millia pro ſingulis diuidebat. XLVI.

PROVINCIAS validiores, & quas annuis magiſtratuum imperijs regi nec facile nec tutum erat, ipſe ſuſcepit: cæteras proconſulibus ſortitò permiſit: & tamen nonnullas commutauit interdum: atque ex vtroque genere pleraſque ſæpius adijt. Vrbium quaſdam fœderatas, ſed ad exitium licentia præcipites, libertate priuauit: alias, aut ære alieno laborantes leuauit, aut terræmotu ſubuerſas denuò condidit: aut merita erga pop. Rom. allegantes, Latinitate, vel ciuitate, donauit. Non eſt, vt opinor, prouincia, excepta dumtaxat Africa & XLVII.

Sardinia, quam non adierit. In has, fugato Sexto Pompeio, trajicere ex Sicilia apparantem, continuæ & immodicæ tempeſtates inhibuerunt, nec mox occaſio aut cauſſa trajiciendi fuit. A

XLVIII. REGNA, quibus belli iure potitus eſt, præter pauca, aut ijſdem, quibus ademerat, reddidit, aut alienigenis contribuit. Reges ſocios etiam inter ſemetipſos neceſsitudinibus mutuis iunxit: promtiſsimus affinitatis cuiuſque atque amicitiæ conciliator & fautor: nec aliter vniuerſos, quàm membra partéſque imperij curæ habuit. Rectorem quoq; ſolitus eſt apponere ætate paruis, ac mente lapſis, donec adoleſcerent aut reſipiſcerent: ac plurimorum liberos & educauit ſimul cum ſuis & inſtituit. B

XLIX. EX militaribus copijs legiones & auxilia prouinciatim diſtribuit: claſſem Miſeni, & alteram Rauennæ, ad tutelam ſuperi & inferi maris, collocauit. Certum numerum, partim in vrbis, partim in ſui cuſtodiam allegit: dimiſſa Calagurritanorum manu, quam vſque ad deuictum Antonium: item Germanorum, quam vſque ad cladem Varianam, inter armigeros circa ſe habuerat. Neque tamen vmquam plures quàm tres cohortes in vrbe eſſe paſſus eſt: eáſque ſine caſtris. reliquas in hiberna & æſtiua, circa finitima oppida dimittere aſſuerat. Quidquid autem vbique militum eſſet, ad certam ſtipendiorum præmiorumque formulam adſtrinxit: definitis pro gradu cuiuſque, & temporibus militiæ, & commodis miſsionum: ne aut ætate aut inopia poſt miſsionem ſolicitari ad res nouas poſſent. Vtque perpetuò ac ſine difficultate ſumtus ad tuendos eos proſequendóſque ſuppeteret, ærarium militare cum vectigalibus nouis inſtituit. Et quò celeriùs, ac ſub manum annuntiari cognoſcíque poſſet quid in prouincia quaque gereretur, iuuenes primò, modicis interuallis per militares vias, dehinc vehicula diſpoſuit: commodius id viſum eſt, vt qui à loco eidem perferrent litteras, interrogari quoque, ſi quid res exigerent, poſſent. C

L. IN diplomatibus, libelliſque & epiſtolis ſignandis, initio Sphinge vſus eſt: mox imagine Magni Alexandri: nouiſsimè ſua, Dioſcoridis manu ſculpta, qua ſignare inſecuti quoq; principes perſeuerauerunt. Ad epiſtolas omnes horarum quoque momenta, nec diei modò, ſed & noctis, quibus datæ ſignificarentur, addebat. D

LI. CLEMENTIAE ciuilitatíſque eius multa & magna documenta ſunt. Ne enumerem quot & quos diuerſarum partium venia & incolumitate donatos, principem etiam in ciuitate locum tenere paſſus ſit: Iunium Nouatum & Caſsium Patauinum, è plebe homines, alterum pecunia, alterum leui exſilio punire ſatis habuit, cùm ille Agrippæ iuuenis nomine, aſperrimam de ſe epiſtolam in vulgus edidiſſet: hic conui-

A conuiuio pleno proclamasset, Neque votum sibi neque animum deesse confodiendi eum. Quadam verò cognitione, cùm Aemilio Aeliano Cordubensi inter cætera crimina vel maximè objiceretur, quòd malè opinari de Cæsare soleret: conuersus ad accusatorem, commotoque similis: Velim, inquit, hoc mihi probes: faciam sciat Aelianus & me linguam habere: plura enim de eo loquar. Nec quidquam vltra, aut statim aut postea inquisiuit. Tiberio quoque de eadem re sedulò violentiùs apud se per epistolam conquerenti, ita rescripsit. Aetati tuæ, mi Tiberi, noli in hac re indulgere, & nimium indignari quemquam esse qui de me malè loquatur. Satis est enim, si hoc habemus ne quis nobis malè facere
B posit.

TEMPLA quamuis sciret etiam proconsulibus decerni solere: in nulla tamen prouincia, nisi communi suo Romæque nomine recepit: nam in vrbe quidem pertinacißimè abstinuit hoc honore. Atque etiam argenteas statuas olim sibi positas conflauit omnes: exque ijs aureas cortinas Apollini Palatino dedicauit. Dictaturam magna vi offerente populo, genu nixus, deiecta ab humeris toga, nudo pectore deprecatus est. LII.

DOMINI appellationem, vt maledictum & opprobrium semper exhorruit. Cùm spectante eo ludos, pronuntiatum esset, in mimo, LIII.
C O Dominum æquum & bonum: & vniuersi quasi de ipso dictum exsultantes comprobassent: & statim manu vultuque indecoras adulationes represit, & insequenti die grauißimo corripuit edicto, dominumq; se posthàc appellari, ne à liberis quidem aut nepotibus suis, vel seriò vel iocò, passus est: atq; huiusmodi blanditias etiam inter ipsos prohibuit. Non temerè vrbe oppidóve vllo egressus, aut quoquam ingressus est, nisi vespere aut noctu: ne quem officij caussa inquietaret. In consulatu, pedibus ferè, extra consulatum, sæpe adoperta sella per publicum incessit. Promiscuis salutationibus admittebat & plebem: tanta comitate adeuntium desideria excipiens, vt quendam ioco corripuerit, quòd sic
D sibi libellum porrigere dubitaret, quasi elephanto stipem. Die senatus numquam patres nisi in curia salutauit, & sedentes, ac nominatim singulos, nullo submonente: & discedens eo modo sedentibus singulis, vale dicebat. Officia cum multis mutuò exercuit: nec priùs dies cuiusque solemnes frequentare desijt, quàm grandior iam natu, & in turba quondam sponsaliorum die vexatus. Gallum Terrinium senatorem, minùs sibi familiarem, sed captum repente oculis, & ob id inedia mori destinantem, præsens consolando reuocauit ad vitam.

IN senatu verba facienti dictum est, Non intellexi: & ab alio, LIV.
Contradicerem tibi si locum haberem. Interdum ob immodicas alter-

cationes disceptantium è curia per iram se proripienti, quidam ingesserunt, Licere oportere senatoribus de Rep. loqui. Antistius Labeo senatus lectione, cùm vir virum legeret, M. Lepidum, hostem olim eius, & tunc exsulantem, legit: interrogatúsque ab eo, an essent alij digniores, Suum quemque iudicium habere respondit. Nec ideò libertas, aut contumacia fraudi cuiquam fuit. A

LV. ETIAM sparsos de se in curia famosos libellos, nec expauit, & magna cura redarguit. Ac ne requisitis quidem auctoribus, id modò censuit, cognoscendum posthac de ijs qui libellos aut carmina ad infamiam cuiuspiam sub alieno nomine edant.

LVI. IOCIS quoque quorumdam inuidiosis aut petulantibus lacessitus, contradixit edicto. Et tamen de inhibenda testamentorum licentia, ne senatus quidquam constitueret, intercessit. Quoties magistratuum comitijs interesset, tribus cum candidatis suis circuibat: supplicabatque more solemni. Ferebat & ipse suffragium in tribu, vt vnus è populo. Testem se in iudicijs & interrogari & refelli æquissimo animo patiebatur. Forum angustius fecit, non ausus extorquere possessoribus proximas domos. Numquam filios suos populo commendauit, vt non adjiceret, Si merebuntur. Eisdem prætextatis adhuc assurrectum ab vniuersis in theatro, & à stantibus plausum, grauissimè questus est. Amicos ita magnos & potentes in ciuitate esse voluit, vt tamen pari iure essent quo cæteri, legibúsque iudiciarijs æquè tenerentur. Cùm Asprenas Nonius arctius ei iunctus, caussam veneficij, accusante Cassio Seuero, diceret: consuluit senatum quid officij sui putaret: Cunctari enim se, ne, si superesset, eriperet legibus reum: sin deesset, destituere ac prædamnare amicum existimaretur. Et consentientibus vniuersis, sedit in subsellijs per aliquot horas: verùm tacitus, ac ne laudatione quidem iudiciali data. Affuit & clientibus: sicut Scutario cuidam, euocato quondam suo, qui postulabatur iniuriarum. Vnum omnino è reorum numero, ac ne eum quidem, nisi precibus, eripuit, exorato coram iudicibus accusatore, Castricium, per quem de coniuratione Murenæ cognouerat. B C D

LVII. PRO QVIBVS meritis quantoperè dilectus sit, facile est æstimare. Omitto senatusconsulta, quæ possunt videri vel necessitate expressa, vel verecundia. Equites Romani natalem eius sponte atque consensu, biduo semper celebrârunt. Omnes ordines in lacum Curtij quotannis ex voto pro salute eius stipem iaciebant: item Kalendis Ianuarijs strenam in Capitolio, etiam absenti: ex qua summa pretiosissima deorum simulacra mercatus, vicatim dedicabat: vt Apollinem Sandaliarium, & Iouem Tragœdum, aliáque. In restitutionem Palatinæ domus incen-

A incendio absumtæ, veterani, decuriæ, tribus, atque etiam sigillatim è cætero genere hominum, libentes ac pro facultate quisque pecunias contulerunt: delibante tantummodo eo summarum aceruo, neque ex quoquam plus denario auferente. Reuertentem ex prouincia, non solùm faustis omnibus, sed & modulatis carminibus prosequebantur. Obseruatum etiam est, ne quoties introiret vrbem, supplicium de quoquam sumeretur.

PATRIS patriæ cognomen vniuersi repentino maximoque consensu detulerunt ei. Prima, plebs, legatione Antium missa: dein quia non recipiebat, ineunti Romæ spectácula frequens, & laureata: mox in B curia senatus: neque decreto, neque acclamatione, sed per Valerium Messallam id mandantibus cunctis: Quod bonum, inquit, faustumque sit tibi, domuique tuæ, Cæsar Auguste: (sic enim nos perpetuam felicitatem Reip. & læta huic precari existimamus) Sen. te consentiens cum pop. R. consalutat. PATRIAE PATREM. Cui lacrymans respondit Augustus, his verbis (ipsa enim, sicut Messalæ, posui:) Compos factus votorum meorũ, Patres C. quid habeo aliud deos immortales precari, quàm vt hunc consensum vestrum ad vltimum vitę finem mihi perferre liceat? LVIII.

MEDICO Antonio Musæ, cuius opera ex ancipiti morbo C conualuerat, statuam, ære collato, iuxta signum Aesculapij statuerunt. Nonnulli patrum familiarum, testamento cauerunt vt ab heredibus suis, prælato victimæ titulo, in Capitolium ducerentur, votumque pro se solueretur, QVOD SVPERSTITEM AVGVSTVM RELIQVISSENT. Quædã Italiæ ciuitates diem, quo primùm ad se venisset, initium anni fecerunt. Prouinciarum pleræq; super tẽpla & aras, ludos, quoque quinquennales pœnè oppidatim constituerunt. LIX.

REGES amici atque socij, & singuli in suo quisque regno, Cæsareas vrbes condiderunt: & cuncti simul, ædem Iouis Olympici, Athenis antiquitus inchoatam, perficere communi sumtu destinauerunt, D Genioque eius dedicare: ac sæpe regnis relictis, non Romæ modo, sed prouincias peragranti quotidiana officia togati, ac sine regio insigni, more clientium præstiterunt. LX.

QVONIAM qualis in imperijs ac magistratibus regendaque per terrarum orbem pace belloque Rep. fuerit, exposui: referam nunc interiorem ac familiarem eius vitam: quibúsque moribus atque fortuna domi & inter suos egerit, à iuuenta vsque ad supremum vitæ diem. Matrem amisit in primo consulatu: sororem Octauiam, quinquagesimum & quartum agens ætatis annum. Vtrique cùm præcipua officia viuæ præstitisset, etiam defunctæ honores maximos tribuit. LXI.

SPON-

LXII. SPONSAM habuerat adolescens P. Seruilij Isaurici filiam: sed reconciliatus post primam discordiam Antonio, & postulantibus vtriusque militibus, vt & necessitudine aliqua iungerentur, priuignam eius Claudiam, Fuluia ex P. Clodio filiam, duxit vxorem, vix dum nubilem. Ac simultate cum Fuluia socru exorta, dimisit intactã adhuc, & virginem. Mox Scriboniam in matrimonium accepit, nuptam ante duobus consularibus, & ex altero etiam matrem. Cum hac etiam diuortium fecit, pertæsus, vt scribit, morum peruersitatem eius: ac statim Liuiam Drusillam matrimonio Tiberij Neronis, & quidem prægnantem, abduxit, dilexítque & probauit vnicè ac perseueranter. A

LXIII. EX Scribonia Iuliam, ex Liuia nihil liberorum tulit, cùm maximè cuperet. Infans, qui conceptus erat, immaturus est editus. Iuliam primùm Marcello Octauiæ sororis suæ filio, tantum quod pueritiam egresso: deinde vt is obijt, M. Agrippæ nuptum dedit: exorata sorore vt sibi genero cederet. Nam tunc Agrippa alteram Marcellarum habebat, & ex ea liberos. Hoc quoque defuncto, multis, ac diu, etiam ex equestri ordine, circumspectis conditionibus, Tiberium priuignum suum elegit: coëgítque prægnantem vxorem, & ex qua iam pater erat, dimittere. M. Antonius scribit, Primùm eum Antonio filio suo despondisse Iuliã: dein Cotisoni Getarum regi: quo tempore sibi quoque inuicem filiam regis in matrimonium petijsse. B C

LXIV. NEPOTES ex Agrippa & Iulia tres habuit, Caium, Lucium & Agrippam: neptes duas, Iuliam & Agrippinam. Iuliam L. Paullo Censoris filio, Agrippinam Germanico sororis suę nepoti collocauit. Caium & Lucium adoptauit domi per assem & libram emtos à patre Agrippa: tenerósque adhuc ad curam Reip. admouit: & consules designatos circum prouincias exercitúsque dimisit. Filiam & neptes ita instituit, vt etiam lanificio assuefaceret: vetarétque loqui, aut agere quidquã, nisi propalam, & quod in diurnos commentarios referretur. Extraneorum quidem cœtu adeò prohibuit, vt L. Tucinio, claro decoróque iuueni, scripserit quondam, Parum modestè fecisse eum, quòd filiam suam Baias salutatum venisset. Nepotes, & litteras & natare aliáque rudimenta per se plerumque docuit: ac nihil æquè laborauit quàm vt imitarentur chirographum suum. Neque cœnauit vnà, nisi vt in imo lecto assiderent: neque iter fecit, nisi vt vehiculo anteirent aut circà adequitarent. D

LXV. SED lætum eum atque fidentem & sobole & disciplina domus, Fortuna destituit. Iulias, filiam & neptem, omnibus probris contaminatas, relegauit. Caium & Lucium in duodeuiginti mensium spatio amisit ambos: Caio, in Lycia: Lucio, Massiliæ, defunctis. Tertium nepotem

A potem Agrippam, simulque priuignum Tiberium adoptauit in Foro, lege Curiata. Ex quibus Agrippam, breui, ob ingenium sordidum ac ferox, abdicauit, seposuítque Surrentum. Aliquanto autem patientiùs mortem quàm dedecora suorum tulit. Nam Caij Luciique casu non adeò fractus, de filia, absens, ac libello per quæstorem recitato, notum senatui fecit: abstinuítque congressu hominum diu, præ pudore: etiam de necanda deliberauit. Certè cùm sub idem tempus vna ex conscijs liberta, Phœbe nomine, suspendio vitam finîsset: Maluisse se, ait, Phœbes patrem fuisse. Relegatæ, vsum vini, omnémque delicatiorem cultum, ademit: neque adiri à quopiam libero, seruóve, nisi se consulto, permi-
B sit: & ita vt certior fieret, qua is ætate, qua statura, quo colore esset, etiam quibus corporis notis vel cicatricibus. Post quinquennium demum ex insula in continentem, lenioribúsque paullò conditionibus, transtulit eam: nam vt omnino reuocaret, exorari nullo modo potuit: deprecanti sæpe populo Rom. & pertinaciùs instanti, tales filias talésque coniuges pro concione imprecatus. Ex nepte Iulia, post damnationem, editum infantem agnosci alique vetuit. Agrippam nihilo tractabiliorem, immò in dies amentiorem, in insulam transportauit, sepsitque insuper custodia militum. Cauit etiam senatusconsulto vt eodem loci in perpetuum contineretur: atque ad omnem & eius & Iuliarum mentionem in-
C gemiscens, proclamare etiam solebat,

Αἴθ' ὄφελον ἄγαμός τ' ἔμεναι, ἄγονός τ' ἀπολέσϑαι.

nec aliter illos appellare quàm treis vomicas aut tria carcinomata sua.

AMICITIAS neque facilè admisit, & constantissimè retinuit: LXVI.
non tantùm virtutes ac merita cuiusque dignè prosecutus, sed vitia quoque & delicta dumtaxat modica perpessus. Neque enim temerè, ex omni numero, in amicitia eius afflicti reperientur, præter Saluidienum Rufum, quem ad consulatum vsque; & Cornelium Gallum, quem ad pre-
D fecturam Aegypti, ex infima vtrumque fortuna, prouexerat. Quorum alterum res nouas molientem, damnandum senatui tradidit: alteri ob ingratum & maleuolum animũ, domo & prouincijs suis interdixit. Sed Gallo quoq; & accusatorũ denuntiationibus & senatusconsultis ad necem compulso, laudauit quidem pietatẽ tantopere pro se indignantium: cæterùm & illacrymauit, & vicem suam conquestus est, quòd sibi soli nõ liceret amicis, quatenus vellet, irasci. Reliqui potentia atque opibus ad finẽ vitæ sui quisq; ordinis principes floruerunt: quamquã & offensis interuenientibus. Desiderauit enim nonnumquam, ne de pluribus referam, & M. Agrippæ patientiam, & Mæcenatis taciturnitatem: cùm ille

ex leui rigoris ſuſpicione, & quòd Marcellus ſibi anteferretur, Mitylenas ſe, relictis omnibus contuliſſet: hic, ſecretum de comperta Murenæ coniuratione vxori Terentiæ prodidiſſet. Exegit & ipſe inuicem ab amicis beneuolentiam mutuam, tam à defunctis quàm à viuis. Nam quamuis minimè appeteret hereditates, vt qui numquam ex ignoti teſtamento capere quidquam ſuſtinuerit: amicorum tamen ſuprema iudicia moroſiſsimè penſitauit: neque dolore diſsimulato, ſi parciùs aut citra honorem verborum: neque gaudio, ſi gratè piéque quis ſe proſecutus fuiſſet. Legata, vel partes hereditatium, à quibuſcumque parentibus relicta ſibi, aut ſtatim liberis eorum concedere, aut, ſi pupillari ætate eſſent, die virilis togæ, vel nuptiarum, cum incremento reſtituere conſueuerat. A B

LXVII. PATRONVS dominúſque non minus ſeuerus quam facilis & clemens, multos libertorum in honore & vſu maximo habuit: vt Licinium Enceladum, alioſque. Coſmum ſeruum grauiſsimè de ſe opinantem, non vltrà quàm compedibus coërcuit. Diomedem diſpenſatorem, à quo, ſimul ambulante, incurrenti repentè fero apro per metum obiectus eſt, maluit timiditatis arguere quàm noxæ: remque non minimi periculi, quia tamen fraus aberat, in iocum vertit. Idem Proculum ex acceptiſsimis libertis mori coëgit, compertum adulterare matronas: Thallo à manu, quod pro epiſtola prodita denarios quingentos accepiſſet, crura effregit. Pædagogum miniſtroſque Caij filij, per occaſionem valetudinis mortiſque eius, ſuperbè auareque in prouincia graſſantes, oneratis graui pondere ceruicibus, præcipitauit in flumen. C

LXVIII. PRIMA iuuenta variorum dedecorum infamiam ſubijt. Sex. Pompeius vt effœminatum inſectatus eſt. M. Antonius adoptionem auunculi ſtupro meritum. Item Lucius Marci frater, quaſi pudicitiam delibatam à Cæſare, A. etiam Hirtio in Hiſpania CCC millibus nummûm ſubſtrauerit: ſolituſque ſit crura ſuburere nuce ardenti, quò mollior pilus ſurgeret. Sed & populus quondam vniuerſus ludorum die, & accepit in contumeliam eius, & aſſenſu maximo comprobauit verſum in ſcæna pronuntiatum de Gallo matris Deûm tympanizante, D

Videſne vt cinædus orbem digito temperet?

LXIX. ADVLTERIA quidem exercuiſſe, ne amici quidem negant: excuſantes ſanè, non libidine, ſed ratione cōmiſſa: quò faciliùs conſilia aduerſariorum per cuiuſque mulieres exquireret. M. Antonius ſuper feſtinatas Liuiæ nuptias obiecit, & fœminam conſularem è triclinio viri coràm in cubiculum abductam, rurſus in conuiuium rubentibus auriculis, incomtiore capillo reductam: & dimiſſam Scriboniā, quia liberùs doluiſſet

A doluiſſet nimiam potentiam pellicis: & conditiones quæſitas per amicos, qui matres familias & adultas ætate virgines denudarent, atque perſpicerent, tamquam Thoranio mangone vendente. Scribit etiam ad ipſum hoc familiariter adhuc, nec dum planè inimicus, aut hoſtis. Quid te mutauit? quòd reginam ineo? vxor mea eſt. Nunc cœpi, an abhinc annos nouem? tu deinde ſolam Druſillam inis? ita valeas vti tu hanc epiſtolam cum leges, non inieris Tertullã, aut Terentillam, aut Rufillã, aut Saluiã Titiſceniam, aut omnes. Anne refert vbi & in quam arrigas?

COENA quoque eius ſecretior in fabulis fuit, quæ vulgò LXX.
B δωδεκάθεος vocabatur: in qua deorum dearumque habitu diſcubuiſſe conuiuas, & ipſum pro Apolline ornatum, non Antonij modò epiſtolæ ſingulorum nomina amariſsimè annumerantis, exprobrant, ſed & ſine auctore notiſsimi verſus:

Cùm primùm iſtorum conduxit menſa choragum,
Séxque Deos vidit Mallia, ſexque Deas:
Impia dum Phœbi Cæſar mendacia ludit,
Dum noua diuorum cænat adulteria:
Omnia ſe à terris tunc Numina declinarunt:
Fugit & auratos Iuppiter ipſe thronos.

C Auxit cœnæ rumorem ſumma tunc in ciuitate penuria ac fames. Acclamatumque eſt poſtridie, frumentum omne Deos comediſſe: & Cæſarem eſſe planè Apollinem: ſed Tortorum. quo cognomine is Deus quadam in parte vrbis colebatur. Notatus eſt vt pretioſæ ſuppellectilis Corinthiorumque præcupidus, & aleæ indulgens. Nam & proſcriptionis tempore ad ſtatuam eius adſcriptum eſt,

Pater argentarius, ego Corinthiarius:

cùm exiſtimaretur, quoſdam propter vaſa Corinthia inter proſcriptos curaſſe referendos. Et deinde bello Siciliense epigramma vulgatum eſt,

D Poſtquam bis claſſe victus naues perdidit,
Aliquando vt vincat, ludit aſsiduè aleam.

EX quibus ſiue criminibus ſiue maledictis, infamiam impudicitiæ facillimè refutauit, & præſentis & poſteræ vitæ caſtitate. Item lautitiarum inuidiam, cùm & Alexandria capta, nihil ſibi præter vnum murrhinum calicem, ex inſtrumento regio, retinuerit, & mox vaſa aurea aſsiduiſsimi vſus conflauerit omnia. Circa libidines hæſit: poſtea quoque, vt ferunt, ad vitiandas virgines promtior, quæ ſibi vndique etiam ab vxore conquirerentur. Aleæ rumorem nullo modo expauit: luſitque ſimpliciter & palàm oblectamenti cauſſa etiam ſenex: ac præterquam Decembri menſe, alijs quoque feſtis profeſtisque LXXI.

diebus. Nec id dubium eſt: autographa quadam epiſtola, Cœnaui, ait, mi Tiberi, cum ijſdem. Acceſſerunt conuiuæ Vinicius & Siluius pater. Inter cœnam luſimus γεροντικῶς & heri & hodie. Talis enim iactatis, vt quiſque canem, aut ſenionem miſerat, in ſingulos talos ſingulos denarios in medium conferebat: quos tollebat vniuerſos qui Venerem iecerat. Et rurſus alijs litteris, Nos, mi Tiberi, Quinquatrijs ſatis iucundè egimus. Luſimus enim per omnes dies, forumque aleatorium calfecimus. Frater tuus magnis clamoribus rem geſsit. Ad ſummam tamen perdidit non multum: ſed ex magnis detrimentis prę̨ter ſpem paullatim retractus eſt. Ego perdidi viginti millia nummûm, meo nomine: ſed cùm effusè in luſu liberalis fuiſſem, vt ſoleo plerumque. Nam ſi quas manus remiſi cuique, exegiſſem, aut retinuiſſem quod cuique donaui, viciſſem vel quinquaginta millia. Sed hoc malo. Benignitas enim mea me ad cæleſtem gloriam efferet. Scribit ad filiam, Miſi tibi denarios ducentos quinquaginta, quos ſingulis conuiuis dederam, ſi vellent inter ſe inter cœnam vel talis vel par impar ludere.

LXXII. IN cæteris partibus vitæ continentiſsimum fuiſſe conſtat, ac ſine ſuſpicione vllius vitij. Habitauit primò iuxta Romanum forum ſupra Scalas anularias, in domo quæ Calui oratoris fuerat: poſtea in Palatio: ſed nihilo minus ædibus modicis Hortenſianis, & neque laxitate neque cultu conſpicuis: vt in quibus porticus breues eſſent Albanarũ columnarum, & ſine marmore vllo aut inſigni pauimento conclauia. Ac per annos amplius quadraginta eodem cubiculo hieme & æſtate manſit: quamuis parum ſalubrem valetudini ſuæ vrbem hieme experiretur, aſsiduéque in vrbe hiemaret. Si quando quid ſecretò aut ſine interpellatione agere propoſuiſſet, erat illi locus in edito ſingularis, quem Syracuſas & τεχνόφυον vocabat: huc tranſibat, aut in alicuius libertorum ſuburbanum: æger autem in domo Mæcenatis cubabat. Ex ſeceſsibus præcipuè frequentauit maritima, inſuláſque Campaniæ, aut proxima vrbi oppida, Lanuuium, Præneſte, Tibur: vbi etiam in porticibus Herculis templi perſæpe ius dixit. Ampla & operoſa prætoria grauabatur. Et neptis quidem ſuæ Iuliæ, profusè ab ea exſtructa, etiam diruit ad ſolum: ſua verò quamuis modica, non tam ſtatuarum tabularúmque pictarum ornatu, quàm xyſtis & nemoribus excoluit, rebuſque vetuſtate ac raritate notabilibus: qualia ſunt Capreis immanium belluarum ferarúmque membra prægrandia, quæ dicuntur Gigantum oſſa, & arma Heroum.

LXXIII. INSTRVMENTI eius & ſupellectilis parcimonia apparet etiam nunc, reſiduis lectis atque menſis, quorum pleraque vix priuatæ elegantiæ ſint. Ne toro quidem cubuiſſe aiunt, niſi humili & modicè inſtrato.

A instrato. Veste non temerè alia quàm domestica vsus est, ab vxore & sorore & filia neptibusque confecta: togis, neque restrictis neque fusis: clauo, nec lato nec angusto: calceamentis altiusculis, vt procerior quàm erat, videretur. Et forensia autem, & calceos numquam non intra cubiculum habuit, ad subitos repentinósque casus parata.

CONVIVABATVR & assiduè, nec vmquam nisi recta: non sine magno ordinũ hominumque delectu. Valerius Messala tradit, neminem vmquam libertinorum adhibitum ab eo cœnæ, excepto Mena, sed asserto in ingenuitatem, post proditam Sex. Pompeij classem. Ipse scribit inuitasse se quendam, in cuius villa maneret, qui speculator suus B olim fuisset. Conuiuia nonnumquam & seriùs inibat, & maturiùs relinquebat: cùm conuiuæ & cœnare inciperent priùs quàm ille discumberet, & permanerent digresso eo. Cœnam trinis ferculis, aut, cùm abũdantissimè, senis, præbebat, vt non nimio sumtu, ita summa comitate. Nam & ad communionem sermonis tacentes vel submissim fabulantes prouocabat, & aut acroamata, & histriones, aut etiam triuiales ex circo ludios interponebat, ac frequentius aretalogos. LXXIV.

FESTOS & solennes dies profusissimè, nunnumquam iocularíter tantùm, celebrabat. Saturnalibus, & si quando aliâs libuisset, modò munera diuidebat, vestem & aurum, & argentum: modò nummos C omnis notæ, etiam veteres regios ac peregrinos: interdum nihil præter cilicia & spongias, & rutabula, & forpices, atque alia id genus, titulis obscuris & ambiguis. Solebat & inæqualissimarũ rerum sortes, & aduersas tabularum picturas in conuiuio venditare: incertoq; casu spem mercantium vel frustari vel explere: ita vt per singulos lectos licitatio fieret, & seu iactura seu lucrum communicaretur. LXXV.

CIBI (nam ne hoc quidem omiserim) minimi erat, atque vulgaris ferè. Secundarium panem, & pisciculos minutos, & caseum bubulum manu pressum, & ficos virides biferas maximè appetebat: vescebaturq; & ante cœnam, quocumque tempore & loco, quo stomachus desiderasD set. Verba ipsius ex epistolis sunt, Nos in essedo panem & palmulas gustauimus. Et iterum: Dum lectica ex regia domum redeo, panis vnciam cum paucis acinis vuæ duracinæ comedi. Et rursus, Ne Iudæus quidem, mi Tiberi, tam diligenter sabbatis ieiunium seruat, quàm ego hodie seruaui: qui in balineo demum post horam primam noctis duas bucceas manducaui priùs quàm vngi inciperem. Ex hac obseruantia nonnumquam vel ante initum, vel post dimissum conuiuium solus cœnitabat, cùm pleno conuiuio nihil tangeret. LXXVI.

VINI quoque natura parcissimus erat. Non amplius ter bibere eum solitum super cœnam in castris apud Mutinam Cornelius Nepos tradit, LXXVII.

tradit. Poſtea, quoties largiſsimè ſe inuitaret, ſenos ſextantes non exceſ- A
ſit, aut, ſi exceſsiſſet, reijciebat. Et maximè delectatus eſt Rhætico, ne-
que temerè interdiu bibit. Pro potione ſumebat perfuſum aqua frigida
panem, aut cucumeris fruſtum, vel lactuculæ thyrſum, aut recens aci-
dúmve pomum ſucci vinoſioris.

LXXIIX. POST cibum meridianum, ita vt veſtitus calceatusque erat, re-
tectis pedibus paulliſper conquieſcebat, oppoſita ad oculos manu. A
cœna lucubratoriam ſe in lecticulam recipiebat. Ibi donec reſidua diur-
ni actus, aut omnia, aut ex maxima parte, conficeret, ad multam no-
ctem permanebat. In lectum inde tranſgreſſus, non amplius, cum plu- B
rimum, quàm ſeptem horas dormiebat: ac ne eas quidem continuas,
ſed vt in illo temporis ſpatio ter aut quater expergiſceretur. Si interru-
ptum ſomnum recuperare, vt euenit, non poſſet: lectoribus, aut fabula-
toribus arceſsitis, reſumebat, producebatque vltra primam ſæpe lucem.
Nec in tenebris vigilauit vnquam, niſi aſsidente aliquo. Matutina vigi-
lia offendebatur: ac ſi vel officij, vel ſacri cauſſa maturiùs euigilandum
eſſet, ne id contra commodum faceret, in proximo cuiuſcumque do-
meſticorum cœnaculo manebat. Sic quoque ſæpe indigens ſomni, &
dum per vicos deportaretur, & depoſita lectica inter aliquas moras
condormiebat. C

LXXIX. FORMA fuit eximia, & per omnes ætatis gradus venuſtiſsima:
quamquam & omnis lenocinij negligens, & in capite comendo tã incu-
rioſus, vt raptim compluribus ſimul tonſoribus operam daret: ac modò
tonderet, modò raderet barbam: eoque ipſo tempore aut legeret aliquid
aut etiam ſcriberet. Vultu erat, vel in ſermone vel tacitus, adeò tran-
quillo ſerenoque vt quidam è primoribus Galliarum confeſſus ſit inter
ſuos, eo ſe inhibitum ac remollitum, quò minùs, vt deſtinarat, in tranſ-
itu Alpium per ſimulationem colloquij propius admiſſus, in præcipi-
tium propelleret. Oculos habuit claros ac nitidos: quibus etiam exiſti-
mari volebat ineſſe quiddam diuini vigoris: gaudebatque, ſi quis ſibi a- D
criùs contuenti, quaſi ad fulgorem Solis, vultum ſubmitteret: ſed in ſe-
necta ſiniſtro minùs vidit. Dentes raros & exiguos, & ſcabros: capillum
leuiter inflexum & ſufflauum, ſupercilia coniuncta, mediocres aures:
naſum & à ſummo eminentiorem, & ab imo deductiorem: colorem in-
ter aquilum candidumque: ſtaturam breuem: (quam tamen Iulius Ma-
rathus libertus etiam in memoriam eius quinque pedum & dodran-
tis fuiſſe tradit:) ſed quæ commoditate & equitate membrorum oc-
culeretur: vt nonniſi ex comparatione adſtantis alicuius procerioris
intelligi poſſet.

LXXX. CORPORE traditur maculoſo, diſperſis per pectus atque
aluum

A aluum genitiuis notis, in modum & ordinem ac numerum ſtellarum cæleſtis Vrſæ: ſed & callis quibuſdam ex prurigine corporis, aſsiduoque & vehementi ſtrigilis vſu, plurifariam concretis, ad impetiginis formam. Coxendice, & femore, & crure ſiniſtro, non perinde valebat, vt ſæpe etiam inde claudicaret: ſed remedio harenarum atque arundinum confirmabatur. Dextræ quoque manus digitum ſalutarem, tam imbecillum interdum ſentiebat, vt torpentem contractumq; frigore, vix cornei circuli ſupplemento ſcripturæ admoueret. Queſtus eſt & de veſica, cuius dolore, calculis demum per vrinam eiectis, leuabatur.

B GRAVES & periculoſas valetudines per omnem vitam aliquot LXXXI. expertus eſt: præcipuè Cantabria domita, cùm etiam diſtillationibus iocinore vitiato, ad deſperationem redactus, contrariam & ancipitem rationem medendi neceſſariò ſubijt: quia calida fomenta non proderant, frigidis curari coactus: auctore Antonio Muſa. Quaſdam & anniuerſarias, ac tempore certo recurrentes, experiebatur. Nam ſub natalem ſuum plerumque languebat: & initio veris præcordiorum inflatione tentabatur: auſtrinis autem tempeſtatibus grauedine. Quare quaſſato corpore, neque frigora neque æſtus facilè tolerabat.

HIEME quaternis cum pingui toga tunicis, & ſubuculæ tho- LXXXII. C race laneo, & feminalibus, & tibialibus muniebatur: æſtate apertis cubiculi foribus, ac ſæpe in periſtylio ſaliente aqua, atque etiam ventilante aliquo cubabat. Solis verò ne hiberni quidem patiens, domi quoque non niſi petaſatus ſub diuo ſpatiabatur. Itinera lectica, & noctibus ferè, eaque lenta ac minuta faciebat, vt præneſte vel Tibur biduo procederet. Ac ſi quò peruenire mari poſſet, potius nauigabat. Verùm tantam infirmitatem magna cura tuebatur, in primis lauandi raritate. Vngebatur enim ſæpius, & ſudabat ad flammam: deinde perfundebatur egelida aqua vel ſole multo calefacta. At quoties neruorum cauſſa, marinis, Albuliſque calidis vtendum eſſet, contentus hoc erat, vt inſidens ligneo D ſolio, quod ipſe Hiſpanico verbo duretam vocabat, manus ad pedes alternis iactaret.

EXERCITATIONES campeſtres equorum & armorum LXXXIII ſtatim poſt ciuilia bella omiſit: & ad pilam primò folliculumque tranſijt: mox nihil aliud quàm vectabatur & deambulabat: ita vt in extremis ſpatiis ſubſultim decurreret, ſeſtertio vel lodicula inuolutus. Animi laxandi cauſſa, modò piſcabatur hamo: modò talis, aut ocellatis, nucibuſque ludebat cum pueris minutis, quos facie & garrulitate amabiles vndique conquirebat, præcipuè Mauros & Syros. Nam pumilos, atque diſtortos, & omneis generis eiuſdem, vt ludibria naturæ malique ominis, abhorrebat.

ELO-

LXXXIV ELOQVENTIAM ſtudiáque liberalia ab ætate prima & cupidè & laborioſiſsimè exercuit. Mutinenſi bello in tanta mole rerum, & legiſſe & ſcripſiſſe & declamaſſe quotidie traditur. Nam deinceps neque in ſenatu, neque apud populum, neque apud milites locutus eſt vmquam, niſi meditata & compoſita oratione: quamuis non deficeret ad ſubita extemporali facultate. Ac ne periculum memoriæ adiret, aut in ediſcendo tempus abſumeret, inſtituit recitare omnia. Sermones quoq; cum ſingulis, atque etiam cum Liuia ſua grauiores, nonniſi in ſcriptis, & è libello habebat: ne plus minúſve loqueretur ex tempore. Pronuntiabat dulci & proprio quodam oris ſono: dabatque aſsiduè phonaſco operam: ſed nonnumquam infirmatis faucibus, præconis voce ad populum concionatus eſt. B

LXXXV. MVLTA varij generis proſa oratione compoſuit, ex quibus nōnulla in cœtu familiarium, velut in auditorio recitauit: ſicut Reſcripta Bruto de Catone. Quæ volumina cùm iam ſenior ex magna parte legiſſet, fatigatus, Tiberio tradidit perlegenda. Item Hortationes ad philoſophiam: & aliqua De vita ſua, quam tredecim libris, Cantabrico tenus bello, nec vltrà expoſuit. Poëticam ſummatim attigit. Vnus liber exſtat ſcriptus ab eo hexametris verſibus, cuius & argumentum & titulus eſt, Sicilia. Exſtat alter æquè modicus Epigrammatum, quæ ferè tempore balnei meditabatur. Nam tragœdiam magno impetu exorſus, C non ſuccedente ſtylo, aboleuit: quærentibusque amicis quidnam Aiax ageret, reſpondit, Aiacem ſuum in ſpongiam incubuiſſe.

LXXXVI GENVS eloquendi ſecutus eſt elegans & temperatum: vitatis ſententiarum ineptijs, atque inconcinnitate, & reconditorum verborum, vt ipſe dicit, fœtoribus. Præcipuámque curā duxit, ſenſum animi quàm apertiſsimè exprimere. quod quò facilius efficeret, aut necubi lectorem vel auditorem obturbaret, ac moraretur, neque præpoſitiones verbis addere, neque coniunctiones ſæpius iterare dubitauit, quæ detractæ afferunt aliquid obſcuritatis, etſi gratiam augent. Cacozelos & antiquarios, vt diuerſo genere vitioſos, pari faſtidio ſpreuit. Exagitabat non- D numquam in primis Mæcenatem ſuum, cuius μυροβρεχεῖς, vt ait, cincinnos vſquequaque perſequitur, & imitando per iocum irridet. Sed nec Tiberio parcit & exoletas interdum, & reconditas voces aucupanti. M. quidem Antonium, vt inſanum, increpat: quaſi ea ſcribentem quæ mirentur potius homines quàm intelligant. Deinde ludens malum & inconſtans in eligendo genere dicendi ingenium eius, addidit hæc, Tuque dubitas Cimberne Annius an Veranius Flaccus imitandi ſint tibi? ita vt verbis quæ C. Salluſtius excerpſit ex Originibus Catonis, vtaris? an potius Aſiaticorum oratorum inanibus ſententijs, verborum volubi-

A volubilitas in noſtrum ſermonem transferenda? Et quadam epiſtola A-
grippinæ neptis ingenium collaudans: Sed opus eſt, inquit, dare te ope-
ram ne moleſtè ſcribas aut loquaris.

QVOTIDIANO ſermone quædam frequentiùs & notabili- LXXXVII.
ter vſurpaſſe eum, litteræ ipſius autographæ oſtentant. In quibus iden-
tidem cùm aliquos numquam ſoluturos ſignificare vult, ad Kalendas
Græcas ſoluturos ait, & cùm hortatur ferenda eſſe præſentia, qualiacum-
que ſint, Contenti ſimus hoc Catone: & ad exprimendam feſtinatæ rei
velocitatem, Velociùs quàm aſparagi coquantur. Ponit aſsiduè & pro
B ſtulto, baceolum: & pro pullo, pulleiaceum: & pro cerito, vacerroſum:
& vapidè ſeſe habere, pro malè: & betiſſare, pro languere: quod vulgò
lachaniſſare dicitur. Item ſimus, pro ſumus: & domos genitiuo caſu ſin-
gulari, pro domus. Nec vmquam aliter hæc duo, ne quis mendam ma-
gis quàm conſuetudinem putet. Notaui & in chirographo eius illa præ-
cipuè: non diuidit verba, nec ab extrema parte verſuum abundantes lit-
teras in alterum transfert: ſed ibidem ſtatim ſubjicit, circumducítque.

ORTHOGRAPHIAM, id eſt, formulam rationemq; ſcri- LXXXVIII
bendi à grammaticis inſtitutam, non adeò cuſtodijt: ac videtur eorum
ſequi potius opinionem, qui perinde ſcribendum ac loquamur exiſti-
C ment. Nam quòd ſæpe non litteras modò ſed ſyllabas aut permutat aut
præterit, communis hominum error eſt. Nec ego id notarem, niſi mihi
mirum videretur, tradidiſſe aliquos, legato eum conſulari ſucceſſorem
dediſſe, vt rudi & indocto, cuius manu ixi pro ipſi ſcriptum animaduer-
terit. Quoties autẽ per notas ſcribit, b, pro a: c, pro b, ac deinceps eadem
ratione ſequentes literas ponit. pro z autem duplex aa.

NE Græcarum quidem diſciplinarum leuiore ſtudio tenebatur: LXXXIX
in quibus & ipſis præſtabat largiter, magiſtro dicendi vſus Apollodoro
Pergameno, quem iam grandem natu, Apolloniam quoque ſecum ab
vrbe iuuenis adhuc eduxerat. Deinde etiam eruditione varia repletus,
D Sphæri, Arei philoſophi, filiorumque eius Dionyſij & Nicanoris contu-
bernium inijt: non tamen vt aut loqueretur expeditè, aut componere
aliquid auderet. Nam & ſi quid res exigeret, Latinè formabat, verten-
dumq; alij dabat. Sed planè poëmatum quoque non imperitus, delecta-
batur etiam comœdia veteri, & ſæpe eam exhibuit publicis ſpectaculis
In euoluendis vtriuſque linguæ auctoribus, nihil æquè ſectabatur quàm
præcepta & exempla publicè vel priuatim ſalubria: eaq; ad verbum ex-
cerpta, aut ad domeſticos, aut ad exercituum prouinciarumq; rectores,
aut ad vrbis magiſtratus plerumq; mittebat: prout quique monitione
indigerent. Etiam libros totos & ſenatui recitauit, & populo notos per e-
dictum ſæpe fecit: vt orationes Q. Metelli De prole augenda, & Rutilij

De modo ædificiorum: quò magis persuaderet, vtramque rem non à se primò animaduersam, sed antiquis iam tunc curæ fuisse. Ingenia seculi sui omnibus modis fouit. Recitantes & benignè & patienter audiuit: nec tantùm carmina & historias, sed & orationes & dialogos. Componi tamen aliquid de se, nisi & seriò, & à præstantissimis, offendebatur: admonebátque Prætores, ne paterentur nomen suum commissionibus obsolefieri. A

XC. CIRCA religiones talem accepimus. Tonitrua & fulgura paullo infirmiùs expauescebat: vt semper & vbique pellem vituli marini circumferret, pro remedio: atque ad omnem maioris tempestatis suspicionem, in abditum & concameratum locum se reciperet: consternatus olim per nocturnum iter transcursu fulguris, vt suprà diximus. B

XCI. SOMNIA neque sua, neque aliena de se, negligebat. Philippensi acie quamuis statuisset non egredi tabernaculo, propter valetudinem; egressus est tamen amici somnio monitus: cessitque res prosperè, quando captis castris, lectica eius, quasi ibi cubans remansisset, concursu hostium confossa atq; lacerata est. Ipse per omne ver, plurima, & formidolosissima, & vana, & irrita videbat: reliquo tempore rariora, & minùs vana. Cùm dedicatam in Capitolio ædem Tonanti Ioui assiduè frequentaret, somniauit queri Capitolinum Iouem, cultores sibi abduci: seque respondisse, Tonantem pro ianitore ei appositum: ideoq; mox tintinnabulis fastigium ædis redimiuit, quòd ea ferè ianuis dependebant. Ex nocturno visu etiam stipem quotannis die certo emendicabat à populo, cauam manum asses porrigentibus præbens. C

XCII. AVSPICIA quædam & omina pro certissimis obseruabat. Si mane sibi calceus perperam ac sinister pro dextero, induceretur, vt dirum: si terra marive ingrediente se longinquam profectionem, fortè rorâsset, vt lætum, maturique & prosperi reditus. Sed & ostentis præcipuè mouebatur. Enatam inter iuncturas lapidum ante domum suam palmam in compluuium deorum Penatium transtulit: vtque coalesceret, magnopere curauit. Apud insulam Capreas, veterrimæ ilicis demissos iam ad terram languentésque ramos conualuisse aduentu suo, adeò lætatus est, vt eas cum republica Neapolitanorum permutauerit, Aenaria data. Obseruabat & dies quosdam, ne aut postridie nundinas quoquam proficisceretur: aut Nonis quidquam rei seriæ inchoaret: nihil in hoc quidem aliud deuitans, vt ad Tiberium scribit, quàm δυσφημίαν nominis. D

XCIII. PEREGRINARVM cæremoniarum, sicut veteres ac præceptas reuerentissimè coluit, ita cæteras contemtui habuit. Namque Athenis initiatus, cùm postea Romæ pro tribunali de priuilegio sacerdotum

A dotum Atticæ Cereris cognoſceret, & quædam ſecretiora proponeren-
tur, dimiſſo concilio & corona circumſtantium, ſolus audijt diſceptan-
tes. At contrà non modò in peragranda Aegypto paullùm deflectere ad
viſendum Apin ſuperſedit: ſed & Caium nepotem, quòd Iudæam præ-
teruehens, apud Hieroſolymam non ſupplicaſſet, collaudauit.

ET quoniam ad hoc ventum eſt, non ab re fuerit ſubtexere quæ ei XCIIII
priùs quàm naſceretur, & ipſo natali die, ac deinceps euenerint, quibus
futura magnitudo eius, & perpetua felicitas ſperari animaduertíque
poſſet. Velitris antiquitus tacta de cælo parte muri, reſponſum eſt, eius
oppidi ciuem quandoque rerum potiturum: qua fiducia Velitrini,
B & tunc ſtatim & poſteà ſæpius pæne ad exitium ſui cum pop. Rom. bel-
ligerauerant. ſerò tandem documentis apparuit, oſtentum illud, Au-
guſti potentiam portendiſſe. Auctor eſt Iulius Marathus, ante paucos
quàm naſceretur menſes, prodigium Romæ factum publicè, quo de-
nuntiabatur regem pop. Rom. Naturam parturire: ſenatum exterritum
cenſuiſſe ne quis illo anno genitus educaretur: eos qui grauidas vxores
haberent, quo ad ſe quiſque ſpem traheret, curaſſe ne ſenatuſconſultum
ad ærarium deferretur. In Aſclepiadis Mendetis Θεολογουμένων libris
lego, Atiam, cùm ad ſolemne Apollinis ſacrum media nocte veniſſet
poſita in templo lectica, dum cæteræ matronæ dormirent, obdormiſſe:
C draconem repentè irrepſiſſe ad eam, paulloque poſt egreſſum: illamque
expergefactam quaſi à concubitu mariti purificaſſe ſe: & ſtatim in cor-
pore eius exſtitiſſe maculam, velut depicti draconis: nec potuiſſe vn-
quam eximi: adeò vt mox publicis balneis perpetuò abſtinuerit: Au-
guſtum natum menſe decimo, & ob hoc Apollinis filium exiſtima-
tum. Eadem Atia priùs quàm pareret, ſomniauit inteſtina ſua ferri
ad ſidera, explicaríque per omnem terrarum & cæli ambitum. Som-
niauit & pater Octauius, vtero Atiæ iubar ſolis exortum. Quo natus
eſt die, cùm de Catilinæ coniuratione ageretur in curia, & Octauius
ob vxoris puerperium ſeriùs adfuiſſet, nota ac vulgata res eſt, P. Ni-
D gidium comperta moræ cauſſa, vt horam quoque partus acceperit,
affirmaſſe, dominum terrarum orbi natum. Octauio poſteà cùm per
ſecreta Thraciæ exercitum duceret, in Liberi patris luco barbara cæ-
rimonia de filio conſulenti, idem affirmatum eſt à ſacerdotibus: quòd
infuſo ſuper altaria mero, tantum flammæ emicuiſſet, vt ſupergreſſa
faſtigium templi ad cælum vſque ferretur: vnique olim omnino
Magno Alexandro apud eaſdem aras ſacrificanti, ſimile proueniſſet
oſtentum. Atque etiam ſequenti nocte ſtatim videre viſus eſt filium
mortali ſpecie ampliorem, cum fulmine & ſceptro, exuuiíſque Iouis
Opt. Max. ac radiata corona ſuper laureatum currum, bis ſenis equis

candore eximio trahentibus. Infans adhuc, vt ſcriptum apud C. Druſum exſtat, repoſitus veſpere in cunas à nutricula, loco plano, poſtera luce non comparuit: & diu quæſitus, tandem in altiſsima turri repertus eſt, iacens contra Solis exortum. Cùm primùm fari cœpiſſet, in auito ſuburbano obſtrepentes forte ranas ſilere iuſsit: atque ex eo negantur ibi ranę coaxare. Ad quartum lapidem Campanæ viæ, in nemore prandenti, ex improuiſo aquila panem ei è manu rapuit: & cùm altiſsimè volaſſet, rurſus ex improuiſo leniter delapſa reddidit. Q. Catulus poſt dedicatum Capitolium, duabus continuis noctibus ſomniauit: prima, Iouem Opt. Max. prætextatis compluribus circum aram ludentibus, vnum ſecreuiſſe: atque in eius ſinum ſignum Reip. quod manu geſtaret, repoſuiſſe. at in ſequenti, animaduertiſſe ſe in gremio Capitolini Iouis eundem puerum: quem cùm detrahi iuſsiſſet, prohibitum monitu Dei, tamquam is ad tutelam Reip. educaretur. Ac die proximo obuium ſibi Auguſtum, cùm incognitum aliàs haberet, non ſine admiratione contuitus, ſimillimum dixit puero de quo ſomniaſſet. Quidam prius ſomnium Catuli aliter exponunt, quaſi Iupiter compluribus prætextatis tutorem à ſe poſcentibus, vnum ex eis demonſtraſſet, ad quem omnia deſideria ſua referrent: eiuſq; oſculum delibatum digitis ad os ſuum retuliſſet. M. Cicero C. Cæſarem in Capitolium proſecutus, ſomnium priſtinæ noctis familiaribus fortè narrabat: puerum, facie liberali, demiſſum cœlo, catena aurea, ad fores Capitolij conſtitiſſe, eique Iouem flagellum tradidiſſe: deinde repente Auguſto viſo, quem ignotum adhuc pleriſque auunculus Cæſar ad ſacrificandum acciuerat, affirmauit ipſum eſſe cuius imago ſecundum quietem ſibi obuerſata ſit. Sumenti virilem togam, tunica lati claui reſuta ex vtraque parte, ad pedes decidit. Fuerunt qui interpretarentur, non aliud ſignificare quàm vt is ordo cuius inſigne id eſſet, quandoque ei ſubjiceretur. Apud Mundam D. Iulius caſtris locum capiens, cùm ſiluam cæderet, arborem palmæ repertam conſeruari, vt omen victorię, iuſsit: ex ea continuò enata ſoboles, adeò in paucis diebus adoleuit, vt non æquipararet modò matricem, verùm etiam obtegeret, frequentaretúrque columbarum nidis: quamuis id auium genus duram & aſperam frondem maximè vitet. Illo & præcipuè oſtento motum Cæſarem ferunt, ne quem alium ſibi ſuccedere quàm ſororis nepotem vellet. In ſeceſſu Apolloniæ Theogenis mathematici pergulam comite Agrippa adſcenderat: cùm Agrippæ, qui prior conſulebat, magna, & pæne incredibilia prædicerentur, reticere ipſe genituram ſuam, nec velle edere, perſeuerabat, metu ac pudore ne minor inueniretur. Qua tamen poſt multas adhortationes vix & cunctanter edita, exſiliuit Theogenes, adorauitque eum.

A eum. Tantam mox fiduciam fati Augustus habuit, vt thema suum vulgauerit, nummumq; argenteum nota sideris Capricorni, quo natus est, percusserit.

POST necem Cæsaris, reuerso ab Appollonia & ingrediente eo vrbem, repentè liquido ac puro sereno, circulus ad speciem cælestis arcus orbem Solis ambijt: ac subinde Iuliæ Cæsaris filiæ monumentum fulmine ictum est. Primò autem consulatu, ei augurium capienti, duodecim se vultures, vt Romulo, ostenderunt: & immolanti omnium victimarum iocinera replicata intrinsecus ab ima fibra paruerunt: B nemine peritorum aliter coniectante, quàm læta per hæc & magna portendi. XCV.

QVIN & bellorum omnium euentus ante præsensit. Contractis ad Bononiam Triumuirorum copijs, aquila tentorio eius supersedens, duos coruos hinc & inde infestantes afflixit, & ad terram dedit: notante omni exercitu, futuram quandoque inter collegas discordiam talem, qualis secuta est, ac exitum præsagiente. In Philippis, Thessalus quidam de futura victoria nuntiauit, auctore D. Cæsare, cuius sibi species itinere auio occurrisset. Circa Perusiam sacrificio non litante, cùm augeri hostias imperasset: ac subita eruptione hostes omnem rei C diuinæ apparatum abstulissent: constitit inter haruspices, quæ periculosa & aduersa sacrificanti denuntiata essent, cuncta in illos recasura qui exta haberent. Neque aliter euenit. Pridie quàm Siciliensem pugnam classe committeret, deambulanti in littore, piscis è mari exsiluit, & ad pedes iacuit. Apud Actium descendenti in aciem, asellus cum asinario occurrit: Eutychus, homini, bestię, Nicon, erat nomen. Vtriusque simulacrum æneum victor posuit in templo, in quod castrorum suorum locum vertit. XCVI.

MORS quoque eius, de qua dehinc dicam, diuinitásque post mortem, euidentissimis ostentis præcognita est. Cùm lustrum in campo Martio magna populi frequentia conderet, aquila eum sæpius circumuolauit: transgressáq; in vicinā ædem, super nomen Agrippæ ad primam litterā sedit: quo animaduerso, vota, quæ in proximum lustrū suscipi mos est, collegā suum Tiberium nuncupare iussit. Nam se, quamquam conscriptis paratísq; iam tabulis, negauit suscepturum quæ non esset soluturus. Sub idem tēpus ictu fulminis ex inscriptione statuæ eius prima nominis littera effluxit. Responsum est, cētum solos dies posthac victurum, quem numerum C littera notaret: futurúmque vt inter deos referretur, quòd AESAR, id est, reliqua pars è Cæsaris nomine, Etrusca lingua Deus vocaretur. Tiberium igitur in Illyricum dimissurus, & Beneuentum vsque prosecuturus, cùm interpellatores alijs atq; XCVII. D

alijs causis in iure dicendo detinerent, exclamauit, (quod & ipsum mox inter omina relatum est,) Non, si omnia morarentur, ampliùs se posthac Romæ futurum. Atq; itinere inchoato, Asturam perrexit: & inde, præter consuetudinem, de nocte ad occasionem auræ euectus est. A

XCVIII. CAVSSAM valetudinis contraxit ex perfluuio alui. Tunc Cāpaniæ ora, proximísque insulis circuitis, Caprearum quoque secessui quatriduum impendit: remississimo ad otium & ad omnem comitatem animo. Fortè Puteolanum sinum præteruehenti, vectores nautæque de naui Alexandrina, quæ tantum quod appulerat, candidati, coronatique, & thura libantes, fausta omina & eximias laudes congesserant: Per illum se viuere: per illum nauigare: libertate atque fortunis per illum frui. Qua re admodum exhilaratus, quadragenos aureos comitibus diuisit: iusque iurandum, & cautionem exegit à singulis, non aliò datam summam, quàm in emptionem Alexandrinarum mercium absumturos. Sed & cæteros continuos dies, inter varia munuscula, togas insuper ac pallia distribuit: lege proposita, vt Romani Græco, Gręci Romano habitu & sermone vterentur. Spectauit assiduè & exercentes ephebos, quorum aliqua adhuc copia ex vetere instituto Capræis erat. Iisdem etiam epulum in conspectu suo præbuit, permissa, immò exacta iocandi licentia, diripiendíque pomorum & obsoniorum, rerumque missilium. Nullo denique genere hilaritatis abstinuit. Vicinam Capreis insulam ἀπραγόπολιν appellabat, à desidia secedentium illuc è comitatu suo. Sed ex dilectis vnum Masgabam nomine, quasi conditorem insulæ, κτίστην vocare consueuerat: huius Masgabæ, ante annum defuncti, tumulum cùm ex triclinio animaduertisset magna turba multisq; luminibus frequentari, versum compositum ex tempore clarè pronuntiauit, B C

Κτίστου δὲ τύμβον εἰσορῶ πυρούμενον.

Conuersusque ad Thrasyllum Tiberij comitem, contrà accubantem, & ignarum rei, interrogauit cuiusnam poëtæ putaret esse: quo hæsitante, subiecit alium: D

Ὁρᾷς φάεσσι Μασγάβαν τιμώμενον;

de hoc quoque consuluit: cum ille nihil aliud responderet, quàm cuiuscumque essent, optimos esse: cachinnum sustulit, atque in iocos effusus est. Mox Neapolim traiecit, quamquam & tum infirmis intestinis morbo variante: tamen & quinquennale certamen gymnicum honori suo institutum perspectauit: & cum Tiberio ad destinatum locum contendit. Sed in redeundo, aggrauata valetudine, tandem Nolę succubuit: reuocatúmque ex itinere Tiberium, diu secreto sermone detinuit,

A nuit, neque pòst vlli maiori negotio animum accommodauit.

SVPREMO die idemtidem exquirens, an iam de se tumultus XCIX. foris esset, petito speculo, capillum sibi comi, ac malas labentes corrigi præcepit. Et amicos admissos percunctatus, Ecquid ijs videretur mimum vitæ commodè transegisse, adiecit & clausulam:

Δότε κρότον, κ̌ πάντες ὑμεῖς μετὰ χαρᾶς κτυπήσατε.

Omnibus deinde dimissis, dum aduenientes ab vrbe de Drusi filia ægra interrogabat, repentè in osculis Liuiæ, & in hac voce defecit: Liuia nostri coniugij memor viue, ac vale: sortitus exitum B facilem, & qualem semper optauerat. Nam ferè quoties audisset, citò ac nullo cruciatu defunctum quempiam, sibi & suis εὐθανασίαν similem (hoc enim & verbo vti solebat) precabatur. Vnum omninò ante efflatam animam signum alienatæ mentis ostendit, quod subitò pauefactus, à quadraginta se iuuenibus abripi questus est. Id quoque magis præsagium quàm mentis diminutio fuit: siquidem totidem milites Prætoriani extulerunt eum in publicum.

OBIIT in cubiculo eodem quo pater Octauius: duobus Sextis, C. Pompeio & Appuleio COSS. XIIII. Kal. Septembris, hora diei nona, septuagesimo & sexto ætatis anno, diebus quinque & triginta mi-C nus. Corpus Decuriones municipiorum & coloniarum à Nola Bouillas vsque deportârunt: noctibus propter anni tempus cùm interdiu in basilica cuiusque oppidi, vel in ædium sacrarum maxima reponeretur. A Bouillis equester ordo suscepit, vrbíque intulit, atque in vestibulo domus collocauit. senatus & in funere ornando, & in memoria honoranda eo studio certatim progressus est, vt inter alia complura censuerint quidam funus triumphali porta ducendum, præcedente Victoria, quæ est in curia; canentibus næniam principum liberis vtriusque sexus. Alij exsequiarum die ponendos anulos aureos ferreosque sumendos: nonnulli legenda ossa per sacerdotes summorum collegiorum. Fuit & qui D suaderet appellationem mensis Augusti in Septembrem transferendam: quòd hoc genitus Augustus, illo defunctus esset. Alius, vt omne tempus à primo die natali ad exitum eius, seculum Augustum appellaretur, & ita in fastos referretur. Verùm adhibito honoribus modo, bifariam laudatus est: pro æde D. Iulij à Tiberio: & pro Rostris Sub veteribus, à Druso Tiberij filio, ac senatorum humeris delatus in Campum, crematusque. Nec defuit vir prætorius qui se effigiem cremati euntem in cælum vidisse iurasset. Reliquias legerunt primores equestris ordinis, tunicati & discincti, pedibusque nudis, ac in Mausoleo condiderunt. Id opus inter Flaminiam viam, ripamque Tiberis, sexto

suo

ſuo conſulatu exſtruxerat: circumiectaſque ſiluas & ambulationes in vſum populi tunc iam publicarat.

CI. TESTAMENTVM, L. Planco, C. Silio, COSS. III. Nonas Aprilis ante annum & quatuor menſes quàm decederet, factum ab eo, ac duobus codicibus, partim ipſius, partim libertorum Polybij & Hilarionis manu ſcriptum, depoſitumque apud ſe virgines Veſtales, cum tribus ſignatis æquè voluminibus protulerunt. Quæ omnia in ſenatu aperta atque recitata ſunt. Heredes inſtituit primos, Tiberium ex parte dimidia, & ſextante, Liuiam ex parte tertia, quos & ferre nomen ſuum iuſsit: ſecundos Druſum Tiberij filium ex triente, & ex partibus reliquis Germanicum liberoſque eius tres ſexus virilis: tertio gradu, propinquos amicoſque complures. Legauit populo Rom. quadringenties, tribubus tricies quinquies HS. Prætorianis militibus ſingula millia nummorum. cohortibus vrbanis quingenos: legionarijs trecentos nummos: quam ſummam repræſentari iuſsit: nam & confiſcatam ſemper repoſitámque habuerat. Reliqua legata variè dedit: produxitq; quædam ad vicena ſeſtertia: quibus ſoluendis annuum diem finijt, excuſata rei familiaris mediocritate: nec plus peruenturũ ad heredes ſuos, quàm millies & quingenties profeſſus: quamuis viginti proximis annis quaterdecies millies ex teſtamentis amicorum percepiſſet: quod pæne omne cum duobus paternis patrimonijs, cæteriſque hereditatibus in Remp. abſumpſiſſet. Iulias, filiam neptémque, ſi quid his accidiſſet, vetuit ſepulchro ſuo inferri. De tribus voluminibus, vno, mandata de funere ſuo complexus eſt: altero, indicem rerum à ſe geſtarum: quem vellet incidi in æneis tabulis, quæ ante Mauſoleum ſtatuerentur: tertio, breuiarium totius imperij, quantum militum ſub ſignis vbique eſſet, quantum pecuniæ in ærario & fiſcis, & vectigaliorum reſiduis. Adiecit & libertorum ſeruorumq; nomina, à quibus ratio exigi poſſet.

A

LVDOVICI NONNI

COMMENTARIVS

IN

B

AVGVSTI CAESARIS

NOMISMATA.

TABVLA PRIMA.

C

AESAR DIVI F. III. VIR. R. P. C. Γ. ΙΟΥΛΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΤΡΙΩΝΑΝΔΡΩΝ. *C. Iulius Cæsar Triumuir*. Prima hæc Tabula producit nummos, qui nomen tantum Cæsaris Augusti habent, quod per adoptionem sumpsit: nam cum Caius Octauius Cæpias vocaretur, vt Dion refert, interfecto à Senatu auunculo C. Iulio Cæsare, vt se hæredem & in filium adoptatum cognouit, Apollonia relicta, vbi tum temporis studijs operam dabat, Romam venit, &
D C. Antonium Marci Fratrem Prætorem vrbanum, teste Appiano accedens, adoptionem se accipere professus est; quo relato in acta Publica per scribas C. Iulius Cæsar vocatus fuit. Dion verò promulgatione Legis Curiatæ dicit opus fuisse, vt in Cæsaris familiam adoptaretur; quam cùm Antonius varijs artibus impediret, Cæsar eandem proximo anno in Consulatu suo pertulit. Ea lege adoptiui idem iuris assequebantur, quo legitimi filij vtebantur, nimirum vt & propinquos, gentem, familiam & liberos adoptantium obtinerent.

A

TABVLA II.

VT legentium tædio ſubueniam, aliquot tantum nummos explicabo, qui à Cæteris diuerſi aliquantulum ſint; nam inutilis illa repetitio cui bono?

XVIII. C. CAESAR DIVI IVLI F. IMP. AVGVR. PONT. III. VIR R. P. C. Imperator vocatus fuit, bello Mutinenſi contra Antonium, quando A. Hirtius Conſul audito euentu ſiniſtræ pugnæ, quo Victor Antonius Panſæ Collegæ copias profligauerat, redeuntem Antonium inualit, fuſisque eius copijs ipſum in fugam vertit, ob quam victoriam Conſul vterq; & Cæſar à militibus & Senatu Imperatores appellati ſunt. Augur etiam fuit & Pontifex. in ſequentibus verò nummis & Pontifex Maximus dicetur defuncto ſcilicet Lepido, nam illo viuo Pont. Max. noluit occupare. B

XXI. IMPERATOR CAESAR PONT. IMPER. ITERVM. III. VIR. ITERVM. R. P. C. Hac inſcriptione bis occurrit Imperatoris nomen: Primum enim Honoris cauſſa illi impoſitum, quod Iulio à Senatu datum, & ſequentes omnes Cęſares vſurpârunt; ſecundum verò propter nouam Victoriam illi datum, vnde iterum Imperator. Sed lubet Dionis verbis hæc illuſtrare, ne ſæpius idem cogamur repetere lib. XLIV. Imperatoris quoque nomen non antiqua tantum pro conſuetudine, quia id cum alij, tum ipſe quoque ſæpius ex bello reportauerat, neque ea ratione, quod ei merum imperium abſolutamque poteſtatem deferrent, Cæſari tribuerunt; ſed eo modo, quo nunc jis qui ſummum imperium obtinent, tum Iulio Cæſari primum impoſuerunt, tanquam ipſi proprium: eò etiam adulationis progreſsi ſunt, vt filios quoq; eius, nepotesq; ita nominari iuberent, quum neque filium vllum ipſe haberet, & iam ſenex eſſet; id verò nomen Imperatoris à Iulio, quemadmodum & Cæſaris; nomen tanquam peculiare ſummi Imperij cognomentum, ad omnes deinceps Imperatores demanauit, non tamen ſublata antiqua huius nominis ratione, ſed vtraq; integra: itaque Iterum, eis tribuitur etiam, quando Victoriam aliquam obtinuerunt; nam qui ſunt Imperatores, ſemel hac appellatione, ſicut & alijs adeoq; prima vtuntur, qui verò in bello hac appellatione aliquid dignum geſſerunt, is antiqua conſuetudine Imperator denuo ſalutatur; vnde fit, vt qui Secũdo, Tertio, ac toties omnino quoties id mereatur, Imperator nuncupatur. Signatus fuit hic nummus ſecundo quinquennio Triumuiratus. C D

TABV-

A

TABVLA III. IV. V.

TRES hæ tabulæ de Augusto vt Diui Iulij filio loquuntur. IMP. CAESAR DIVI IVLI F. & ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡ ΚΑΙΣΑΡ ΘΕΙΟΥ ΥΙΟΣ. *Imp. Cæsar Diui Filius.* Sępe Iuli & Augusti effigies coniunctæ, interdum M. Antonij & Augusti, vt nummo 43. interdum M. Agrippæ cum rostrata Corona, & Augusti vt 45. Quid verò sibi vult fulmen XLI. & XLIV. nummis appositum, incertus sum, ni fortè quod Monet Dion, Iulium Cæsarem inter cę-
B teros honores quos fœda Senatorum delatio illi detulit, Iouem esse vocatum.

TABVLA VI.

IMP. CAESAR DIVI F. PONT. IMP. TER. COS. ITERVM. ET TER. DESIG. Primum Consulatum Augustus contra leges Annarias, hoc est vigesimo ætatis anno inuasit, idque admoto ad vrbem exercitu, cum Q. Pedio cohærede suo. Suetonius cap. XXVI. *Consulatum XX. ætatis anno inuasit, admotis hostiliter ad vrbem le-*
C *gionibus, misisque qui sibi nomine exercitus deposcerent; cùm quidem cunctante Senatu, Cornelius Centurio princeps legationis, reiecto sagulo ostendens gladij capulum, non dubitasset in Curia dicere, hic faciet si vos non feceritis.*

Occupauit autem Consulatum anno ab V. C. DCCX. secundum verò Consulatum gessit teste Suetonio, nonum post annum, Fasti verò Capitolini post decem annos dicunt, cum L. Volcatio Tullo. Sed ipse Augustus abdicauit, & in eius locum Consul factus L. Antronius Pætus; Dion verò anno ab V.C. DCCXXI. Secundum Consulatum gessisse dicit. Tertium verò Consulatum iniuit secundùm Fastos Anno V. C. DCCXXII. Collega M. Valerio Messala Coruino, Dion verò in
D annum DCCXXIII. rejicit, sed cũ Fastis consentit Suetonius; secundum Consulatum post IX. annos, tertium anno interiecto gessisse, sequentes vsque ad XI. continuauit.

CAESAR DIVI F. AVGVR. PONT. IMP. QVART. COS. TER. Hoc tertio Consulatu, bellum ciuile cum Antonio & Cleopatra gestum, vt Fasti docent.

CAESAR DIVI F. IMP. V. COS. IV. Collega M. Licinio Crasso quartum Consulatum Augustus iniuit, quo tempore bellum Alexandrinum gessit, quo Antonius & Cleopatra sibi manus intulerunt, ille ferro, hæc admota Aspide.

IMP. CAESARI DIVI F. COS. V. IMP. VI. S. P. Q. R. A Quintum Consulatum cum Sexto Apuleio Sex. F. iniuit, quo anno secundùm Fastos, Pater Patriæ appellatus est. quod verò adiectum est S. P. Q. R. ad statuam Equestrem referendum, quæ in auersa nummi parte spectatur à Populo Romano illi posita. de qua infra.

ΚΑΙΣΑΡ ΟΥΠΑΤΟΣ. Ε. ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ. ς. *Cæsar Consul quinto, Imperator sexto.*

IMP. CAESARI DIVI F. COS. V. PP. IMP. VII. S. P. Q. R. hoc Consulatu Pater Patriæ vocatus. Fasti Capitolini. *Imperator Cæsar Diui F. C. N. Octauianus in hoc honore Republica conseruata, à Senatu Populoque Romano Pater Patriæ appellatus est.* B

CAESAR DIVI F. COS. VI. Cum M. Vipsanio Agrippa II. hunc Consulatum gessit, quo tempore Reipub. Constituendæ potestatem in Decennium accepit. Capricornus hic conspicitur, qui Augusti Horoscopus. de quo infra.

IMP. CAESAR. COS. VI. LIBERTATIS P. R. VINDEX. Cur libertatis P. R. Vindex dictus, cum illam oppresserit? an ad Victoriam Actiacam respicit, qua debellatus cum Cleopatra Antonius, qui Reip. quasi seruitium minabantur; nam Cleopatra ab Antonio imperium Romanum petierat. Florus lib. III. cap. XI. *Hæc mulier Ægyptia, ab Ebrio Imperatore, pretium libidinum, Romanum imperium petit: & promisit Antonius, quasi facilior esset Partho Romanus.* Propertius lib. III. Elegia II. C

Coniugis obscœni pretium Romana poposcit,
Mœnia, & addictos in sua regna patres.

TABVLA VII.

CAESAR AVGVSTVS DIVI F. PATER PATRIAE. Caio Cæsari Octauiano, Augusti nomen inditum Munaci Planci sententia Suetonio teste. cap. VII. *Cum quibusdam censentibus Romulum appellari oportere, quasi & ipsum conditorem vrbis, præualuisset vt Augustus potius vocaretur, non tantum nouo sed etiam ampliore cognomine, quod loca quoque religiosa, & in quibus auguratò quid consecratur Augusta dicantur, ab auctu, vel auium gestu, gustuue; sicut etiam Ennius docet, scribens.* D

Augusto Augurio postquam inclyta condita Roma est.

Sed clarius hoc Ouidius explicat.

Sancta vocant Augusta Patres, Augusta vocantur
Templa, Sacerdotum rite dicata manu.

Græci

A Græci vero ΣΕΒΑΣΤΟΝ vocârunt, quasi venerandum dicas. Dion refert illum summopere Romuli nomen affectasse: sed quia hinc putabat se suspectum regni affectati fore, omisso illo, Augusti nomen sumsisse, quo deinceps vsus est.

ΚΑΙΣΑΡΑ ΣΕΒΑΣΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ ΠΑΤΡΙΔΟΣ: *Cæsarem Augustum Patrem Patriæ.*

AVGVSTVS DIVI F. PATER PATRIAE. Quinto suo consulatu Patris Patriȩ nomen illi datum. Suetonius cap. LVIII. *Patris Patriæ cognomen vniuersi repentino maximoque consensu detulerunt ei, prima plebs legatione Antium missa, dein quia non recipiebat, ineunti Romæ spectacula,* B *frequens & Laureata, mox in Curia Senatus, neque decreto, neque acclamatione: sed per Valerium Messalam, id mandantibus cunctis. Quod bonum,* inquit, *faustumque sit tibi domuiq; tuæ, Cæsar Auguste (sic enim nos perpetuam fœlicitatem Reip. & læta huic præcari existimamus) Senatus te consentiens cum Populo Romano, consalutat, Patriæ Patrem. Cui lacrymans respŏdit Augustus his verbis; (ipsa enim, sicut Messala, posui) compos factus votorum meorum P. C. quid habeo aliud Deos immortales precari, quam vt hunc consensum vestrum ad vltimum vitæ mihi perferre liceat.*

AVGVSTVS. PP. OB CIVES SERVATOS. Caput Augusti inclusum Coronæ querneæ.

C AVGVSTVS DIVI F. COS. VII. CIVIBVS SERVATIS. M. Vipsanio Agrippa III. Collega. Septimum consulatum gessit. quo tempore Augusti nomine vocatus fuit. Fasti Capitolini. IMP. CAESAR. DIVI F. C. N. OCTAVIANVS. M. VIPSANIVS L. F. AGRIPPA. III. QVI IN HOC HONORE AVGVSTVS APPELLATVS EST. Ipse Augustus spectatur cum Corona quernea. nobilissima hæc corona dabatur illis qui ciuem in prælio seruassent, vnde & ciuica dicta, Augusto verò data, quod compositis intestinis bellis P. R. ab interitu vindicasset; vnde Plinius, *dedit hanc Augustus Coronam (Rostratam) Agrippæ, sed Ciuicam à genere humano accepit*; de qua Gellius D lib. V. cap. VI. *Ciuica Corona appellatur, quam ciuis ciui à quo seruatus est in prœlio, testem vitæ salutisq; perceptæ dat, ea fit è fronde quernea, quoniam cibus victusq; antiquissimus quercus capi solitus: fit etiam ex Ilice quod genus superiori proximum est.* Citat mox quibus illa conditionibus dari solebat ex Massurio. Ciuica tunc dari solita, quum is qui Ciuem seruauerat, eodem tempore etiam hostem occiderat, neque locum in ea pugna reliquerat, aliter ius Ciuicæ negat concessum.

A

TABVLA VIII. IX. X.

TRIBVS hiſce tabulis nil niſi Cæſaris Auguſti nomen occurrit, isque aliquando Laurea vel ciuica coronatus.

TABVLA XI.

IMP. CAESARI AVGVSTO S. P. Q. R. Imperatoris nomen deinceps tanquam dignitatem, qua ſupra omnes emineret, perpetuò B geſsit, & poſt illum, tanquam hæreditario nomine ſequentes Cæſares vſi ſunt.

TABVLA XII.

KAIΣAP AYΓOYΣTOΣ. Rarum eſt Græcos Auguſti nomine vti, cum ΣEBAΣTOΣ illis ſit familiare.

MVNICIPIVM CALAGVRIS IVLIA. Duplex in Hiſpania citeriore Calaguris, quarum vna Naſcica dicta, inter Naſcicos populos prope Oſcam ſita; altera verò Fibularia cognomine, Ptolomæo C Calagorina vocata: vtra verò Calaguris Iulia, in honorem Iulij Cæſaris, non eſt huius loci differere: videat Lector Hiſpaniam meam cap. XXCI. Ex hac vrbe Auguſtus cohortem habuit Calaguritanorum, cuſtodiæ cauſſa. Suetonius XLIX. *Certum numerum partim in vrbis, partim in ſui cuſtodiam allegit, dimiſſa Calaguritanorum manu, quam vſque ad deuictum Antonium, item Germanorum, quam vſque ad cladem Varianam inter Armigeros circa ſe habuit.*

AVGVSTVS. COLONIA VICTRIX CELSA. Ita enim legendum monet Doctiſsimus Antonius Auguſtinus. Erat autem ſita Colonia Celſa ad oras Hiberi fluminis, vulgò Vililla dicta, Campanæ D ſono, certis temporibus in prodigioſis caſibus ſponte edito, celebris. Vide eiuſdem Dialogos Antiq. Dial. VI.

TABVLA XIII.

CAESAR DIVI F. AVGVSTVS. COS. VIII. PP. IMP. VII. Anno V. C. DCCXXVII. Auguſtus octauum Conſulatum Collega T. Statilio Tauro II. geſsit.

AVGVSTVS DIVI F. COS. IX. IMP. VIII. Sequenti anno cum M. Iunio D. F. M. N. Silano Conſul fuit.

A AVGVSTVS. PP. Cos. X. anno V. C. DCCXXIX. Collega C. Norbano Flacco decimum Consulatum gessit.

CAESARI AVGVSTO DIVI F. COS. XI. TRIB. POTES. S. P. Q. R. Nono suo Consulatu, quo collegam habuit A. Terentium, Varronem Muraenam, oblatam Dictaturam recusauit, & Tribunitiam Potestatem accepit. Fasti. IMP. CAESAR DIVI F. C. N. AVGVSTVS DICTATOR PERPETVVS APPELLATVS EST. ABDICAVIT EX A. D. V. KAL. IVLI. TRIBVNITIA POTESTATE ACCEPTA.

Velleius tamen negat Dictaturam accepisse lib. II. *Nam Dictaturam quam pertinaciter ei deferebat populus, tam constanter reppulit.* De Tribunitia potestate Dion lib. III. *At Tribunitia potestas, quam praeclarissimus quisque Imperator olim habuit, efficit vt intercedere ijs quae ab alijs contra ipsorum placitum mouere possint, ac Sacrosancti sint, ita vt vel minimo sermone se ab aliquo laesos existiment, cùm indicta caussa, tanquam qui se piaculo obstrinxerit, necare queant: gerere quidem Tribunatum plebis nefas ducunt Imperatores, quum vtiq; ipsi Patritij sint, omnem verò Tribunitiam potestatem, quanta vnquam maxima fuit accipiunt, & quia quotannis eam cum Tribunis plebis eius anni renouant, annorum Imperij ipsorum hinc summa concipi solet.*

B

ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΔΗΜΑΡΧΙΚΗΣ

C ΕΞΟΥΣΙΑΣ. *Imperator Augustus Tribunitiae potestatis.*

TABVLA XIV.

AVGVSTO DIVI F. COS. XI. TRIBVNITIAE POTESTATIS. II. IMP. VIII. Hoc & sequentibus nomismatis, Tribunitiae potestatis annos annumeratos videmus: accepit autem Trib. Potestatem, nisi fallunt Fasti Anno V. C. DCCXXX. Licèt illi decreta fuit Anno DCCXXIV.

Tacitus lib. III. Annalium dicit Augustum hanc dignitatem pri-
D mum repperisse. *Tiberius Potestatem Tribunitiam Druso petebat. id summi fastigij vocabulum Augustus repperit, ne Regis aut Dictatoris nomen adsumeret, ac tamen appellatione aliqua caetera imperia praemineret. M. dein Agrippam socium eius potestatis, quo defuncto Tiberium Neronem dilegit, ne successor in incerto foret.* Sed Caesari Iulio primùm dignitas haec oblata Dion lib. XLII. Refert Caesarem admisisse vt Dictator in integrum annum diceretur, & Tribunitiam potestatem per omne aeuum haberet. Non ergo vocis huius auctor Augustus, sed hoc tamen verum, Caesarem eo titulo publicè non vsum. Sed quia Augustus primus illo vsus fuit, ideo eius origo meritò ad ipsum refertur.

AVGV-

AVGVSTVS DIVI F. PONT. MAX. TR. POT. X. COS. XI. IMP. XI. Hac tabula Tribuniciæ poteſtatis anni ad X. vſque numerantur, Pont. etiam Maximi Titulo adiecto; ſiquidem viuo M. Lepido nunquam Pontificatum Maximum auferre Auguſtus voluit, ſed illo defuncto, dignitaté hanc accepit; quod accidit anno V. C. DCCL. Faſti IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS PONT. MAXIMVS FACTVS EST. Quod hoc anno accidit quo Trib. Pot. X. accepit.

TABVLA XV.

CAESAR AVGVSTVS PONT. MAX. TRIB. POT. Victoria quæ Coronam Auguſti capiti videtur imponere.

ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΑΡΧΙΕΡΗΣ ΜΕΓΙΣΤΟΣ. ΔΗΜΑΡΧΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ. *Cæſar Auguſtus, Pont. Max. Trib. Poteſtatis.* Cæteri etiam nummi nihil peculiare habent præter annos Trib. Pot.

TABVLA XVI. XVII.

DVABVS hiſce tabulis Tribuniciæ poteſtatis anni ad XXXV. referuntur. nummo vero. 188. XII. Conſulatum habet.

IMP. CAESAR DIVI F. AVGVSTVS COS. XII. PP. Duodecimum Conſulatum Auguſtus Collega L. Cornelio Sulla, geſsit poſt vndecimum Conſulatum, Octodecim annis interiectis. Is enim fuit anno V. C. DCCXXX. Hic verò XII. Conſulatus DCCXLVIII. Decimumtertium verò geſsit Collega M. Plautio Siluano, triennio poſt anno DCCLI.

TABVLA XVIII. XIX.

DIVOS AVGVSTVS DIVI F. & DIVVS AVGVSTVS, & DIVVS AVGVSTVS PATER. Omnes hi nummi in honorem Auguſti poſt eius Apotheoſim ſignati ſunt, pleriquecum Corona radiata. Talis autem Corona in prioribus Imperatoribus conſecrationem denotabat, in poſterioribus promiſcuè poſitæ videntur; vt obſeruauit Vir Doctus Adolphus Occo: veteres autem ſolares illos radios diuinitatis typum fecerunt, vt in Iulio diximus. habet autem Solis Corona duodecim radios, quia Signa Zodiaci Duodecim annuo curſu pertranſit.

TABV-

A

TABVLA XX. XXI.

KAIΣAP ΣEBAΣTOΣ. KAI IOYΛIA ΣEBAΣTH. *Cæsar Augustus, & Iulia Augusta.* Siue Liuia eius vxor.

ΘEIOY KAIΣAPOΣ ΣEBAΣTOY ΘEIAΣ IOYΛIAΣ ΣEBAΣTHΣ. *Diui Cæsaris Augusti. Diuæ Iuliæ Augustæ.*

Nummi hi signati fuerunt post mortem Augusti, in eius & Liuiæ B vxoris honorem. Augustus enim repudiata Scribonia ob morum peruersitatem, licet ex illa Iuliam suscepisset; Liuiam Drusillam Liuij Drusi Claudiani Filiam, Tiberij Neronis vxorem (quæ tempore ciuilis belli cum marito & filio Tiberio, ad Antonium aufugit) iam sexto mense grauidam, in suum matrimonium despondente etiam Nerone marito, ad se traduxit; dilexitque ac probauit vnicè, cõsultis interim per ludibrium Pontificibus, an Liuia concepto necdum edito partu, rite in alienam domum enuberet. Testamento mox Augusti adoptata fuit in familiam Iuliam nomenq; Augustæ, vnde in nomismatibus passim Diuæ Iuliæ, & Iuliæ Augustæ, nusquam penè Liuiæ mentio occurrit. Adpinguntur C frequenter stellæ aliquando Luna & Stella: quod ostendit cælo illos receptos & inter cælestia corpora versari.

TABVLA XXII.

DIVVS IVLIVS. Omnes hi nummi spectant ad consecrationem & diuinitatem ipsius Iulij Cæsaris. De crinita Stella quæ vel Iulij vertici superposita, & nonnunquam seorsum cernitur D supra dictum aliquoties. Ouidius XV. Metamorph.

Hic tamen accessit delubris aduena nostris.
Cæsar in vrbe sua Deus est, quem Marte togáque
Præcipuum, non bella magis finita triumphis
Resque domi gestæ, properataq; gloria rerum,
In sydus vertere nouum stellamque comantem.

CAESAR DICTATOR PERPET. EX S. C. Duæ Sellæ curules cum Corona. Senatus cõsulto Cæsari illas decretas fuisse supra diximus.

KAIΣAPEIA ΣEBAΣTA NEΩKOPON. IOYΛIOΣ ΘEOΣ *Cæsarea Augusta, Iulius Deus.* Quænam hæc Cæsarea Augusta incertum

Iulius Cæſar, eſt ſolio inſidens cum haſta pura & Aquila vt videtur in dextra, quæ auis conſecrationis Cæſarum eſt ſignum, vt Pauo Auguſtarum, illa enim Ioui, hæc Iunoni ſacra. A

TABVLA XXIII.

CONSVL ITERVM ET TERTIVM DESIG. De ſecundo & tertio Auguſti Conſulatu Tab. VI. dictum. Templum eſt Diuo Iulio dedicatum, vt inſcriptio oſtendit, & Stella ipſa; in medio templi Iulius conſpicitur cum Lituo in dextra. Ara adſtat cum foculo. in tertio vero, idem templum cum Sympulo aut capedine conſpicitur. B

DIVO IVLIO. Cæſar capite Laureato cum Stella, quæ diuerſa à Cometa eſt. De qua ſupra in Iulio Cæſare dictum.

ΜΕΝΑΝΔΡΩΣ ΠΑΡΡΑΣΙΟΥ. ΙΟΥΛΙΟΝ ΘΕΟΝ. *Menander Parrhaſij Iulium Deum.* Templum eſt D. Iulio ſacrum, quis hic ſit Menander Parrhaſij, nondum liquet.

IMP. CAESAR. Terminus capite radiato & fulmen ad pedes. ad Auguſti Symbolum reſpicit Σπεῦδε. Βραδέως. Feſtina lentè, vt ſcilicet ad rem gerendam, adhiberetur, & induſtriæ celeritas, & diligentiæ tarditas fulmen enim celeritatem, terminus verò moram & tarditatem ſignificat: de quo ſcito Suetonius. *Nihil autem minus in perfecto duce quam feſtinationem, temeritatemq́ conuenire arbitrabatur. Crebro itaq́ illa iactabat,* σπεῦδε βραδέως. Ἀσφαλὴς γὰρ ἐς ἀμείνων ἢ θρασὺς στρατηλάτης. .i. *Feſtina lente, nam qui tuto rem gerit melior eſt quam audax & confidens dux.* Quod dictum adeo Tito Veſpaſiano arriſit, vt Delphinum anchoræ alligatum geſtaret, ille enim velociſsimus piſcium, Anchora quietem & moram ſignificat. C

TABVLA XXIV.

CAESAR. LEPIDVS. ANTONIVS. III. VIRI. R. P. C. Tota hæc tabula ad concordiam Triumuirorum ſpectat, quam inter ſe ſanxerunt, Reip. Conſtituendæ cauſſa, quod dextræ coniunctæ cum caduceo oſtendunt, vt diximus inter Lepidi & Antonij nummos.

SALVS GENERIS HVMANI. Triumuiri quorum duo Togati, tertius vero vmbilico tenus tantum exſtat, nam infra Apollinis Tripus eſt, ad illorũ pedes mulier iacet cum Cornucopiæ & Caduceo in manu, ſignificat Triumuirorum concordiam, ſalutẽ generis humani exſtitiſſe,

A ſtitiſſe, ſiquidem temporum fœlicitas, & omnium rerum vbertas ab illis ſperabatur. Cum tamen paſsim bella inteſtina, cædes, & proſcriptiones eſſent; idem ſequens nummus per tres dextras coniunctas, cum Caduceo, faſcibus & orbe ſignificatur.

TABVLA XXV.

HAEC etiam tabula inter Antonij explicatur. nihil enim habet quod noua indigeat explicatione, ſigna enim & inſtrumēta Pontificis & Auguris habet.

B TABVLA XXVI.

COHORTES PRAETORIAE. PHILIPPI. Aquila & cohortium ſigna, in memoriam fortè Prætoriarum cohortium, quæ bello Philippenſi ſtrenuam Auguſto nauârant operam cōtra Brutum & Caſsium.

L. MVSSIDIVS T. F. LONGVS. III. VIR. ARGENTO PVBLICO FACIENDO. Mars nudus cum haſta pura & Parazonio.

L. LIVINEIVS REGVLVS. Victoria cum Corona & Palma.

M. ANTONIVS AVGVR. III. VIR. R. P. C. L. GELLIVS. QVAESTOR PRAETORIS. Antonius augur cum Gutto de quo C ſuprà.

COLONIA IVLIA PHILIPPI. Plinius Philippos Coloniam vocat, ſed de Iuliæ cognomine ne verbū. Victoria eſt cum Palma, quę videtur Coronam alicui porrigere. infra eſt Aquila. & ſub pedibus cippus cum Epigraphæ, VICTORIA AVGVSTA. In memoriam victoriæ illius memorabilis, quam Auguſtus & Antonius contra Brutum & Caſſium circa Philippos obtinuerunt; in cuius rei memoriam, Philippi Colonia Iulia videtur vocata. Erat autem Theſſaliæ vrbs, quondam Macedoniæ annumerata, & Datus priſcis temporibus & Crenides nominata, quod *κρηναὶ*, ſeu fontes crebri circa hunc locum ſcaturirent; vt auctor D eſt Appianus lib. IV. bellorum ciuilium, quem locum vt opportunum bello gerendo aduerſus Thraces Philippus Amyntæ F. muniuit, & ſuo nomine appellauit. Plurimi ſcriptorum confundunt hunc locum vbi bellum hoc cum Caſsio & Bruto geſtum cum Pharſalia, vbi inter Pompeium & Cæſarem pugnatum, vt Virgilius I. Georgicorum:

Ergo inter ſeſe paribus concurrere telis,
Romanas acies iterum vidêre Philippi.

Quo loco Seruius. *Ciuitas eſt Theſſaliæ, in qua primò Cæſar & Pompeius; poſtea Auguſtus & Antonius cum Bruto & Caſsio dimicauerunt.* Manifeſto errore, quem tamen etiam ſequitur Manilius lib. I.

------ ducibus iurata cruentis
Arma, Philippæos implêrunt agmine campos.
Vix etiam ſicca miles Romanus arena
Oſſa virum laceroſq; prius ſuperaſtitit artus:
Perq; patris, Pater Auguſtus veſtigia vicit. A

TABVLA XXVII.

TABVLA hæc præter Sacrorum inſtrumenta nihil continet, de quibus ſatis ſuperque inter Lepidi nummos dictum.

TABVLA XXVIII. B

M. AGRIPPA L. F. PRAEFECTVS ORAE MARITIMAE ET CLASSIS. Auerſa nomiſmatis parte, Neptunus cum Tridente & Delphine, pede roſtrum nauis premens. infra EX. S. C. *M. Vipſanius Agrippa* (teſte Velleio) *virtutis nobiliſsimæ labore, vigilia, periculo inuictus, parendique ſed vni ſcientiſſimus, alijs ſane imperandi cupidus, & per omnia extra dilationes poſitus, conſultiſq; facta coniungens.* Hic primum à Cæſare in Galliam miſſus Aquitanos imperata facere coëgit, & pacata Gallia, rebuſq; fœliciter geſtis, ſecundus Romanorum Rhenum tranſmiſit; inde bello Siculo, quod cum Sexto Pompeio geſtum, vniuerſæ claſsi à Cæſare pręficitur. Qui apud Mylas cum Demochare & Papia Pompei præfectis congreſſus, depreſsis triginta hoſtiū nauibus, & in his Papiæ Prætoria, victor euaſit; denique vltimo prœlio nauali ad Naulochios ſtrenuiſsimè pugnans Pompeium vicit, depreſſis XXVIII. nauibus, cæteriſque laceratis, aut corruptis, Siciliæ imperio exuit, & fugere compulit. bello inde Actiaco toti claſsi præponitur, eiuſque potiſsimum opera Antonius profligatur; vnde in maximo apud Cæſarem honore & flagranti gratia. Qui quantum rebus geſtis excelleret, tantum honore & modeſtia Cæſari ſemper ceſsit, illuſtri in ſuum Imperatorem fide, & apud ciues meritorum fama contentus. Auguſto ſemper honeſtiſsima ſuaſit, auctorque fuit Reipub. redd'endæ, vt ex oratione eius apud Dionem patet. moritur anno LI. in Campania ab V.C. DCCXLI. cuius mortem grauiter Auguſtus, non tam ſua quam Reip. cauſſa tulit: funuſque Romam delatum ac in foro propoſitum laudauit, atque in ſuo Mauſolæo condidit. C D

Vocatus autē Agrippa, quod in pedes natus fuerit. Plinius lib. VII. cap. VIII. *In pedes procedere naſcentem, contra naturam eſt, quo argumento eos appellauêre Agrippas, vt ægrè partos, qualiter M. Agrippam ferunt genitum,*

A *tum, vnico propè fœlicitatis exemplo, in omnibus ad hunc modum genitis*. Mirum est Vipsanij nomen nunquam in nummis exprimi, cùm tamen in Fastis M. Vipsanius legatur.

Est autem M. Agrippa ornatus Corona Rostrata, quam confecto bello Siculo Augustus illi dedit. Virgilius Aeneidos VIII.

Parte alia ventis & Dijs Agrippa secundis
Arduus agmen agit, cui belli insigne superbum
Tempora nauali fulgent Rostrata Corona.

Velleius Classicam vocat lib. II. *Insigne Coronæ Classicæ, quo nemo vnquam Romanorum donatus erat, hoc bello Agrippa singulari virtute meruit.* B Sed in eo Velleius labitur, quod Agrippam primùm dicat Romanorum hac corona donatum. audiat Plinium lib. XVI. cap. IV. *Cedunt & Rostratæ, quamuis in duobus maximè ad hoc æui celebres. M. Varrone è Pyraticis bellis, dante Magno Pompeio, itemque M. Agrippa, tribuente Cæsare, è Siculis, quæ & ipsa pyratica fuère. Antea rostra nauium Tribunali præfixa fori decus erant, veluti Populo Romano ipsi Corona imposita. postquam verò Tribunitijs seditionibus calcari ac pollui cœpère, postquam vires ex publico in priuatum magis singulisque ciuium quæri, & sacrosancta omnia profana fecère, tum à pedibus eorum subiere in capita Ciuium Rostra.* Dion etiã addit Senatusconsulto C cautum fuisse, vt quotiescumque triumphans aliquis Coronã Lauream ferret, Agrippa nauali hac vteretur. Suetonius de hac rostrata ne verbũ, sed refert Augustum in Sicilia post naualem victoriam Cæruleo vexillo Agrippam donasse, cuius Vexilli etiam Dion lib LI. meminit.

Neptunus verò passim in nummis, quod scilicet in eius regno victorias plures obtinuit, in cuius honorem, Romæ Neptuni porticum exstruxit anno V. C. DCCXXVIII. Dion. *Agrippa autem eodem tempore proprijs sumptibus Vrbem exornauit, nam & Porticum Neptuni, propter victorias nauales exstruxit, & Argonautarum picturis exornauit.*

M. AGRIPPA L. F. COS. ITER. DESIG. TER. Agrippa cum rostrata Corona, & infra facies cum tribus cruribus, Siciliæ typus. D Cur Vipsanij nomine Agrippa non fuit vsus, ex Seneca Patre Controuersiarum lib. II. liquet. *Tanta autem sub Diuo Augusto libertas fuit, vt præpotenti tunc M. Agrippæ non defuerint, qui ignobilitatem obijcerent. Vipsanius Agrippa fuerat, Vipsanij nomen quasi argumentum paternæ humilitatis sustulerat, & M. Agrippa dicebatur: cum defenderet reum, fuit accusator qui diceret, Agrippa Marcus, & quod in medio est, volebat Vipsanium intelligi.* Fuit autem ter Consul, primum Consulatũ iniuit Collega L. Caninio Gallo, anno V. C. DCCXVI. Secundum verò DCCXXV. Collega Augusto. Sequenti verò anno eodem Collega tertium etiam Consulatum gessit. vnde Tacitus lib. I. Annalium, dicit Augustum, geminatis Con-

ſulatibus Agrippam extuliſſe, non quod tantum duos conſulatus geſſerit, ſed vt monet Cl[mus]. Iuſtus Lipſius, quod poſtremi eius duo conſulatus coniuncti continentesque fuerint, qui ſane honos erat maximus ea ætate, & rarò cuiquam tributus. Siciliæ autem hic Typus adiectus, ob res præclariſsimas bello Siculo aduerſus Sextum Pompeium geſtas. A

P. P. Pater Patriæ Neptunus cum Tridente & nauis Acroſtolio in dextra. Orbem verò ſub pede tenens. Poſt bellum Siculum videtur Neptuno Auguſtus maiorem honorem habuiſſe, quem belli tempore ob naufragia, contumelia affecerat. Suetonius cap. XVI. *Alij dictum factumque eius criminantur, quaſi claſsibus tempeſtate perditis, exclamauerit, etiam inuito Neptuno victoriam ſe adepturum, ac die Circenſium proximo ſollenni pompæ ſimulachrum Dei detraxit.* B

ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΚΑΙΣΑΡ ΤΡΙΩΝΑΝΔΡΩΝ. *Imperator Cæſar triumuir*. nauis roſtrata cum Legionarijs militibus, ob victorias bello Siculo adeptas.

IMP. TITVS VESPASIANVS AVGVSTVS RESTITVIT. Neptunus cum Tridente & Delphine.

TABVLA XXIX.

C

PRIMI tres nummi eiuſdem cum ſuperioribus ſunt argumenti, primus enim Nauem turritam habet. II. Siciliæ typum, quę tribus incuruis cruribus & frumenti ariſtis deſignatur. III. Roſtratæ nauis prorę ad Siculum bellum reſpiciunt.

CAESAR DIVI F. Caput cum quatuor Ariſtis, fortè eò reſpicit quod bello Siculo confecto, rem frumentariam Auguſtus ſubleuauit. Sequuntur Coronæ Roſtratæ in Agrippæ honorem, de quibus abundè dictum.

L. AQVILIVS FLORVS. III. VIR. SICILIA. Militari quidam habitu videtur vna manu mulierem ſeminudam humi iacentem attollere, altera Clypeo illam protegere: quis verò hic fuit L. Aquilius Florus difficile eſt indagare. M. cuiuſdam Aquilij mentionem facit Cicero, qui de ſeruis fugitiuis Procos. ex Sicilia ouans in vrbem venit, Anno DCLII. Florus in Epitome lib. LXIX. *M. Aquilius Procos. in Sicilia bellum ſeruile concitatum confecit*; qua de cauſſa hic nummus à Fuluio Vrſino producitur, cum inſcriptione M. Aquilius. Fuit & C. Aquilius Florus, qui conſul cum P. Cornelio Scipione & Proconſul de Pœnis triumphauit. Ab his Aquilijs Lucius hic oriundus, nummum hunc in Patrum memoriam ſignauit. meminit & Dion Aquilij Flori patris & filij, qui triumuiratus tempore perierunt: nam cùm Cæſar ſortiri illos iuſsiſſet, D

vter

A vter esset moriturus, filius priusquam sortiretur, sponte percussori se obtulit; pater vero dolore permotus sibi necem conciuit.

TABVLA XXX.

IMPERATOR VIII. Diana est venatis specie cum arcu & pharetra, & alibi cum cane venatico.

IMP. CAESAR. Trophæum nauale, bello Siculo excitatum, quod tria illa crura in superiori parte ostendunt, visuntur autem præter B arma, Anchora, Gubernaculum & prora nauis. videtur hoc Trophæum tanquam in sacrario quodam cõstitutum esse. Auctor est Dion lib. LI. inter cætera quæ Augusto post Actiacam victoriam fuere decreta, *vt Sacrarij Diui Iulij basis captiuarum nauium rostris ornaretur.*

TABVLA XXXI.

ACTIVM Appollinis Actij simulachrum hoc esse vno ore asserunt Antiquarij. Ego tamen ambigo, immo ausim negare. nam C quis hic Apollinis habitus? an quia Lyram vel cytharam gestat? atqui & Musis est hoc commune; accedit quod habitus hic sit prorsus muliebris, vestis demissa ad talos, crines in nodum collecti; scio inter Neronis nomismata Apollinis Cytharœdi simulachrum fluxa veste conspici, iuxta illud Propertij.

Pythius in longa carmina veste sonat.

Tabula tamen LXXIII. occurrit Apollinis cytharœdi habitus à priore diuersus, sedet enim in saxo, nudo penè corpore, cytharam pulsans. Sed sint illa ornamenta Apollinis cytharœdi: Cur Apollo Actius imbelli hac forma pingetur? cum Augustus ab illo se adiutum in pugna D Actiaca credidit, quod non cytharam pulsando, sed sagittas spargendo fecisse canunt Poetæ. inter quos Virgilius Aeneidos VIII.

Actius hæc cernens arcum intendebat Apollo
Desuper: omnis eo terrore Ægyptus, & inde
Omnis Arabs, omnes vertebant terga Sabæi.

Propertius lib. IV. Eleg. VI. vbi ex professo de pugna Actiaca, nimis clarè opinioni meæ subscribit.

Non ille attulerat crines in colla solutos,
Aut testudineæ carmen inerme Lyræ.
Sed quali adspexit Pelopeium Agamemnona vultu,
Egessitq; auidis Dorica castra rogis.

Aut

Aut qualis flexos soluit Pythona per orbes
Serpentem, imbelles quem timuere Lyræ. A

Et post aliquot versus, addit.

Actius hinc traxit Phœbus monimenta, quod eius
Vna decem vicit missa sagitta rates.

Vides clare Actium Apollinem non cytharœdum in hac pugna fuisse, sed potius Τοξοφόρον, seu sagittarium. Quare videtur potiùs Musæ hic habitus, quam Apollini quadrare Actio, à qua opinione non multum abhorrere video Cl^mum^. Leuinum Torrentium in Suetonij Augusto.

Circa autem Actium Acarnaniæ vetustissimam vrbem, quæ circa Ambracium sinum est, memorabilis illa naualis pugna inter Cæsarem B Augustum, & Antonium cum Cleopatra fuit commissa, quibus deuictis IV. Nonis Septembris; Cæsar solus rerum potitus fuit, quo in loco Apollinis Actij templum erat, Augustus parta victoria illud operibus exornauit, & captas naues Apollini consecrauit, in vrbem verò ipsam, Coloniam Romanorum deduxit. Suetonius cap. XVIII. *Quoque Actiacæ victoriæ memoria celebratior in posterum esset, vrbem Nicopolim apud Actium condidit, ludosq; illic quinquennales constituit, & ampliato vetere Apollinis templo, locum castrorum quibus fuerat vsus, exornatum naualibus spolijs, Neptuno ac Marti consecrauit.* Sed de his abunde in Græcia diximus. C

IMP. CAESAR. Trophæum nauale deuictis Antonio & Cleopatra.

ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ ΙΕΡΑ. *Nicopolis sacra*, Victoria nauis proræ insistens cum Corona & Palma: Augustus in Victoriæ suæ monimentum, non procul ab Actio nouam vrbem condidit, Nicopolim dictam, traductis in illam, multarum vrbium vicinarum incolis, quæ assiduis bellis exhaustæ erant, vt auctor est Dion lib. I. Plinius vrbem Liberã fuisse dicit. nummus verò ἱερὰν, in honorem Augusti scilicet.

D

TABVLA XXXII.

AEGYPTO CAPTA. Parta apud Actium splendidissima Victoria, Augustus Antonium & Cleopatram fugientes in Aegyptũ persequitur, & Alexandriæ obsidet: Antonium post feras pacis tentatas conditiones ad mortem adigit, Cleopatrã vero omnibus modis conatus viuam habere ad Triũphi decus. quod illa præsentiens, brachijs Aspide admota ludibrio fortunæ se exemit. qua defuncta Aegyptus in prouin-

A prouinciam redacta. quod Crocodillus peculiare Aegypto animal ostendit.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΑ ΑΙΓΥΠΤΟΥ. *Alexandria Ægypti*; Palma etiam Aegypti arbor, de qua Solinus cap. XLV. *Palma quoque Ægyptia, dicenda res est, propriè Adipsos vocatur, vt dici oportuit, eaque gustata arcet sitim. Odor eidem qui & malis Cydonijs. Sed demum sitim sedat, si priusquam maturuerit, decerpatur. nam si matura sumatur, sensum intercipit, gressum præpedit, linguam retardat, obsessisque officijs mentis & corporis, imitatur vitium ebrietatis.*

B ΚΑΙΣΑΡΟΣ. *Cæsaris.* Manipuli spicarum vt etiam infra, in honorem Augusti nummus hic cusus, quãdo redacta Aegypto in Prouinciæ formam, fossas omnes Nili deterſit, vt vrbanæ frumentationi consuleret. Suetonius. *Aegyptum in prouinciæ formam redactam, vt feraciorem habilioremq́ Annonæ vrbicæ redderet, fossas omnes in quas Nilus exæstuat, oblimatas longa vetustate, militari opere deterſit.*

COLONIA NEMAVSVS. Deuicta Aegypto, in honorẽ Augusti à Colonia Nemausensi videtur hic nummus signatus. Nam Crocodillus alligatus Palmæ, Aegyptum denotat quasi in seruitutis vincula coniectam. Erat autem Nemausus vna ex XIV. Narbonensis Galliæ C Colonijs. de qua Strabo lib. IV. *Aricomiscorum verò Metropolis Nemausus extat, alienigena quidem plebe, & mercatorum numero longe Narbone inferior: cæterùm regendæ ciuitatis forma superior. quatuor enim & viginti eiusdem nationis vicos habet subditos, virorum fortitudine excellentissimos, illi tributa conferentes, & Latij ius habentes; adeò vt qui Ædilitatis Quæsturæq́ dignitatem assequuti sunt, Romani in Nemauso adsint, quam ob rem huic nationi nullum cum venientibus è Roma Prætoribus negotium est.*

Vltimis nummis Sphynges sunt, quarum vna cum Sistro & Arista pingitur, vtrumque Aegypti Symbolum videtur. Virgilius lib. VIII. Aeneidos, de Cleopatra.

D *Regina in medijs patrio vocat agmina Sistro.*

Et Propertius lib. III. Cap. X.

Ausa Ioui nostro Latrantem opponere Anubim
Et Tiberim Nili cogere ferre minas.
Romanamque tubam crepitanti pellere sistro.

Vnum hic miror, Aegyptias hic Sphynges alatas pingi, cum communiter stolatæ absque alis sint, contra ac Græcorum quæ numquam sine alis effinguntur, sed nunquam cum Stola aut vittis, Vt in Græcia monui. cur verò Aegyptij suis Hieroglyphicis operibusque Sphynges miscebant; quia per Sphyngem Nili inundationem & decrementum volebant significare; nam vt illa

capite Virgo, reliquo verò corpore Leo eſt, ita etiam innuunt, Nilum A
creſcere ingrediente Sole Leonis ſignum; Virginis autem ſignum percurrente decreſcere, vt obſeruârunt iam pridem Viri docti.

TABVLA XXXIII.

HISPANIA RECEPTA. T. CARISIVS LEGATVS. Poſt diuictum Antonium & Cleopatram, Auguſtus pacato terrarum orbe, Ianum clauſit: Sed Citerioris aliquot Hiſpaniæ populis iugum detrectantibus, iterum recluſus fuit; quorum præcipui fuêre B
Cantabri & Aſtures, cum quibus atrox & longum bellum, cuius cauſſâ ipſe Auguſtus in Hiſpaniam profectus, ac Tarracone anno V. C. DCCXXVII. nonum Conſulatum inijt, rebusque ibi fœliciter geſtis per legatos, Romã reuerſus. Liuius libro XXVIII. Hiſpania non quàm Italia modò, ſed quàm vlla pars terrarum bello reparando aptior, locorum hominumque ingenijs, itaque ergo prima Romanis inita Prouinciarum, quæ quidem continentis ſunt, poſtrema omnium noſtra demum ætate ductu auſpicioque Auguſti Cæſaris perdomita eſt. Quo etiam Horatius reſpicit, lib. II. Od. VIII.

Seruit Hiſpanæ vetus hoſtis oræ C
Cantaber, ſera domitus catena.

De quo bello videndus L. Florus capite vltimo. Propter hanc ergo Victoriam nummus hic ſignatus, in quo ſcuta iacent cum gladio & haſta, quaſi arma illis ablata. T. Cariſius legatus, vnus hic ex Auguſti legatis, cuius ductu, & fratris P. Cariſij Aſtures & Cantabri magna ex parte domiti fuerunt; vt auctor eſt Dion: hic Lanciam, quæ maxima eſt Aſturiæ vrbs, deſertam occupauit, mu.taque alia in poteſtatem ſuam redegit oppida.

P. CARISIVS LEGATVS PROPRAETORE. Trophæum eſt cum varijs armis & Lituo. P. Cariſiùs cum Tiberio Nerone Vellicam Cantabriæ oppidum expugnauit, & Cantabros ferro flammaque perſequitur. de quibus videndus Dion. D

SEGOVIA. Vrbs eſt Hiſpaniæ Citerioris, quam Plinius in Areuacis collocat, Ptolomæus Secubiam vocat. hodierna die etiam Segobia dicitur. Aquæ ductus hic mirandi operis conſpicitur, à Traiano factum eruditiores putant. Vide Hiſpaniam noſtram cap. LX.

HISPANIA. Habitus hic eſt Hiſpaniæ, vt etiam in Galbæ Imp. nummis videre eſt, vna enim manu ſpicas, altera verò bina tela & clypeum geſtat: ſignificat Hiſpaniam egregiè frugiferam & bellacem fuiſſe.

A BILBILIS. Celebris olim citerioris Hiſpaniæ vrbs, ferri in primis egregia temperie nobilis, & Valerij Martialis natalibus illuſtrata. Auguſta olim cognominata, in honorem Auguſti qui Coloniam eo deduxit. Vnde Martialis:

Municipes Auguſta mihi quos Bilbilis acri
Monte creat, rapidis quos Salo cingit aquis.

ILERDA. Nobilis olim vrbs, ob maximas res circa illam à C. Iulio Cæſare, contra Afranium & Petreium, Pompei duces geſtas, ſita erat in colle ad Sicoris amnis ripas, cuius ſitum Lucanus graphicè de-
B pingit. lib. IV.

Colle tumet modico, leniq́ excreuit in altum
Pingue ſolum tumulo, ſuper hunc fundata vetuſta
Surgit Ilerda manu, placidis prælabitur vndis
Heſperios inter Sicoris non vltimus amnis.

VALENTIA. Inter Edetanos ad amnem Turiam ſita eſt Valentia, amœniſsima vrbs, quod etiam nomen hodierna die obtinet, à Iunio Bruto circa Annum V. C. DC. XVI. videtur condita ſecundùm Flori Epitomen lib. LV. bene hic adiecta Cornucopiæ, nam fertiliſsima & amœniſsima Tarraconenſis prouinciæ vrbs eſt.

C OSCA. Regionis Vaſcitaniæ Oſca, hodie Hueſca dicta. Q. Sertorij cæde nobilitata, in qua etiam Academiam Latinæ Græcæque linguæ erexit, quo nobiliſsimos Hiſpaniæ adoleſcentes, eruditionis cauſsâ euocauerat, re ipſa vt obſides haberet.

T. CARISIVS LEGATVS. Victoria quæ Trophæum exornat, quod deuictis Cantabris in Auguſti honorem poſitum; vt etiam in vltimo nummo.

TABVLA XXXIV.

D CAESAR DIVI F. Victoria cum palma & corona.

DIVI F. Mulier cui pro capitis ornamento Elephanti Proboſcis eſt, quo habitu Africa frequenter depingi ſolet, quod illa numeroſos Elephantum greges nutriat, & copioſum ebur mittat.

SCARPVS IMP. Pinarius Scarpus Antonij partibus poſt Actiacam cladem deſertis, ad Auguſtum tranſit. De quo ſuprà inter Antonij nummos dictum.

C. MARIVS C. F. PR. Q. III. VIR AFRICA. Quis iſte C. Marius qui ſub Auguſto Triumuir monetalis fuit, nōdum mihi liquet, vt nec Fuluio Vrſino lib. de Familijs Romanis.

AVGVR PONT. Iouis Ammonis caput cuius in Africa celebris memoria. A

Vir qui infrenem equum manu videtur ducere: infra est Scorpius: Numidiæ Africæque hunc typum esse diximus inter Lepidi nummos.

L. BALBVS PRO. Dion lib. LVI. D. Lælium Balbum vocat, quem Consulem fuisse refert cum C. Antistio vetere anno V. C. DCCXLVIII. Fasti vero Anno DCCXLVII. Plinius Lælium Balbum vocat & Collegam illi tribuit, M. Iunium Syllam. Sed cur Trophæum hic appositum cum captiuis, non video quid ille memoriâ dignum gesserit. Scio Balbum quendam de Garamantis triumphasse, sed iste Cornelius, non Lælius Balbus vocatur à Plinio lib. V. cap. V. *Clarissimumque oppidum Garama caput Garamantum: omnia armis Romanis superata, & à Cornelio Balbo triumphata, vnius omnium externo curru, & Quiritium iure donato; quippe Gadibus nato, ciuitas Romna cū Balbo maiore patruo data.* B

ΤΡΙΠΟΛΕΙΤΩΝ. In Africa etiam Tripolis, nam tota hæc tabula ad Africam spectat. Iulius Solinus cap. XXXX. *Achæi Tripolim lingua sua signant, de trium vrbium numero. Cea (vel Oea) Sabratæ Leptis magna.*

TABVLA XXXV. C

M. DVRMIVS III. VIR. Quis hic fuit M. Durmius qui sub Augusto Triumuir monetalis fuit, nondum mihi compertum. Leo est qui ceruum conficit; forte ad sæculares Augusti ludos, aut Venationem aliquam editam respicit.

C. MARIVS C. F. PR. Q. III. VIR. Curuli certamine aliquo victor hic videtur fuisse, quod quadrigæ cum Palma ostendunt.

L. AQVILIVS FLORVS III. VIR. De Aquilio floro supra dictum. Scorpius hic denotat in Africa forte hunc nummum signatum, aut Florum hunc, res ibi gessisse. D

M. DVRMIVS III. VIR. HONORIS. Caput hoc Honoris credunt esse peritiores Antiquitatum. est enim iuuenilis facies, promissis capillis ac cincinnis ornata.

L. AQVILIVS FLORVS. III. VIR. Augusti caput Corona radiata ornatum.

CAESAR AVGVSTVS. Quadrigæ triumphales.

COSSVS CNEI F. LENTVLVS. Equestris statua cum tropæo. Dion lib. LV. hunc vocat Corneliū Cossum Cnei filiū Lentulum, qui consul fuit Collega L. Calphurnio Pisone Anno V. C. DCCLIII. hic Getulos tumultuantes, (quod sub Iuba Mauritaniæ Rege, & non sub

A ſub P. Romano eſſent) deuicit, cum Romanos multis prius cladibus affeciſſent, qua de cauſſa illi Triumphalia ornamenta decreta & Getulici nomen datum.

TABVLA XXXVI.

AVGVSTVS CAESAR. Currus cum duobus Elephantis, ad Auguſti Triumphum de rebus in Africa fæliciter geſtis reſpicit.

L. AQVILIVS FLORVS III. VIR. Caput hoc Galeatum, vel Romæ, vel Virtutis eſt, quod alias aliter exprimitur, alias enim

B inſtar Amazonis cum Parazonio ;, interdum veluti Roma, ſed ſine Victoria, in Vitellij nomiſmate, Virtus militari habitu, Honos verò muliebri exprimitur.

S. P. Q. R. IMP. I·X. Quadriga Triumphalis cum quatuor Elephantis & Auguſtus cum Lauri ramo.

P. PETRONIVS TVRPILIANVS. III. VIR. FERONIA. Caput Deæ Feroniæ. De qua ſtrabo lib. V. *Sub monte Soracte vrbs eſt Feronia, quo nomine & Dea quædam nuncupatur, quam finitimi miro quodam dignantur honore, eodem in loco ipſius templum eſt, mirificum ſacri genus habens; nam qui eius numine afflatur; nudis pedibus prunas, & copioſum inambulant*

C *nulla læſione cinerem. Eo ingens mortalium multitudo confluit, & conuentus ipſius qui quotannis ibi agitur, gratia huius ſpectaculi*; Dionyſius Halycarnaſſęus dicit à Græcis Ανθηφόρον, modo φιλοςέφανον, à geſtandis floribus, modo Proſerpinam vocari. Seruius credit Iunonem fuiſſe ita vocatam, ad lib. VII. Aeneidos. Acron etiam ad Horatium lib I. Satyr. V. Fanum Feroniæ in tertio miliari eſt à Terracina, hæc Iouis Anxuris eſt vxor: quod & Seruius monuit. Dionyſius Halycarnaſſæus refert à Lacedemonijs quibuſdam hoc Deæ fanum conſtructum, qui tædio Lycurgi legum profugi, diu mari iactati cum ad ea loca perueniſſent, à delatione, locum vbi conſtiterant, Feroniam appellauere.

D P. PETRONIVS TVRPILIANVS. III. VIR. Liberæ Deæ hic habitus, quam aliqui eandē cum Cerere, aut Venere faciunt. Liuius eius vt diuerſæ à Cerere meminit. *Supplicatio ad Cereris, Liberi, Liberæque fuit, quod ex Sabinis terræ motus ingens cum multis ædificiorū ruinis nunciatus erat.* Cicero lib. II. de natura Deorum, ex Cerere Liberam cum Libero natam dicit; *hunc Liberum dico Semiles natum, non eum quem noſtri maiores Auguſtè ſancteq; Liberum cum Cerere & Libera conſecrarunt, quod quale ſit ex myſterijs intelligi poteſt. Sed quod ex nobis natos Liberos appellamus, idcirco Cerere nati, nominati ſunt Liber & Libera.* Quorum trium Deorum templū iuxta circum Maximum conſtructum erat; ab A. Poſthumio votum, &

à Tiberio instauratum. teste Tacito II. Annalium. hæc autem Libera eadem videtur cum Proserpina & Cora Cereris filia : Dionysius enim Halycarnassæus dicit de spoliorũ Decimis A. Posthumium Ludos Dijs fecisse, καὶ ναὸ κατασκευὰς ἐξεμίσωσε Δημήτρι, καὶ Διονυσίῳ καὶ Κόρη, vbi Coram liberæ loco recenset. A

AVGVSTVS CAESAR. Augustus cum Lauri ramo in Triumphali curru duorum Elephantorum.

P. PETRONIVS TVRPILIANVS. III. VIR. Monstrum est partim muliebris formæ, partim volucris, tibiam videtur inflare. Sirenum aliqua est, & probabiliter Parthenopæ, cuius caput propè Neapolim cõditum, vnde & vrbs Parthenopæ dicta. sed Seruij verba lubet audire. lib. V. Aeneidos, *Sirenes secundùm fabulam tres, in parte virgines fuerunt, & in parte volucres Acheloi fluminis & Calliopes Musæ filiæ, harum vna voce, altera tibijs, tertia Lyra canebat.* Iulius verò Hyginus Melpomenes & Acheloi filias dicit, quæ partem superiorem muliebrem haberent, inferiorem autem Gallinaceam, Cereris voluntate volaticas factas, quod Proserpinæ non tulissent auxilium. B

TABVLA XXXVII.

C

CAESAR AVGVSTVS. SIGNIS RECEPTIS. Finito Cantabrico bello cùm in Asiam Augustus ordinandarum prouinciarum caussa traiecisset, Phraates Parthorum Rex, veritus ne bello peteretur, quia nihil eorum quæ fuerat pactus præstitisset, Signa ei militaria & captiuos omnes, paucis demptis qui se pudore moti occidissent, aut in Parthia occultè remanserant, remisit: eaque Augustus quasi bello Parthum vicisset, accepit; nam hanc rem magno sibi honori ducebat, quod prælijs amissas res, citra vllum certamen recepisset, vt auctor est Dion lib. LIII. quod & Suetonius testatur, cap. XXI. *Parthi quoque & Armeniam vendicanti facile cesserunt, & signa militaria quæ M. Crasso & M. Antonio ademerant, reposcenti reddiderunt, obsidesq; insuper obtulerunt.* Horatius etiam lib. IV. Od. vltima de Augusti laudibus. D

Et signa nostro restituit Ioui
Derepta Parthorum superbis
Postibus.

In cuius rei memoriam nummus hic signatus, in quo Parthus genu flexo Vexillum porrigit.

RECE-

A RECEPTIS SIGNIS PARTHICIS. Capricorni signum, de quo Suetonius. cap. XCIV. *In secessu Apollonia Theogenis Mathematici pergulam, comite Agrippa adscenderat; cum Agrippa qui prior consulebat magna & pæne incredibilia prædicerentur: reticere ipse suam Genituram, nec velle edere perseuerabat, metu ac pudore, ne minor inueniretur, qua tamen post multas adhortationes, vix & cunctanter edita, exiluit Theogenes, adorauitque eum. tantam mox fiduciam fati Augustus habuit, vt Thema suum vulgauerit, nummumq; Argenteum, nota sideris Capricorni quo natus est, percusserit.*

MARS VLTOR. Augustus vouerat Marti Vltori templum. vt B interfectores Cæsaris vlcisci posset. Suetonius. Aedem Marti vltori bello Philippensi pro vltione paterna vouerat. quod inter Augusti opera, non vltimum fuisse Ouidius docet lib. V. Fastorum

Et Deus est ingens, & opus: debebat in vrbe
Non aliter nati Mars habitare sui.
Digna Giganteis hæc sunt delubra trophæis,
Hinc fera Gradiuum bella mouere decet.

De quo mox plura: cæteri nummi iam explicati sunt.

C

TABVLA XXXVIII.

S. P. Q. R. Quadrigæ Triumphales, num Thensa hæc est? Supra quam aliæ quadrigę visuntur cum Aquila; & circumcirca sunt victoriæ alatę non bene expressæ.

S. P. Q. R. SIGNIS RECEPTIS. Arcus Triumphalis cum signis militaribus cum inscriptione IMP. IX. TRIB. POT. V. hoc est quod Dion dicit; *post recepta à Parthis Signa, Augustus ouans equo vrbem ingressus est, & triumphalis illi arcus excitatus.*

D CIVIBVS. ET SIGNIS MILIT. A PARTHIS RECEPTIS. Iterum Arcus Triumphalis. Et tota hæc Tabula nihil pęne aliud continet quàm de honore Augusto habito ob signa à Parthis recepta.

S. P. Q. R. PARENTI CONSERVATORI SVO. Toga picta aut triumphalis, cum Corona Oleaginea, vel Laurea & Aquila; de qua Iuuenalis Satyra X.

In tunica Iouis, & pictæ Sarrana ferentem
Ex humeris aulæa togæ.

Vocat autem tunicam Iouis, Togam pictam, ita etiam T. Liuius lib. X.

Lib. X. *Qui Iouis Optimi Maximi ornatu decoratus, curru aurato per vrbem vectus in Capitolium adscenderit.* Moris enim erat vt Triumphantes Togam sibi induerent, ex Iouis templo desumptam. de qua Lampridius in Alexandro Seuero, *Prætextam & Pictam togam numquam nisi Consul accepit, & eam quidem quam de Iouis templo sumptam alij quoque accipiebant; aut Prætores, aut Consules.* Iulius etiam Capitolinus, in Gordianis. *Palmatam tunicam & Togam pictã, primus Romanorum priuatus suam propriam habuit, quum antè Imperatores etiam de Capitolio acciperent, vel de palatio.* Vocatur autem Toga picta, eò quod Victorias cum palmis intextas haberet, eadem & Palmata dicebatur. Isidorus. *Toga Palmata dicebatur, quam merebantur ij, qui reportabant de hostibus palmas, quæ vocabatur & Toga Picta, eo quod Victorias cum Palmis intextas haberet.* A B

TABVLA XXXIX.

SIGNIS RECEPTIS. Mars cum Aquila & Caduceo, quasi fœlicitas temporum sub Augusto esset, ob signa militaria recepta.

MARTIS VLTORIS. Non vna hic forma templi Martis Vltoris occurrit. duplex enim fuisse Martis Vltoris templum, monent Viri eruditi, vnum quod Augustus vouerat bello Philippensi pro vltione paterna. De quo Suetonius. Cap. XXIX. *Publica opera plurima exstruxit, ex quibus vel præcipua, forum cum æde Martis Vltoris.* & post pauca, *Aedem Marti, Philippensi bello pro vltione paterna suscepto vouerat. Sanxit ergo, vt de bellis Triumphisque hic consuleretur Senatus, prouincias cum Imperio petituri hinc deducerentur, quique victores redijssent, huc insignia Triumphorum inferrent.* Alterum autem templum in Capitolio, teste Dione, exstructum erat ab Augusto, instar Iouis Feretrij, vbi signa militaria suspenderentur. Ouidius & Bis-Vltorem Martem vocat lib. V. Fastorum, quia scilicet Cæsaris Parricidas vltus, & Parthos coëgerit signa militaria capta restituere. C D

Parthe refers Aquilas, victos quoque porrigis arcus,
Pignora iam nostri nulla pudoris habes.
Rite Deo templumque datum, nomenque Bis-Vltor
Emeritus voti debita soluit honor.

SIGNIS RECEPTIS S. P. Q. R. CLYPEVS VOTIVVS. Ob recepta à Parthis Crassi & Antonij militaria signa. S.P.Q.R. in honorẽ Augusti Votiuũ Clypeũ in Capitolio posuit: de his clypeis audiendus Plin; lib. XXXV. cap. III. *suorũ verò Clypeos in sacro vel publico priuatim dicare primus instituit, vt repperio, Appius Claudius qui cõsul cũ Seruilio fuit,*

Anno

A *Anno V. C. CCLIX. posuit enim in Bellonæ æde maiores suos, placuitque in excelso spectari, & titulos honorum legi.* Suetonius in Domitiano. *Senatus adeò lætatus est, vt repleta certatim curia, scalas etiam inferri, clypeosq; & imagines eius coram detrahi & solo affigi iuberet.*

TABVLA XL.

CAESAR DIVI F. ARMENIA CAPTA. Cùm Parthi iterum Armeniam inuasissent, Augustus Caium in Orientẽ misit: Phraates, Rex Parthorum quum de pace ad Augustum scripsisset, isque B rescribens Phraatem tantum nominasset, omisso titulo Regis Regum, iussissetque Armenia illum cedere; sed nihil territus, iussa eius spreuit: audito mox Caium in Syriam aduenisse, ac res domi suæ conturbatas videns, missam faciens Armeniam, in gratiam redijt; qua de caussa supplicis Armeniæ habitus conspicitur, & infrà trophæum cum captiuis.

CAESAR DIVI F. ARMENIA RECEPTA. IMP. VII. Miles Armenius aut Parthus cum Conto & arcu.

ASIA RECEPTA. Victoria insistens Cippo, quem gemini angues complectuntur. nummus hic signatus debellato Antonio & Cleo-C patra, quibus defunctis vniuersa Asia in victoris arbitrium concessit.

C. CAESAR AVGVSTI. F. Eques cum hasta & clypeo, cui signa militaria adstant, Cai expeditionem in Armeniam respicit.

TVRPILIANVS III. VIR. Mulier promisso capillo & expansis manibus, quam scuta vndique ambiunt. Armeniæ typus, quæ proiectis Scutis Augusto subdita erat: aliqui dicunt ad Virginem Tarpeiam referendam, quæ à Sabinis iniectis scutis obruta fuit, in proditionis præmium. de qua Propertius. lib. IV. Eleg. IV.

D

TABVLA XLI.

NERO CLAVDIVS DRVSVS GERMANICVS. IMP. Nero Claudius Drusus, Tiberij Claudij Neronis, & Liuię Drusillæ filius, quæ mox Augusto nupta fuit, frater verò Tiberij Claudij Neronis Imperatoris, intra penates Augusti natus, tertio mense, postquam inter Augustum & Liuiam celebratæ sunt nuptiæ. Adolescens multis magnisque virtutibus conspicuus fuit; de quo Vellei est Elogium, *tot tantarumq; fuiße virtutum, quot & quantas natura mortalis recipit, vel industria percipit: cuius ingenium, vtrùm bellicis magis operibus an ci-*

uilibus suffecerit artibus, in incerto est, morum certè dulcedo ac suauitas, & aduersus amicos æqua ac par sui æstimatio inimitabilis fuisse dicitur, tum pulchritudo corporis, proxima fraternæ. A

Accepta quæstura, cùm fratre Tiberio contra Rhœtos missus est, quo bello & boni ducis, strenuique militis parem laudem meruit. Confecto bello Vindelico, profectus in Gallias censum egit. Germanos qui Rhenum transmiserant, vt Gallias infestarent, magna clade reppulit; quin & ipse superato flumine ad Batauorum insulam, Sicambros proprijs in sedibus afflixit. Oceanum Septentrionalem primus Romanorum Ducum ingressus, Frisios in deditionem accepit, corijs aliquot B Boum pro gentis inopia, tributi nomine impositis. in Vrbem reuersus, Aedilis factus anno DCCXLII. cum iã Prætorios honores obtineret; primo vere repetita Germania, Vsipetes, Tenchteros Sicambros, Cattos, aliasque Transrhenanas gentes subiecit, ad confluentem Lupiæ & Halizonis castellum erexit, aliudque in Cattis iuxta Rhenum, cuius rudera & fundamenta, detecta fuerunt anno Christiano. MDLXVII. trans Rhenum verò fossas noui & immensi operis effecit, quæ nunc adhuc Drusianæ vocantur. quas ob res decretis triumphalibus ornamentis, Ouans vrbem ingressus est. Decretum etiam vt denuò iturus in hostem, Proconsularem potestatem obtineret. Imperatoris nomen iam exercitus illi C tribuerat, quemadmodum & Fratri Tiberio, sed appellationis eius numerum Augustus aliquoties auxit. Prætura gesta, cum interim in annum sequentem, qui fuit V. C. DCCXLIII. Consul designatus esset, vt honorem injit, multa tristia signa conspecta sunt, quibus ille spretis in Germaniam redijt, & Cattos, Cheruscos, Sueuos, ac Marcomannos perculit, ad Albim vsque omnia populatus: cupienti flumen transire, mulier humana specie amplior occurrens, quonam, inquit, properas insatiabilis Druse, non omnia tibi adire & videre concessum: sed pedem refer, nam & operum & vitæ tibi finis instat. ille exhorrescens, positis Trophæis, confestim retrocesſit, & cùm fœlicisſimè contra Germanos D pugnasset, atq; spolia in Vrbem inferre cuperet, in itinere latere concusso, cùm equus super eum corruisset, exstinctus est in ipso ætatis flore, anno XXX. ab V. C. DCCXLIV. vnde Poëta.

----- apud ardua Bingæ
Mœnia quæ Druso fata tulere duci:
Ille elapsus equo cùm crus fregisset, in armis
Filius occubuit Liuia pulchra tuus.

Magna

A Magna eius apud P. R. memoria, credebaturque, si rerum potitus fuisset, libertatem redditurus, vt auctor est Tacitus. testatur id prodita eius ad Tiberium Epistola, qua de cogendo ad restituendā libertatē Augusto agebat, vt refert Suetonius. Putant nonnulli prope Moguntiam obijsse, propter honorarium tumulum ibidem à militibus congestum, circa quem statuto die quotannis miles decurreret; Galliarumque ciuitates publicè sacrificarent. Corpus eius à Tiberio Fratre, qui nuncio valetudinis euocatus raptim occurrerat, Romam reuectum. cingentibus lectum Claudiorum & Iuliorum imaginibus, atque in Campo Martio crematum, cineresq; Augusti Mausolæo illati sunt.

B RHENVS. Solent hoc pacto fluuij depingi, vt in hoc nummo Rhenus, Senex nempe acclinis, vrnæ incubans, quæ aquam euomit, altera verò manu arundinem gestat. nonnunquam etiam arundinibus caput cinctum referunt; senex autem fingitur, quod cum orbe condito originem flumina habuerint. Hydria autem adposita, capita seu fontes fluuiorum notat: Arundines verò aquarum copiæ vbi nascuntur argumento sunt.

NERO CLAVDIVS DRVSVS GERMANICVS IMP. Inter cæteros honores, qui defuncto Druso decreti sunt: Senatus Germanici cognomen ipsi posterisque eius tribuit, vt auctor est Dion. Oui-
C dius etiam lib. IV. Tristium Eleg. II.

Drusus in his meruit quondam cognomina terris,
Quæ bona progenies digna parente fuit.
Cornibus hic fractis viridi malè tectus ab vlua,
Decolor ipse suo sanguine Rhenus erat.
Crinibus en etiam fertur Germania passis,
Et Ducis inuicti sub pede moesta sedet.

DE GERMANIS. Arcus triumphalis, cum spolijs in honorem Drusi, ob victorias quas de Germanis habuit excitatus. Suetonius. *Præterea Senatus inter alia complura, marmoreum arcum cum trophæis via Appia*
D *decreuit, & Germanici cognomen ipsi posterisq; eius.*

TIBERIVS CLAVDIVS CAESAR AVGVSTVS PONT. MAX. IMP. S. C. Tiberius Cæsar Drusi Frater maior, in Germania res admodum preclaras gessit; nam Rhœticum Vindelicumque bellum, inde Pannonicum, mox & Germanicum confecit, deinde & Illyricum, quod grauissimum omnium externorum post Punica bella fuisse, Suetonius testatur, quod per XV. legiones paremque auxiliorum numerum gestum fuit, in cuius rei memoriam, curuli Sellæ insidet cum Lauri ramo, ad pedes verò iacent hostium spolia.

IMP. CAESAR TRAIANVS AVGVSTVS GERMANICVS. PONT. MAX. TRIB. POT. COS. II. PATER PATRIAE RESTITVIT. Superiorem Tiberij Cæſaris nummum Traianus reſtituit. A

DE GERMANIS. Spolia hoſtium, ſcuta & tela, cum lituis aut tubis & vexillo.

TIBERIVS CAESAR AVG. F. PONT. COS. II. TRIB. POT. VII. IMP. III. Tiberius antequam Imperium obtineret, viuente Auguſto Tribunitiam poteſtatem XVI. geſsit, vt Faſti docent. nummus autem videtur ſignatus Anno V. C. DCCLVII. quando B Trib. Poteſt. VII. iniuit.

CAESAR AVGVSTI F. DOMITIANVS COS. V. REST. Arcus triumphalis Druſo vel Tiberio excitatus S. C.

GERMANICVS CAESAR TIBERI F. AVGVSTI NEPOS. CONSVL DESIGNATVS. Fuit Germanicus Druſi Neronis & Antoniæ Iunioris filius à Tiberio patruo adoptatus. Quæſturam quinquennio antequam per leges liceret, & poſt eam conſulatum ſtatim geſſit: miſſusque ad exercitum in Germania, omnium ſibi animos deuinxit. Exceſſu Auguſti nunciato, imperium à legionibus odio Tiberij oblatum pertinaciſsimè recuſauit. poſteaque Germanis varijs prælijs de- C uictis triumphauit. mox à Tiberio ad componendas res Orientis miſſus, vt à conſuetis legionibus illum abduceret, & incertis bellorum objiceret. Armeniæ Regem deuicit, & Cappadociam in prouincię formam redegit. Antiochiæ annum agens XXXIV. non ſine veneni ſuſpicione obijt, fraude Tiberij & opera Cn. Piſonis & Plancinæ; fuit autem corporis forma & animi bonis, inſtitutioneque iuxtà ac robore, clementia & modeſtia pręſtantiſsimus; ab omnibus ita dilectus, vt Auguſtus diu cunctatus, an ſibi ſucceſſorem deſtinaret, vt Suetonius tradit in C. Caligula.

D

TABVLA XLII.

TIBERIVS CLAVDIVS TIB. F. NERO. CONSVL ITERVM IMPERATOR ITERVM. Quadriga triumphalis cum Victorijs inſculptis, quæ nucem pineam ſuſtinet. Tiberius cum fratre Druſo, Rhœtos & Vindelicos. multis prælis fregit. P. Q. R. ſubiecit. ſed Tiberij opera potiſsimũ Vindelici debellati, quorum inſigne nux pinea, quod & in hodiernã diem Auguſtæ Vindelicorũ ſymbolum eſſe ferunt, vt teſtatur V. Cl. Marcus Velſerus lib. IV. Hiſtoriæ Vindelicorum.

C. CA-

A C. CARINAS C. F. PROCOS. Victoria insistens proræ nauis. Dion refert lib. LI. C. Carinatem Morinos aliosque rebellionis socios debellasse, & Sueuos aliquoties Rhenum transgressos profligasse.

P. VATINVS P. F. PROCOS. Bigæ aurigante Victoria. P. Vatinius Illyrico præpositus, quo tempore Brutus & Cassius copias vndique colligebant; is cùm Dyrrachium occupasset Brutoque aduersaretur, à militibus suis desertus, qui ad Brutum transfugerunt.

TIBERIVS CAESAR AVG. F. PONT. COS. II. TR. POT. XIII. IMP. VII. Incidit Tribunitia Potestas XIII. in annum DCCLXIII. vt fasti docent.

B TIBERIVS IVLIVS AVGVSTI FILIVS DIVI NEPOS CAESAR. PONT. Tiberius ab Augusto adoptatus, familiæ Iuliæ nomen assumpsit, & mirum est ita rarò hoc in nummis occurrere, cùm tamen in fastis, passim Tiberius Iulius vocetur.

Mulier sedens turrito capite cum cornucopiæ & nuce pinea absq; vlla inscriptione. Augustæ Vindelicorum symbolum.

TIB. CAESAR AVG. F. TR. POT. Tiberius triumphali quadriga vectus, sinistra manu sceptrum & in eius summitate aquilam gestat. huc respicit Iuuenalis Satyra X. de triumphantium habitu.

C *Da nunc & volucrem, sceptro quæ surgat eburno.*

Inter alia enim triumphantis insignia erat scipio eburneus habens aquilam, quem manibus triumphans gestabat. vt refert Dionysius Halycarnassæus lib. III.

TI. SEMPRONIVS TI. F. GRACCVS LEG. PROCOS. Hic Sempronius Graccus Tiberij Legatus Procõsularis bello Vindelico fuit, quod nux pinea designat. forte hic idem est qui Iuliam Tiberij Cęsaris vxorem adulterio corrupit; de quo Tacitus Annalium X. *Par caussa sæuitiæ in Sempronium Graccum, qui familia nobili, sollers ingenio, & prauè facundus, eandem Iuliam in matrimonio M. Agrippæ temerauerat: nec is libi-*
D *dini finis, traditam Tiberio, peruicax adulter contumacia atque odijs in maritum accendebat, litteræque quas Iulia patri Augusto cum insectatione Tiberij scripsit à Gracco compositæ credebantur. Igitur amotus Cercinam, Africi maris insulam, quatuordecim annis exilium tolerauerat, tunc milites ad cædem missi, inuenere in prominenti littoris, nihil lætum opperientem, quorum aduentu breue tempus petiuit, vt suprema mandata vxori Alliariæ per litteras daret, ceruicemq; percussoribus obtulit, constantia mortis haud indignus Sempronio nomine; vita degenerauerat.* Fuit hic Sempronius IV. Vir Monetalis, & Quæstor designatus sub Iulio Cæsare.

TIBERIVS NERO TIB. F. PROCOS. Trophæum de Victis Germanis excitatum, subtus sunt captiui. A

TABVLA XLIII.

IMP. CAESAR. Augustus. Triumphali habitu in quadriga cum Lauri ramo.

IMP. CAESAR. Victoria orbi insistit cum Corona & Labaro, quod Augusti opera terrarum orbis pacatus sit. B

TRIB. POT. IX. Victoria globo stellato insidens, sertum manibus gestans, Imperatoris capiti ornando. Sedet autem, vt stabilem & non fugacem designet.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΤΡΙΤΟΝ. *Imperator tertium*, victoria proræ nauis cum Corona & palma insistens.

TABVLA XLIV.

IMP. TITVS VESPASIANVS AVGVSTVS RESTITVIT. Victoria gradiens cum clypeo votiuo, vt videtur cui insculptum. S. P. Q. R. talem etiam nummum restituit Domitianus & Nerua. C

TABVLA XLV.

S. P. Q. R. IMP. CAESARI. Equestris statua Augusto erecta .L. VINICIVS. Arcus triumphalis cum quadrigis triumphalibus Cæsari positus, quod inscriptio manifestat S. P. Q. R. IMP. CAESARI. L. hic VINICIVS anno V. C. DCCXX. Consul suffectus fuit, secundum Fastos, EX KAL. SEPTEMBRIS. Suetonius etiam in Augusto cap. LXXI. huius meminit, *Cœnaui mi Tiberi cum ijsdem, accesserunt conuiuæ Vinicius & Silius Pater.* D

POPVLI IVSSV. Statua equestris Augusto posita, cum paludamento; de qua Velleius Paterculus lib. II. *Mox cum Antonius occurrisset exercitui, quem ex transmarinis Prouincijs, Brundisium venire iusserat, Legio Martia & Quarta, cognita Senatus voluntate, & tanti Iuuenis indole, sublatis signis, ad Cæsarem se contulerunt, eum Senatus honoratum Equestri statua, quæ hodieq; in Rostris posita. Ætatem eius scriptura indicat (qui honor non alij per CCC. annos quam L. Syllæ, & Cn. Pompeio & C. Cæsari contigit) Proprætorem vnà cum Coss. designatis Hirtio & Pansa, bellum cum Antonio gerere iussit.*

IMP.

A IMP. ITERVM. Statua equeſtris cum Lituo, propter Pontificis & Auguris dignitatem, quam Cæſar licèt iuuenis adeptus erat.

TABVLA XLVI.

QVOD VIAE MVNITAE SVNT. Arcus Triumphalis cum Trophæis. Dion lib. LIII. *Cum videret Auguſtus, vias extra vrbem aliquandiu neglectas, difficila itinera exhibere, reliquas Patrum quibuſdam, proprijs ſumptibus reficiendas mandauit. Flaminiam, quoniam eo ducturus* B *erat exercitum ipſe procurauit; eſtque ea ſtatim inſtaurata, ac ob id ſtatuæ Auguſti ſunt ſupra aras in ponte Tiberis, & Arimini poſitæ, reliquæ viæ poſteriori tempore refectæ, ſiue publicis ſiue ipſius Auguſti ſumptibus hoc factum, quis dicere velit, neq; enim quid inter huius & publicum ærarium interſit, ſatis video.*

IMP. CAESAR. Auguſti ſtatua in columna roſtrata.

CNEVS CINNA MAGNVS III. VIR. S. P. Q. R. IMP. CAES. QVOD. V. M. S. EX EA. P. Q. I. S. AD. A. D. E. Dion lib. V. Vocat hunc Cneum Cornelium Cinnam Magnum, qui ex filia Pompei Magni natus fuit. Coniurauit hic in Auguſtum, quem cùm punire vellet, Liuiæ conſilijs permotus, animum ad clementiam flexit, C Cinnæq; ignouit, & conſulem deſignauit: quo ille facto adeò ſibi omnium animos deuinxit, vt nullæ in illum amplius conſpirationes fierent. de quo videndus Anneus Seneca lib. I. De Clementia.

Cippus hic eſt honorifico titulo inſcriptus ob vias munitas: litteræ autem ita explicandæ. *Senatus Populusq; Romanus Imperatori Cæſari, quod viæ munitæ ſint, ex ea pecunia, quæ iuſſu Senatus ad Ærarium delata eſt.*

L. MESCENNIVS RVFVS III VIR. Monetæ cudendæ præfectus, ſub Auguſto fuit L. Meſcennius Rufus, qui Ciceroni Procos. in Cilicia Quæſtor fuit, vt ipſe Tullius fatetur lib. XIII. Epiſt. XXVI. *L. Meſcennius ea mecum neceſſitudine coniunctus eſt, quod mihi quæſtor* D *fuit.* Cippo autem inſcriptum. IMP. CAES. AVGVSTO COMMVNI CONSENSV. Statua ſcilicet hæc communi conſenſu ſenatus & Populi Romani poſita eſt.

IMP. CAESAR AVGVSTVS. Curuli ſellæ inſidens cum victoria in manu.

TABVLA XLVII.

VOTO PVBLICE SVSCEPTO PRO SALVTE ET REDITV. IOVI OPTIMO MAX. SACRVM. Mars videtur cum

cum Labaro & Parazonio moris erat olim vota suscipere pro incolumitate, vel reditu Imperatoris, vel pro fœlici Reip.statu; & rei votorum dicebantur, quæ soluebant obtentis quæ petebantur. Vouebant autem Dijs donaria, templa, ludos, sacrificia & similia. Dicebantur autem suscipere vota, nuncupare vel signare, sæpe enim inscribebant votũ chartæ, & cerâ affigebant Deorum statuis, quibus nuncupabant vota sua: vnde Iuuenalis Satyra X. A

Propter quæ fas est Genua incerare Deorum.

Plinius secundus epistolis ad Traianum moré hunc dilucidè admodum expresit: *Plinius Traiano: Solennia vota pro incolumitate tua (qua publica salus continetur) & suscepimus Domine, pariter & soluimus: precati Deos, vt velint ea semper solui semperque signari.* Et alio loco. *Vota, Domine, priorum annorum nuncupata, alacres lætique persoluimus, nouaque rursus curante commilitonum, & Prouincialium pietate, suscepimus, precati Deos vt te Remque Publicam florentem & incolumem ea benignitate seruarent.* Et Martialis lib. VIII. B

Quantus Io Latias mundi conuentus ad aras
Suscipit, & soluit pro Duce vota suo.

Vnde Augustus cum ex multis indicijs mortem sibi instare cognouisset, recusauit vota nuncupare in proximum lustrum, quæ non esset soluturus. Suetonius in Augusto cap. XCVII. *Quo animaduerso, vota quæ in proximum lustrum suscipi mos est, Collegam suum, Tiberium nuncupare iussit, nam se quanquam conscriptus paratisque tabulis, negauit suscepturum, quæ non esset soliturus.* C

IOVI OPTIMO MAXIMO S. P. Q. R. VOTIS SVSCEPTIS PRO SALVTE IMPERATORIS CAESARIS QVOD PER EVM RESP. IN AMPLIORE ATQVE TRANQVILLIORE STATV EST.

In nomismatis posteriorum Imperatorum sæpe reperitur alia forma votorum. VOT. X. vel XX. nempe VOTIS Decennalibus Vicennalibus. in Valentis nummo, VOTIS DECENNALIBVS MVLTIPLICATIS VICENNALIBVS. Publicè enim nuncupabant vota si X. vel XX. annis Imperatorem aut Rempub. bono in statu seruarent, spectacula aut ludos se edituros. D

Fortè hæc inscriptio respicit ad cladem Varianam, quando Augustus Magnos Ludos vouit. Suetonius cap. XXIII. *Vouit & magnos Ludos Ioui Opt. Max. si Remp. in meliorem statum vertisset, quod factum Cimbrico Marsicoque bello erat.*

FORTV-

A FORTVNAE REDVCI. CAESARI AVGVSTO S.P.Q.R. Ara Votiua Fortunæ Reduci posita, ob absentiam scilicet diuturnam Augusti ab vrbe, quod bello Cantabrico, & fortè aliàs factum. Fortunæ autem Reduci templũ olim positũ erat Romæ. Martialis lib. VII.

Hic vbi Fortunæ Reduci fulgentia latè
Templa nitent.

Claudianus etiam disertè ob Ducum reditum, Fortunę Reduci templa exstructa canit:

Aurea Fortunæ Reduci si templa priores,
Ob reditum vouere Ducum, non dignius vnquam
B *Hæc Dea pro meritis amplas sibi posceret ædes.*

Dion lib. LIV. *Ob reditum eius, atque ob illa quæ absens gessisset, multa ac varia in honorem eius decreta, quorum ille nihil accepit, nisi quod Fortunæ Reduci Aram consecrari, diemque sui reditus inter ferias referri, & Augustalia dici passus.*

Q. RVSTIVS. FORTVNAE ANTIATES. Q. hic Rustius, fortè affinis illius Rustij fuit, cuius mentio apud Plutarchum in Crasso, refert enim inter Rustij impedimenta, repertos lasciuos libros Aristidis, Milesiaca inscriptos, præbuisseque Surrenæ Parthorum duci sugillandi Romanos materiam, quod nec in bello valerent sibi temperare. Fortunę C Antiates ita dictæ, quod Antij (nobile id Latij quondam oppidum) colerentur: aliquando singulari aliquando plurali numero nomen effertur. Horatij extat Oda ad Fortunam quæ Antij colitur. Lib. I. XXXV.

O Diua gratum quæ regis Antium
Præsens vel imò tollere de gradu
Mortale corpus, vel superbos
Vertere funeribus triumphos.

Dicebantur etiam Sortes Antiates. Suetonius in Caligula, *monuerunt & Sortes Antiatinæ. vt à Cassio caueret*, petebantur enim ab illis responsa. D Macrobius lib. I. Saturnaliorum cap. XXIII. *Vt videmus apud Antium promoueri simulachra Fortunarum ad edenda responsa.* Cur autem gemina ibi Fortuna colitur, cùm vnica alibi tantùm sit? an quod suspicatur Cl^mus^. Torrentius, vnam quidem esse Fortunam, sed duas ab effectu, quia Iupiter, vt Homerus finxit, ex duobus dolijs nunc læta nunc tristia nobis immittit, nec improbabile fore si vnam Angeroniam, aliam Volupiam quis illas vocaret, hanc à voluptate, illam ab angore sic dictam; firmissimo inter se nexu coniunctas. Sic etiam Fortuna Prænestina plurali numero ab aliquibus vocatur. Statius Papinius in Syluis.

Et Prænestinæ poterant migrare sorores.

Lylius Gyraldus Syntagmate XVI. Deorum historiæ, ideo dictas sorores dicit à Poëta, quod Præneste colerentur sub duarum sororum effigie, hoc est Bonæ Malæque Fortunæ. A

TABVLA XLVIII.

ANTIOXEΩN. ONOΛEΩΣ. *Antiochensium. Onoleus.* Antiochia turrito capite, monti insidens, manu palmam gestat, pedibus verò fluuium premit. Syriæ Metropolis erat, à Seleuco Nicatore condita ad Orontem amnem: atq; in memoriam Antiochi Patris ita vocata. Straboni etiam Tetrapolis dicta, quod ex quatuor partibus constituta sit. vicinum habebat suburbanum totius Orientis amœnissimum Daphnem nomine, nemorum fontiumque frequentia memorandum; de quo Abrahami Orteli Parergon Lector consulat. B

ΣΙΔΟΝΩΣ. *Sidonis.* Mulier Tauro insidens. Erat autem Sidon nobilis in primis & vetusta Phœniciæ vrbs, vitri opificio, clara, & Bœotiarum Thebarum parens. Cadmus enim conditor, Agenoris filius Sidone oriundus. Vnde non improbabile putarem, mulierem hanc Tauro insidentem, Europam esse Cadmi Filiam à Ioue Tauri specie raptam. C

ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. *Seleucienfium Ciuitatis Sacræ & Liberæ.* Mulier turrito capite cum palma, monti insidens, sub pedibus eius viri simulachrum, qui vtraque manu illam sustinere videtur. Erat autem Seleucia Strabone teste Assyriæ Metropolis, à Seleuco Nicatore ad Tigrim condita, maxima & frequentissima Orientis vrbs, Parthorum sedes præcipua, licèt Reges rarò in illa aulam haberent; sed in vico maximo illi propinquo Chtesiphonte, vbi hyemabant, æstatem verò in Ecbatanis agebant, parcentes Seleuciæ, ne à Scythica & militari turba diripiretur. Cur autē Αὐτονόμος, seu libera vocetur, Eutropius docet. libro VI. *Pompeius quum in Syriam venisset, Seleuciam vicinam Antiochiæ libertate donauit, quod Regem Tigranem non recepisset.* Sed cùm referat Appianus sex à Seleuco Nicatore conditas Seleucias, difficile est asserere, de qua hic agatur. D

ΑΣΚΑΛΩΝΙΤΩΝ. *Ascalon.* Palestinæ quondam vrbs ampla, & validis murorum munimentis subnixa, vt auctor est Iosephus de bello Iudæorum. in nummo videre est mulierem turrito capite hastæ innixā, & sinistra videtur binos Lituos augurales gerere, proræ insistit, ab vna parte tridens est, ab altera Aquila.

ΘΕΑΣ

A ΘΕΑΣ ΣΙΔΩΝΟΣ. *Deæ Sidonis.* Sidoniorum Dea erat Astartæ, quæ passim à Syris & Phœnicibus summo honore colebatur, quam aliqui Lunam, alij Venerem fuisse asserunt. Cicero lib. III. de Natura Deorum quatuor Veneres enumerat, ex quibus, *Quarta*, inquit, *Syria Tiroque concepta, quæ Astarte vocatur, quam Adonidi nupsisse traditum est.*

Sacræ verò Litteræ conceptis verbis Deam Sidoniorum Astarten vocant. Lib. III. Regum Cap. XI. καὶ ἐπορεύθη Σολομὼν ὀπίσω τῆς Ἀστάρτης θεοῦ Σιδωνίων. *Et abijt Salomon post Astartē Deum Sidoniorum.* nec moueat aliquem Deum Astarten hic vocari, nam Deorum sexus priscis erat indifferens; vnde & Lunā Deam & Lunum dicebant, vt auctor
B est Aelius Spartianus in vita Antonini Caracallæ. *Vnde quamuis Græci vel Aegyptij eo genere quo fœminam hominem, etiam Lunam Deam dicant, mysticè tamen Deum dicunt.* Et Macrobius de Venere ex Læuio, *Venerem igitur almum adorans siue fœmina siue Mas est, ita vti alma Noctiluca est.*

ΙΟΥΛΙΕΩΝ ΤΩΝ ΚΑΙ ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. *Iulienſium qui & Laodicenſes.* An Laodicenses Iulienses dicti sint hactenus non obseruaui; Plinius illam Liberam vocat. Fuit autem Laodicea Syriæ vrbs celebris à Seleuco Nicatore, in honorem Laodices matris suæ condita. Strabonis tempore magnum incrementum adepta erat, cum prius exigua vrbs
C fuisset.

ΑΜΦΙΠΟΛΙΤΩΝ. De Amphipoli, inter Macedoniæ vrbes in Græcia mea abundè. vbi & mulierem Tauro insidentem Dianam Tauropolon esse diximus.

ΜΑΜΕΡΤΙΝΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Mamertinorum.* à Mamerte qui Oscorum lingua Mars est, Mamertinorum nomen fluxisse scriptores asserunt, siue ob armorum peritiam, vel quod ab armorum Deo originem trahant: quod nomisma nostrum etiam docet, in quo Mars cum telo & Clypeo. Sed de Mamertinis in Magna Græcia Goltzius egit,
D quem Lector consulat.

TABVLA XLIX.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΩΝ. De Thessalonicensibus in Græcia dictum.

ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. *Reges Demetrij*, quis hic Demetrius Rex, Augusti tempore?

ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΗΣΚΛΑΣ. ΝΙΚΟΣΤΡΑΤΟΣ. *Pontifex Isclas. Nicostratus.* Ceruus cum truncata dictione ΕΦΕ. siue Ephesiorum. Asiæ minoris clarissima quondam vrbs, quam Iustinus ex Trogo Pompeio à Marthesia & Lampedo Marte genitis, Amazonum Reginis conditam, Plinius etiam Amazonum opus esse prædicat. Strabo verò lib. XIV. ab Androclo Codri Atheniensium Regis filio exstructam refert: Dianæ magnifico templo celebris; cui Xerxes, cùm omnia Asiatica templa ignibus traderet, solùm pepercit, quod adeò celebratum fuit, vt inter septem mundi miracula adnumerauerit Vetustas; cuius vmbram licet ex Plinio habere lib. XXXVI. cap. XIV. *Magnificentiæ verò admiratio extat templum Dianæ Ephesiæ, ducentis viginti annis factum à tota Asia, in solo id palustri fecêre, ne terræ motus sentiret, aut hiatus timeret: rursus ne in lubrico atque instabili fundamenta tantæ molis locarentur, calcatis ea substrauère carbonibus, dein velleribus lanæ. Vniuersi templi longitudo est CCCCXXV. pedum latitudo CCXX. Columnæ centum viginti septem à singulis Regibus factæ LX. pedum altitudine.* A B

ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. De Perintho in Græcia dictum.

ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Smyrnensium.* Inter Ionicas vrbes non postrema erat Smyrna, quam ab Amazone conditam, & ab Alexandro restitutam dicit Plinius. Tacitus variantes sententias refert de eius origine lib. IV. Annalium. *At Smyrnæi repetita vetustate, seu Tantalus Ioue ortus, illos, siue Theseus diuina & ipse stirpe, siue vna Amazonum condidisset.* Præterfluit amnis Melas inter fluuios Asiaticos facile præcipuus. Sæpe aduersam fortunam passa, cumque Lydi illā euertissent, quadringentis annis, Strabone teste, in vici modum habitata fuit; postmodum Antigonus eam suscitauit, deinde Lysimachus, & suo tempore omnium pulcherrima erat. Copiosa ibi quondam Bibliotheca, & Homeræum cum porticu quadrata, & Homeri statua temploque. Smyrnæi enim Poëtam sibi vendicant; vnde & nummus quidam æneus erat, qui Homerus vocabatur; qua in vrbe Dolabella Tribonium vnum ex Cæsaris parricidis cepit, & occidi iussit, qui vrbem priùs variè afflixerat. Solinus cap. LIII. *Smyrna, vnde precipuè nitet, Homero vati Patria extitit, qui post Ilium captum anno Ducentesimo septuagesimo secundo, humanis rebus excessit, Agrippa Syluio Tyberini filio Albæ regnante anno ante Vrbem conditam CLX.* C D

ΚΟΙΝΟΝ ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ. *Communitas Bizantinorum,* vide Græciam meam de Byzantio.

ΚΝΩΣΙΕΩΝ ΔΙΣ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Cnosiorum.* Præcipua olim Creten-

A Cretenſium vrbium Cnoſſus, ſi Homero fides habenda; illam enim Minois Regiam & ingentem Vrbem dicit. in plano erat ſita, & ambitu ſuo XXX. Stadia complexa; dicta etiam Ceratos à præterfluentis amnis nomine, Strabone teſte. dignitate omnes Cretæ vrbes ſuperauit, mox decus hoc Gortynam, Lictumque translatum fuit: lapſu verò temporis iterum antiquum honorem obtinuit, & Metropolis dignitatem. Strabonis verò ætate Romanorum Colonia eò ducta; Mineruam apud ſe natam, & fruges Cnoſsij aſſerebant. Iulius Solinus cap. XVI. *Cnoßij Mineruam ciuem Deam numerant, primumq́; apud ſe fruges ſatas affirmant, auda-* B *cter cum Atticis contendentes*. In nummo autem Labirynthi forma videtur conſpici, quam Dædalus ad Aegyptij imitationem in Creta fecit.

TABVLA L.

COLONIA CAESAREA. C. SABINO. P. VARO. II. VIRIS. Quænā fuit hæc Cæſarea, à C. Sabino & P. Varo duûmuiris deducta, inueſtigatu eſt difficile, in tanta Vrbium frequē- C tia, quibus illud nomen. duo autem boues. cum aſſecla Sacerdotis habitu, qui aratrum ducit, Coloniæ ſignum eſt, deſignabatur autem Colonia, Varrone teſte, Vacca & Boue, ita vt Vacca Coloniæ quam conderent propior eſſet, exteriùs verò bos araret; ducto verò aratro, terminos deſignabant Coloniæ, quà mœnia ducerentur; & aratro portato vbi portam ſtatui vellent, vnde & portæ nomen à portando inditum.

COLONIA IVLIA PHILIPPI. De hac Colonia Tabula XXVI. diximus.

COLONIA CAESAREA PHILIPPI. Diuerſa hæc à Colonia Iulia Philippi. Phœniciæ enim hæc vrbs eſt, quam aliqui Cæſaream Pa- D nias dictam credunt, quondam Leſer & Dan, aliquando & Lachis vocata. vt obſeruauit Cl^mus^. Ortelius. deducta autem fuit à T. Rufo. & L. Gallo Duûmuiris.

COLONIA SEBASTA. L. FABATO T. TARO L. PISONE II. VIRIS. Sebaſta vrbs in Auguſti honorem exſtructa ab Herode Iudææ Rege, cùm priùs Samaria diceretur Strabone teſte: erat etiam Sebaſta Armeniæ vrbs Stephano auctore.

COLONIA IVLIA BERYTVS, vrbs eſt in Palæſtina, Plinio, Colonia Iulia fœlix cognominata.

CAESAREA AVGVSTA. An hæc Hiſpaniæ vrbs ſit quam communi nomine Cæſar-auguſtam vocamus, dubito; video enim à La-

tinis ſcriptoribus Cæſar-Auguſtam non Cæſaream Auguſtam dici, Ptolomæo tamen Cæſarea Auguſta dicitur. A

TABVLA LI. LII.

DVAE hæ tabulæ varia tantùm nomina habent Duûmuirorum qui Colonias deduxerunt, agróſue aſsignârunt. B

TABVLA LIII.

ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΝ. *Cæſarea Metropolis*, Paleſtinæ vrbs ad mare Mediterraneum ſita, olim Stratonis Turris dicta, mox ab Herode in Auguſti honorem Cæſarea vocata.

ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ ΙΕΡΑ. *Nicopolis ſacra*, ob Actiacam victoriam ab Auguſto Condita, non procul ab Actio, vt ſuprà diximus. C

ΚΥΔΩΝΙΑ. *Cydonia*. De Cydone in Græciȩ inſulis inter Cretenſes vrbes à me eſt facta mentio.

ΤΡΙΠΟΛΙΤΩΝ. ΜΥΦΩΝΤΩ. ΠΑΣΟΡΑΣ. *Tripolitanorum. Murium occiſori Deæ Paſoras*, ſiue omnia videntis. quod nam hoc numen quod Μύφωντον ſeu Muricidam dixeris, equidem ignoro; poterat tamen peculiare loci alicuius eſſe, vt Μυίαγρος quod Muſcas fugabat, de quo Pauſanias in Arcadicis, Plinius, Deum Myiodem vocat Lib. XXIX. cap. VI. *Nullum animal minus docile exiſtimatur, minoriſue intellectus, quam muſca; quo mirabilius eſt, Olympiæ ſacro certamine nubes earum immolato tauro, Deo quem Myiodem vocant, extra territorium abire.* Apollo certè Smintheus dicitur, quod Mures (quos Aeoles Sminthas vocant) in Troade occidiſſet. de quo vide. Greciȩ inſulas Tabula XIV. de Tenedo. D

ΤΙΦΟΥΛΕΩΝ. *Tiphuleorum*, vbi gentium hic locus ſit me fugit; quid nam verò ſibi mulier hac quæ inter duo capita equina ſtat, non facile quis aſſequetur; niſi Hipponam dixerimus Deam, quæ equis & ſtabulis præeſt. Apuleius III. Mileſiacorum. *In ipſo fori meditullio. Hipponæ Deæ ſimulachrum reſidens ædiculæ, quod accuratè corollis roſeis equidem recentibus fuerat ornatum.* Et Tertullianus in Apologetico. *Vos tamen non negabitis, & iumenta omnia & equos canterios cum ſua Hippona coli à vobis.*

ΔΙΟ-

A ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΜΑΡΩΝΙΤΩΝ. *Bacchus Maronitarum.* De Maronea Thraciæ vrbe, in Græcia diximus, & de Baccho quem illi ΣΩΤΗΡΑ ſeu ſeruatorem vocabant. ſed hoc nummo Bacchi figura non ſpectatur, ne Liberæ quidem, nulla enim hedera, aut Pampinis caput eius cinctum.

ΤΡΙΠΟΛΙΤΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΝ. *Tripolitanorum Metropolitanorum.* Statua Equeſtris Auguſto poſita.

ΣΕΒΑΣΤΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ. *Sebaſta Metropolis.* Ab Herode in Auguſti honorem condita, quod indicat Capricornus qui orbem pe-
B dibus continet, ipſius Auguſti Horoſcopus: adeſt Cornucopiæ quæ fœlicitatem & rerum abundantiam ſignificat. Sebaſta autem hęc olim Samaria erat dicta. Euſebius in Chronico: *Herodes Samariam olim iam in cineribus ſedentem, à fundamentis ſuſcitans, in honorem Auguſti Sebaſtam ſeu Auguſtam appellauit.*

TABVLA LIV.

COLONIA IVLIA BONNA. Ita Ortelius interpretatur. Germaniæ vrbs ad Rhenum ſita, quæ & hoc æui nomen priſcum ob-
C tinet; de qua apud C. Tacitum frequens mentio Lib. IV. Hiſtoriarum.

COLONIA NEMAVSVS. Crocodillus palmæ alligatus, Signum captę Aegypti. de hac ſuprà dictum.

COLONIA IVLIA OCTAVIA. Vbi hæc terrarum fuit Colonia parum hactenus liquet.

TIBERIVS SEMPRONIVS GRACCVS QVAESTOR DESIGNATVS. Aratrum & Decempeda cum ſignis Legionum.

TIBERIVS SEMPRONIVS T. F. GRACCVS. II. VIR ITERVM. Ex. S C. Graccus hic iterum Duûmuir Coloniæ deducen-
D dę. Fuit autem Colonia Iulia Auguſta, quæ nunc Auguſta Vindelicorum dicitur; vt Abrahamo Ortelio, & Marco Velzero placet.

COLONIA IVLIA VALENTIA. An hæc Valentia Citerioris Hiſpaniæ nobilis illa vrbs inter Conteſtanos ſita, quæ fortè Cātabrici belli tēporibus Colonia facta fuit, quādo is multas Colonias in Hiſpaniā deduxit, vel Valentia Narbonenſis prouinciæ, inquirat Lector.

AVGVSTVS. COLONIA IVLIA CORINTHVS. In Gręcia diximus, Iulium Cæſarem Corinthum è ruinis excitaſſe, & Colonos eò deduxiſſe.

COLONIA. AVGVSTA PATRENSIS. Poſt Victoriam Actiacam Auguſtus ex multis Achaiæ vrbibus, quæ infrequenter habitatæ

habitatę erant,incolas Patras deduxit, & Coloniam effecit,atque in eius honorem Colonia Augusta Patrensis vocata, vt fusiùs in Græcia dictum. A

TABVLA LV.

MVNICIPIVM CALAGVRIS IVLIA. Quid inter Municipium & Coloniam discriminis sit, Aulus Gellius lib. XVI. cap. XIII. docet. *Municipes sunt ciues Romani, ex municipijs, suo iure & legibus vtentes; muneris tantùm cum Populo Romano honorarij Participes, à quo munere capeßendo appellati videntur, nullis alijs neceßitatibus, neque vlla Pop. Rom. lege adstricti; cum nunquam Populi Romani eorum fundus factus esset. Primos autem Municipes, sine suffragij iure, Cerites eße factos accepimus; conceßumq́; illis, vt ciuitatis Romanæ honorem quidem caperent, sed negotijs tamen atque oneribus vacarent, pro Sacris bello Gallico receptis, custoditisq́;. Coloniarum verò alia neceßitudo est, non enim veniunt extrinsecus in ciuitatem, nec suis radicibus nituntur, sed ex ciuitate quasi propagatæ sunt, & iura institutaque omnia Pop. Rom. non sui arbitrij habent.* Vnde Imp. Hadrianus oratione quam de Itali censibus in Senatu habuit, dicebat se mirari quod in ius Coloniarum mutari Italicenses gestiuerint, cum suo iure vti possent. B C

COLONIA ASTIGI AVGVSTA. Inter Bæticæ vrbes recensetur Astigi, à Plinio Augusta Firma vocata, à qua Cōuentus Bæticę quartus Astigitanus dicebatur. hodie Eceia incolis, de qua vide Hispaniam nostram Cap. XVIII.

MVNICIPIVM ERGAVICA. Celtiberorum in Terraconensi Hispania, Ergauica ciuitas. Plinius Ergauicenses ad conuentum Cęsar, Augustanum venire, & vetere iure Latij dicit vti.

COLONIA AVGVSTA EMERITA. Lusitaniæ vrbs Augusta Emerita, finito bello Cantabrico ab Augusto condita. Auctor enim est Dion lib. LIII. Augustum exauctoratis Emeritis militibus, iussisse eos Vrbem in Lusitania condere, quam illi Augustam Emeritam, in eius honorem vocauerunt: Lusitaniæ olim præcipua vrbs, hodie Merida dicitur. de qua in Hispania mea Cap. XXXI. nummus ostendit portas vrbis cum pinnis. D

SIGOBRIGA. Celtiberorum in Hispania Tarraconensi vrbs, quam alij Segobrigam dicunt.

P. CARISIVS LEGATVS PROPRAETORE. EMERITA. Diximus P. Carisium bello Cantabrico multa præclarè in Hispania fecisse, & fortè hic veteranos milites Emeritam deduxit.

P. CARI-

A P. CARISIVS LEGATVS PROP. COLONIA TOLETVM. Ad Tagum inter Carpentanos Toletum iacet, loco aſpero & editiori, firmum olim oppidum; ſed non magnum: ſed poſtquam eo Coloniam Auguſtus duxit, magis frequentari cœpit. Gotthorum tempeſtate Regum aula & ſedes fuit, hodieque adhuc inter præcipuas Hiſpaniæ vrbes iure recenſetur. Plura in Hiſpania mea cap. LIX.

CAESAREA AVGVSTA. Quæ poſterioribus ſæculis Cæſaraugùſta, eadem & Cæſarea Auguſta in nummis vocata. hodie, Caragoza vide Hiſpaniam cap. XXCII.

B M. PLAETORIO TRANQVILLO Q. VRSO. II. VIRI. ITERVM. hoc eſt iterum Duûmuiri deducendæ Coloniæ creati.

TABVLA LVI.

IMPERATOR X. Auguſto ſublimiori loco ſedenti duo ramos Oleæ, vt videtur, porrigunt, Barbararum fortè gentium Legati, qui pacem vel fœdus cum P. R. expetunt. quo videtur Suetonius reſpicere, cap. XXI. *Qua virtute, moderationisq́ fama, Indos etiam ac Schytas, auditu* C *modò cognitos, pellexit ad amicitiam ſuam, Populique Romani, vltro per legatos petendam.* Horatius lib. IV. Oda XIV.

Te Cantaber non ante domabilis,
Meduſq́ & Indus, te profugus Schytes
Miratur, ô tutela præſens
Italiæ, Dominæq́ Romæ

Dion etiam lib. LIII. Frequentes etiam (Samum) adipſum legati commeârunt, ac Indi pacem quam antea per Oratores, tunc interpoſito fœdere ſanxerunt.

PAX ORBIS TERRARVM. S. P. Q. R. Orbis inter duos o- D leæ ramos vel Lauri. in memoriam ſub Auguſto Terrarum Orbem ſublatis bellis omnibus, pacem habuiſſe, vel Victorijs Auguſti peragratum orbem.

IMP. XIV. Puerum Auguſto duo offerunt, quem is ad ſe recepit. Goltzius credit, Parthorum vel aliorum Barbarorum legatos eſſe, qui Regem infantem Auguſto alendum afferant. alij verò inter quos Cl^mus. Læuinus Torrentius ad Suetonium, referunt ad rogationes legis, quos Auguſtus de maritandis Ordinibus tulit, quibus omnes iubebantur Matrimonia contrahere & liberos ſuſcipere, Suetonius in Auguſto cap. XXXIV. *Leges retractauit, & quaſdam ex integro ſanxit, vt Sumptuariam, & de Adulterijs, de Pudicitia, de Ambitu, de maritandis Ordinibus, hanc cum a-*

liquanto quàm cæteras seuerius emendaßet, præ tumultu recusantiũ perferre nõ potuit, nisi adempta demum lenitáue parte pœnarũ, & vacatione trienny data, auctisquè præmijs; Sic quoque abolitionẽ eius publico spectaculo pertinaciter postulante equite, accitos Germanici liberos, receptosquè, partim ad se, partim in Patris gremium ostentauit, manu vultuque significans, ne grauarentur imitari iuuenis exemplum. Quanti verò Romani fecerunt semper sobolis abundantiam & ciuium fœcunditatem, ex Horatio inter cæteros patet qui carmine Sæculari ita precatur: A

Diua producas sobolem, Patrumque
Prosperes decreta super iugandis B
Fœminis, prolisquè noua feraci
Lege Marita.

Quare inter alia Censorum munia, refert Cicero de legibus, *Cœlibes eße prohibento.* Apud Gellium etiam Q. Metelli Numidici Censoris oratio citatur, quam ad populum habuit de Ducendis vxoribus, seu de prole augenda.

IMPERATOR. Virgo est veste ad talos dimissa, vna manu Cornucopiæ, altera Oleæ ramum gestat; quo habitu veteres Pacem depingebant; vt & duo subsequentes nummi, respiciũt enim ad Pacem vniuersalem ab Augusto compositis paßim bellis stabilitam. C

PAX. Duæ dextræ cum Cornucopiæ & Caduceo, pacis hoc symbolum est. Ostenditque fœlicitatem & abundantiam omnium rerum pace acquiri.

CAESAR DIVI F. Venus victrix. de illa satis in Iulio.

IANVS CLVSVS. Iani templũ clausũ, exstinctis paßim bellis. Suet. Cap. XXII. *Ianum Quirinum, semel atque iterum à condita Vrbe ante memoriam suam clausum, in multo breuiore temporis spatio, terra mariquè pace parta, ter clausit.* T. Liuius, de Iano loquens: *bis deinde post Numæ tempora clausus fuit, semel T. Manlio Consule, post Punicum primum perfectum bellum, iterum (quod nostræ ætati Dij dederunt vt videremus) post bellum Actiacum ab Imperatore Cæsare Augusto, pace terra marique parta.* Fuit autem ter Ianus ab Augusto clausus, primo post Actiacam victoriam, Cõsulatu eius quinto; iterum victis Cantabris, Consulatu decimo: tertiò Gentibus omnibus longè latéque compositis, Consulatu vndecimo; vt obseruauit Cl^mus. Iustus Lipsius lib. I. electorum Cap. XX. quo tempore Dominus noster IESVS CHRISTVS humanam naturam assumpsit. Fasti verò ostendunt, Augustum bis Ianum clausisse, primò deuicto Antonio & Cleopatra ad Actium, secundò finito bello Cantabrico. D

Pax

A PAX. Corona laurea, in qua mulier cum Caduceo,& Angue ſuper Aram,quo ſalutem deſignat,quod ex multis varijsque nũmis patere poteſt. Inter Antonini enim nummos eſt Anguis in ſpiras collectus cum inſcriptione SALVS ANTONINI AVG. in Luci verò Aurelij Veri, Serpens aram circumuoluens, adſtante muliere quæ Pateram manu tenet. SALVTI AVGVSTORVM. eſt enim Anguis Aeſculapij inſigne; qui Salutis auctor. Nec abſonum eſſet, hoc ad Salutis Augurium referre, quod ſedatis bellis poſtliminio reuocatum. de quo Dion lib.LI. *Sed ex omnibus his decretis, nullum ei maiori voluptati fuit, quam quod Portæ*
B *Iani ab illo clauſæ ſint, quaſi omnibus bellis confectis, ac quod Salutis Augurium factum ſit, hactenus intermiſſum.* Suetonius Cap. XXXI. *Nonnulla etiam ex antiquis cerimonijs paulatim abolita reſtituit, vt Salutis Augurium, Diale Flaminium.* Erat autem Salutis Augurium teſte Dione Lib. XXXVII. Diuinationis quoddam genus,quo explorabatur, concederéntne Dij, vt Salutem Populo poſtularent:quaſi nefas eſſet eam, priuſquam concedatur,petere. ad illud dies deſtinabatur quotannis, quo nullus exercitus ad bellum eſſet profectus, nullus hoſtis in aciem exiuiſſet, aut pugnatũ eſſet, qua de cauſſa per Ciuilia bella non poterat id celebrari.

C

TABVLA LVII.

SALVS GENERIS HVMANI. Auguſtus pulcherrimo hoc Elogio per adulationem ornatus, quod eius tempore bella omnia ſilerent,& Remp.ex miſerrimo in fœliciſsimum ſtatum erexiſſet Sed nobilis hic titulus IESV CHRISTO SERVATORI NOSTRO ſoli competit , qui anno V. C. DCCLI. in ſalutem generis humani in Bethleem Iudæ, pace per vniuerſum orbem ſtabilita, natus fuit; idque ſub finem anni XLII. Imperij ipſius Auguſti. COSS. Auguſto
D XIII. & M. Plauto Syllano; alij tamen aliter enumerant.

AVGVSTVS. S. C. Aquila Coronæ ciuicæ inſiſtit, ab vtraque parte Lauri rami ſunt. Dion lib. LIII. *Cæſari cum orationem de eiurando regno, ac diuidendis prouincijs habuiſſet, multi erant delati honores, nempe vt ante eius domum in Palatio Lauri ponerentur, ac ſuper eas Coronæ quernæ ſuſpenderentur, nimirum quod perpetuus hoſtium Victor, ac Ciuium eſſet ſeruator:* & Ouidius in Metamorph. vbi agit de Daphne mutata in Laurum.

Tu Ducibus lætis aderis, cùm læta Triumphum
Vox canet, & longas viſent Capitolia pompas.

Postibus Augustis, eadem fidissima custos, A
Ante fores stabis, mediamque tuebere Quercum.

SALVS GENERIS HVMANI. Victoria globo insistens cum Palma & Corona. Significat Augusti victorias per orbem vniuersum partas, Salutem generis Humani fuisse.

CAESAR AVGVSTVS S. P. Q. R. Duo Lauri rami inter quos CLYPEVS VOTIVVS. à S. P. Q. R. positus, Cæteræ explicatione non indigent, suprà enim de ijs dictum.

TABVLA LVIII.

B

IMPERATOR VESPASIANVS AVGVSTVS RESTITVIT. Orbis cum Gubernaculo: in honorem Augusti primò fuit hic nummus signatus, mox à T. Vespasiano restitutus; quod Augusti prouidentia terrarum orbis gubernaretur.

M. COCCEIVS M. F. NERVA. III. VIR. Tres circuli cum inscriptione.. ASIA. EVROPA. AFRICA. Triumuir hic monetalis M. Cocceius Nerua, nummum hunc signauit in Augusti honorem, quod victorijs suis Asiam, Europam, & Africam peragrasset, debellatis passim hostibus.

C. CIB. D. D. PVBL. Goltzius interpretatur, Corona Ciuica data decreto Publico. est enim Querna Corona ob seruatos ciues. C

CAESAR AVGVSTVS. Duo lauri rami vel arbuscula. inter alia quæ Romani in Augusti honorē decreuêre, fuit vt Lauro semper conoraretur, ac vt ante eius domum Lauri ponerentur; teste Dione. Ouidius lib. III. Tristium eleg. I.

Cur tamen apposita velatur ianua Lauro?
Cingit & Augustas arbor opaca comas?
An quia perpetuos meruit domus ista Triumphos?
An quia Leucadio Semper amata Deo?

Plinius lib. XV. cap. XX. *Laurus triumphis propriè dicatur, vel gratissima domibus ianitrix Cæsarum Pontificumque, quæ sola & domos exornat, & ante limina excubat.* D

TABVLA LIX.

DE L. Aquilio Floro P. Turpiliano III. viris Monetalibus, de Dea Feronia, & Libera, suprà dictum. nunc quædā tantūmodo de Coronis Ciuicis prætermissa dicemus.

OB

A OB CIVES SERVATOS. Corona Querna, cui inclusus Clypeus Votiuus. S. P. Q. R. CL. V. Querna Corona quæ non dabatur nisi ciue seruato in acie, ideò & Ciuica dicta. Militaris virtutis insigne clarissimum : *Iam pridem verò*, Plinio teste, *Clementiæ Imperatorum, postquam Ciuilium bellorum profano meritum cœpit videri, Ciuem non occidere, cedunt his Murales, Vallaresq́, & Aureæ, quanquam pretio antecedentes, cedunt & Rostratæ*; sed lubet disertissimi viri audire verba de Ciuica corona ex libro XVI. cap. IV. *Ciuica Iligna primò fuit, posteà magis placuit ex Esculo Ioui sacra. variatumque & cum quercu est, ac data vbique quæ fuerat,* B *custodito tantùm honore glandis. additæ leges arctæ, & ideo superbæ (quasq́ conferre libeat cum illa Græcorum summa, quæ sub ipso Ioue datur, cuiq́ muros patria gaudens rumpit) Ciuem seruare, hostem occidere, vtque eum locum, in quo sit actum, hostis obtineat eo die, vtque seruatus fateatur, aliàs testes nihil prosunt: vt ciuis fuerit, Auxilia quamuis Rege seruato decus id non dant; nec crescit honos idem Imperatore Conseruato, quoniam conditores, in quocumque ciue summum esse voluerunt. Accepta, licet vti perpetuò. Ludos ineunti semper assurgi, etiam ab Senatu in more est: Sedendi ius in proximo Senatui, Vacatio munerum omnium, ipsi Patriq́ & auo paterno. Quatuordecim eas accepit Siccius Dentatus, vt retulimus suo loco, Sex Capitolinus, is quidem & de Duce Seruilio. Africanus de Patre accipere noluit, apud Trebiam. O mores æternos! qui tanta opera honore solo donauerint, & cùm reliquas Coronas auro commendarent, Salutem ciuis in pretio esse noluerunt, clara professione seruari quidem hominem nefas esse lucri caussa.*

TABVLA LX. LXI. LXII. LXIII. LXIV. LXV. LXVI.

SEquentes septem tabulæ, continent tantùm Triûmuirorum Monetalium nomina, qui sub Augusto, Auro, Argento Aere, flando feriundoque præerant. Coronæ etiam aliquot ciuicæ, ob ciues seruatos habent. aliæ verò, AVGVSTVS TRIBVNITIAE POTEST. in alijs verò instrumenta quæ ad Monetam spectant visuntur, Incus, Malleus & Forceps.

TABVLA LXVIII. (actually 61

AVGVSTVS. Genitura Augusti sub signo Capricorni fœlicissima cuius tantâ fiduciâ habuit, vt Thema suum vulgauerit, nûmosq; percusserit, nota sideris Capicorni, sub quo natus fuit adsût Cornuacopię

 vel

vel orbis, cum gubernaculo, quod illo regnans, terrarum orbis fœlicitate & omnium rerum abundantia frueretur. A

TABVLA LXIIX.

CORonæ Laureæ Augusto à Senatu in perpetuum concessæ, non secus ac Iulio Cæsari, quas ille per singulos Tribunitiæ Potestatis annos à primo ad XXXVI. in nomismatibus signauit.

TABVLA LXIX.

B

CONSVLI XI. PATRI PATRIAE S. P. Q. R. his nummis, Consulatuum atque annorum Tribunitiæ potestatis Augusti series, & numerus quibus aliquando Pontificis Maximi, aliquando & Imperatoris titulus adiectus. Cum S. C.

TABVLA LXX.

L. MESCINIVS RVFVS III. VIR. Basis est cum inscriptione. IMPERATORI CAESARI AVGVSTO LVDIS SAECVLARIBVS. XV. S. F. Seu. QVINDECEMVIRI SACRIS FACIENDIS. Triumuir Monetalis fuit L. Mescinius Rufus, qui nummum hunc in honorem Augusti cudit, quod ludos Sæculares multo tempore intermissos Quindecemuir sacris faciundis edidit. Fuerunt autem celebrati hi Ludi anno V. C. DCCXXXVI. C. Furnio. C. Iunio Silano Consulibus. Origo autem Sæcularium Ludorum à Varrone describitur lib. I. de scenicis originibus: *Cùm multa portenta fierent, & murus ac turris quæ sunt intra portam Collinam & Esquilinam, de cælo essent tacta, & ideo libros Sibyllinos XV. Viri adissent, renunciârunt vt Diti patri, & Proserpinæ Ludi Terentini in Campo Martio fierent, & hostiæ furuæ immolarentur, vtque Ludi Centesimo quoquo anno fierent.* alij tamen Centesimo Decimo fuisse celebratos referunt, inter quos Horatius carmine, quod ipsis Sæcularibus cantatum fuit. C D

Certus vndenos Decies per annos,
Orbis vt Cantus referatque Ludos,
Ter die clara, totiensq́ grata
Nocte frequentes.

Spectabat autem ad Quindecemuirorum Collegium sæcularium ludorum cura, quod eodem carmine Poëta docet.

Quæque

A

Quæque Auentinum tenet, Algidumq́;
Quindecim Diana preces Virorum
Curet, & votis puerorum amicas
Applicet aures.

Tacitus lib. XI. Annalium: *ijsdem Consulibus, Ludi Sæculares Octingentesimo post Romam conditam, quarto & sexagesimo quàm Augustus ediderat, spectati sunt; vtriusq; Principis rationes prætermitto, satis narratas libris quibus res Imperatoris Domitiani composui; nam is quoque edidit Ludos Sæculares, ijsque affui Sacerdotio Quindecemuirali præditus, ac tum Prætor. quod non iactanter refero, sed quia Collegio Quindecimuirum antiquitus ea cura, & Magistratus potissimum exsequebantur officia cærimoniarum.* Alij verò ideo Sæculares dictos volunt, quod semel tantùm ætate hominis fierent, vt multa alia quæ rara sunt, post sæculum euenire, loquentium consuetudo vsurpat; vnde Præconis voce solebant conuocari ad Ludos, *qui nec spectati, nec spectandi iterum forent.* Suetonius in Claudio. Cap. XXI. *Fecit & Sæculares, quasi anticipatos ab Augusto, nec legittimo tempore reseruatos, quamuis is in Historijs suis prodat, intermissos eos Augustum multò post diligentissimè, annorum ratione subducta, in ordinem redegisse; quare vox Præconis irrisa est, inuitantis more sollenni ad Ludos, quos nec spectasset quisquam, nec spectaturus esset, cùm superessent adhuc qui spectauerant, & quidam Histrionum producti olim, tunc quoque producerentur.* De his vidẽdus Onuphrius Panuuinius, Politianus, Censorinus de die Natali, Valerius Maximus Lib. II.

B

C

Circus cum Metis & Obelisco, in quo currentes quadrigę: non dubito quin Circus Maximus sit, inter pulcherrima Romanæ vrbis ornamenta: quem primus Tarquinius exstruxit; Cæsar verò Dictator integrum postea restaurauit, ampliauitque; de quo Plinius lib. XXXVI. cap. XV. *Nam vt Circum maximum à Cæsare Dictatore exstructum longitudine stadiorum trium, latitudine vnius, sed cum ædificijs iugerum quaternum ad sedem CCLX. millium inter magna opera dicamus.* Postea verò eundem restaurauit exornauitque Augustus, vt auctor est Cassiodorus Lib. III. Variarum Epist. LI. *Sed mundi Dominus ad potentiam suam opus extollens, mirandam etiam Romanis Fabricam, in Vallem Murciam tetendit Augustus, vt immensa moles firmiter præcincta montibus contineretur, vbi magnarum rerum iudicia clauderentur.* Huc proculdubio spectat præsens nummus, sed Augustus non fecit mirandam hanc molem, sed Tarquinius & Cæsar, vt diximus, sed restaurauit, non secus ac in Traiani nummis etiam spectatur Circus, quia teste Dione is Circum Maximum collapsum

D

Elegan-

Elegantiorem & ampliorem restituit. Sed consulendus Onuphrius, libro de ludis Circensibus. A

C. SVLPICIVS PLAETORINVS. duo Togati in Rostris sedentes, quos probabiliter Augustum & Agrippam dicimus; Duplicia autem Rostra fuerunt, Vetera nempe ita dicta, & Iulia seu Noua: de Veteribus pleni sunt auctorum libri. de Nouis Dion, de Augusti funere. *feretro posito ad Rostra, pro illis Drusus Orationem de scripto recitauit, Cæterũ pro Rostris Iulijs, Tiberius ex S. C. ad populum perorauit.*

M. POSTVMIVS ALBINVS L. PORCIVS CAPITO II. VIRI Togatus quidam cum ramo lauri aut oleæ in sinistra, dextra virò nescio quid gestat. B

AVGVSTVS DIVI. F. LVDOS SAECVLARES FECIT. Fuluius Vrsinus, alijq; Antiquitatis periti, simulachrum hoc, cum Apice, Clypeo & Caduceo, Salij esse ferunt, cuiusmodi & in Domitiani nũmis conspicitur, in quo ludi Sæculares Sextum ab eo facti, notati sunt.

TABVLA LXXI.

C

LVCIVS CAESAR AVGVSTI FILIVS AVGVR CONSVL DESIGNATVS PRINCEPS IVVENTVTIS. Lucius Cæsar Agrippæ filius, ab Augusto cum Caio Fratre adoptatus fuit, & Augur creatus, ideo Lituus & Tripus cum Paterá, vt videtur, nisi forte Clypeus sit.

CAIVS, LVCIVS, CAESARES AVGVSTI F. CONSVLES DESIGNATI PRINCIPES IVVENTVTIS. Caius & Lucius Togati cum Clypeis & hastis puris, adest Sympulũ & Lituus. Suetonius. *Caium & Lucium adoptauit domi per Aes & libram, Emptos à Patre Agrippa, tenerosquè adhuc ad curam Reipub. admouit, & Consules Designatos, circum Prouincias exercitusque dimisit.* D De quibus & Tacitus I. Annalium. *Nam genitos Agrippa Caium & Lucium, in familiam Cæsarum induxerat, necdum posita prætexta puerili, Principes Iuuentutis appellari, Consules designari, specie recusantis flagrantissimè cupiuerat.* Vtrumq; non multis intercedentibus mensibus non sine veneni suspicione, & Liuiæ & Tiberij fraude amisit. Suetonius, Caium & Lucium in duo de viginti mensium spatio amisit ambos, Caio in Lycia, Lucio Massiliæ defunctis, quorum

A quorum corpora refert Dion, à Tribunis militum Romam apportata fuiſſe, parmaſque & haſtas quas aureas ab Equitibus acceperāt, in Curia ſuſpenſas fuiſſe, cuius rei memoria in hoc nummo ſunt & alij duo nummi, Cai & Luci Cæſarum, in quibus & Clypæi cum haſtis, & Sacrorum inſtrumenta.

ΠΤΟΛΕΜΑΙΔΟΣ ΙΕΡΑ ΣΥΓΚΛΗΤΟΣ. *Ptolemaidos ſacrum Concilium*; Tripus cum fulmine & Lauri ramo. Ptolemaides olim plures fuerunt, nam in Aethiopia ad Sinum Arabicum, Epithercas à Plinio cognominata, in Lybiæ etiam Pentapolitana regione Ptolameis Barce fuit, in Aegypto etiam & Cilicia eius nominis vrbes fuerunt.

B L. LENTVLVS FLAMEN MARTIALIS. Flamines à Numa fuiſſe inſtitutos refert Varro: dicti autem Flamines, quod Licio in Apice velati erant, ac caput cinctum filio habebant. Flamines autem quaſi Filamines dicti; tres autem precipui erant Flamines, Dialis Ioui, Martialis Marti, Quirinalis Romulo dicatus. Prima dignitas erat Dialis, huic proximus Martialis, in honorem Martis qui Romuli pater credebatur.

TABVLA LXXII.

C C. POPPAEVS SABINVS AEDILIS CVRVLIS. Duæ Sellæ Curules Coronatæ, quibus fulmen adeſt. C. hic Poppæus Sabinus anno V. C. DCCLXII. cum Q. Sulpicio Camerino Conſul fuit.

Q. SALVIVS IMP. COS. DESIG. Saluiam gentem Ferentino oppido atque ex Principibus Etruriæ oriundam, refert Suetonius in Othone: an hic Q. Saluius idem ſit, quem aliqui Saluiedenum vocant, video ambigere ſcriptores. Dion refert Q. Saluidienum obſcuriſsimo loco natum, ab Auguſto Conſulem deſignatum fuiſſe. Eumque poſtea interfectum, quod Auguſtum inſidijs petijſſet.

D PONT. MAX. Clementię ſedentis ſimulachrum cum haſta pura & oleæ ramo.

IMP. CAESAR DIVI F. Clypeum hunc clauiculatum vocant aliqui, Sebaſtianus verò Erizzo non malè ſuſpicatur pateram eſse, qua in ſacrificijs ſuſcipiebant Victimarum cruorem.

PVBLIVS STOLO. ANCILIA. cum Apice. regnante Numa Pompilio ſcutum breue & rotundum cælo lapſum eſt, & cum Aruſpices reſpōdiſſent, illic fore ſummū imperiū, vbi illud eſſet, diligentia Numę ne quandoq; ab hoſtibus poſsit auferri, adhibito Mamurio fabro, multa ſimilia facta ſunt & in tēplo Martis locata, Virgilius Aeneidos VIII.

Hic exultantes Salios, nudosq; Lupercos
Lanigerosq; Apices, & lapsa Ancilia cælo. A

Dicebatur autem Ancile, teste Seruio, aut quasi vndiq; circũcisum, aut quasi ἀμφίχειλον, seu vndique labrum habens.

AVGVSTVS. Corona est ex Cranijs boum, & oblongis baccis, & patellis, cum Candelabro instar Tripodis in medio. Veteres enim, vt pietatem suam in Deos testarentur, capita Taurorum vel boum, detracta pelle cum varijs fructibus, præ templi foribus suspendebant, quę Encarpia vocabant. B

TABVLA LXXIII.

IOVI TONANTI, Templum Iouis Tonantis, & in medio stans Iupiter cum fulmine & hasta pura. Suetonius cap. XXIX. *Ioui Tonanti ædem consecrauit, liberatus periculo cùm expeditionè Cantabrica per nocturnum iter Lecticam eius fulgur perstrinxisset, seruumq; prælucentem exanimasset.* Cap. etiam XC. *Cùm dedicatam in Capitolio ædem Tonanti Ioui assiduè frequentaret, somniauit, queri Capitolinum Iouem, cultores sibi abduci, seque respondisse Tonantem pro ianitore ei appositũ, ideoq; mox tintinnabulis fastigium ædis redimiuit, quod ea ferè ianuis dependebant.* Plura apud Dionem C lib. LIV.

Q. PAPIRIVS CARBO. Q. TERENTIVS MONTANVS II. VIR QVAESTOR. Templum in cuius frontispicio inscriptum IVNONI. à latere verò CILLA. an vitium aliquod in scriptura sit, dubito, vt Loco Silla, Cilla scriptum sit.

IOVI OLYMPIO. Templum Ioui Olympio Sacrum, Olympię olim in Græcia fuit celeberrimum, Statua Iouis Phidię manu inclytum. Erat etiam Athenis inchoatum Iouis Olympij templum à Pisistrato; de quo Liuius lib. XLI. *Magnificentiæ verò in Deos, vel Iouis Olympij templum Athenis, in terris vnum inchoatum pro magnitudine Dei potest esse testis.* Romæ an fuerit Olympij Iouis templum, hactenus non vidi qui asseD reret.

S. C. Templum Rotundum, cui vtrimque adstant bases cum animali aliquo, quod fortè in Augusti honorem dedicatum fuit.

C. MARIVS. C. F. PR. Q. III. VIR. Duo togati cum Corona radiata, an Apollo cum Augusto incertum, nam eius se filium esse lubens credebat.

Sacrarium hoc videtur esse, cum inscriptione, IMP. CAESARI. in quo visuntur tres statuæ, in honorem Augusti proculdubio exstructum.

AVGV-

A AVGVSTVS. Ara cum encarpijs, & duabus Capellis, viuo enim Augusto templa & aras Romanos posuisse vel Horatius ostendit lib.II. Epist.I.

Præsenti tibi maturos largimur honores,
Iurandasq; tuum per nomen ponimus aras.

CAESAR DIVI F. Apollo rupi insidens cum cythara aut plectro. Augustus volebat credi se Apollinis Filium, hinc in famosa illa cena quę vulgò dicebatur δωδεκάθεος. apud Suetonium Cap. LXX. *Discumbentibus conuiuis, Deorum habitu ipse pro Apolline ornatus fuit.* Sed B clariùs Cap. XLIV. *in Asclepiadis θεολογουμένων libris lego, Acciam cum ad sollenne Apollinis sacrum media nocte venisset, posita in templo lectica, dum cæteræ Matronæ dormirent, obdormisse; Draconemq; repente irrepsisse ad eam; pauloque post egressum, illamq; experge factam quasi à concubitu mariti purificasse se, & statim in corpore eius extitisse maculam velut depicti Draconis, nec potuisse vnquam eximi; adeò vt mox publicis balneis perpetuò abstinuerit: Augustum natum mense decimo, & ob hoc Apollinis filium existimatum. Eadem Accia priusquam pareret, somniauit intestina sua ferri ad sydera, explicariq; per omnem terrarum cæliq; ambitum. Somniauit & Pater Octauius vtero Acciæ Iubar Solis exortum* eadem apud Dionem Lib. XLV. Seruius etiam ad C versum illum Virgilij IV. Eccloga.

Casta Faue Lucina, tuus iam regnat Apollo.

Dicit Augustum, Apollinem vocatum à Poëta, & Simulachrum illi factum cum Apollinis cunctis insignibus.

ROMAE ET AVGVSTO. Templum hoc in honorem Romæ & Augusti exstructum cum duabus Victorijs quę palmam & Coronam habent. Suetonius cap. LII. *Templa quamuis sciret etiam Proconsulibus decerni solere, in nulla tamen prouincia nisi communi suo Romæq; nomine recepit, nam in Vrbe quidem pertinacissimè abstinuit hoc honore, atq; etiam Argenteas statuas olim sibi positas conflauit omnes, ex quibus aureas cortinas Apollini Palatino dedicauit.* Dion tamen auctor est, lib. LI. Augustum permisisse Asia- D ticis, vt sibi templa conderent, Asianis quidem Pergami, Bithynijs Nicomediæ.

APOLLINI. Templum hoc Apollini Palatino exstructum ab Augusto. Suetonius. *Templum Apollinis in ea parte Palatinæ domus excitauit, quam fulmine ictam desiderari à Deo Aruspices pronunciârunt; quo loco iam senior sæpe etiam Senatum habuit, decuriasque iudicum recognouit.* Propertius Lib. IV.

Musa Palatini referamus Apollinis ædem,
Res est Calliopæ digna fauore tuo.

PACI PERPETVAE. Templum Pacis,& in medio Ara propter A
Vniuerſalem pacem, quam poſt Actiacam pugnam imperio Romano Auguſtus conciliauit, qua de cauſſa, ſuprà vidimus in nummis, PAX ORBIS TERRARVM.

COMMVNITAS ASIAE. Templum ROMAE ET AVGVSTO ab Aſiæ communitate dedicatum.

TABVLA LXXIV.

KOINON AΘENAION. *Athenienſium Communitas.* Templum B
cum Ara ab Athenienſibus Auguſto conſtructum. Deſtinauerant Reges amici templum Iouis Olympij Athenis perficere, & Auguſto dedicare. Suetonius Cap. LX. *Reges amici atque Socij, & ſinguli in ſuo quiſq; regno Cæſareas vrbes condiderunt, & cuncti ſimul Ædem Iouis Olympij Athenis antiquitus inchoatam, perficere communi ſumptu deſtinauerant, Genioq; eius dedicare.* Ante verò Auguſtum nemini Romanorum moris fuit, viuis templa & aras ponere, vt Dion obſeruauit lib. LI. Sed poſt Auguſtum cæteris etiam Imperatoribus honos hic habitus, quem morem Prudentius luculenter tangit:

Hunc morem Veterum docili iam ætate ſequuta C
Poſteritas, menſa atq; Adytis, & Flamine, & Aris
Auguſtum coluit; vitulo placauit & agno,
Strata ad puluinar iacuit, reſponſa popoſcit.
Teſtantur tituli, produnt Conſulta Senatus,
Cæſareum Iouis ad ſpeciem ſtatuentia templum.

KOINΩNIA KOPINΘIΩN. *Corinthiorum Communitas.* Corinthij etiam illi diuinos honores habuerunt, & meritò, in memoriam ſcilicet Iulij Cæſaris, qui Corinthum ex ruderibus excitauit & Coloniam duxit. D

M. MESSALINVS M. F. III. VIR. Hercules clauæ cum Spolio Leonis innixus.

KYΔΩNOΣ. *Cydonis.* Templum eſt cum Acroterijs, & Victorijs; in medio Simulachrum, Auguſti fortè, cum Haſta & Patera.

BALBVS PROPRAETORE. Herculis claua, Balbus Gadibus oriundus, vbi Hercules in maximo honore, non mirum eius Dei inſignia etiam nummis exprimi.

HPAKAEΩTAN. *Heraclea.* Etiam templum in Auguſti honorem erexit.

M. A.

A M. A. Herculis Claua inter duas Cytharas, in Herculis & Apollinis fortè memoriam, quorum hic signa manifesta.

ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΙΤΩΝ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Cæsaræensium Philippopolitarum.* De Cæsarea Philippi suprà dictum. Et hoc templum est Augusto sacrum, in quo statua eius sedentis specie cum hasta & patera.

ΟΥΗΙΔΙΟΣ ΠΩΛΛΙΩΝ. ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ. *Vedius Pollio. Cæsaræensium.* Vedius Pollio libertini Generis, equestris ordinis, ob crudelitatem in seruos & luxum celebris; cuius Seneca meminit lib. III. de ira: *Fregerat vnus ex seruis eius Cristallinum; rapi eum Vedius iussit, nec vulgari quidem periturum morte: Murænis obijci iubebatur, quas ingens piscina continebat. quis nō hoc illum putaret Luxuriæ caussa facere? sæuitia erat; euasit è manibus puer, & confugit ad Cæsaris pedes: nihil aliud petiturus, quam vt aliter periret, nec esca fieret: motus est nouitate crudelitatis Cæsar, & illum quidem mitti, Crystallina autem omnia coram se frangi iussit, complerique Piscinam.* Plinius lib. IX. cap. XXIII. *Inuenit in hoc animali, documenta sæuitiæ Vedius Pollio eques Romanus, ex amicis Diui Augusti: viuarijs earum immergens damnata mancipia, non tanquam ad hoc feris terrarum non sufficientibus, sed quia in alio genere totum pariter hominem distrahi spectare non poterat.* Obijt hic Pollio C anno V. C. DCCXXXIX. Quem licèt viuum Augustus frequentasset, mortuo tamen, licèt hæres ex Dodrante scriptus, nullum honorem habuit, immò & ædes ipsius, ne quod eius monimentum (quod Pollio in primis affectauerat) exstaret, diruit, porticumque ibi exstruxit Liuiæ nomine; vt auctor est Dion lib. LIIII.

ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ ΠΑΡΡΑΣΙΟΥ. *Menander Parrasij.* Templum est multis Columnis ornatū, & infra Capricornus, à latere Caduceus cum quatuor aristis, quod in Augusti honorē exstructum esse cuiuis patet.

TABVLA LXXV.

D

NIKOMHΔΕΩΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟΥ. *Nicomedensium sacræ scilicet ciuitatis, & Asyli.* Augusti figura stans in medio templi, quod à Nicomedensibus in Augusti honorem cum Asylo exstructum fuit.

Iouis caput cum litteris Barbaricis.

ΑΓΞΥΡΟΣ. *Anxuris.* Iouis Anxuris Caput. de quo Seruius lib. Aeneidos VII. *Circa hunc tractum Campaniæ colebatur puer Iupiter qui*

qui Anxurus dicebatur, quaſi ἄνευ Συρȣ͂. i. Sine nouacula, quia barbam raſiſſet nunquam, & Iuno virgo, quæ Feronia dicebatur. de quo Virgilius. A

----- queis Iupiter Anxurus aruis
Præſidet, & viridi gaudens Feronia Luco.

Erat autem Anxur Volſcorum oppidum antiquiſsimum, altè ſitum, atque in paludes propendens, quæ poſtea Terracina dicta teſte Feſto, de quo Horatius lib. I. Satyr. V.

Impoſitum ſaxis latè candentibus Anxur.

Multi putant vocandum Iouem Axurem, quaſi ἀξυρόν ſiue imberbem; quos nummus noſter conuincit, qui non imberbem, ſed egregiè barbatum Iouem exhibet. B

ΕΦΕΣΙΩΝ ΠΡΟΤΩΝ ΑΣΙΑΣ. *Epheſiorum quæ prima Aſiæ ciuitas.* Diana eſt Epheſia, brachijs nudis, multis mammis prædita, & duobus tridentibus innixa inter duos ceruos, inferiori parte corporis inſtar Hermæ ſeu Termini, Calathum capite videtur geſtare. multas illi mammas adpingunt, quia naturam illa deſignat, quæ res natas alit vniuerſas.

ΚΥΡΑΝΕΙΩΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ. *Cyranenſium Ciuitatis Sacræ & proprijs legibus vtentis.* Iupiter Ammon cum arietinis Cornibus, qui in Cyrenaica regione colebatur. Plinius lib. V. cap. V. *Cyrenaica eadem & Pentapolitana regio, illuſtratur Ammonis oraculo, quod à Cyrenis abeſt CCCC. M. Paſsuum fonte Solis, vrbibus maximè quinque, Berenice, Arſinoe, Ptolemaide, Apollonia, ipſa Cyrene.* de cuius origine Iulius Solinus cap. XXX. *Maior Syrtis oſtentat oppidum, Cyrenas vocant, quod Battus Lacedæmonius Olympiade quinta & quadrageſima, Rege Martio res Romanas tenente, anno poſt Troiam captam, quingenteſimo octogeſimo ſexto condidit, quæ domus Callimachi Poëtæ fuit & Patria.* C

ΕΠΙΣΤΡ. ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ ΚΑΙ ΕΦΕΣΙΩΝ ΟΜΟΝΙΑ. *Pergamenorum & Epheſiorum Concordia.* Templum eſt cum Dianæ Epheſiæ & Aeſculapij ſimulachris. Pergamus Aſiæ minoris clariſsimum oppidum; ab aliquibus in Phrygia maiore collocatur, ab alijs verò Myſiæ Helleſpontiæ adſcribitur. Galeni Medicorum Principis patria. Aeſculapij templo nobilitatum, quem ſummo cultu incolæ & vicini omnes venerabantur; de quo Statius Papinius. D

Pergameas intraſſe domos, vbi maximus ægris
Auxiliator adeſt, & feſtinantia ſiſtens
Fata, ſalutifero mitis Deus incubat angui.

Erat

A Erat autem Pergamum arx quondam egregiè munita in monte cõdita, in qua Lyſimachi Regis Theſauri ſeruabantur à Philetæro Tyanẽſi Eunucho: qui ſublata Lyſimachi ſtirpe, & Seleuco Nicatore, ac Ptolomæo Ceranno interfectis; pecunias atque arcem ſibi conſeruauit, dum validioribus & vicinioribus pollicitando & obſequendo morem gerebat: huic erant fratres Eumenes & Attalus, à quibus Pergami Reges fluxerunt, qui imperium paulatim auxerunt, & vrbem multis ornamẽtis adornârunt, ad Attalum Philomatorem qui moriens P. R. hæredem inſtituit.

B

TABVLA LXXVI.

TIBERIVS CAESAR DIVI AVGVSTI F. AVGVSTVS P. M. TRIB. POT. XXIV. S. C. Auerſa nummi pars DIVO AVGVSTO. S. P. Q. R. Quadrigæ Elephantorum. nummus hic poſt Auguſti Apotheoſim, à Tiberio Cæſare in eius honorem ſignatus: obijt autem Auguſtus anno ab V. C. DCCLXVII. COSS. Sexto C Pompeio & Sexto Apuleio, cùm vixiſſet annos LXXV. Menſes decem, dies viginti ſex, Dione teſte. Magni illi multique decreti honores, inter quos, nummus hic oſtendit Thenſam cum Elephantis, Circenſibus Ludis ſollenni Pompa decretos, quod ex Suetonio patet in Claudio cap. II. *Auiæ Liuiæ diuinos honores, & Circenſi pompa currum Elephantorum Auguſtæo ſimilem decernendum curauit.* Moris enim erat in Circenſi Pompa, cum ſimulachris Deorum, inferri Principis vel Imperatoris imaginem, in Thenſa, & Ferculo, quod ante Iulium Cæſarem nemini contigit. Erat autem Thenſa, vt auctor eſt Sicinnius Capito apud Feſtum, *Vehiculum, quo exuuiæ Deorum Ludicris Circenſibus in Circum ad Puluinar feruntur, fuit* D *& ex ebore, vt apud Titinium in barbato, & ex Argento.* Iulio Cęſari illa decreta fuit, Dione teſte lib. XLIII. *Statuam quoq; tunc eburneam Cæſaris, ac poſt Thenſam in Circenſibus pompis, cum Deorum ſimulachris vehi iuſſerunt, aliamq; imaginem cum inſcriptione Dei Inuicti: in fano Quirini poſuerunt.*

GERMANICVS CAESAR TIBERI AVGVSTI F. DIVI AVG. N. COS. II. auerſa parte etiam Quadrigæ Elephantorum, cum Triumphali Auguſti ſtatua à S. P. Q. R. poſitæ.

CONSENSV SENATVS E T EQVESTRIS ORDINIS. S. P. Q. R. Statua Auguſti ſedentis ſpecie, cum Lauri ramo in dextra, & orbe in ſiniſtra, quæ illo defuncto à Senatu Populoque Romano communi conſenſu poſita fuit.

IMPERATOR TITVS VESPASIANVS AVGVSTVS RESTITVIT. Nummum hunc Optimus Imperator in Augusti memoriam restituit. A

DIVVS AVGVSTVS PATER. Statua Augusti radiato capite, cum Hasta pura & Lauri ramo.

IMPERATOR TITVS CAESAR VESPASIANVS AVGVSTVS PONT. MAX. TRIB. POT. PATER PATRIAE COS. VIII. RESTITVIT. Vir quidam Galea & Thorace armatus, & Paludamento indutus, porrecta manu: ab vna parte Seminudus quis assidet cum hasta pura,& orbe in sinistra, adstat illi Victoria quæ Coronam illi offert, ab altera B parte mulier cum Cornucopiæ, cui Aquila ad pedes. infra mulier nuda cum Delphino, iuxta quam vir cum tauro. Videtur Augustus esse receptus inter Deos cum Marte vel Quirino. sed de antiquitate nummi dubito.

TABVLA LXXVII. LXXVIII.

CONSECRATIO. Ara est cum fulmine, & Aquila insculpta, Tiberius Cæsar Augustum consecrauit Cælo, & inter Deos C retulit, in cuius rei memoriam omnes huius Tabulę & subsequētes nummi signati sunt.

CONSECRATIO. Aquila cum fulmine. Fingebant Veteres Romani, animas Imperatorum ab Aquila in cælum deferri. Artemidorus in Oneirocriticis: *Mos enim vetus est, hos mortuos tum fingere tum pingere, Aquilis insidentes, & per huiusmodi opificia colere.* vnde Dion vbi de funere Augusti agit. *Postquam Cadauer rogo in Campo Martio impositū fuit, primùm omnes Pontifices illud circum ierunt, deinde Equites, tum Legionarij reliquiq; milites, & ij demum qui custodiæ præfuerunt, omnia præmia quæ ob sua in bello egregia facta, ab ipso accepissent, super eum conijcientes. Post hæc Centu-* D *riones acceptis facibus, iussu Senatus rogum succendunt: eo absumpto, Aquila ex eo emissa euolauit, quasi animam Augusti in cælum ferens.* Herodianus etiam Lib. IV. de funere Seueri Imp. *Mox ab extremo minimoque tabernaculo, tanquam è fastigio quodam, simul cum subiecto igne Aquila dimittitur, quæ in cælum creditur ipsam Principis animam deferre.* Sed non satis fuit ritus hosce obseruasse, in Augusti funere & consecratione, sed vt verè Deus crederetur, Eques quidam Romanus iurauit, vidisse se Augustum in cælum adscendentem. Dion Lib. LVI. *Cæterùm Liuia Numerio cuidam Attico Senatori & Prætori Decies Sestertiûm*

dono

A *dono dedit, quod iurauerat vidiſſe ſe Auguſtum in Cælum adſcendentem, quemadmodum antiquitus Romulum Proculus vidiſſe perhibetur.*

CONSECRATIO. Ara cum igne. Auguſto inter Deos relato ſacrificabant. Dion: tum verò immortalitatem ei tribuerunt, Flamineſque, & Sacerdotem Liuiam (quæ tunc Iuliæ etiam Auguſtæ cognomenta acceperat) conſtituerunt, lictoreque in ſacrificijs vti permiſerunt.

IMPERATOR NERO CLAVDIVS CAESAR AVGVSTVS GERM. RESTITVIT. Ara eſt ſine igne cum Acroterijs ſuis, B infra ſcriptum. PROVIDENTIA.

TABVLA LXXIX.

Tabula hæc varias Fulminis figuras quæ ad Auguſti Conſecrationem referri debent exhibet. Inſcriptiones autem tantùm ſunt Imperatorum, qui nummos hos in Auguſti honorem reſtituerunt.

C

TABVLA LXXX.

AETERNITATIS AVGVSTAE. Templũ hoc in honorẽ Auguſti factum. Dion: *decretum quoque Romæ Auguſto Sacrarium à Senatu; à Liuia autem & Tiberio factum. alibi quoquè, multis locis ei fana extructa ſunt à populis partim volentibus, partim inuitis. Nolæque domus in qua deceſſit, in templum mutata, dum eius Romæ Templum ædificabatur; auream ipſius imaginem in æde Martis lecto impoſitam collocauerunt, omnique eam cultu, quo in poſterum vſuri eſſent, venerati ſunt.*

D DIVA IVLIA DIVI AVG. Liuia Auguſti vxor, Tiberij mater ab Auguſta teſtamento in familiam Iuliam adoptata fuit, nomenque Auguſtæ illi inditũ. Tacitus I. Annalium. *Nihil primo Senatus die agi paſſus, niſi de ſupremis Auguſti, cuius teſtamentum illatum per Virgines Veſtæ; Tiberium & Liuiam hæredes habuit. Liuia in familiam Iuliam nomenq; Auguſtæ adſumebatur.* Diua verò vocata, non à Tiberio, nam is vetuit ne cæleſtis illi religio decerneretur, teſte Tacito, lib. V. Annalium & Dione lib. LVIII. Sed Claudius rerum potitus, auiæ Liuiæ diuinos honores & Circenſi pompa currum Elephantorum Auguſtæo ſimilẽ decernendum curauit vt Suetonius refert in Claudio.

AETER-

AETERNITATIS AVGVSTAE CVSTOS. Templum egregiæ ſtructuræ, & varijs Statuis ornatum. in medio duę figuræ ſtantes, forte Auguſti & Liuię, nam in eius honorem conditū fuiſſe clarum eſt. A

S. C. ſtatua ſedentis ſpecie cum haſta & patera, vel Diuę Iulię eſt, vel Clementiæ.

CONSECRATIO. S. C. Pauo eſt expanſa cauda, quemadmodum Aquila credebatur Heroum & Imperatorum animas ad cælum ferre, ita etiam illuſtrium fœminarum animas Pauo Iunonis ales in cælum ad Iunonem tollit; vnde in nummis Fauſtinæ maioris & minoris, videmus illas Pauoni inſidentes in cælum vehi.

Duæ Figuræ ſtantes, vnà cum Lauri ramo & Haſta pura, altera illi Coronam imponit: videtur Auguſtus Liuiæ vxoris capiti laurum imponere. B

AVGVSTO DEO. Auguſtus radiato capite cum haſta & patera.

S. P. Q. R. IVLIAE AVGVSTAE. Currus eſt tectus cum ſubjunctis mulis, quem carpentum propriè vocabant, Matronis vehiculium dedicatum, quod ſolebat in defunctæ honorem per Circum duci. Suetonius in Claudio. cap. II. *Parentibus inferias publicas, & hoc amplius Patri Circenſes annuos natali die, matri Carpentum quod per Circum duceretur.*

DIVA AVGVSTA. Diuæ Iuliæ ſimulachrum ſedens cum haſta pura, & ariſtis aliquot cum papauere; fuiſſe verò Liuiam conſecratam Iunonis nomine oſtendit Poëta Prudentius. C

Adiecêre ſacrum fieret quo Liuia Iuno,
Non minus infamis Thalami ſortita cubile,
Quam cum fraterno caluit Saturnia Lecto.

Duobus vltimis nummis templa in honorem Auguſti ſtructa.

TIBERIVS CAESAR DIVI AVG. F. AVGVSTVS P. M. TRIB. POT. XXIIII. S. C. reſpondet hæc inſcriptio alicui nummo ſuperiorum in quo honores Auguſti aut Liuiæ.

D

TABVLA LXXXI.

IVLIA AVGVSTA. GENITRIX ORBIS. Iulia cum ſemiluna in capite, & orbe infra poſito. nummus hic non à Tiberio, ſed potius Claudio percuſſus in honorem Auiæ; nam Tiberius matri modicos tantum honores decreuit. Claudius verò in Diuorum numerum retulit. Populus verò Romanus Iuliæ valde addictus, adeò vt illam Matrem Patriæ vocarent, quia multis ſaluti fuit, & Auguſtum ad mitiora conſilia perduxit, plurimorumque liberos educauit, filiaſque elocauit; vt auctor eſt Dion, ob hæc & plura beneficia Genitrix fortè orbis vocata.

MARCVS

A MARCVS AGRIPPA TRIB. POTES. COS. TERTIVM. Quanti Augustus Agrippam fecerit, ostendit Tribunitia Potestas, & tertius Consulatus, alijque in illum congesti honores.

C. ET L. CAESARES AVGVSTI FILII CONSVLES DESIGNATI PRINCIPES IVVENTVTIS. De his suprà dictũ.

ΤΙΒΕΡΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ· ΙΟΥΛΙΑ ΣΕΒΑΣΤΗΣ. *Tiberius Cæsar Augustus & Iulia Augusta.*

ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΤΙΒ. ΥΙΟΣ. ΤΙΒΕΡΙΟΣ ΚΑΙΚΑΡ ·ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΥΙΟΣ. *Germanicus Cæsar Tiberij Filius. Tiberius Cæsar*
B *Augusti Filius.*

GERMANICVS CAESAR TIB. AVG. F. CONSVL. ITERVM. De Germanico Drusi filio, eiusque indole & immatura morte suo loco diximus.

F I N I S.

NOMISMATA
TIBERI
CÆSARIS.

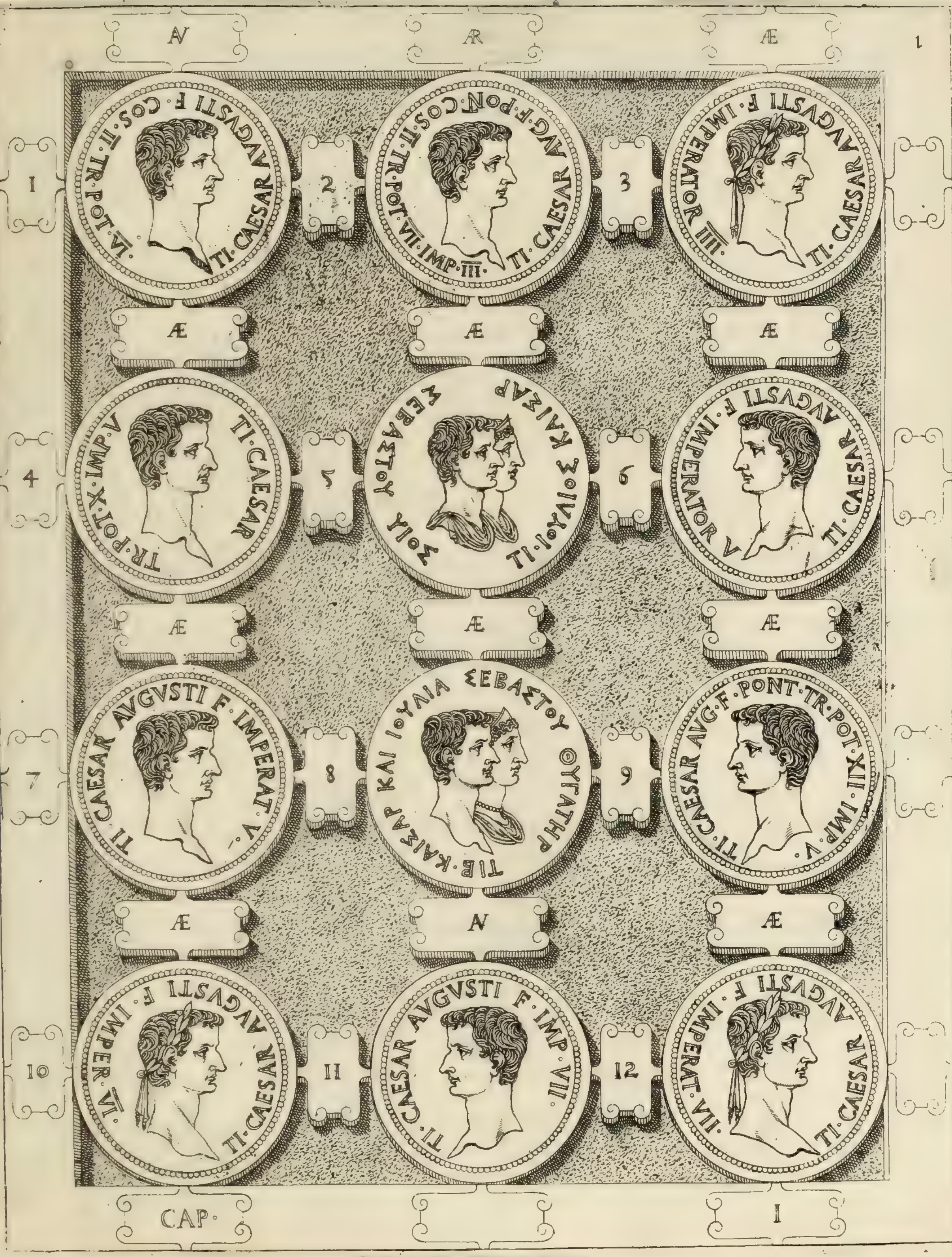

AV
AR
Æ
1
1
TI·CAESAR AVGVSTI F·COS·II·TR·POT·VI·
2
TI·CAESAR AVG·F·PON·COS·II·TR·POT·VII·IMP·III·
3
TI·CAESAR AVGVSTI F·IMPERATOR IIII·
Æ
Æ
Æ
4
TI·CAESAR TR·POT·X·IMP·V
5
6
TI·CAESAR AVGVSTI F·IMPERATOR V
Æ
Æ
Æ
7
TI·CAESAR AVGVSTI F·IMPERAT·V·
8
ΤΙΒ·ΚΑΙΣΑΡ ΚΑΙ ΙΟΥΛΙΑ ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΘΥΓΑΤΗΡ
9
TI·CAESAR AVG·F·PONT·TR·POT·XII·IMP·V
Æ
AV
Æ
10
TI·CAESAR AVGVSTI F·IMPER·VI·
11
TI·CAESAR AVGVSTI F·IMP·VII
12
TI·CAESAR AVGVSTI F·IMPERAT·VII·
CAP·
I

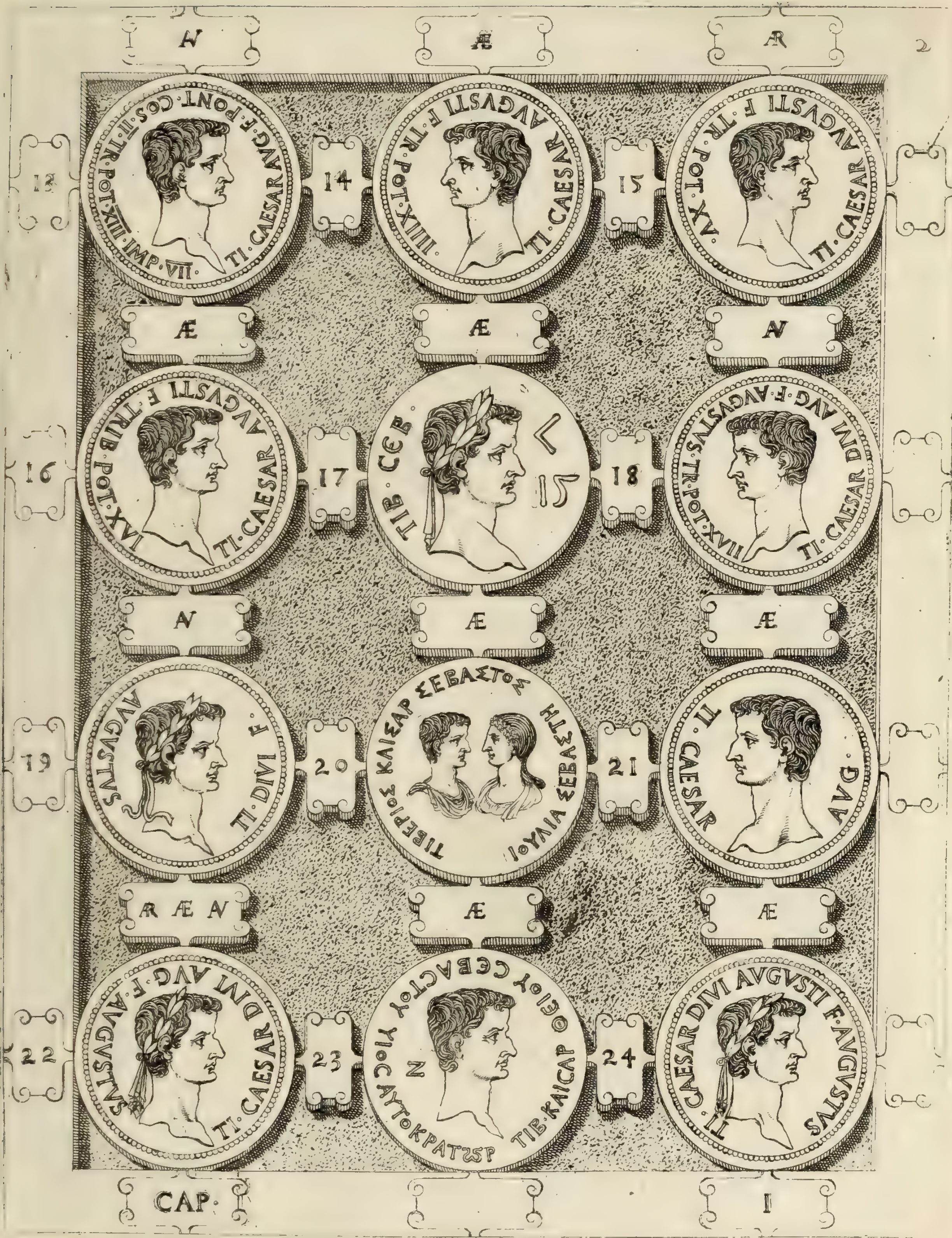

2
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
Æ
CAP·
I
TI·CAESAR AVG·F·PONT·COS·II·TR·POT·XIII·IMP·VII·
TI·CAESAR AVGVSTI F·TR·POT·XIIII·
TI·CAESAR AVGVSTI F·TR·POT·XV·
TI·CAESAR AVGVSTI F·TRIB·POT·XVI
TIB·CEB·
L
15
TI·CAESAR DIVI AVG·F·AVGVSTVS·TR·POT·XXII
TI·DIVI F· AVGVSTVS
ΤΙΒΕΡΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ
ΙΟΥΛΙΑ ΣΕΒΑΣΤΗ
TI·CAESAR AVG·
TI·CAESAR DIVI AVG·F·AVGVSTVS
ΤΙΒ·ΚΑΙΣΑΡ ΘΕΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΥΙΟΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ
N
TI·CAESAR DIVI AVGVSTI F·AVGVSTVS

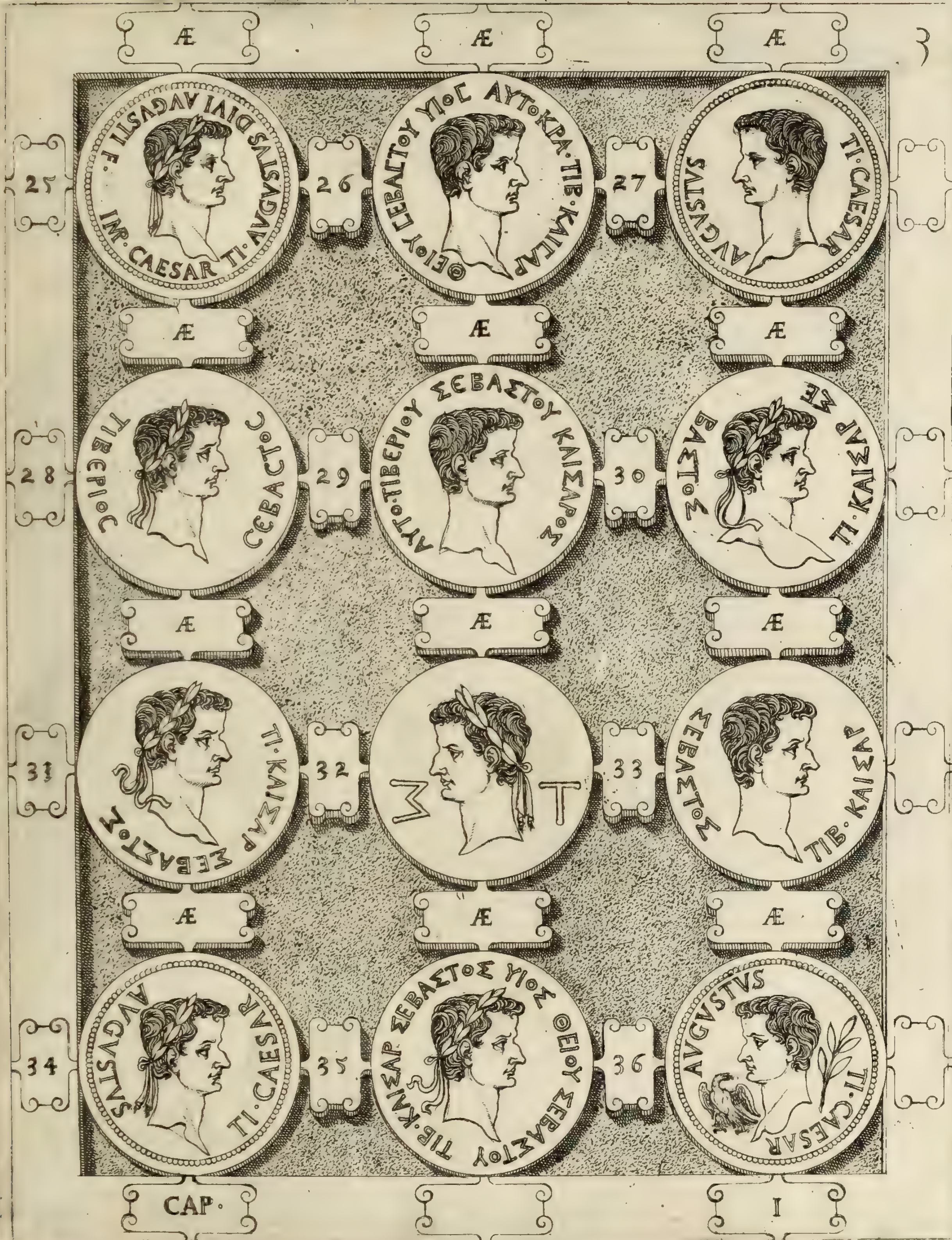
Æ
Æ
Æ
25
IMP·CAESAR TI·AVGVSTVS DIVI AVGVSTI F.
26
ΘΕΙΟΥ CΕΒΑCΤΟΥ ΥΙΟC ΑΥΤΟΚΡΑ·ΤΙΒ·ΚΑΙCΑΡ
27
TI·CAESAR AVGVSTVS
Æ
Æ
Æ
28
ΤΙΒΕΡΙΟC CΕΒΑCΤΟC
29
ΑΥΤΟ·ΤΙΒΕΡΙΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΚΑΙΣΑΡΟΣ
30
ΤΙ·ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ
Æ
Æ
Æ
31
ΤΙ·ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ
32
M T
33
ΤΙΒ·ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ
Æ
Æ
Æ
34
TI·CAESAR AVGVSTVS
35
ΤΙΒ·ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΥΙΟΣ ΘΕΙΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΥ
36
AVGVSTVS TI·CAESAR
CAP·
I

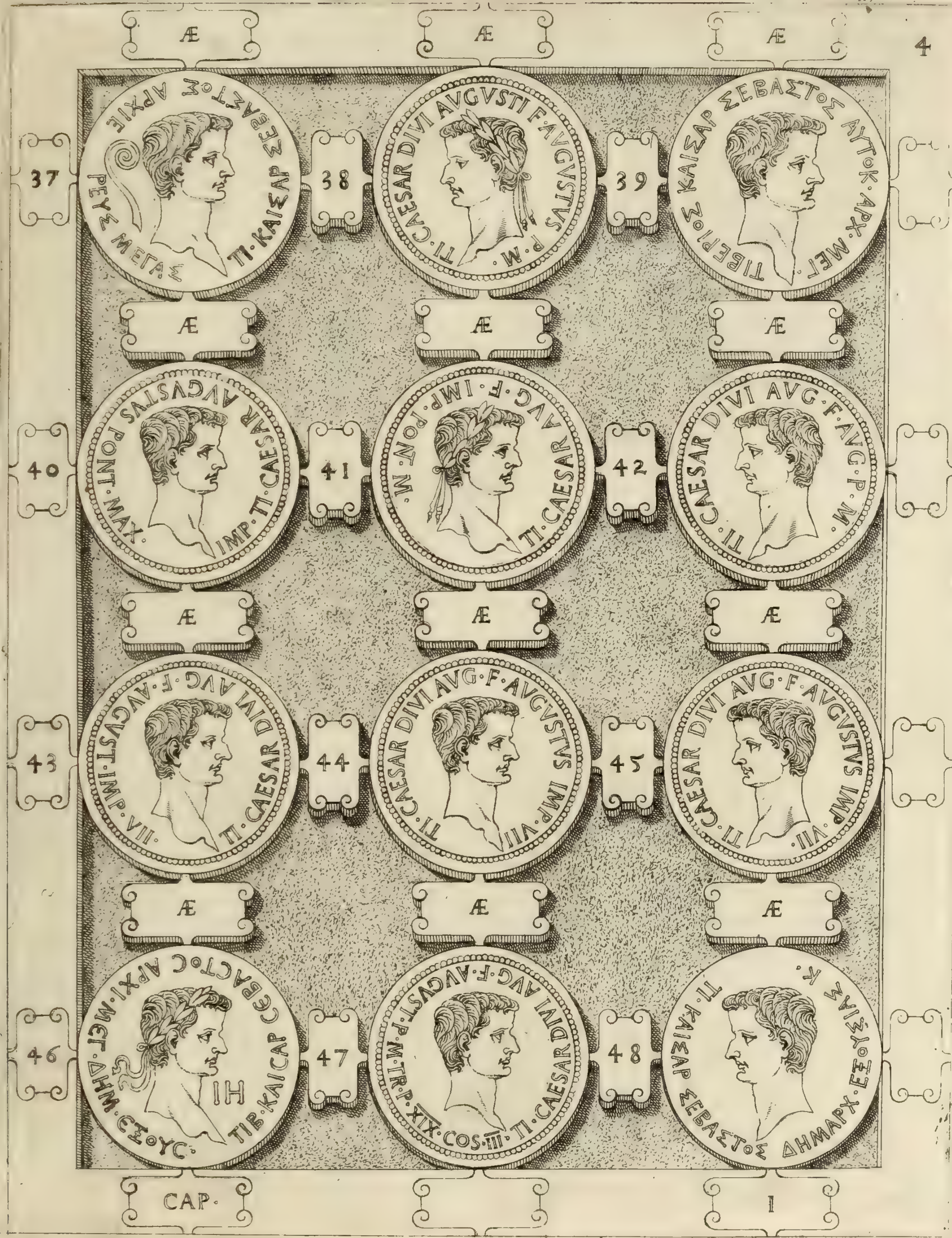
4
Æ
37
ΤΙ·ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΑΡΧΙΕ ΡΕΥΣ ΜΕΓΑΣ
38
TI·CAESAR DIVI AVGVSTI F·AVGVSTVS P·M·
39
ΤΙΒΕΡΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΑΥΤ·Κ·ΑΡΧ·ΜΕΓ·
40
IMP·TI·CAESAR AVGVSTVS PONT·MAX·
41
TI·CAESAR AVG·F·IMP·PON·M·
42
TI·CAESAR DIVI AVG·F·AVG·P·M·
43
TI·CAESAR DIVI AVG·F·AVGVST·IMP·P·VII·
44
TI·CAESAR DIVI AVG·F·AVGVSTVS IMP·VIII
45
TI·CAESAR DIVI AVG·F·AVGVSTVS IMP·VII·
46
TIB·ΚΑΙCΑΡ CΕΒΑCΤΟC ΑΡΧΙ·ΜΕΓ·ΔΗΜ·ΕΞΟΥC·
IH
47
TI·CAESAR DIVI AVG·F·AVGVST·P·M·TR·P·XIX·COS·III·
48
ΤΙ·ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΔΗΜΑΡΧ·ΕΞΟΥΣΙΑΣ Κ·
CAP·
I

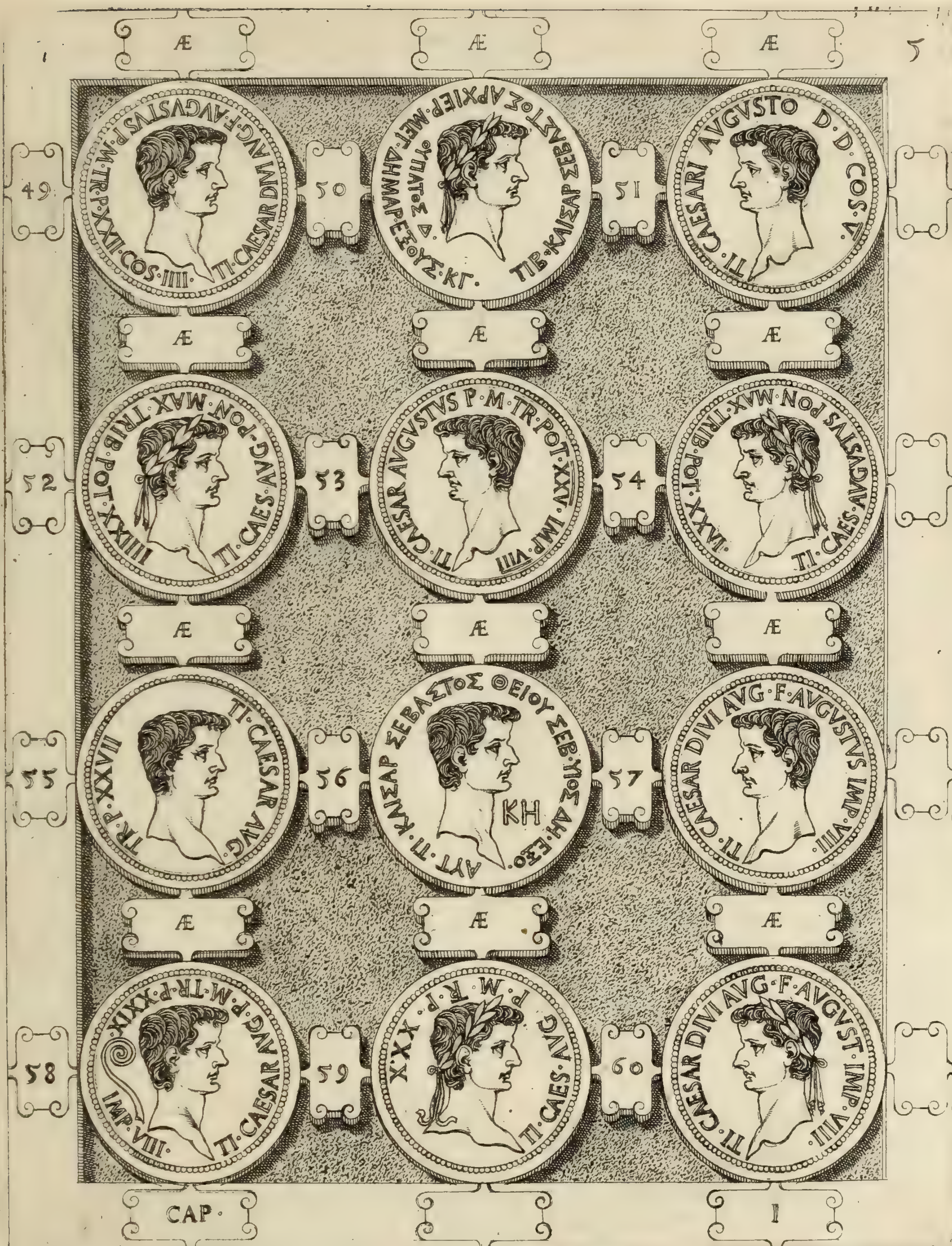
Æ Æ Æ
49 TI·CAESAR DIVI AVG·F·AVGVSTVS P·M·TR·P·XXII·COS·IIII·
50 ΤΙΒ·ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΑΡΧΙΕΡ·ΜΕΓ·ΔΗΜΑΡ·ΕΞΟΥΣ·ΚΓ· ΥΠΑΤΟΣ Δ.
51 TI·CAESARI AVGVSTO D·D·COS·V·
Æ Æ Æ
52 TI·CAES·AVG·PON·MAX·TRIB·POT·XXXIIII
53 TI·CAESAR AVGVSTVS P·M·TR·POT·XXV·IMP·VIII
54 TI·CAES·AVGVSTVS PON·MAX·TRIB·POT·XXXV·
Æ Æ Æ
55 TI·CAESAR AVG·TR·P·XXXVII
56 ΑΥΤ·ΤΙ·ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΘΕΙΟΥ ΣΕΒ·ΥΙΟΣ ΔΗ·ΕΞΟ· ΚΗ
57 TI·CAESAR DIVI AVG·F·AVGVSTVS IMP·VIII
Æ Æ Æ
58 TI·CAESAR AVG·P·M·TR·P·XXXIX·IMP·VIII·
59 TI·CAES·AVG·P·M·TR·P·XXX
60 TI·CAESAR DIVI AVG·F·AVGVST·IMP·VIII
CAP·
I

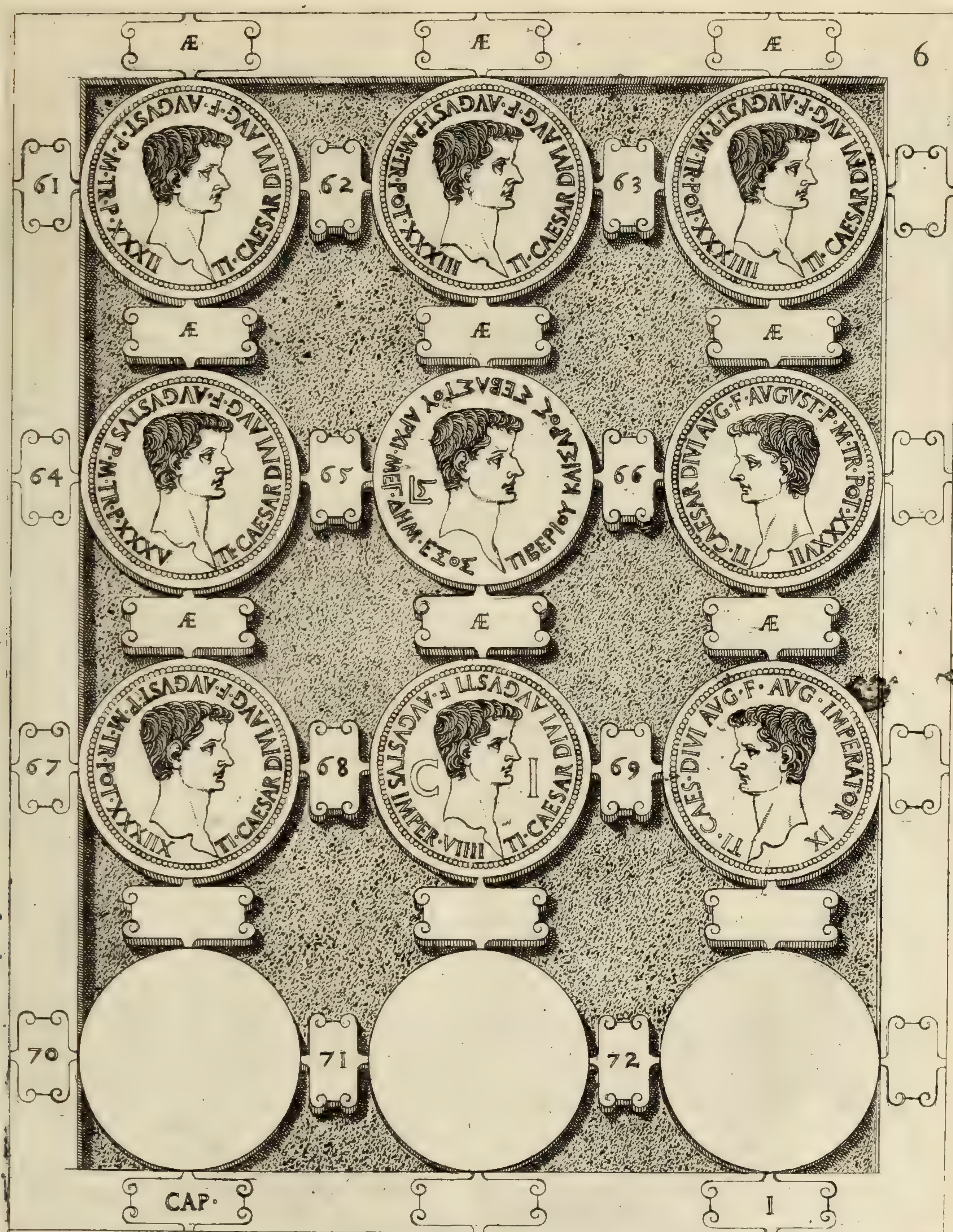

6
Æ
Æ
Æ
61
TI·CAESAR DIVI AVG·F·AVGVST·P·M·TR·P·XXXII
62
TI·CAESAR DIVI AVG·F·AVGVST·P·M·TR·POT·XXXIII
63
TI·CAESAR DIVI AVG·F·AVGVST·P·M·TR·POT·XXXIIII
Æ
Æ
Æ
64
TI·CAESAR DIVI AVG·F·AVGVSTVS·P·M·TR·P·XXXV
65
ΤΙΒΕΡΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΑΡΧΙ·ΜΕΓ·ΔΗΜ·ΕΞΟΣ
LΣ
66
TI·CAESAR DIVI AVG·F·AVGVST·P·M·TR·POT·XXXVII
Æ
Æ
Æ
67
TI·CAESAR DIVI AVG·F·AVGVST·P·M·TR·POT·XXXIIX
68
TI·CAESAR DIVI AVGVSTI F·AVGVSTVS IMPER·VIIII
C I
69
TI·CAES·DIVI AVG·F·AVG·IMPERATOR IX
70
71
72
CAP·
I

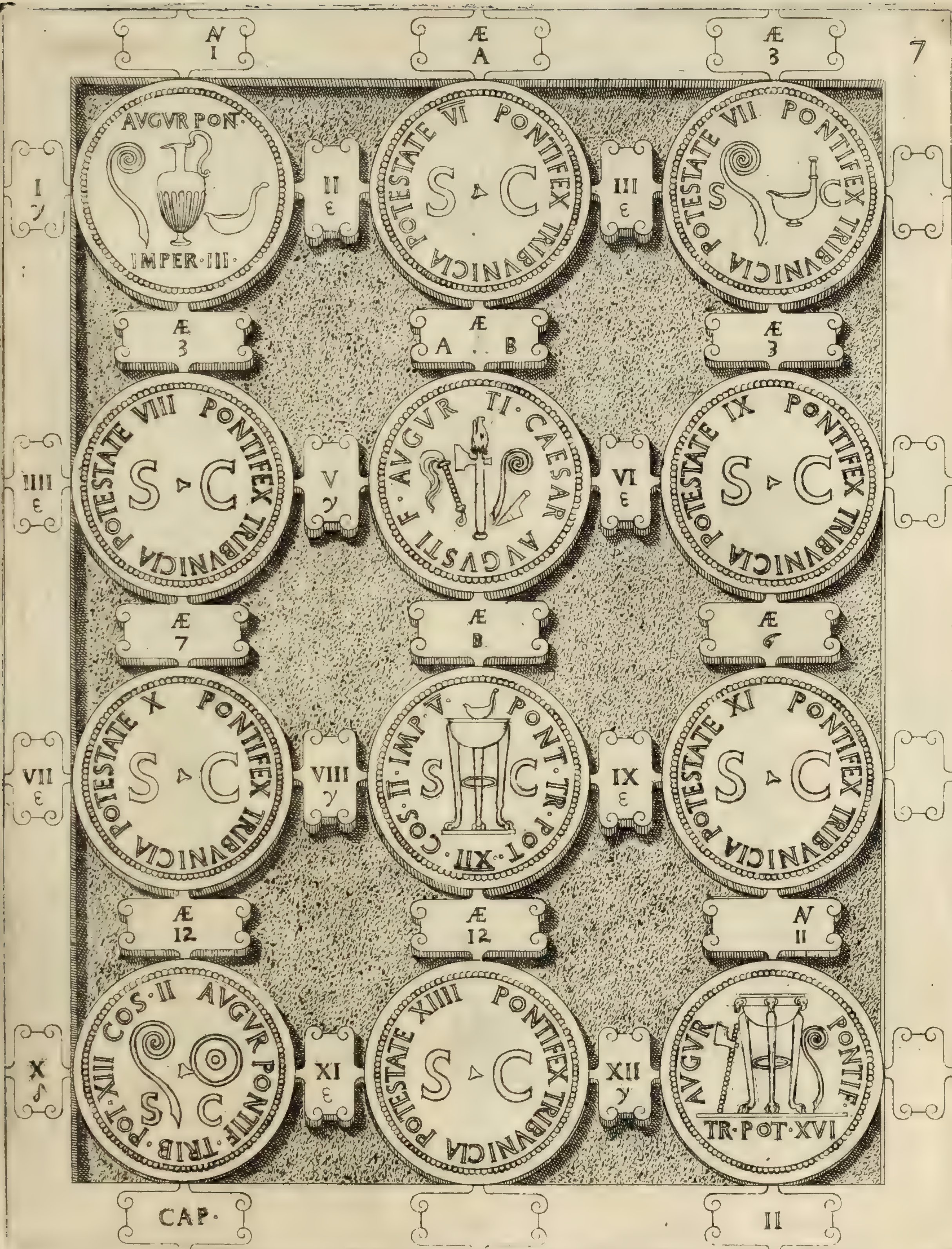
AVGVR PON
IMPER·III·
POTESTATE VI PONTIFEX TRIBVNICIA
S C
POTESTATE VII PONTIFEX TRIBVNICIA
S C
POTESTATE VIII PONTIFEX TRIBVNICIA
S C
AVGVR TI·CAESAR AVGVSTI F
POTESTATE IX PONTIFEX TRIBVNICIA
S C
POTESTATE X PONTIFEX TRIBVNICIA
S C
IMP·V·PONT·TR·POT·XII·COS·II
S C
POTESTATE XI PONTIFEX TRIBVNICIA
S C
COS·II AVGVR PONTIF·TRIB·POT·XIII
S C
POTESTATE XIIII PONTIFEX TRIBVNICIA
S C
AVGVR PONTIF·
TR·POT·XVI
CAP·
II

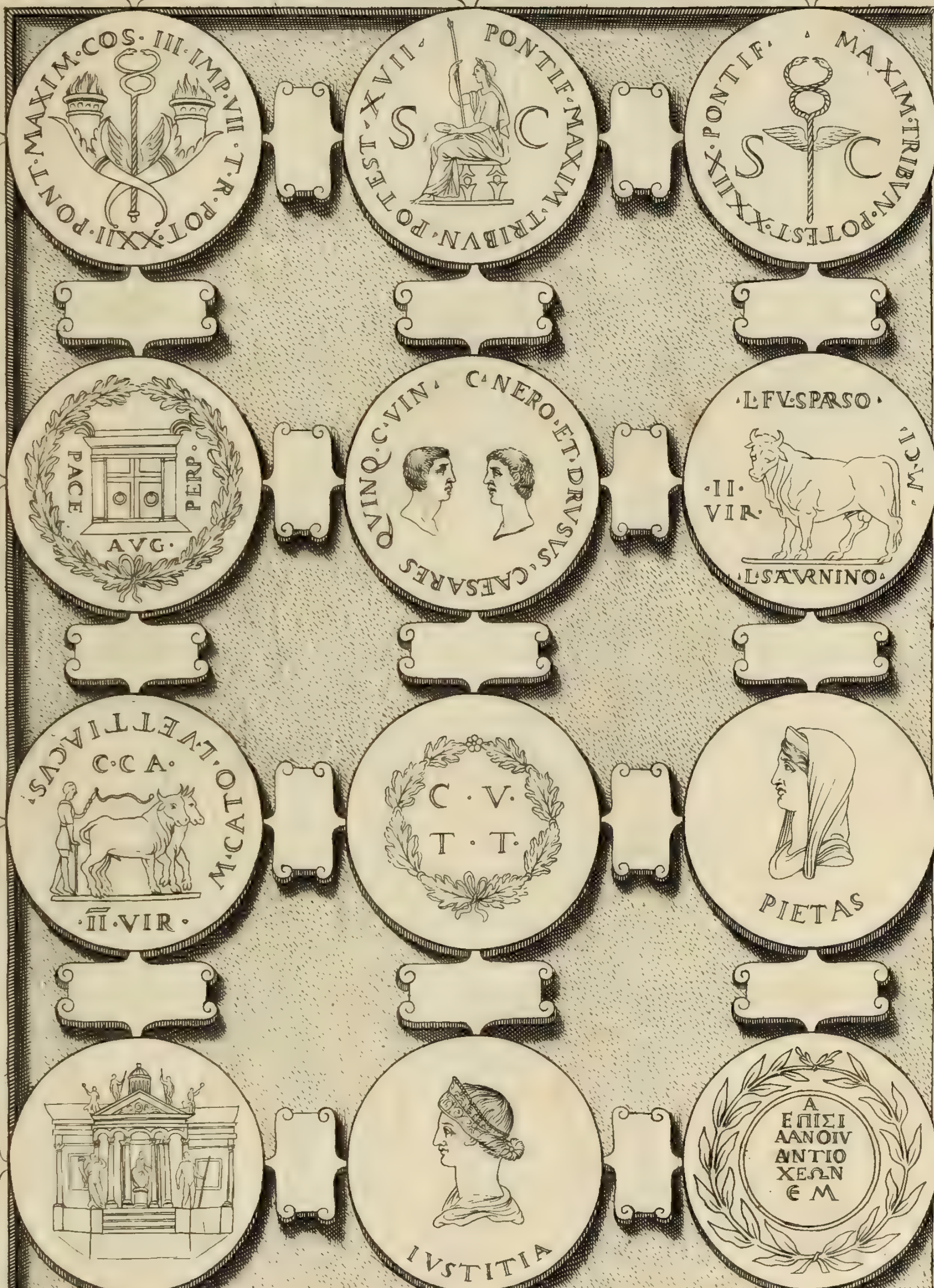
PONT·MAXIM·COS·III·IMP·VII·T·R·POT·XXII
XVII PONTIF·MAXIM·TRIBVN·POTEST
S C
PONTIF MAXIM·TRIBVN·POTEST·XXIIX
S C
PACE PERP
AVG
C·NERO·ET·DRVSVS·CAESARES QVINQ·C·VIN
L·FV·SPARSO
II VIR
L·SATVRNINO
C·C·A
M·CATO·L·VETTIACVS
II·VIR
C·V·
T·T·
PIETAS
IVSTITIA
Α
ΕΠΙΣΙ
ΛΑΝΟΙΥ
ΑΝΤΙΟ
ΧΕΩΝ
ЄΜ

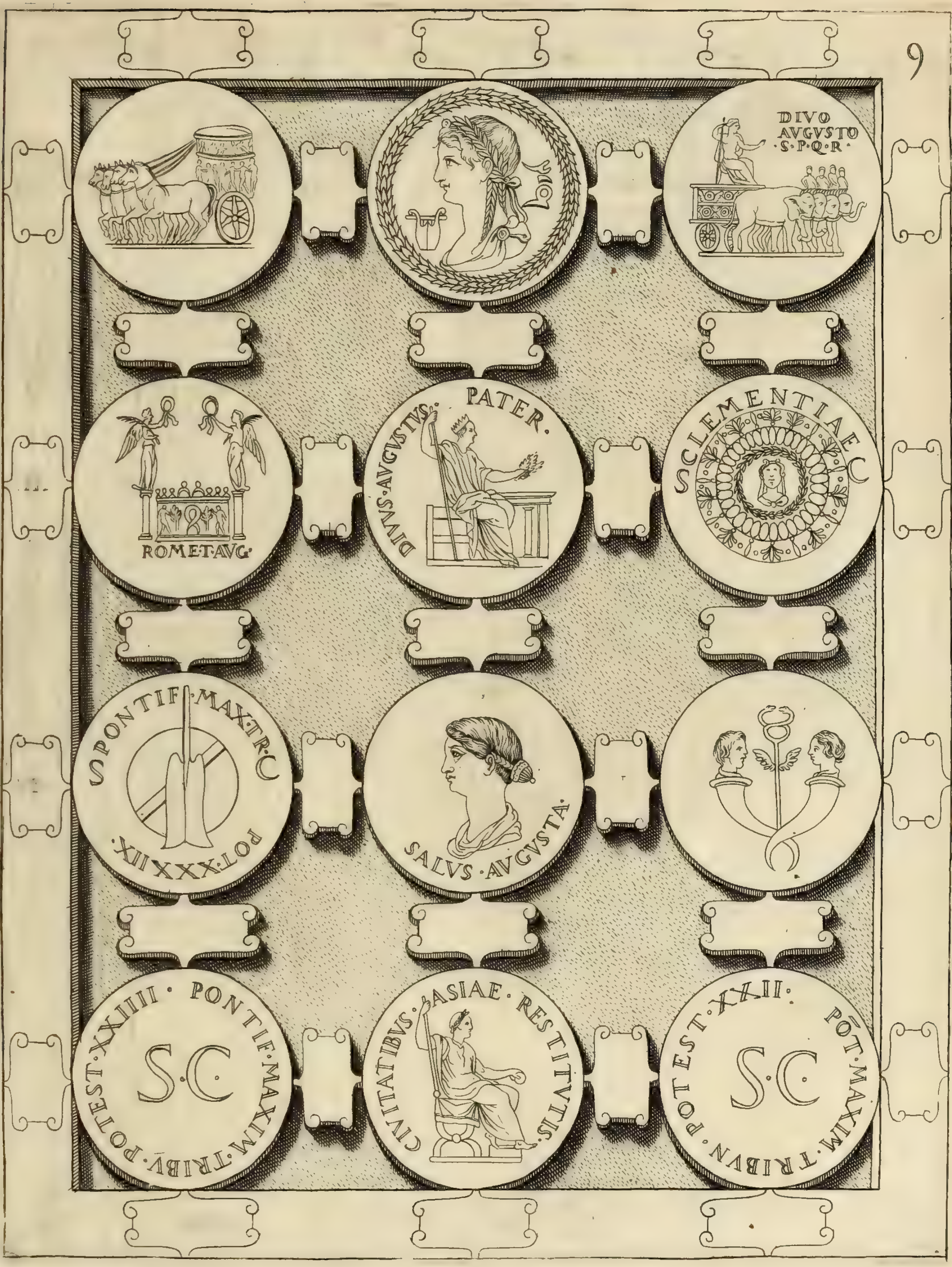
9
DIVO AVGVSTO S·P·Q·R·
ROME·ET·AVG·
DIVVS·AVGVSTVS· PATER·
S CLEMENTIAE C
S PONTIF·MAX·TR·C
POT·XXX·IIX·
SALVS·AVGVSTA·
XXIIII· PONTIF·MAXIM·TRIBV·POTEST·
S·C
CIVITATIBVS·ASIAE·RESTITVTIS·
XXII· POT·MAXIM·TRIBVN·POTEST·
S·C

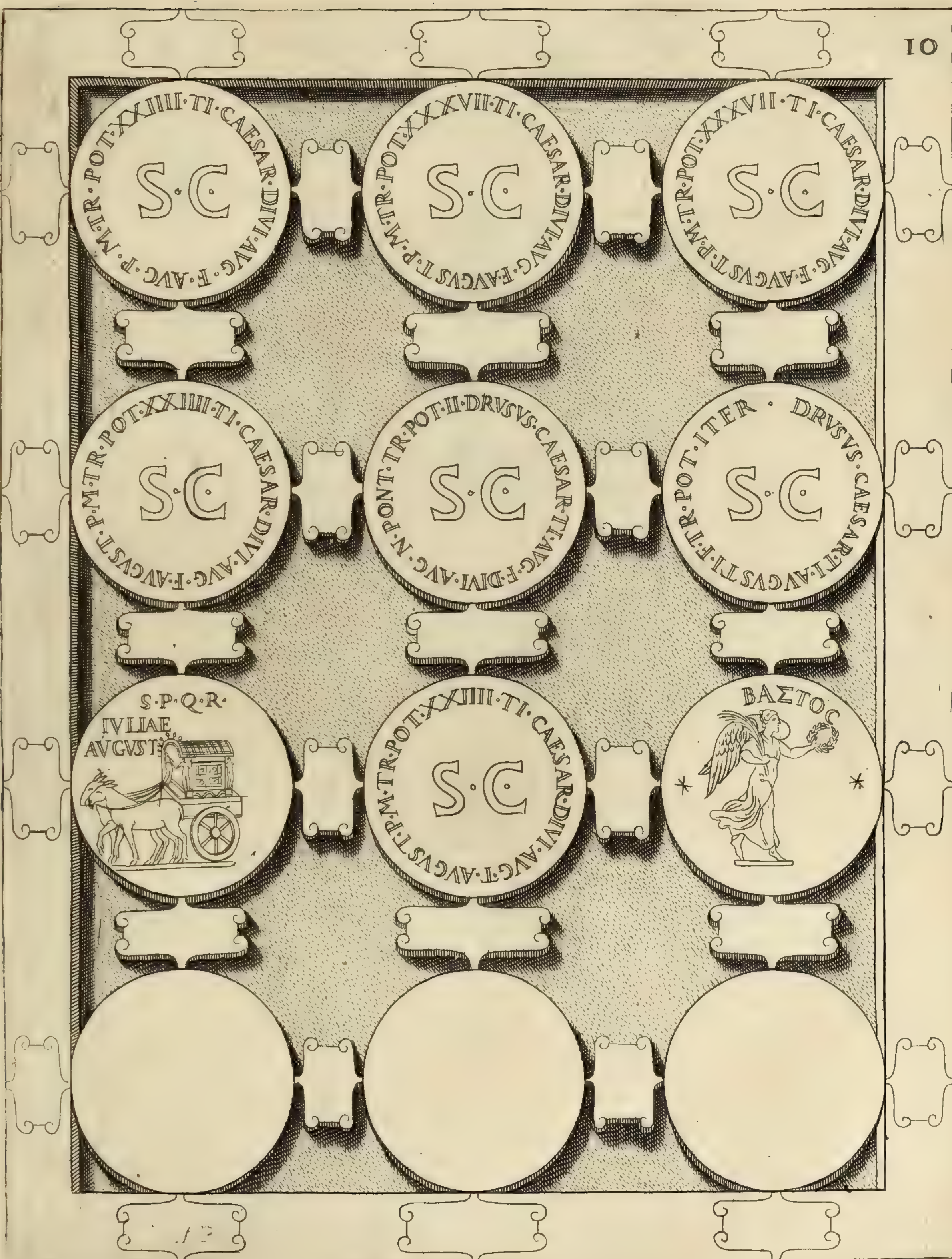
P·M·TR·POT·XXIIII·TI·CAESAR·DIVI·AVG·F·AVG·
S·C
T·P·M·TR·POT·XXXVIII·TI·CAESAR·DIVI·AVG·F·AVGVS·
S·C
T·P·M·TR·POT·XXXVII·TI·CAESAR·DIVI·AVG·F·AVGVS·
S·C
T·P·M·TR·POT·XXIIII·TI·CAESAR·DIVI·AVG·F·AVGVS·
S·C
N·PONT·TR·POT·II·DRVSVS·CAESAR·TI·AVG·F·DIVI·AVG·
S·C
TR·POT·ITER·DRVSVS·CAESAR·TI·AVGVSTI·F·
S·C
S·P·Q·R·
IVLIAE
AVGVST
T·P·M·TR·POT·XXIIII·TI·CAESAR·DIVI·AVG·F·AVGVS·
S·C
BAΣTOC

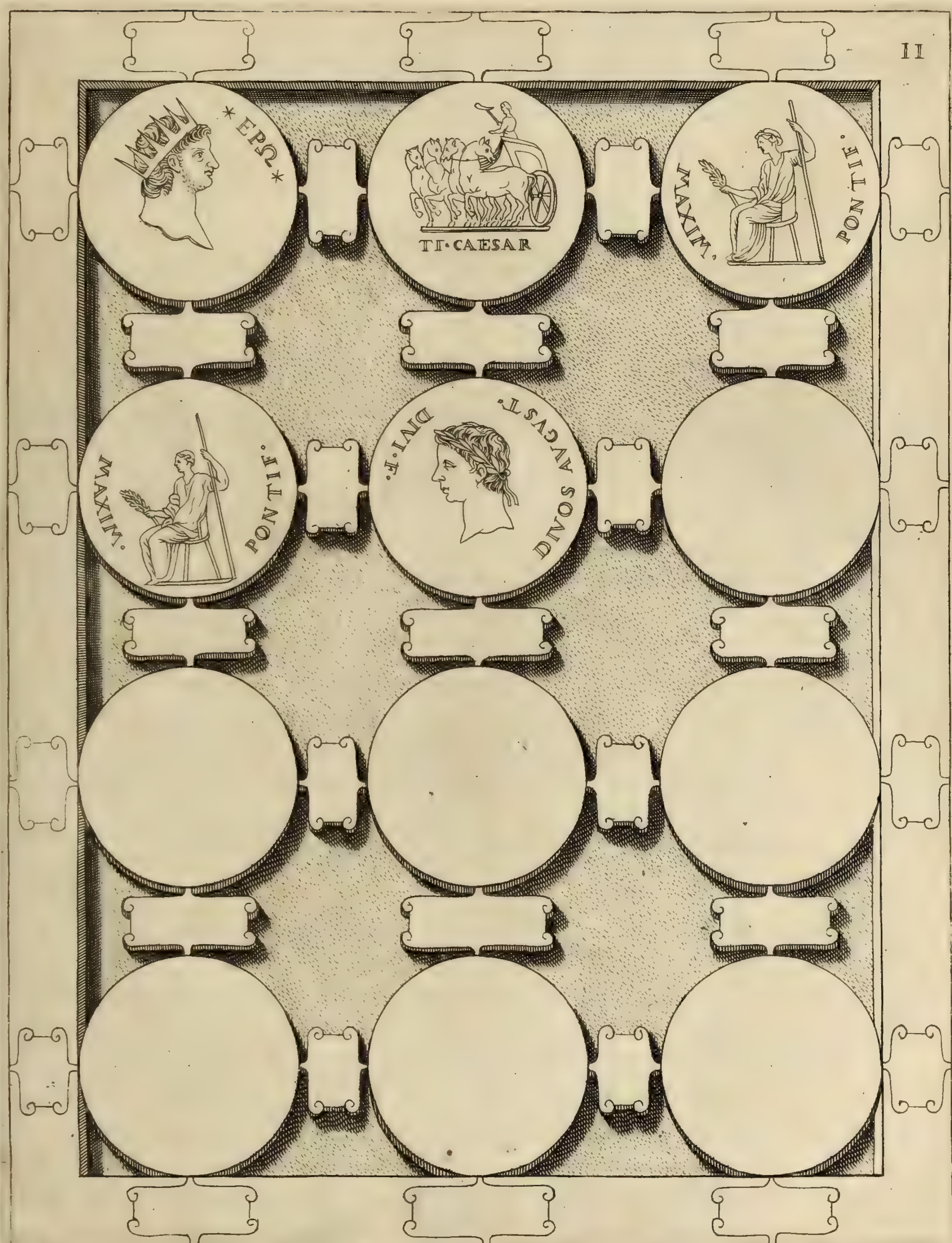
11
* EPΩ *
TI·CAESAR
MAXIM. PONTIF.
MAXIM. PONTIF.
DIVI·F. DIVOS AVGVST.

A

VITA
TIBERII CAESARIS,
AVCTORE
B ## C. SVETONIO TRANQVILLO.

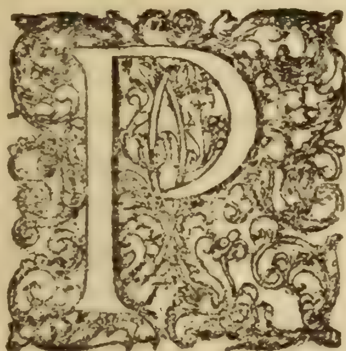

PATRICIA gens Claudia (fuit enim & alia I.
plebeia, nec potentia minor nec dignitate) or-
ta eſt ex Regillis, oppido Sabinorum. Inde Ro-
mam recens conditam, cum magna clientum
manu commigrauit, auctore Tito Tatio con-
ſorte Romuli: vel, quod magis conſtat, Atta
Claudio gentis principe, poſt reges exactos ſex-
C to ferè anno, à patribus in patricios cooptata.
Agrum inſuper trans Anienem clientibus, locúmque ſibi ad ſepulturam
ſub Capitolio publicè accepit. Deinceps procedente tempore, duode-
triginta conſulatus, dictaturas quinque, cenſuras ſeptem, triumphos
ſeptẽ, duas ouationes adepta eſt. Cùm prænominibus cognominibusq;
varijs diſtingueretur, Lucij prænomen conſenſu repudiauit, poſtquam
è duobus gentilibus præditis eo, alter latrocinij, cædis alter conuictus
eſt. Inter cognomina autem, & Neronis aſſumpſit, quo ſignificatur lin-
gua Sabina fortis ac ſtrenuus.

MVLTA multorum Claudiorum egregia merita, multa etiam II.
D ſecus admiſſa in Remp. exſtant. Sed vt præcipua commemorem, Ap-
pius Cæcus ſocietatem cum rege Pyrrho, vt parum ſalubrem iniri diſ-
ſuaſit. Claudius Caudex, primus freto claſſe tranſiecto, Pœnos Sicilia
expulit. Claudius Nero aduenientem ex Hiſpania cum ingentibus co-
pijs Aſdrubalem, prius quàm Hannibali fratri coniungeretur, oppreſ-
ſit. Contrà Claudius Appius Regillianus decemuir legibus ſcribendis
virginem ingenuam per vim, libidinis gratia, in ſeruitutem aſſerere co-
natus, cauſſa fuit plebi ſecedendi rurſum à patribus. Claudius Druſus,
ſtatua ſibi cum diademate ad Appij Forum poſita, Italiam per clientelas
occupare tentauit. Claudius Pulcher apud Siciliam non paſcentibus in
auſpicando pullis, ac per contemtum religionis mari demerſis, quaſi vt

biberent, quando esse nollent, prælium nauale inijt: superatusque, cùm A dictatorem dicere à senatu iuberetur, velut iterum illudens discrimini publico, Ilyciam viatorem suum dixit. Exstant & fœminarum exempla diuersa æquè: siquidem gentis eiusdem vtraque Claudia fuit, & quæ nauem cum sacris matris deûm Idææ obhærentem Tiberino vado extraxit, precata propalam, vt ita demum se sequeretur, si sibi pudicitia constaret: & quæ nouo more iudicium maiestatis apud populum mulier subijt, quòd in conferta multitudine ægrè procedente carpento, palàm optauerit, vt frater suus Pulcher reuiuisceret, atque iterum classem amitteret, quò minor turba Romæ foret. Præterea notissimum est, B Claudios omnes, excepto dumtaxat P. Clodio, qui ob expellendũ vrbe Ciceronem, plebeio homini, atque etiam natu minori, in adoptionem se dedit, optimates assertorésque vnicos dignitatis ac potentiæ patriciorum semper, fuisse, atque aduersus plebem adeò violentos ac contumaces, vt ne capitis quidem quisquam reus apud populum mutare vestem aut deprecari sustinuerit: nonnulli in altercatione & iurgio tribunos plebis pulsauerint. Etiam virgo Vestalis fratrem iniussu populi triumphãtem, adscenso simul curru, vsque in Capitolium prosecuta est, ne vetare aut intercedere fas cuiquam tribunorum esset.

III. EX hac stirpe Tiberius Cæsar genus trahit, & quidem vtrumque: C paternum, à Tiberio Nerone; maternum, ab Appio Pulchro: qui ambo Appij Cæci filij fuerunt. Insertus est & Liuiorum familiæ, adoptato in eam materno auo. Quæ familia, quamquam plebeia, tamen & ipsa admodum floruit, octo consulatibus, censuris duabus, triumphis tribus: dictatura etiam ac magisterio equitum honorata: clara & insignibus viris, ac maximè Salinatore, Drusisq;. Salinator vniuersas tribus in censura notauit leuitatis nomine, quòd cùm se post priorem consulatum multa irrogata condemnassent, consulem iterum censorémque fecissent. Drusus hostium duce Drauso cominus trucidato, sibi posterísque suis cognomen inuenit. Traditur etiam proprætore ex prouincia Gallia retulisse aurum, Senonibus olim in obsidione Capitolij datum: nec, vt fama, extortum à Camillo. Eius abnepos, ob eximiam aduersus Gracchos operam patronus senatus dictus, filiũ reliquit, quẽ in simili dissensione multa variè molientem, diuersa factio per fraudẽ interemit.

IV. PATER verò Tiberij, quæstor C. Cæsaris, Alexandrino bello classi præpositus, plurimum ad victoriam contulit. Quare & Pontifex in locum P. Scipionis substitutus, & ad deducendas in Galliam colonias, in queis Narbona & Arelate erãt, missus est. Tamen Cæsare occiso, cunctis turbarum metu abolitionem facti decernentibus, etiam de præmijs tyrannicidarum referendum censuit. Prætura deinde functus, cùm

A cùm exitu anni diſcordia inter Triumuiros exorta eſſet, retentis vltrà iuſtum tempus inſignibus, L. Antonium conſulem Triumuiri fratrem ad Peruſiam ſecutus, deditione à cæteris facta, ſolus permanſit in partibus, ac primò Præneſte, inde Neapolim euaſit: ſeruiſque ad pileum fruſtra vocatis, in Siciliam profugit. Sed indignè ferens, nec ſtatim ſe in conſpectum Sex. Pompeij admiſſum, & faſcium vſu prohibitum, ad M. Antonium traiecit in Achaiam. Cum quo breui reconciliata inter omnes pace, Romam redijt, vxorémque Liuiam Druſillam, & tūc grauidam, & antè iam apud ſe filium enixam, petenti Auguſto conceſsit. Nec multò pòſt diem obijt, vtroque liberorum ſuperſtite Tiberio Druſoque Neronibus.

B TIBERIVM quidam Fundis natum exiſtimauerunt, ſecuti leuiem coniecturam, quòd materna eius auia Fundana fuerit, & quòd mox ſimulacrum Felicitatis ex ſenatuſconſulto publicatum ibi ſit. Sed vt plures, certioréſque tradunt, natus eſt Romæ in Palatio, XVI. Kal. Decemb. M. Aemilio Lepido iterum, L. Munatio Planco COSS. poſt bellum Philippenſe. Sic enim in faſtos Actaque publica relatum eſt. Nec tamen deſunt qui partim antecedente anno, Hirtij ac Panſæ, partim inſequente, Seruilij Iſaurici Antoniiq; conſulatu, genitum eum ſcribant. V.

C INFANTIAM pueritiámque habuit luxurioſam, & exercitatam: comes vſquequaque parentum fugæ: quos quidem apud Neapolin ſub irruptionem hoſtis nauigium clam petentes, vagitu ſuo pæne bis prodidit: ſemel, cùm à nutricis vbere, item cùm à ſinu matris raptim auferretur ab ijs qui pro neceſsitate temporis mulierculas leuare onere tentabant. Per Siciliam quoque & Achaiam circumductus, ac Lacedæmonijs publicè, quòd in tutelam Claudiorum erant, demandatus, digrediens inde itinere nocturno, diſcrimen vitæ adijt: flamma repentè è ſiluis vndique exorta, adeóque omnem comitatum circumplexa, vt Liuię pars veſtis & capilli amburerentur. Munera, quibus à Pompeia Sext. D Pompeij ſorore in Sicilia donatus eſt, chlamys & fibula, item bullæ aureæ, durant, oſtenduntúrque adhuc Baijs. Poſt reditum in vrbem à M. Gallio ſenatore teſtamento adoptatus, hereditate adita, mox nomine abſtinuit: quod Gallius aduerſarum Auguſto partium fuerat. Nouem natus annos, defunctum patrem pro Roſtris laudauit. Dehinc pubeſcens, Actiaco triumpho currum Auguſti comitatus eſt, ſiniſteriore funali equo, cùm Marcellus Octauiæ filius dexteriore veheretur. Præſedit & Actiacis ludis, & Troianis Circenſibus, ductor turmæ puerorum maiorum. VI.

VIRILI toga ſumta, adoleſcentiam omnē, ſpatiumq; inſequētis VII.

ætatis vſque ad principatus initia, per hæc ferè tranſegit: Munus gladiatorium in memoriam patris, & alterum in aui Druſi dedit, diuerſis temporibus, ac locis: primum in foro, ſecundum in Amphitheatro: rudiarijs quoq; quibuſdam reuocatis, auctoramento centenûm millium. Dedit & ludos, ſed abſens: cuncta magnificè, impenſa matris ac vitrici. Agrippinam M. Agrippa genitam, neptem Cæcilij Attici equitis Romani, ad quem ſunt Ciceronis epiſtolæ, duxit vxorem: ſublatoq; ex ea filio Druſo, quamquam bene conuenientem, rurſumq; grauidam, dimittere, ac Iuliam Auguſti filiam confeſtim coactus eſt ducere: non ſine magno angore animi, cùm & Agrippinæ conſuetudine teneretur, & Iuliæ mores improbaret; vt quam ſenſiſſet, ſui quoque ſub priore marito appetentem, quod ſanè vulgò etiam exiſtimabatur. Sed Agrippinam & abegiſſe poſt diuortium doluit: & ſemel omnino ex occurſu viſam, adeò contentis & tumentibus oculis proſecutus eſt, vt cuſtoditum ſit ne vmquam in conſpectum eius poſthac veniret. Cum Iulia primò concorditer, & amore mutuo vixit: mox diſſedit, & aliquanto grauius, vt etiam perpetuò ſecubaret, intercepto communis filij pignore, qui Aquileię natus infans exſtinctus eſt. Druſum fratrem in Germania amiſit, cuius corpus pedibus toto itinere prægrediens, Romam vſq; peruexit.

VIII. CIVILIVM officiorum rudimentis regem Archelaum, Trallianos & Theſſalos, varia quoſq; de cauſſa Auguſto cognoſcente defendit. Pro Laodicenis, Thyatirenis, Chiis terræ motu afflictis, opemq; implorantibus, ſenatum deprecatus eſt. Fannium Cæpionem, qui cum Varrone Murena in Auguſtum conſpirauerat, reum maieſtatis apud iudices fecit, & condemnauit. Interque hæc duplicem curam adminiſtrauit annonæ, quæ arctior inciderat: & repurgandorum tota Italia ergaſtulorum, quorum Domini in inuidiam venerant: quaſi exceptos ſupprimerent, non ſolùm viatores, ſed & quos ſacramenti metus ad huiuſmodi latebras compuliſſet.

IX. STIPENDIA prima expeditione Cantabrica tribunus militum fecit: deinde ducto ad Orientem exercitu, regnum Armeniæ Tigrani reſtituit, ac pro tribunali diadema impoſuit. Recepit & ſigna quæ M. Craſſo ademerant Parthi. Poſthæc comatam Galliam anno ferè rexit, & barbarorum incurſionibus, & principum diſcordia inquietam. Exhinc Rhæticum Vindelicúmque bellum, inde Pannonicum, inde Germanicum geſsit. Rhætico atque Vindelico, gentes Alpinas: Pannonico, Breucos & Dalmatas ſubegit. Germanico, quadraginta millia dedititiorum traiecit in Galliam, iuxtáque ripam Rheni ſedibus aſsignatis collocauit. quas ob res, & ouans, & curru vrbem ingreſſus eſt: primus, vt quidam putant, triumphalibus ornamentis honoratus, nouo nec

A nec antea cuiquam tributo genere honoris. Magistratus & maturiùs inchoauit, & pænè iunctim percurrit, quæsturam, præturam, consulatum: interpositoq; tempore, COS. iterum, etiam tribunitiam potestatem in quinquennium accepit.

TOT prosperis confluentibus, integra ætate ac valetudine statuit repentè secedere, seque è medio quàm longissimè amouere. Dubium, vxoris ne tædio, quam neque criminari aut dimittere auderet, neq; vltrà perferre posset; an vt vitato assiduitatis fastidio, auctoritatem absentia tueretur, atque etiam augeret, si quando indiguisset sui Resp. Quidam existimant adultis iam Augusti liberis, loco & quasi possessione, B vsurpati à se diu secundi gradus, sponte cessisse: exemplo M. Agrippæ, qui M. Marcello ad munera publica admoto, Mitylenas abierit: ne aut obstare, aut obtrectare præsens videretur. Quam caussam & ipse, sed posteà, reddidit. Tunc autem honorum satietatem, ac requiem laborum prætendens, commeatum petijt. Neque aut matri suppliciter precanti, aut vitrico, deleri se etiam in senatu conquerenti, veniam dedit. Quin & pertinaciùs retinentibus, cibo per quatriduum abstinuit. Facta tandem abeundi potestate, relictis Romæ vxore & filio, confestim Ostiam descendit: ne verbo quidem cuiquam prosequentium reddito, paucósque admodum in digressu osculatus. X.

C AB Ostia oram Campaniæ legens, imbecillitate Augusti nuntiata, paullùm substitit. Sed increbrescente rumore, quasi ad occasionem maioris spei commoraretur, tantùm non aduersis tempestatibus Rhodum enauigauit, amœnitate & salubritate insulæ iam inde captus, cùm ad eam ab Armenia rediens appulisset. Heic modicis contentus ædibus, nec multo laxiore suburbano, genus vitæ ciuile admodum instituit: sine lictore aut viatore gymnasia interdum obambulans: mutuaque cum Græculis officia vsurpans, propè ex æquo. Fortè quodam in disponendo die, manè prædixerat, quidquid ægrorum in ciuitate esset, visitare se velle: id à proximis aliter exceptum est: iussiq; sunt omnes ægri in pu- D blicam porticum deferri, ac per valetudinum genera disponi. Perculsus igitur inopinata re, diu quid ageret incertus, tandem singulos circuit: excusans factum etiam tenuissimo cuique, & ignoto. Vnum hoc tantummodo, neque præterea quidquam notatum est, in quo exercuisse ius tribunitiæ potestatis visus sit: Cùm circa scholas & auditoria professorum assiduus esset, moto inter antisophistas grauiore iurgio, non defuit qui eum interuenientem & quasi studiosiorem partis alterius conuitio incesseret. Sensim itaque regressus domum, repentè cum apparitoribus prodijt: citatumq; pro tribunali voce præconis conuitiatorem rapi iussit in carcerē. Comperit deinde Iuliam vxorē ob libidines XI.

atque adulteria damnatam, repudiúmque ei ſuo nomine, ex auctoritate A
Auguſti, remiſſum: & quamquam lætus animo, tamen officij duxit, quantum in ſe eſſet, exorare filiæ patrem frequentibus litteris, & vel vtcumque meritæ, quidquid vmquam dono dediſſet, concedere. Tranſacto autem tribunitiæ poteſtatis tempore, confeſſus tandem nihil aliud ſeceſſu deuitaſſe ſe quàm æmulationis cum Caio Lucioque ſuſpicionem, petijt vt ſibi ſecuro iam ab hac parte, corroboratis his, & ſecundum locum facilè curãtibus, permitteretur reuiſere neceſsitudines, quarum deſiderio teneretur. Sed neq; impetrauit: vltroq; etiam admonitus eſt, dimitteret omnem curam ſuorum, quos tam cupidè reliquiſſet.

XII. REMANSIT ergo Rhodi contra voluntatem: vix per matrem B
conſecutus vt ad velandam ignominiam, quaſi legatus ab Auguſto abeſſet. Enimuerò tunc non priuatum modò, ſed etiam obnoxium, & trepidum egit, mediterraneis agris abditus, vitansq; prætermauigantium officia, quibus frequentabatur aſsiduè: nemine cum imperio, aut magiſtratu tendente quoquam, quin diuerteret Rhodum. Et acceſſerunt maioris ſolicitudinis cauſſæ. Namque priuignum Caium, Orienti præpoſitum, cùm viſendi gratia traieciſſet Samum, alieniorem ſibi ſenſit ex criminationibus M. Lollij comitis & rectoris eius. Venit etiam in ſuſpicionem per quoſdam beneficij ſui centuriones, à commeatu caſtra repetentes, mandata ad complures dediſſe ambigua, & quæ tentare ſingulorum animos ad nouas res viderentur. De qua ſuſpicione certior ab Auguſto factus, non ceſſauit efflagitare aliquem cuiuſlibet ordinis, cuſtodem factis atque dictis ſuis. C

XIII. EQVI quoque & armorum ſolitas exercitationes omiſit: redegitque ſe depoſito patrio habitu, ad pallium, & crepidas: atque in tali ſtatu biennio ferè permanſit, contemtior in dies, & inuiſior: adeò vt imagines eius & ſtatuas Nemauſenſes ſubuerterint: ac familiari quodã conuiuio mentione eius orta exſtiterit qui Caio polliceretur, Confeſtim ſe, ſi iuberet, Rhodum nauigãturum, caputque exſulis (ſic enim appellabatur) relãturum. Quò præcipuè, non iam metu, ſed diſcrimine, coa- D
ctus eſt tam ſuis quàm matris impenſiſsimis precibus reditum expoſtulare: impetrauitq;, adiutus aliquantum etiam caſu. Deſtinatum Auguſto erat, nihil ſuper ea re, niſi ex voluntate maioris filij, ſtatuere. Is fortè tunc M. Lollio offenſior, facilis exorabiliſq; in vitricum fuit. Permittente ergo Caio, reuocatus eſt: verùm ſub conditione, ne quam partem curámve Reip. attingeret.

XIV. REDIIT octauo poſt ſeceſſum anno, magna, nec incerta ſpe futurorum, quam & oſtentis, & prædictionibus ab initio ætatis conceperat. Prægnans enim Liuia, cùm an marem editura eſſet, varijs captaret

A captaret ominibus, ouum incubanti gallinæ ſubductum, nunc ſua nūc miniſtrarum manu per vices vſque eò fouit, quoad pullus inſigniter criſtatus excluſus eſt. Ac de infante Scribonius mathematicus præclara ſpopondit: etiam regnaturum quandoque, ſed ſine regio inſigni: ignota ſcilicet tunc adhuc Cæſarum poteſtate. Et ingreſſo primam expeditionem, ac per Macedoniam ducente exercitum in Syriam, accidit, vt apud Philippos ſacratæ olim victricium legionum aræ, ſponte ſubitis collucerent ignibus: & mox cùm Illyricum petens, iuxta Patauium adîſſet Geryonis oraculum, ſorte tracta, qua monebatur vt de conſul-
B tationibus in Aponi fontem talos aureos iaceret: euenit vt ſummum numerumq́ iacti ab eo oſtenderent: hodieq́ue ſub aqua viſuntur ij tali. Ante paucos verò quàm reuocaretur dies, aquila, numquam anteà Rhodi cōſpecta, in culmine domus eius aſſedit: & pridie quàm de reditu certior fieret, veſtimenta mutanti, tunica ardere viſa eſt. Thraſyllum quoque mathematicum, quem vt ſapientię profeſſorem conturbernio admouerat, tunc maximè expertus eſt, affirmantem naue præuiſa gaudium afferri, cùm quidem illum duriùs, & contra prædicta cadentibus rebus, vt falſum, & ſecretorum temerè conſcium, eo ipſo momento dum ſpatiatur vnà, præcipitare in mare deſtinâſſet.

C ROMAM reuerſus, deducto in forum filio Druſo, ſtatim è Carinis ac Pompeiana domo, Eſquilias in hortos Mæcenatianos tranſmigrauit: totumq́; ſe ad quietem contulit, priuata modò officia obiens, ac publicorum munerum expers. Caio & Lucio intra triennium defunctis, adoptatur ab Auguſto ſimul cum fratre eorum M. Agrippa: coactus priùs ipſe Germanicum fratris ſui filium adoptare. Nec quidquam poſteà pro patrefamiliâs egit: aut ius quod adoptione amiſerat, ex vlla parte retinuit. Nam neque donauit, neq; manumiſit: nec hereditatem quidem, aut legata percepit vlla aliter quàm vt peculio referret accepta: nihil ex eo tempore prætermiſſum eſt ad maieſtatem eius augendam, ac
D multò magis poſtquam, Agrippa abdicato atque ſepoſito, certum erat, vni ſpem ſucceſsionis incumbere. XV.

DATA rurſus poteſtas tribunitia in quinquennium: delegatus pacandæ Germaniæ ſtatus: Parthorum legati, mandatis Auguſto Romæ redditis, eum quoque adire in prouinciam iuſsi. Sed nunciata Illyrici defectione, tranſijt ad curam noui belli: quod grauiſsimum omnium externorum bellorum poſt Punica, per XV. legiones, parémque auxiliorum copiam, triennio geſsit: in magnis omnium rerum difficultatibus, ſummáque frugum inopia. Et quamquam ſæpius reuocaretur, tamen perſeuerauit: metuēs, ne vicinus & præualens hoſtis inſtaret vltrò cedentibus. Ac perſeuerantiæ grande pretium tulit: toto Illyrico, quod XVI.

inter

inter Italiam, regnúmque Noricum, & Thraciam, & Macedoniam in- A
terque Danubium flumen, & sinum maris Adriatici patet, perdomito & in ditionem redacto.

XVII. CVI gloriæ amplior adhuc ex opportunitate cumulus accessit. Nam sub id ferè tempus Quintilius Varus, cum tribus legionibus in Germania perijt: nemine dubitante, quin victores Germani iuncturi se Pannonijs fuerint, nisi debellatum prius Illyricum esset. Quas ob res triumphus ei decretus est, multíque & magni honores. Censuerunt etiam quidam, vt Pannonicus, alij vt Inuictus, nonnulli vt Pius cognominaretur. Sed de cognomine intercessit Augustus, eo contentum re- B
promittens, quod se defuncto suscepturus esset. Triumphum ipse distulit, mœsta ciuitate clade Variana, Nihilò minùs vrbem prætextatus, & laurea coronatus intrauit: positúmque in Septis tribunal, senatu adstante, conscendit: ac medius inter duos COSS. cum Augusto simul sedit: vnde, populo consalutato, circum templa deductus est.

XVIII. PROXIMO anno repetita Germania, cùm animaduerteret, Varianam cladem temeritate & negligentia ducis accidisse, nihil non de consilij sententia egit: semper aliâs sui arbitrij, contentúsque se vno, tūc præter consuetudinem cum pluribus de ratione belli communicauit. C
Curam quoque solito exactiorem præstitit. Traiecturus Rhenum, commeatum omnem ad certam formulam adstrictum non antè transmisit, quàm consistens apud ripā explorasset vehiculorum onera: ne qua deportarentur, nisi concessa aut necessaria. Trans Rhenum verò eum vitæ ordinem tenuit, vt sedens in cespite nudo cibum caperet: sæpe sine tentorio pernoctaret: præcepta sequentis diei omnia, & si quid subiti muneris iniungendum esset, per libellos daret: addita monitione, vt de quo quisque dubitaret, se, nec alio interprete, quacumque vel noctis hora vteretur.

XIX. DISCIPLINAM acerrimè exegit: animaduersionum & ignominiarum generibus ex antiquitate repetitis: atque etiam legato legionis, quòd paucos milites cum liberto suo trans ripam venatum misisset, ignominia notato. Prælia, quamuis minimum fortunæ casibusq; permitteret, aliquantò constantiùs inibat, quoties lucubrante se subitò ac nullo propellente, decideret lumen, & exstingueretur. confidens, vt aiebat, ostento, sibi ac maioribus suis in omni ducatu expertissimo. Sed re prosperè gesta, non multum abfuit quin à Bructero quodam occideretur: cui inter proximos versanti, & trepidatione detecto, tormentis expressa confessio est cogitati facinoris.

XX. A GERMANIA in vrbem post biennium regressus, triumphum,

A phum, quem distulerat, egit: prosequentibus etiã legatis, quibus triumphalia ornamenta impetrârat. Ac priùs quàm in Capitolium flecteret, descendit è curru, seque præsidenti patri ad genua submisit. Batonem Pannonium ducem ingentibus donatum præmijs, Rauennam transtulit: gratiam referens, quòd se quondam cum exercitu iniquitate loci circumclusum, passus esset euadere: Prandium dein populo mille mensis, & congiarium trecenos nummos viritim dedit. Dedicauit & Concordię ædem: item Pollucis & Castoris, suo fratrisq; nomine, de manubijs.

AC non multo pòst lege per COSS. lata vt prouincias cum Au- XXI.
B gusto communiter administraret, simulque censum ageret, condito lustro in Illyricum profectus est. Et statim ex itinere reuocatus, iam quidem affectum, sed tamen spirantem adhuc Augustum reperit: fuitque vnà secretò per totum diem. Scio vulgo persuasum, quasi egresso post secretum sermonẽ Tiberio, vox Augusti per cubicularios excepta sit: Miserum populum Romanum, qui sub tam lentis maxillis erit. Nec illud quidem ignoro, aliquos tradidisse, Augustum palàm nec dissimulanter morum eius diritatem adeò improbasse, vt nonnunquam remissiores hilarioresq; sermones superueniente eo abrumperet: sed expugnatum precibus vxoris adoptionem non abnuisse: vel etiam ambitione tractũ,
C vt tali successore desiderabilior ipse quandoque fieret. Adduci tamen nequeo quin existimem, circumspectissimum & prudentissimum principem, in tanto præsertim negotio, nihil temerè fecisse: sed vitijs virtutibusq; Tiberij perpensis, potiores duxisse virtutes: præsertim cùm & Reip. caussa adoptare se eum pro concione iurauerit: & epistolis aliquot, vt peritissimum rei militaris, vtque vnicum populi Rom. præsidium prosequatur. Ex quibus in exemplũ pauca hinc inde subieci. Vale iucundissime Tiberi, & rem gere feliciter, *ἐμοὶ καὶ ταῖς Μούσαις στρατηγῶν*. Iucundissime, & ita sim felix, vir fortissime, & dux *νομιμώτατε*. Vale. &, Ordinem æstiuorum tuorum? Ego verò, mi Tiberi, & inter
D tot rerum difficultates, *καὶ τοσαύτην ῥαθυμίαν τῶν στρατευομένων* non potuisse quemquam prudentiùs gerere se, quàm tu gesseris existimo. Hi quoque, qui tecum fuerunt omnes, confitentur versum illum in te posse dici,

Vnus homo nobis vigilando restituit rem.

Siue, inquit, quid incidit, de quo sit cogitandum diligentiùs, siue quid stomachor valde, mediusfidius Tiberium meum desidero: succurritq; versus ille Homericus:

Τούτου δ᾽ ἑσπομένοιο, καὶ ἐκ πυρὸς αἰθομένοιο
Ἄμφω νοστήσαιμεν, ἐπεὶ περὶ οἶδε νοῆσαι.

Attenuatum te esse continuatione laborum, cùm audio & lego, Dij A
me perdant nisi cohorrescit corpus meum: teque rogo vt parcas tibi: ne si te languere audierimus, & ego & mater tua exspiremus, & de summa imperij sui populus Rom. periclitetur. Nihil interest valeam ipse nec ne, si tu non valebis. Deos obsecro vt te nobis conseruent, & valere nunc & semper patiantur, si non populum Rom. perosi sunt.

XXII. EXCESSVM Augusti non priùs palàm fecit quàm Agrippa iuuene interemto. Hunc tribunus militum custos appositus occidit, lectis codicillis quibus vt id faceret, iubebatur. Quos codicillos dubium fuit, Augustúsne moriens reliquisset, quò materiam tumultus post se subduceret: an nomine Augusti Liuia, & ea conscio Tiberio an ignaro, B
dictasset. Tiberius renuntianti tribuno factum esse quod imperasset, Neque imperasse se, & redditurum eum senatui rationem respondit: inuidiam scilicet in præsentia vitans. Nam mox silentio rem oblitterauit.

XXIII. IVRE autem tribunitiæ potestatis coacto senatu, inchoatáque allocutione derepente velut impar dolori congemuit: vtque non solùm vox, sed & spiritus deficeret, optauit: ac perlegendum librum Druso filio tradidit. Illatum deinde Augusti testamentum, non admissis signatoribus nisi senatorij ordinis, cæteris extra curiam signa agnoscentibus recitauit per libertum. Testamenti initium fuit: Quoniam si- C
nistra Fortuna Caium & Lucium filios mihi eripuit, Tiberius Cæsar mihi ex parte dimidia, & sextante heres esto. Quo & ipso aucta est suspicio opinantium, successorem adscitum eum necessitate magis quàm iudicio: quando ita præfari non abstinuerit.

XXIV. PRINCIPATVM, quamuis neque occupare confestim, neque agere dubitasset, & statione militum, hoc est, vi & specie dominationis assumta, diu tamen recusauit impudentissimo animo: nunc adhortantes amicos increpans, vt ignaros quanta bellua esset Imperium: nunc precantem senatum, & procumbentem sibi ad genua, ambiguis responsis & callida cunctatione suspendens: vt quidam patientiam rum- D
perent, atque vnus in tumultu proclamaret, Aut agat, aut desistat: alter coràm exprobraret, Cæteros quod polliciti sint, tardè præstare: sed ipsum quod præstet, tardè polliceri. Tandem quasi coactus, & querens miseram & onerosam iniungi sibi seruitutem, recepit imperium: nec tamen aliter quàm vt depositurum se quandoque spem faceret. Ipsius verba sunt hæc: Dum veniam ad id tempus quo vobis æquum possit videri, dare vos aliquam senectuti meæ requiem.

XXV. CVNCTANDI caussa erat, metus vndique imminentium discri-

A discriminum: vt sæpe lupum se auribus tenere diceret. Nam & seruus Agrippæ, Clemens nomine, non contemnendam manum in vltionem domini comparârat: & L. Scribonius Libo vir nobilis res nouas clàm moliebatur: & duplex seditio militum in Illyrico & in Germania exorta est. Flagitabant ambo exercitus multa extra ordinem: ante omnia, vt æquarentur stipendio prætorianis Germaniciani. Quidam etiam principem detrectabant non à se datum: summáque vi Germanicum, qui tum ijs præerat, ad capessendam Remp. perurgebant, quamquam obfirmatè resistentem. Quem maximè casum timens, partes sibi, quas se-
B natui liberet, tuendas in Rep. depoposcit: quando vniuersæ sufficere solus nemo posset: nisi cum altero, vel etiam cum pluribus. Simulauit & valetudinem, quò æquiore animo Germanicus celerem successionem, vel certè societatem principatus, operiretur. Compositis seditionibus, Clementem quoque fraude deceptum, redegit in potestatem: Libonem, ne quid in nouitate acerbiùs fieret, secundo demum anno in senatu coarguit, medio temporis spatio tantùm cauere contentus. Nam & inter pontifices sacrificanti simul, pro secespita plumbeum cultrum subjiciẽdum curauit: & secretum petenti nonnisi adhibito Druso filio dedit: dextrámque obambulantis: veluti incumbens, quoad perageretur ser-
C mo, continuit.

VERVM liberatus metu, ciuilem admodum inter initia, ac paullò minus quàm priuatum egit. Ex plurimis maximisq; honoribus, præter paucos & modicos non recepit. Natalem suum plebeijs incurrentem Circensibus, vix vnius bigæ adiectione honorari passus est. Templa, flamines, sacerdotes decerni sibi prohibuit: etiam statuas, atque imagines, nisi permittente se poni: permisitque ea sola conditione, ne inter simulacra deorum, sed inter ornamenta ædium ponerentur. Intercessit & quò minùs in acta sua iuraretur: & ne mensis September, Tiberius: October, Liuius, vocarentur. Prænomen quoque IMPERA-
D TORIS, cognomenq; PATRIS PATRIAE, & ciuicam in vestibulo coronam recusauit. Ac ne AVGVSTI quidẽ nomen, quamquam hereditarium, vllis nisi ad reges ac dynastas epistolis addidit. Nec ampliùs quàm omnino tres consulatus, vnum paucis diebus, alterum tribus mensibus, tertium absens vsq; in Idus Maias gessit. XXVI.

ADVLATIONES adeò auersatus est, vt neminem senatorum aut officij aut negotij caussa ad lecticam suam admiserit: consularem verò satisfacientem sibi, ac per genua orare conantem, ita suffugerit, vt caderet supinus: atque etiam si quid in sermone, vel in continua oratione blãdiùs de se diceretur, nõ dubitaret interpellare, ac reprehẽdere, & commutare continuò. Dominus appellatus à quodam, denuntiauit XXVII.

ne ſe ampliùs contumeliæ cauſſa nominaret. Alium dicentem, ſacras eius occupationes: & rurſus alium, auctore eo ſenatum ſe adijſſe, verba mutare, & pro auctore, ſuaſorem: pro ſacris, laborioſas dicere coëgit. A

XXIIX. SED aduerſus conuitia malosque rumores & famoſa de ſe ac ſuis carmina firmus ac patiens, ſubinde iactabat, In ciuitate libera linguam mentemque liberas eſſe debere. Et quondam ſenatu cognitionem de eiuſmodi criminibus ac reis flagitante: Non tantum, inquit, otij habemus vt implicare nos pluribus negotijs debeamus. Si hanc feneſtram aperueritis, nihil aliud agi ſinetis: omnium inimicitiæ hoc prætextu ad vos deferentur. Exſtat & ſermo eius in ſenatu perciuilis: Siquidem locutus aliter fuerit, dabo operam vt rationem factorum meòrum dictorumq; reddam: ſi perſeuerauerit, inuicem eum odero. B

XXIX. ATQVE hæc eo notabiliora erant, quòd ipſe in appellandis venerandisque ſingulis, & vniuerſis, propè exceſſerat humanitatis modum. Diſſentiens in curia à Q. Haterio, Ignoſcas, inquit, rogo, ſi quid aduerſus te liberiùs, ſicut ſenator, dixero. Et inde omnes alloquens, Dixi & nunc & ſæpe aliâs P. C. bonum & ſalutarem principem, quem vos tanta & tam libera poteſtate inſtruxiſtis, ſenatui ſeruire debere, & vniuerſis ciuibus ſæpe, & plerumque etiam ſingulis: neque id dixiſſe me pœnitet, & bonos & æquos & fauentes vos habui dominos, & adhuc habeo. C

XXX. QVIN etiam ſpeciem libertatis quandam induxit, conſeruatis ſenatui ac magiſtratibus & maieſtate priſtina & poteſtate: neque tam paruum quidquam, neque tam magnum publici priuatique negotij fuit, de quo non ad P. C. referretur. De vectigalibus ac monopolijs, de exſtruendis reficiendíſve operibus, etiam de legendo vel exauctorando milite, ac legionum & auxiliorum deſcriptione: denique quibus imperium prorogari, aut extraordinaria bella mandari, quid & qua forma regum litteris reſcribi placeret. Præfectum alæ, de vi & rapinis reum, cauſſam in ſenatu dicere coëgit. Numquam curiam niſi ſolus intrauit: lectica quondam introlatus æger, comites à ſe remouit. D

XXXI. QVAEDAM aduerſus ſententiam ſuam decerni ne queſtus quidem eſt. Negante eo, deſtinatos magiſtratus abeſſe oportere, vt præſentes honori acquieſcerent, prætor deſignatus liberam legationem impetrauit. Iterum cenſente vt Trebianis legatam in opus noui theatri pecuniam ad munitionem viæ transferre concederetur, obtinere non potuit quin rata voluntas legatoris eſſet. Cùm ſenatuſconſultum per diſceſsionem ſortè fieret, tranſeuntem eum in alteram partem, in qua pauciores erant, ſecutus eſt nemo. Cætera quoque nonniſi per magiſtratus

& iure

A & iure ordinario agebantur: tanta COSS. auctoritate, vt legati ex Africa adierint eos, querentes trahi se à Cæsare, ad quem missi forent. Nec mirum, cùm palam esset ipsum quoque eisdem assurgere & decedere via.

CORRIPVIT consulares exercitibus præpositos, quòd non de rebus gestis senatui scriberent: quodq; de tribuendis quibusdam militaribus donis ad se referrent: quasi non omnium tribuendorum ipsi ius haberent. Prætorem collaudauit, quòd honore inito, consuetudinem antiquam retulisset de maioribus suis pro concione memorandi. Quorundam illustrium exsequias vsque ad rogum frequentauit. Parem mo- XXXII.
B derationem minoribus quoque & personis & rebus exhibuit: cùm Rhodiorum magistratus, quòd litteras publicas sine subscriptione ad se dederant, euocasset, ne verbo quidem insectatus, ac tantummodo iussos subscribere, remisit. Diogenes grammaticus disputare sabbatis Rhodi solitus, venientem, vt se extra ordinem audiret, non admiserat: ac per seruulum suum in septimum diem distulerat. Hunc Romæ salutandi sui caussa pro foribus adstantem, nihil ampliùs quàm vt post septimum annum rediret, admonuit. Præsidibus onerandas tributo prouincias suadentibus rescripsit, Boni pastoris esse tondere pecus, non deglubere.

C PAVLLATIM principem exercuit, præstititque: etsi varium diu, commodiorem tamen sæpius, & ad vtilitates publicas proniorem. XXXIII.
Ac primò eatenus interueniebat ne quid perperam fieret. Itaque & constitutiones quasdam senatus rescidit: & magistratibus pro tribunali cognoscentibus plerumque se offerebat consiliarium, assidebátq; mistim, vel ex aduerso in parte primori: & si quem reorum elabi gratia rumor esset, subitus aderat: iudicésque aut è plano, aut è quæsitoris tribunali, legum & religionis, & noxæ de qua cognoscerent, admonebat: atque etiam si qua in publicis moribus desidia aut mala consuetudine labarent, corrigenda suscepit.

D LVDORVM ac munerum impensas corripuit: mercedibus scenicorum rescissis, paribúsque gladiatorum ad certum numerum redactis. Corinthiorum vasorum pretia in immensum exarsisse, trésque mullos XXX. millibus nummûm venisse, grauiter conquestus, adhibendum supellectili modum censuit: annonámque macelli, senatus arbitratu, quotannis temperandam: dato ædilibus negotio, popinas ganeásque vsque eò inhibendi, vt ne opera quidem pistoria proponi venalia sinerent. Et vt parcimoniam publicam exemplo quoque iuuaret, sollennibus ipse cœnis pridiana sæpe ac semesa opsonia apposuit, dimidiatúmque aprum: affirmans, Omnia eadem habere quæ totum. Quo- XXXIV.

 tidiana

tidiana oſcula prohibuit edicto: item ſtrenarum commercium, ne vltra Kalend. Ianuarias exerceretur. Conſueuerat & quadruplam ſtrenam & de manu reddere: ſed offenſus interpellari ſe toto menſe ab ijs qui poteſtatem ſui die feſto non habuiſſent, vltrà non reddidit. A

XXXV. MATRONAS proſtratæ pudicitiæ, quibus accuſator publicus deeſſet, vt propinqui more maiorum de communi ſententia coërcerent, auctor fuit. Equiti Rom. iuriſiurandi gratiam fecit, vt vxorem in ſtupro generi compertam dimitteret, quam ſe numquam repudiaturum antè iurauerat. Fœminæ famoſæ, vt ad euitandas legum pœnas iure ac dignitate matronali exſoluerentur, lenocinium profiteri cœperant: & B ex iuuentute vtriuſque ordinis profligatiſsimus quiſq;, quò minùs in opera ſcenæ arenæque edenda ſenatuſconſulto tenerentur, famoſi iudicij notam ſponte ſubibant. eos eáſque omnes, ne quod refugium in tali fraude cuiquam eſſet, exſilio affecit. Senatori latum clauum ademit, cùm cognouiſſet ſub Kal. Iulij demigraſſe in hortos, quò viliùs poſt diem ædes in vrbe conduceret. Alium & quæſtura remouit, quòd vxorem pridie ſortitione ductam, poſtridie repudiaſſet.

XXXVI. EXTERNAS cærimonias, Aegyptios Iudaicóſque ritus compeſcuit: coactis qui ſuperſtitione ea tenebantur, religioſas veſtes cum inſtrumento omni comburere. Iudæorum iuuentutem, per ſpeciem ſacramenti, in prouincias grauioris cæli diſtribuit: reliquos gentis eiuſdē, vel ſimilia ſectantes, vrbe ſubmouit, ſub pœna perpetuæ ſeruitutis, niſi obtemperaſſent. Expulit & mathematicos: ſed deprecantibus, ac ſe artem deſituros promittentibus, veniam dedit. C

XXXVII. IN primis tuendæ pacis à graſſaturis ac latrocinijs ſeditionumq; licentia curam habuit. Stationes militum per Italiam ſolito frequentiores diſpoſuit. Romæ caſtra conſtituit, quibus Prætorianæ cohortes, vagæ ante id tempus & per hoſpitia diſperſæ, continerentur. Populares tumultus exortos grauiſsimè coërcuit: & ne orirentur ſedulò cauit. Cæde in theatro per diſcordiam admiſſa, capita factionum & hiſtriones, propter quos diſsidebatur, relegauit: nec vt reuocaret, vmquam vllis populi precibus potuit euinci. Cùm Polentina plebs funus cuiuſdam primipilaris non priùs ex foro miſiſſet, quàm extorta pecunia per vim heredibus ad gladiatorium munus: cohortem ab vrbe, & aliam à Cotij regno, diſsimulata itineris cauſſa, detectis repentè armis, concinentibuſque ſignis, per diuerſas portas in oppidum immiſit: ac partem maiorem plebis ac decurionum in perpetua vincula coniecit. Aboleuit & ius, moremque aſylorum, quæ vſquam erant. Cyzicenis in ciues Romanos violentiùs quædam auſis, publicè libertatem ademit, quam Mithridatico bello meruerant. Hoſtiles motus, nulla poſtea expeditione ſuſcepta, D

per le-

A per legatos compeſcuit: nec per eos quidem, niſi cunctanter & neceſſariò. Reges infeſtos ſuſpectóſque comminationibus magis & querelis quàm vi repreſsit. Quoſdam per blanditias atque promiſſa extractos ad ſe non remiſit: vt Maraboduum Germanum, Thraſcypolim Thracem, Archelaum Cappadocem, cuius etiam regnum in formam prouinciæ redegit.

BIENNIO continuo poſt adeptum imperium, pedem porta non extulit: ſequenti tempore, præter quàm in propinqua oppida, & cùm longiſsimè, Antio tenus nuſquam abfuit; idque perrarò & paucos B dies, quamuis prouincias quoque & exercitus reuiſurum ſe ſæpe pronuntiaſſet: & propè quotannis profectionem prępararet: vehiculis comprehenſis, commeatibus per municipia & colonias diſpoſitis. Ad extremum vota pro itu & reditu ſuo ſuſcipi paſſus, vt vulgò iam per iocum Callipides vocaretur: quem curſitare ac ne cubiti quidem menſuram progredi, prouerbio Græco notatum eſt. XXXVIII

SED orbatus vtroque filio, quorum Germanicus in Syria, Druſus Romæ obierat, ſeceſſum Campaniæ petijt: conſtanti & opinione & ſermone pæne omnium, quaſi neque rediturus vmquam, & citò mortē etiam obiturus: quod paullò minùs vtrumq; euenit. Nam neq; Romam C ampliùs redijt: ſed & paucos poſt dies iuxta Terracinam in prætorio, cui ſpeluncæ nomen erat, incœnante eo, complura & ingentia ſaxa fortuitò ſupernè delapſa ſunt: multisq; conuiuarum & miniſtrorum eliſis, præter ſpem euaſit. XXXIX.

PERAGRATA Campania, cùm Capuæ Capitolium, Nolæ templum Auguſti, quam cauſſam profectionis prætenderat, dedicaſſet, Capreas ſe contulit: præcipuè delectatus inſula, quòd vno paruoq; littore adiretur, ſepta vndique præruptis immenſæ altitudinis rupibus, & profundo maris. Statimque reuocante aſsidua obteſtatione populo, propter cladem, qua apud Fidenas, ſupra XX. hominum millia, gla- D diatorio munere, amphitheatri ruina perierant, tranſijt in continentem, poteſtatemque omnibus adeundi ſui fecit: tantò magis quòd ab vrbe egrediens, ne quis ſe interpellaret, edixerat, ac toto itinere adeuntes ſubmouerat. XL.

REGRESSVS in inſulam, Reip. quidem curam vſque adeò abiecit, vt poſtea non decurias equitum vmquam ſuppleuerit: non tribunos militum præfectóſq;, nō prouinciarū præſides vllos mutauerit: Hiſpaniam & Syriam per aliquot annos ſine conſularibus legatis habuerit: Armeniam à Parthis occupari, Mœſiam à Dacis Sarmatisque: Gallias XLI.

à Germanis vaſtari neglexerit: magno dedecore imperij, nec minori diſcrimine. A

XLII. CAETERVM ſecreti licentiam nactus, & quaſi ciuitatis oculis remotus, cuncta ſimul vitia malè diu diſsimulata, tandem profudit: de quibus ſigillatim ab exordio referam. In caſtris tiro etiam tum, propter nimiam vini auiditatem, pro Tiberio, Biberius: pro Claudio, Caldius: pro Nerone, Mero vocabatur. Poſtea princeps in ipſa publicorum morum correctione cum Pomponio Flacco & L. Piſone noctem continuumque biduum epulando potandoque conſumſit: quorum alteri Syriam prouinciam, alteri præfecturam vrbis confeſtim detulit, codicillis quoque iucundiſsimos & omnium horarum amicos profeſſus. B Seſtio Gallo libidinoſo, ac prodigo ſeni, olim ab Auguſto ignominia notato, & à ſe ante paucos dies apud ſenatum increpito, cœnam ea lege condixit, ne quid ex conſuetudine immutaret aut demeret: vtque nudis puellis miniſtrantibus cœnaretur. Ignotiſsimum quęſturæ candidatum nobiliſsimis antepoſuit, ob epotam in conuiuio, propinante ſe, vini amphoram. Aſellio Sabino HS. ducenta donauit, pro dialogo, in quo boleti, & ficedulæ, & oſtreæ, & turdi certamen induxerat. Nouum denique officium inſtituit à voluptatibus, præpoſito equite Rom. T. Cæſonio Priſco.

XLIII. SECESSV verò Capreenſi, etiam ſellariam excogitauit, ſedem arcanarum libidinum: in quam vndique conquiſiti puellarum & exoletorum greges, monſtroſiq; concubitus repertores, quos ſpintrias appellabat, triplici ſerie connexi, inuicem inceſtarent ſe coram ipſo, vt adſpectu deficientes libidines excitaret. Cubicula plurifariam diſpoſita tabellis ac ſigillis laſciuiſsimarum picturarum & figurarum adornauit, librisq; Elephantidis inſtruxit: ne cui in opera edenda exemplar impetratæ ſchemæ deeſſet. In ſiluis quoque ac nemoribus paſsim Venereos locos commentus eſt, proſtanteſque per antra & cauas rupes ex vtriuſq; ſexus pube, Paniſcorum & Nympharum habitu: palamq; iam & vulgato nomine inſulæ abutentes, Caprineum dictitabant. C D

XLIIII. MAIORE adhuc & turpiore infamia flagrauit: vix vt referri audiríve, nedum credi fas ſit. Quaſi pueros primæ teneritudinis, quos piſciculos vocabat, inſtitueret, vt natanti ſibi inter femina verſarentur, ac luderent: lingua morſuque ſenſim appetentes, atque etiam quaſi infantes firmiores, nec dum tamen lacte depulſos, inguini ceu papillæ admoueret: pronior ſanè ad id genus libidinis & natura & ætate. Quare Parrhaſij quoq; tabulam, in qua Meleagro Atalanta ore morigeratur, legatam ſibi ſub conditione, vt ſi argumento offenderetur, decies pro ea HS. acciperet: non modò prætulit, ſed & in cubiculo dedica-

A dedicauit. Fertur etiam in ſacrificando quondam captus facie miniſtri, acerram præferentis, nequîſſe abſtinere, quin pæne vix dum re diuina peracta, ibidem ſtatim ſeductum conſtupraret, ſimulque fratrem eius tibicinem: atque vtrique mox, quòd mutuò flagitium exprobrabant, crura fregiſſe.

FOEMINARVM quoque, & quidem illuſtrium, capitibus quantopere ſolitus ſit illudere, euidentiſsimè apparuit Malloniæ cuiuſdam exitu: quam perductam, nec quidquam ampliùs pati conſtantiſsimè recuſantem, delatoribus obiecit: ac ne ream quidem interpellare deſijt, Ecquid pœniteret: donec ea, relicto iudicio, domum ſe arripuit, ferróque tranſegit, obſcœnitate oris hirſuto atque olido ſeni clarè exprobrata. Vnde nota in Atellanico exodio proximis ludis aſſenſu maximo excepta, percrebruit: Hircum vetulum capris naturam ligurrire. XLV.

B

PECVNIAE parcus ac tenax, comites peregrinationum expeditionumque numquam ſalario, cibarijs tantùm, ſuſtentauit: vna modò liberalitate ex indulgentia vitrici proſecutus, cùm tribus claſsibus factis pro dignitate cuiuſque primæ ſexcenta ſeſtertia, ſecundæ quadringenta diſtribuit, ducenta tertię, quam non amicorum ſed gratorum appellabat. XLVI.

C PRINCEPS neque opera vlla magnifica fecit. Nam & quæ ſola ſuſceperat, Auguſti templum, reſtitutionemque Pompeiani theatri, imperfecta poſt tot annos reliquit: neque ſpectacula omnino edidit: & ijs, quæ ab aliquo ederentur, rariſsimè interfuit, ne quid expoſceretur, vtique poſtquam comœdum Actium coactus eſt manumittere. Paucorum ſenatorum inopia ſuſtentata, ne pluribus opem ferret, negauit ſe alijs ſubuenturum, niſi ſenatui iuſtaș neceſsitatum cauſſas probaſſent. Quo peracto pleroſque modeſtia & pudore deterruit: in quibus Ortalum Q. Hortenſij oratoris nepotem, qui permodica re familiari auctore Auguſto, quatuor liberos tulerat. XLVII.

D PVBLICE munificentiam bis omnino exhibuit: propoſito millies HS. gratuitò in triennij tempus: & rurſus quibuſdam dominis inſularum, quæ in monte Cœlio deflagrârant, pretio reſtituto. Quorum alterum magna difficultate nummaria populo auxilium flagitante coactus eſt facere, cùm per ſenatuſconſultum ſanxiſſet vt fœneratores duas patrimonij partes in ſolo collocarent, debitores totidem æris alieni ſtatim ſoluerent, nec res expediretur: alterum ad mitigandam temporum atrocitatem. Quod tamen beneficium tanti æſtimauit, vt mõtem Cœlium appellatione mutata vocari Auguſtum iuſſerit. Militi poſt duplicata ex Auguſti teſtamento legata nihil vmquã largitus eſt, præterquam ſingula millia denariorũ prętorianis, quòd Seiano ſe nõ accõmodaſſent: XLVIII.

& quædam munera Syriacis legionibus, quòd ſolæ nullam Seiani imaginem inter ſigna coluiſſent: atque etiam miſsiones veteranorum rariſſimas fecit, ex ſenio mortem, ex morte compendium captans. Ne prouincias quidem vlla liberalitate ſubleuauit: excepta Aſia, deiectis terræ motu ciuitatibus. A

XLIX. PROCEDENTE mox tempore etiam ad rapinas conuertit animum. Sat conſtat, Cn. Lentulum augurem, cui cenſus maximus fuerit, metu & angore ad faſtidium vitæ ab eo actum, & vt ne quo niſi ipſo herede moreretur. Condemnatam & generoſiſsimam fœminam Lepidam, in gratiam Quirini conſularis prædiuitis, & orbi, qui dimiſſam eam è matrimonio poſt vigeſimum annum veneni olim in ſe comparati arguebat: præterea Galliarum & Hiſpaniarum, Syriæq; & Græciæ principes confiſcatos ob tam leue ac tam impudens calumniarum genus: vt quibuſdam non aliud ſit obiectum, quàm quòd partem rei familiaris in pecunia haberent. plurimis etiam ciuitatibus & priuatis veteres immunitates & ius metallorum ac vectigalium ademta. ſed & Vononem regem Parthorum, qui pulſus à ſuis, quaſi in fidem populi Romani cum ingenti gaza Antiochiam ſe receperat, ſpoliatum perfidia, & occiſum. B

L. ODIVM aduerſus neceſsitudines, in Druſo primùm fratre detexit: prodita eius epiſtola, qua ſecum de cogendo ad reſtituendam libertatem Auguſto agebat: deinde & in reliquis. Iuliæ vxori tantum abfuit, vt relegatæ quod minimum eſt, officij aut humanitatis aliquid impertiret, vt ex conſtitutione patris vno oppido clauſam, domo quoque egredi, & commercio hominum frui vetuerit: ſed & peculio conceſſo à patre præbitisq; annuis fraudauit, per ſpeciem publici iuris, quod nihil de his Auguſtus teſtamento cauiſſet. Matrem Liuiam grauatus, velut partes ſibi ęquas potentię vindicantem, & congreſſum eius aſsiduum vitauit: & longiores ſecretioreſque ſermones, ne eius conſilijs, quibus tantùm interdum & ægrè vti ſolebat, regi videretur. Tulit etiam perindignè actum à ſenatu, vt titulus ſuis quaſi Auguſti ita & Liuiæ filius adjiceretur. Quare non parentem patriæ appellari nō vllum inſignem honorem recipere publicè paſſus eſt. Sed & frequenter admonuit, quòd non maioribus nec fœminæ conuenientibus negotijs abſtineret: præcipuè vt animaduertit incendio iuxta ædem Veſtæ & ipſam interueniſſe: populumque & milites, quò enixiùs opem ferrent abhortatam, ſicut ſub marito ſolita eſſet. C D

LI. DEHINC ad ſimultatem vſque proceſsit, hac vt ferunt de cauſſa: Inſtanti ſæpius, vt ciuitate donatum in decurias allegeret, negauit alia ſe conditione allecturum, quàm ſi pateretur adſcribi albo, extortum

A tortum id ſibi à matre. At illa commota, veteres quoſdam ad ſe Auguſti codicillos de acerbitate & intolerantia morum eius è ſacrario protulit, atque recitauit. Hos & cuſtoditos tamdiu, & exprobratos tam infeſtè, adeò grauiter tulit, vt quidam putent inter cauſſas ſeceſſus hanc ei vel præcipuam fuiſſe. Toto quidem triennio, quo viuente matre afuit, ſemel omnino eam, nec amplius quàm vno die, ac paucíſsimis vidit horis: ac mox, neque ægræ adeſſe curauit, defunctámque, & dum aduentus ſui ſpem facit, complurium dierum mora, corrupto demum & tabido corpore funeratam prohibuit conſecrari: quaſi id ipſa mandaſſet. Teſtamentum quoque eius pro irrito habuit, omnesq; amicitias & familiari-
B tates, etiam quibus ea funeris curam moriens demandârat, intra breue tempus afflixit: vno ex his equeſtris ordinis viro & in antliam condemnato.

FILIORVM neque naturalem Druſum, neque adoptiuum Germanicum patria charitate dilexit. Alterius vitijs infenſus: nam Druſus animi fluxioris, remiſsioríſque vitæ erat. Itaque ne mortuo quidem perinde affectus eſt: ſed tantum non ſtatim à funere ad negotiorum conſuetudinem redijt, iuſtitio longiore inhibito. Quin & Ilienſium legatis paullò ſerius conſolantibus, quaſi obliterata iam doloris memoria irridens: Se quoque reſpondit vicem eorum dolere, quòd egregium ci-
C uem Hectorem amiſiſſent. Germanico vſque adeò obtrectauit, vt & præclara facta eius pro ſuperuacuis eleuaret: & glorioſiſsimas victorias, ceu damnoſas Reip. increparet. Quòd verò Alexandriam, propter immenſam & repentinam famem, inconſultò ſe adîſſet, queſtus eſt in ſenatu. Etiam cauſſa mortis fuiſſe ei per Cn. Piſonem legatum Syriæ creditur: quem mox huius criminis reum putant quidam mandata prolaturum, niſi ea ſecreta obſtarent. Per quæ multifariam increpitum, & per noctes creberrimè acclamatum eſt, Redde Germanicum. Quam ſuſpicionem confirmauit ipſe poſtea: coniuge etiam ac liberis Germanici crudelem in modum afflictis. LII.

D NVRVM Agrippinam, poſt mortem mariti, liberiùs quiddam queſtam, manu apprehendit: Græcoque verſu, Si non dominaris, inquit, filiola, iniuriam te accipere exiſtimas? Nec vllo mox ſermone dignatus eſt. Quondam verò inter cœnam porrecta à ſe poma guſtare non auſam, etiam vocare deſijt, ſimulans, ſe veneni crimine accerſitum: cùm præſtructum vtrumque conſultò eſſet, vt & ipſe tentandi gratia offerret, & illa quaſi certiſsimum exitium caueret. Nouiſsimè calumniatus, modò ad ſtatuam Auguſti, modò ad exercitus confugere velle, Pandatariam relegauit: conuitiantiq; oculum per centurionem verberibus excuſsit. Rurſus mori inedia deſtinanti, per vim ore diducto, infulciri LIII.

cibum iussit. Sed & perseuerantem, atque ita absumtam, criminosissimè insectatus est, cùm diem quoque natalem eius inter nefastos referendum suasisset. Imputauit etiam, quòd non laqueo strangulatam in Gemonias abiecerit: proque tali clementia interponi decretum passus est, quo sibi gratiæ agerentur, & Capitolino Ioui donum ex auro sacraretur. A

LIIII. CVM ex Germanico tres nepotes, Neronem & Drusum & Caium: ex Druso vnum Tiberium haberet, destitutus morte liberorum, maximos natu de Germanici filijs, Neronem & Drusum P. C. commendauit: diemque vtriusque tirocinij, congiario plebi dato, celebrauit. B Sed vt comperit, ineunte anno, pro eorum quoque salute publicè vota suscepta: egit cum senatu, Non debere talia præmia tribui, nisi expertis & ætate prouectis: atque ex eo, patefacta interiore animi sui nota, omnium criminationibus obnoxios reddidit: variaque fraude inductos, vt & concitarentur ad conuitia, & concitati perderentur, accusauit per litteras, amarissimè congestis etiam probris, & iudicatos hostes fame necauit: Neronem, in insula Pontia; Drusum, in ima parte Palatij. Putant Neronem ad voluntariam mortem coactum, cùm ei carnifex, quasi ex senatus auctoritate missus, laqueos & vncos ostentaret: Druso autem adeò alimenta subducta, vt tomentum è culcita C tentauerit mandere: amborum sic reliquijs dispersis, vt vix quandoque colligi possent.

LV. SVPER veteres amicos ac familiares, viginti sibi è numero principum ciuitatis depoposcerat, velut consiliarios in negotijs publicis. Horum omnium vix duos aut tres incolumes præstitit: cæteros, alium alia de caussa perculit. Inter quos cum plurimorum clade Aelium Seianum quem ad summam potentiam, non tam beneuolētia prouexerat, quàm vt esset cuius ministerio ac fraudibus liberos Germanici circumueniret: nepotémque suum ex Druso filium naturalem ad successionem imperij confirmaret. D

LVI. NIHIL lenior in conuictores Græculos, quibus vel maximè acquiescebat. Zenonem quendam exquisitiùs sermocinantem, cùm interrogasset, quænam illa tam molesta dialectos esset: & ille respondisset, Doridem: relegauit Cinariam: existimans exprobatum sibi veterem secessum, quòd Doricè Rhodij loquantur. Item cùm soleret ex lectione quotidiana quæstiones super cœnam proponere: comperissétque, Seleucum grammaticum à ministris suis perquirere quos quoque tempore tractaret auctores, atq; ita præparatum venire: primùm à contubernio remouit, deinde etiam ad mortem compulit.

LVII. SAEVA ac lenta natura ne in puero quidem latuit, quam Theodorus

A dorus Gadareus rhetoricæ præceptor & perſpexiſſe primus ſagaciter, & aſsimilaſſe aptiſsimè viſus eſt: ſubinde in obiurgando appellans eum, πηλὸν αἵματι πεφυραμένον. Sed aliquanto magis in principe eluxit, etiam inter initia, cùm adhuc fauorem hominum moderationis ſimulatione captaret. Scurram, qui prætereunte funere elato mortuo mandarat vt nuntiaret Auguſto, nondum reddi legata, quæ plebi reliquiſſet, attractum ad ſe, recipere debitum, ducíque ad ſupplicium imperauit, & patri ſuo verum referre. Nec multo pòſt in ſenatu Pompeio cuidam, equiti Romano, quiddam perneganti, dum vincula minatur, affirmauit
B fore vt ex Pompeio Pompeianus fieret: acerba cauillatione ſimul hominis nomen inceſſens, veterúmque partium fortunam.

SVB idem tempus, conſulente prætore, an iudicia maieſtatis cogi iuberet, exercendas eſſe leges reſpondit, & atrociſsimè exercuit. LVIII. Statuæ quidam Auguſti caput demſerat, vt alterius imponeret. Acta res in ſenatu. Et quia ambigebatur, per tormenta quæſita eſt. Damnato reo, paullatim hoc genus calumniæ eò proceſsit, vt hæc quoque capitalia eſſent: circa Auguſti ſimulacrum ſeruum cecidiſſe: veſtimenta mutaſſe: nummo vel anulo effigiem impreſſam, latrinæ aut lupanari intuliſſe, dictum vllum factúmve eius exiſtimatione aliqua læſiſſe. Perijt denique
C & is qui honores in colonia ſua eodem die decerni ſibi paſſus eſt, quo decreti & Auguſto olim erant.

MVLTA prætereà, ſpecie grauitatis ac morum corrigendorum, LIX. ſed & magis naturæ obtemperans, ita ſæuè & atrociter factitauit: vt nonnulli verſiculis quoq; & præſentia exprobrarent, & futura denuntiarent mala:

Aſper & immitis, breuiter vis omnia dicam?
Diſpeream ſi te mater amare poteſt.
Non es eques. quare? non ſunt tibi millia centum:
Omnia ſi quæras, & Rhodos exſilium eſt.
D Aurea mutaſti Saturni ſæcula, Cæſar:
Incolumi nam te, ferrea ſemper erunt.
Faſtidit vinum, quia iam ſitit iſte cruorem:
Tam bibit hunc auidè, quàm bibit antè merum.
Adſpice felicem ſibi, non tibi Romule, Sullam:
Et Marium, ſi vis adſpice, ſed reducem.
Nec non Antoni ciuilia bella mouentis,
Nec ſemel infectas adſpice cæde manus.
Et dic Roma perit: regnabit ſanguine multo,
Ad regnum quiſquis venit ab exſilio.

Quæ primò quaſi ab impatientibus Romæ dominij, ac non tam ex

animi ſententia, quàm bile & ſtomacho fingerentur, volebat accipi. Dicebatque identidem, Oderint, dum probent. Deinde vera planè certaq; eſſe ipſe fecit fidem. A

LX. IN paucis diebus quàm Capreas attigit, piſcatori, qui ſibi ſecretum agenti grandem mullum inopinanter obtulerat, perfricari eodem piſce faciem iuſsit: territus, quòd is à tergo inſulæ per aſpera & deuia erepſiſſet ad ſe. Gratulanti autem inter pœnam, quòd non & locuſtam, quam prægrandem ceperat, obtuliſſet, locuſta quoque lacerari os imperauit. Militem prætorianum, ob ſurreptum è viridario pauonem capite punijt. In quodam itinere lectica qua vehebatur, vepribus impedita, exploratorem viæ primarum cohortium centurionem ſtratum humi pæne ad necem verberauit. B

LXI. MOX in omne genus crudelitatis erupit, numquam deficiente materia: cùm primò matris, deinde nepotum & nurus, poſtremò Seiani familiares atque etiam notos perſequeretur. Poſt cuius interitum vel ſæuiſsimus exſtitit: quo maximè apparuit, non tam ipſum à Seiano concitari ſolitum, quàm Seianum quærenti occaſiones ſubminiſtraſſe. Et ſi commentario, quem de vita ſua ſummatim breuiterque compoſuit, auſus eſt ſcribere, Seianum ſe puniſſe, quòd comperiſſet furere aduerſus Germanici liberos filij ſui: quorum ipſe alterum ſuſpecto iam, alterum oppreſſo demum Seiano interemit. Sigillatim crudeliter facta C eius exſequi longum eſt: generatim velut exemplaria ſæuitiæ enumerare ſat erit. Nullus à pœna hominum ceſſauit dies: ne religioſus quidem ac ſacer. Animaduerſum in quoſdam ineunte anno nouo: accuſati damnatique multi cùm liberis atque etiam vxoribus ſuis. Interdictum, ne capite damnatos propinqui lugerent: decreta accuſatoribus præcipua præmia, nonnumquam & teſtibus. Nemini delatorum fides abrogata. Omne crimen pro capitali receptum, etiam paucorum ſimpliciumque verborum. Obiectum eſt poëtæ, quòd in tragœdia Agamemnonem probris laceſsiſſet: obiectum & hiſtorico, quòd Brutum Caſsiumq; vltimos Romanorum dixiſſet: animaduerſum eſt ſtatim in auctores, D ſcriptáque abolita, quamuis probarentur aliquot ante annos, etiam Auguſto audiente recitata. Quibuſdam cuſtodiæ traditis, non modò ſtudendi ſolatium ademtum, ſed etiam ſermonis & colloquij vſus. Citati ad cauſſam dicendam, partim ſe domi vulnerauerunt, certi damnationis, & ad vexationem ignominiámque vitandam: partim in media curia venenum hauſerunt, & tamen colligatis vulneribus, ac ſemianimes palpitantéſque in carcerem rapti. Nemo punitorum non & in Gemonias abiectus vncoque tractus. Viginti vno die abiecti tractiq; ſunt: inter eos pueri & fœminæ. Immaturæ puellæ, quia more tradito nefas eſſet

A esset virgines strangulari, vitiatæ priùs à carnifice, dein strangulatæ. Mori volentibus vis adhibita viuendi. Nam mortem adeò leue supplicium putabat, vt cùm audisset vnum è reis, Carnulium nomine, anticipasse eam, exclamauerit, Carnulius me euasit. Et in recognoscendis custodijs, precanti cuidam pœnæ maturitatem, respondit, Nondum tecum in gratiam redij. Annalibus suis vir consularis inseruit, frequenti quondam conuiuio, cui & ipse affuerit, interrogatum eum subitò & clarè à quodam nano adstante mensæ inter copreas, cur Paconius, maiestatis reus, tam diu viueret: statim quidem petulantiam linguę obB iurgasse, cæterùm post paucos dies scripsisse senatui vt de pœna Paconij quàm primùm statueret.

AVXIT intenditque sæuitiam, exacerbatus indicio de morte filij sui Drusi: quem cùm morbo & intemperantia perijsse existimaret, vt tandem veneno interemptum fraude Liuillæ vxoris atque Seiani cognouit, neque tormentis neque supplicio cuiusquam pepercit: soli huic cognitioni adeò per totos dies deditus & intentus, vt Rhodiẽsem hospitem, quem familiaribus litteris Romam euocarat, aduenisse sibi nuntiatum, torqueri sine mora iusserit, quasi aliquis ex necessarijs quæstioni adesset: deinde errore detecto, & occidi, ne diuulgaret iniuriam. CarC nificinæ eius ostenditur locus Capreis, vnde damnatos post longa & exquisita tormenta, præcipitari coram se in mare iubebat: excipiente classiariorum manu, & contis atque remis elidente cadauera: ne cui residui spiritus quidquam inesset. Excogitauerat autem inter genera cruciatus, etiam vt larga meri potione per fallaciam oneratos, repentè veretris deligatis, fidicularum simul vrinæque tormento distenderet. Quòd nisi eum & mors præuenisset, & Thrasyllus consultò, vt aiunt, differre quædam, spe longioris vitæ compulisset: plures aliquanto necaturus, ac ne reliquis quidem nepotibus parsurus creditur: cùm & Caium suspectum haberet, & Tiberium vt ex adulterio conceptum aspernaretur. Nec abD horret à verò: namq; identidem Felicem Priamum vocabat, quòd superstes omnium suorum extitisset. LXII.

QVAM verò inter hæc non modò inuisus ac detestabilis, sed prætrepidus quoque atque etiam contumelijs obnoxius vixerit, multa indicia sunt. Haruspices secretò ac sine testibus consuli vetuit. Vicina verò vrbi oracula etiam disijcere conatus est: sed maiestate Prænestinarum sortium territus, destitit: cùm obsignatas deuectasque Romã non reperisset in arca, nisi relatas rursus ad templum. Vnum & alterum consulares oblatis prouincijs, non ausus à se dimittere, vsque adeò detinuit, donec successores post aliquot annos præsentibus daret: quum interim LXIII.

interim manente officij titulo, etiam delegaret plurima: aſsiduéque illi A per legatos & adiutores ſuos exſequenda curarent.

LXIV. NVRVM ac nepotes nunquam aliter poſt damnationem, quàm catenatos, obſutáq; lectica, loco mouit: prohibitis per militem obuijs ac viatoribus reſpicere vſquam, vel conſiſtere.

LXV. SEIANVM res nouas molientem, quamuis iam & natalem eius publicè celebrari, & imagines aureas coli paſsim videret: vix tandem & aſtu magis ac dolo, quàm principali auctoritate, ſubuertit. Nam primò, vt à ſe per ſpeciem honoris dimitteret, collegam ſibi aſſumſit in quinto conſulatu. quem longo interuallo abſens ob id ipſum ſuſceperat. B Deinde ſpe affinitatis ac tribunitiæ poteſtatis deceptum, inopinantem criminatus eſt pudenda miſerandaq; oratione: cùm inter alia P. C. precaretur, mitterent alterum è conſulibus, qui ſenem ſe, & ſolum in conſpectum eorum cum aliquo militari præſidio perduceret. Sic quoque diffidens, tumultumque metuens, Druſum nepotem, quem vinculis adhuc Romæ continebat, ſolui, ſi res poſceret, ducemque conſtitui præceperat. Aptatis etiam nauibus ad quaſcumque legiones meditabatur fugam, ſpeculabundus ex altiſsima rupe identidem ſigna, quæ ne nuntij morarentur, tolli procul, vt quidque foret factum, mandauerat. Verùm & oppreſſa coniuratione Seiani, nihilò ſecurior C aut conſtantior, per nouem proximos menſes non egreſſus eſt villa quæ vocatur Iouis.

LXVI. VREBANT inſuper anxiam mentem varia vndique conuitia, nullo non damnatorum omne probri genus coram, vel per libellos in orcheſtra poſitos, ingerente. Quibus quidem diuerſiſsimè afficiebatur: modò, vt præ pudore ignota & celata cuncta cuperet: nonnumquam eadem contemneret, & proferret vltro atque vulgaret: Quin & Artabani Parthorum regis laceratus eſt litteris, parricidia & cædes & ignauiam & luxuriam obijcientis, monentiſque vt voluntaria morte, maximo iuſtiſsimóque ciuium odio quamprimùm ſatisfaceret. Poſtremò ſemet- D ipſe pertæſus talis epiſtolæ principio, tantum non ſummam malorum ſuorum profeſſus eſt.

LXVII. QVID ſcribam vobis Patres Conſcripti, aut quomodo ſcribam, aut quid omnino non ſcribam, hoc tempore? Dij me, Deæque peius perdant, quàm quotidie perire ſentio, ſi ſcio. Exiſtimant quidam, præſcîſſe hæc eum peritia futurorum: ac multò antè quanta ſe quandoque acerbitas & infamia maneret, proſpexiſſe. Ideoque vt imperium inierit, & PATRIS PATRIAE appellationem, & ne in acta ſua iuraretur, obſtinatiſsimè recuſaſſe: ne mox maiore dedecore impar tantis honoribus inueniretur. Quod ſanè & ex oratione eius, quam de vtraque re ha-

A re habuit, colligi poteſt : vel cùm ait, Similem ſe ſemper ſui futurum : nec vnquam mutaturum mores ſuos, quamdiu mentis ſanæ fuiſſet : ſed exempli cauſſa cauendum, ne ſe ſenatus in acta cuiuſquam obligaret, qui aliquo caſu mutari poſſet. Et rurſus : Si quando autem, inquit, de moribus meis, deuotóque vobis animo dubitaueritis : quod priùs quàm eueniat, opto vt me ſupremus dies huic mutatæ veſtræ de me opinioni eripiat : nihil honoris adjiciet mihi PATRIS appellatio : vobis autem exprobrabit, aut temeritatem delati mihi eius cognominis, aut inconſtantiam contrarij de me judicij.
B

CORPORE fuit amplo atque robuſto : ſtatura, quæ iuſtam excederet. Latus ab humeris & pectore : cæteris quoque membris vſque ad imos pedes æqualis & congruens, ſiniſtra manu agiliore ac validiore. articulis ita firmis, vt recens & integrum malum digito terebraret : caput pueri, vel etiam adoleſcentis, talitro vulneraret. Colore erat candido, capillo pone occipitium ſubmiſsiore, vt ceruicem etiam obtegeret, quod gentile in illo videbatur. Facie honeſta : in qua tamen crebri, & ſubtiles tumores, cum prægrandibus oculis : & qui quod mirum eſſet, noctu etiam & in tenebris viderent, ſed ad breue, & cùm primum à ſomno patuiſſent, demum rurſum hebeſcebant. Incedebat ceruice rigida & obſtipa : adducto fere vultu, plerumque tacitus : nullo aut rariſsimo etiam cum proximis ſermone, eoque tardiſsimo : nec ſine molli quadam digitorum geſticulatione. Quæ omnia ingrata, atque arrogantiæ plena, & animaduertit Auguſtus in eo, & excuſare tentauit ſæpe apud ſenatum ac populum, profeſſus Naturæ vitia eſſe, non animi. Valetudine proſperrima vſus eſt, tempore quidem principatus pæne toto propè illæſa : quamuis à trigeſimo ætatis anno arbitratu eam ſuo rexerit, ſine adiumento conſilióue medicorum LXVIII.
C
D

CIRCA Deos ac religiones negligentior: quippe addictus mathematicæ : perſuaſioniſque plenus, cuncta fato agi. Tonitrua tamen prætermodum expaueſcebat : & turbatiore cœlo numquam non coronam lauream capite geſtauit, quòd fulmine afflari negetur id genus frondis. LXIX.

ARTES liberales vtriuſque generis ſtudioſiſsimè coluit. In oratione Latina ſecutus eſt Coruinum Meſſallam : quem ſenem adoleſcens LXX.

obſeruauerat. Sed affectatione & moroſitate nimia obſcurabat ſtylum: vt aliquanto ex tempore quàm à cura præſtantior haberetur. Compoſuit & carmen lyricum, cuius eſt titulus, Conqueſtio de L. Cæſaris morte. Fecit & Græca poëmata, imitatus Euphorionem, & Rhianum, & Parthenium: quibus poëtis admodum delectatus, ſcripta eorum & imagines, publicis bibliothecis inter veteres & præcipuos auctores dedicauit: & ob hoc plerique eruditorum certatim ad eum multa de his ediderunt. Maximè tamen curauit notitiam hiſtoriæ fabularis, vſque ad ineptias atque diriſum. Nam & grammaticos, quod genus hominum præcipuè, vt diximus, appetebat, eiuſmodi ferè quæſtionibus experiebatur: Quæ mater Hecubæ: Quod Achilli nomen inter virgines fuiſſet: Quid Sirenes cantare ſint ſolitæ. Et quo primùm die, poſt exceſſum Auguſti, Curiam intrauit: quaſi pietati ſimul ac religioni ſatis facturus, Minois exemplo, thure quidem ac vino, verùm ſine tibicine, ſupplicauit: vt ille olim in morte filij. A B

LXXI. SERMONE Græco, quamquam aliâs promtus & facilis, non tamen vſquequaq; vſus eſt. Abſtinuítque maximè in Senatu: adeò quidem vt Monopolium nominaturus, priùs veniam poſtulârit, quòd ſibi verbo peregrino vtendum eſſet: atque etiam in quodam decreto patrum, cùm ἔμβλημα recitaretur, commutandam cenſuerit vocem, & pro peregrina noſtratem requirendam: aut ſi non reperiretur, vel pluribus, & per ambitum verborum rem enuntiandam. Militem quoque Græcè teſtimonium interrogatum, niſi Latinè reſpondere vetuit. C

LXXII. BIS omnino toto ſeceſſus tempore, Romam redire conatus, ſemel triremi vſque ad proximos Naumachiæ hortos ſubuectus eſt: diſpoſita ſtatione per ripas Tiberis, quæ obuiam prodeuntes ſubmoueret. Iterum Appiâ vſque ad ſeptimum lapidem, ſed proſpectis modò nec aditis vrbis mœnibus redijt. Primò incertum qua de cauſſa, poſtea oſtento territus. Erat ei in oblectamentis ſerpens draco, quem ex conſuetudine manu ſua cibaturus, cùm conſumtum à formicis inueniſſet, monitus eſt vt vim multitudinis caueret. Rediens ergo prope Campaniam Aſturę in languorē incidit. Quo paullùm leuatus, Circeios pertēdit. Ac ne quā ſuſpicionē infirmitatis daret, caſtrenſibus ludis nō interfuit ſolùm, ſed etiam miſſum in harenam aprū iaculis deſuper petijt: ſtatimque latere conuulſo, &, vt exæſtuârat afflatus aura, in grauiorem recidit D

A recidit morbum. Suſtentauit tamen aliquamdiu, quamuis Miſenum
vſque deuectus, nihil ex ordine quotidiano prætermitteret, ne conuiuia
quidem ac cæteras voluptates, partim intemperantia, partim diſsimula-
tione. Nam Chariclem medicum, quòd commeatu abfuturus è conui-
uio egrediens, manum ſibi oſculandi cauſſa apprehendiſſet, exiſtimans
tentatas ab eò venas ſibi, remanere ac recumbere hortatus eſt, cœnám-
que protraxit. Nec abſtinuit conſuetudine, quin tunc quoque inſtans
in medio triclinio, adſtante lictore, ſingulos valere dicentes appella-
ret.

B INTERIM cùm in actis ſenatus legiſſet, dimiſſos ac ne auditos LXXIII.
quidem quoſdam reos, de quibus ſtrictim, & nihil aliud quàm nomina-
tos ab indice ſcripſerat: pro contemto ſe habitum fremens, repetere Ca-
preas quoquo modo deſtinauit, non temerè quidquam niſi ex tuto au-
ſurus. Sed & tempeſtatibus & ingraueſcente vi morbi retentus, paullò
pòſt obijt in villa Luculliana, octauo & ſeptuageſimo ætatis anno, ter-
tio & vigeſimo imperij, decimo ſeptimo Kalend. Aprilis, Cn. Acerro-
nio Proculo, C. Pontio Nigro COSS. Sunt qui putent venenum ei à
Caio datum lentum atque tabificum. Alij in remiſsione fortuitæ febris
cibum deſideranti negatum: nonnulli puluinum iniectum, cùm extra-
C ctum ſibi deficienti anulum mox reſipiſcens requisîſſet. Seneca eum ſcri-
bit, Intellecta defectione, exemptum anulum quaſi alicui traditurum
parumper tenuiſſe: dein rurſus aptaſſe digito, & compreſſâ ſiniſtra ma-
nu iacuiſſe diu immobilem: ſubitò vocatis miniſtris, ac nemine reſpon-
dente, conſurrexiſſe, nec procul à lectulo deficientibus viribus conci-
diſſe.

SVPREMO natali ſuo Apollinem Temenitem & amplitudi- LXXIV.
nis & artis eximiæ aduectum Syracuſis, vt in bibliotheca noui templi
poneretur, viderat per quietem affirmantem ſibi, Non poſſe ſe ab
ipſo dedicari. Et ante paucos quàm obiret, dies, turris Phari terræ motu
D Capreis concidit. Ac Miſeni cinis è fauilla & carbonibus ad calefacien-
dum triclinium illatus, exſtinctus: & iam diu frigidus exarſit repente
prima veſpera, atque in multam noctem pertinaciter luxit.

MORTE eius ita lætatus eſt populus, vt ad primum nuntium di- LXXV.
ſcurrentes, pars Tiberium in Tiberim clamitarent: pars Terram Ma-
trem Deóſq; Manes orarent, ne mortuo ſedem vllam niſi inter impios
darent: alij vncum & Gemonias cadaueri minarentur, exacerbati ſuper
memoriam priſtinæ crudelitatis, etiam recenti atrocitate. Nam cùm
ſenatuſconſulto cautum eſſet, vt pœna damnatorum in decimum ſem-
per diem differretur, forte accidit, vt quorundam ſupplicij dies is
eſſet, quo nuntiatum de Tiberio erat. Hos implorantes hominum

D 2 fidem

fidem, quia, abſente adhuc Caio, nemo exſtabat qui adiri interpellari- A
que poſſet: cuſtodes, ne quid aduerſus conſtitutum facerent, ſtrangulauerunt, abieceruntque in Gemonias. Creuit igitur inuidia: quaſi, etiam poſt mortem tyranni, ſæuitia permanente. Corpus vt moueri à Miſeno cœpit, conclamantibus pleriſque, Atellā potiùs deferendum, & in Amphitheatro ſemiuſtulandum, Romam per milites deportatum eſt, crematumque publico funere.

LXXVI TESTAMENTVM duplex ante biennium fecerat: alterum ſua, alterum liberti manu, ſed eodem exemplo: obſignaueratque etiam humillimorum ſignis. Eo teſtamento heredes æquis partibus reliquit, B
Caium ex Germanico, & Tiberium ex Druſo, nepotes: ſubſtituitq; inuicem. Dedit & legata pleriſque: inter quos virginibus Veſtalibus, ac militibus vniuerſis, plebique Romanæ viritim, atque etiam ſeparatim vicorum magiſtris.

FINIS.

A

LVDOVICI NONNI
COMMENTARIVS
IN
B TIBERI CAESARIS
NOMISMATA.

TABVLA PRIMA.

C TIBERIVS CAESAR AVGVSTI FILIVS CONSVL II. TRIBVNITIA POTESTATE VI. Tiberius Claudius Nero, Tiberij Filius, primum Conſulatum adeptus fuit Anno V. C. DCCXL. Collega P. Quintilio Varo. Secundum verò geſsit Collega Cn. Calpurnio Piſone, anno DCCXLVI. Quo tempore etiam ab Auguſto Tribunitiam Poteſtatem in quinquenuium accepit.

TIBERIVS CAESAR AVGVSTI FILIVS PONTIFEX D CONSVL II. TRIBVNITIA POTESTATE VII. IMPERATOR. III. Anno V. C. DCCLVII. Tribunitiam poteſtatem VII. geſsit.

TIBERIVS CAESAR TRIBVNITIA POTESTATE. X. IMPERATOR. V. Incidit hic honos in Annum DCCLX.

ΤΙΒΕΡΙΟΣ ΙΟΥΛΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΥΙΟΣ. *Tiberius Iulius Cæſar Auguſti Filius.* Defunctis Caio & Lucio Agrippæ ex Iulia Filijs, ab Auguſto adoptatis. Tiberius Liuiæ matris potiſsimum opera ab Auguſto adoptatur, quare illi nomen poſtea Tiberius Iulius,

quod in familiam Iuliam adſumptus eſſet, quod & Faſti Capitolini confirmant. TIBERIVS IVLIVS AVGVSTI FILIVS DIVI NEPOS. CAESAR PONTIFEX. TRIBVNICIA POTESTATE. VII. CONSVL. II. IMPERATOR. III. Sunt autem effigies hæ Tiberi & Iuliæ vxoris. A

ΤΙΒΕΡΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΚΑΙ ΙΟΥΛΙΑ ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΘΥΓΑΤΗΡ. *Tiberius Cæſar, & Iulia Auguſti Filia*. Iulia Auguſti ex Scribonia, Filia quæ primùm Marcello Octauiæ Sororis Filio nupta; mox verò M. Agrippæ. Quo defuncto Auguſtus Tiberio priuigno ſuo illam deſpondit; quam inuitus duxit, quod mores eius improbaret: Coactusque Agrippinam, M. Agrippa genitam (neptem Pomponij Attici Equitis Romani, ad quem ſunt M. Ciceronis Epiſtolæ) etiam prægnantem dimittere; vt auctor eſt Suetonius in Tiberio, Cap. VII. Quæ cum ſeſe omnibus probris contaminaſſet, ab Auguſto relegata fuit. De qua Seneca lib. VI. de Beneficijs cap. XXXII. *Diuus Auguſtus filiam vltra impudicitiæ maledictum relegauit, & flagitia Principalis domus in publicum emiſit: admiſſos gregatim adulteros, pererratam nocturnis comeſſationibus ciuitatē, forum ipſum ac roſtra, ex quibus Pater Legem de adulterijs tulerat, Filiæ in ſtupra placuiſſe, quotidianum ad Marſyam concurſum: cùm ex adultera in quæſtuariam verſa, ius omnis Licentiæ ſub ignoto adultero peteret.* Hæc mox exul in Rheginorum oppido initio principatus Tiberi exſtincta fuit. Tacitus lib. I. Annalium. *Eodem anno Iulia ſupremum diem obijt, ob impudicitiam olim à Patre Auguſto Pandataria inſula, mox oppido Rheginorum, qui Siculum fretum accolunt clauſa; fuerat in matrimonio Tiberij, florentibus Caio & Lucio Cæſaribus, ſpreueratque vt imparem: nec alia tam intima Tiberio cauſſa cur Rhodum abſcederet; imperium adeptus, extorrem, infamem & poſt interfectum Poſtumum Agrippam, omnis ſpei egenam, inopia ac tabe longa peremit, obſcuram fore necem longinquitate exſilij ratus.* B C

TABVLA II. D

TIBERIVS CAESAR AVGVSTI F. PONTIFEX CONSVL II. TRIBVNITIA POTESTATE XII. IMPERATOR. VII. Anno V. C. DCCLII. Tribunitiam poteſtatem XII. geſsit: viuente autem Auguſto XVI. hunc honorem iterauit; quo anno ſiue V. C. DCCLVI. Auguſtus obijt.

TIBERIVS CAESAR DIVI AVGVSTI F. AVGVSTVS.

TRI-

A TRIBVNITIA. POTESTATE. XVII. Mortuo Augusto Nolæ in Campaniæ, anno DCCLVI. ad XIV. Kalendas Septembris, Tiberius imperium accepit & Augusti cognomen; ita fasti Capitolini. TIBERIVS IVLIVS AVGVSTI F. DIVI N. CAESAR COGNOMEN AVGVSTI CVM IMPERIO ACCEPIT. Fastis nummi consonant. Sed Suetonium miror, qui Tiberium perpaucos omnino honores recepisse testatur & Augusti nomen vix assumsisse dicit cap. XXVI. *Prænomen quoque Imperatoris, cognomenque Patris patriæ, & ciuicam in vestibulo Coronam recusauit. Ac ne Augusti quidem nomen,* B *quanquam hæreditarium, vllis nisi ad Reges ac Dynastas epistolis, addidit.*

ΤΙΒΕΡΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. ΙΟΥΛΙΑ ΣΕΒΑΣΤΗ. *Tiberius Cæsar Augustus. Iulia Augusta.* Tiberij & Iuliæ Matris vultus; illa enim defuncto Augusto in familiam Iuliam adoptata fuit. Tacitus lib. I. Annalium. *Liuia in familiam Iuliam, nomenque Augustæ adsumebatur.* Vnde in nummis passim Iuliæ nomen, nusquam Liuiæ occurrit. Senatus P. Q. R. varijs honoribus illam adficere tentârunt. Tacitus lib. I. Ann. *Multa Patrum & in Augustam adulatio, alij Parentem patriæ, alij Matrem patriæ appellandam, plerique vt nomini Cæsaris adscriberetur Iuliæ* C *Filius, censebant.*

ΤΙΒΕΡΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ. ΘΕΙΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΥΙΟΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ. *Tiberius Cæsar Diui Augusti Filius Imperator.* Post Augusti excessum hic nummus signatus.

TABVLA III.

IMPERATOR CAESAR TIBERIVS AVGVSTVS DIVI AVGVSTI F. Tota hæc tabula, Tiberium ostendit Augustum & Imperatorem vocatum.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡΟΣ ΤΙΒΕΡΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΘΕΙΟΥ D ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΥΙΟΣ. *Imperatoris Tiberij Cæsaris Diui Augusti filius.*

ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡΟΣ ΤΙΒΕΡΙΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΚΑΙΣΑΡΟΣ *Imperatoris Tiberij Augusti Cæsaris.*

ΤΙΒΕΡΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΥΙΟΣ ΘΕΙΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΥ. *Tiberius Cæsar Augustus Filius Diui Augusti.*

TIBERIVS CAESAR AVGVSTVS. Aquila adest cum Lauri ramo.

TABV-

A

TABVLA IV.

TIBEPIOΣ KAIΣAP ΣEBAΣTOΣ APXIEPEYΣ MEΓAΣ. *Tiberius Cæſar Auguſtus Pontifex Maximus.* Imperatoriæ dignitati Pontificatum Maximum annexum fuiſſe ſuprà diximus. Cæteræ etiam nummi huius tabellæ, dignitatem hanc exprimunt.

TIBEPIOΣ KAIΣAP ΣEBAΣTOΣ APXIEPEYΣ MEΓAΣ ΔHMAPXIKHΣ EΞOYΣIAΣ. IH. *Tiberius Cæſar Auguſtus Pontifex Maximus Tribunitia Poteſtate.* XVIII. B

TIBERIVS CAESAR DIVI AVGVSTI F. AVGVSTVS. P. M. TRIBVNITIA POTESTATE XIX. CONSVL III. Tertio Imperij eius anno nummus hic ſignatus fuit, quo tempore & tertium Conſulatum geſsit, Collega Germanico Cæſare II. Anno V. C. DCCLXXI.

TIBEPIOΣ KAIΣAP ΣEBAΣTOΣ ΔHMAPXIKHΣ EΞOYΣIAΣ. K. *Tiberius Cæſar Auguſtus Tribunitia Poteſtate.* XX.

C

TABVLA V.

TIBERIVS CAESAR DIVI AVGVSTI F. AVGVSTVS PONTIFEX MAXIMVS TRIBVNITIA POTESTATE XXII. CONSVL IV. Imperij Anno ſexto ſignatus hic nummus. Quartum verò Conſulatum geſsit anno V. C. DCCLXXIV. Collega Druſo Nerone Filio.

TIBEPIOΣ KAIΣAP ΣEBAΣTOΣ APXIEPEYΣ MEΓAΣ ΔHMAPXIKHΣ EΞOYΣIAΣ. KΓ. OYΠATOΣ. Δ. *Tiberius Cæſar Auguſtus Pontifex Maximus Tribunitia Poteſtate XXIII. Conſul IV.* D

TIBERIO CAESARI AVGVSTO D. D. CONSVL. V. L. Aelio Seiano Collega, quintum Conſulatum geſsit Anno V. C. DCCLXXXIV. quē ideo ſuſcepit, vt Seianum ſibi ſuſpectum amoueret. Suetonius cap. LXV. *Nam primo, vt à ſe per ſpeciem honoris (Seianum) dimitteret, Collegam ſibi aſſumſit, in quinto Conſulatu, quem longo interuallo abſens ob id ipſum ſuſceperat.*

AYTOK-

A ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΤΙΒΕΡΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΘΕΙΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΥΙΟΣ ΔΗΜΑΡΧΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ.ΚΗ. *Imperator Tiberius Cæſar Auguſtus, Diui Auguſti filius, Tribunitia Poteſtate XXVIII.* Reliqui omnes nummi Tribunitiæ poteſtatis annos referunt vſque ad XXX.

TABVLA VI.

B

TIBERIVS CAESAR DIVI AVGVSTI F. AVGVSTVS PONTIFEX MAXIMVS TRIBVNITIA POTESTATE XXXII. in annum imperij XVI. incidit Tribunitia poteſtas XXXII. Cæteri autem vſque ad XXXIIX. continuant Tribunitiam poteſtatem.

TABVLA VII.

C

AVGVR PONTIFEX IMPERATOR. III. auerſæ nomiſmatum partes nunc explicandæ. Lituus eſt cum Gutto & Sympulo vel Capedine ſacrorum inſtrumenta, ob dignitatem Auguralem & Pontificiam, nec vllam difficultatem video in Tabulæ huius interpretatione, ſæpius enim repetita ſunt: in Decimo nummo, Lituus eſt cum Clypeo votiuo, Cæteri verò Adſpergillū. Securiculam & Seceſpitam, vel Tripodem cum his inſignibus habent.

TABVLA VIII.

D

TRIBVNITIA POTESTATE XXII. PONTIFEX MAXIMVS CONSVL. III. IMPERATOR VII. Duo Cornuacopię, quæ Caduceum alatum complectuntur, temporum fœlicitatem ſignificant, omniumque rerum vbertatem.

TRIBVNATIA POTESTATE XVII. PONTIFEX MAXIMVS. mulier Stolata Sellæ inſidens, vna manu haſtam puram, altera

Pateram videtur gestare. primo Tiberij anno nummus hic cusus; nam viuo Augusto, XVI. Tribunitia potestate ornatus fuit. aliquibus videtur Vesta esse; alijs Dea Salus; sunt qui Liuiæ Augustæ Tiberij matris honori attribuant: Sed his nullo pacto assentiri possum, nam Tiberius eius honoribus maximè aduersatus fuit. Tacitus lib. V. Annalium: *Honoresquè memoriæ eius ab Senatu largè decretos, quasi per modestiam imminuit, paucis admodum receptis, & addito ne cælestis religio decerneretur, sic ipsam maluisse.* A

PONTIFEX MAXIMVS TRIBVNITIA POTESTATE XXVIII. Caduceus cum alis, temporum fœlicitatem innuit, quæ tamen sub Tiberio infœlicissima fuit. B

PACE AVGVSTA PERPETVA. Templum Iani gemini clausum, quod Corona quernea includitur. in Augusti honorem nummus hic signatus, qui compositis passim bellis Ianum ter clausit, vt suprà dictum. Nam Tiberij æuo non defuerunt bella cum Germanis & Parthis; vnde non video cur illi attribuemus Pacem perpetuam.

C. NERO ET DRVSVS CAESARES QVINQC. VIN. Inscriptio huius nomismatis non admodum mihi proba videtur, prænomen enim hoc Neronis alibi non legitur; inter Cai nomismata non semel occurrit NERO ET DRVSVS CAESARES, filij erant Germanici Cæsaris ex Agrippina; Cai fratres, vtrumq; Tiberius occidit criminante Seiano, vt videre est apud Tacitum. C

LVCIO FVRIO SPARSO. LVCIO SATVRNINO. II. VIRIS. Fuêre hi Duûmuiri Coloniæ alicuius deducendæ, quod Bos indicat.

Templum egregiæ structuræ, & signis varijs ornatum, quale & inter Augusti nomismata occurrit, fortè in Augusti honorem id exstructum.

PIETAS. Deæ Pietatis signũ velato capite. Moris enim erat Romæ, vt Sacrificaturi caput velarent, ita enim vates Aeneam monuerat. D

Purpureo velare comas adopertus amictu.

Cuius facti rationem reddit Plutarchus. *Romani Deos adeuntes velato capite numina venerari solent, hoc signo animi demissionem professi. Itaque & relati inter Diuos, inter mortales eo habitu submissionem præ se ferunt.* De quo more plura in Iulio diximus.

IVSTI-

A IVSTITIA. Muliebre caput diademate ornatum. Chryſippus apud A. Gellium lib. XIV. Cap. IV. Iuſtitiam depingit, forma atque filo Virginali, adſpectu vehementi & formidabili, luminibus oculorum acribus: neque humilis neque atrocis, ſed reuerendæ cuiuſdam triſtitiæ dignitate. quod oportet Iudicem qui Iuſtitiæ Antiſtes ſit, grauem, ſanctum, ſeuerum, incorruptum, inadulabilem, contraque improbos, nocentesque immiſericordem atque inexorabilem eſſe. Diademate verò ornatam dicunt, quod Regium munus ſit Iuſtitiam adminiſtrare.

B M. CATO. L. VETTIACVS. II. VIRI. Duo boues cum aratro, quod inſigne Coloniæ deducendæ. in parte verò Superiori. C. C A. Fortè Colonia Calaguris, de qua ſuprà non ſemel mentio facta.

TABVLA IX.

QVadrigæ Triumphalis vacuæ abſque vlla inſcriptione.

II. Caput iuuenile promiſsis capillis, cum Laurea, cui adſtat Lyra; litteræ ſunt obſoletæ aut potiùs Barbaricæ, credo eſſe Apollinis caput.

DIVO AVGVSTO. S. P. Q. R. Currus Triumphalis cum quatuor Elephantis, in quo Auguſtus vehitur cum haſta pura & Patera. Thenſa eſt quæ illi poſt Apotheoſim à S. P. Q. R. decreta fuit, quæ ſolenni pompa per Circum ducebatur.

ROMAE ET AVGVSTO. Templum cum duplici Victoria quæ columnis inſiſtunt, palmam & ſertum geſtantes; hic nummus in honorem Auguſti ſignatus, ſiquidem is nunquam ſibi templa ſoli paſſus eſt poni, niſi adiecto Romæ nomine. nam quod Sebaſtianus Erizzo ſibi perſuadet, Tiberio eſſe dedicatum, toto cælo aberrat, vel Suetonio credat, in Tiberio cap. XXVI. *Templa flamines, Sacerdotes, decerni ſibi prohibuit, etiam ſtatuas atque imagines niſi permittente ſe poni, permiſitque ea ſola conditione, ne inter Simulachra Deorum, ſed inter ornamenta ædium ponerentur.* Scio ex Tacito conſtare Aſiæ ciuitates Tiberio decreuiſſe templum, quod Smyrnæ ædificatum fuit; ſed illud non Romæ & Auguſto, ſed, *Decreuêre Aſiæ vrbes Templum Tiberio, matrique eius ac Senatui*. Sic eodem Libro Tacitus. *Per idem tempus Hiſpania vlterior miſsis ad Senatum legatis orauit vt exemplo Aſiæ delubrum Tiberio, matrique eius exſtrueret.*

DIVVS AVGVSTVS PATER. Auguſtus ſellæ inſidens cum haſta pura, & corona radiata, & Lauri ramo vel fulgure in manu, ad Apotheoſim eius ſpectat. A

CLEMENTIA. S. C. Clypeus quem ambit Corona Ciuica, in cuius medio eſt Dea Clemētia, in alijs verò Tiberij nummis, MODERATIO legitur. Primis Tiberij annis nummus hic ſignatus, nam licèt naturæ eſſet aſperæ & immitis, ſubdola tamen diſsimulatione multo tempore illam occultauit; quare à multis Clementiæ illi laus tributa. Suetonius huc videtur reſpexiſſe. *Atque hæc eò notabiliora erant quod ipſe appellandis venerandiſque, & vniuerſis, propè exceſſerat humanitatis modum diſſentiens in Curia à Q. Haterio, ignoſcas inquit rogo, ſi quid aduerſus te liberius ſicut Senator dixero, & deinde omnes alloquens dixit; nunc & ſæpe alias P. C. bonum & ſalutarem Principem quem vos tanta & tam libera poteſtate inſtruxiſtis, Senatui ſeruire debere, & vniuerſis ciuibus ſæpe, & plerumq; etiam ſingulis, neque id dixiſſe me pœnitet, & bonos & æquos & fauentes vos habui Dominos* B Refert Sebaſtianus Erizzo apud ſcriptores ſe comperiſſe, Tiberio ob Clementiam hanc, aureum ſcutum in Capitolio dedicatum fuiſſe. Scio Aram Clementiæ Tiberij tempore conſecratam. Tacitus ſub finem lib. IV. Ann. *Ita quanquam diuerſis ſuper rebus conſulerentur, aram Clementiæ, aram Amicitiæ, effigieſq; circum Cæſaris ac Seiani cenſuêre.* C

PONTIFEX MAXIMVS TRIBVNITIA POTESTATE XXXIIX. Orbis cum nauis Gubernaculo. Principis nempe Prouidentia orbem terrarum gubernari indicat.

SALVS AVGVSTA. Vel in Liuiæ honorem nummus hic ſignatus, vel Deę Saluti attribuitur. in alijs nummis Salus pingitur inſtar Matronæ, quæ ſerpenti cibum porrigat, in alijs verò dextera Serpentem tenet.

D

Duplex Cornucopiæ cum Caduceo alato, vtrumque puerile caput implet, fructuum loco. Antiquitatis periti putant hos filios Druſi Tiberij F. alij ipſum Druſum cū Fratre Gemello: verò propius eſt ad Druſi filios geminos eſſe referendum, monente Tacito, Annalium II. *Cæterùm recenti adhuc mœſtitia Soror Germanici Liuia, nupta Druſo, duos virilis ſexus ſimul enixa, quod rarum lætumque etiam modicis penatibus, tanto gaudio Principem adfecit, vt non temperauerit, quin iactaret apud Patres, nulli ante Romanorum*

A *manorum eiusdem fastigij viro geminam stirpem editam: nam cuncta etiam fortuita ad gloriam vertebat.*

CIVITATIBVS ASIAE RESTITVTIS. Tiberius sellæ insidens cum hasta & patera instar Dei, quo scilicet honore ab Asiæ incolis affectus fuit, ob ciuitates restitutas quæ terræmotu corruerant, duodecim enim numero vna nocte subuersæ fuerant. Plinius lib. II. cap. LIV. *Maximus terræ memoria mortalium extitit motus Tiberij Cæsaris Principatu, XII. Asiæ vrbibus vna nocte prostratis.* Sed ad nomisma hoc, peculiariter B facit Tacitus lib. II. Annalium. *Eodem anno duodecim celebres Asiæ vrbes collapsæ nocturno motu terræ, quo improuisior grauiorq́ pestis fuit: neque solitum in tali casu effugium subueniebat in aperta prorumpendi, qui diductis terris hauriebantur. Sedisse immensos montes, visa in arduo quæ plana fuerant; effulsisse inter ruinam ignes memorant. asperrima in Sardianos lues, plurimum in eosdem misericordiæ traxit. nam Centies Sestertium pollicitus Cæsar, & quantum Aerario aut fisco pendebant in quinquennium remisit. Magnetes à Sipylo proximi damno ac remedio habiti. Temnios, Philadelphenos, Ægeatas, Apollonienses, quique Mosceni aut Macedones Hyrcani vocantur; & Hiero Cæsaream Myrinam, Cymen, Tmolum leuari per idem tempus tributis, mittique ex Senatu* C *placuit, qui præsentia spectaret, refoueretq́.* Sunt qui credant cum Orosio, hunc terræ motum incidisse in tempus Passionis nostri Seruatoris. Sed falluntur; nam totis quatuordecim annis posterius illud fuit. Eusebio enim teste Terrę motus hic fuit Anno II. Olympiadis CXCIX. Passus verò Seruator noster, quarto anno Olympiadis CCII. Quo tempore, in Bythinia Nicææ vrbis terræmotus multas ædes subuertit, Phlegonte teste. sed nihil ad magnum illum terræ motum qui IV. Tiberij principatus anno accidit. reperio etiam Asiæ vrbes Tiberio templum dedicasse Anno V. C. DCCLXXVII. Quod in procuratores Asiæ C. Silanum & Lucillium Capitonem animaduertisset; quod cùm vlterior Hispania imitari vellet Tiberius prorsus recusauit, vt docet Tacitus Lib. IV. Annalium.
D

A

TABVLA X.

TIBERIVS CAESAR DIVI AVGVSTI. F. AVGVSTVS PONTIFEX MAXIMVS TRIBVNITIA POTESTATE XXIV. S. C. paſsim hic, Auguſti nomen adſcriptum, adiectis an- Tribunitiæ poteſtatis.

DRVSVS CAESAR TIBERI AVGVSTI. F. AVGVSTI NEPOS PONTIFEX TRIBVNITIA POTESTATE. II. S. C. B
Tiberio ex Agrippina M. Agrippæ Filia natus eſt Druſus, cui vt ſimplex & minimè fucatum ingenium, ſic ad iram pronũ & ſanguine gaudens fuit. Litteras parum coluit, vnde & dicendi rudis. Patris bibacitatem egregiè retulit, quare & crapulę aſsiduitate ad maiorem iracundiam deflexit, vt auctor eſt Dion. Quæſturam geſsit M. Aemilio & T. Statilio Conſulibus. triennio poſt miſſus à patre ad Pannonicas legiones, quæ nunciato Auguſti exceſſu ſeditionem mouerant, quem motum breui compoſuit, ac Ouans vrbem ingreſſus eſt. Mox Conſulatum inijt cum C. Norbano Flacco anno V. C. DCCLXVI. Sextoque poſt anno, cum iam Germanicus frater fàtis conceſsiſſet, eundem honorem re- C
petiuit, & quidem Collega Patre Tiberio, qui certus Filium ſummæ rerum admouere, Tribunitiam Poteſtatem illi à Senatu impetrauit, ſed deſtinatam imperij ſucceſsionem, præcidit illi Seianus potentiæ æmulus, & recenti ira aduerſus Druſum efferatus. Nam orto forte iurgio, Druſus commotior intenderat Seiano manus, & contra tendentis os verberauerat. Quare corrupta priùs Liuilla vxore Druſi, communicatoque cum illa conſilio, veneno Druſum tollit, anno V. C. DCCLXXIV. Principatus Tiberij anno nono. De quo plura apud Tacitum & Dionem.

S. P. Q. R. IVLIAE AVGVSTAE. Non fuit hic nummus vi- D
uente Tiberio ſignatus, ſiquidem is parcos admodum, immo nullos penè defunctæ matri Liuiæ (quæ & Iulia Auguſta mox dicta) honores decerni paſſus. eſt autem Carpentum vehiculi genus, quod mulis vehitur, Matronis dedicatum, quod ſolebat in defunctæ honorem cum illius imagine per Circum duci. Claudius mox rerum potitus Auiæ hunc honorem tribuit, quem filius negauerat, vt in Auguſto Tabula LXXX. diximus.

A ... ΒΑΣΤΟΣ. Legendum ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Auguſtus.* Victoria gradiens cum Corona & palma.

... ΕΡΩ. Legendum ΝΕΡΩ. Caput eſt Neronis.

PONTIFEX MAXIMVS. Muliebris figura ſedens cum haſta pura, & Lauri ramo, ſuſpicio eſt Iuliam Auguſtam eſſe.

TIBERIVS CAESAR. Tiberius in quadrigis triumphalibus, cum eburneo Sceptro & Aquila, de qua ſatis ſuprà dictum.

B

FINIS.

INDEX

RERVM MEMORABILIVM,

Quæ in vitis Iulij Cæsaris, Octauij Augusti, & Tiberij Impp. Rom. & Ludouici NonnI ad eorumdem Nomismata notis continentur.

Littera C. Cæsarem, A. Augustum, T. Tiberium designat.

A.

G. Gallos

pugnam

ctute

P.

Sullæ

INDEX.

FINIS.

Selection of Ptolemaic coins, including a silver Tetradrachm of Cleopatra VII (51-30 B.C.), undoubtably the first known specimen.

Tuesday 9 October at 6 p.m.

Enquiries: Raymond Sancroft-Baker or Elizabeth Norfolk

Two early George III mahogany library armchairs. Estimates: (Left) £4,000 to £6,000 and (Right) £3,000 to £5,000.

CHRISTIE'S
LONDON

Selection of Roman gold coins, including a unique and unpublished medallion of Gallienus (A.D. 253-268).

Highly Important Ancient Coins

Tuesday 9 October at 6 p.m.

Enquiries: Raymond Sancroft-Baker or Elizabeth Norfolk

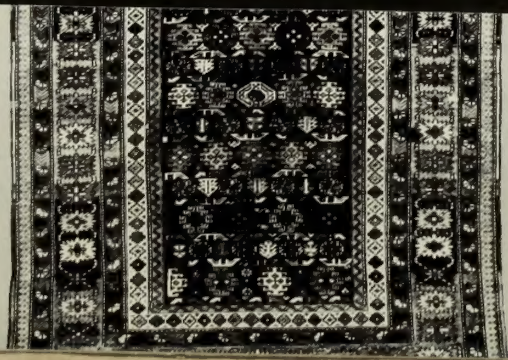

The over 250 carpets origin mostly from Caucasus, Central Asia and Persia. It contains mostly old and antique pieces for